

SELOMO BEN ADRET

Se'elot u-tešubot, ha RasBa ha-miyohasot le-
haRAMBaN

Zolkiev, s.e., 1798

8h. 77 f. (omisión del 2º) 22'5 cm

(en hebreo)

R 494

SC-C.3

SOLOMON B. ADRET.

3530

Sheelot u Teshivot.

Zolkien, 1758

L8

D7. 3530

22

שאלות ותשובות

הרשב"א המיוחסות להרמב"ן

פגמין זכרונם לברכה

הובא

לבית הרפוס ע"י הרבני המופלג הנגיד מהור"ר מרדכי
ליב בן הרבני המופלג המפורסם מהור"ר שמואל נר"ן
מק"ק רבשוב : ועל ידי המשותפים הנזכרים בהסכמה :

נהרוקט עם הלענסאר מהגוצערני

זארקווי

נזפס פה ק"ק

ברפוס התורני והרבני מסור"ר גרסון בן הרבני המפורסם מהור"ר זאב וואלף
סג"ל זל"ל :

תחת מנוסלח אדונינו האדיר הקיסר אוגריין פיהם נליציאן עט לאדמיריאן ק"ק
אפסטאליטי מייסטעט פראנץ הסנייר"ה :

לפ"ק

תקני"ח

נזפס

R. 494

הסכמת הרב הגאון דקהלתנו

צעירים • כשקר פרום על ההרים • ולדין מחזיק
 סיהרא • אשר לא נמלא אחד בעיר ושנים במשפחה
 ורבים התאוו תאווה לאמר מי יסקנו מים מצור בית לחם
 לחמו של תורה • והנה כבוד המופלג המשותף הכ"ל
 יולאו אורו לעולם • אמנם מדאגה בדבר • דואג פן
 יוסיף בן קטין מחטני אמנה • להוסיף שכיות מדברי
 סופרים להדפיס טוב שנית הספר היקר הכ"ל • ונמלא
 שלוחי מלכה בוקין בממונם • אמרתי לנעול דלת צפתי
 עושי עולה • חוקה חקקתי • גזירה גזרתי להיות כל
 הדפוסים אסורים • הן צמדינתיכו והן חוץ למדינה •
 בכל מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם ודחו מניעים
 להדפיס הספר הקדוש הכ"ל • עד חום מסך עשרה
 שנים מיום כלות הדפוס • וכל מדפיס שבועולם יחיש
 לעלמו דלא ליקום בארור משיג גבול רעהו • וכל
 העושה בזדון • לא יכרת מזיתו ריב ומדון • ואשרי
 שומע לדברי חכמים • עיניו תראינה • חוטר מנוע ישי
 וגלר משרשי אפרים • פי המדבר לכבוד החורה •
 היום יוסג' י"א פנחס אב תקכ"חית לפ"ק פה זאלקווי

מה נפחד היום • בהגלות כנולות מלך ישראל • משה
 ספרה רצא דישראל • הוא הספר הנכבד והיקר
 דב פנינים שאלות ותשובות להרמב"ן זלה"ה • אם אמנם
 הם רק מיוחסות לו • ובאמת מחברם הוא קדוש ישראל
 הגשר הגדול הרשב"א זלה"ה • והנה הספר הזה כמה
 הלכה גברתא איבא למשמע מיניה • וכל ישראל יאותו
 לאורו • הלכה כמותו בכל מקום • אמנם רבו שנים
 והלכו דורות • אשר המה אגורים במרומי דירוח כי
 קמאי קמאי אזגי לעלמא ומה יעשו אגורי קירות אשר לא
 ראו מאורות רק שמעו שמעו רזי להסרוזי • למאורו לא זכו
 להכות • ולזאת נתעוררו הכי תלחא גברי רבדי הא' ה"ה
 הרבני המופלג הכניד מו' מרדכי אריה ליב ראפפורט
 בהרבני המופלג מו' שואל י"ו • ומשותפו אשר בדב לבו
 להיות כטפל לעושי מלכה להוליא לאור העלומה בהספר
 היקר הזה בעצור שנמלא ה"ה הרבני המופלג השכון
 צוהר"ר יעקב בן כבוד הרב המאוה"ג החריף מוהר"ר
 ראובן כר"ו • ואתו בדומה לו משותפו הרבני המופלג
 מוהר"ר אלכסנדר טענדר בהרבני הכניד מוהר"ר
 משה יוכה י"ו • לזכות את הרבים • ולמהדרי לדפוס
 קמא • את הספר הנכבד הכ"ל • הוא הספר אשר
 שמעו הולך בכל המדינות ליוקר ערכו • אשר הוא כודע

הק' משה לבי הירש מיינלש

דובבער אבעלמאן

בענדער

בית המדרש הגדול וינתן זצ"ל

בדפוס פאנק

בעהמדין ספר תורת יונתן וספר

ועוד

הסכמת הרב הנאון דק"ק
סטרי

הסכמת הרב הנאון דק"ק
זאמשטש

לא רבים יוחזקו ותקלר נפסס צדינא וכל עניני און"ה
 ושאר דינים אחר אחרון המה באים כמצואר באחרונים
 ואין זכרון לראשונים אשר כל דבריהם כגפלי אש : ואם
 הראשונים כו' כי ספו תמו מן בלאות ולא שכיחי צעלמא ואם
 אמנם כי הוצאו ביה יוסף והאירו פני תכל תנובה וכל הדינים
 אדניהם הטבעו מדברי הראשונים הן הן האחרונים : אולם ידוע
 כי הבית יוסף קילר כל תשנצת ודברי הפוסקים שהוצאו בספרו
 ולא העתיק רק דבר הלמד מענינו והמעייין בספריהם יראה
 כמה הלכת' גבריותא איכא למשאע מנייהו מהסעיפים ההסתעפי'
 בדבריהם : וכעת העיר ה' את רוח הרבני המופלג החריף חכם
 וסופר מוהר"ר יעקב צהרוב המאה"ג ראובן אווירבאך מק"ק
 לבוב להחזיר העטר ליאשה ולהעלות על מזנת הדפוס ספר תשובת
 המיוחסות להרמב"ן הוא וסיעת מרחמיהו הרבני הנגיד מהור"ר
 מרדכי יהודא ליב כ"ץ רפאפורט לזכות את הרבים וצודאי מהראוני
 לחוק ידים עסקניות העוסקות במלאכת שמים וזכות
 הרבים תלוי בהן שלא יהיו שלומי מלוה ניווקין צמאון כי כמה
 ממון שקעו בזה שיחי כל מעשיהם בתכלית ההדור לקנות
 הספרים בכסף מלא כאשר כבר הי' בחתומים גדולי הדור אלל
 המדפיסים הנ"ל שיקנו כל אחד אי"ה כאשר יולאו לאור ומובטחי'
 אנתנו באמינו צ"י זרע צרך ה' דלא ניחא להו למיקס עלי'
 בארור משיג גבול רעהו ולא ידפשו אז הספרים הנ"ל עד אשר
 שיוכלו המדפיסים הנ"ל לזכור את שלהם

הכ"ד הבא עה"מ יוס"ב
 כ"ד מנחם תקנתי"ת
 לפ"ק

נדבות מינו לה' לבאות : אשר עשה עמנו לטובה אות
 בכלי ממדה שניתן לנו דברי הראשונים כגראות
 הנוצאות אשר באורן פראה אור ליארים : לארץ ולדורים * דור
 דורים * גדלו והלליחו ועשה פרי למאכל ועלי' לתרופה ומה לנו
 לספר בשבחן אמרי לרופה : לא נלכה אף להעדפה : ומרן
 הצ"י והרא"א והאמצרים הבאים אחריהם קיצלו ופירשו מכמורים
 לפרוש ממאמורים : ולקצן הנפזרים : ומרוב חכמתם הביאו
 דבריהם בקלרה להסיר המצובה : והנגלה להם לנו ולבנינו *
 נסתר מנגד עינינו : ולריכין לענין גוף דברי המתברים שבאו
 בארוכה : וכעת המתנדבים בעם כבוד ס"ב הרב החריף המופלג
 מוכזר בנימוסין שלשלח היוחסין : מוהר"ר יעקב צהרוב המאה"ג
 החריף המשו' מהור"ר ראובן שהי' אב"ד דק"ק סטרעליסק : וה"ה
 הרבני המופלג הנגיד מהור"ר מרדכי יהודא ליב צהרוב המופלג
 המפורסם מהור"ר שאול כץ רפאפורט : וה"ה הרבני המופלג
 מהר"ר אלכסנדר סענדר קאלטיר נתנו עיניהם להוליא הולאות
 מרובות לזכות להביא לבית הדפוס : תשובת הרמב"ן * וספר
 האגור אשר נדפסו זה יותר מאתיים שנה * ולא נמלא אף א'
 צעיר : בכך מהראוי שיקבלו צרכה יזכו לרוב טוב עד ימים ה'
 תהלה בארץ וקרן לעמו ירים : ויקצן הנפזרים : ומלילה לשום
 אדם איש או אשה להשיג גבולם : ולהדפיסן שנית משך עשרה
 שנים מיום כלות הדפוס : בארור משיג גבול כו' : הן תוך
 המדינה והן חוץ למדינה : בלי רשיון המתנדבים הנ"ל להביא
 כעת לבית הדפוס : ולהשומע יונעם כי כאשר יבקע אורו : וילין
 נורו : הכ"ד המדבר לכבוד התורה היום יוס"ב יא' מנחם כי כאשר
 לפ"ק פה זאמשטש

הק' יוסף צהרוב מוהר"ר יעקב ילמק ולל"ה : הודך בלערנטר :

הק' יהודא ליב כהנא חונה פה ק"ק סטרי' והקריוו

СОГЛАШЕНО УКАЗА ПРАВИТ. СМЕРТА
 СЪЗДАНЪ НОВЪР. 1836 ГОД. СІЯ КНИГА
 ИМЕЮ ПЕРЕСМОТРЕНА И НАЗНА-
 ЧЕНО ЖДАЛИСЬ ГО. БЪМОСТОКЪ
 1837 Г. БЪЛОС.
 РАВНИНЪ ГЕЦЕЛЬ ШЦКОВИЧЪ

Handwritten signature in Hebrew script.

חקדמה

קבלתי אספתי בקשתי להשאיר אחריו ברכה להחיותו בדקו לגדור
גדרו ולהחיים שברו ולבנות פרצו להועיל בתכלית המועלת
למעיינים בו וזדרכיו ראיתי וארפאם כי בכל האוה ירדתי
לעומק תכלית הפון לידע תועלתו ואורח הדבר אשר עקר התשובה
בנויה עליו : והולאתי והפקתי ואחזתי ותפסתי בו והעליתי
על ספר : בראשונה יסעו דעותי ועל דגלס ינחמו יגייעי
כח כי שמה ימלאו חניכה ויעברו משכיות לבדם ויתענגו
וישתעשעו מווי כבוד נעימות הסגנים כי לא יחסר כל צד : וזוה
נרפא הכו"ק טהור הוא : כה דברי הקטן שבתלמידים עגום
התלמות מיש מאיר בפה"ר דוד זל"ל אכ"ס : הנכנס בעושי
קורת מצוה גדולה הזאת להגיה ולהאיר ולהגדיל תורה ולהאדירה :
במלות הנעלה בעל הדפוס דביאל בוגזיר"ג מאמוי"רסה הסומך
ידי עושי התלכה בהונו פה ווניו"א : ירצה לפני המל
פעלינו ולדקתינו תעמוד לעד אמן סלה :

ישן לא תהיה האמת נעדרת : והעוות וההטעה גוברת :
אודיע ואשמיע לקרובים ולרחוקים : הגשביעים נפסם הסוקקות
ובמחות בקניית התכמה והדעת : משפט איכות ומהות התשובות
הלוו אשר נתחייסו ביתם האים השלם אשר תפתיו גשתוחמו
הכמות האלקיות התורניות ואסף בחפניו כל ראמות וגבים
בהכלל ובדעת ובמדושו ירד בעומק מלולת התלמוד מכל אשר היו
מלפניו ה"ה הנשר הגדול רבינו משה בר נחמן זצ"ל
אכן יסוים ביניהם אשר זרום עברו בתוכו כרס"ל וסיעתו וכהנה
פירכה אקויות מאלו הגאונים אשר שמו מימיו כולם אנשי סם
פרעים ונכרים צפסק דינס וכל אים מדע יקבל האמת ממי
שאמרו ואם כי אינם אמתות הרמ"בן : וזה התהרון קט
בעיני המשכילים : גם בקלת מקומות מסור ומפורד בחור
התשובות לא העבתי ולא הרעתי את אמת מהן רק צד ואל תעשה
הייתי ולא נשענתי ונסמכתי על מעוט סכלי : כי לא נמלא
החת ידינו רק העתק אחד מוטעה בתכלית ההטעה : אמנם

מפתחות

ד כי אפטרופסים קנו קרקע ושטר הקני' בשם שניהם והאחד
מייב עלמו למוכר בכל הסך ואח"כ פרעו לבדו והאוכר
מודה לו ובתנלו התקבלתי מאנו לבדו כו' ושני האפטרופסים
מודים שהקרקע קנו ללורך היתומים אלא שהאחד אומר לחבירו
תן לי חלקך והשני אומר מסתמא הגיע לידך מעשות היתומים
כדי פרעון כל הקרקע ושאל אם שייך בזה פורע חובו של חבירו
והשיב דאין בזה משום פורע חובו של חבירו אלא חוב היתומים
ומכל מקום אם אמר זה אין עליו לשלם כלום אלא לך והפ"ב
מנכסי יתומים הדין עמו ונאמן לומר מצולם לא נתחייבתי
בשבילי אלא בשביל היתומים במגו דאי בעי אמר ברעתי :

א אם י' תלמידים שבר' רצ' אחד צו' ליט' והתנו ביניהם כל
מי שימרוד ויפסי' מללמד שיפר' שבר' כל השנה ונתן כל
אחד משכונ' צד' שלי' ונתחספו פוך השנה עוד תלמידים עד
שעלתה שבר' הרצו"א ליט' ונסתלק אחד מן התלמידים ולא
הגיה לפרוע אלא לפי הערך באמרו כי בלאו הכי ים לרב שכירות
י' ליט' ויותר ואם כן לא הפסיד בחזרתו הדין עם הרצ' שכין
שהחירו לו להוסיף עוד תלמידים עכ"פ הוא מפסיד בחזרתו של
שה ואין למעט שברו בכלום אפילו כפועל יצטל כית"ת אינם
נהנים צביטולס ודמם לאוכלוס' דמחזוא' :

ה ראובן את והניח בן קטן ואלמנ' וב"ד השביעו האלמנה
והחזיקה בנכסי הבעל והי' בהם קרקע אחד אח"כ נשאת
האלמנה והכניסה הנכסים לצעלה השני ומתה בחייו והנדיל הבן
וערער על הנכסים ואמר שצ"ה הב"ד לאו כלום הוא כי לא
העמידו לקטן אפטרופ' ועו' הוא תובע שיתנו לו נוסח המשעה
ב"ד אין פענתו טענה דאין לך אפטרופוס יפה מב"ד שהרי הן
טוענים ליתמי כל מה דמלי עשין אבוהון ונאמנס יפה טען שיראו
לו מעשה ב"ד דאם יש עדות לבן ראובן שהקרקע היתה של אבותיו
לא יועיל חזקת המחזיקים בנכסי קטן אלא ללורך לפרוע יניאות
הבטין כדי הנכנס לתוך חרבת של חבירו אלא ברנות ואם אין
עדים לבן ראובן נאמנים המחזיקים בבית דין ה"ה ואלא

ב קטן בן שמנה או תשעה שנים שנתנו לו קרקע במתנה וחור
הקטן ונתן הקרקע לראובן ובאו קרובי הנער לבטל המתנה
אלהוילאו מידו אין במתנת הקטן כלום בקרקעות ואפילו לא חור
עו הקטן המתנה בטילה ולא יאכל עוד הפירות מן הקרקע אבל
הפירות שאכל כבר אין להוילא מידו אפילו היה חור בו הקטן אף
על גב דסבר הקטן שמתנתו מתנה וה"ל מחילק במעות מ"ה
הפירות שאכל אין לרוך לשלם :

ג אפטרופס צמחהו ב"ד ונפתחו הנכסים והאפטרופס השיב
כי לפעמים הניח המעות שבוהים לטובת היתומים עד שלא
הפסיק הריוח כפי הולאות היתומים ואמר היתומים מייבים עוד
לגו אלק דינר' שבלוה אותם ללורך על נכסיהם נאמנים
האפטרופסים בשנועה על זה כי אפטרופוס בחזקת כשרים כל זמן
שלא הביאו ראיה שפעו ומה שהניחו הנכסים שבוהי יפה עשו :

לשאלות מפתחור

יב ראובן משכן קרק' לשמעון ע"ת שלא יכול לפדותו כל ימיו של שמעון ויש לו סטר משמעון שלא יוכל לפעון לא הוא ולא יורשיו שחור ולקחיהו ממנו ומת שמעון והחזיק לוי בננו באותו קרקע שני חזק' הכולל לשמעון שחור ולקחה ממנו או היוכל לומר קמר שלא פרע כמו שהתנה אביו בטל זכותו והציב דאחר שבא לידו בתורת משכון אינו יכול לשעון לקחתיה את"כ וראוי משמעתי דלואן בת"הגם בשביל התנאי שלא קיים לא בטל זכותו דהוי אסתכת' וראייה מפר' הריב"ז משכן לו בית כו'.

יג ראובן את והניח אלמנה ונשאת ומת הנצל ומתה היא בן ראובן תוצע הנכס' ואומר כי אמר לא נשבעה על כתובת' ונני הנצל השני או' שנבע' וזכה אביהם בכל נכסיה והשיב דאם הקרקע ירעה שהיה של ראובן היה בננו קטן בשעת פירתו הדין עמו דהרי לא נשבעה על כתובה ואי' אדם מוריש שנועה לבניו ועוד כיון דלא היו לה אפילו ג' הדיועות ששמו אותה קרקע לא עשת' ולא כלום :

יד ראובן בן יעקב נתן בית וסדה לאשתו במתנה בשעת נשואי' וראובן ואשתו הי' סמוכי' על שלחן יעקב ויעקב ירד לקרקעות הנ"ל כי לא היה ראובן יודע בטיב משא ומתן את ראובן ואשתו תובעת הקרקעות והפירו' מחמיה והשיב דאם הלשון דווקא דאינו יודע בטיב משא ומתן אין במתנתו כלום בקרקעות אבל אם אינו דווקא המתנה קיימת אמנם המתנו' שנותני' בשעת הנשואי' תלוי במנהג ואם המנהג שהבעל אוכל פירות אפילו מן המתנות איננה יכולה לתבוע הפירות ואם המנהג שהפירות שלה אעפ"י שטוען שהוליא במאכלה ומלבושיה יותר מדמי הפירות הניח מעותיו על קרן הלני אמנם פסי' והולאו' הקרקע חייבת לשלם :

טו עוד תוצעת האלמנה כדוניית' ואמלסלים נתן לה בעלה אגב קרקע מחמיה כי אחר שבעלה לא היה יודע בטיב משא ומתן היה הכל ביד חמיה וחמיה טען שהחזיר לו הכל או נגנב ממנו ' אין טענת האשה טעני' בריא' אלא שמשא ומתן חמיה לומר החזרתי לך בלא שנועה ואם טוען טענת גנב תלוי בפלוגתא דרבנות' אי אחר מגו' לפטור משנועה :

טז ישראל היה לו חלר פאך לחזירו של גוי וחלון בכותל האמלעי להכניס או'ר בחזירו של ישראל ומכר הגוי חזירו לישראל חזירו יכול לפתוס או לבנות כנגדו ומקתו אינו חזק' אש ידוע דקדמה חזירו שלו לפתיחת חלון של ישראל אך אם אין ידוע מי קדם הדין עם בעל החלון :

יז כותל היה בו חלון שהיה מויק לחזירו בהזיק ראוי' ונפל הכותל והיה חזירו מעכב עליו לחזור ולבנותו כמו שהיה בתחלה כי אין חזק' לנזיקי' אין שצנתו טענה דאעפ"י שנפל לא אמר' אוד' לוי חזקתו אלא יש לו חזקה לעשות חלון וחלק בין זה להחזיק בכשורי ליתן על חומת חזירו שאם נפלה אוד' לוי חזקתן

מה

באגו דכשי אומר לא ידענו שהיה של אביך מעולם :
יח ש"ת מחלק נכסיו על פיו וכתב בצטר הלואה שאף כי יחזור בו לא יועיל אם לא שיחזור בפני צ' עדים כשרים וכתב עוד שאף אם יתרפא מחולי זה ויה' הכל קיים אם לא יחזור בפני עדים וכתב וקטיבא ממנו על כל דלעיל ליפות בחו והכל לפי האמת עיינו ולא רלה עדיין הש"ת שימתמו את"כ חור במקלת ואמר שיחזיקו העדי' שטר הלואה עד שיראה אם יחזור עוד ממקלת דבר'ים את"כ נתרפ' הש"ת והלך בשוק ולמן שאלו אחר מן העדי' מה עשית מן הלואה והשיב כבר החזרה לי ועכשו חלה עוד ומת ועמה השטר יולא מתמת יד אחד מן הבנים ורולה שימתמוהו העדים ועד אחד קומר לתתוס והשני קומר שכבר נתבטלה הלואה והחזרה הדין עם העד שאינו רולה לתתוס מאחר שנתרפא לגמרי והוא לא נוה אלא להסיר הספק ותשם מנתק מחולי אל חולי :

יט ש"ת שאמר ינתנו כל שטרתי לפלוני ולא אמר איגהו ושעבודו אינו מועיל שחל לא נתכוו' זה אלא לגוף השטר לגור על פי אלימותו ולברי' ש"ת כמפורי' דמי אבל לא להוסיף על דבריו :

כ מה שאו"ל תנוק בן ויס אחד נוחל ומנמילתא ר"ל בן שלמים ואחד כדי שילא מספק נפל או ר"ל ויס אחד מאש והשיב דיוס אחד דוקא קאמר כדאיתא פ' יולא דופן ומלק על הרמב"ם ונצי' ראוי' דתנוק דלא כלו חדא אינו נוחל ומנמיל :

כא ערב של יתומי' קטני' מהו לפרע מן הערב דהו כמו אין נכסים ללוה דנפרעי' מן הערב והשיב דאין נפרעין מן ערב גרידא אבל בערב קנפי' נפרעין לאתרי :

כב ראובן נשא אשה וכתב לה שטר שאם תמות בלי זרע קיימי' שיחזירו הנכסים ליורשיה כפי המנהג והנה מתה האשה והניח בן ומת תוך שלשים יום ויורשי האשה אומר' שהוא נפל בלא כלו מדמי' הדין עם ראובן הבעל דכל שלא זה' שלשים יום בוי ספק נפל ופול יורשי האשה להביא ראיה אמנם אם היה התנאי אם יבאר ממנה ולד' של קיימי' לא יחזיר כלום על הבעל להביא ראיה :

כג ראובן מכר סדה לשמעון והתנה בשעת הקניין בפני העדים כי השטר מכירה יהיה מונח ביד שליט עד יעברו ד' שנים ואם לא יתן ראובן לשמעון מנה שיתן השליט השטר מכיר' לשמעון ולא יזכה שמעון בשדה זה עד לא ר"ד שנים ותוך הד' שנים עמד ראובן ובטל המכירה ונתן השדה ללוי ולסוף הד' שנים לא נתן ראובן המנה לשמעון ונתן השליט השטר לשמעון מי היה משא במתנת לוי או לא מי הוי כמשוך פרי' זו ולא תקנה עד לאחר שלשים יום א"ד כשהגיע השטר ליד שמעון וכהו למפר' והשיב דכל קניין כמעכשו' דמי וזכה שמעון בקרקע כשתן השליט השטר בינו אחר הזמן ונתנת לוי בעלה ולת דמי להאומר משוך פרה זו בו' :

מפתחור

לשאלות

יה מה שאמר רז"ל אם אמר ידור פלוני בבית זה דלא אמר כלום אם אמר שירתי אני לעלמי דירה פלו' מי אמר כיון דלגביה שיר אף לאותו פלוני מהני או אמר' פלגין דימורא והסיב דלא אמר כלום :

יט הא דתני מלא שטר חוב יהא מונח עד שיבא אליהו מחניי איירי אפי' כשתיב מודה דחיישינן לקנוניא ולפרעון .

ך שליח שהגיע לו הפסד מחמת השליחו' אם תייב המעלה וכן שותף שנחפ' אם שותפו חיי' לפדותו והסיב דאין המעלה תייב בתשלומי נזק השליחו' וכן השותף אינו תייב לפדותו כי לא כשתתפו אלא בריות והפסד ממון השותף לנד וכלול בו דין נפל עליהם גיים :

כא פי' הירושלמי האמיס והשותפין שנפל אחד מהם לאומנות :

כב גוי הוליא כתיבת יד על ראובן : ואנהג המלך שתיבת יד כשטר והאופט הגבה ביתו של ראובן

לגוי ומכר הגוי הבית ליהודה בא שבעון ולוי והוליא שטר בעדים על ראובן שמעכן להם הבית וזמן השטר מאוחר מזמן הכתיבת יד מן הגוי . והסיב אנו ק"ל שבעור' דאורייתא ומלוה על פה מוקדמת קודם לשטר מאוחר עוד מלוה בחתימת ידו אינו יכול לומר פרעתי גם אין חוששין לזיוף דאחזוקי אנשי בשקרא לא מחזיקי ועוד כיון שקדם זה וגבה קודם שבאו מוליאין השטר איך הוליא ממנו בספק גם כי בדינא דמלכותא אינו נאמן לומר פרעתי אנו סהדי אי פרעי לא הוי שביק גביה כתיבת ידו וכלול בו דינא דמלכותא וקלת דיני שמיטה :

כג ראובן תייב לשמעון ואין לא לשלם כי אם שטרי חובות של גוים ואמר שאין מאשכדים לבעל חוב כי אין גופן ממון אין טענתו טענה דכל נכסיו מאשכדים וכופין אותו למכור שטרי חובותיו ולפרוע וראייה מפרק המובל ועוד כופין אותו לקיי' מלות פריעה וראי' מפרק הכותב :

כד טעם למה אסמכתא אינה קונה :

כה שטרות נתנו ביד שליח בתנאי שאם לא ישלם פלוני ענין פלוני יופן השטר לפלו' ואין בשליחות מעכשיו אם יחזיר ואם עשו תנאי' בקנין והשלשו שטר חוב ושטר תנאים ביד שליח אם יועי' הקנין שבת נאים כאלו נעשה במעכשיו . והסיב דכל שלא נתן השליחות במעכשיו הוי אסמכתא אף על פי שיש מעכשיו בשטר חוב הוליא ולוכא מעכשיו בשליחות וכל קנין אינו מועיל אלא שמקנה מעכשיו :

כו אם יש במקומות ישיב' ב"ה דינא דבר מלרא או לא : והסי' דלא דהוי כמו אפסיק ריכב' דיקלא אמנס אם רולה להרמיב מקומו יש בהם מאוס דינא דב"ה :

כז אין זמן לתביע' המזרן וכל זמן שיבא בן המיזר מסלק

אותו אם לא היה בצעת אכירה סס :

כה שטר שנקרע קרע שאינו של בית דין אין לתוש שאם היה קרע של בית דין שתי וערב וזה תתן סביבותיו דשטר זה כשר היה ואל תפסלנו מספק :

כט כשמתין נכסי יתומים שצין ואחר כך מכריזין ולא אחר כך .

ל אלמנה תובעת מזונות והאפטרופוס אומר שיש תחת ידה מטלטלין תזון מהם והיא אומרת שבעלה נתנס לה בתמנה אם המטלטלין ידועים איננה נאמנת ואם אינם ידועים נאמנת במקומו דלהד"ס ובשטר חוב אינה נאמנת לעולם :

לא אם אין מטלטלין שתזון האשה מה' יכולה למכור קרקע שלו בבית דין מוגזה ואם יש בהם מטלטלין אפילו האפטרופסים עלגם אינם יכולים למכור קרקע כל עוד שיש סס מטלטלים :

לב אלמנה נוזנת ואזכרת שלא בפני בית דין מוגזה אלא הדיוטות ודוקא לשם חדשים :

לג דין אלמנה שמוכרת למזונות שזריכין בקיטין בשואא ואם מכרה יתר על השומ' הריוח ליתומי' ואינה לריבה הכרזה ואם טעתה בכל שהוא מכרה בעל ויש מחלוקת אם יכולה למכור יותר מכדו בתובתה או לא והכריע שיכולה למכור אפי' יותר :

לד אם האפטרופוס רולה להעלות לה מזונות אינה יכולה למכור כלום :

לה אפטרופוס מכר קרקע יתומים והאלמנה תובעת הלוקח שיסבע שאין הער'ת' בקנייתו כדי להברי' ממנה מזונותיה אין טענת' טענה ואין לאלמנה על הלוקח לא שבועה ולא מרסכי אין משביעין בטענת' שמת' אמנס אם אין לה מזה לזון יכולה להמרים מרס סתם :

לו יעקב ואשתו מכרו כרס וכתוב בשטר המכירה איך שקבלו פאיתים דוק' טי בדמי הכרס מת יעקב ואשתו תובעת כתובת' ובני יעקב אומר' כי קבלה ק' דוקטא מדמי הכרס והאשה משוזה אע"פ שכתוב בשטר שקבלו ר' דוק' אינו לא קבלתי כלום הדין עם האשה דדרך לכתוב כן לשופרי' דשטר' ועוד אפי' קבלה אות' שם' שלה היו או בעלה נתנס לה :

לז אין אלמנה יכולה למחות מלמכור נכסי יתומים בשביל מזונותיה :

לח אלמנה שאמר' בני יהיו אילי והאפטרופ' קרובים שאיני ראוי' לירש אומרים יהיו אילינו בנקיבו' הדין עם האלמנה ובזכרים הדין עם האפטרופסים :

לט ראובן נתן כל נכסיו לאשתו וביאר כמה יפוי כת' דלמתני' גמורה נתבון ולא לאפטרופסי' בלבד אם יש מאם בדבר יש מרבותי' דאמר' אפילו אם פירש בפדיא דלא נתוכיון לאפטרופסי' אלא לתמנה לא עשאה אלא אפטרופס' גודולים אמרי'

מפתחות

לשאלות

מ' אחרי' תולקי' והוא הכריע דמתנ' גמורה היא :
מ' ראובן את ואלמנותו תובעת כתוב' וכת' קטנה תובע' מוזנו' הדי'
עם האלמנ' דאין מוליחין לשון הכנו' מנכסי' משועבדי' .
מ' ראובן ש"מ נתן מטלטלים במתנת זריא צדצת לשמעון
ומת זו ביום ואלמנה תובעת כתובה מהם כי שעבד
לה מטלטלי' אגב קרקע שמעון אומר אין אדם מ"ד ש"ל ובאופו
פעם שכת' לה כתובה לא היו לו או מטלטלי' הדין עם האשה :

מב' ראובן היו לו ג' בנים וקשיאין ונתן לכל אחד קרקע
ומת אחד מהן ואלמנות' תובעת לפנות' וטועני'
שהשלים מנכסי הבית הם של בעלה אט' אומת זבטרו' ונלאות על
שמו של המת אעפ"י שנתן ונשא בחוק הבית גזב' כתוב' מהן
דאומר מקרי' רמץ אבל אחר ככסין הם בחזק' האב'
אין שייך גזב' או גזב' בשטריו הוצות דהא המעות ראני'
לחלק זכלל צו פי' גזב' או אגוד :

מד' דין אם אלמנה יכולה לקנות קרקע יתומי' לעלמו
למזונותיה וכן שליח ששלחו בעלי' למכור קרקע :
מה' הנותן מתנ' לבתו ע"מ שלא ירשם הבעל או אחר לה
ואחר כך לזרשי' וקטו מאנו :

מו' עשור נכסי' הנוטלת הצפ' איגנה גובה עד שעת הכושרין :

מז' זה אומר גדון כאן וזה אומר נלך למקום פלו' הדין עם
מי ומי פורע הולאת הדרך והסיב' דהמלוה כופה ללוה
ומי' אם היה צ"ד יפה סמו' לעירם בתו' ג' פרסאות או שלא
היה בעירם יודע לדון שומעין אף ללוה וכן אם ילך מלוה בלאו
הכי למקום צ"ד יפה יכול הלוח לומר גדון שם כיון דבל"ה את'
הולך שם ואם אחר הלוח אני אפרע כל הולאת הדרך יוכל מלוי'
לומר איני יכול לפרוע :

מח' באיזה אופן תכבד אשה על כתובת' שלא תפסיד מוזנותי'
ונוסח שבע' אלמנה :

מז' אפטרופוס שמכר קרקעות היתומים אין האש' גזב'
למזונות ממנו' המכירה לא מן היתומים ולא מן
הלקוחות :

נ' שטר חוב שתפס' האלמנה למזונותי' אין מוליחין מידה

נא' מקום שנהגו למכור המזונות בלא הכרזה וכתבו צ"ר לה
שהגזבו לה כדין וכשורה אם יש לקיים המנהג או אם
כאמני' הצ"ד שהגזבו בלא הכרזה כיון שכתבו כדין וכשורה ש"כ
ה"ל חזרי' ומגידים והסיב' דהמנהג מנהגי יפה ונתן העצם ואם
היה המנהג טעו' היו נאמני' לומר שמכרו בלא הכרזה אע"פ
שכתבו כדין וכשור' כיון דלא ידע שחייבי' להכריז' :

נב' אם לא מפני המנהג לא הגבין שטר חוב של בעל לאשה :

נג'

שטר מקויים ואין מכירי' לא עדי' ולא דייני' ואמר הל'
פרוע הו' תולה במחלוק' מוד' בשטר שכתב אס' לרי'
לקיימו והכריע לרי' לקיימו :

נד'

במקום שנהגו להגבות לאלמנ' קרקע בכתובה בשומא'
בלא הכרז' טועין בדבר משנ' הם :

נה'

ראובן שלח מנה ע"י יהודה לפרוע לשמעון ולא הזכיר
לו ליקח השטר פרעו ולא לקח השטר יהודה פטור

נו'

ראובן ואשתו לוו משמעון בשטר מת ראובן והגזבו לאשה
בכתובה ולא הספיקו הנכסים חזר' וכשת האשה ללוי
מהו שיחזור שמעון על לוי מפני שהזיק צעבודו או מפני שחייב
הבעל לפרוע כדברי הרי"ף והסיב' דאם כתב' לצ"ח מטלטלי' אגב
קרקע גובה מהנכסים שהכניס' אבל משום מויק ליכא דהמקבל
ואגב אינו מאק אלא המוכר או הנותן :

נז'

אלמנה נתפטר' עם היתו' היתנו פרנסת' בכל שנה כך
מעו' ולא תגז' כתובה כל זמן שיקיימו פתחאי ועכשיו
ולא ש"מ על נכסי' בעלה מאחר מן הכתוב' אינה יכולה לעכב
התשלומי' :

נח'

כילד מכריזין קרקע ששמו צ"ד

נט'

קהל הסכימו שכל מי שלא יביא זכויותיו תוך זמן שיצדד
זכותו וזבא אחד ואמר שלא היה צעיר או היו זכויותיו
מופקדי' ביד אחרים והביא זכויותיו אחר הזמן לא אצדד את זכותו
אם כהקהל תקנו צפ"י זין שמע זין לא שמע צי' יורש צי' אחר
כו' :

ס'

קהל עשו ראובן שליח לגבות מסים ולפרוע הגוי הממונה
והגוי ההי' את ראובן מן המעות והקהל תבעו אותו המתינ'
מן ראובן הדין עם ראובן :

סא'

בעל חוב מאוסר שקדם וגבה מה שגבה גבס ואם
המקדם תפסם אח"כ ממנו חוזר ומוליחין אותו מידו
ע"פ צ"ד ויש קדימ' במטלטלין היכא' שעדיין הם ביד הלוח ומת
שאצרו ז"ל אין קדימה במטלטלי' בייט לטרופ מן הלקחות אי'
לעניין צ"ח מאוסר .

סב'

ראובן לוח ינתן מנכסי' כך וכ' לפלו' וינת' לשמעון
ת"ר דינ' והשאר לפלו' ויש לו קרקעות וש"מ ותובע
שמעון שינתן לו מעות והאפטרופים' רוגים ליתן לו מן הקרקעות
הדין עם שמעון כי רולה לומר שימכר מנכסיו ויתנו לו ת"ר דינר

סג'

אם הבעל יורש את אשתו בחזו' שהיו חייבי' לה אחריו
ולא זכה בהן הבעל מעולם ואם הבעל הי' חיי' לה או אם
היה לה קרקע למשכון והסיב' דמה שירלה הדיין יעשה ומיהו
מפתח' דווקא במלוה שנתנו לה בירושפה או במלוה שהי' לה עד
שלא בשאת או שלא היו ידועי' לבעל הא' לאו הכי זכה בהן הבעל
ובמלוה

(כ)

מפתחות

לשאלות

להם חלק במתנה זו ומתה בת אחת והאחרת נשאת והבן חובע כל הנכסים מן האב כל אחד מבניו זכה בשליש נכסיו וכשמת אחד מהם אב קודם לכל יולאיו יריכו והנשואי הטול כדוכייתה כל זמן שלא יעבור הסך יותר משליש הנכסים

עד

שטר העולה בעש"ג ר"ל אפילו קד ואפילו ממפי הדיין נער קטן תחתיו כשר :

עה

שטר העולה בעש"ג שהרחיקו חתימתו מן הכחז פסול :

עו

כתיבת ידו אינו באמן לוטר פרעתי וגם יכול למוכרו :

עז

חתימת ידו על כתב של גוים כשר אף על גב דלא ידע לקרא :

עח

סופרי הגוים שמרחיקים חתימתם מן הכתב פסול הלוא כופר ואמר שאינו כתב יד הסופר אם וחסור גוי באמן :

עט

ראובן כתן קרקע לחנוך בנו במתנה ולא היה לא חתמה לו אה"כ מכר ראובן שאר קרקעותיו וחתמה ללוקחין מת ראובן ותוצעה לאה כתובה מקרקע שביד חנוך בנה הדין עם חנוך דהניח לה מקום והיא גרמה שאשהדוף כיון שחתמה להם ואפילו מכר אותם לגוים אלמים ולא חתמה להם אבדה כתובה וכלול בו היבא דאמר הרי שלך לפניך :

פ

אין מגבין לאשה כתובה היבא ששנעו בו שמת קול הכרה בעלמא אלא דווקא בעדים או בער אחד המתיר אותה לכסף :

פא

ב"ד שמכרו לכתובה או למזונות אין ב"ח חוזר וגובה מהן אפילו ב"מ מוקדם דאין שייך כאן מדר' נתן דכיון דנפרעה כפרעה :

פב

בענין הנ"ל

פג

לואת ש"מ שכתוב בו קניין ואם אמרו היורשים פרענו כאמנים כי שטר הלואה אינו שטר לא זכרון דברים בעלמא אכל הולאה בחוב שהוא חייב הוי כשטר ואם העדים כתבו כל מקבלי מחנה בשטר אחד ותבע אחד מהן לעשות שטר לו בפני עצמו על חלקו אם רולים העדים לעשות הרשות בידם אכל אין כופין אוהם :

פד

שמעון יש לו משכון מראובן אמר הילך יי דיבא שאני חייב לך ותן לי המשכון וראובן אומר אתה חייב לי כי ויש כאן עד אחד שיודע שבא לו בתורת משכון אכל אינו יודע במה חייב אם הוליא שמעון המשכון בב"ד טרם בא ההפרש ציניסם הדין עם ראובן דאלו אין כאן ב' עדים לא היו לו מגו דשויהא ראה וא"כ עליו להביא ראיה שמייב יותר

ודמלוה שהלות' לו זכה בחלו אפי' סלק א"ע מהם ואם יש לה קרקע למשכון אם הוא באחרא דלא מסלקי זכה בהם וסתם משכון אחר' דלא מסלקי כי סתם משכנת' שתא ובאחר' דמסלקי י"ל שיכולי' לסלק בכל עת :

סד

ראובן חלה בבית חנוך בנו ולאה אשת ראובן הפקיד מטלטלין ביד חנוך מת ראובן ולאה תוצעת המטלטלין ואומרי' שהמטלטלים הם שלה וחנוך אמר אחפסם בשביל הולאה שעליתי לצורך אבי הדין עמה דקבל מן האשה יחזיר לאשה ועוד מה שקכחה אשה לא קנה בעלה אלא לפירות ואיננה חייבת בקבורתו :

סה

הלכוד יכולין לתקן סופר מתא ומה שכותב בפנקסו יהיה באמן כמאה עדים :

סו

לאה אלמנת בנימין נשחטה ויורשיה תוצעים כתובה מירשי בנימין הדין עם יורשי בנימין :

סז

ראובן כתב בשטר כתתי לשמעון בקניין גמור להיות משתמש ודר בעליית ביתי באחריות יכול ראובן לחזור בו דהני כמו שאמר ידור פלוני בבית זה דלא אמר כלום אכל אם כתב אחר' וקנינא ממנו י"ל דעל גוף הקרקע קנינא ממנו ותלק עוד אם נכתב צי פעמים קניין בשטר :

סח

סדר גביית החוב וסלריך ליתן מעות אם יש לו :

סט

גר שמת ובזבזו ישראל את נכסיהם אם אשתו גובה בתובה מהם והשיב דאם הכיחו קרקע גובה כתוב' ממנו וכן אם כתב מטלטלין אגב קרקע אין הפקר מפקיע שעבוד האשה ואם לא כתב אגב קרקע והיו המטלטלין ביד הזוכים קודם מיתתן זה פירש למיתה וזה לחייה ואינם משועבדים לכתובה אמנם אם בזבזו נכסיו אחר מיתתו תלה עליהם שעבוד כתובה מיד בשעת מיתה :

ע

ראובן שכר לורף או רוקס וחזר בו ב"ח נותן לו שכרו משלם ופומחין לו קלת לפי שישב ובעל והכל לפי טורת המלאכה ושכרה ואם הוא חזק וממטער בבעל ואינו כהנה אין מכבה לו ואם מוכיאי' לשכור משכירין וממלא לו הפחת :

עא

הכותב כל נכסיו לא עשה אלא אפטרופס צין בקניין צין בלא קנייה במתנת בריא ובמתנת ש"מ אפטרופס לא הוי בקניין דאין שטר לאחר מיתה אה"כ במייבא את כתו ואיננה מפסדת כתובה :

עב

גרוסה גמורה אין הבעל חייב לזונה אע"פ שלא פרע כתובה :

עג

ראובן כתן כל מה שיש לו לבנו וב' בנותיו והתנה אם ישיאו אשת הבנות שיטלו כדוניותיהם ולא יהיה

מפתחות

לשאלות

יותר מי וראייה מפי המקבל וכל מקום ששנים מחייבים
מון אחד מחייבו שבועה ומחוק שא"ל שהרי מודה לעד
שלא ר"ל מחזיר המטבון אבל אם כפל המחלוקת קודם
שהוליא המטבון בצ"ד כאמן שמעון במנו דהחזרתי ונסבע
שבועת המטבנה כדין נסבע ונוטל :

פה ראובן לזה משמעון על מטבון או על שטר ופרעו
קלח צב"ג פעמים ושפעון אומר איכני זוכר
הפרענות אלא האחרון הדין עם ראובן שאין לשמעון
צנוף המטבון כלום אלא שצב"ד בעלמא ומספקת אל
יעכבנו וכן לריד להחזיר לו הסטר :

פו זכין לקטן אפילו מוטל בעריסה :

פז ראובן לזה לבנו חנוך ליחן מנה לשמעון קטן בן ג'
שנים מח חנוך כשהיה שמעון בן ו' שנים הגדיל
שמעון והבע יחמי חנוך כאמנים יחמי לומר שמה פרע
אזינו דדברי ש"מ אינם ככתובים לעינין שלא יהא כאמן
לומר פרעתי ואפילו לא היה שם אלא מוטל בעריסה שמה
כתבו לאפטרופא שלו :

פח אין צ"ד חייבים לכוף להשיב העבוט דהוי מ"ע
שמחן סכר' בלידה אבל אם רלו כוספין :

פט הנגזל נסבע ונוטל ואפילו אשתו וצנו ואין לריד
ראיה :

צ כל מקום ששנים מחייבים אותו ממון ע"א מחייבו
שבועה ואם אינו יכול לישבע כמו שמודה לעד אלא
שטוען שיש לו בידו כנגדו מסלם לדעת הרמ"ב ואין חלוק
בין אם הע"י העד אחר שהוד' בין קוד' שהוד' אבל שט"ה
בו ע"א והלוא אומר פרעתי לא אומר מחוק שיל"מ דאלו
היו באן שנים לא היה חייב מטעם עדותן אלא שטרך
ביד מאי בעי וזה"ש חולק והאריך :

צא קיום שלא נכתב במותב תלתי הויכ' אלא בפנינו
נתקיים כדחז' די בכך והג' דייכ' לריכיס להיות
ביחד בשעת הקיום אבל יכולין לתתום זה שלא בפני זה
ודייכ' הקיום אין כאמנים לומר לא היינו ביחד כשהעידו
העדים דא"כ היה עולה ומעולה לא חתמי ואף אם היה
הקיום בטל הסטר אינו בטל ויתקיים פעם אחרת והרחיק
האשרת' מן העדים אין פסול אלא האשרת' לא הסטר :

צב מתי אמרינן די שחוקה בהזיק ראייה ומתי אין
מחייקין :

צג אין לאב חזקה צנכסי הזן ה"ה אם צנכסי הזן
אבל אח צנכסי האח חלוי ברשות עיפי דייכ' :

צד אם כתב פעמי' שריד וקיים בשטר אחד אם כשר
הוא וסי' לסי' הסטר בחלי הסטה ולחתו' באותו

שטה ומעשה שכתב בשטר מנה והים לו לכתוב מאתיים
ומח עד האחד והור' למחוק מנה ולכתוב מאתיים ולכתוב
בין שהדא לסהדא הקיום וז"ל אכחנא סהדא חחמכו על
שטרך דכ' דכתב' למחקה כו' :

צה שטר שיש בו מחקי' ולא נתקיימו לא פסלינא פל'
השטר אלא המחקי' :

צו פי הירושלי' דפרק הנזקין ראובן גזל שדה לשמעון
ומכרה ללוי כו' :

צז הוליא כתב ידו צנכמות ששוא חייב לו ואין כתב
ידו יולא ממקום אחד והלה טוען פרעתי כאמן
דמודה בשטר שכתבו לריד לקיימו והאומר אל הפרעני
אלא בעדים אינו כאמן לומר פרעתיך במנו דאי
בעי אמר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת
הים אלא אם כן שלא היה עדים בתנאי זה אלא על פני
שהודה שהתנה כן ואמר שמכל מקום פרעו בלא עדים
אז היה כאמן :

צח כותבין פרוצבול אפילו בשנה השביעית ואלא
כבעל העטור :

צט איש שנשתטה אין בכת' האשה ליקח כדוכי"י אלא
בית דין יורדין לנכסיו וזפין ומכרנסין את אשתו :

ק שטר שנמל' בוגרד דיני שיטי או מאחוריו לא תייטיבן
שמה שוצר היה כתוב שם ובעל השטר מקרי מוחזק
וראייה משבועות הדייכין אך יש לא ים עליו :

קא מי שתופס בכף מעילו של חברו ולוקח קנין אין
צקניין כלום דכיון דמעלמו חפס לא הוי כליו
דמקנה או דקובה :

קב בעל המכה את אשתו בכל יום עד שצריכה לברוח
מביתו לא יפה עשה ואם יש לו עדים שמקללת
אותו חכפ' הדין עמו אבל אינו כחמץ שהיא מקללת אותו
ללא כל כמיכה לאחזקה בפרישות ומכל מקום אין צ"ד
יכולין להשביעו שלא להכותו עוד אלא גוערין בו ומודיעין
אותו שחייב להוליא וליתן לה כתובתה ויכולה לומר לא
אדור עם חמותי שמרגלה קטטה :

קג וכשהיא צורחת לבית אביה מפני חמותה חייב
ליחן לה מעבדותיה :

קד המשרה אשתו על ידי שליט ואכלת עמו מזילי
שבת זהו דוקא ציולא ממקומו אבל בכדי או
לבערה לא :

קה האב שהעמיד בכו לאומנות אלל שמעון וחזר בו
הבן באמרו שאין זכות לאביו עליו אם סמוך על
שולחן אביו מעשה ידיו ושכירותו של האב וראיה מפרק
הפועלים ואם אינו רולה עוד לאכול מסל אביו חוזר ב
מכאן

מפתחות

לשאלות

מכאן ואילך והמלאכה שעשה מסתמא ביחא ל"י כיון דידר
וסתק עד האידנא ואם אין סמוך על שלחן אביו אין
במעשה האב כלום :

קו יאובן יש לו ביה בעולת בעל ורצה ליתן להכל אשר
לו על פניה שלא יהיה לבעל רשות בהן לא בנוף
ולא בפירווי כיכר יעשה והסיב דאיכו יכול ליתן לה נכסים
שלא באו לעולם עדין אמנם מה שקנה כבר יכתוב שלא
יהא לבעל בהן רשות ולא בפירותיהן אלא מה שנתנה
לחוד פיה כו' ושטרי חובות לריך לכתוב איה וכל שעצודי
ודוקא שזמן השטר כלם קודם המחנה אבל אם כלה אחר
זמן המחנה ספק אם הוי כרצר שלא ביה לעולם :

קז אשה שנסבעה על כתובתה ולא תבעה כתובתה
בפירושו לא אבדה מזונותיה :

קח מלבושים יש גאונים אומרים שהא בכלל מזונות
ז"ש אומרים איני בכלל וא"כ יד בעל השטר על
התחתונה ואין מוליאין מלבושים אלא אם כן פירש :

קט שמעון הודה במקלה לשני בני אדם ונסבע להם
אין אלו השנים יכולין לפוסלו לעדות או אפילו
אחד מהם עם עד אחד ואם העידו עליו קודם שנסבע
יכולין לפסול אותו ודין אם אמר האובן לשמעון נכבת לי
או גולתכי או הלויית לי צריבית בפני עדים אין משביעין
אותו כיון דלפני דברי התובע חסול הוא :

קי אחד מן העדים נסוי לדותה של אשת הלוי או
המלוה כשר ועד אחד כהול התום בשטר גם עד
האחד כמתן דליתא ואיכו זקוק אפילו לשבועה אבל
משביעין אותו היסת :

קיב קרובים מלד האם פכולי מן החורה ונ' בראשון
כשר והיכא אמרינן תרי בעל באשתו והפסולין
מלד עבירה וקנת מקומות מן התלמוד האזכרו בהם
דיבי עדות :

קיג פי' הלכה צפרק דיני ממונות בספר הר"ף ז"ל
ופי' הירושלמי ודין שלא יהו הדיינים קרובים
לעדים ולא העדים זה לזה והכסיר עדי קיום הקרובים
ללוה ולמלוה וכן דיני קיום ועידי קיום וההפך שיש בין
מעידין זה את זה או מעידין זה על זה :

קיח שריך שלשה בקבלת עדות ואלא יהיו קרובים
מחבלי עדות אין לריב' לפרסם בעדי' אם ירלו
אבל ראוי לפרסם אותם :

קיט אם שמין לגרוסה מה שעליה זמילק בין בגדי
שבת ורגל לחול :

קכ עד אחד בהקמת בעל דבר שלא בפניו אינו
כאם :

קיא ראובן אומר לשמעון חלך מנה שאני חייב לך
ושמעון אומר אינך חייב לי כל' זולתי תשובה
למהר"ר שם טוב ותשובת הר"ם מרוב"כ נכורק שהוא פטור
דולתי מחל ודקדק מדבריו אם אמר אשה אומר שהלויתי
לך חן לי רשאי :

קיב אפטרופוס המעקס את הדרך משלקין ליה
ומשביעין ליה אפילו מכהו אבי יחומים ומקבלין
עדות שלא בפניו ואם כולט זולתי שקבל הון רב ואמר
שלא בשאר כלום איכו כאמן אפילו בשבועה והאפטרופוס
איכו יכול לומר שהנסי' עכבו בידו ממונם בשביל מזונות
או ב"ח היתום איכו יכול לשעבד נכסיו שביל האפטרופוס
כל זמן שלוה האב שימסך האפטרופוס אלא אם כן ברשות
האפטרופוס מת אחד מן היחומים בטלה האפטרופוס
ויכולין לסלקו :

סדר נשים

קיג עבד ושפחה ואשה וקרוב לא מניס להחמיר בני
אשה כמו להקל כגון שבאו בבת אחת או שבאו
קודם שהתירוה לכשא וכן עד מפי עד או שנים מפי שנים
איכס כאמנים להכחיש העד הראשון המתיר אלא שיש
להחמיר בדבר :

קיח אב קבל קדושי בתו וילא קול שכבר קבל בה קדושין
מאחר וחקרו מה אומר ולא ידע מאין ילא הקול
אך ששמע בזאת והסיב אין לחוש לקול זה אפילו קודם
ארוסין כל שכן בתר ארוסין :

קיט אשה קטלנית לא תנשא לשלישי וטע' הרמ"ם
דכתב אם נהקדשה יכנס :

קכ גט הנכתב כתב שאינו אשורית אלא מעש"ק
כשר :

קכא יבם שרובה ביבמה והיא אינה רולה בו מ"מ
תופל לומר מאן יבמי כיון דמוף סוף השיאו לו
ענה ונתרנה יכולה לומר מאן יבמי והוא אומר לא
תפלת לקחת :

קכב נשים הלובעות ידיהם לפני איכו חולץ וכן הנשי'
העוסקים בשלאכת הלביעה :

קכג המקדש או המגרש בפסולי עדות דרצנו אי
חוששין לחומרם משלוקת רב אחאי והר"ף
זהו הכריע להחמיר בדבריו רב אחאי הגאון ז"ל לאמר
בכל מקום אפתישו רצנו קדושין מיניה אלא במקום
שהזכיר התלמוד :

קכד ראובן קדש אשה וכזן לה כלי ואמר הרי את
מקודשת לי בטבעתו ושניה' בווכו לשם קדושין
מהו

מפתחות

מהו : והשיב אש היח' פניה מכוסות שלא רפתה הכלי
וסבר' שהיה טבעת אין כאן קדושין אבל אם ראתה הכלי
מקודשת ומכל מקום טוב לקדשה פעם אחרת שאם תקבל
קדושין ונאחר שלא יהיה כאן ספק וכלל שלא לקדש בטבע'
שים בו אבן :

קבו אשה נדה חלתה ובעלה רופא אין רשאי למשש
הדפק ואין כל השבותין שוין ואין מרמין שבות
לשבות

קבח נטבע במים שאין להם סוף אם נשאת לא הלא
וגוי הס' לת שראשו מת על שפת הים לריק
לחקור שלא שסה זמן רב בין הטביעה ומה שראשו על
שפת הים ומחלוקת הוא צ"ק הנאוני' אם עד אחד
נאמן מקום הכנה כגון מלחמה או מים ודין גוי אחד
אומר מת ושנים אומרים לא מת :

קכט נתן גט על מנת שלא תנשא לפלוני הגט כשר :

קל נתן כסף לאשה ואומר הריני נתן לך זה לקדושין
אין כאן קדושין אלא שריכה גט מוספק :

קלא יצחק היה משתדל לקדם צמות שמואל לבניו
ושמואל לא היה מפוייס ונתן יצחק טבעיות
ומנעלים לאשת שמואל ליתן לצמות ואמר אע"פ שאין
בעלך מפוייס מכל מקום אנשים אחים אכחכו והכה טוען
יצחק הצמות הן מקודשת אין בדבריו כלום ואפילו אם נתן
יצחק הדבר ציד הצמות לשם קדושין אינם קדושין דאין
אדם חליף לשוויה אצלו שליח ואפ"ל היה כאן עדים
שעשהו שליח כיון שנתן ליד האם לאו כלום הוא אלא
מ"כ עשה' האם שליח ואם היו צבאן קדושים ביון דלא פי'
קדושי' פלוני לפלוני שניה' לריכות גט :

קלב אם הנריכו גט לאשה לרווחא דמלתא מתמת
קול לריכה להמתין שלשה חדשים :

קלג ראובן נשא אשה והיה שכל לחמיו והוליא שם
רע על אשתו שראתה אותה מקלקלת עם פריץ
אחד וכבר הוליא עליה שם גבי' ומומין ושראה אותה
מדברת עם הפריץ והפריץ אמר לו שקלקל עמה וכמלא
שקרו במקפת טענותיו אינו כאמתן כיון
שכמלא שקרו וראיה מפרק האשה שלו' וכלל
באיה אופן תאסר אשה על בעלה ואינו כאמתן לומי שמאמין
דברי הפריץ או שהאשה המעש' אחר שבראין הדבריי שהוא
מוניל קטטה ושבתן עיניו באחרת ואם תרלה להיות אללו
בלא עובה כיון דשיתה פתיכ' דאסור' יתן לה שאר וכסות :

קלד אין כופין אותו לנרש אשתו המורדת עליו :

קלה יוסף שלח בנדים ומאל ללבת ראובן המסודכת

לשארות

לו ובתימר עמה עמה פעמי' אם לריכה גט ואם
הסבלונות חוזר - והשיב דאם צמק' דמוסבלי ותדר מקדשי
אין חוששין לסבלונות ומפני היחוד אינה לריכה גט דאפי'
דאזה שכבעל' לא פתכוון אלא לזנות והראב"ד חולק :

קלו פי' מה שאמר ריש פרק כ"ג גזירת ביאה ראשונה
אטו ביאה שנייה :

קלז אין קדושין תופסין בארוסה :

קלח האומר מאים עלי אינה לריכה לחת טעם ואין
כופין אותו לנרש ודין הכחוצה צמורדת ונכסי
מלוג לא הפסידה אע"פ שהפסידה כדוכיית' וכחצ
שים לסמוך על דינא דגמרא ושתקנת הגאונים נתקן
לדור שלהם :

קלט הטוענת על בעלה שאינו בא עליה כדרך כל
הארץ ואינה מפרשת' אם אינו יורה כחץ או לאו
כאמנת ולדברי הרמב"ם אינה כאמנת ואינו יורה כחץ
אין לריק להמתין עשר שנים :

קמ ארוסה שקבלה קדושין מאחר שלא בפני בעלה
אינה לריכה גט מסכי :

קמא הטוענת אין לאיש נצורתו ומה נוטלת מכתובת'
משועד שקדם אמאי לא הפקיעו הקדושין משום
עגונה וצן המשומדת מנוי כשר הוא * ופי' הירוש'
האומר הרי זה גיטך על מנת שלא תלכי לבית
אביך לעולם וכשבעת ע"ד רבים שלא תלכי אפי'
הכי אינו גט .

קמב מי שקדם אלמנ' ולא היה לו טבעת ונת הלמנ'
כשוא' אמרה לו הילך טבעת וקדשה הוי מספק
קדושין ולריכה גט ואין בעל יורש ארוסתו :

קמג גט שכתוב בו תרובית מקום תריכות וכתוב בו
לחנסב' ודלג הה"א וסיה בו אות' שאינו מוקף
גויל כשר אלא א"כ שהבעל היה מערער או שזוה הבעל
לכתוב כן ואם יוכל לכתוב גט אחר בלא רשות הבעל .

קמד בעל ששלח גט לאשתו אחר זמן כשר בו ואמר
מווייף הוא הגט בטל ואין השלית כאמתן אלא אם
כן אמר לפקדון כתתיו :

קמה גט על הנאי אם לא יבא מכאן ועד שנים עשר
חדש ימכור לה הגט מיד ולא תייסיכן שחנשא בגט
זה תוך הזמן ואין למסור אותו ליד שליח כי אז יוכל לבטל
אותו ואין לכתוב בתכאי בגט ואם בא הבעל תוך הזמן אין
לריק נקדם :

קמו גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קמז גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קמח גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קמט גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קנ גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קנא גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קנב גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קנג גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

קנד גט שהיו בו ר"ש בשם האשה שדומה לוי'
והתנחות שבמקו' הנהיב' קראויה וי"ו וא' מאכשי'
הכתובה

מפתחות

לשאלות

הפתיחה קראוהו ר"ט פסול וחלא ואין כותבין שם האיש
או האשה בשני שטין :

דיני מאבלות אסורות

קמט טפחות הקטניות לנו בשוליהן אסורין ומייבנים
בשביחה :

קק חטין שיש בהן במקלתם שאכלוס עכברים מותרים
בפסת :

קנא תערובת חמץ במשהו ונפ"ל ודבר שיש לו מחירין
אפילו בשלף לא בפול היינו דווקא בנתערב
במינו וערוי בכלי ראשון וכמה דיני העבלה ודיני איסור
וההר ויין נסך והמזרד ברכת המיון לריק לצרף על מים
מתרוני ודין נטילת ידים והכוסל ידיו מן הגוי ומותר
להטביל כלים על ידי גוי ושלוקתין קדרות מן הקדר וכן
סכינים מן האומן ולא תייטיבן שם איכס קדרות והרבה
דינים מדיני איסור והיתר :

קנב כעוה ארתחו פר"ת כעוה של חרס והלא האש
מייבם ולא ילא מתוכו ומה שמחיר ר"מ המבשל
בשבת לצו ביום הלל הע"י מוקלים וא"כ הוי ליה דבר שיש
לו מחירין ואמאי לא גזרינן בעלים שמא יעלה ויתלות כמו
שגזרינן בפירות וגוי שמפה פת לעלמו בשבת ודין בשולי
גוים בבליים ודגים והמבשל בשבת הלכה ברבי יודא ודין
דורן שהוצא לישראל ביום טוב :

קנג מותר ליתן מלת בפסת בעיסה :

קנד דין פת של גוים :

קנה ישראל שהכית ביתו והיו בו חביות של יין ונכנס
בו בעל הבית גוי לתקן בדקיהבית היין מותר
ודין גוי שנסך בחמתו :

קנו כרס רבעי כוה"ג בתולה לארץ ולא שאר
אלכות ואם פודין אותו במחוצר ונפן יחידי הוי ל"י
כשאר אלכות ירושלמי הלכתא רופפת :

קנז דבר המכניס לתוה לריק מלוי וערוי וספק
דבריהם להקל וראיה מפרק האשה שעשה
לרכיה :

קנח גת של גוים של עץ בשם הכשירו :

קנש מקנים של עץ שאיכס מווספים וערוי אם
הוא ככלי ראשון :

קס עוד הבא כנגד פביו של תמור מותר באכילה :

קסא טבח טילא טריפה מחמת ידו הוי פושע ולא
כל הימכו לומר שוגג הייתי וצריך לקבל עליו

דברי חבירות בפני שלמה וראיה מבכורות :
קסב ריאה שהיתה נסרכת מן הכבד לריא"י כי
נקב היה בטרפס והיתה קל' מן הכבד נכנס
לשם טריפה :

קסג גוי שהיה מוזג מקיתון חוד הכוס ונשאר יין
בקיתון אחר כך הוליא יין מן החביות חוד
הקיתון היין שפחביות מותר להוי כלוק בר נליק :

קסד לדעת האומר דכבד סגוי בתחיכה ומליטה למה
לא הזכיר ביה דוגי בכבד כמו בצמר :

קסה המנקר הצמר לריק שיהיה לו סמרטוט קזה
לקנת הסבין בכל פעם מפני החלבים או יהיה
לו שני סכינים :

קסו מי שעשה גביכות והכית בה' חותמו ומכיתם
ביר הגוי אין לחוש שם ימליקם בשומן חזיר אם
הם של ישראל ואפילו הם של הגוי אין קושטין ב"ן דאכלין
אותם בזמן תעניתם שאסורין באכילת צמר :

קסז כלי הנח שנתנו בו יין ולא הליחוס היין אסור
אפילו שהיה יבש ואין המכהג בר"ת דומר יין
ביין אינו בכל שהו בשתה ייכו אבל אם נכנס מים ביין
אפילו מחר שבאסור הכל חוזר ופיתר ורואין היין כאלו אינו
ולריך ששה חלקים מים כנגד היין האסור כדי לצטלו :

קסח צור מלאה חטים ויש בקרקעיתו חטים
שכתבקעו מן לחות הכור אם הדבר צרור
שכתבקעו וסראוי' עדיין לאכילה אפשר לריך לצערם
קודם הפסת או לריך למכור אותם לגוי ולהשכיר לו צורו
אמנם מן הסתם אין לחוש לכך :

קסט אונא הנסרכת לכלעות התחתונות של בהמי :

קע מי שתסוד לאכול גביכות של גוים וקבל עליו
בשבושה לאסור עליו גביכות של גוים אפילו הכי
אין אנו מאמינים לו ואע"ג דשבועה תלה על איסור
דרצנן והתסוד על הדבר דכונמעידי דהלכה כרשב"ג לגבי
רבי כדאיתא פרת בתרא דיומא דכאמן על של חבירו
ומכל מקום אין לוקחין מן השאדים :

קעב קעא מרקח' מדבש שנפלו בו כמלי' עברו עליה י"ב חדש
אם הם מותרין וכל דבר שאין בו עלי' אינו מתק"י"ב חדש
אסור לאכול גביכה על גבי מפ' שאכלו עליה
בשר מפני שלכלוכי הצמר על המפה ופעמים
מקנחים בה סכין וכשמניחין שם גבינה הוי בעין וכונעני'
זה בזה ולריך לכל הפחות הדמיונם פת שאכלו עם
גביכה אסור לחוד בסבין של צמר ופירש שמעתתא אש
חבוטל בו אין לי אלא שצביל בו נפלע בתוכו מנין בו' :

קעג שגא לעשות שמורה בתזיר וצבילות :

קעד טבכור בהמה שו הורה נהג בזמן הזה
באור

מפתחות

לשאלות

קצה ציבור על פירש"י בסוף שניני על בין הטמא ובין הטמור :

קצי אס ודלוי סנכסו נגבים לבית שיש בו חביות פתוחות היין אסור ואם הפק שפק ביאה מותר :

קעז סומכין על הפעוטות לשלוח עם הגוי לאולרות ו משום דמרתחי :

קעח גוי שאמר על גדיים קטנים הנקחיה ממנו שהן בני שמחה ימים אינו פתחן ואם יש ספק מחמת קטנותן אין סומכין עליו :

קעט יין שבאורו שאור בתלר ישראל וגוים יכולים לילך עם היין מותר :

קפ לר"מ משה גאון משומד סתו' לדת האמ' אס משמר שבחו בשוק אינו עושה לין נסך ואינו לריך ג' לקבל בפניהם ואפילו לא טבל ואין לריך לקבל עליו יסורין כישראל שעבר עבירות :

קפא שלם כבשים בטמנו ונכדקו והכשירם הטבת את"כ כתערבו וכמלא סרכא באחד מהם מאחר דהוי דבר יבש - חד בתרי בטלואין שייך חתיכה הראויה להחכבד בכבש שלם דגדול יותר מדאי מלא החכבד בו ואין שייך בו שמא יקח מן הקבוע וסילוק בין כולע הטריפות קודם שפירשו בין אחר כך ואם כשאר אהת מהם שלא פירש אסור והאריך בראיות :

קפב ואם כתערבו הכבשי יחד מותר לאכול משלשתן יחד דכיון דהותרו אינו תורין וכישור והאריך בראיות :

קפג המקדים דבר בלשון אסמכתא קנה ותופס הקדם :

קפד קרקעות וספרים וכל דבר שאינו עושה פירות חייב לחת רביעות למס :

ברכות ותפלות

קפה עיר שאי אפשר להביא עם עשרה בניסואין אין מצרכין ברכת אשר ברא :

קפוי עיר שכולה כהנים קרא כהן אחד ומזור וקורא שבע פעמי' ובירוי דכהן יקרא אחר כהן בעיר שכולה כהנים דאין כאן משום פגם דהכל יודעין שכולה כהנים ואם אין עם כהן לא יקרא לוי כלל :

קפז קוממים שלכו פסולין לקרות בהן וגרועי מאומן שהיה בימיהם שלא היה בו אלא חומש אחד אבל היו נללין ותפורין בנידין :

קפח ברכת השכיביתו היא כקראת ברכה שנייה של קריאת שמע ערבית אבל ברכת המלך בכבודו אינה ברכת קריאת שמע אלא כתקנה בימי הסמך שלא היו רשאים להתפלל ויש בה"ש אזהרות וע"כ אין אומר

אותה בשבת ויום טוב שלא חפסיק בין גאולה לתפלה :

קפח למה אין מצרכין על כל המלות כגון המלות לחבירו והשאר :

קצ אין אומר קדוש היום אלא על יין הראוי לכסך על גבי המזבח האי כללא לאו דוקא דמקדמי בין מבוסל ויולאין בו בפסח :

קצא יחיד שקבל עליו חטאת אומר ענינו בלשון רבים :

קצב עתה קורין קריאת שמע ביום ועושין ק"ש שעל מטחו עקר הברכות מכל מקום אינם לבטלה ובזמן המקדש היו קורין אחת מן הברכות בלא ק"ש :

קצג הלריך לפקדיו אס לריך לברך על כטילת ידיים וקבל מרבו שאין לברך ומי שהטביל ידיו לאכילת מכל מקום מברך עכ"ל לא על טבילה :

קצד מאין לנו שאנו מצרכין עכ"ל בשקרית ומותר לשכסך ידיו חוץ הכלי לאכילה :

קצה מי שעומד באמצע סעודה ופוכר סידו מטכשות לריך ליטול ולברך ואפילו כגע לשוק ולירך ומקומות המכוסים בנוף אבל בתפלה מחכך ידו לכות' ודי :

קצו כדיעבד כל שבירך אחד ושמע חבירו ילא אכל לכתחילה אין מזמנין על הפירות אפילו ברכת על הגפן וקבעום סעודתן עליהו לא יקרא כהן שלישי אחר ישראל :

קצז מחלוקת בין הגאונים אם לומר פסוקי דזמרה אחר י"ח ברכות והוא כהן שאין לוטא :

קצח אין לברך ברכת התורה על החומשים ולא לברך ברכת ההפטרות אם לא קראו בסורה ברכת כסואין שום בין בצבור בין באלמון :

קצט אם מצרכין צט"ה על ד' כופות או דוקא על א' ונ' ומצרכין ברכה אחרונה דוקא על הרביעי :

ר סדר של פסח לרשב"א

רא מאו אין בודקין מן המזבח ולמעלה :

רב מאמר הרמ"בם מפי' העשנה אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום :

מועד

רה על הא לאשר פ"ג לשבת בעירוב ציבי הלכות פת בתור בו' ותרומו ואם באו לסעודת בבית שאינו רשאי

מפתחות

רשאלות

רצאי לטלטל מעותיו ודלא כספר התרומה
רז מותר לחלוב מן העז צפה משום רפואה בשבת

רז שפונת ישראל ששכרו מן הגוים בדדים אללם צמזוי
לעשר שנים ולפתן גוים שכרו דירחס לגוים אחרים
אין לריכין לשכור מן השוכרין הצאים אחר כן אפילו
השוכר הראשון אינו יכול לסלק השוכר השני :

רח כל מקום שריכין לחזור ולשכור מן הגוים הערוז
הראשון בטל ולא אמר חוזר וביער בדפירש רס"י
שריכין לחזור ולערב :

רט מותר לילך בסליח קטן ברשות הרבים בשבת

רי י"ג בניסן שחל להיות בשבת ממה עושין שלש
סעודות ומתי ושמא לריך לברך בודא פרי הנסן
בסעודה שלישיית

ריא חסור לטלטל מלבושי בלאים בשבת רמיה
מבינה

ריב פת הערוז שעפשה ונפסלה מלאכול לריך
לערב מחדש

ריג אין לזכות ערוז על ידי צנו הגדול סמוך על
שולחנו :

ריד נכרי שיש לו חצר צמזוי היהודים ואינו דר בו
אינו אוסר

ריז ש"לם המטלטל אין מסככין בו ומקבל פומאה
וסוכה כשירה טוב אין סכך פסול בה :

ריז סכך הסוכה העשוי מכסרים שאין ברחבן ארבע
צרוז ובחג מסככין על גביו בערבה אין למחות
בה כיון שכהגו

ריז אפילו ישראלים מועטים וגוים מרובים שוכרים
מהן לערוז

ריח אם שכרו כל הבתים בכפר מן הפרש אדון הכפר
אין מועיל אמ"כ דמלי הפרש לסלק הגוים
היושבים בבתים

ריט מת ב"ט ראשון דיתעסקו בו עממין אחר שהמת
בארון חסור לישראל להוליאו בבית הקברות
ולא אמר מתוך שהותר הולאה לטרך כו' :

ריז שר נכנס לעיר ושריו מתאכסמים בבית היהודים
אינם אוסרים על היהודים שוכן כל מי שנותן דירה
לקצירו :

דיני ריבית

ריבא מי שכחצ בשטר אם לא אפרעך עד זמן פלוני
פתן לך כד וכך ד"כ אין צו משו ריבית ולכתתי
אסור לעשות כן דהוי כמו רבית מאומר :

רכב מעות לדקס מותר להלוחם ריבית אבל אם
הקדים מעות לפניים מיומדי לא

רכג ערב קבלן בשביל תבירו נוד נוי והנוי כפרע קרן
וריבית מן הערב יכול הערב ליקח גם הריבית
מן הלוח והאריי וכלל בו אם אפשר להקנות לחצירו ריבית
שבשטר דהריבית קמיב כמלוח ע"פ וראיה מיש כוחלן

רכד ישראל משומד מותר להלותו ריבית

רכה ראובן אמר לשולחני שמעון חן מעות לזה הצוי
מטבע יסן ואני אחרב לך ועת' נתייקרי
המטבע אם יש בזה לדרבית וכלול בו דיני קפ"י מן הגוי
וסליחו' וכת' דדבר שאין קובי' בו מדין תורה אם בדיניהם
קובי' בו ובי לא גרע ממנהג וקונה כמו בטומית' והארין
בדיניהם האלו :

מקוואות

רכז מקום שהמשיכו צומים שאובים צרוז' יש
מחלוקת והור' לאסור :

רכז אם קצ' לבורות מתכת בקרק' כדי שיעברו
המים בחוכו כשר :

רכח מי מעיין שירדו למקוה ונפסק המעיין כשר :

רכט פ"ק דנדה פרי' תלמודי מכדי ספק טומא' בר"ה
הוא ולא מתרין דבר שאין בו דעת לשאל

רל מקוה ש' וליאו כל מימיו וכפל מ" מן הכלי למקו'
וגביו אות' בספונ' אלא שנסא' טופת ע"מ להטעין
כשר שאין בטופת זה ג' לוגין ואפילו היו ג' לוגין לא כפלו
מחד כלי

רלא בעניין הכ"ל ומקוה שבעה ממעיין אין
שאובין פוסלין בו ומים שנופלין מן כלי אפילו
נקוב והוא ציד אדם פוסל המקוה

דיני ס"ת תפילין ומוזות

רלב שאין סומכי' בחסירות ויתרות על המסורת
וע"פ מדר' אנדי' שבחלמוד כגון פלגסי כלת כו' :

רלג אין מביטין תפילין על הצנד בתפילין של יד אבל
בשל ראש מסופק הוא :

רלד סדר הכתת הפרשיות של תפילין וסדר כתיבתן
והכריע בדברי ר"שי ודלא כר"ת וצבאיה לז
ככתב' מן העור :

רלה מה שכותבין באגרת שלומי' פסוקי' בלא פרטום
במשום דהכתב שקטו בותבין אינו כתב אשורי'
אנתיות

מפתחות

לשאלות

רלז אותיות הדבוקו בס"ת מתי לריך לגרור כל האות או הדבוק בלבד :

רלז שאין להכית תפילין בחול המועד :

רלח אין לברך על ס"ת שהיא מנוקדת או שיש לה פסוק פסוקים :

רלט שאלה להר"ם שאינו זר"כ' לזטלה מה שמזרבי' בס"ת שאינה עשויה כהלכתה :

רמ דין מסור ושמוכין ועוכסים שלא מן הדין וממון מסור אסור לאכלו והפרש בין די' דגרמ' וגרמ' בזקין ומזיק שעבודו של חברו ולטר' דהבא ואיזה קנסו' וזבין בצבל :

רמא חרם שעשו הקהל על דעת המקום ועל דעתם וכולין להחיר אותן ונחן הטעם :

רמב אם בעל יכול לאסור על אחרים בכסי מליץ של אשתו והסיב דיכול לאסור' ואינו דומה לזותף דזותף אין אחד מן הזיק יכול ליכנס לחצר אש"כ יש בו לודך לחבירו של המודר וכלל בו דין הסוחר ומשכיר מי יכול לאסור ובן המעבד או המלוה עליו :

רמג מי ששבע לחבירו לפרשו עד זמן פלוני וזבא ה"ף הזמן בשבת חייב לפרשו קודם שבת ואפי' נשבע שיפרענו בסוף י' חדשים אין הכו' אלא שלא יאחר ושהיה יותר טוב לטלטל מעשה שבת מלעבור על שבעתו וכל לא בפטר משבעתו אם כותן לו מסכנו :

רמד מי שמבדק איתו שלח יחברו לו מת ולא ימול לו בן אין זה חשוב כשבע לבטל המלוה וקל הנדוי וראוי מפ"ק דשבעות :

רמה ומי שמהרף הרב קונסי' אותו ליטרא דדהבא אמר אם אינו מדב כ"א מלך המלכות ולא מלך תורתו לא :

רמו מי ששבע לחבירו שיפרענו לזמן יוהכרית הארון המלוה להאריך לו הזמן והמלוה מסר מידעא לא כפטר מדי שבעתו :

רמז מי ששבע לפרוע חבירו לזמן פלוני וזבאתו יום אין המלוה צעיר לריך שיהיו המעות מזוממים צידו צומסיו ולהכית' אללועד שיבא :

רמח הנשבע ע"ד חבירו אם הוא צפמיו אין מתירי' לו אלא צפמיו כדי שלא יחסד אותו :

רמט ראובן נשבע ש"ד שמעון שלא יתעסק בכהור' שלא ברשות שמעון ושמעון מהי' הממון שמהעסק צור ראובן מסל שמעון לריך באלר על שבעות מדעת באי כח שמעון ואם אין לו זכות בו נש' על שבעתו שלא צפמיו אלא שידיו הו' מוכזי' הכדמ' :

רנ אשה שנשבעה לזטלה שלח הנש' עד דרציה כל צמחיה ונהרסה מהיריב לה ואם נדברה ע"ד הסקוב ונ"ד הבטל אכ' רבוצי' צע"ד רצ"כ :

רנא שבעת החורה לריך לאחוז ס"ת צידו או תפילין ושבעה היסת בשסאו כנוי בלא נקיטת חפץ :

רנב מי ששאל שלח ישחק בקוביא אין מתירין לו אפילו אמ' שלח יוכל להתאפק :

רנג מי שמלה וזרר שלח לאכול נזינה לעולם ועתה מתחרט אין פותחין לו בחרט' אלא בפתקים אחרים :

רנד מי ששבע שלא ילא מן העיר אלא ברשות חמיו יכול לפמוך על כתב יד חמיו שיכתוב לו שילא ומה שאין אולתי' מעות בדיוקכי היינו טעמא דלמא שכיב משלח :

רנה מי שאמר על עצמו בשר ויין אסי' צור עצירה פלוני ועבר עצירה והנדר תל ועתה מתחרט האך מתירין לו כיון שאינו מתחרט אלא מפני שעבר אבל אם לא עבר היה רוצה בקיום הנדר והסיב פותחי' לו אם היית' יודע שירך תקפי' כלו' היית נודר וזה הנדר קל הוא מאר נדרים :

רנו מי ששבע שיפרענו לזמן פ' ו' והגיע' שמה אם השבע' מאמ' או נימא שמה דרנב' ושבע' דאורייתא ולא אתא דרנל' כו' : והסיב אם הגיע' השמיטה פוך זמן ההוא אינו משמט ומלך השבעה מאמ' דאפקעת דמלכ' הוא ואפילו בזמן הזה גאמן לומר תנאי היה בינינו שלא תשמיטנו מציעית :

רנז קהל התרימו שלא ידור אדם במקום פלוני ואמר עשה חנות לשם למכור ולא אכל ושתהוי' שם הכל לפי העניין והסוה' כמו בנדרי' והזכיר על כמ' דברים נופל לאון דירה :

רנח הנעל מתיר בנדרי' אשתו ומלטרף לג' :

רנט הנשבע לפרוע פלוני לזמן פלוני או להזין בתו לכסו' לזמן פלוני ולא עשה עובר בכל יום ויום על שבעתו אבל גשבע לעשות הדבר ביום פלוני ועבר היום טוב אינו עובר על שבעתו ואפי' שבער על השבעה חייב ליתאל עליה :

רס עטרו' ס"ת נהגו להסיס צראש הקוראים בשמחת תורה לולי המנהג היה ראוי לאסור וינב המנהג :

רסא מי שמנדה את עממו י"מ שאין יכול להתיר לעלמו וי' מ' יכול :

רסב מה שכתוב הרמב"ם שרוי'ך מתול לך אכ' הוא לאון אמילה או מלשון לא יחל :

רסג דינו כדו' אינס ד'ת' אלא מדבריהם וכל ית' קונבד' זה הוא להקל :

רסד מי שאינו נהג עם המנודה כדינו עובר על דברי קבלה ויכול' כדמותו :

רסה מי שגדר בחלום אעפ"י שלא יתפטר' בגמרא ראוי לז' אג' :

רסו כהנו' ה' מיוצ' אכ'ו וק' נב' ללכו' צו' גדוי' :

מפתחות

לשאלות

רסז

מי שנשבע שלא ידור במקו פלו' תוך שנה הולכין אחר
לאן בני אדם ומיהו נקרא דיר' ואם אשתו וזניו באותו
העיר נקרא דר' אם אס שור לביתו אפילו יום אחד ואין אדם יכול
להיות נשבע על אשתו וזניו שיטעו כך וכך כי אינם צידו :

רסח

ראובן קנה גן מן הקהל והתנה שיתן בכל שנה קחון
שמן למאור ויש מחלוקת בין הקהל באיזה צ"ה יתן
או אם יתן אופו למאור בית המדרש דין הוא שיתן לצ"ה כלפון בני
אדם ויחלקו השמן בין הבתי כנסיו הגדול לפי גדלו :

רסט

המקדים צומן הזה אין הקדמו לצדק הבית אלא הקדש
עניו' ואין זה ההקדש לפקיד מדי שבדוד :

ער

מי שנשבע בכעסו אפי' מקבל כגדר ע"ד רציו בלא שום
התרא' ואם יתחרט לא יאמין בה' ית' מתירים לו שלא
זה הוא נדר דרבנן והוליאו בלבן שנועה ומתירי' משום מלות
פריה ורביה ויש ליסרו ולהלקותו על שתלה הדבר בהאמנה הכולל
בו דגדר ושנועה אין לרין לא אם ולא כגוי :

רעא

מי שנדר אם יפרע לו חמיו קודם פטח שלא יהיה מג
העגרת בעיר והגיע פתח ולא פרע אותו ונתחרט
אין מתירין לו נדרו עד העגרת ולא חשיב עדיין סל הגדר עד
שיחול ממסו והגיע זמן האסור :

רעב

ראובן נשבע שידור במקו' חמיו אם לא יעכצנו אונם
אם סנב הוא או אחרים בשבילו שהמושל איום עליו שלא
ליך למקום חמיו אין זה אונם אלא רגון וכן אם הרופאים
מוחי' בו שלא לדור במקום ההוא כי האויר שם סכנה לו ואם בלא
כזהו צמו אלו הדברים פטור הוא מהשבעתו ואם אמר שרולה
לקיים מלות כבוד אב ואם במקו' שדרי' שם אינו פטור מהשבעתו
במדעת אביו נשבע ומתל על כבודו ועוד משו' פריי' ורבי' :

רעג

ראובן שדך אשה ונשבע לישא אותה אם כ' חלת' אחותו
וצקסה ממנו שיאסור האשה עליו ולישבע שלא ישתנה
וכ' עשה כי נשבעה שלא תאכל עד שימלא רגונו' אבל מפר מנדעה
על זה שכונתו שלא תטרף דעתה - והבי' דאנום הוא בשבעה
הבנייה ואינה מלה כלל אפי' בלא מודעה ואין לרין שתלה ואפי'
כשאל על שבע' הראשון והארין צדינו גדלים וכתב שחשיב דבר
מלוה ליבא הראשונה משום שארו' ישראליו ומשו' שלא יבוי' צנו'
ישראל ואפי' נשבע עד' ר' מתירי' לו :

רעד

מהירי' כמה נדרי' לאים אחד בפעם אחת וכן לכמ'
אנשים :

רעה

מי שנדר שיתן כך וכך לנדקה בכל שנה ונתן קלת
שנים ומתחרט כשאל עליו ולא אמר' אנו יד עניו' אכן
לא יוכל לחזור :

רעז

מעו' כל צדק' מותר לשנות לקנות ס'ת ולבנות צ"ה
וא' פי' בקרוצי נחמי הלדקו' לועקי' :

רעז

נדר ובנועה ונורו' כיון בעבר הזמן שקבע מותר
ואין לרין התרה וכן מרס בעשו הקהל על זמן :

רעה

ראובן שדך בנו לצב שמעון ונשבעו שניה' לקיים כל
דבר וצקנס ודרו במקום אחד אם כ' הלך ראובן וצנו
לדור במקום אחר וכשהגיע הזמן אב אמר להוליך לו הבת למקומו
ולקיים כל דבר ושמעון אמר שישאנו במקום הראשון וצין כך עד
הזמן אין לשמעון להוליא בתו ממקומו אפי' אם היה הצעל ממקום
אחר וכ"ש כששניהם דרו במקום אחד :

רעט

אם הקהל מינו ברורים לצער העצרות וליסר ולענוש
לפי ראות עיניהם : ומעידים לפניהם עדים
קרובים או עד מפי עד ונרא' להם שהעמין אמת יכולים לדון
ולקנום ע"פ ואינם לריכים עדים גמורים :

רפ

נדר המתקנים תקנות ללורך הלצור בתרמים על מקום
ועמדו בית או ג' ונשבעו בפני עדים שלא יכנסו באותו
הסכמות וחרמות ונשבעו קודם שעשו הקהל הסכמ' = מכל מקום
עשו שלא כדין ומלא כהונ' והם צתרים ותקנת הלצור : וזריכ'
לישאל על שבעתם ולקבל עליהם חרמי' הלצור ותקנתם . ועוד
כשיב דאפי' אופם שלא היו בעיר בנעת החרש מויזים בו מאתר
שרוב הקהל הסכימו על ככה וכ"ש אם היה בהסכמת ת"ת : ואפי'
היו מוחים צתרים אין מועיל להם המחמתם : ואפילו היה הדבר
שלא כדין כיון שגראה להם כדין ובהסכמת אדם חשוב : מייבי' כולל
לקיימו :

רפא

הנשבע על דעה רבים שלא לשחוק = ונשתטה ואח"כ
נשתפה קלת ולפעמים חזור לשטותו ועם אחד שחוק
לפניו ומלא מגוח דעתו נוטה קלת להתיר לו השחוק מפני שפרות
רע שעליו הוא כחולה שיש בו סכנה וספק . סכנת גפסות להקל .
רק שלא יסקר למלא עילה לשחוק ולא יתייבש דעתו וירפא צדק

רפב

מעם דבחנוני ופועלים שניהם נשבעים ונוטלים
ואע"ג לכל העולם נענש על שבעת שוא והכא איתא
ודאי ט"ס :

רפג

מה שנוהגי' שאין נושאין נשי' רק צמילוי הלבנה אינו
ביחוס אלא בימן עוב הוא דלהוי' צמילויול שחמרון :

רפד

ועוד האריך בעניין מוזה ככבים ושאלות השדים וכשופים
פלגש היא מותרת אפי' להדיוש ל מ"ש אין לפרסם
ההתר שלא יזנו ויבאו עליהן צנדמן . אי' לאסור
בשפחות הקטניות לישראל משום צמילוי גוים : ואם נבראו הכשפות
ציוס' או ציוס ו' :

רפה

מה שארו"ל האי מאן דביס ליה בהאי פתת' לחול
במתא אחריתא והכתי' כי לא לאדם דרכונו' :

רפו

פתרון המלומות הוא דבר בגולה או בעלם . כבגול'
העבדים וכאזן המושכ' הצרולוט' ע' :

רפז

ציאור מאמר רבא דאמר צני תוי ומזוני לאו בזכותא
תליא מילתא אלא במולא וכו' :

רפח

דיני התרת חרמי' לצור ואיני' גקרת על דעת רבי'
באין לו התרה :

שאלות ותשובות

א

בענייני דיני ממונות הודאות והלואות ועניין ירושות
ופחלות ועניין סטרות ואונות ושוברין ומתנת
צריא ומתנת ש"מ ודין אפוהיקי וענייני השמטת כספים
ופרוסבול וגביית כתובה וצ"מ ודיני פועלים ואומנים עם
צע"ה ודין די' שומרים ודין הפקר ונכסי הגר וכל מה שהוא
ביוצא בזה שיהיה בו חביעת ממון אלקטואקצן הכל ללד
אחד כדי שיקל על הנועייני' ואכלול עמהם דין עדים
ודייני' ופסולי עדות :

שאלה א

י' תלמידים שכרו רב אחד
והתנו דיניהם ללמוד לפניו
תלמוד צ"י ליט' לשנה והשנו
דיניהם שכל מי שימרוד ולא יבא ללמוד שיפרע שכרות כל
השנה המגיעת עליו כאלו באו ללמוד כל השנה כולה ועל פי
הכאי זה כתן כל אחד משכון ציד שליט אחד שאלם ילמוד או
לא ילמוד יפרע לו שכרו משלם ומי שימרוד ולא יפרע יתן
השליט משכון המורד לרב צעציל כל השכרות המגיע
והתחילו ללמוד וכוספו לרב תלמידים ועלמה שכרותו י"א
ליט' וגב' חדשים כשהלק אחד מהתלמידים ולא רצה ללכת
למדרש כי אמר שהרב לא היה רוצה ללמדו פי' רש"י על
הספר וחצע התלמיד ההוא משכנו מהשליט ואמר תן לי
משכונני ואתן לך או לרב שכרותו שמנעת לו ממה שלמדתי
עד היום הזה ואמר השליט תן לי או לרב שכרות כל השנה
ואתן לך משכונך כמו שהתנית אמר התלמיד לא אתן
אלא כפי הימים שלמדתי לפי שלא הפסדתיו כלום צ"י
ליט' שכרנוהו ומלכד שכרותי יש לו י' ליט' הודיעני אמרת
הדין כי כ"ל שהדין עם התלמיד כיון שלא יפסיד הרב
כלום מי' ליט' שפעה עמהם תנאי ורמיה לרצו ממסכה
שלמה ששנינו הסוכר האומנין והטעו זה את זה אין להם
זה על זה אלא חרעומו' שהטעו ר"ל שחזרו מדבורם זה
לזה והדבר מיירי כשצעה מולא פועלים אחרים והפועלי'
מוולאים צע"ה אחר לשכור ואין להם עליו אלא חרעומו'
שמאריכ' להוליק כליהם על כתפיהם בתני היום ולהכנס
צעה אחרת והו די' ההלמיד עם הרב או הוי האוי דינא
בההוא דפ' השוכר את האומנים דהכית הכותן ערבון
לחברו ואמר ליה אם אני חוזר צי ערבונני מחול לך והלם
אומר אם אני חוזר צי מכפול לך ערבונך וכתב הרמב"ם
ז"ל בהלכות מכירה לפיכך הנותן ערבון לחברו ואמר לי'
אם אני חוזר צי מחול לך אם חזר צו הלוקח קנה זה
הערבון שהרי הוא תחת ידו ואם הכי נמי כימא צפאי
דינא דהאי תלמיד קנה השלים המספון שהרי הוא
המת ידו :

תשובה

הדין עם הרב מכמה טעמים שלפי מה
שראה מתוך הדברים רשמי היה הרב

להביא לפניו תלמידים אחרים מלכד הרשונים ולהוסיף
עליהם כדי להרבות בשכרו על י' ליט' שאם לא כן איך
פוסקו לרב אחרו תלמיד שאמרת אלא שכתנאי היה להם
או בתחילה או בסוף שיוכל להוסיף כדי להרבות שכרו
זכיון שכן כשאמר לו התלמיד ללא הפכהתיך כלום שהרי
יש לך מלכד שכרותי י' ליט' לא אמר כלום שלא צי' ליט'
בלכד כשכר זה לשנה אלא לאותן י' תלמידי' בלכד שקבל
ללמד צי' ליט' לשנה ואם ימלא תלמידים יותר יוסיף
עליהם וכמלאו אלו המוספי' שאין משלמי' שכר הרשונים'
אלא תוספת שכירות הוא ועוד שלמוד התכמה אינה
כשאר מלאכות שיאמר לו גא' ושכור עלמדך לאחרים כי
יש תלמיד מבין וקל ללמדו ויש תלמיד קשה וטורח ללמדו
ודומה למה שארז"ל אמר רבא האי מאן לאגר אגורי
לעצידתא וסליים עבידתא צפלא דיומא אי אית ליה
עבידתא דניסא מינה אי במי דכוותה מפקד להו דקשה
מינה לא מפקיד להו ונותן להם שכר משלם וה"נ שכרו
צעי למית צ' ליה משום דלממד הוי כאוכלוסי בעבידת'
דעלמא דאמר' התם עלה דההיא דנותן להם שכרם
משלם והא אמר' איכו דומה צא טעון לצא ריקם עושה
ליושב צבטל - ופריק כי קא' רבא באוכלוסי דאי לא
עבדי חלשי ולומדי התורה איבם נהגים בצטולם אלא
מלידים ועוד דהא לריך הוא ללמוד ואיכו צבטל מתמת
חלקו של זה - ועוד דכיון שהתכה מהתלה שאם יחזור
צו יפרע משלם כ"ל שהוא חייב לשלם משום תנאו דמאי
אמרת לא התנה זה אלא שאם יחזור ולא ימלא הרב נג'
ישכירו שיהא הוא נותן לו כדינו א"כ לא היה לריך תנאי
זה שאפי' לא התנה כך היה דינו אלא כיון שאמר דצריס
מיוחרי' לרבות אפי' או' צענין על הדין אמרו דצין ימלא
אחרים צין לא ימלא יתן לו שכרו משלם וכדחניא צפ' יש
גומלין חנו מאתים לפלוני צ"ח כראוי לו כוטלו וכוטל את
חובו דילמא צראוי לו בחובו קא' אמר רב כחמן אמר לי
הונא הא מני ר' עקיבא היא דייק ליט' יחירא דתנן לא
את הצור ולא את הדות אע"ג שכתב לו עומק' ורומא צרי'
ליקח לו דרך דצרי ר' עקיבא וחכמים או' אין לריך ליקח
לו דרך - ומודה ר' עקיבא בזמן שאמר לו חוק מ'לו
שאין לריך אלמא כיון דלא לריך וקא' לטפווי הוא דאתא
ואף אבו נאמ' צנדון שלפנינו כן אבד מלד הערבון שנתן
ליד שליט כדעת הרמב"ם ז"ל איכי דואה לחייבו חדא
דערבון הנתון ציד שליט איכו כנתון ציד המלמד ואפילו
הרמב"ם ז"ל מודה בזה שהרי שנינו מי שפרע מקלח חובו
והשליט את שטרו ואמר אב לא נתתי לו מכאן ועד יום
פלוני החזיר לו שטרו הגיע זמן ולא כתן ר' יוסי או' יתן'
יהודה אומר לא יתן והעמיד מחלוקתו צנמר' צאמכת'

קניא א דעב"ן

שאלות

ותשובות

קניא דרבי יוסי סבר קניא ורבנן סברי לא קניא והלכת' ברבי יהודה ולא יתן : ואע"פ שהרב ז"ל כתב דכל שהוא כותן עתה תחת ידו אין בו משום אסמכתא אלא שאתה רואה שאפי' לדעת הרב יש הפרש בין מה שהוא כותן ממש ליד בעל דבר ובין מה שהוא כותן ליד שליח ועוד שבעיקר אותו דין שבערבון לא הוה לרב ז"ל שאר גדולי' כי יש עליו תשובות ואין זה מקומן :

שאלה ב

קטן בן ט' שנים או בן ט' שידוע בטיב משא ומתן שהי' לו קרקע שנתן לו במתנה וכחנה לראובן במתנה ואיכו חוזר בו אבל רובה במתנה הודיעני אם יכולי' קרובי הקטן הראוי' לירשו לסלק את ראובן מעל קרקע זה ולא יצחו בידו לאכול פירותיו אם לא :

תשובה

אין הפשוטות מקחן מקח וממכרן ממכר אלא במטלטלין ומתנתן ולא כלו' אלא במטלטלין אבל במקרקעי אין מעש' קטן כלו' ומעשיו בטלי' הם מעכשיו ולא הימא אין ממכרן ממכר שאם רכה חוזר בו אבל כל זמן שלא חזר בו ממכרו קיים אלא מעכשיו בטלי' ולא עשה ולא כלום וממילא הוא בטל והקרובים או ב"ד מצטלין הדבר ומוכעין מלקבל המתנה מלאכול הפירות כמו שירד לשדה של קטן שלא ברשות שלא מתחמת טענה והראיה מדאמ' פרק מי שמת שהוא תוך זמן לאויל וכו' וכי' נכסיה אתא לקמיה דרב נחמן אמר לי' לא עשה ולא כלו' מאן דחזא סבר האי דקא' רב נחמן הכי משום דתוך זמן פלפני זמן וכו' אלמא פשיטא להו דלפני זמן לא עשה ולא כלום וכל מקום שאמרו לא עשה ולא כלום אין מעש' קטן כלום משמ' דמעשיו בטלים ממילא בלא חזרה שאלו היה לריד לחזור בו היה אומר יכול לחזור בו ואין זה לריד לפנים דאין ספק דממכרו ומתנתו בטלים לגמרי וכל זמן שהוא שותק או שהלך במ"ה או שמת אסור לאכול הפירות ומסלקים הלוקח מן הקרקע לגמרי אבל מכל מקום אם דלה הקטן כמה שיש' כלומר שתקיים מתנתו ומתוך כך אכל הפירות אין מוליאין מידו ואפילו חזר בו הקטן אחר שאכלו אין חייב לשלם שאע"פ שהי' סבור שמתנתו מתנה משום כך היה מביחו לאוכלה והוי מחילה בטעות הא ק"ל דמחילה בטעות כי האי הויא מחילה כדאמר פרק איזהו כסף גבי מוכר פירות דקל לחבירו דאמר רב נחמן יכול לחזור בו ואמרין עלה ומודה רב נחמן דאין שמיט ואכיל אין מוליאין מידו וקמ"ל התם טעמא דקסבר רב נחמן דמחילה בטעות הויא מחילה וקמ"ל דמחיל' פעוטות הוא מחילה דהא אסיקנא פרק הנזקין דמתנתו מתנה ומתכ' ומחילה כי הדדי כי כהו וכ"ס אם נתרלה בפני' שיאכל המקבל המתנה את הפירות הרשות בידו ולא בעי למיתן

ליה פירות מי לא מלי יהיב לי' הרי בשעת לקיטת הפירות ואכילתן הוא חפץ שיטלם זה ויאכלם והרשות בידו ואפי' חזר בו לאחר שלקטן אין שומעין לו כיון שאז בן דעת וממכרו ממכר במטלטלין וה"כ למתנתו כדאמר' ובשעת אכילת הפירות מטלטלים כי כהו ונתרלה והרשות בידו ומתנתו קיימת :

שאלה ג

אפטרופסין שמנו אותם ב"ד על היתומים ומסרו הנכסים בידם וכתבו להם שטר מנוי וכך כתו' בו ויהיו האפטרופסי' הכו' מתעסקין בממון ומשתדלי' בכל נכסי היתומי' ותקנתם לפי היתומים ובאו לחשבון עמהם וראו שלא השביחו הנכסי' כראוי ולא עוד אלא שנפחת מן הסך אשר נמסר מראיית עיניהם ועתה הגדילו ותבעו היתומי' אותו פחת שנפחת ממה שמסרו להם הב"ד והאפטרופסי' טועני' כי מה שנמסר להם הי' מלוה ושפעי' היו זוקפין ופעמי' היו נזבין ומכיחין אללם פן יפסידו העסק ושהוליאו בין הליכה בין חזר' למקו' העסק ובין פרנסת' ומזכות' סך פלו' ולא השפיק להם מה שנזבן אלא שהולרכו להלות ללרכן על נכסיהן כסף דיכריס והם רוצים ליפרע מהם הודיעני הדין מהו ואם האפטרופסי' כאמין בכך בשבועה או אם יש לחייבם משום פשיעה כשהניחו מה שנזבן ולא הלוו אותם :

תשובה

האפטרופסין כאמני' בשבוע' כמה שאמרו ואין לנו מחויקין אות' כפושעי' ומפסילי' עד שיביאו היתומי' ראיה שפסעו ושהפסידו אבל המ"ע - ועוד שסתם אנשים אין מחויקים אותם כפושעים וכ"ס אפטרופסין שמנו אותם ב"ד שהב"ד לריכוי' לחזור אחר אנשים כאמנים וידועים לפקח בענין היתומים ואם מפני שבטלו כיסם ולא הלוו הנזבוי' : ומה שטענו שהיו יראים שלא יפסידו הנכסים טענה יפה היא שהרי אמרו בנכסי יתומי' בדקי איכסי דמעלי וספו נכסיה וליית דינא וסקלי מיכיה דהבא פריבא אבל כלים לא דלמא איכיס אחריפא אפקיר גביה ומייתי סהדי וסקיל להו אלמא תושטין לכמה חששות ומוטב יהא ממונס מוכח ואוכלין פורתא פורתא ולא שכלוה אלא לכמו זה שאמרו : גם מה שאמר שלוו על נכסיהם כאמנים ובשבועת נקיטת חפץ שהרי אלו רשאים למכור וללות ולהאכיל ולספק מזכותיה' ופרנסת' והרי זה מוליא הולאות על על נכסי' אשתו שנשבע כעין שבועת המשנה והרי אלו חייבים לישבע בסוף על כל האפטרופסו' וכד"קל באפטרופוס שמכוהו ב"ד לריד לישבע :

שאלה ד

אפטרופסים אלו קנו קרקע ושטר הקנייה בשם שניהם והאמ' מהכחייב עצמו למוכ' בכל

אלא זה כאמן לומר פרעתי חלקי וכוון שכן הוא אף הוא
כאמן לומר לנורד היחומים קנינו ואיני חייב בזה כלום
משלי כאמן ומה שאמרת שכל מחלוקת בין האפטרופוס
זה לומר הנכסים השביתו וחבירי נטל השבת לעלמו
והשני כופר בכל הדין עם זה השני והרי הוא נשבע
ליחומים שלא נטל משלהם כלום לאפטרופוס שביניהם
ז"ל הוא :

שאלה

ה ראובן מת והניח אלמנה וכן
קטן לימים תבעה האלמנה
כתובתה ומחמתה בבית דין

מומחה שבעירם ואותו בית דין השביעה כדין הבא ליפרע
מנכסי יתומים ואת' חפשו אחר נכסי ראובן בעלזו וסמו
מה שנמלא חסלו קרקעות ומטלטלין ולא מלאו בכל
נכסיו ומה שישפיק להם כחובת האלמנה ובאותה שעה
עדיין היה הבן קטן ולא העמידו לו אפטרופוס וכלל
אותם נכסים שהגבו לה היה קרקע אחד חרב ולאחר זמן
נשאת האלמנה לשמעון והכפיש לו אותן נכסים ועמד
שמעון וזנה לו אותה קרקע חרב בנין כלה ועמד עם זמן
מרוצה ואמר כך מחה האלמנה צמיי בעלה שמעון ונשארו
לו ממנה בנות והשיאן לבעל ואחר כך נפטר שמעון והוריש
לאותן בנות כל אשר לו ועשה בא אותן בן אשה וכן
וערער על אותם קרקעות שהגבו בית דין לאמו ואמר
שהבן דין לא עשה ולא כלום מפני שהוא היה קטן באותו
שעה והיה להם להעמיד לו אפטרופוס ולא עשו ועוד הוא
חובע המעשה בית דין ויורשי שמעון אומר שאין להם
להשיב על טענתו כלום ולא ליתן לו כוסת שכל אשר
לאבינו לנו הוא ולבנינו שאנו מוחזקין בו עלי ידי ירושה
וטענה נכונה ועל ידי מעשה בית דין יפה הודיעני הדין :

תשובה

גרסינן בערכין פרק שום היחומים אמר
רבא הלכתא אין כוזקין לנכסי יתומים
ואם אמר חנו כוזקין ואין מעמידין אפטרופוס עד' סתם
ומנה סת' כוזקין ומעמידין אפטרופוס ומסקנא דשמעת'
אמר רב אשי הלכתא אזדקוקי כמי לא מוזדקקין דהא
אמר רבא הלכתא אין מעמידין אפטרופוס ואמרי כהרדעי
בכולן כוזקין ומעמידין אפטרופוס חוץ ממלאת שדה
שאובה שלו דאחזוקי ס' דרי ש' דרי לא מחזקין פי' ובכולהו
בגון דאמר חנו וא"כ במנה סתם וסדה סתם ולא פי'
בשדה ומנה זו מכאן משמע לכאורה דלעולם כשבית דין
יורדין לנכסי יתומים לעולם מעמידין אפטרופוס ואפילו
באשה שאם לגבות כתובתה וכן כתב הרמב"ם ז"ל פרק
י"ב מהלכות לווה ומלוה : ומיהו מסתבר לי דלאו בגביית
כתובתה אמרו שהם הקלו בגביית כתובתה ומזכותיה
והרי היא יורשת בין למזכות בין לכתובה ולא במזון

בית

אפטרופוס

בכל סך שמכירה ואחר כך עמד ופרעו וכחז לו המוכר
שטר התקבלתי וכחז לו באותו שטר שמידו קבל הכל
אף על שכתוב בשטר המכר שיקבל הדמים מיד שניהם
והאפטרופוס השני פועל כי הקרק' נקנה לנורד היחומי'
אע"פ שהשטר יולא על סמו ועל שם חבירו האפטרופוס
וחזקתו שממון היחומים שצא לידו כדי לפרוע דמי
המכירה והאפטרופוס חבירו מודה לנורד היחומים
קבא הוא אם יבא לידו מעות היחומים ואם לאו שיהא שלה'
ואומר לחבירו אם פרעתי הכל הן לי חלקך אם כאמר
בזה דין פורע חובו של חבירו שלא מדעתו אם לאו :

תשובה

לא נחברו דברי השאלה כל הנורד ואיני
יורד לסוף דעתך צמ' שאמרת אם כאמר
בזה דין פורע חובו של חבירו שלא מדעתו שהרי הוא
מוודה שלא ללרכו קבא הוא אלא לנורד היחומים ואם כן
אם נתחייב זה למוכר ופרע כדין נתחייב ופרע
שהאפטרופוסין הם משתדלין ברשות נכסי היחומים
ולקנות קרקע ולפרוע מנכסים ואם זה חייב עלמו בכל
חבא עליו ברכה שמשתדל ומפקח ומשגיח יותר מחבירו
ולא חובו של חבירו פרע האפטרופוס לפי דברי חבירו
אלא חוב היחומי' ומכל מקום אם ישמעון זה ויאמר איני
חייב לפרוע משלי כלום אלא לך והפרע מנכסי יתומים
או לן עמהם הדין עמו וכאמן הוא לומר משולם לא
נתחייבת בשבילי אלא בשביל היחומים מנו דאי בעי
אמר פרעתי שהרי אין לו עליו אלא חביעה על פה או אלו
רצה לומר פרעתי למוכר ואין בהודאת המוכר כלום שאו
בא המוכר וחבע דמי מכירתו מזה אם טען זה ואמר
כבר פרעתיך כאמן שהרי יש לו עליו מלוה על פה :
והראייה ממה שאמר פרק השותפין למעלה מארבעה
אין מתחייבין אותו לבטחו בחזקת שלא כתן עד שיביא
ראייה שכתן סתם לו כותל אחד מגלגלין עלין את הכל
בחזקת שכתן עד שיביא ראייה שלא כתן ועוד דגרסינן
פרק מי שמת בנמרא לא כתב בו שביב מרע וכו' פנינו
במשנת בר קפרא הרי שהיה אוכל שדה בחזקת שהוא
שלו וקרא עליה ערער ואמר שלי הוא והוכיח זה אנו
שמכר לו השדה או שכתן לו במתנה ואמר הלה איני מכיר
בשטר זה משולם יתקיים בחזמתיו ואם אמר שטר פסים
הוא או שטר אמנ' הוא שמכרתיה לך ולא כתת לי דמים
אם יש עדים הלך אחר העדים ואם לאו הלך אחר שטרו
ואע"פ שראיתי בשם רב האי גאון שעל הלוקח להביא
ראייה כל שלא התזיק בה שלשה שכי' לא פתחוהו דברים
אלו אלא דמי המכר כמלוה על פה הם וכאמן לומר
פרעתי וכיון שמוכר זה הודה לאפטרופוס האמר לאחר
מכירה שקבל ממנו המעות ולא מיד חבירו אינו כאמן

שארות

ותשובות

אפטרופוס ואפילו שלא בבית דין מומחה כל שיש לה
שלשה הדיוטה בקיפין בשומא כדל תא פרק אלמנה בזוכת
וצפרק חלו מליאות אבל באיך כגון מנה זו וכל שכן מנה
סתם מוקמינן האפטרופוס לטעון בשביל היתומים שמת
מנה שאמר מנה מדינה קאסרו ואפילו אמר שדה זו יטעון
האפטרופוס ע"כ תמוס השדה ומכאן ואילך הוא שדה
אחרת וכיולא בזה וכתב הר"ב ז"ל עלה פרק
הגזול בתרא שממין האפטרופוס לעולם לטעון כנגד
בעל דבר בין שיהיה ממש בטענותיו בין שאינן בהם ממש
אולי יתפטר עמו להנאת היתומים בר מנמלאת שדה
שאינה שלו שאין לריד טענה אלא הכחשת העדים
ואחזוקי סהדי בשקרא לא מחזקינן והלכך לגבי תובת
אשה מדרבה תיקנו לה משום חייבה לזקק לה ולהגבותה
ואע"פ שאין כזקקין לכבשי יתומים בתובת דעלמא וכדי
שיהא לה צמח ליכשא ותמלא חן ומכל ימקום אפילו
לכשהפלא לומר שאפילו בגביית תובת אשה אמרו בדברי
הר"ב ז"ל לאו דווקא אמרינן שמעמידין אפטרופוס אלא
להקל על בית דין שלא יכרכו הן לטעון בשביל היתומים
וולטרות ולחפש אחר זכותם הא אם ראו בית דין שלא למנו'
יאפטרופוס אלא שיסתדלו הם בעלמא לטרות ולטעון
ולחפש אחר כל זכותי לך אפטרופוס יפה מהם ויכולים
ילעשות בן דהא קיימא לן גטעניי להן ליתמי כל מאי
דמליטעון אבוהון : וחדע לך דאלו אמר הר"ב ז"ל
דדווקא יהיה לו לומר צ"ד דין שלא הגבו אפטרופוס נעשו
כטועים בדבר משנה זאלו שלא העמידו אפטרופוס חוקה
דקדקו יפה בהקנת יתומים וחפשו זכותם וטעמו בשבילם
כל מה שהיה בכת אפטרופוס לטעון ולמפש ולדקדק ואין
חושבין לומר טעמו בכך דהא קיימת לן אי חושבין לב"ד
טועין ומכל מקום טענת בן דאוצן טטועין פיראו לו שטר
מעשה צ"ד דין טענה יפה היא והענין הזה תלוי בדיון אחר
והוא שכבר ידעת שהלכ' דוחת בישראל דאין מחזיקין
בכבשי קטן ואפילו הגדיל כדאיחא פרק האשה שכתארמל'
וא"כ אם יש עדים לבן ראובן זה שקרקע זה היה לאביו
ושבאביו מת מחובה אע"פ שהחזיק שמעון בעל אמו ויורשו
אחריו כמה שנים לא עלתה לו חזקה וא"כ אם טען להם
בן ראובן זה מה לכם בשד' שהיית' של אביו על כרחם
לריבין לברר טענותיהם מהוך מעשה צ"ד ואם לא
בדרו מסלקין אותם מן הקרקע ומעמידים אותה ציד בן
ראובן והוא שיפרע ילאות הצנין כדיון היורד לתוך חורבתו
של חבירו וצמח שלא צרפות - אבל אם אין לבן ראובן
עדים שהיה הקרקע לאביו יורשי שמעון כאמריכ לומר בית
דין הגבוהו לאמנו בדין בתובת' במנו דאי בעי אמרי לא
ידענו שהיה לאביך מעולם כדיון טענת כל היורשים ומיהו
בין כך ובין כך אין כותבין לו כוסת מן המעשה צ"ד אבל

פוליאי' אות' צ"ל תומצריין אוחו מהוך טענותיהם
לפני צ"ד :

שאלה

ש"מ לוח מחמת מיחה ונחן
נכסיו מקלתו לבנו החטן
והשאר בהן לבניו הגדולים
וכתב מהנחיו בשטר זכרון אחד ולוח לעדים לחתמו
וכבצאו לחתום אמר לעדים בצקשה מכס שהעידו
שתהיה לואתי קיימת אמרו לו העדים יש לחוש אם שאל
החזור במקלת שיהיה הכל בטל ולוח לחקן בלשון הזה
ואם אחזור צי בשום דבר מכל מה שכתוב לעיל יהיה
הכל קיים עד שאחזור בפני שני עדים כשרים : ועוד
כתבו העדים באוחו שטר זכרון עוד אמרו לו העדים יש
לחוש אם שאל יהיה בתק מחולי לחולי שיהא ערעור בלואה
ולוח להם לחקן זה וזה קצו הם בלשון זה ואפילו אחרפא
מחולי זה יחא הכל קיים עד שאחזור בפני שני עדים
כשרים ועוד כתבו העדים באוחו שטר זכרון וקנינו אנו
עדים על כל הכתוב לעיל ליפות כחו ולא לגריעות כלל
והכל לפי ראות עינינו ועדיין לא ראה שיחתמו העדים
ואח"כ חזר בקלת מהנחיו ועל השטר אמר לעדים שיהא
צידם אוחו שטר זכרון עד שיראה אם יחזור בו מצד
שלו או מוקלתו או מה יהיה ונשאר אוחו שטר צמחקים
זכרע וזכר ציד אחד מן העדים ולמקלת ימים עמד
הש"מ מחליו וזרפא והלך צסוק ככל אדם ולזמן שאו אחד
מהעדים מה עשית מהלואה שלויתה בפנינו והשיב לו
כבר החזרה לי ועכסיו חלה חלי אשר מת בו ונסתחק
ולא הספיק לעשות לואה ולזון מועט באו שני האזים
הגדולים ואוחו שטר זכרון צידם ואמרו לעדים מחש
זהעד אחד לא רגה לחוב כי אמר לעד השני אני ואחא
יודעים שכתבטלה הלואה שאת החודת לו בשאל ממך
ולי אמר שהחזרה לו ועוד שכבר כתפא לגמרי מחליו
והלך צסוק ככל אדם וכתעסק בככסיו כמחעסק בשלו
ואע"פ שקנינו מידו כמיפס החוזכתבו אפילו אחרפי הכל
קיים עד שאחזור צי בפני שני עדים כשרים הרי אני ואחא
עדים שחזר בפניך שהחזרת' לו שטר הזכרון ולי אמר
שכבר החזרה לו ועוד בי לא נחכוין צמה שאמ' ואפי'
אחרפא אלא שאל יתפא ויכתק מחלי לחלי שתהא
לואתו קיימת כי לאותו שחזרו לו העדים חשם הוא ולוח
לחקן ועוד שהרי כתבו שיהא הכל לפי ראות עינינו ולי
בראה שלא נחכוין לא לכך ולא שתהא לואתו קיימת ואפי'
יתרפא לגמרי והעד השני אומר שיש להם לחתום שלא
החזירה לידו אלא שהוא אמר שיתכנה ליד בני הגדל
שהוא אחד ממקבלי המתנות ואפילו בא לזון אינו יכול
מפני שאמר שלא יהא רשאי עד שיחזור בו בפני עדים
כשרי

כשרי ע"כ תורף טענות העדים הודיענו אם יוכלו העדי' לחתום או לא :

תשובה

נראין לי טענו' העד הראשון שטוען שאי' להם לחתום מכמה טעמים הא' מאותה טענה שאין להם לחתום. שכבר נתרפא לגמרי ולא נהק מחלי לחלי ובאמת שלא אמר להם הש"מ להתקן אלת שפסקוהו הם בו והוא לא נתק מחולי לחלי אחר ועו' שלא כתבו כן בכתיבת ידו ולא אמר בפיו כתבו כן אפילו אם אחרפי' אלא הוא דאמי לעדים שיכתבו בו מה שיסלק אותו חשש ואותו ערעור זהם כתבו לסון ואפילו אם אחרפא ואפילו קראו הוא בפיו לאמר מכאן לאו כולי עלמא דיני גמירי ואינו בקיאיין בלשון ולפי שהשב שאם הם העדים שחמיה ממוכו חשב שאותו לשון כריך לסלק אותו חשש של נתוק מחלי אל י"י וזה כראה לברר בלי סוס שפק כ"ס שיהרי הושב לפיראות עיני העדים והנה העד האחד או' שכך היה דעתו וראות עיניו בלשון הזה והדין עמו -

ובר מן הדין קרוב אני לומר שאפילו מת מאותו חלי ולא התווירו לו שטר לואתו שלא תהיינה מתכותיו קיימות שאני רוא' אותו מבוספק בכל מתכותיו עד שימלך בדעתו אם קיים הכל או נוקלתו או יבטל הכל ולא גמר בדעתו עדיין שכך אמר להם שלא יחתמו אלא שיהיה זכרון בידם עד שימלך בדעתו ויראה אם יחזור בו ממה שגוה או ממקלתו או מה יהיה ואם הוא לא בירר אחר מכאן מה יהיה היאך יכולים העדים לחתום עד שיאמר להם פה בדעתו שיהיה בלואתו גם זה נ"ל ברור שאין לעדים לחתום לעולם בכיוולא בזה עד שיהיו כמלכים בו וכל שלא כמלכו בו אין חותמין - ועוד בר מן דין ובר מן דין דמלוה מחמת מיתה כל שעמד קור' מתנתו ממילא ואפי' אמר הוא בפ"י אם אחרפא לגמרי ואפי' כמה שנים תהא בואתי קיימת כל זמן שלא אחזיר בי אפילו הכי אי' בדבריו כלום דמתנת שכיב מרע מדרבנן היא והם לא אמרו שהיא מתנתו קיימת אלא כדי שלא תטרף דעתו עליו ולפיכך קיימו דבריו לאחר שימות אבל זה שעמד ונרפא לגמרי חכם יש לו זמן לחזור וליתן ואין חוששין לו שמת תטרף דעתו מעתה וכשעמד בתבטלה לגמרי מתנתו והרי זה כאלו לוח בבריאותו בלשון מלוה מחמת מיתה שאין בדבריו כלום - ועוד דהא ק"ל ברבא דאמר ש"מ אינו קונה עד לאחר מיתה ואפי' דאמר עם גמר מיתה הא הדר ביה וא"כ זה שנתן בלואת ש"מ לא חלה מתנתו עד לאחר גמר מיתה וא"כ אפילו קנו מידו כמיפה כחו לא כמיפה שחיה מתנתו מעכשיו ולאחר מיתה אלא שתהא לאחר מיתה כמו שגוה ואי אפשר שאי שטר לאחר מיתה ועוד שפטר שאפילו אמר כן בפ"י שהוא רובה שיקנו

בקיין זה לאחר מיתה לא קנו שלא אמר רבי יוסי בכותב ככיו לבנו לאחר מותו קנה שזמנו של שטר מוכיח עליו אלא משום דכתב הוא זמן בשטר או לוח לעדים לכתוב בו זמן וזכורני שכך קבלתיה ממו' הרב ז"ל ואף אם תמל' לומר שאפילו לא לוח לעדי' אלא שכתבו זה הזמן מעתה התם הוא לפי שהוא לוח לעשות לו שטר מן הסתם יש לו לדעת שיכתבו בו זמן שכך נהגו וכל שלא מיתה בידם הוי כאלו לוח לכתב בלוחו שטר זמן אבל כאן שאין כאן אלא מזכרת ולא לוח להם לחתום אם יכתבו בו זמן אותו זמן אין מוכיח זהו שכ"ל בעקר השאלה ואע"פ שיש בשאלה עניינים רבים וטענות מרובות הוספת על העקר הם ע"כ לא חשתי לכתבם לא לבטלם ולא לקיימם אלא להשיב על מה שכ"ל שהוא עקר בנדון שלפניכם :

שיארה

ש"מ שאמר יכתבו שטרותי לפלו' ולא אמ' הסוכל שעבוד' שלה' אם כאמר שלא כתבון זה אלא ליתן לו מה שכתוב בהם וכמבואר הוא או אם כאמר שלא נכתבוה אלא ליתן לו את הכייר בלבד ללור על פי בלוחיהו כעניין שאמרו בצריא לפי שנסחפק לי הדבר מההיא מלונמא דשטרי דאמי' דרב עמרם חסידא דלא הזכירו שם בנמרא שכתב' לו וכל מה שכתו' בחובם ובירוש' אמר' בש"מ שא"ס יכתבו אותיות לפלוכי שלא וכה וכתב הרב בעל העטור ז"ל דאנן אנמי' דידן סמכי' וכראה שהוא סובר שחנה וסמך אמלונמ' דשטרי דאמיה דרב עמרם חסידא העמידני על דעתך בזה :

תשובה

דע כי זו מתלוקת ישנה היא לראשונים ז"ל ויש מגדולי הראשונים ז"ל שהביאו ראיה ממה שאמר פרק מי שמת אמ' נכסי לפלוכי שטרתי איקרי נכסים והם דקדקו ואמרו צמאי עסקינן שיכתוב בהם וכל מה שכתוב בהם ואיכתב ליה נכסי וכל מה שכתוב בהן פשו' דשטרות בכלל דהרי זה כאלו פירש שטרות ופירשו בש"מ וצטכחו' לו נכסי בהם דאלמי' בש"מ אין לריך לפרש הן וכל אשר כתוב בהן : ויש מי שתרלו דהיא אף בצריא ונכסי שאני שהשעבוד בכלל נכסיו הוא ואינו מחזור בעיני משום דקסי' לי זצ"ן מלוה ואחד ש מלוה דק"ל ברבא דאמי' לא קנ' אמא אינו נכסים המלוה ואני או' שאי אפשר לומר שהני' דאנן דצרי' ש"מ בכתובים ובמסורים דמו אמרינן אבל להוסיף בדבריו ובמתכותיו לא אמרינן ושטרות' שני קנייני' יש בהן גוף השטרות' דהיינו הכייר והשני השעבוד ומי שמכר זה לא מכר זה וכדאמ' עני מרי וכי ללור ע"פ בלוחיהו הוא לריך ח"ל אין לליר וללור וסמך לא כתבון זה אלא לתת לו גוף השטרות : וא"ת אחר שהוא ש"מ כיויל בתר' אומדנא ונתקן הלשון

שאלות

וחשובות

א"כ אף שנו כאמר צידור פלוני צבית זה שנוף הבית לריר
 נתן לו ונתקן הלשון ומלונמ' דשטורי דאמי' דרב עמרם
 פירש רז"ל כשנתפס לו כדיונו אלף שלם היה שם מחומו
 לפי כן שלא באו שם על אותו דין וזו שיט' פשוט בחלמוד'
 והיה דכספי אפשר דאחיא ברב כהנא דמשמע פרח
 המוכר את הספי' דלית ליה דרב פפא דאמי' לריך לכחוב
 הוא וכל מה שצחוכו כחוב וקסבר רב כהנא ללא ע"פ
 ללוקיתו הוא לריך וא"ת אחיא ברב פפא דלמא בכולל כל
 כספיו ומשום דמסקיה דצוריה דה"ק כל כפסיו ואף מה
 שכתוב בצטורותיו אלף משום דטריקא ליה או שהיה צהול
 קלר לשוכו וכעכ"ן דש"מ שאי' כחבו גט לאשתי דכותבי'
 ונותכין אע"פ שאמרו בצריא שרצה לשחק בה :

שאלה

ח מה שאמרו חנוקבן יום אחד
 נחל ומנחיל א"כ שלשים יום
 ואחד קאי' דבעינן שלשים כרי
 ללאת מספק נפל ועוד יום אחד או אפילו בן יום אחד
 דוקא קאי' וכדמשמע מיהא דאי' פרח מי שמת ודוק' חנוק
 אבל עובר לא מ"ט דהוא מיית ברישא אלמא לא אחי' לא
 לאפוקי עובר אבל כל שכולד חי אע"פ שלא נודע אם כלו
 חדשיו אם לאו נחל ומנחיל וגם הרמ"ב מול כחב כן בפי'
 א' מהלכות נחלות שאפילו היה קטן בן יומו ולא כלו לו
 חדשיו ומיה שעה אחת אחרי' אמרו ומת הרי זה נחל
 ומנחיל וגם כתב דבן תי' נחל ומנחיל העמידנו ע"ד :

תשובה

מה שנסתפי' לכם אם יום אחד קאי' או
 יום אחד ושלשים זה אין לריך לפנים
 דודאי אפילו בן יום אחד קאי' דהכי תנינן לה במקומו פרי'
 יולא דופן תכוק בן יום אחד מטמא בזיבה ומטמא בפגעים
 ובטומאת מת וזוקק לייבום ופוטור מן הייבום ומאכיל בתרומה
 ופוסל מן התרומה וכחל ומנחיל וההורגו חיי' והרי הוא
 לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם ואמרין עלה בגמ'
 הרי הוא כחתן שלם למאי הלכתא אמר רב פפא לעניין
 אבילות וסיי' לכן כמאן דלא בר' לאמר כל ששהה ל' יום
 באדם אינו כפל הא לא שזה ספי' הוי ופרקי' בדקיים
 ליה ביה שכלו חדשיו אלמי' לאו יום אחד ושלשי' קאי' וזה
 פשוט מאד ומכל מקום הספק האחר שיש לכם מדברי
 הר"ם שאמר שאפילו בן תי' נחל ומנחיל כ"ל בפשוט שלא
 אמרו אלף בדקיים שכלו חדשיו כגון שידעכו שבעל ופירש
 או שגמרו סמכו שערו ולפרניו הא לאו הכי נפל הוי והנפלי'
 אינם כוחלין ומנחילין וכמתים הם וכדומה שלא הביאו
 הר"ם ז"ל דבר זה אלף מפני שלא שאלו בגמ' כמאן דלא
 כרשב"ג אלף בסיפא דמתנית' דהיינו הרי הוא לאביו
 ולאמו כחתן שלם דלימ' כולה מתני' דלעיל כ"ע מודו בה

ואף על גב דלא קיים לן בנזויה צב"ו לו חדשי' ואי' דבריו
 מחוורים בעיני במקום זה דעל כרחק אי אפשר לומר כן
 דהא חני ופוטור מן הייבום ואלו נפל אינו פוטור מן
 הייבום דכל שאי זהולד של קיימ' אינו פוטור כדאית' פרח
 החולץ ואפילו מת תוך שלשים יום דכל שאין הולד
 של קיימא ספיקא הוי ואם נתקדשה אפילו לכהן לרשב"ג
 חוללת מספק ועוד דהא זוקק לייבום ובן תי' היאך זוקק
 והא אינו מי ואין במיבו חי ועוד דהא חנינן וההורגו
 חייב ואלו ההורג ולר שאינו של קיימא אינו נהרג ואפילו
 הרג את הטריפה פטור אלף כולה מתני' בשכלו חדשיו
 ומאי דאקסי' התם כמאן דלא כרשב"ג אכילה מתני'
 קאי' אלף דנטר עד שיפא ואוקימנא כולהו בשפלו לו חדשיו
 והכי א"הא בתו' שבת פרחי' וזכמו שאכתוב בסמוך ותדעי
 לך עוד דבן אינו יורש את אמו בקבר להנחיל לאתיו מן
 האב וכפל הרי הוא כמת ולא עוד אלף אפי' הוי ספיקא
 אם בן תי' אם בן ט' אינו נחל האם להנחיל לאתיו מן
 האב שהרי שכיט כפל הבית עליו ועל אמו ככשים בחזקת'
 וק"ל כר' אילעא ובר' זירא דהדר קם בשטתיה דר' אלעא
 ואמרו ככשים בחזקתו של יורשי האם ואמר אב"י טעמא
 מאי הוסיף לזסותוקה כחלה באותו השבט ודקא דייקת
 מדקאמר עלה בגמ' חנוק אין עובר לא אלמא לא מפיק
 אלף עובר ליתיה להאי דיוקא כלל דהתם אפילו בדקיים לן
 שכלו לו חדשיו קאמר ודוקא עובר הא נולד נחל ומנחיל
 ובהדיא תכן לה הכי במס' שבת דחני' התם בן ח' ימים
 הרי הוא כאבן אין מטמא לא בזיבה ולא בלרעת אין זוקק
 לייבום ואין פוטור מן הייבום אין מאכיל בתרומה ואינו
 פוסל מן התרומה ואינו נחל ומנחיל ע"כ ותו לא מירי :

שאלה

ט ערב של יתומים קטנים דק"ל
 אין כזקקין לפכסי יתומים
 ליפרע מהם עד שיגדילו מהו
 ליפרע מן הערב מי הוי כמ' שאין ככסים ללוה שכתרעני'
 מן הערב תחלה :

תשובה

יש בזה דיעות חלוקות לראשונים ז"ל
 שהר"ר זרחי' הלוי ז"ל כתב בשלהי גט
 פשוט בעובדא דערבא דיתמי' דפרעינא למלוה מקמיה
 דלודעינא ליתמי' שאלו הודיעם קודם שיפרע למלוה היה
 גט הערב פטור עד שיגדלו היתומים אבל הרב צעל
 העטור כתב באפך זה וברא"ם דברי הר"ר זרחיה ז"ל לפי
 ששכיבו שאין כפרעין מן הערב תחלה וכיון שכן אין
 הערב חייב עד שיחבע הלוח תחלה וכיון שאין לחבוע
 היתומים בעודן קטנים לפיכך אי אפשר לחבוע הערב
 אבל מסתברא דה"מ בערב גרידתא ומן הטעם שאמרו
 אבל ערב קבלן כפרעין ממנו לאלתר ואין ממתני'
 ליתומי'

שאלות

ותשובות

ה

ליחומים עד שיגדלו וחדע לך שאפילו ביחומים עלמם
 אין הניעם לא מחשם לרדי או סובר למר כדאית ליה ולמר
 כדאי' לי' בפרק שום היחומים זסייכו נמי דכשמתלום
 צנו זמניה כפרעין מן היחומים ואפילו הם קטנים כדר"ל
 דאמר הכי פ' הסוחפים וכן נמי בשמתי' ומיה בשמתי' א"ב
 בשתייב מודה וביון שכן קטנים שאינם יודעים לחפש
 אחר זכותן אין כזקקין להם אבל לאחר שיעדלו גובין מהן
 ובשבועה והלבך קבלן כפרעין ממנו חלה גם במקום
 יחומים קטנים כפרעין ממנו ולמר ממתיכין לו אי משום
 לרדי ומשום סובר הרי הוא יכול לחפש עכשיו וגדלות
 היחומים וקטנותם אינה מעלה ומורידה לו בכך * וא"ת
 מכל מקום כיון שאין כפרעין מן היחומים עכשיו אם
 איתא גובה מן הקבלן והקבלן חוזר עליהם והרי זה באלו
 אחר גובה מהם וכמותה שאמרו פרק כל הכשבעין גבי מת
 לוח צחיי מלוה ואח"כ מת מלוה דרב ושמואל דאמרי
 תרווייהו כבר כתחייב מלוה לבני לוח שבועה ואין
 אדם מוריש שבועה לבניו ואמרינן הוה ללא נוכיף עלה
 ואמרינן הסההו' דשכיב ושביק מרד' אמו בני מלוה ומצעו
 לערב סבר רב פפא למימר הא נמי דלא נוכיף עלה הוא
 א"ל רב הונא בדיה דרב יהושע לרב פפא אטו לאו ערבא
 צטר יחמי אזיל לא היא דהתם היינו טעמא משום דלרב
 ושמואל יחמי פטורי' כיגהו לגמרי' ל"ש קטנים וכו' גדולים
 והלבך אלו אחת גובה מן הערב אפילו מערב קבלן לא
 הועילו רב ושמואל כלום ועל כרחן ישלמו היחומים לערב
 דא"ל אנו הא פרענן והסתא לב"ח דאבוכון זילו שלמו ליה
 אבל הכא אינו בן שהיחומים אינם פטורים לגמרי אלא
 שמתתיכין להם עד שיגדלו ויחפשו אם חפיי' אביהם
 לרדי או אם יש לו סובר הלכך אפילו אהה גובה מן הקבלן
 והקבלן הולך אצל היחומים מה בכך הרי הקבלן אינו כפרע
 מהם עד שיגדלו שאפילו בקבלן עלמו אנו חוששין שמת לו
 החפים כלום לרדי וכדמשמע לכאורה התם פרק גט
 פשוט מדחלקו בין שכעשה לו ערב ישראל ובין שכעשה לו
 ערב גוי כדמיתא התם וא"כ מה הפסידו ליחומים ואע"פ
 שיש מרז"ל שהשוו אותם לההיא דפרק כל הכשבעים לא
 כ"ל כן אלא כמו שאמרתי וכן כתב הראב"ד ז"ל פרק גט
 פשוט וז"ל גבי שטר טוב היוכלא משהם ידי ערב הא מתכית'
 סתמא קחמי ואפילו קבלן והקבלן דבר ידוע שאע"פ שיש
 בכמים ללוה יפרע ממנו וביון שכן הוא הרי הקבלן כלום
 אלא המלוה לחצווע ממנו מת החוב הלכך כשהלוה קיים
 צמסירת השטר לזו יכול לתובעו ויאמר איני רולה
 שאעמוד עוד צזה השעבוד שמת המות ויבא המלוה ויפרע
 ממני ואבי לא אוכל ליפרע מבניך עד שיגדלו עכ"ל הרב
 מפואר כמו שאמרתי גם מדברי הר"ר זרחיה ז"ל נראה
 בן שהרי הוא נתן טעם לדבר שאלו הודיע את היחומים

היה הוא והם פטורים מפני שאין כפרעין מן הערב תחל'
 הא קבלן כפרעין ממנו חלה אם בא לגבות ממנו
 ופרע אפילו במקום יחומים קטנים אין ל"ל שאם כתב לו
 לוח למלוה כאמנות בשטר החוב גובין מן הערב או מן
 היחומים *

שאלה

ראובן נשא אשה וכתב שטר
 שיר לירשיה אם לא יסאר
 ממנה ולד של קיימא במכה
 המקום ועכשיו מתה האשה ונספר ממנה ולד ומת בחוק
 ל' יום וירשיה האשה תובעין ממנו השיר שכל שמת חוק ל'
 יוסהרי זה נפל וראובן טען שהולד הזה של קיימא הוה והוה
 קיים ליה צבוי' שכלו לו חדשיו ומי שטוען שהולד אינו של
 קיימא ה"ל מוליא ועליו להביא ראיה והר"פ ז"ל כתב
 צספר חורת האדם דלא מליא למימר הכי אלא בשבעל
 ופירש אבל לפטור עלמו מן השיר אינו באמן חודיע

תשובה

כ"ל מעיק' הדין שהדין עם ראובן הנחבע
 ולא מהאי טעמא דקאמר דקיים ליה צבוייה
 שכלו לו חדשיו דאין זה באמן לפטור עלמו אלא משום
 דכל ששה ל' יום אין ודאי נפל ואפילו לרשב"ג דהא לא
 סא' כל שלא ששה ל' יום באדם הרי זה נפל אלא ה"ק
 בל ששה ל' יום אינו נפל הא לא ששה שפיקא הוי וסדא'
 פרק החולק צמת חוק ל' יום ועמדה ונתקדשה לכהן
 דאפילו חליצה לא צעי כי היכי דלא תפוק מחותי' בעלה
 וכדכתב הר"ף וכל שכן שאף אנו כאמר בלאפוקי ממוכי
 ואלו היה התנאי כל שישאר ממנה ולד של קיימא לא יחזיר
 כלום ליורשיה היה על הצעל להביא ראיה לפי שלא זכה
 באותו שטר אלא אם בן ישאר ממנה ולד של קיימא ועליו
 להביא ראיה אבל כאן הצעל זכה בכל ממון הכדוכי' אלא
 שהתנה שאם לא ישאר לו ממנה ולד של קיימא שיחזיר
 אם בן כל מה שאומר שאין ולד של קיימא עליו להביא
 ראיה דאע"ג דמת חוק ל' יום שפיקא הוי כדאמרן ואפילו
 מת מעלמו ולא נפל מן הגנ ולא אכלו ארי ואע"ג דאמר
 אביי פיהק ומת ד"ה מה הוא לא ק"ל בהא כאביי אלא
 ברב' דאביי ורב' פליגי וזוהי דעת הר"ף שלא כתב
 לההיא דאביי וא"כ איתא לדאביי כדר' בתב הר"ז הלוי ז"ל
 דדוקא פיהק ומת שזה הוכיח שהיה צו ריעוהא אצל חלה
 ומת הרי הוא באכלו ארי סוף דבר בין כדברי זה בין
 כדברי זה המע"ה זכ"ש אסגמרו שמנין בערו ולפרכיו
 שהמנים אלו מוכחים שהוא בן קיימא ועליהם אנו שומכי'
 למול בשבת וכבר עשו מעשה אצלנו צומן קממים שהיו
 בדור על פי גמרי' קיימא *

גימל

ראובן

שאלה

שאלות

ותשובות

יא ראובן מכר עדה לשמעון בשטר וקניין וצבעת הקנייה החנה בפני עדי המכירה כי בתנאי זה מכר ונפל הקניין סיה' שטר המכיר' נוש' לש' ביד שלי' עד ל' שנים ואם לא יתן לשמעון מכה שיחז' לו השלי' השטר הנז' ושל' יזכה שמעון וכל באי כמו בשטר הנז' מסמת הקניין והשטר ולא בכסף ולא בחוקה ולא בשום קנין עד לאחר ד' שנים הנז' כשיגיע השטר לידו ועדי המכירה לא כתבו וחתמו לראובן שטר מתנאי זה קודם שיחתמו בשטר המכירה וגם שמעון עשה לו שטר טזה ותוך הד' שנים עמד ראובן ובטל שטר המכירה הנז' וכל מה שכתוב בו ונתן לו השדה ללוי ולסוף הד' שנים לא נתן ראובן המכה לשמעון והחזיר לו השלי' שטר המכירה עמד לוי והוליא שטר מתחתו כלום היה יכול ראובן לתת השדה הנז' ללוי או לא מי הוי כמשוך פרה זו ולא תקנה אלא לאחר ל' יום דלא קני' ואפי' לא כתבה המוכר לאחר או דלמא כשהגיע שטר המכירה ליד שמעון זכה למפרע ואין התנאי מבטל המכר :

תשובה

תחלת כל דבר לריכוס אנו לדעת כי כל קניין כמעכשיו ואע"פ שלא אמר לו מעכשיו שאל"כ כ: שקנו לאחר זמן אינו בלום דכיון דלא קנה מעכשיו ממש משעת הקניין אף הוא לא קנה לאחר הקניין מסוס דבאותה שעה הוא שיקנה אין כאן דבר שיקנה בו דהא הדר סודר למריה כדאי' בנדרי' שלהי פ' השוחפין וכן בת' ר"ת ז"ל ותדע שאל"כ אפי' שטרי אקניית' לא ככתוב ללוה עד שיהא מלוה עמו ואם לא שהדבר בן אלו שכתבו בתנאי זה כתבו וחתמו שלא כדיון והרי זה בשטר בלא אקנייתא וגריע מיכה הואיל ופי' שלא יקנה עד לאחר זמן אם לא יתן וקרוב הדבר להיו' כשטר אמנה ועולה הוא ולא היו כאמנין במה שחזרו וכתבו לראובן שטר מתנאי זה וכדאיתא פרק האשה שנתאלמנה : ועוד לריכוס אנו לדעת דלא צ"י דאמר עדין במחומיו זכין לו אפילו בשטרא דלאו אקנייתא והוא שיגיע שטר לידו אם כתבו וחתמו העדים וקודם שיגיע שטר לידו של מלוה מכר הלוה ככסיו ואת"כ נתן הלוה שטר מלוה ללוה זכה מלוה למפרע מעת כתיבת השטר ומוליא מיד הלוקחות ודמוכת בהדיא פרק קמא דב"מ גבי מלא ש"ס ומעשה הדבר ברור שלא נתן ראובן המכה לשמעון חוץ הזמן ולאחר הזמן החזיר השלי' שטר המכירה לשמעון חנה מעכשיו ונחת לוי בטלה דהרי זה כאומר קנה מעכשיו וכשיגיע שטר לידו לאחר ד' שנים דקנה מעכשיו ואף על פי שנתן ומכר בנתיים לאחר דלא נריע שטרי אקנייתא בשטר זה משטר דלאו אקנייתא לא צ"י והרי זה כאומר עדי מעכשיו מעכשיו אף לא כתתי לו מנה מבאן

ועד ד' שנים וכ"ש אם כתב לו מעכשיו טזה ברור ופשוט יותר וכבר אוקימנא מתני' דהמפקיד דתתי למי מסלם למי שהפקדון אללו באומר לכשתגב פרתי ותראה ותשלמי פרתי קנויה לך מעכשיו וקנה אע"ג דהסת' קיימי' ביד גב' וגם מה שהבאתם לדמיון האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תקנה לך אלא לאחר שלשים יום דלא קנה אין הכדון דומה לראיה דהתם לא אמר לו מעכשיו שאלו כן קונה הוא באמת וכדאיתא פרק האשה שנתאלמנה וקיימא באגם דקא' התם לאו דוקא אלא דה"ה בדלא קיימא באגם לא משום דאורחיה דפרה למיקם באגם נקטלה ותדע דכל שאפשר לומר כן נופ' מהיום ופי' לאח' זמן מקיימי' כולי' לישי' ולא מספקי' לה בתנאה וחזרה כלל וכדאית' פרק יש נוחלין הכות' כל ככסיו לבנו לאחר מותו ובמשוך פרה זו לא תקנה לך עד לאחר שלשי' יום אי קיימי' באגם קנה ואפי' לא אמר לו מעכשיו כדאי' פרק הכות' גבי בעי' דהרי לך גיטך :

שאלה

יב ראובן מסכן מקום ישיבה של צ"ה לשמעון על מנת שלא יוכל לפדותו כל ימי חייו של שמעון ויש לו שטר משמעון שלא יוכל לטעון עליו לא הוא ולא יורשיו שחזרו ולקחוהו ממנו או"ל השטר הרני שמעון מודה לראובן שקרקע זה ממוסכו אללי בכך וכך כל ימי חייו וכל זמן שיפרע ראובן לאחר פטירתו חוץ זמן פלו' דמים או לירשיו לא יהא כח ביד יורשי לערער שום טענה בעולם ולאחר פטירת שמעון החזיק לוי בכו באותו מקו' לאחר זמן של הפרעון שני חוקי' היוכל לוי לטעון שחזרו וקחתיו ממך בכך וכך היוכל לטעון שאחר שלא פרע לו משנת המסכונה המיוחדת לפרעון כמו שהכנה עם אביו בטל זכותו :

תשובה

אחר שיש לראובן רמיה שצא מקום ישיבה זה לשמעון בתורת מסכונה אע"פ שכמסך זמן המסכונה לאחר פטירת שמעון מי אפשר ללוי לטעון שחזר ולקחו מראובן לדעת הרי"ף ז"ל והראיה מדאי' פרק ח"ה בשמעת' דאומן ה"ד אלימא דאיבא עדים וראיה מאי אריא אומן אפי' אמר כמי דאלמ' כל היבא דאיבא עדים וראית פקדון וכיוכל בו וראה מעכשיו תחת ידו שאין כלום טענת החזרתיו אפילו אחר דלאו אומן אינו יכול לטעון חזרתיו ולקחתיו וב"ס שאין טענתו טענה במה שאומר ככתוב זכותו בשלא פרע בזמנו וטענת הכלל זו וכי מסכן לו הבית ומסכן לו השדה וקבע לו זמן אם לא אפרע בזמנו הרי היא של מלוה ונדולה מוה שנינו פרק תיורו נשך מסכן לו בית מסכן לו שדה ואמר לו אם לא כתתי לך עד יום פלוני הרי היא של מלוה היא שלו והיא עלי' עלה זהא אסמכת' היא ומלטרין לאוקמ' בדא"ל מעכשיו אלמא

שאלות

אלמא אפילו החנה שיהא שלו לא אבד זכותו משום דאסמכתא היא ואסמכתא לא קני כ"ס זה שלא התל' כלל :

שאלה

יג ראובן מת ולא לוח לביתו והניח ככסים ואס"כ בשאת אלמנתו לבעל ומת הבעל והניח בנות ממנה ונשארו הנכסים אללה מתה היא ונשארו הנכסים אלל הבנות בא שמעון בנו של ראובן אלל הבנות שהן אחיותיו מכל האם ותובע אותם בדין קרקע זה שבידה לפי שלא היה לאמכם כלו שהרי היא לא עשת שבועה דאלמנה ואני אומר שאבי התפיש' לררי והרי הקרקע שלי שאני יורש את אבי הסיבו אחיותיו של שמעון שלכו הוא שאמכו עשה' שבועת אלמנה וקרקע זה נשתעבד לבתובת' וכפרע' מ'זכו וזכה אביכו בכל הנכסים שהיה לאמכו ואנו מתו'קיי' בקרקע' זה מכת ירושת אבינו הודיענו הדין עם מי :

תשובה

דבר השאלה כמו מעורבבין כי יובן ממנה בתחלת השאלה שאבי היתומות כפטר בחיי אמן ובסוף השאלה יובן שהאם מתה תחלה ושהבעל ירשה עד שהבנות פוענו' שהן באו' מכת ירושת האב ויש הפרש גדול בין זה לזה ומכל מקו' אם הקרקע הזה ידוע לאבי ראובן והיה בין זה קטן בשעת פטירת ראובן אביו הדין עמו מכתם טעמים האמר שהיה לא כשבעה לא בתחלה ולא בסוף לפי טענת הבן ואע"פ שהבנות טוענות שנסבעה אין שומעין להן שאין לאמן זכות בככסים אלו עד שתשבע לבסוף אבל בלא שבועה לא ואם מתה קודם שתשבע פקע זכותא דרבושמואל דאמר ר' תרומה מת לוח בחיי מלוה ואס"כ מת מלוה כבר נחתיי' מלוה שבועה לבני לוח ואין אדם מוריש שבוע' לבניו כמו שאמרו שלהי פרק כל הנשבעין מתני' דפרק מי שהיה נשוי דקתני ראשון' ויורשיה קודמי' ליורשי' שנייה אוקמוה התם כשנסבעה ומתה ועוד דאלמנה זו לריכה היתה צ"ד הדיוטות לשום אותה קרקע כשנחתה לבעל שכי דאע"פ ששכיבו פרק אלמני' כוזבית שהיא מוכרת שלא בצ"ד הא פרי' במלוישא דאינה לריכה צ"ד מומחין אבל לריכין בית דין הדיוטות אבל שלא בצ"ד כלל לא עשת ולא כלום כדאיתא התם :

שאלה

יד ראובן בן יעקב נשא אשה והי' לו בית ושדה ופתל' לאשתו הכי' בשעת כישואין מתה גמורה במתני' לחוד בלי שום הנאיושיו'ר צעולה מפני שלא הי' ראובן הכז' ידע בטיב משא ומתן היה יעקב אביו נושא ונותן בשלו גם באותן קרקעות ומורש' וזרע' הקדה וכוטל

ותשובות

ו

פירותיהן והיו ראובן ואשתו הכז' סמוכין על שלתן יעקב הכז' ובחודך כך כפטר ראובן הכז' לבית עולמו ואלמנתו תובעת הקרקעות הכז' מיעקב חמיה וכן תובעת ממנו הפירות שאכל ואפילו לבעלה לא היה צפירות כלום : וכדאמ' הכותן מתנה לאשתו קנחה ואין הבעל אוכל פירו' הודיענו אם חייב יעקב להחזיר לה הפירות אם לאו ואם יטען הולאתי בהולאת הקרקעו' פירשן המס' שלה' כך וכך אם יש מן הדין ליטע' מה שהוליא או לאו וכן אם יטעו' כשהייתה על שליטי הולאתי במאלכס ובמלכוסכס יותר ממה שלקחתי מן הפירות והיא טוענת שאין לה לפרוע כלום ממה שהוליא במאלכל ובמלכוס כלום לפי שבעל היה חייב לזונה ולפרנסה הדין עם מי :

תשובה

לשון השאלה לא נחזרר לי אם בדקדוק אם לא שאם בא בדקדוק ולמר שלא היה ראובן יודע בטיב משא ומתן לא היה מקחו וממכרו כלום במקרקעי וכך מתנתו כדאמרינן פר' מי שמת שלח לי' גידל דרמנשי' לרצא' למדנו רבינו תמוקת בת ארבע עשרה שנה ויום אחד יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה עמכר שלח ליה אין אי' יודעת בטיב משא ומתן ולישלח ליה בתיבוק מעשה שהיה כך היה בתמוקת הוה ולישלח ליה תמוקת בת שתיים עשרה שנה ויום אחד מעשה שהיה כך היה אמא דווקא יודע בטיב משא ומתן אבל אם אינו יודע לא * והוא הדין למתנתו מתנה במקרקע' אבל אם אסאינו הלשון בדקדוק לא שיהי' משתדל בפקות ככסיו אבל בקיו יודע בטיב משא ומתן הי' ונחן קרקעותיו לאשתו מתנתו וממכרו קיימין ומכל מקום לריד' אתה לדעת כי עכייכי כחוצה ומתנות שאדם נוחן לאשתו בשעת נשואין תלוין במכהג ואפילו אינו מכהג נוסכס על ידי בני העיר אלא מכהג שנהגו הדיוטות מעלמן וכל מי שחסם אינו כותב אלא ע"ד מה שנהגו הדיוטות וכדאמרינן פרק המקבל רבי יוסי היה דורש לשון הדיוט דתניא רבי יוסי אומר מקום שנסגנו לעשות כתובה מלוה גובה מלוה לכפול גובה מחלה מרימר מנבי שבתה ולפיכך במקו' שנהגו ליתן לאשה קרקעות במתנה למוד ושחאכל היא פירות אותם קרקעות' אוכלת ותובעת מכל מי שנטל ואכל ואם אינה נוהגים שחאכל היא פירות כל זמן שהבעל קיים אלא שיהיו לה ככסוי מלוג אינו אוכלת ואין רשות בידה לתבוע חמיי שאכל בחיי הבעל' שהפירו' של בעל הן ועל פי דבר זה ראוי לדון בדיון שלפנינו והוא הדין בגוף המתנה שתלוי במכהג המקום ומכל מקום אם מכהג המקום שחאכל היא הפירות כדרך שהיא אוכלת מתנה שנתן לה הבעל' לאחר הכשואין והיא באה לתבוע מתמיה לאתר מיתת הבעל הדין עמה ואף על פי שתמיה טוען שהוליא

שאלות

ותשובות

שהוליא במלאכה ובמלצושים יותר מהשלקה מן הפירות והיא טוענת שאין לה לפרוע בכך כלום הדין עמא וזו היא ששנינו מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופרנס את אשתו חגן ואמר הניח מעותיו על קרן הלבי ואף על פי שהיה לפי דעתו דווקא במומר לה בפירות הריני מעלה לך מזכות מחמת שחייב לך בעלך ובענין פורע חובו של מזכירו שדמו אותם לו בנדרים ובכתובות מכל מקום מודה שאפילו בזנה שתם שאין לו עליה כלום אלא שאפשר לומר שחייב בענין זה שלא הניח מעותיו על קרן הלבי אלא הבעל חייב לשלם לו דומה ליורד לחוד שדהו של מזכירו ונטעה שלא ברשות : מכל מקום לענין השלומי האשה פשוט הוא שאינה חייבת לו כלום אלא אם כן לוחי ממנו דפי' מיהו מה שהוליא בהולאית הקרקעות וזמם שלהם חייבת מפני שזה היה משתדל בכנסים ופחתה ובענין הפטרופום שברשות הוא יורד ומפקח בצרכים ומוליא הולאית להשדיחן ולפרוע המס המוטל עליהם ובענין זה הרי היא אללו כיתומים שהמכו אלל בעל הבית :

בין הכרים הגדולים וכל סקן שאני רואה שאין הדין לריך עכשיו לכך :

שיאלה

טו ישראל שיש לו חצר הסמוכה לחצירו של גי' ויש חלונות בכותל המפסיק ביניהם שכנס מהם אורה לחצרו של ישראל אחר כך מכר הגוי חצר לישראל אחר ואותו ישראל הלוקח בא לבחוס החלונות ולבנות כנגדו וישראל זה בעל החצר משכב עליו מפני שכבר החזיק ברשות גוי וזכה בהם וישראל לוקח טוען כיון דדיביה' היה הגוי המוכר יכול לפתחו אף הוא הבא מכחו ומדברי בעל העטור ז"ל שכתב באות מקאה בראה שהדין עם ישראל הראשון יכול לעכב כיון שדיביהם של ישראל אין הגוי יכול לפתחו כמו שכתב והארך שם הודיעני דעתך דדין זה :

תשובה

באמת שהכב בעל העטור כתב זה אלא שטענותיו חלונות מאל לפי דעתו כמו שאכתוב ואם לדין יש השו' כי הוא עלמו הדין ראי' ממה שאמר רבי יהודה אמר רב ישראל הבא מחמת גוי הרי הוא כגוי ורף זה למה ששנינו ישראל גוי שצאו לפניך לדין אם את יכול לזכותו בדיני ישראל וזהו ואם דיביהם זכה ואם לאו באף עליו בעקיפין וכיון שכן אלו היה הגוי בא לדין עם ישראל היינו מוכין את ישראל זה שצא מחמתו ואמר לו שאינו רשאי לכתמו והראיה הזאת כמה חלושה היא שאם אמרו שבאין עליו בעקיפין לגוי שבא לדין עם ישראל לא אמרו בישראל הבא מחמת גוי וצא לדון עם ישראל דמאי חזית דסמכת דדמא דהדין סומק טפי דילמא דמא דהאי סומק טפי ולא אמרו הרי הוא כגוי אלא שדין אותו כדין מי שבא מחמתו דכיון דגוי אין לו חזקה אלא בשטר לפי שאין ישראל זה חושש למחות דעתו שהגוי אינו מתנין בלא שטר ולפיכך אינו חושש למחות אפילו בישראל הבא מחמתו דאותו ישראל אינו טוען שלקחו ממנו כדי שיצרך למחו' בו וזהו עלך דהא רמ' דאי אמר קמיה דידי זכי מיכך מהימן ולמה והא אי אתא גוי לדון עם ישראל הראשון שיינו מוכין את ישראל שהרי אין לו שטר ואפילו עדים אין לו אלא עד אחד זה שאומר שבפניו קבלה ממנו ועוד שלא אמרו אלא לו בוחו דיבי ישראל אם הדין מוכהו שלא דיביהם אבל באין הדין אחד בין דיכנו בין דיביהם שכל החזקות מכת המחאה הם באים וכל שאין בה מחאה כגון המחזיק בנכסי קטן וא"כ בלאיחיה בשכניה גוי וכעצא בו וכן כמי בשאין מוסס למחות או שמתירא למחות לא עלתה לו חזקה ואפילו דיכנו ובדמ' די ריש גלוחא לא מחזקי ולא מחזיקי בהו וכן גולן אין לו חזקה ולא לימטיבהו לתמריה לסקוור וכן כל כוונת באלו זכרון סקן הדין בוחו דכל

שיאלה

בטעין האלמנה עוד הודעת האלמנה מיעקב חמיה מטלטלין שנתן לה בעלה אצב הקרקע הנזכ' וכדוכייתא וכתובה ואומרת שהיא יודעת בודאי שכל מה שהיה לבעלה הוא ברשות חמיה כי לפי שלא היה צקי צפוי משא ומתן לא הי' חלוק ממון בשו' דבר ויעקב חמיה טוען איך לבני בעלך בידי כלום לפי שכל מה שהיה לו בידי החזרתו לו צחיו הדין עם מי ובן אכ יטעון מה שהי' לו בידי כוננ ממי אים טענתו טענה אים לאו :

תשובה

מתוך דברי האלמנה ניכר שאינה תובע' מה שהיא טוענת בבני אלא שהיא אמר' שברור לה שכנסו בעלה מאל אחת שלא היה צקי צפוי משא ומתן ושלל היה חלוק מאציו כלל ואין זה בריא גמור שכולל להשביע האב על טענותיה כאלו טוענת בריא ממש ולפיכך כל שהוא טוען החזרתו לו כאמן ואינו סייב שבועה שאין משביעין שבועת היסת על טענת שמה אלא אם רוצה להחרים סקם על כל מי שיש בידו אותם מטלטלין או מנכסי בעלה כלום עושה ואי' ממחין בידה ואם בווען טענת ונכ דמ' זה הלוי באשלי רבדדי אים אומ' מגו לאפטורי משבועה ושבועת השומרי' דחייב רחמנא לא משכחת לה אלא במפקיד אללו בשטר דליכא סגור כלל אי לא אמריכו מגו לאפטורי משבועה ושבועת השומרים דחייב רחמנא משכחת לה אכילו במפקיד אללו שלא בשטר וקלא בעדים ואיני מבניה ראשי עכשו

ככל מקום שאין חוששין למחוח שלא העלה לו חזקה וכל
 שאינו כזה בטורו במקומו כאלו לא עלתה לו חזקה וכל
 שאין כזה בטורו ברמאה מחזקין ליה זכאונה שאמרו
 בעובדה דרבה בר ברסוס לקוחה בידן לא מליה אמרת
 דהא כפיק עליה קלט דארע' דיתמי וכענין דאמ' נמי פרק
 המקבל מלוה אומר חמשה ולוה אומר שלשה בטורא כיון
 דלגובייבא קאי מזהר זהיר ביה וכיון שהדין כן אף בדיני
 ישראל ככל מי שאינו חושש למחוח ולגוי אינו חושש למחוח
 או מפני שהוא כדינא דריש גלותא או מפני שדיניהם
 אין לאיש חזקה שורת הדין כוחן אפילו בדינינו שלא תהא
 לו חזקה ולמה נזכה זה וכתיב זה ואם וממדת העקיפין
 אין באין בעקיפין על ישראל בשביל ישראל ובר מן דין
 דאדרבה זיל לאידך גיסא והלא ישראל בעל החלון בא
 מחמת גוי שהרי הוא טען שלקחו מגוי ואם כן אף בדיניה
 כימא ישראל הבא מחמת גוי הרי הוא כגוי ואין לו חזקה
 חלוקת אלא בטור עוד חזק בעל הטור את דבריו מסוס
 דכי אחא לידי' החלון בדין אחא לידי' דק"ל גזלן אחר לא
 הוחזק בגזילותיו שיוכל בגזילתיו לגזול אותו כל זמן וכל
 שח שירכה וישראל זה כשפתח חלונותיו על חליו של גוי
 מה גזלו לא גזלו אלא שמכנים יום ויום אור חלרו של גוי
 בחלונותיו ומה שנהנה נהנה אבל לומר לו כמה שנהנתי
 עד היום מאויר חלרך החזקתי ליהנות לעולם זו אינה
 תורה דבשלמא הפותח בחלר חצירו ובא בטענת
 מוכר ומתנה יש לו טענה ומדין מקאה דכל שלא מיחה
 ראייה שמכר או נתן לחצירו שעבוד הרחקה ארבע
 אמות באמות אבל בטוען טעני גזילה ואומר כבר באה
 גזילה לידי וזכיתי מכא גזלתי מה שכבר לקח ונהנה
 פהכה אבל מוכאן ולהבא כשבא לגזול דבר יום ביומו
 אין טומעין לו אלא אם כן בא ישראל שני לבנות חלונותיו
 צופה ואינו נמנע דבשלו הוא צונה זאפילו לפי טענתו
 של הרב בעל העסור ז"ל שלא החזיק זה אלא בפסיקת
 החלון שלא יוכל זה לומר לו יגע וסתם אבל שלא לבנות
 זה כנדרו בשל עלמא מפני קדימ' גזילו אינו כפון שאמרו
 ודומיא דאחין שהלקו שאין להם קלוטות זה על זה בלו"ד
 חלונות ולא שיוכל לכופו לסתום אלא שאם בא לבנות
 כנדרו צונה ואינו נמנע והטענה הזאת שאמרתו כו"ל לי
 פשוטה בעלמא מלכד שיש לי ללמוד פליה מעובדא דפי
 השופק מהנהו חרי אחי דפוגי בהדי הדדי קד מטייה
 אספליה וחד מטיי' חרבי' אזל מרי' הרבי' ונדד אפומא
 דאספליה אחר לי קא מאפלת עלאי אמר לי ברשותי
 עצירכא אמר רב חמא דינא קאמר ליה ואקסי' ולימא עד
 השתא הוי אספליה והשתא קא משויה ליה פנדרוכא
 ופרתי רב דומי בר פטי דמא בעלמא הוא מי לא תביא
 בית בר פטי מוכר לך אף על פי שאין בה ריבויים הגישו

דלת

וקשה מי דמי החס משום דליה ציה רמוכי' בשעת מכירה
 אבל כאן שהיה אוירא אויר אספליה וזה בא עפשי
 ליטול רמוכי' ולומר לא מכרתי אלא שמא והכא רבנא
 הוי וניחא ליה דה"כ אף האויר מהאספליה אלא שהוי
 בא לחתח אותו מהוך הרבינו של זה ולעצור הרבינו
 ואספליה שלו ואי אפשר לומר אלמלא בעל האספליה
 אינו מוחז' באוירו של זה אלא שהוא מוחזק בפתיח' פתחו
 וזה אינו שותמו אלא שצונה בהוך שלו כנגד פתחו וכטל
 אוירו של חצירו לעלמו ומנע מובירו וזה כ"ל ברור :
 עוד מבי חוזר לטענה הראשונה ואומר שלא אמרו בצרייה'
 על שאתה יכול לזכותו בדיניהם ובדינינו זכה בישראל
 הבא מחמת גוי אדרבא מלי ישראל הבא מחמת גוי
 לומר לישראל דאחינא מכא גברא דלא מליה פשתעווי
 דינא בהדיא דאמרינן פרק קמא דבכורות אמר ר' פמוא
 בר' נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורמים מן
 הגוי מעשרין והן שלו ואוקמינא דמרחינהו ישראל ברשות
 גוי מוכרם טעמא החס מעשרין משום דאין קנין לגוי
 בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר והן שלו דאמר ליה
 אחינא מכא גברא דלא מליה לאשתעווי דינא בהדיא
 ואף על גב דבמסקנא אוקימנא בתרומת מעשר ובגזרת
 הכתוב דאמר ריב"ל מנין ללוקח טבלים ממורמים מן
 הגוי שפטור מתרומת מעשר שכאמר ואל הלויים הדבר
 כי תקחו וגו' טבלים שאתה לוקח מישראל אתה מפריש
 תרומת מעשר ונתתם לכהן טבלים שאתה לוקח מהגוי
 מי אתה מפריש תרומת מעשר ונתתם לכהן מכל מקום
 לא פדמו הדברים בדברי' מחמת אותה טענה ואדרבה
 שמענו לשוכות החלמוד שהטענה בעלמא ככונה שיכול
 לומר לו ישראל הבא מחמת גוי לישראל חצירו שתיבא
 מכא גברא דלא מליה לאשתעווי דינא בהדיא וזה נכון
 אבל מה אעשה והנה הרמב"ם ז"ל בולם את פינו עם דברי
 הגאון רב שרירא ז"ל ולולי שאני ירא להכניס ראשי בין
 המחלוקת הייתי אומר חזק מכלל הרב ז"ל שלא הגאון
 ז"ל חתום באותן הדברים וכמו שאמר כיוצא בזה בגמרא
 אטו מה דרי' דרבינא חתי' עלייהו וכוף דבר כך דעתי
 כוטה ההלכה למעשה שאין יכול למנוע מלסתום כדרך
 שהיה הגוי יכול לסתום ומכל מקום יש הנאי ידוע בדין
 זה אפילו לפי דברי דדוקא שהיה ידוע דקדמה חלרו של
 גוי לפתיחת חלונותיו של ישראל זה לפי שאי אפשר לישראל
 זה לבא אלא מכא חזקה ואין מחזיקין על הקרקע
 שכווע לגוי בפתיחת חלונות כפון שאמרתו אלא בטור
 אבל אם אינו יודע מי קדם הדין עם ישראל בעל החלונות
 שאינו אומר שחלונותיו קדמו לחלרו של זה כמו שמצאנו
 שלהי פרק חזקת טבחים גבי הולאת זימן וגזוזטראות ואיני
 צריך להאריך בדבר זה לדעתי שהדין הזה ידוע וברור

שאלה

אלגך :

שאלה

ביתל שגפלו והיה צו מתחילה חלון שהיה מויק את חבירו בהיזק ראוי ועכשיו בעל הכותל הוא רוצה לזכותו להחזיר צו חלון כמו שהיה צו מתחילה וצרי חבירו הניזק מעכב עליו מלין היזק ראוי כי טוען כי כשהיה שותק מעיקרו היה בעודו הכותל קיים שלא היה צידו לומר שלקחו מעלי מטעם ספק זה קדם ספק זה קדם אבל השתא כיון דנפול רוצה לעכב שהרי מדין חזקה אינו יכול לטעון לפי שאין טענה חזקה בהיזק ראוי לעולם לפי דעת רוב המפורשים וטענת בעל הכותל הוא דאפילו הכי דיכא הוא סיבא זכותו וטעמו קיים כמו שהיה בעוד הכותל קיים כי מטעם שגפלו אין דין שיהא שיעצו ודו נמקל :

תשובה

מתוך דבריכ' נרא' שהדין פשוט בעיניכם לדברי מי שסובר שיש חזקה להיזק ראוי אף על פי שגפלו הכותל אין אומרים בנפול אזרח חזקה של חלון והדין כותן כן באמת לפי שאין חזקה חלונו של זה באותו כותל בלבד אלא חזקתו להיות לו חלון פתוח על חצר חבירו וכיון שכן אפילו לדברי מי שאומר שאין חזקה להיזק ראוי כל שאין אנו יודעים מי קדם או חלונו לחצרו או חצר לחלון כל שאין אתה יכול לסלקו או לסתום חלון זה מספק זה כמלא שפיר הוחזק בעל החלון בזכות זה שאין הזכות תלוי בחלון זה אלא שהוחזק בזכות זה ונדע לך מדתנו שלהי חזקת הבתים אין מוליאין זיון ונזוזטראות ברשות הרבים אבל אם רצה בזה בחוד שלו ומוליא לקח חצר והיה זה זיון ונזוזטראות הרי זו בחזקתן לפי שמספק אנו אומרים דנזוזטראות אלו קדמו לרשות הרבים לכונס לחוד שלו הוא כדאמרינן פירק לא יחפור בגמרא מרחיקין את השוכך ואמר עלה צפירק שזקת הבתים אמר רב הונא כפלה חצר וזונה אותה ולא אמרינן כיון דנפלה אולא ותמיא בחוספי הלוקח שוכך מחבירו ונפל אפילו הוא בית רובע בוכה מקומו ודעו שאלו אדם מחזיק בדבר ואותו דבר שהחזיק צו גפלו או מתקלקל אף על פי שהזרו בעלים ובכאווה נתבטלה חזקתו לפי שלא החזיק אלא על אותו גוף בלבד כי לא הרי שהחזיק בבעלות קרוי הכותל בכותל חבירו ונפל הכותל וחזרו בעלים ובכאווה אין לו לגעוץ על אותו כותל פדש לפי שלא שעבד לו אלא אותו כותל ראשון בלבד : אבל כאן אין שעבדו של בעל החלון על אותו חלון שבאותו כותל בלבד אלא להיות לו חלון על חצר חבירו והראיה על זה שאפילו באותו כותל ממש אם כפלה אותה הקורה אין אומ' כפלה אלא כוזפין קורה אחרת במקומה כדאמר אמיאן לאה דורי אחזיק לכאורי לפי שכל הכותל

יש לו שיעבוד ולא לאותו קורה בלבד וכן כל כיוצא בזה וכן נראה פשוט :

שאלה

יח הא דק"ל ידור פלוני בבית זה דלא אמר ולא כלום אם אמר ושיירתי אכי לי ולעלו דירה מי אמריו כיון דלונציה שייר גוף לדירה אף לא צו פלוני כמי חריכי א"ד אמ' פלגני דיבוריה :

תשובה

נראין לי הדברים דאחר שכלל אחר עמו לבלם שייר בענין אחר דומ' ועודף מאות' ששנינו כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו ק"מ וק"ל דאפילו בשתי שמות ובשני בני אדם לפי שכן הסתם אדם רוצה לקיים מתנותיו וכל שאפשר לדון כן כדון וכיון שכללן בשום דל אנו נדין שיועיל מה שהוליא בשפתיה אלא שצוה יש לך אחד שדעתה כוונה שלא יכטרף עמו אותה האחר בזכות הדירה והוא שאפילו אמר ואכי משייר גוף הבתים לדירה לפלוני לא אמר כלום כי צוה זכה אותו האמר שהרי שור יש כאן מתנה אין כאן ודי לאיש כמוד עס הרמיוות :

שאלה

יח חנן בפ"ק דב"מ מלא שטר חוב בין שטרותיו ולא ידע מה טיבו יהיה מופת עד שיבא אליהו ופרש"י ז"ל מלא שטר שאינו שלו ב"י שטרותיו ואינו יודע אם הלוח הפקידו או המלוה או שמה מקלתו פרע ומסרוהו לידו להיות שליט ועתה יש לשאל אי מחניי איירי אי כשחייב מודה משום דחיישינן לפי רעון ולקכוניי כההיא דמלא שטר חוב דאוקימנ' אפילו כשחייב מודה משום פרעון וקכוניא א"ד ל"ד דהחם משום דנפל אחרע ליה ורגלים לדבר שפירע ולפיכך לא נזהר צו אבל הכי כמלא במקום הנשתמר לא ניחוש לפירעון אלא דווקא בשאין חייב מודה :

תשובה

מתניתין אפילו בשחייב מודה הוא דלעולם חיישינן לפרעון ולקכוניא מדלא קתפי דקתפי סיפ' מלא נט אשה בשוק בזמן שהבעלים מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה לא לזה מתכני' מילי פסיקת' קתני מלא אנרות שום יחזיר כלו' בין חייב מודה בין אין חייב מודי מלא שטר בין שטרותיו ואל תשיבני ממתכני' דמלא שטרי טובות דאע"ג דקתפי סתם אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר א"ה דייחסינן עלה בגמרא אלימא בשחייב מודה היינו כסתמא דמתכני' דבשחייב מודה לא יחזיר משום קכוניא ולא בשאין חייב מודה משום דחיישינן לפרעון : ועוד דהחם שקלי וטרו בה אמורתי בגמ' הא בכל מקום ששנו סתם ולא שקלי וטרו בה בין כשחייב מודה בין בשאין חייב מודה הוה דמי

דאי לא הוה להו לאקשוי ה"ד ולגלויי דבטאין חייב מודה
 דווקא הוה כדסקלי וטרו צההיה לברורה והא דקהכי
 במי סחם מלא גמי נשים וסמורוי עבדי לייחקי מתכות
 וסבורים הרי זה לא יחזיר ואפילו הכי אמר' עליה בגמרא
 הא אמר תנו כותבין החם הוא משום דמפרש בה טעמא
 דקחני מתניתין בהדיא שאני אומר כותבין היו ונמלך
 עליהן שלא ליתנו הא אמר תנו כותבין כלו' כיון דמפרש
 בצרייתא לייחקי דא תהא קאי למיקט ולהיות כלו' מתנת
 שכיב מרע וחכא דידן לא חלי טעמא אלא בגמלך עליה'
 כלומ' לזה ע"כ דלא חלי טעמא אלא בה"ט וס"מ צר מהדר
 היא צדייתקי דהיא מתנת שכיב מרע אי אמר חנוכותנין
 ובמתנת צריא אי אמר תנו אינן כותבין ואיישיכן דלמא
 כמלך עליהם שלא ליתנם לזה אלא לאחר ולא צר מהדר
 הוא הלכך הוה ליה כלא פי' במתני' כל שהמלכתו מלייתפא
 לזה אלא לאחר מעבדת אם אמר תנו כותבין כיון דפריך
 טעם החם במתניתין ובגמ' אשה ובסמורוי עבדים
 הא ליכא למיתם להמלכתו כשאמר תנו דאי משום פירי
 הא אמריכן דכי מפיקא ליה אמרי' ליה אייתי ראיה אימת
 מטא גיטך לידך כדאמריכן בהדיא בגמרא ועוד ראיה
 דלפרעון ולקנויאי חיישי' אפילו בשלא נפל דהא אשכחן
 סאי חסם דפרעון קנויאי אפילו שלא במקום ריעותא
 דכפילה דאמריכן פי' גט פשוט אמר רב הוא שכיב מרע
 שהקדים כל כסו ואמר מנה לפלוני צדי כאמן מוצקה אין
 אדם עושה קנוי' על ההקדש ודווקא על ההקדש ובשעת
 מיתה כדאמרינן עליה לפי שאין אדם חוטא ולא לו הא
 שלא בשעת מיתה חוטא הוא ועושה קנויאי לצורך עלמו
 ואפילו לגבי הקדש וא"כ אפילו בשעת מיתה לגבי הדיוט
 ואף על פי שסטר חוב היולא מתחת ידי מלוה ואפילו
 במקוויי חיישינן לקנויאי מועטה בזו שאין צא אלא
 לפוטרו מידי שבועה צבא ליפרע מככסים משועבדים
 כדמתימנא לה לההיא דרב הובא פי' גט פשוט ופל סכן בזו
 שיש לחוש לקנויאי שאין ס"ח יולא מתחת ידו אלא במקום
 מוחס דאיכא למיתם לקנויאי ואיישיכן אפילו שלא במקום
 נפילה וזו ראיה שאין עליה תשובה ועוד דאיכא למיתם
 שמה מלוה על פה הוא חייב לו או בשטר מאותרת ואין
 צידו כדי לפורעו וזבין ככסיה שלא באחריות מפורש
 וכיחא ליה דלפרע' אי צהאי סטריה דקדים משום דלא
 פיתא ליה דלקריוה ליה רשע ולא יסלם ולהוב
 שאינו כי האי גוונא חיישינן בהוא דמכר לו פרה מכר
 לו טליח והוא הדין כאן דאיכ' למיתם להכי משום לקוחות
 שאינן יודעין וכל סכן אי איכא לקוחות יודעין דחיישינן
 ועוד דאמר כן פרק האשה שכתארמלי האומר שטר אמנה
 הוא זה אינו כאמן ואוקימנ' דקאמ' מלוה כגון דחב לאחרי'
 אלא כשאב לאחריים אינו כאמן לפסול אפילו השטר

שבירו כל סכן הכא שאין כאמן להחזיר לזה השטר שאין
 צידו במקום סכן לאחריים ואפילו במקום דלא ידעין
 בהדיא אי חב לאחריים אי לא חיישינן כמי ולקנויאי
 שאינה ידועה כמי חיישינן והחם הוא דבעי חב לאחריים
 ממש משום דאי לאו הכי אי אמנה הוא או פרוע הוא ובעי
 לאהדורי מאן מעכב אבל הכא דלאו צידו לאהדורי
 כיהליה כל שאין צידו חיישינן לקנויאי :

שאלה

מי שהניע לו היזק במזון שלו
 מחמת שליחות שולחו או
 שהעלינו עליו מחמת השליחות
 והפסידוהו מזון אם על המשלח לשלם לו כוקו אם לאו
 וכן שוחף שהיה הולך בפרקמטיא וכתפס אלל לייסטים
 עם הפרקמטיא אם על השוחף לפדותו :

תשובה

אין המשלח חייב בתשלומי כוק השלית
 שלא מלינו תשלומי כוק אלא בנתי
 עלמו או צוקי ממוכו האי כדיניה והאי כדיני' וצוקי ממוכו
 בעין צוקי עלמנהן כלומר לפי ששע צוקי בשמירת
 ממוכו אבל צוקי שהניע לשלית מה הניק המשלח ומה
 הניע לו מחמת פשיעתו וכל סכן אם השליח שער שער
 הלך בשכרו כדכתב ואליו הוא כוסם כפסו ודרסיכי שעל
 שכרו עלה בכותל ונתלה צאילן כלו' ולפעמים שיפול
 ממכו וימות ובכלל בכנת כפסו הכנים עלמו מחמת שכרו
 ואלו דברים פשוטים הם הניע עלמד מי שספר פועל כפת
 וילא גן מתחת הפטיש והדלק גדים של נפת מי חייב
 בע"ה מפני ש איחה מלאכתו ואפילו הים הפועל בחנם
 ואפילו תאמר שגרים שליחות הניעו כוק גרמא צוקי
 הוא ופטור וכ"ס בשוחף הולך בפרקמטי' המסוחף אבל
 אחד ואחד מהמשותפי הולך מחמת עלמו והיות ממוכו
 ואם מפני שכתתפסו לא נשתתפו צוקי גופ' וצוקי ממוכי
 אלא צריות והפסד של מזון השוחף לצד ואפילו צוקי
 מזון השוחף אינו חייב וכגון שהטינו לכיש זה מנה נוח
 מאתים עמד עליו גיים וטרפו ונטל ממנו הכל לא יתמר
 בעל המ' תים לבעל המכה שלם לי כוק המכה המיותר לי
 בשוחף ולא עיד אלא אפילו אמר השוחף לעלמי אכי מלי
 והכל חליו לעלמי כדאית' פרק הגוזל בת' וכ"ס שאינו חייב
 לפדותו שלא קבל עליו צוקי גופו של שותפו א"כ מנהג
 צדק שהכל הולך אחר המכה כדגמ' פרק הגוזל בתרא
 ספיקה שהייתה מהלכת צים והקלו ממטאס מחשבי' לפי
 משוי ופירש ולא יסנו ממכה הספיקים וכולה צרייתא
 כדאי' התם :

שאלה

אחת היא שאלתי לפרש לי
 הא דגרס צירושלמי האתי'
 והשוחפים שפול אחד מהם
 לתומכות

לאומנות וכו' כהנה דרבי שמעון צריה דרבי שמואל בר
נחמן כהפס לבולי אהא לקמיה דרב נחמן אל רב נחמן
אין איהא דנכל לבולי נותן משלו ואם לאו כותו
מאמלע :

תשובה

החלת כל דבר דע דהאמי' השוחפין גר'
ול' ושהפין דדין זה באחים שותפין
בלבד לפי שאנו רואים האמי' כל זמן שלא חלקו תפוסת
הבית כאלו כולן אחד וכאלו היה האב קיים בכפשי' שירטו
מהאב והן ובניהם ובנותיהם מתכרסיה מתפוסת הבית
ואכילו הלך אחד מהם ללמוד חורה במקום אחד כותפין
לו מזוכה לפי צרכת הבית וכדאי' פרק מי שמת תני רבי
קייא רב' כהם אפי' שותפין עד ג' דורות א"ר יוסי ברבי
צון אף רב המוכא אורי' כן ודוקא תפוסת הבית אבל אי
כפל לאומנות וכעשה ספר אן חייט ונשבר לשליחות מה
פעשה לעלמו וזו היא ששכינו במשכה מי שמת האחים
והשותפין שכל אחד מהם לאומנות כפל לאמלע ופירט
בצריה' מאי אומנות אומנות המלך כלומר דוקא לאומנו
המלך שהמלך רגיל למנות אנשים לפתח על מלאכתו
ולוקח אחד מכל בית ולפי עשרו וכיון שהן עדיין שותפים
אם כפל אחד מהם לאותו אומנות אע"פ שהוא חריף יותר
ומהיר במלאכתו ביותר אין אומ' טחמת חריפותו כחמנה
והרי מה שהרויט לעלמו אלף הרי הוא לאמלע וכדחכיא
התם אחד מהאחים שמכחו נבאי או פלוסטום אס מחמת
האמי' לאמי' ואם מחמת עלמו לעלמו ואמרי' פשי' ופריק
לא לריכא דחריף טפי מ' ד חורפיל' גרם לי' קט"ל וש"מ
שכיר שכל משא' עלמו לעלמו אפי' הן שותפין וה"כ איהא
צירוי' חד בר נש אחעביד ספר בעו אחוה למפלג עמיה
אחא עובדא קמי' דר' אמי אמי' אני אומ' אדם שמל' מליאה
אחיו חולקי' עמו בחמיה' וכן אכ' ילא שם אי מהם שהוא
עשיר והמלך חובע מן העשירי' שיחנו לו וכתפס זה בחוד
העשירים אם עשיר מחמת נכסיו אינו כותן מתפוסת
הבית אלא מנכסיו עלמו שלא כתבע בחוד העשירים
מחמת אחיו אלא מחמת עלמו אבל אם שם עשירותו
מחמת ממון הבית על אותו ממון הוא כתבע ולפיכך יתן
מתפוסת הבית וזהו מעשה דרבי שמעון בר' דר' שמואל
בר נחמן ופי' כתפס לבולי נתפס בחוד העשירים מחמת
עשרו וזבולי הם העשירים כד"א פרוסבולי ופרוסבולי
גאו הירוש' שאלת' :

שאלה

כב מעשה היה בר אבון שהולי'
עליו גוי כתי' ידו שלום ממנו
מעוה ועוד היה אותו שטר
מהם בחותמיו והמלך ליה זה הכה' צמדינה שיה' חותמו
בשטר בעדים והעמיד הגוי את ראובן לפני שופט המדי'
דאינו

והנדה ביתו של ראובן זה אחר זה לריז צמדינה אם יש
לחיה אדם זכות באותו בית ולא ילא שום מערער
והפקיע השופט כל זכותו שיוצא שום אדם על בית זה
מיום זה ואילך וגוי זה מכר לאחר מכאן בית זה ליהודה
ויהודה מחויק בו ועכשיו צא שמעון ולוי והוכיחו שטר
בעדים על ראובן זה שלוח מהם ומשכן להם הבית
הכו' ומן שטר זה מאוחר מן הזמן הכתוב באותו התימת
ידו שהוליא הגוי וזכותו שטר המכונה אין ברק שמיט'
אע"פ שעברה עליו שנת השמיטה ועכשיו הם חוצעים
חובם מן הבית שנתה הגוי ומכרו ליהודי אף על פי שזמן
שטרם מאוחר לפי שהזמן הכתוב באותו חתם ידו אין
לחמוד בו כדי לגרע חתם של אלו לפי שיש לחוש שמא
קבוכיא הוא שהוא עושה עכשיו ובמקום שחז לאחרי' אינו
כאמין וכאותו שזכינו מלוח אומר שטר אמ' הוא אינו נאמן
במקום שחז לאחרי' ודינא דמלכות' כפ"ג דינא הוא
המנו' א' למלכא לאו דינא העמידני על דעתך בזה :

תשובה

מתוך דבריך שאתה סבור כי מה ששכינו
המלו' על המשכון והמוכר שטרותיו לב"ד
אין משמטין דאפילו צמטין דמקרקעי היא וא"כ היתה
בוכת' ליתא דלא אמרי' אלא צמטין מטלטלי' אבל
צמטין מקרקעי משמטין ואפילו ירד להן המשכונה ודר
בה אלא"כ באחרא דלא מסלקי' וכדאיתא פרק איזוהו כשך
ואלא מי' אמי' אומר להלכה דכל שיש בה זמן צין רב צין
מעט ואפילו משכנת' כהם ק"ל דסתם משכנת' שחא וקריו
אחרא דלא מסלקי' עוד מה שאמרת שאין צדין שיזכר
בו זה צחחם ידו של לוח להוליא מידי' שעבוד מלוה
שבשטר ואע"פ שהמלוה שבשטר מאוחר מחתם ידו של
זה דלפניא הסתא הוא והקדים זמנו מסוס קבוכיא הל' ד
סקר הוא ודלמא גזיל את המסועצדין וככי האי לאו דינא
לא חמטותא אם לדין יש חסובה וסלק מכהן המנותא
דמלכא ופחזי אכו צדינא ומקדו' לך הקדמה אכוס"ל כמ"ד
שעבודא דאורייתא ומלוה על פה גובה מן הלקוחות אלא
שהתקינו שלא לטרוף משום תקנת לקוחות משום דלית
ליה קלא אבל מלוה על פה מוקדמת ומלוה בשטר
מאוחרת כ"ל דמלוה ע"פ מוקדמת דיהצינן ליה דמלוה
ע"פ טורפת היא ממטעצדי' דב"ש בשטר דהא ליכא נעילת
דלה בהא מלתא דהכח והכח מלוין כיבאו זיש לנו לחוש
לנעילת דלת מה שאין מלוה ע"פ בכעילת דלח של מלוה
בשטר וכן מלמחיה גם לגאון רב האי' ז"ל בחסובה ואע"פ
שהרי' ק"ז ל חלוק בדבריו ויש לדבריו קלת ראיות מגמדין
ומגמרא דבני מערבא בדר דחיתים אמי צרי' פרק מי
שהיה נשוי' עוד אמי סבור כי מלוה צחתה ידו אין
הלופ יכול לטעון פרעתי ויש לירחייה שלהי פרק המוכר
את הבית גבי המפקיד מלל קבירו בשטר דהסיקבא
דאינו

דאיכו באמן לימר פרעתי אלא בשבועה דאוריית' ומסוס
 מנו דאי בעי אמר נאנסו דאי ליכא מנו לא מסוס דמלי
 למימר ליה שטרך בידי מאי בעי דבשטר בעדים בעלמא
 ואע"ג דאפי' בשטר פקדון אינו נוצה ממכשעדי : ועוד
 דאפשר לומר וקרוב בעיני דאפילו בכתם ידו אין אנו
 מושטין לומר כדדייק בין בסך בין בזמן ואפילו לטרוף
 ממכשעדי במלוא בשטר דאחזוקי איכס בשקרא לפחתם
 בשטר לא מחזקינן דהא ק"ל דקיום שטרות דרבנן
 ומדאורייתא לא לריך ולפעמים העמידו אדאורייתא כגון
 בני גיטין וגזבין בו ולא מייטינן לומר שמה מוזיק הוא
 וכדא' אחזוקי איכסי ברשיעי ומזייפי לא חיישי' ומ"ס חתם
 ידו גבל מה שכתב ומ"ס שמות שבי אנשים אם אנו חוששי
 לזה ואינו דומה לשטר אמנ' הוא זה דהתסידרוב' דעלמא
 נוקרו ואמרי אבל לתתום לא עידי ודומה לזה קלח
 דריש פרק מ"ה ואפי' יתלוק בעל הדין בין פתח ידו לשטר
 בעדים אבל מכל מקום כבר ירד זה לבתי' קודם שיבואו
 אלו בעלי המסכוכה ומן הדין ירד שאלו הוליא הגוי שטר
 חובו בצ"ד של ישראל היה נוצה ממס ואפילו היה הלואה
 פוען פרוע הוא וכמו שאמרתי ותכן הוליא עליו כתב ידו
 שהוא חייב נוצה מככסים בכי חורין וכ"ס כשחייב מודה
 ודחייסינן לפרעון ולקטוכיא ואפילו בשחייב מודה כדא'
 בני מלא שטרי חוב החס הוא בשכפל ומתרע ליה ואלו
 בלו כולם בצח אחת לנכות מצבי חרי ולא היה בהן אלא
 צדי שטר אחד אפשר היה לומר דמלה בשטר יהבי' הכל
 שאין לזה עדים ממס שטררו קדם ומסוס אותה חששה
 שאמרת' אבל היכא שקדם זה ונצה איך הוליא מידו
 פמונא מספק וספק ממוכ' לקול ואי' ל"ל למ"ד צ"ס מאותר
 שקדם ונצה מה שנצה גבה אלא אפילו למ"ד לא גבה
 ה"מ היכי דהוי זולתי מאותר אבל מן הספק האיך מתה
 פיושה שטררו של זה שכתוב בו שטר מוקדם ודאי מאותר
 ותוליא ממון מזה שכבר נצה ואי אמרת יכולים בעלי
 השטר לטעון שמה פרע אותה המלוא כשעבר הזמן לא
 היא שכבר אמרתי שאפילו הלואה עלמו שטוען צדיא אינו
 באמן לומר פרעתי כמו שאמרתי ויכול לטעון זה שטרך
 בידי מאי בעי וכ"ס אלו שאין טוענין אלא בשמא : ועוד
 דשאני הכא דכבר זכה מחמת שטררו זירד לביתו ומספק
 אל תוליאבי מביתו דכל ספק הוי שומרא דתובע וקולא
 דכתב ואלס יש ספק בזמן על התובע לברר שהוא קדם
 בליתא שאמרו צה' צניסון כיסן סתמ' כ"ס כל היכא דאיכס
 המכותא דמלכא דאיכו יכול לטעון פרעתי דריכא דמלכות'
 דיכא ויכול לטעון שטרך בידי מאי בעי דאנו סהדי דכין
 דאיכא המכותא דמלכא ואלו אפקיה בערכאותיהן גבי
 ביה ולא מלי למימר ליה פרעתי אף הוא אי פרע לא הוה
 שנוק שטרך בידיה לאף הוא לית ליה בשטר בעדים

אף לטרוף מן הלקוחות דינו דין שאין באן פלא שעושה
 חתם ידו של זה כחתם ידו של ערב דמדינא לא מהני
 ומסוס דיכא דמלכותא הוי חתם ידו כסני עדים כשרים
 ואפילו לנכות ממשעבדי כדאיתא פרק המצביא חיינן ולא
 בשטרי הלואה ומקח בלבד ומסוב טעמא דאי לא יהבי
 זוזי קמיהו לא מדעי בפשיהו אלא אפילו בשטר מחכה
 דלא קני אלא צהאי שטררא ולא אמרי' האי שטררא חספא
 בעלמא הוא כדאיתא פ"ק דגיטין וכדשמואל דאמר דיכא
 דמלכותא דינא ואל חתמה האיך כשמע למלך מן הדין
 פ'אמר שיטריף זה בכתם יד ויפקיע זכות המוקדם
 בשטר זה דשמא מוזיק הוא ויש קטביא הא ליתא שאני
 לומר לאו מוזיק הוא וזמנו מכונן הוא ועוד דכל שיש טע'
 במה שהמלך מלוא ומכהיז דבר לתקון הכהגת המדינה
 יכול הוא לומר ממון שראוי להיות לזה מן הדין הא לתצירו
 ולא אמרי' חמסכותא הוא ולאו דינא אלא כשכופל בלא
 טענת דיני המלכות וכ"ס צמדיכות שהארץ כולה שלו ויכול
 הוא לעשות בה חוקי' כמו שירלה שע"מ כן הוא משלקה
 להם וע"פ פקי המלך קבלוה יושביה וכ"ס כשהכריזו ויש
 כח למלך להפקיע ממון בכי הא דחקובי מדיכ' הכ ואפילו
 ישראל חקנו והכהינו בו בכמה מקומות ועושי מעשה

בכל יום :

שארה

בג ראובן חייב לשמעון מכה ואין

לראובן כי אם שטרי חובו של
 ישמעא' וכשבא שמעון לפרע
 ממנו טען ראובן דכין שאין לו אלא ש"ס אין זקוק נפרוע
 ואין צ"ד כזקקין לו לפי שש"ס ח אין גופו ממון ואין משועבדי'
 לצ"ח ושמעון טוען שאות' חובות משועבדים לו ומוליאין
 מן הלויין ונותני' לו מדר' כתועוד שיש לצ"ד לכופו למכור
 מאות' שטרות ויפרע לו והוא ימלא מי שיקנה ועוד שבעלי
 החוב שעבדו לו קרקעותיה' וכתבו לו רשות למכור צנכסייתן
 בלי שום אדם ויכול הוא למכור ואין צ"ח יכולים לצפל
 הסיב ראובן שאין דברי רבי נתן אלא בישראל חייב
 לישראל אבל בגוי שחייב לישראל לא :

תשובה

הדין עם שמעון התובע שאבאי אתה אופ'
 כן מי שיש לו ככרי כסף בשטרי חוב ואין חייב
 לא מכה יאכל ודאי ולא יפרע לצ"ח הרש שאין לו אלא אות'
 מכה ועוד שאין ממס צא' מטעמות ראובן דמה שטען דש"ס
 א הם משועבדים לו לא טען כדן דכל מה שיש ללוה
 משועבד למלוא חלא ראובן זה שמע וטעה הוא שמע
 שאמרתי אכי שאין צ"ד מנבין ש"ס לפי שאין גופו ממון
 ומילי כיכהוזאין צ"ד עוסינן גזבייכא צמילים אבל צודאי
 משועבדים הם לצ"ח דאי לא למת מוליאי מזה וכוהכין ללוה
 וצ"ד כזקקין להוליא מזה וליתן לזה ואפילו צ"ח עלמו
 קטועבד לו שאם רלה ליתן לו הדשות בידו וכדאמר פרק

היא

פל

כל שעה נבי פלוגת' דאבוי ורצא בזבין מלוה ואקדיש
מלוה דאקסיה עליה דרצא נבי קרקע יש לו ואי אמרת
מכאן ולהבא הוא נוצה הו' לאו ככסי דקנו יחמי ופריק
החס מדר' כחן ואמר ליה כי היכי דמשעבדג' לאבוכון
משעבדג' לב' דאבוכון ואפילו כפקד רשאי ליתן לב' ח'
דמפקיד וכדמוכח שמעתי פ' שור שנגח דנר' החס וכימא
ליה אחכיסתי לתור' בידא דלא מלינא לאשתעוויי דינא
ומסקב' מסוס דאמר ליה כי היכי דמשעבדנא לך משעבדנא
להאיך מדר' כחן ושוד דבלאו הכי ב' ד' כופין אותו למכר
מתצבותיו ולפרוע לזה כדלית' פרק החובל דתנן העבד
והאשה כהגרסה האשה ונשתחרר העבד חייבים לשלם
ואמרי' עליה בנמרא ותוצן כתובתה בטובת הנאה ופרקי'
טובת הנאה מילי כינהו ומילי לא משתעבדן ואקסי' לאו
מילי דמזבכי בפריטי כינהו פרקי' אלא מדשמוא דא' שמוא
המוכר ש"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול ואקסי' תו וליזבין
להאי דחבלי בי' דאי מחלי לנבי' בעל לא מפסיד דהשתא
כמי לא שקיל מידי ופרקי' לנבי' בעל ודאי מחלי ואטרותי
ב"ד בכדי לא מטרחיבן אלמא אי לאו הכי דאמ' דודאי לנבי'
בעל הכי כייפיבן לה לזבוכיה וה"כ כייפיבן ליה דלבינוי
וישמעאל ואפילו לנבי' ישראל דחייב לו לא אמריבן ודאי
פוחיל אדרצא טפי כיחא ליה לשלוטי כשייה מלמחול
לאמריבני : ועוד דאפילו לרצ פפא דא' פריעת ב"ח מלוה
ואין ב"ד יורדין לנכסיו להגבות מהן כופין אותו לקיים
מלוה פריעה דנר' פרק הכותב אמר ליה רצ כהנא לרצ
פפא לדידך דאמרת פריעת ב"ח מלוה אי אמר לא בעינא
מאי אמר ליה תנינא ב"ח ב' מלוה ל"ח אבל מ"ע כו' מבין
אותו עד שתלא כפסו וה"ה וכ"ס למ"ד שעבודא דאורייתא
אם יש לו מה שאין ב"ד יכולין לגבות ממנו ויש לו שכופין
אותו ותו לא מידי :

שאלה

בד בענין אסמכתא ודיני ונתינת
טעם מפני מה איכה קונה :

תשובה

מכעורי ועד עת' טרחתו להעמיד ביה חזון
ולא ראיתי לאת' מרבו' ל' דבר ברור נמלט
מהקושי' והקרו' יותר הו' שראיתי דעת הרמב"ם ז"ל שאין
אסמכתא בתולה בדעת אחרים כאומר אם חלך למקום
פלוגי או תעשה מלאכה פלוגי אתן לך כך וכך שכל שאין
חלוי בידו אין דעתו סמוכה בעשייתו או בצטולו ואין
אסמכתא אלא במה שחולה בעלמו אם לא פרעתי מכאן
ועד יום פלוגי אם אוביר ולא אעביר וכן כולם אבל
כשהגיע אלל גיטין וקדושין הולך לומר דאין בהן דין
אסמכתא בלא באתי מכאן ועד י"ב חדס ובן תכא' רבים
בכיולא בהן בניטין וקדושין ואם בדברי רז"ל תהיה וו
מכלל אותר שאמרו הלכת' בלא טעמא ואדרבא מן הסתם

כל שמכנה בעניי' יוזר תאור לו ושיש לו בו הקפדה גדולה
שהא כחאסמכתא יותר גדולה ויש לה השתא יותר בטול
מאם לא פרעתי מכאן עד ל' יום שאין בו אסמכתא לבטל
התנאי וצאם לא באתי יהא נט ויחייב החכמי לגרם
אשת כעורים אסמכתא ע"כ כמכתי אכי שאין אסמכתא
אלא במקום שהוא כעין קנס וכן תמלאם כלכ וזוהי
אסמכתא שאין גומר בדעתו ליתן כן ואינו מתנה בדוקא
וכל דאי לא קני שאמרו בעניי' זה הוא שאמר ואם אוביר
ולא אעביר אשלם במיטבא שאמר שהוא קיים אע"פ שהוא
מדרכי הקנס' תזנתו הוא שתקנו בדבר זה שלא יצטלנו
דין אסמכתא והולרכו לזה מפני תקון העולם וסבורני
שכן דעת רב האי גאון ב"ד ומה שהק' שם נבי' דלקביה
ליה תמרא אפרוות' דלי' שפט דאקסי' ומ"ס מהא דתנן אם
אוביר ולא אעביר אשלם ממיטבא ה"ק מ"ס דהתם תקנו
וצטלו שם האסמכתא ומ"ס דלא תקנו אף ב"ד והית' התשוב'
מסוס דהכא אפשר מסוס דבירו אבל הכא שאין בירו
אוקמוה אדיכי' ואסמכתא היא ולא קביא והיינו צאם אוביר
אשלם אפא זוזי דלא משלם מסוס דכדי לא תקנו ואוקמו'
אדיכיה וגיטין וקדושין לאו מחמת קנס גרידא הוא אלא
בדוקא שאין רוחה שתענן ותשב לעולם או שתפול לפני
יבם ולפיכך מ"ד טעם משתק בקוביא מסוס אסמכתא
היה מדמה אותו לעניין קנס כעין אם תקדמי' יוכך ליון
וכך היה נר' לו בכל משתק שאומר אם לא אעשה כך וכך
נקודו' אפרע כך ורצ שסת דלית ליה אסמכתא זהא היינו
מסוס דנמר ומקני וסבור דהוא בקי טפי וכדי שיקנה לו
מכרו שאינו יודע כמוהו לפי דעתו גם הוא גומר ומקנה
ורבי טרפון סבר דאין מקנה עד שיפרע ממש שהוא מקנה
מן הודאי ולא מן הספק בעניי' נזירות שאין נזירות
להפלא' זהו שהסכמתי בדין האסמכתא מתוך מה שראיתי
ראשונים ומתוך ההלכות שכתביהו יותר בעיני
הדרך הו' :

שאלה

בה שטרות שגסלשו ביד שליט על
תנאי שאם לא יסלים פלו' ענין
פלוגי יתן השליט שטר לפלוגי
ואין בשליטית מעכשיו אם יחזיר השליט השטר או לא :
ועוד אפי' שאל אם עשו בעל הדבר שטר תנאים ויש
בשטר התנאים קניין והשליטי שטר החוב ושטר התנאים
ביד שליט אם יועיל קניין שבשטר התנאים כאלו כעשה
השליטו' במעכשיו הואיל וכמכרו ביד ביד השליט שטר
החוב ושטר התנאים :

תשובה

כל שלא נתן השליטו' במעכשיו אסמכתא
היא ולא יחזיר אע"פ שיש מעכשיו בשטר
החוב אין מעכשיו שבשטר החוב מעלה ומוריד לעניין
השליטו' עד שיהא בשליטו' עלמו מעכשיו : ומה ששאלת
מעניין

שאלות

מעכשין הקניין איצרא תקניין סודר אין מועיל אללא א"כ
 מוקפה מעכשין וכן דעת ר"י וז"ל וכדמוכח שלהי השותפי'
 סדרו הנאה זה מזה ומיהו לריך לומר לשלים בשעת
 מסירת השטר מעכשיו שאע"פ שכתוב בשטר החוב
 מעכשיו וכן בשטר התנאים שעשו בעלי דבר זכייהם
 מ"מ עד שיפזיר השלים השטרות לאחד מהם לא זכה
 בשטרות עלמם וא"כ בחזרת השטר עלמון לריך מעכשיו
 ולו זה לא יחזיר השטר השלים ואע"פ שאפשר שיזכה
 בפה שנתחייב לו חזרו מכח שטר התנאים לפי מה שהם
 התנאים :

שאלה

בו מקומות ישיבת צ"ה הם
 משו"דינ' דבר מלרא או לא :

תשובה

יש מן הגדולים
 שכתבו דיש בהם משום דינא דבר מלרא אבל
 לא נ"ל כן שכל מקום שאינו ראוי לערבו עם שלו להיות
 אחד אין בו משום דינא דבר מלרא שהרי מפילו מפסיק
 זכייהם סלע וכיוצא בזה אין בו דינא דבר מלרא דגרי'
 התם איפסיק משוכיתא או ריכבא דללא תוינן אי יכול
 ליכנס אפילו תלם אחד איכא משום דינא דבר מלרא ואי
 לא ליכא ומ"מ אי מקום ישיבה של בן המלך דחוק ורוכה
 להרקיבו בזה יש ודאי משום דינא דבר מלרא ואם אותה
 סורה שמקום ישיבה בה דחוקה ורולין כל בני הסורה
 לחכותו כדי להרחיב הסורה אין בין המלך יכול לעכב
 וב"ש שאין אחר מן השוק יכול לקפותו ויש לבני הסורה בו
 משום דינא דבר מלרא שאין לך עשיית טוב וישר יותר
 מזה :

שאלה

בו כל שיש בו משום דינא דבר
 מלרא אם יש זמן לחביעתו
 או לא :

תשובה

כל שבא בן המלך לעכב בשעת מכירה
 לומר אפי אקח על זה אמרו בגמ' אפי' אפילו
 אטרח ואייתי זוזי לא כטרינן ליה אפילו ואייתי זוזי תוינן
 אי איכא קאמיר הוא כטרינן ליה ואי לא לא כטרינן ליה
 אבל אם עמד אחר וקדם ולקח כראה שאין בזה זמן ידוע
 אללא כל היכא דאתי בן המלך מסלק ליה משום דזה
 שקדם וקנה בעשה כשלוחו של בן המלך דאפילו זל או
 כתייקר בינתיים לבן המלך כתייקר וול כדגרי' הת' היכא
 דלא קנו מיניה זל ואיקר ברשותיה וטעמא משום דזה
 שקדם וקנה לא קנה לעלמו אללא כקונה לנורך בן המלך
 ועל זה אמר זבון במאחזן ושוה מאה סבור מיכה מלי אמר
 ליה לתקובי שדרתיך ולא לעוותי כלומר כעין שיכול אדם
 לאמר לשלוחו זמן הדין חייב אללא דאמרי כהרדעי אין
 אוכאש לקרקעות :

ותשובות

שאלה

בח שטר שנקרע קרע זאינו של
 צ"ד מי ניתוס סמ" קרע של
 צ"ד היה בו שנתקר' שתי וער' וזה נטל
 סביבותיו ועגלו עד שגר' כנקרע מעלמו ולריך להעמיז
 עדים שנתקרע כדרך שהוא לריך כשמתק או אין
 חוזקין כל שאין רואין בו קרע צ"ד :

תשובה

הדבר נראה פשוט בעיני דכל שטר
 צידו ויכול לקיימו הרי הוא בחזקתו עד
 שבראה בו קרע המעיד שקרעוהו צית דין תחלתו כשר
 היה ולא ילא מקוקתו עד שבראה במה ובתוספת' תניא
 הרק' זונעסה ככברה כשר אלמא נקב כשר : ובראה
 שאין הפרש בין נקב נקבים קטנים או גדולים שאין
 אמ' קרע בין דין היה ועגלו ת קרעו עד שנעשה
 כנקוב :

שאלה

כט בענין שום היתומי' אם שזין
 תחילה ואחר כך מכריזין או
 מכריזין ואחר כך שזין :

תשובה

נראה לי שמין ואחר כך מכריזין וכן שנינו
 בצרייתא פרק שום היתומים שום היתומי'
 שלשים יום ופל הקדש ששים יום ואומי' שדה פלוני בשמינה
 ומכרינה כך היא יפה וכך היא שום כלומר כל הרובה
 ליקח יבא ויקח אלמא שזין ואחר כך מכריזין לומר כך
 היא השומא אבל הרובה להוסיף וליקח יבא ויקח :

שאלה

ל אלמנ' שתובעת תזכות בבית
 דין מאפטרופיה תומי' וטענו
 האפטרופסים שיש תחת יד
 האלמנה בבית היתומים מטלטלין ושטר חוב תזון מהם
 והשיבה האלמנה שהמטלטלין שלהם שנתפס לה בעלה
 ושהיא נאמנת והאפטרופי' טוענין שאינה נאמנת שכל
 מה שיש בבית היתומים ובבית אביהם ברשות' ובתוקת'
 הדין עם מי :

תשובה

אם המטלטלים ידועים רובה לומר שיש
 עדים שיטנם שם ושהיא אינה יכולה
 לכפור בהם אינה נאמנת לומר שנתפס לה הבעל והיא
 שטוענת בן עליה להביא ראיה ואין תפיסתה ראיי' כיון
 דמעלמה הייתה יכולה לתופסם דהא נודרת אין להם
 חזקה וטעמי' משום דמכפשייהו קאולן וכל שכן מטלטלין
 אלו שכל עת היו מסורין בידיה אבל אם אינם ידועים
 היא נאמנת במנו דאי בעי אמרה אין בידי כלום יכולה
 לומר ישכן בידי ובעלי נתנם לי : ולענין ש"ח שטענו
 האפטרופסים שיכולה לגבות ולזון לא ראיתי בשאלה
 מה השיבה אלמנה על זה שאלו שז"ה גם בשטר החוב
 קהבעל נתמן לפי הדין עם האפטרופסים שהשטר אינו
 נקנה

שאלות

מקנה אלא צפתיה וחסירה ואפילו ליכא עדים וראיה
דהא לא צייך צפטריו מנוכמו שתמלא כתוב לרי"ף ז"ל
פרק הכותב במנוח צפטריו ולדבריו דעתי נוטה במה
שכתב :

שאלה לא

עוד בענין האלמנה הכוזבת שהיא
טוענת שיש לה לומר שלא צבי'
דין והיא תמכר מהקרקעות
כל הצעל והזון והאפטרופסים טוענין שאי לה למכר כיון
שיכולה לזוןמן המטלטלין הנזכ' ומאותו ש"ס הכוז' ושיש
לביח דין לזון עליה שלא תמכר שם תמכר ילטרבו
להוליא הולאו ולהליל הקרקעות בערכאות של גוים :

תשובה

כבר אמרתי לך מה שהראוי מן השמים
בענין המטלטלין והחוב ונכזה תלוי
באותו דין שם תזכה היא במטלטלין וש"ס הנזכ' הדין
עמה למכור היא עלמה מן הקרקעות שלא צבית דין
מומחה למזוכות אבל אם לא תזכה היא במטלטלין וש"ס
הדין עה האפטרופסים שאין מוכרין קרקע של יתומים
כל עוד שיש שם מטלטלין למכר ולא עוד אלא אפילו אם
רלו אפטרופסים להשאיר מטלטלין שאין יתומים לריכיש
להם ולמכר קרקע אין רשאין ואפילו להאכיל ליתומים
עלמם אלא מוכרין מטלטלין ובהמה ואחר כך עצדים
ואחר כך קרקעות כדחכי מוכרין בהמה עצדים ושפחות
צתים שדות וקרמים להאכיל אבל לא להניח ואם צאה
היא למכר בית דין מונעין אותה ואין מביחין אותה
למכר :

שאלה לב

אם יש רשות לאלמנה למכר
שלא צבית דין למזוכות
וגם תמכר לפסה הדסים

בלבד כדרך צבית דין מוכרין או פחות או יותר :
תשובה האלמנה מוכרת למזוכות אפילו שלא צבית
דין מומחין רובה לומר הבקיאין בדבר
הלכה ומדקדקים יפה בשומת הקרקעות אלא שצריכה
צבית דין הדיוטות הבקיאין בשומת הקרקעות ואכשיש
באמנים ונדע שמוכרת שלא צבית דין דתכן פרק אלמנה
במוכרת מוכרת למזוכות שלא צבית דין וכוחה למזוכות
מוכרת ונרוש' לא תמכר לא צבית דין וצ"ד אלו לא מומחין
קאמר אלא צבית דין הדיוטות וכאמכין בשומ' דגריסין פ' או
בוליא' אמר רב יוסף בר מנימי אמר רב כחמן אינה לריכ'
צ"ד מומחין אבל צריכה צבית דין הדיוטות וכשהיא מוכרת
מוכרת לפסה הדסים ולקוח או צבית דין מפרנס אחד
לשליש יום וזמן זה צאלמנה המוכרת נאמר בגמרא
כיבד מוכרת אמר רבי הודה מוכרת לפסה קדשים ולוקח
עצמם אחד לשליש יום :

ותשובות

שאלה לג

לבאר החנאים תלוי במכור'
זו ואם מכר פחות ממה ש
היה דינו :

תשובה

כבר כתבתי לך שם צאה האלמנה
למכור מזונות שלה צבית דין מומחין
מוכרת ובלבד שתעמיד צבית דין בקיאין בשומת ואומה
לה קרקע זה שיה כד וכך והיא הולכת ומוכרת לעלמה
ואחר שתמכור יש רלו יתומים להשביעה אם מכרה
ביתר ששמו לה הצבית דין משביעין אותה לפי שאפילו
מכרה שיה מנה במאיתים הרווח ליתומים וכמו ששנינו שם
אלמנה שהיתה כתובתה מאתם נתקבלה בחובתה :
ולפיכך יכולים להשביעה אם מכרה ביותר אבל אינה
צריכה למכור בהברזה וכדאמ' לכרנא למזוני ולקצורה
מזכנין בלא אכרזתא ואם היא פקחת וחרלה לפטור
עלמה מידי שבועה לא תמכור אלא בעדים ואלמנה
שטענה בכל שהו אפילו מכרה שיה מנה ודינר צמנה
מכרה בטל ומפני שאמרת שאכתוב לך התנאים החלויים
במכירה זו אני כותב לך דרך קנרה אחד מן העניינים
שנחלקו במכירת האלמנה הראשונים כ"ע שמקלחן אמרו
שאינה יכולה למכור למזוכות לעולם אלא במנה וכדחכי
מוכרת ואוכלת עד כדי כתובתה וסמך ליה שתגבה
כתובתה מן השאר אלמא מוכרת עד כדי כתובה לבד
ולא יותר שאין לה מזונות אלא צבית דין כתובה ואחרים ז"ל
אמרו שאפילו אין כתובה אלא מנה מוכרת למזוכות אפילו
מאיתים כל שהיא צריכה למזוכות מדגריסין פרק שני
דייבי גזירות גרשכי בעלי כוזבם עד כדי כתובה ואוקימנא
כששמו צו שמת ואקסינן אי שמו צו שמת מאי כדי
כתובה אפי' טובא כמי ופרקי' איהי דאפסדא נפשה דאמר
גרשכי בעלי אלמא אלמנה כוזבת אפילו ביתר מכרי
כתובתה וכן מסתבר לגומה שאמרין פרק אלמנה לאו
למימר שאינה מוכרת אלא כדי כתובה אלא הכי קאמר
מוכרת והולכת עד כדי שלא תשייר אלא כדי כתובתה
וטוב להם שתלמס מזונותיה כדי שתמלא מקום לגבות
כתובתה :

שאלה לד

אם האפטרופסין רוצי להעלו'
לה מזונות לפי רשות צבית דין
שמה שיש תחת ידם מוכסי
בעלה אם ראוי לצבית דין למחות בידם שלא תמכר היא
ציבה לבין עלמה או לאו :

תשובה

דבר זה ברור שאין לה למכור אלא מחש'
מזונותיה והרי מזונותיה לפניה ולמה
תמכר וראוי צ"ל ספק למחות לב"ד צידה ואפי' אם מכרה
אחר התראת האפטרופסים שהם רולים להספיק לה
מזונותיה מכרה בטל :

שאלה

שאלה

לה אפטרופסי שמכר קרקע
היתומים לתועלת היתומי
והאלמנה טוענת על הלוקח

שלא להחיל להצריח ממכר מוזכותיה שלא המלא בני
פרי ליון הסוהלוקח טוענת מקחו ולא להצריח יס
על הניקח ליטבע או לחבל הרב שלא נעשית מכירה זו
להצריח' אלא מכר גמור או לא :

תשובה

אין להלמנה על הלוקח לא הרב ולא
טבע' שהיא אינה טוענת אלא שמא ואין
משביעין על טענת סמא . אבל אם לא תמלא מקום
לנזות מוזכותיה אלא מקרקע זה ותרצה להמרים חרם
סת' שכל מי שימזיק מנכסי בעלה ושיש לה בהם שעבוד
מוזכותיה שיודה בפני בית דין זה יש לה רשות ואין לוקח
זה יכול לעכב ביד' שאם נמכר מכר גמור אין עליו טענת
חרס ואם איב' כמלא שיש לה על אוהו קרקע דין מוזכותיה
וזה מפסידו ממנה בהערמה ואין רשאי :

שאלה

17 יעקב ולמה אשחזו מכרו
כרם אחד שהי' ליעקב וכתו'
בשטר המכירה שקבלו

יעקב ולמה מאתי' זהובים מדמי הכרם ואחר כך יעקב
ובאה לאה לנזות כתובתה מנכסי יעקב וראובן בן יעקב
טוען שכבר קבלה היא מנכסי יעקב פמה זהובים שהרי
קבלה מחליח דמי הכרם ונאה טועני' אמת הוא שפכרתי
הכרם עם יעקב בעלי אבל לא קבלתי מהם כלום אע"פ
שכתוב בשטר הדין עם מי :

תשובה

הדין עם האלמנה מכמה טעמים האת'
שכן דרך המוכרים בין איש לאשחזו בין
אב ובנים שכותבין בן אף ע"פ שאין לוקח מעות המכר
אלא האסד ולשופרא לשטרף רוצה הלוקח שיכתבו לו
כל המוכרים שהם לקחו מידי כך וכך מעות ומכרו לו
זהם קרקע פלוני ודבר זה פשוט בכל המקומות ועוד
שאפילו כודע באמת שהיא קבלה מהלית המעות
ושהוליא אתן בלרביה או כתבתן לאחרים אפילו הכי אין
מכבין לה מכתובתה כלום חדא דאפשר שהבעל כתב' לה
במחנה או שהיה חייב לה שלום ממנה המעות שכתבו לה
אחרי' ע"מ שאין לבעלה רשות בהם או ממעות שהפקידו
בידה אחרי' ואם אתה אומר בן אמור מעת' אלו ראובן
שקבלה מיד הבע' מעו' מועטים או מרובי' באמן שבפרעון
כתובתה נתנה לה וזה איכו שא"כ לא הכחת' בת לאצרה'
אבי' שיש לה כתא' שכל הנשי' מקבלו' מעות מיד בעליהם
ולא עוד אלא אפילו היה הבעל טוען בצרי' והיא אומר'
במחנה נתנה לי כאמל' כל זמן שלא הזכיר פרעון ובעמין
שאמר פרק טבעות העדות יתיבד' יהודה וקבעי' לי' מנה
גברתי לך בפני פלוני ופלוני ועדי' ראוי' אותו מבקוץ מאי

אמר ליה רב המנוול והלה מה טוען אי דל' להד' שהוקח
כפרן אי אמר במחנה נתנה לי כי אחו עדים מאי תי
עול הא כלומר הודה לדבריו ושכחו וזו שאמר' לא נטלתי
כלום לא הוציקי כפרנית שהיא מודה היא שכן כתב' מלא
דלא נטלה שכך דרך האשה והבעל כממוכרין בן וכ"ט
כאן שאין הבעל טוען נגדה כלו' והיורש טוען בספק ועד
שזה תוך הזמן היה והזקק' אין אלה עשוי' לפרוע תוך
זמנו וכדד' ל צריש' ב"ב ואפסוק הלכת' כוותיה :

שאלה

לז אפטרופי' שצאו למכר קרקע'
של יתומי' ללורך היתומי' ועוד
נשארו לפני' קרקעו' אחרי'
החובל האלמנ' לעכב בידכ מהמת מוזכותיה או לא כיון
שיש לפני' קרקעות אחרים :

תשובה

זו אינה לריבה לפני' שאינה יכולה לעכב
ואף שומעין לה לעולם שלא למכר מחמי'
מוזכותי' לא מוכרי' והולכי' בין היתו' עלמן בין האפטרופי'
וכל שיח' בו לורך ליתומי' ואיכ' נמכעי' מהמת' וכשתרל'
לכהפרנס גיבס' ממה שתמלא לפני' מנבי' קרי' :

שאלה

לח ראובן שמת והכית בניו
והאלמנה הוצעת מן
האפטרופסים מוזכות מחמת היתומי'
בניה והאפטרופוס אומר יבואו היתומים ללמינו ונפרנס
השנים מהם משלנו והאחרי' נקל עליהם מן ההולא'
והאלמנה אומרת איני רוצה שיהיו בני אלל אחרי' אלא
אללי ואע"פ שהאפטרופסים קרובים הם ואיכס ראויים
ליירש הדין עם מי :

תשובה

הבית לעולם אלל האם ואפי' נשאת האם
ל"ט גדולה או קטנה בדאיתא פ' הכושא
והטעם בדי' שחרגיל האם לבת ותלמוד דרך נשים ושלל
חרגיל עלמה בפריעות אבל הבן יותר ראוי להיות אלל
האכסים הקרובים שהם ירגילו וילמדו דרך הלמוד ודרך
אכסי' יותר מן האם שצני האלמנ' דרכס דרךזר ולא אמרו
שלא יהא הבן אלל קרוב אלא בעודו קטן ואכל מי שראוי
ליורשו ומשום מעשה שהיה וכדתכי' ריש פרק הכושא מי
שמת והכית בן קטן לאמו יורשי האב אומר יהא גדל
אללנו ואמו אומר יהא גדל אללי אין מניחי' אותו אלל מי
שראוי ליורשו . מעשה היה ושחטוהו ע"פ אלמא דוקא
קטן ואלל מי שראוי לירש הא כל שאין קטן שאין בו חשש
רביקה וא"כ קטן אלל קרוב שאינו ראוי ליורשו מפיחים
אותו אלל הקרובים ולא אלל האם ולעולם לריך לדקדק
בכלל לדברי' קלו אחר מה שיראה בעיני' ב"ד בכל מקום

שאלות

ומקום שיש בו יותר תענוג ליתומי צד"ק אציה' של יהומים
למזור אחר תקונן :

שאלה

לט ראובן שכתן כל ככסיו לאשתו
וקמו מידו ופירש בשט' המתכ'
שהוא נותן לה במתכ' גמורה והאחריו'
עליו ועל צאי בחו ושיהא הרשות בידה לעשות במתכ' זו כל
הפך בפשה ועוד כתו' בשטר המתכ' ומעכסיו סלקתי כתי
מעל מתכ' זו ולא שירתי בה לאלעלמי ולא לצאי כתי לא דין
ולא טענה מהן מי נאמר כיון שבאר כ"כ למתכה גמורה
כתכין ולא לעשותה אפטרופסי' בלבד א"ל לעולם עשהה
אפטרופסית :

תשובה

יש מרדכי נ"ע שבירי' לומר דלעול' לא עשאי'
אלא אפטרופסית ואפילו כתב לה בפ"י
של מתכה גמור' הוא כותב לה ולא לאפטרופסי' דכל שכת'
לה כל ככסיו לא נוכח' מלת' דלא עשהה אלא אפטרופסי'
וכל יפויין אלו שכתב לה אינה לא שרלה לכבדה וכי היכי
דלסתמעין מילתה ודיוקי לה מדקא' בנמ' על ההיא דרבי
יהודה הנחום במאי אלימי' בש"מ והא' אמרת לא עשהה
אלא אפטרופסי' ואי איתא מאי קושי' לימא בשבירר דבריו
א"כ בשקנו מידו . אבל גדולי המו' הראשוני' באב"ן מנכ"ך
ז"ל והה"א ב"ד ז"ל לאמרו שאם שבירר הרי זו מתכ' גמור' כיון
שבירר זכר ר"ח ז"ל בשקנו מידו ולזה דעחו כוטה . ועוד
אומר אני דבההיא דר' יהודה הנחום ה"ה שהיה יכול
לחרץ בן אה משום דרביכא דמייתי מיכי ראיה הוה שמיע
ליה דבלא בירר הוא ובשלל קנו מידו משום דמתניא סתם
כוחא נמי ליה לרבא עפי' לאוקמי' בהכי ולפרוק' אפי' לנמי
דס"ל לרביכא באו קימת' רויחא וכולהו לבד מאשה אלל
הבנים ואשה אלל בני הבעל א"כ באשתו ובאשתו גרושה
והאי פרוק' רויחא טפי דלא דחקינן ליה ולא מפקינן ליה
ממשעוהו לפיכך בכדון שלפניו כל צכן שבירר ברור
גמור וכתן לה רשות לעשות בה כל חפלה :

שאלה

מ ראובן כפטר והניח בת קטנה
ואלמנתו בנה לגבות כתובתה
מקרקע שהניח בעלה ואין
הקרקע מספיק ליתר מכתוב' ואפטרופוס של היתומים
טוען ש יתומה חזון מקרקע מפני שהיא אוכלת מתנאי
צ"ד ואע"פ שלא כתב כמי שכתב דמי :

תשובה

אין בדברי האפטרופוס כלום שאין הבת
כיוזנית מנכסים משועבדים ואפי' שעבד
האב לה לאחר שטולדה הבת ולא עוד אלא אפילו קמו
מידו אחר שטולדה הבת דתנן פרק הכזקין אין מולי' אין
לאכ"ת פירות ולחזון האשה והבנות ממשועבדים ואמרינן
טעמא התי' אע"ג דככתובים דמו כתובים הם אלל בני

ותשובות

חורין ואינם כתובים אלל משועבדי' וחנן כמי פרק הנושא
במקבל לזון את בת אשתו מחו כמותיהן כוונת מנכסי'
בני חורין והיא כיוונת ממשעבדי מפני שהיא כב"ח
ואוקימנא לה פ' הניזקין כשקנו מידו ואמר טעמא דכתנאי
צ"ד קא' אכלה לא מהכי בה קניין דאימר לררי' אהפס' :

שאלה

מא ראובן ש"מ שכתן מטלטלו
בשבת במתנת בר' וצדקין
אבד' אמות קרקע לשמעון
ובאותו שבי' מת ראובן והחזיק שמעון במטלטלין ואלמנתו
באה לגבות כתובה ולא הספיק שאר ככסים לכתובה
ובאה לגבות מטלטלי' שפתן לשמעון מפני ששעבד לה
בעלה מקרקעי' ואבדן מטלטלי' ושמעון טוען שאין
שעבודה חל עליהם לפי שאותם מטלטלים לא היו לבעל
בשעה שכתב לה כתובה ואע"ג דכתב ודאקני' אין אדם
מקנה דש"ל :

תשובה

ברור הוא זה שהדין עם האשה ואין
בדברי שמעון כלום דגר' פרק מי שמת
בשי' שמואל דאקני' מהו אליבא דרבי מאיר דאמר אדם
מקנה דש"ל לא חבשי' לך כי חבשי' לך אליבא דרבנן דא'
אין אדם מקנה דש"ל מאי ומיניה איפשט' דאפי' מן גלימי'
דעל כחפי' כי קא' מצעיא דאקנה קנה ומכר קנה והוריש
ומסקי' דאקנה קנה :

שאלה

מב ראובן היה לוג' בניס ושיאין
וכתן לכל א' קרקע ידוע וכלן
אוכלין על שלחנו וכפטר א'
מהם ואלמנתו חובעת כתובה וטוענת שלים הנכסים
שבבית של בעלה וכן שלים המעות וכן שלים הפרקמטי'
שבבית וראובן או' כי כל המטלטלין והמעות והפרקמטי'
שלו שלא זכה לבניו אלא מקלת קרקעות אבל השאר שלו
ושאר הבנים מודים שהכל של אציהם אע"פ שהן כושאים
וכותנים בתוך הבית מפני שאציהם היה מפרנס אותם
וריינו מתעסקי' בככסי' הודיענו הדין עם מי :

תשובה

אם היו שם אונות ושטרות יולאו' על שם
אותו שכפטר הרי הן שלו אע"פ שהי' כ"ש
וכותן בתוך הבית דאימר מפירות קרקע שכתן לו אביו
קבץ בדתנן פרק ח"ה אחד מן האחים שהיה כושא וכותן
בתוך הבית והיו אונות ושטרות יולאין על שמו ואמר שלי
הן שנפלו לי מבית אבי אמא עליו להביא ראיה ואמר רב
חסדא ל"ס אלא שאין חלוקים בעיסתו אבל חלוקים
בעיסת' אימר מעיסתו אבל כל שאר ככסים שהן
תוך הבית הרי הן בתזקת האב שהבית שלו והן כוונים
על שולחנו וכל מה שיש בתוך הבית בתזקת צ"ה על
שיביאו ראיה בעדים שהם שלהם ואם רלחה האלמנה
להקרים

להחריס חרס סתם הרשו צידה :

שאלה

מג אס דניס גוד או אגוד בשטרי
חובשים לשני אחים צירוסה
שירשו ש"ח מאציהן על גוים
או על ישראל או לא דייכי' אלא במידי הראוי להסתטם :

תשובה

ברור הוא שלא אמרו דין גוד אגוד אלא
בשעבודים ובמדותה דאפילו במשכונא
לא ואע"פ שהמשכונה עשויה להסתמש דלא אמרו אלא
במה שאין ראוי ליתלק ולא אפשר להם בחלוקה לעולם
אבל במשכופה שאין גופא של משכונה שלהם אלא לשעבוד
בעלמא ועומדת היא לפדות הרי המעות ראויים ליתלק
ובשכא זמנה ויגבו יתלקו ועכין גוד או אגוד כמדומה
שזה פשוט כפר"ש ז"ל קודם דמיס וקנה לך חלקי או קוד
דמיס ואקנה חלקך וכיון שהרצו"ל תולה הדבר בקילת
דמיס אלמא ה"ל שהכל חלו בקילת דמיס וסזה יכול
להעלות בדמיס ולומר קנה לך צדקה חלקי ואע"פ שאינו
טוב לו או אכי אקנה והפי משמע מליטכא דמתגי' דאית'
נרק השותפים דתחכי זה הכלל כל שאו יתלק וסמו עליו
הולקים ואי לא מעלין אותו בדמיס וזהו גוד או אגוד אלמא
אפילו בעלוי הוא מיהו כתב הרמ"ה ז"ל דדוקא אס צא
לעלות על דמיו סומעין לו אבל לפחות מדמיו אין שומעין
לו שאס אתה אוי כן עשיר ועני שהכניס להם מידי דלאו
צר חלוקה הרי עשיר אומ' לעני חכה לי פחות מדמיה או
אני אחכס והוא יודע דלרש אין כל ואין לאל ידו ליקח
אותה אפילו טוב מאתים במנה וימלא העשיר לוקח
ע"כ דעני בפחות מדמיו ואס אתה אומ' כן לקח מדת הדין
וכן דע גדולי הראשו כפר"ש ז"ל בהר' ברלכוי והרמב"ם
ז"ל וכזמסמו של ר"י אבל יס חולקי בדבר ואו' דדין בפחות
צין ביתר לא מלי' א"ל גוד או אגוד דאפילו ביתר א"ל לא
בעינא למקמי ביתר מכדי דמיו אלא שמין הדבר בצד'
ומי שרצה ליתן שויו כוטלו אבל להלותו בדמיס לא ומפ'
גוד או אגוד לשון משיכה כדמתרגמי' משכו נגידו ומה
שסכינו מעלי' אותו בדמיס לאו דווקא מעלים דמלי' לשון
עלוי בשומת צ"ד כדחנן המחדיס ככסיו מעלי' לו תפילין
זהבא לא שייך למימר עלוי אלא שמין תפילין קא' ונראה
דא"כ מפרש גוד מלשון נשיכה אכתי מלי למימר כפר"ש ז'
ז"ל ודוק :

שאלה

מה אלמנה שסמולה בית דין
קרקע של יתומים למוכרו
במזכותי אס יכולה לקנותו לעלמה
וכן שליח ששלחוהו בעלים למכר אס יכול לקנות לעלמו :

תשובה גר פרק אלמנה פונת לעולם דאכרוז
ואמריבין לה מאן שס לך כל' מי מכרו
לך דאע"ג דכבר סמו לה צ"ד מ"מ היא שלוח' למכר ואיכ'
יכולה למכר לעלמי' ושמעי' מיהא דאין השליח יכול לקנו
לע"מו מפילו באותם דמים שהרשוהו הצעלים למוכרו
לפי שהוא כעשה שליח להקנות הקרקע ללוקח אבל לעלמו
איכו יכול לזכותו ולתנותו דאין אדם מקנה לעלמו שאין
המכר אס הוצאות דבר מרשות לרשות וזה לא ילא מרשותו
שהוא עומד במקומו :

שאלה

מה הא דשלח רב עירא נכסי לך
ואחריוך לפלוני והראשון ראוי
ליורשו אין לשני במקום ראשון
כלום שאין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירשה אין לה
הפסק ויש מרבי' שפיר' שאפי' נתנו בפירוש בלשון מתנה
איכה ירושה הודיעני הכותן מתנה לבתו ואמר לה נכסי' או
לך ע"מ שלא ירשם הצעל אלא יחזרו לי או ליורשי מהו
כי מן הדין הדומה יראה שאין דברי רב עירא אמריב'
אלא בשנתן בלשון תפאי שהחנאי יס בו כס ואס מתה
יחזרו הנכסים לו או ליורשיו ואת"ל שיש חשש אפי' באותו
לשון ע"מ הודיענו אס אמר לה ואחריוך מעכשיו ליורשי
וקנו מידו ליורשיו אס תמות צחו בלא ולד של קיימא
מהו :

תשובה

ראיתי הדברים הבאים בשאלה מורכבי'
לפי דעתי מדברים שפרטיהם כפרדיכ זכ
מזה בדיניהם שאת' הרכב' החזרת האב הכותן ליורשיו
ומתוך ששיר לעלמו כלו' אס תמות היא יחזרו לו כראש
שאותה מתנה בריא היה שנתן לבתו מתוך צריו
אך מה שכתוב בה ליורשי אפשר שהייתה מתנת ש"מ
והדבר פשוט שדברי רב עירא אינם אמורים ובריא
שנתן למי שראוי ליורשו שמתנות הדריאיים אינם ירושה
ולא כאמרו דבריו אלא בש"מ הכותן בשעה שהוא רוצה
להוריש ולכן כל שהוא טתן מתוך צריו ואמר ואחריוך
לי דבר ברור שדבריו קיימים דהא אפסק' ורחמי' לא אמ'
שיהא אדם יורש את מורישי' בחייהם שלא תהא הפסק
להם בחייהם הנשתפק אדם מעולם צמי שנותן לבנו
קרקע לזמן ידוע שתהא המחנה עולמית אבל
שו' כשאשיר ליורשיו הוא שחפול בו השאלה ובכותן לבת
צין הבנות שהיא ראוייה עכשיו ליורשו אס כן היא שאלה
באמ' החכ תחזור ליורשי' גם צזה יס הפרש צין נשואה
לשאיה נשואה שאלו איכה נשואה בשעת מתנה ואמ"כ
עמדה וכשאת אפילו במתנת בריא דעלמא שכתנה לה
אדם נכרי הצעל היורש דבעל לוקח הוי ואין לאחריך
במקום לוקח כלום וכאותה דאמר אביי פר' מי שיהי נשוי
וכ"ס צאב הטתן שהבעל גס כן ככלל יורשו וכדבר
הונת

הוכח דאמר בעובדא דסבת' לירתה ואפילו לירתי ירתה
 אבל אם היתה נשואה כמן הוא עיקר השאלה ולשון
 סבתה שאמר לה ע"מ שלא ירשנה הבעל וכבר ידעת
 שהכוון לאשה ע"מ שאין לאישה רשות בה מקלוקת ישנה
 והדברים עתיקים תלויים בהלכות מרובות בקדושין
 ובנדרים ואם באתי להאריך יאריך העניין ומובטח אני
 כך שאתה בקי בכל אותם הלכות ולפיכך אני מקלר
 ועולה ואתה חבור אחר אשר עוררתיך עליהם אבל אני
 תוקע עלמי במה שכתבת בסוף ואמר אחרו' אני בא כי
 בבירור אט בתב צטור במעכשיו וכ"ס במעכשיו ובקניין
 הדברים הפשוטים בעיני שאין כאן מקום לרב עויר' שאי'
 ירושה זו מופסקת אלא מעכשיו כחנן הנכסים ליורשים
 אלא שתלה מתנתו להם בדבר ולומר לכשתמות הבת
 מעכשיו יהיו הנכסים כתובים ליורשיו והיינו דרב הוכח
 באמר גבי סבת' שהבעל יורש ואע"ג דאין הבעל נוטל
 בדאוי כבמוחזק משום דס"ל לרב הוכח דכל האו' אקרי
 כאומר מעכשיו דמי וע"כ לא פסקו כרב עכן דאמר' שאין
 הבעל יורש בעובד' דסבת' אלא משום דק"ל דכל האומר
 אחריו לא כאומר פועכשיו הא אלו אמר ובהרא מעכשיו
 לירתה אפילו הבעל היה יורש ואע"ג דשכיב ברתא בתי
 סבת, וזה ברור גם בהלכות הר"ס ז"ל כתוב בן גופורם
 סס ומה ששאלת איזה לשון יתכן יותר לכתוב צטור זה
 שיהיה קיים וכתוב צו מעכשיו בקניין גמור לכשתמות
 הבת בלי ולד של קיימא אלא שיש כאן בית מיתום אם
 חלטרך הבת למזונות ופרנסה ומכרה קרקע לכשתמות
 היא בלא ולד של קיימא היורשים מוליאין מיד הלקוחות
 ע"כ ילטרך לכתוב שהוא מעכשיו ליורשים וכמו שכתבתי
 וכתוב כל מה שיטאר אחריה שלא מכר לגורך מזונותיה
 ופרנסת' וכו' וזהו ואתה תבאר :

שאלה

בזו בעניין עשור נכסים שאמרו
 חכמים אם נוטלו' אותו מיד
 או בכשוואין :

תשובה עשור נכסים שאמרו חכמים אחר מיתת
 האב אינו נגבה עד שעת כשוואין שאין
 הבת נוטלת אלא מחמת כשוואין ולפיכך אינה נוטלת עד
 כשוואין וכדחביא החס הבנות בין בגרו עד שלא נשאו בין
 נשאו עד שלא בגרו אבדו מזונותיהם ולא אבדו פרנסתן
 רבן שמעון אומר אף אבדו פרנסתן כי לד עושות סוכרות
 להן בעלים ומוליאין להם מזונות ואפריכן נמי החס בתי
 שהביח עשר בנות וכן אחד אם באו ליכשא באחד מולקות
 צוה אלמא אין נוטלת עד הכשוואין ולא קשה לן מדק"ל
 דאי צעו לסלוקו בזווי מני מהלק ואם איכ' נוטלת עכשיו
 שמה ימכרו האחים הנכסים ולא תוכל לגבות מן הלקוחות'
 דמלי למימר לה דילמ' כבר פרע וקורה הפרנס' כמלוה על

פה שאינה טורפת מן הלקוחות לא היא דפא ט"ח ליה
 רבי לרב האחים שמכרו או שמשכנו הבנות מוליאות
 לפרנסה וטעמא דשאני הכא דכל שלא כחלת חוך ומן
 הוא ולא עביד דפרע חוך זמן ואפילו מלוה ע"פ טורפת
 צכי הא מן הדין מן הלקוחות אלא שחקנו ללקוחות משום
 דלית ליה קלה ופרנסה קלא איה ליה כדאיתא של גיג
 כוחלין ואלא מני' לשמיא מוליאה נקטעדי לריכה שבועה
 וכדמריכן החס דרבינא אפיק מבריה דרב סמא בריה
 דרב אשי מן הוצרות וצבועה ואפטר טעמא דהבא
 קיישיכן ללררי ואע"ג דכתוב בעלמא לא קיישיכן ללררי
 חוך זמן וכדאיתא פרק הסוהפיין :

שאלה

בזו שנים שנחשלוו דין זה אומר
 כדון כאן בעירובי זה אומי כלך
 למקום פלוגי למי שומעין ומי

תשובה

מכרת לוי ומי חייב בהולאת הדרכים :
 המלוה כופה ללוה ואין הלוה כופה למלוה
 דעבד ליה לאיש מלוה כדגרסי' הת' שלהי
 פרק זה בורר אמר רבי יוחנן התוקף חברו צדין אחר
 אומר כדון כאן ואחר אומר כלך לבית הועד כופין אותו
 והולך לבית הועד אמר לפכיו רבי אלעזר רבי מי שנוסה
 בחבירו מכה יוליא מכא על מנה אלא כופין אותו ודין
 בעירו אחר אמר הילפתא כופין אותו והולך לבית הועד
 אמ' ליה ר' אשי לאמימר והא דר' איעזר מאי אמ' ליה ה"מ
 דקאמ' ליה אבל היבא דקאמ' מלוה עבד ליה לאיש מלוה
 וכדגרסינן פרק הכותב הדיא איתתא דאמיב שבועה
 בבית דין דרב ציבי בר אביי אמר ליה ההוא בעל, תיתי
 והשתבעי במתאי וחייבה רב ציבי למיעבד הכי מיהו
 אלו היה בית דין יפה סמוך לעירם חוך שלשה פרסאות
 א"כ שאין בעירם יודע הדין אף ללוה שומעין לומר כלך
 לבית דין הסמוך לנו וכדמוכח פרק זה בורר דקאמ' החס
 זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ואקסינן ואפילו ליה
 מלי מעבד והא א"ר אלעזר לא שגא אלא ליה אבל מלוה
 כופין אותו ודין בעירו ופרקי' כדאמ' רבי יוחנן בערכאות
 שצבוריא שנו ה"כ בערכאות שצבוריא שאנו אבל
 מומחין לא רב פפא אמר אפילו תימא במומחין כגון
 צי' דיבא דרב חסדא ורב הוכח דאמ' ליה מאי קמטרחיפא
 ליה והדבר ידוע דרב חסדא חלמיד דרב הוכח ואסור
 לתלמיד להורות בדבר הלכה חוך שלשה פרסאות מרבנו
 כמחנה ישראל וכדאיתא בערובין אלמא חוך שלשה
 פרסאות יכול אף הלוה לעכב ולומר לבית דין היפה אני
 הולך דעכשיו אין המלוה לריך להוליא הולאות ואין לו
 טורח כל כך וכן אלו כזמן למלוה דרך למקום בית דין
 היפה אף הלוה יפול לעכב ולומר הרי אתה הולך מעלמך
 למקום בית דין יפה ואיכך לריך על דיני לא הולאות ולא

טורח

טורח וטומעין לו אצל בעטין אחר לא ואפילו אמר הלוח כלך לבית הועד ואפי' אעשה כל הולמות הדרך משלי אין טומעין לו דיכול לומר מלוח איני יכול לטרוח :

שאלה

מח איזה כוסח האלמנה ומה עלי' להתנות כדי שלא תפסיד כלום ממזכותיה בשביל שבועתה ?

תשובה

שבועת אלמנה זו ששאלת לא כתבתי פתוך השאלה למה נשבעתה זו אם מחמת שהיא רולה לגבות מקלת כחובתה וסלא תפסיד מזכותיה או שלא לגבות מחובתה כלום סלא שתובעת מזכות ולכך אינ'טרי' להשיב צין על זה בין על זה אלמנה שבאה לגבות כחובתה אם תבעה כל הכחופה וכל מה שהוסיף לה הצעל מיד שתבעה כן צבית דין אצדה מזכותיה דאמר רב יהודה אמר שמואל תובעת כחובתה צבית דין אצדה מזכותיה ואף על פי שלא נשבעה אפילו הכי משעת תביעת' צבית דין אצדה המזכות וכדאיתא שלהי פרק כערה שכתפתה אצל אם לא תבעה על כחובתה אפילו שיירה מקלת הרי זו פיונית מחמת אותו קלת הכסא ואפילו גבתה כל השאר דק"ל כרצא דאמר פרק אלמנה מקלת כסף ככל כסף כלומר מקלת כסף הכסא ולא עוד סלא אפילו תבעה כל כחובתה עיקר וכדוכיא ולא תבעה תוספת סכת לה הצעל בכחובתה פרי זו כזונית מחמת אותו תוספת ששיירה כדאמר' פרק אף על פי אמר רבי איבו אמר רבי יוחנן תנאי כחובה ככחובה למאי נ"מ למוכרת למותלת לפונמת למורדת ולתובעת ולפיכך צין תובעת ולא נשבעה צין נשבעה וגבתה אם לא שיירה כלום אצדה מזכותיה ואם שיירה קלת צין כן וצין כך לא אצדה מזכותיה וכ"ס אם תבעה מזוכי' צ"ד וכשבעה סלא הפסידה כלום : ומה ששאלת' איזה כוסח שבועת האלמנה אם באה לגבות כחובתה מדירין אותה צ"ד ותאסור עליה מקלת פירות כגון בשר ויין וכיוצא בזה ואם נטלה משל בעלה כלום בין צתי הצעל צין לאחר מותו ואם נטלה כלום תאמר אם נטלה סלא כן וכן או טוה כן וכן וכדאמר' בניטין פרק השולח כדרת ואסרת פירות עלאי דלא קבילית מן כחובתאי סלא גלופקרין חדו וספר תהלים מד ואיוב וממשלות שועלים ושמנום זה' מכה ולא תאסור עליה כל פירות שאם עשת כן אין האסור מל לפי שאי אפשר לחיות בלי שום פרי וכל דאי אפשר לה אין מל כדאמ' בכדרים ריש פ' לו כדרי' גבי קופס עי' כי בטיכה מאי קאמר אילימא דלא יהיב שיעור' ופי' שפקית לה עד דעבד אסורא בלי יחל והא א"ר יוחנן האומר שבועה סלא אימ' ג' ימים לוקה לאלתר ושבעה בכקיטת ספן ליבא באלמנה סהרי סבינו פרק השולח במעטו

מלהשביע' וי"א דמדירין אות' צ"ד ועוד משביעין אותה חוץ מצ"ד סלא בכקיטת ספן אצל בדר' לצד או בשבוע' סלא בכקיטת ספן לצד לא משום דכדרי קילי הסת' ואפי' צטני דרב אמרי דהו קילי ולפיכך צבדר לצד לא ובשבוע' לצד חוץ לצ"ד סלא בכקיטת ספן לא והיינו דא' רב יהודה לרבי ירמיה ציראה אדרה צ"ד ואסבע' חוץ לצ"ד ולית קלא וליפוק צאודכאי דבעינא דאיעביד בה עובדא ואפי' סבור דאין פריך לא או זה או זה איזה סירכו היתומים או אסבעה סוץ לצ"ד וסלא בכקיטת ספן אם ירלו יותר היתומים ואם באה ליטול מזונות צ"ד תשבע גם כן סלא נטלה פלוס ויהו כדעת הרמ"בם ז"ל סאמר משום רבותיו אצל אין רבו' כ"ע מודי' לו בזה שאין האלמנה נשבעת למזונות לפי שאינה נשבעת בתחלה סלא בסוף כשתבא לגבות כתובתה וכדמשמע הכי פרק טני דייכי גזירות דפלוגת' דרב ושמואל דאפליגו אי פוסקין מזונות לא"א דרב אמר אין פוסקין ישמואל אמר פוסקין ואקשיבין עלה דשמואל מדתנן מי שהלך למ"ה ואשתו תובעת מזונות חגן אומר תשבע בהוף ולא תשבע בתחילה כחלקו עליו צני כהנים גדולים ואמרו תשבע צין בתחלה צין בסוף ואוקמי שמואל כששמעו צו שמת אלמנא ל"ס אלמנה מא"א שהלך בעלה למ"ה וזו אחת מהסגו' שהשיג עליו הרא"ב ז"ל גם מו' הרמ"בן ז"ל הציא ראיה מדנר' פ' השולח הדין אתתא דאתאי לקמיה דרבה צר רב הובא אמר ליה מאי אעביד לך דרב לא מנבי בחובה לארמלת' ואצא מאי לא מנבי בחובה לארמלת' אמר' לו הצי לי מזוני אמ' לה מזוני כמי לית לך הא' רב יהודה אמר שמואל התובעת כחובה צ"ד אין לה מזונות אמר' לו הפכוה לכורסי כחרי חומרי עבדת לי כחומרי דרב וכחומרי דשמואל ואם אית' דלא מנבי מזונות לאלמנה סלא בשבועה למה ליה לרבה צר רב הובא למימר לה דלית לה מזונות מדרב יהודה מדרב כמי לית לה דלא מנבי בחובה לארמלתא וטעמא משום דכמעטו מלהשביע את האלמנה ובכדר כמי לא משום דצטני דרב קילי דרי ואייה כמי מאי קא' ליה עבדת לי כחומרי דרב וכחומרי דשמואל אפילו משום חומרי דרב לקודי' לית לה מזונות :

שאלה

אפטרופסי' של יתומים שמכרו קרקע של אביהם ולא כשאר בכסי' למזונות האלמנה אם יכולה לתבוע לאפטרופסי' שיתט' לה מזונות ממעות מכירת קרקע :

תשובה

אין לאלמנה תביע' על מעות שביד היתומי' והאפטרופסי' ממכירת קרקעו' ואפילו אחר חקכת הגאונים ז"ל שעשו מטלטלי יתמי בקרקע שהמעות האלו לא היו משל אביהם ולא כשאר שדו להזכר אין מולי' מיד

שאלות

תשובות

מיד הלק חות שאין מוליאין לפי זונות ממפעדי כדתנן פ' הנוקין מין מוליאין לאכילת פירות ולשבת חרקות ולמוון האשה והבנות מככסי מסועבדים מי' אם קנו לה מיד הבעל למזונותיה מוליאה היא מיד הלכות כדרך שא' פירק הנוקין גבי מוזן בת אשתו ששנינו מחו בנותיו נזונות מככסי בני חורין והיא ניוכית מככסי מסועבדים ואוקימנ' לה התם בשקנו מידו ומיניה למוון האשה שאם קנו מידו מוליאין מככסי מסועבדים בשבועה ככל הבאי' ליפרע מככסי מסועבדים :

שאלה ג

ש"פ שיש ביד האלמנה משפרי בעלה אסיכולי האפטורפסי' להוליאה מידה או לא :

תשובה

כל מה שתפסה האלמנה למוזנו' בין מטלטלי ממס ככסא דכספא ומעות בין ש"ח בין בחיי בעל בין לאחר מיתת בעל אין כח ביתומים להוליאה מתחת ידה דג' פ' אלמנה פזוכית א"ר אלעזר אלמנה שתפס' מטלטלי' במזונותיה מה שתפס' תפס' וכן כי אחא רב דימי אמר מעשה בכלתו של ר' שבחאי שתפס' דיסקיא מלאה מעות ולא היה כח ביד חכמים להוליאה מידה :

שאלה נא

מקום שנהגו להגבות חרקה לאלמנה שלא בהכרזת ד' הגבו לאלמנה אחת שלא

בהכרזה ועשו לה שטר מעשה ד' דוכתוב בו שהגבו לה בדין וכסורה והיתומים מתרעמים על אותו בית דין לומר שעשו שלא כדין והב' ד' טוענין שכיון שהוא מכהג למכר שלא בהכרזה לא חשו להכריז מי אמרי' שכיון שכת' ידן יולא ממקום אחר שוב אין כאמנין דאין חוזרין ומנידי' או לא שאלו היו כטוענין בדבר משנה וחוזר וכת' ד' והמנהג מנהג בטעות הוא שאין זה מקום שאין מכריזין בנהרדעא דהא אמרי' דהתם הוי טעמא משום דממכעי ולא זבני משום דקרו להו בני אכלי ארעא דאכרזתא :

משובה

מסתברא כל מקום שנהגו בו שלא להכריז ולא כודע עקרו של דבר למה כמעט מלהכריז סתמא דמלתא לאו בטעות נהגו אלא אני אומר עיקר המכהג בדין היה ובדין כמעט שאף במקו' שאין מכריזין שם ראו שהיה בזה קלקול ליתומים או שכמעטים מליקח מפני שהיו מחזים בכך כההוא דנהרדעא א"כ שכל אחד נמכע מליקח יאמר סמא יעלה אחד על מה שאומר ואחזיק עצמי כאמור שלא במקום תועלת וזו דעת רוב העולם עכשיו . עוד יש לדון אחרים ביגיע בהכרז' נוק ליתומים שאין אורה טעמי' של כהרדעא דוקא שהרי גם בעבדים ושטרות מטלטלי' אין מכריזין בעבדים

סמא יברחו בשטרות סמא יגבזו וסמא כמעט מלהכריז לפי שראו כשהיו מכריזין ואין אדם מוסיף גם הראשון קוור בו וריעא להו ליתמי שענין שאמרו בירו' פ' אלמנה דג' תמן חפיכו שום היתומים שלשים יום שום הקדש ס' יום ולמה שלשים כדי ליפות כחן שלייתמים ויכריזו יותר מל' יום שלשים יום אתה מיפה כחן יותר משלשים יום אתה מורע כחן אמר אף בהקדש כן שנויה היא הקדש שאת חופס ראשון ראשון ויכריזו לעולם דיו להקדש שיהא כפלים להדיוט ולמה אמר רש"ב ד' שמכרו שלא בהכרז' כעשו כטוענין בדבר משנה אלא בסתם מקומות שלא נהגו שלא להכריז . ולענין מה ששאלת בין שכוחב בשטר מעשה ד' שהגבו לה לה כדן וכסור' אם הפסגמני' לומר שהגבו לה שלא בהכרזה מפני שכך נהגו בכל המקומות אני אומר כי לולי הטענה שאמרתי היה לנו להאמינם בכך לכיון שלא ידעו שלריכים להכריז סתמא דמלת' לא הכריזו דלא ידעי וכדאמר בעלמ' מי איכא מידי דאכן לא ידעינן וספרי דבי רב ידעי שלא כל הסטרו' אבו מחזיקין כעשוין בדין אלא בדברי' הידועים אלא הרוב אבל בדברים שאנו רואים שטועים בהם הרוב בין בסופרים בין בדיינים אין אומרי' אלו ידעו מה שהכל יודעים ששם אין יודעים :

שאלה נב

אם מגביהין לאלמנה ש"פ של בעלה :

השובח כבר ראית' שאני חוזר לומר שאין שטרות נגבין בד' לא לאלמנה ולא לב' ד' דמילי ניכחו ומילי אפי' כי הכי דמודבני בזוזי לאו בזיינא אינון והראיה מאשה שחבלה באחרים ומשנים שלוו זה מזה אבל מה מעשה ואני רואה ששטוזה בכל המקומות שב' ד' שמין ומגבין אותם וכופף אני ראשי למנהג של ישראל :

שאלה נג

מי שהוליא על חבירו שטר מקויים ואין אדם מכיר חתימת' של עדים ולא חתימ' הדיינים ואמר הלה פרוע מי כאמן צמנו דמי צעי אמר מזויף או לא :

תשובה זו מחלוקת רבי ורש"ב היא במודה בשטר שכתבו לריד לקיימו או לא ובכמה מקומו' בתלמוד הביא מחלוקת' אף אמוראי מפליגו ביה וקילוק פוסקים הלכה היא י"א דאין לריד לקיימו כרש"ב דהלכ' כר' מחברו אמרו ולא מאביו ויש מי שפוסק בדברי רבי ואנו דעתנו בדברי אלו שריד לקיימו ובהדיא פוסק כן רב נתמן פ' האשה גבי העדים שאמרו כתב ידינו :

באלמנה

שאלה

גד באלמנה שהנזו לה בית דין
 קרקע בשומא על פי בקימין
 אבל לא עשו הכרזה מהו מי
 אמר ללא בעי הכרזה אלא כשמו לאחר אבל לאלמנה
 בשומא גרידא הניא ליה ובפל הארץ הזאת כשבית דין
 מגבין קרקע לאלמנה בכחובתה שמיין לה ואין מכריזין
 כלל :

תשובה

שום היתומי בין לב"ח בין לאלמנ' הכרזה צעי
 ובהדי' תניא ריש פ"ט היתומי' סוכה היתומי'
 שלשים יום ומכריזין בצוקר ובערב ואומר שדה פלוני
 בשמי' ובמכריזיה כך היא יפה וכך היא שוה כל הרובה
 ליקח יבא ויקח על מנת ליתן לאשה בכחובתה ולבעל
 חוב בכחובו ואמ' עלה פרק אלמנה כיוצא דלא שניא שליח
 ולא שניא בית דין וגרסינן התם דלא שניא שליח ולא שניא
 בית דין שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר
 משנה וחזרינו לעולם מכריזין חוץ מתלת דגריסי' התם
 אמרי בהרדעי לכרנא ולמוזני ולקבורה מוזכרין בלא
 אפרוחא ואע"פ שאמרו דצמקים שאין מכריזין מוכרין
 שלא בהכרזה וכדאמר רב כחמן פרק אלמנה מעולם לא
 עשו אגרת בקורת צכהרדעא ואמרת שלא נהנו בכל
 אות' הארץ להכריז כשמגבין כחובת אלמנה מסתברא
 שאין קרוי מקום שאין מכריזין ללא אמרו אלא כשפמנעין
 מלהכריז מתמת שלא כמענו מלקכות בלא הכרזה טב להו
 ליתמי כדאמר התם מ"ט לא עשו אגרת בקורת צכהרדעא
 סבור מינה משום דבקיעי בשומא אמר ליה רב יוסף
 לדידי מפרטי ליה מיכיה דרב כחמן משום דקרו ליה בני
 אכלי בכסי דאכרזתא כלו' ומשום כך כל שמכריזין ריע'
 להו ליתמי דליכא דזבין כל שהכריזו אבל בארץ ההיא
 סמנעין מלהכריז כשמגבין לאלמנה בלא טעם טוענין
 בדבר משנה הם וחוזרים :

שאלה

גה ראובן חיי' לשמעון מכה ושלחו
 על ידי יהודה ולא הזכיר ראובן
 ליהודה שישאל השטר לשמעון
 והלך יהודה ופרע לשמעון ולא שאל ממנו השטר אחר כך
 לימים הוליא שמעון שטרו ותבעו לראובן אם יהודה חייב
 לראובן כלום או לא :

תשובה

לא מחויב יהודה לשלומי לראובן כלום
 ולא יכול למימר ליה לתקוני שדרתיך דכל
 דלא אמר ליה שקול שטרא והב זוזי לא מחייב לשלומי כלל
 וכ"ס בדלא אדכר ליה שטר דפטו' לשלומי ואע"ג דאסיקנ'
 החס פרק הכותב דאפילו אמר ליה הב ליה זוזי וסקיל
 שטרא חייב לשלם התם הוא משום דהוה שליח בפושע
 כיון הזכיר לו שטר דלתקוני שדרתיך אבל בשלא
 הזכיר לו שטר הוא פושע בשלו ועוד ראיה דהא בתקוני

על פנקבו אין אומר לחטוי הוה לך לחטוי ולמיפרע
 צמדי דאדרב' חטוי אומר לב"ה את הוא דאפסדת דלא
 אמרת לי הב לי צמדי וסכי מוכח צמעתא דב"מ
 במקצת ספרים :

שאלה

גו ראובן ואשתו לוו משמעון
 בשטר ומת ראובן והנזו בית
 דין כתובת' לאשה ולא הספיקו
 הנכסים אפילו לפירעון הכתובה ונשאת אשה זו ללוי
 והכניסה לו כל מה שיש לה והוליא לוי מקצת מאות' נכסי'
 שהכניסה לו בשעת כסואין והפסיד מקצת ועכשיו אבא
 שמעון לנזות ממנה את החוב ולא מלא לא כלום מהו
 שיחזיר על לוי מפני שהזיק שעבודו ועוד דהא באשה
 שלוחה ואכלה ועמדה וכשאת לאבעיא להו שליח פרק יש
 כותלין בעל יורש הוי או לוקח הוי ולא אפשיט וכתב הר"ף
 ז"ל שאם לוחה בשטר גובה מן הבעל ובשבעה כדרך
 הבא ליפרע מנכסים משועבדים :

תשובה

אותה הבעל דבשליח יש כותלין כזיש
 נכסים ידועי' שהכניסה לבעל הוי בשלות'
 ע"פ דאלו בשטר ממה נפשך היא גובה מן הבעל בין
 שעשו הבעל כיורש בין שעשאוהו כלוקח למלוה בשטר
 גובה אפיו' מן הלקוחות וזהו שכתב הרב ז"ל בהלכות אלו
 במלוה על פה היא וכשהכניסה לבעל קרקע ידוע דאלו
 הכניסו לו מטלטלין בין שוויה כיורש בין שוויה כלוקח
 אינו גובה ואפילו הוי מטלטלין ידועים משום דאפילו מן
 היורש אינו גובה דמטלטלי דיתמי לב"מ לא משתעבדי
 וכל סכן מן הלוקח וכדכתיב דאמר רבא עשה שורו
 אפוחקיו ומכרו אין בעל חוב חוזר וגובה ממנו אלא
 כשהכניסה לו קרקע הוא בעיא וכשלותה על פה ולפיכך
 אשה זו אם גבתה מטלטלי בכחובתה והכניסה לבעל
 אם לא כתבה לבעל חוב מטלטלי אגב מקרקעי אלא
 מטלטלי ומקרקעי כמו שראיתי שרגילין לכתוב בארנכ'
 אפילו הם עדיין צעין ציד הבעל אין בעל חוב גובה מהם
 אבל אם כתבה מטלטלי אגב מקרקעי גבה מקרקעי
 גבה מטלטלי וצין שיהא בעל כיורש בין שיהא כלוקח
 ואם מלוה על פה אינו גובה כלל ואפילו הכניסה
 לו מקרקעי דמלי' בעל למטען דילמא פרוע הוא ומשום
 מזיק ליכא דלא אמרו מזיק אלא צמזיק ממס כגון שורף
 שטרותיו של חבירו וא"כ בעשה עבדו אפוחקיו ושחררו
 א"כ צמוכר ש"ח וחזר ומחלו א"כ צמור חס שהזיק וטבחו
 פחת שחיטה א"כ צמזיק שעבדו בחפירת צורות שיחין
 ומערות וכל כיוצא באלו אבל צ"ח שמכר לאחר מטלטלי'
 שבעבד לב"מ והלוקח והמקבל מחנה אכלום אין אלו
 חייבים שהם לא הזיקו כלום אלא המוכרן להם והכותבין
 אבל הם צדין וכו' בהם והוליא' ש"ס אי אחא אומר כן
 אף

אף העשה שורו אפותיקי ומכר יהא הלוקח חייב מדין מויקול'א חייבו מדין מויק אלא המסחרר כדאיתא פרק הניזקין ועוד שהרי הגזל ומאכיל לבכיו והמכיר לפניהם לאחר יאוש מיהא פטורין ואף על פי שאלו הייתה גזילה קיימת חוזרת לבעלים ואין מחייבים אותן מדין מויק שעבוד אף על פי שהיה האב חייב לשלם ומחזיר גזילה אכר גזל ואפילו לאחר מיתת האב אלו הייתה גזיל' קיימת ולא אכלוה הרי היתה חוזרת בעיניה אלא כדאמרן :

שאלה

גו אלמוני' שיש לה כתוב' על ככסי בעלה וכתפסרה עם יורשי בעלה שכתבו להג' מאות דינרי' לכתובה למזוכתיה ופרנסה בכל שנה ושנה ושעבדו לה עלמס וככסיהם על כך ועוד יחדו לה אלפים דינרי' בתיבה מיוחדת ומפתח בידה ומפתח אחר ביד אחד מן היורשים שאם לא יתנו לה אותה סך בכל שנה ושנה שתוכל היא לקחת מאותה תיבה כל מה שיחפרו לה מאותו סך ונתנה בכתובה ביד שלי' על תנאי אלו ושאי' השלי' רשאי ליתן לה שטר בכתובה אלא אם כן יכלו כל האפים דינר ושל' ישלימו לה אותה סך בכל שנה אבל אם יכלה כל אותה ממון המיוחד ולא יתנו לה אותה הסך יולי' לה השטר בכתובה לגבות מככסי הבעל אוחו סך הגז' אבל אין בכח השלי' שתוכל לגבות זה פלוס לעולם ועכסיו ילאו בעלי תוצ על הבעל והיא מעכבת עליהם מחמת הקדמת שעבוד כתובה והש' אומ' כבר יחדו לך ממון ועוד חייבו עלמס היורשין הדין עם מיוא' שמת יגבו אלו אם הם חייבים לה מדין מויק שעבוד של קבירו :

תשובה

אם נכסי המיתכא מרובין שיספיקו עכסיו לכתובה האלמנה ולבעל חוב אפי' לא כתפסרה עם היורשים אין האלמנה יכולה לעכב ביד הבעל חוב מלגבות חובו אלא אומר לה אם תרצה לגבות בכתובת גבי ואף אנו נגבה מן המותר ואם אמרה איני רוצה לגבות בכתובתי עכסיו אלא רוצה אני לזון וכמתן דתני אלמנה כזונית ואין שיעור למזוכות דאין להסקלבה אין בטענתה כלום שאם אתה אומר כן כל מי שיש לו אשה ואפילו אין לכתובה אלא מנה ויש לו מאה מנה ויש עליו מלוה לא יגבה חוב מככסיו כלום שכבר הוא משועבד למזוכות ופרנסה של אשתו ופרנסה ומזונות של אשה בחיובים עכסיו אפילו אלל משועבדים שהכל נהגו לקנות מידו וקורו הפשים כבת אשתו כשקנו מידם אם כן פטורו אותה מכל חוב אם בעל אשה הוא ואינו יגבה ונתדע לך דבעל יכול למכור נכסיו ואין האשה יכולה לעכב לא מחמת שעבוד פרנס' ולא מחמת שעבוד כתוב'

כדאמר בעב אי בעי לזכורי מילא מזבין וכו' מוקדם אינו יכול לעכב ביד בעל חוב מאוחר לגבות חובו עכסיו כל זמן שנבייתו קודם לזמן גביית הבעל חוב המוקדם ואפילו בעשאו אפותיקי לאשה בלבד אמרו גובה ממנו ואף אמרו כמה מגדולי המו' שאינה יכולה לבעל המאס עכסיו אלא לכשתביא בכתובה כדי שלא החזור על בתי דינין לחפש לגבות מנכסים אחרים וכל שכן שכתפסרה עם היורשים מכתובה שלל לגבות בה עכסיו ולא לעולם כל זמן שמתכין לה אותה סך או שיספיקו לה אותה ממון המיוחד להם תחת ידה ואפי' לא יפסיק מ"מ עדיין לא הניע זמנה וכל שלא הניע זמנה אינה יכולה לעכב וכמו שכתבתי ואפילו כשיניע זמנה רוצה לומר שיכלה אותה ממון המיוחד אינו גובה כל בכתובה אלא בית דין שמין לה כמה שזה בכתובה לפי מה שכתפסרה עם היורשים כך דעתי נוטה וכל שכן שלא כתב השלי' שיוכל לה בכתובה לגבות זה לעולם ולא עוד אלא שעדיין לריד אם יכולה לעכב כיון שעבדו לה היורשין נכסיהן שהרי יש לה שעבוד ממקום אחר לגבות ממנו וזין זה וזין זה תנבה היא ובעל חוב את חובם :

שאלה

על איזה דרך מכריזין קרקע ששמין בית דין :

תשובה

כשמכריזין בית דין שמין תתי לה בדקדוק כמה קרקע זה טוב ואחר כך מכריזין קרקע פלוני שמלרכיו כך כשום כך הרוצה ליקח יבא ויקח ואם ירצו להגבות לאשה בכתובה יאמרו בהכרזה על מנת ליתן לבעל חוב בחובו : וכדאיתא בערכין פרק טו' היתומים שלשים יום ושל הקדש שלשים יום ומכריזין בבקר ובפרט בשעת הולאת הפועלים ובשעת הכנסת פועלים ואומר שדה פלוני בשמניה ובמלרכיה כך היא יפה וכך היא שומא כל הרוצה ליקח יבא ויקח על מנת ליתן לאשה בכתובה ולבעל חוב בחובו ואומר משום דאיכא דניחא ליה באשא משום דשקלא על יד על יד ואיכא דניח' ליה לבעל חוב דמיקל בזווי ולענין זמן הכרזה אמריבין כמי בתם בא להכריז רבופים שלשים יום ובחמישי' ששים ואף על גב דכי תשיב להו מר ליומי הכרזה לא הו להו שלשים יום כיון דמשכא מילתא שמעו אנשי :

שאלה

לכור שתקמו שכל מי שלא יביא זכויותיו חוד ימי ההכרזה שיאבד זכותו וביא אחר ואמרי שלא היה בעיר

שאלות

תשובות

טו

הכל לבעל המעו' ופרק' רמי בר אבא כאן בדבר שיש לו קלבה כאן בדבר שאין לו קלבה ואמר רב פפא הלכתא דבר שיש לו קלבה חולקין דבר שאין קלבה הכל לבעל המעו' כדכר פירש הגאון רב האי ז"ל בספר מקח וממכר בשער'ו טעם דבר שיש לו קלבה לפי שכל ספק שדמיו קלבים כשמוסיף עליו הלוקח מרצון נפשו הוסיף וכלו נחכו בפני עצמו לשלוח או י"ל שלא הוסיף לא מחמת חלקה ממנו זה החפץ וכמלא של בעל המעו' הוא ומשום הכי חולקים עכ"ל . ומכאן שכל דבר שנותן ללוקח שלא מחמת מקח וממכר ושאי"ן בו הטעם הזה שכתב הגאון הכל לשלוח ורש"י ז"ל פיר' שיש לו קלבה משום דמתכ' הוי' וי"ל לשלוח כתבה או לבע"ה כתבה ולפיכך חולקין ולפי פי' זה בדון שלפנינו מי שנותן בפירש לשלוח הכל לשלוח והרב בעל העטור כתב הטעם לפי שכתב לשלוח הכאה ע"י בע"ה לפיכך חולק עמו וכענין שאמר בירו' פר' הגזול קמא אם פחתו פחתו לו ואם הוסיפו הוסיפו לאמלע א"ר כסא בשעה שלא קיים שליחו לא נתכון לזכות אללא ללוקח ולמה חולק עמו הואיל וזאה לו הכאה מתוך ידו אף הוא חולק עמו ואפילו כן זכאן הכל לשלוח כיון שהוא טוען שהוא הסכה את הגוי להלות לו ושהוא נותן לו בפי' ולא לזכור . ועוד שהטעם הגאון ז"ל ורש"י ז"ל יפה דהא דהותרו הותרו לאמלע אין הירו' חולק לפי שטת הגמר' פרק הגזול קמא דבגמר' כשנתנו לסחורה היא ולפיכך הסבר לאמלע כלא יתא החס :

שאלה

מה שנתלקו בדין ב"ח מאותה מקדש ונזה מה שגבה גבה בין שגבה מן הלוח בין שגבה מן הלוקחות קא' ואם לוח וכתב לשניהם מטלטלין אגב שרקעי מכי קידם האחרון ונזה מן הלוח מה שגבה לא גבה אבל אם מכר הלוח מטלטלים או קדם האחרון ונזה מן הלוקחות אין השפי יכול להוליא' מיד אותו שגבה זהו תורף שאלה ושאלת תשובה על זה :

תשובה

כל מה שכתבת' בדבר'י'אלו שלא בהשגחה ואין בדברים אלו עקר אללא הרני מסדר לפיכך הדין בקולר דע כי הכותב מטלטלי אגב פקרקע גבה מטלטלי גבה ולפיכך עשה שורו אפותיקי אגב מקרקעי ומכרו ב"ח נזה אוחה ממנו כדאית' פרק ק"ה בשמעתיא דמפר לו בית מכר לו שדה וה"ה והוא הטעם לב"ח מאותה מקדש ונזה בין שגבה מן הלוח ב' שגבה מן הלוקחות כדרך שאמר' בקרקע וכדא' כתבה הראשונה דין ודברים אין ליעמד השנייה מוליאה מיד הלוקח והראשונה מוליאה מיד השנייה ואם לא כתב מטלטלי אגב מקרקעי אם מכרן אפילו עשאן אפותיקי אין בעל חוב מאותה נזה מיד הלוקחות וכדא' עשה

הית

או שלא מלא זכותו הו' ימי הכרזה או לאחר מכאן מהר לו הנפקד זכותו מי אמרינן בהא מה יעשה שלא מלא הו' הזמן ועכשיו מלא ובשבעה מיהא כאמן או נאמר דכיון שתקנת הקהל היא אלימא לאפקועי ממוכא בבית דין חסוב כההוא דאתפיש זכוותיה בבית דיכא דכדריס ואינו נאמן שאם כן כל אחד יאמר כך :

תשובה

שורת הדין שכל מי שיאמר שאינו צעיר ולא שמע בהכרזה אין בדין שיפסיד ולמה יפסיד ומה יעשה ואפילו מי שבא לבית דין ואמר לו כל ראיות שיש לך הבא מכאן ועד שלשים יום אמר רבי שמעון בן גמליאל מה יעשה זה שלא מלא חו' שלשים יום ומלא לאחר שלשים יום וקיימא לן כוותי' בהא וזו היא ראיה ראשונה . וכן אם הוא יורש ומלא אחר כך ביד נפקד או שידעו לו אחרים עדים מביא לאחר זמן ואפילו אמר ליה יש לך ראיות ואמר אין לי ראיה ולאמר מכאן מלא ראיה ביד אחרים מביא וכו' וכו' הדין בדגריסין החס שלהי זה צורר ההוא יוקא דאתי לדיכא לקמיה דרב כחמן אמר ליה אית לך ראיה אמר ליה לא חייביה רב נחמן כפיק הוא צבי ואזיל שמעום אנשי אמרו ליה אכן ידעינן שהדותא אמר רב נחמן בהא אפילו רבנן מודו דקטן צעילי דאבות לא ידע : ותו גריסין החס כי אתא רב יהודה בר שמאל אמר ר' יוחנן לעולם מביא ראיה וכו' עד שיסתם טענתו ויאמר אין לי עדים ויאמרו הבא ראיה ואמר אין ראיה אבל אם באו לו עדים ממדינת הים או שהיתה דסקיא של אביו מופקדת ביד אמרי' זה מביא וכו' וכו' הדין אצל צמה שהסכימו הקהל אינו יודע צמה היתה ההסכמה שאם הסכימו בפירוש שכל מי שלא יבא חו' זמן בין שבע בין לא שבע בין יורש בין אחר ותקוזה לפי שראו שיש בזה החוק המדינה להרמיק הרעומת פוצעלי ערמו' כל מה שצקנו והסכימו והכתיבו בהכנת כולם מה שעשו עשו ותקנו בין בדין בין שלא בדין דשאי' הן והפקרן הפקר וכה"ה דפרק השותפין רשאין צבי הפיר לעשות קופה תפסוי' ולהסייע על קילתו ויתר מזה כתו' בפרק צהרא דבבא מליעא :

שאלה

אם הקהל מכר שליח את ראובן בגביית המס ולפרוע הגוי מ"מ שגבה והגוי מקבל הפירעון והנההו משל במעו' והקהל אף לראובן מה שנת' לך הגוי קנינו באותה מתנה וראובן פועל המטנה לא באה לידי שבחכס לא לפי שהכתיב אותו ושהייתי מלוה לו משלי כשלא היה צדי ממנו מבגיית המס הדין עם מי :

תשובה

מסתברא שהדין עם ראובן ואע"פ ששמו בגביית' דפרק אלמנה הוסיפו לו א' יתירה

שאלות

ותשובות

אורח אפוחקי ומכרו אין צ"ח גובה ממנו ולא שיר בהא
 צ"ח מאחר שקדם וגבה דאפי' צ"ח מוקדם אין צ"ח מנבי'
 לזמן הלוקח ואם עמד הו' וגבאן מעלמו לא גבה ומוליאי'
 אוחה מידו ואי' זה לריך לפנים וה"ה לצ"ח מאחר שקדם
 וגבה מטלטלין אם עמד הראשון ותפסן לאחר גזביינת
 המאחר צ"ח זה המאחר שקדם וגבה מוליא אות' צב"ד
 מיד הראשון שתפסן ודברים אלו ברורים ואיני רוא' בהם
 אום ספק הלכה למעשה אלא שאפי' סבור דאלו באו
 שניהם בבת אחת לגבות מטלטלין לזה כותבין לראשון
 ואין לצ"ח מאחר במקום השוקד' כלו' משום דק"ל שעבוד
 דאורייתא ואפילו במטלטלי אית דינא דקדימ' כל שהם
 ציד הלוח לא אמרי' שאין להם קדימ' אלא לגבי לקוחות או
 שגבאן צ"ח מאחר וטעמא פשוט דלית לה קלא כדאמ'
 צ"ח עשה שורו אפוחקי ומכרו אין צ"ח גובה ממנו
 עבדו אפוחקי ומכרו צ"ח גובה ממנו מ"ט האי אית לית
 קלא והאי לית ליה קלא :

שאלה סב

ראובן שאמר בשעת פטירתו
 ינתן מנכסי כך וכך לפלוני
 וינתן מנכסי ת"ר דינ' לשמעון
 והשאר יהיה לפלוני היתום
 וביבונית וזבורית וש"ת רעועים מוחזקי' על גוים ועכסין
 צא שמעון ואמר ליתן לו ת"ר דינ' או במעות והאפטורופסי'
 של יתומי טועני' שאין ליתן מעו' לא מעט מן העדי' ומעט
 מן הביבונ' ומע' מן הזבורי' כי לשון מנכסי' שאמר משמע
 שיחכו לו מעט מזה ומעט מזה עד תשלום ת"ר דינ' השיב
 שמעון שאין לו ליקח לא מעו' שהכותן בעין יפה בותן ולשון
 מנכסי' ש' ליפו' כחיובזה כחלקו הצ"ד יש מהם או' שהדין
 עם שמעון מההיא דנטיין מחמר' ליפות כח וי"א דלא דמי
 לההיא דהתם שיש לו נכסים אחרים שייך למימר ביה
 כשייקד היין ליפו' כחו הוא שנתכוין אבל כאן שלא יחד שום
 פכסים ואמר מנכסי לא שייך ביה ליפות כחו :

תשובה

כ"ל שהדין עם שמעון שכל שאמ' תכולו כך
 וכך מעו' דוק' קאמ' ולא שיה' ופלוגת' היא
 דרבושמו' כדמשמע פרק שבושת הדיינים דאקטיה עלה
 דשמ' טענה שתי כסף מדתכן שתי כסף יש לי בידך אין
 לך צידי אלא פרוטה פטור מ"ט לאו משום דתסרה ליה
 טענה ותי בהא דשמו' א"ל שמואל מי סברת שיה' קתני
 דוקא קתני ומה שטענו לא הודה לו ומה שהוד' לו לא טענו
 ומשמע כמי התם דבהא דבי אלעזר ורב אשי בשמו' ס"ל
 ואע"ג דבעקר פלוגתא דרבושמואל דהתם דרב אמר
 בפירת הטענה שתי כסף ק"ל כרב דחניר דבי תיאל לסייעי
 לרב סלע יש לי בידך אין לך אלא סלע חסר שתי כסף
 שייב חסר מעה פטור והא לאו בהא תליין ובהא דסייעי
 דבי תיאל לרב הלכתא כרב אבל בפלוגתא דטובה ודוקא

מסתבר לי דהלכה בשמו' קלא דרב. ושמוי הלכה בשמו'
 דדיכוי ועוד מדמשמע התם דר' לעזר ורב אשי בשמו' ס"ל
 כדאמר דדוקא קא' והלכך האי דקא' תכו לפלוני ת"ר דוקא
 קא' והאי דקא' מנכסי משום דמי אמ' תכו ת"ר דינ' לפלוני
 כי ליתנהו בעין לא הוו יהבי' לי מידי דהא ליתנהו ורשב"ל
 הו' דלאו שום קא' אלא דוקא קא' והא ליתיהו"כ אית' דלמ'
 ת"ר קבורי' קא' ואע"ג דאמ' התם הלכתא למכה קבור לא
 חיישינן היינו דוקא בדאיכא מכה בעין ואע"ג דלא אמר
 פניה זה לא חיישינן למכה אחר קבור וכדמ"ל למ"ד מכה
 קבור חיישינן כיון דלא אמר זה אבל חיישינן דלמא מכה
 בעין אמרי' דלית ליה ולא קמה א"כ אית ליה וקבור וכדי
 ללחא מספק זה אמ' מנכסי ועו' כ"ל דאפילו רב לא כחלק
 אלא בחובע ונחבע לפי סדרך החובע לשון חביעתו
 במטבע ואם הפקיד צידו כור מטין או שהלוהו שאו' סלע
 יש לי בידך והנתבע נמי משיבו באותו לשון בדרך שומ'
 אבל בכותן או מודה מעלמו תכו לפלוני מכה מחכה או
 מודה ששפקיד צידי או שהלוהו אפילו רב מודה בה' דדוקי
 קא' הלכך האי דקא' מנכסי' לאו לקבל מזה ומוה קא' אלא
 ליפו' כחו שאלו אמ' תכו אליו מנכסי שום ת"ר זוז אש
 כמכרו מקלח הנכסים מראים לו אותם שנאצרו כולן
 כדע' רש"י ז"ל לומקל' מר"זל או לפחות כפי חשבון כשותפין
 כדעת התוספות או שהיו יכולים לומר קח מהנכסי שום
 ת"ר דיכרי' ויטרח וימכר לעלמו ואלו אמר תכו לו ת"ר דינ'
 מדמי נכסי היו הם מוכרים אלא שלא היה כוטל אלא
 בשער שהיה שיה' בשעת נתיבה ואם הוזל פותחי' לו אבל
 עכסיו שאמר מנכסי ה"ק שימכרו מנכסיו ויחכו לו ת"ר
 דינ' בין שהוקרו בין שהוזלו :

שאלה סג

האשה שמתה בחיי בעלה והיו
 לה נכסים שלא זכה בה' הבעל
 בחייה ובמותה נכסי' יש שטרי
 חובות שמייצים לה אחרים מהו שיטול הבעל באותה מלוה
 וכן אם הבעל היה חייב לה מהן וכן אם יש לה משכוכה
 על קרקע מהו :

תשובה

גר' בפרק יש כותבין אמר רב פפא הלכתא
 אין הבכור כוטל במלוה ואין הבעל כוטל
 בדאוי כדמוחזק ואיכא מרבוות' דסברי דכיון דפלגיניהו
 ואמר אין הבכור כוטל במלוה ואין הבעל כוטל בדאוי ולא
 אמר אין הבעל והבכור כוטלין בדאוי כדמוחזק ש"מ
 דבעל כוטל בדאוי במלוה וכן דעת הר"ר יוסף הלוי אבן
 מנחם ז"ל אבל ר"ח ז"ל והר"ף אהרן הכהן אפי' כוטל במלו'
 והדיין מה שיראה בעיניו יעש' כי רובן של חכמי הדורו'
 הסכימו שאין הבעל כוטל במלוה דראוי הוא ואפילו לגבי

שאלה

ותשובה

טז

השיב הכך אני הולאתי הולאת על אבי ועל קבורתו
 וחכריבין ואני תופכס מלך אותם הולאות טעפה לא
 אוחן מטלטלין משלי היו ואין לך לחפוס בשלי השיב חנוך
 איני יודע אם היו משלך ואפילו היו שלך מה שקנת' אשה
 קנה בעלה הדין עם מי :

תשובה

הדין עם לאה מכמה פעמי' כי מה שטענ'
 המטלטלין היו שלה נאמנת וצריך להחזיר
 ואפילו הבעל קיים כדחכי פרק ח"ה קבל מן האשה יחזיר
 לאשה וחנוך זה אינו יודע שאינו שלה סיתפוס בהן אלא
 איני יודע שהן שלך טען ומה שטען מה שקנתה אשה קנה
 בעלה אינו כלום כי שמת נחתו לה ע"מ שאין לבעלה רשות
 בהן והיינו דאמר החם פרק ח"ה קבל מן האשה יחזיר
 לאשה . ועוד דמה שקנתה אשה לא קנה בעלה אלא
 לפי דות והרי הוא לה בככסי מלוג ואם מת הבעל הרי הן
 שלה לגמרי ולא עוד אלא אפילו ממלטלין שנטל חנוך
 והולאת הולאת על מצו ואפילו בצרכי קבורתו אם כתב
 ראובן לאשה מטלטלי אגב מקרקעי האשה מולאת מידו
 ואפילו היה מוטל לפניה רכשה היא נוצה כתובת' מנכסיו
 והוא נקב' מן הלדקה וכדתיבא בתו' דכתובות' מי שמת
 והניח נכסים מטלטלין יצא עליו כתובת' ש"ה וצ"ת כל
 הקודם בהם זכה והוא נקבר מן הלדקה :

שאלה

מה פעמי' שאלם מוכר לחזירו
 אונות בעדים ובטור ועל
 שלא נכתב ומתם הטור
 מהו העדים או הלכו למ"ה וכאלא לוקח מפסיד ועכשי
 רבו הצבור לחוס לחקלות אלו ולחקן שיהא סופר משתא
 כותב עיקר המקח ותכאיו בפנקסו ושיהא אותו הפנקס
 נאמן כב' עדים בדרך שמהנים בפנקסי ערכאות הגוים
 אם הן אם לאו :

תשובה

כל מה שהסכימו בליצור בענייני ממון
 רשאין הם והכי הוא מ"סכס ומקובל
 כאלו הוא דין גמור שהסכמתם בזה חזרה להיות דין
 ובלבד שיעשה מרלון הצבור . ואם יש"ת ממוכה על
 הליצור שיהא הוא כסכס עמהם ועושים מדעתו ומרשותו
 כדמייתא פרק השותפין הנהו טבחי דאחכו אהדדי דכל
 לעביד ביומא דלאו דידיה לקרעוה למשכיה אזל חד כו'
 אתא לקמי' דרבא חייבינא איתבי רב יומר בר שלמיא
 לרבא רשאין בכי העיר ופסיק ה"מ סיכא דליכא ארס
 חסוב אכל איכא ארס חסוב לאו כל כמינייהו דמהנו כלו
 שלא ברשותו ומ"מ כל שהסכימו כולן רשאין ובתו' תביא
 רשאין בכי העיר לומר כל מי שיראה אלל פלוני ופלוני
 יתן כך וכך וכל מי שיראה אלל המלכות יהא נוהן כך וכך
 ורשאין לעשות קלותן ורשאין הפמרין והלבעים לומר

בעל ומי' מסתברא דוקא במלוה שנפלה לה צירוסה וא"כ
 במלוה שהיתה לה עד שלא נשאת וא"כ במלוה שנעשתה
 ממשות שלא היו ידועו' לבעל וא"כ במלו' שנעשתה במעו'
 ששירה היא לעלמה וכחז' לה הבעל בעודה ארוכה דין
 ודברים אין לי בהם וא"כ לאחר כשואין וכטקנו מידו הא
 לאו הכי ורכי הרי זכה באותם המעות הבעל כדין נכסי
 מלוג ואי אפשר להפקיע ממנו דלא גרע' מלוג' וממכרת'
 שהבעל מולית מיד הלקוחות . ועוד מסתברא דאפילו
 היו לה מעו' קודם שנחארסה ושיירת' לעלמה בפירוש עד
 שלא תהא רכס שלא יהא בהם לבעל כלום נח עשת' ולא
 כלום דמיד שנשאת זכה בהם הבעל ממילא כדין נכסי
 מלוג אלא ככתב לה הבעל בעודה ארוכה דין ודברים
 אין לי בהם דאי לא מברחת למה לי דשירה היא כפי'
 וכן פרק ח"ה שסכנו ואין לאיש חזקה בככסי אשתו דאקסי
 פסי' כיון דמטעם ליה לפי פירי הוא דקאכיל ואוקמוה
 בזכותו לה בעודה ארוכה דין ודברים אין לי על דהזו
 וצפרק צן ס' רר ומורה דאמר שאינו מייב עד שיאכל משל
 אביו ונכס' אמו ואמרה אמו מכ"ל אוקמוה בשנתן לה אחר
 ע"מ שאין לבעל רשות בהם ולקמינהו לכולהו בככסי
 ששירה לעלמה כי זה היה יותר קרוב ומלוי ומלוה שיש
 לה אלל הבעל כ"ש אשה הולאת לו אחר שנשאת לו שהרי
 זכה בהן מתחלה כדין נכסי מלוג ואפילו שירה לעלמה
 מעקרא לפי מה שאמרנו ואפי' כתב לה דין ודברים אי לי
 בהם א"ה הבעל יורש מחלית אות' מלוה לפי מ' שאמרו
 פ' י' כוחלין גבי צבור שאינו נוטל במלוה ובמלוה שעמו
 פליגי ויש גור' עם בן ולומר שהמלוה שעם בן הצבור
 כלומר שהלוהו אביו מספקא לן אי היא מוחזקת אכלו או
 לא וכיון שכן מספק מולקין ונוטל באותה מלוה מחלית
 הצבורה כדין ממון המוטל בספק ואם הדין בן הצבור
 כל שכן הבעל ואם היה לה משכונה על קרקע אם הוא
 אחרא דלא מסלקי הבעל נוטל בה לפי שהמשכונה
 בקמיה אללה ואפילו בצבור נוטל בה פי שנים דגרסינן
 פרק איזבו נשך רב פפא ורב הובא זריה דרב יהושע
 דאמרי תרווייהו האי משכנתא בא תרא' דלא מסלקי בעל
 חוב גובה מי' כה וצבור כ"טל פי שנים וכל משכנתא סתם
 הרי היא בא תרא' דלא מסלקי משום דסתם משכנתא
 שחא וקין קרוי אחרא דמסלקי אלא במקום שאפשר ללוה
 לסלק אח המלוה כל זמן שירלה ואפי' ציומו והכי מוכח
 ליה שמעתא התם :

שאלה

סד ראובן חלה והביאו חנוך בנו
 בתוך ביתו וספק לרכיו ומת
 וקברו ועשה לו כל לרכי
 הקבורה ולאם אשת ראובן הפקידה מטלטלין ביד
 חנוך ועבשו היא תובעת אותן מטלטלין מחנוך

שאלות

ותשובות

כל חוקם שיבא לעיר נהא כלכו שותפין בו ורשמי החמרים
 לומר כל מי שימות חמור כעמיד לו חמור אחד והפני'
 לומר כל מי שחאבד הפינתו כעמיד לו הפיכה אחרת ומכאן
 כלמוד שכל תכאי וכל קלבה שרופים לעשות אפילו בעלי
 האומנות צומצון רשאין לקיים כל שהסכימו כל בעלי
 האומנות בעיר כשבחים ולבעי' וחמרי' וספני' וכ"ש כל בני
 העיר . ועוד שהרי שכיבו נאמו עלי אבא נאמן עלי
 אביך חכמים אומרים אינו יכול לחזור ואביו נמי מן הדין
 כמי שאינו הוא ואפ"ה אינו יכול לחזור בו ואף ע"ג דהתם
 קודם נמד דין יכול לחזור בו הסכמ' הרבים יפה שאין יחיד
 יכול לחזור לבטלה שאפי' לבתפלה הרוב כופין המועט :

שמלרכיו כך וכך באחריות עליו ועכשיו בא ראובן
 וכתרעם על שמעון ומצקם לסלקי מחמת שלא הקנה לו
 נוף הקרקע ובאות' שאמר ידור פלוני בבית זה לא אמר
 כלום עד שיאמר חנו ביתזה לדירה . טען שמעון הרי
 קבלתי באחריות על הדירה . השיב ראובן אחרי שהמתנה
 אינה כלום גם האחריות אינו כלו' כי לא קבלתי אחריות
 אלא על הדירה והרי היא בטלה .

השובה

אם אין בשטר אלא לשון זה בלבד
 שכתבת הדין עם ראובן שאין באן
 לא דירה באחריות והדיר' אינו כלום ועוד שהאחריו' לנבי
 הכותן בעלמו לא מעלה ולא מוריד שאין אחריות אלא
 מחמת העוררין מחמת נזילה או מחמת שעבודי' שקדמו
 אבל לנבי הכותן בעלמו שבא לבטל מחמתו לא מעלה
 ולא מוריד . וכן אם אין בו קניין אלא כמו שאמר
 שקדם הקניין לפתיחה הדירה שכל שאמר קנו ממני שאני
 כותן לדירה בביתו יש לומר שאין הקניין אלא על הדירה
 בלבד לא על גופו של קרקע אבל אם אמר הריני כותן
 לשמעון דירה בעלייה שלי או שכתתי לו להיות משתמש
 בעלייה שלי וקנינו ממנו הרי זה קנה העלייה לדירה
 שהקניין עניינאזק וכשז' אחר מה שאמר לא דירה בלבד
 כחן אלא מגופו של קרקע קנו מידו ובאותה ש' בפי' הכותב
 המומר דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי
 מסולקות ממנה לא אמר כלום : ואם יקנה החס' דאם
 קנו מינו מגופו של קרקע קנו מידו ובין אפ"ה ח"ה נבי
 שותפים מעידים זה על זה ואקסי והא נוגעים בעדות' הן
 ובריק בכותב דין ודברים אין לי על שדה זו ולולי שאני
 בבור שאין העדים יודעין דין זה הייתי אומר שאפילו אם
 גזרו בסוף השטר וקנינו לפלוני על מה דכתוב ומפורש
 לעיל שאף זה יועיל לקנות גופו של קרקע לדירה שבחזרת
 הקניין שכתבו בסוף קנה דקניין שכתבו בסוף ליפות
 כמו כהבוהו שלא כתבו הקניין ב' פעמים בכדי ובאותה
 ששנינו פרק יש בו חלין גבי כותב לבניו לאמר מושו לריד
 לכתוב לו מהיום ולאחר מיתה ואצעי' להו קנו מידו מאי
 ואמרו פעמים לריד ופעמי' אינו לריד אקנוייה וקני' מיניה
 לא לריד קנינא מיני' ואקניה לריד אלמא שני קנייני' אינו
 בכדי אלא ליפות כחולתקן העניין אלא כשאמרו קנינא
 מיני' ואקני' אינו אלא קניין אחד ופרושי קא מפרשי קנינא
 מיניה היאך שהרי הקשה לו אלא ששם הק' ומי איבא מידו
 דאכזלא ידעי' וספרי דבי רב ידעי' שילי לספרי דבי רב
 וידעי' דאלמא כל שאין יודעין אין אטו דנים הזכרת שני
 קניינים אלא בפי' בעלמא שמת' הילך היה ועם כל זה אפי'
 סובר לומר שיועיל לכל שחזר ואומר וקנינא או אקנייה
 הזכרת שני קניינים לעולם ליפוי כח . וכן בכל השטרות
 וכן כרת' מלשון השטרות שכתב רש"י ז"ל וז"ל אקנייה וקני'
 מיניה

שאלה

סו לאה אשת בנימין איכה בדעת'
 זה כמה שנים מחמת חלי כבד
 שחלתה ואיכה מדברת ואיכה
 מכרת שום בריה ועכשיו יורשיה תובעין מיודשי בנימין
 שנו' שטר כתובת' ומתפת' ויורשי בנימין טוענין שאין
 יכולים יורשיה לתבוע בעדה שום דבר אחר שאיכה בדעת'
 כלל הודיעני הדין עם מי :

השובה

הדין עם יורשיה הבעל ואין ליורשיה לתבוע
 כתובת' מכמה טעמים חדא דאין האמה
 צובה כתובתה מהיחומים אלא צטבועה וזו לא צטבועה
 ועוד דהא טבא טשום לככסי הבעל בחוקת כיוזוכיה עלידי
 בחובה ואם יצבו כתובתה הפסיד מזוכותיה ושמא יופהדו
 הפכסים ביד היורשי' וישמטו ויאכלו אותה זנפולמת היא
 מפסד' כתוב' ומזוכותיה ועוד דבר מן דין אלו היה לגבות
 בחובה לא היו גובים היורשים אלא צ"ד וכדג"ר פי' נערה
 אמר מר עוקבא מי שנשתטה צ"ד יורדין לככסיו וזכין
 ומפרכסין אשתו וזכין ובנותיו וז"ל . ועוד דהיא כשבו
 זג"ר צפ' המפקיד אמר רב יהודה אמר שמואל שבו שכשב'
 והניח קמה לקלור עכבים לבלור זיחיס למסוק צ"ד יורדין
 לככסיו ומעמידין לו אפטורפוס וקולר וזולר ומובק וחוב
 ובחובה בקמה לקלור ועכבי' לבלור שאין מכיסין היורשי'
 לירד להם אלא שאין אלו לריכים לכך מן הטעמי' שאמר'
 למעלה . זמיהו צ"ד מעמידין אפטורפוי לכל מי שנשתט'
 לפקח על ככסיו בכל מה שיהא לו בו תקון דאפילו בשבו
 בכמה שאלו בנמי' בההיא דהכית קמה לקלור ומוקי
 אפטורפוס לעולם ופריק אפטורפוס לדיקני לא מוקמא
 אלמא בעלמא מוקמי' ושומה מלוה לפקח בככסיו בקטן :

שאלה

סו ראובן כתן דירה לשמעון
 בפלייה שלו וכתב לו מחמת
 שרליתי ופתחי לפלוני בקנייה
 גמור להיות משתמש ודר בכל אותה עליה שבביתו

מימיה לא לריך והוא שכוח בין בכל שטר שכתוב בו קניין
 שני קניינים אחד בתחלת השטר וכך אמר לנו הו' עלי עדיי
 וקנו ממני וכחבו ותחמו עלי והיינו אקנייה שקנה לעדים
 סודר לזכות בו למקבל מתנה ואמר בסוף השטר וקנינו
 מפלוגי לפלוגי מאי דכתוב ומשו' לעיל עכ"ל דאלמא בכל
 שטרות דעלמא דכין כן וזה יותר קרוז בעיני ועוד
 שהרי החזיק שמעון בבתיים ודר בהם בפני ראובן ולא
 ערער עליו וכיון שכן אפשר לומר שהודה שמנופו של
 קרקע קנו מידו ופאלו פתן לו גוף לדירה ותדע לך שהרי
 רב יוסף כחלק שכואמר דמדיון דבריסקנו מידו וא"ה אמ'
 אביי מסתברא מלתי' דרב יוסף בעורר אבל בעומד
 מנופו של קרקע קנו מידו דאלמא לכ"ע כל שלא ערער
 עליו שלא ירד לשדה אלא שהכיתו לירד ולעמוד בו הרי זה
 כמודה דגופו של קרקע הקנה לו בקנין וזה נר' לי נכון :

שאלה

סח ולמדנו רבינו כיצד נביית
 ב"ח אם יש לו מעות נוחו
 לו ולא מלי משלק נפשיה לא
 במקרקעי ולא במטלטלי :

תשובה

הכי איתא בהדיא פרק המוכר פירות גבי
 לישקול תורא בזוי דתיבא לאסתלומי מיכי'
 ואי לית ליה זוזי לא כייפי ליה למטרס ולמזבן כדאיתא פ'
 הכותב דדוקא בתולה מעותיו ביד גוי אמרו דליטרת
 וליזבון ואי דאית ליה מקרקעי ומטלטלי מסתברא דיהיב
 ליה מטלטלי ואי לית ליה אלא מקרקעי שמין לו ב"ד קרק'
 אחד בינוכי' ולאחר השומא מכריזין שלשים יום רלופים ב'
 פעמי' ציוס בשעת הולא' פועלי' ובשע' הכנסת' או מכריזין
 צב' וה' של ס' יוכואע' ג' דכי חשבת' להו לזמי הכרזה לא
 הו' אלא תמי שרי כיון דמשכא מלתא שמע' אנשי ובשעת
 הכרזה אומר צפי למה הסרוזי' למכור אם בשביל צ"ח אם
 בשביל כתובת אשה כדאיתא בערכין ופרק אלמנה נזוכת
 דתיבא דתיבא ליה בהא ולא כתיבא ליה בהא ולאחר הכרזה
 אם מלאו יותר משומן או כדי שומן מוכרין לאחרים ואם
 לא מלאו כדי שומן כופין לאשה או לצ"ח שיקבלו
 בפירעון חובו בשומא ששמוהו ב"ד ומיהו אם הותירו שות
 מוכרן בטל - הר"ם במו"ל פ' ומיהו דוקא שיהא ראוי לו מה
 ששמוהו ויקבל בשיעור חובו כפי חלוקת השותפין האמור
 ריש צ"ב במתני' דער שיהא ד' אמו' לזה וד' אמו' לזה
 אבל אם אין ראוי לו אין כופין אותו לקבל בחובו מה
 שאינו ראוי ואין מדקדי' לו להוסיף על חובו ולקמות ביתר
 מפדי חובו שנמלא זה מולי' מאת"ע על מנה וכן כתב הרי"ף
 ז"ל פ"ק דצ"מ ובעל העטור :

שאלה

סח נר שמת' צלא צנים והיתה
 לו אשה ובא אחר וקדם וזכה
 בכספים אם חטול כתו' מאותה

ככספים או לא מי אמרה הפקר כהקדש וכי היכי דההקדש
 מפקיע מידי שעבוד חף הפקר מפקיע ובתור דזעי למר
 פשי' לי דאין מפקיע מדאמ' בשור סגנת משכונו של נר ביד
 ישראל ומת הנר ובא ישראל אחר והחזיק בו זה קנה כנגד
 מעותיו וזה קנה את השאר אלמא שלא פקע שצבד שי' ש'
 לישראל עלי' - וכח רב עוירא ומיהו ל"ל שאם הלא תפס
 המטללים של נר ללא גביה כתובה מה' ואי' לו לחקנת
 באוכיס דתקנו דתגבה מן המטלטלין :

תשובה

ואנא קל ודיקא חזיבא צהמ מלתא דבתר
 דפשיטמר מההיא דמשכונו של נר ביד
 ישראל דאין שעבודו של ישראל המלוה נפקע היכי הדר
 פשיטמר אבל במטלטלי אם קדם וזכה אין חזיבאין מידו
 וכי משכונן של נר ביד ישראל לאו משכונן מטלטלים הוא
 ואע"פ ש'ין הדבר לריך הכרע ממקומו הוא מוכרע דא'
 התם זה קנה את השאר אמאי תקב' לו סגירו דא"ר יוסי
 חזרו של אדם קובה לו שלא מדעתו אמרי ה"ע דליתני'
 וכו' אלמא משכונן מטלטלין קאמר וא"ה קאמ' צ' קנה כנגד
 מעותיו וא"כ לפי מה שהיה מדקדק ממנה רבינו שאין
 השעבוד נפקע היה לו להוכיח מהם ג"כ אפילו במטלטלי'
 ולעיקר הדין אכי' דן לפניך שאם הכי' קרקע ודאי האשה
 גובה כתוב' ממנו ולפי שכבר חל שעבוד' על הקרקע וככסי'
 בחוקת האמנה קיימי כדאסי' קנא פ' אלמנה ביזוכת ו'. ג'
 בשכתב לה מטלטלים אנב מקרקעי ואין הפקר ולא הקדש
 דאין מפקיעי סמידי שעבוד כדעת הגאונים סורס"י ז"ל ואפי'
 לדברי ר"ת ז"ל שלא חלק בין הקדש דמי' להקד' מזבח מ"ת'
 בהקדש קרקע מודה דאינו מפקיע מידי שעבוד וכדחנן
 מוסיף עוד דיבר ופודה הכספים הללו - אבל מה שהביא
 ראיה ממשכונו של נר אינה ראיה דשאני התם דקא קני
 למשכונן מדר' יבחק ואפי' משכנן בשעת הולאתו כדמוכת
 פרק השולח ופ"ק דקדושין - ואצרא במטלטלים דלא
 כתב לה מטלטלי אנב מקרקעי יש לה לדון לחוב ולזכות
 ואמיבא דמטלטלי נר משמע דהו' להו לאחר מיתה
 כמטלטלי דיתומי' ולא משתעבדי לצ"ח וכל הקוד' זכה בהן
 ודייקינן לה מעובדא דאסור גיור' פרק מי שמת דהו' ליה
 תריסר אלפי זוזי בין רבא ורב מרי ברי' הורתו שלא
 בקדושה ולידתו בקדושה הוה כי שכיב אמר היכי קני להו
 רב מרי בירוש' לאו בירוש' הוא במתני' מתכ"ס"מ כיהוסי'
 שויה רבנן וכו' כדאיתא התם ואם איתא יכתוב לו חוב
 על כל נכסיו כדי שינטרך לנצות בחובו כל אות' תריסר
 אפי' זוזי דבי' רבא לא משמע דאי עבד לא מהני דהו' להו
 כמטלטלי' דיתמי' לצ"ח ולא משתעבדי אלא דק' הא דתני'
 בתו' מ

שאלות

ותשובות

צחו' פרח מי שהיה כשוי ואף רצינו כתב גר סגור ובזבזו ישראל ככסיו וילא' עליו כתוב' אשה וצ"ח גובין מן האחרון ואל תסיבני שהיא רבי מאיר למחמיר בכתוב' ואמ' דכתו' צוזה אפי' ממטלטלי דיתמי דתינח כתו' צ"ס מאי איכא למימ' דהא לכ"ע מטלטלי דיתמי לצ"ח לא משעבדי ועל כן אני אומ' דמטלטלי דגר כל שהוא ביד אחרים עד גמר צויתחו היינו אותה המופקדי' אללסוזה פי' למית' וזה זכה הו' להו' כמטלטלי דיתמי ולא גבו ממנו כתו' אשה לרבנן וצ"ח לכ"ע והיינו דאסור גיור' ורבא' אבל הכא דבזבזו אותה ישראל לאחר מית' כבר חל עליהם שעבוד שכתובה וצ"ח בגמר מית' וקיימי ברשותיהו דהא לא קאי באפייהו וצ"ח אחרי' דמטלטלי' דיתמי גופייהו אי לאו דירושה נמילא קא הויא ועם גמר מיתה קמו להו ככסי' בחזקת יתמי הו' בתובה אשה וצ"ח גובין מהן כדתנן פ"ר הכותב פ"י סמ"ח ורבי' אשה וצ"ח ויורשי' והיו לו פקדונות או מלוה ציד קהרים ר' טרפון אומר יכתנו לכופל שבהם ור' עקיבא פומר יכתנו ליורשים שכולן צריכין שבועה ואין היורשים צריכין שבועה דאמא לר' טרפון כל שאין צדשות היורשים מומם בשעת מיתה כתו' וצ"ח גובים מהן ואע"ג דמטלטלי דיתמי לא משעבדי לצ"ח וע"כ לא פליג רבי עקיבא עליה לא שהן יורשים וזוכין ממילא דבר תורה כדאית' בירו' הגע פלמך שפטרם משבוע' ומסכי' זו תורה וזו אינה תורה הא לאו הכי מודה לרבי טרפון והלכך גבי גר דבשעת מיתה לא הית' זכות אחרים מעכבת ועומדת בפני שעבוד אשה וצ"ח קדמו והו' להו' ביתמי ידיה וקמו להו' ככסי' צדשותיהו מפני ששעבודם חל עליהם עם גמר מיתה ואע"פ שקדמו אחרים ובזבזו מוליאינותה מידו ואע"פ שאין מוליאיני מיד יורשין שקדמו וזכו אפילו לרבי טרפון כשקדמו צ"ח ובטלו מר"ה או מסמט' שאינו רשות יורשים אבל גר קדמו ובזבזו כמו שכתבתי וכ"ס אחר תקנת הגאון ז"ל שמשטלטלים כחרקע :

שאלה ע

ראובן ששכר לורף או גבע ששכירות ורצ' משכירות מופר ושכרם לחדש ימים והתחילו במלאכה ועשו בה יום או יומים ואח"כ חזר בו צ"ה הודיעני איך יפרע לו שפירותו משלם או כפועל בצול שאינו דומה צ"ח טעון לצ"ח ריקה ואת"ל יפרע לו כפועל בטל הודיעני והאי כפועל בטל ללורף או ללבע יהיה כפועל בטל שחומר היינו בשומר קסואין ששכירו ציוס או יהיה שכירותו יותר כפי ההרחה של לורף הודיעני דעתך :

תשובה

כל פועל שהתחיל במלאכה אם חזר בו צ"ה כוהן לו שכרו משלם ולא משלם לגמרי אלא פוחתין לו קלת מפני שיושב בטל וכמו ששכינו שברייתא הסובר בפועלים והטעם זה את זה אין להם זה

על זה אלא הרעומת צמה דברים אמורים שלא הלכו אבל הלכו חמרים ולא מלאו תצוה הלכו פועלים ולא מלאו להם שדה כותן להם שכרן משלם אבל אינו דומה צ"ח טעון לצ"ח ריקן עושה מלאכה ליושב בטל ובדאי אם היה לורף או ללבע או רוקס וכיוצא בזה ששכרן מרובה אומדים כמה אדם רוצה לכתות משכרו ולהיות יושב בטל ממלאכה כזו והכל לפי שכר העבודה ולפי טרחה ואי אפשר לומר שלא יתן לו אלא פוחתין קלת מפני שיושב ובטל וכמותה שאמר פי' אלו מליאות כותן לו כפועל בטל והא לא בטיל מאי כפועל בטל כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל ופרש"י שהכמה אדם רוצה לטול ולפחות משכרו ליבטל ממלאכתו ולפי כדדה הוא העסק בה והכל לפי שכר העבודה ורצוי השכר יש טרחה קל ושכרו רצויים חלוף ומכל מקום אם הוא חזק שאינו כהנה בעמידתו בטל אלא מלטער בצטול וכהנה צניעה אין פוחתין לו כלל כדאמרינן פ"ק הסוכר אמר רבא האי מאן דאגר אגירא לעבידתהי' וסליס עבידתיה צפננ' דיומת אי אית ליה עבידתא דגיתא מיכיה א"כ דכותה עבדי דקשה מיגה לא עבדי' אבל כותן להן שכרן בפועל בטל ואי אוכלסי כינהו דאילא עבדי חלשי כותן להם שכרן משלם והוי יודע שלא באמרו כל הדברים האלו אלא כשלא מלאו הפוליס להשכיר עלמין אבל אם מולאין משכירין ואם מולאין בפחות משכירין ומשלם הוא להם עד כדי שכרן שקבל עליו משלם וכמו ששכינו פ"ק המוכר את הספינה פ"ק בחלי הדרך כותן לו שכר חליה דרך ואין לו עליו אלא הרעומת ומקסינן עלה ה"ד אי דקא משכח לאגורא הרעומת מאי עבידתיה ואי לא משכח לאיגורי כו"ה אנריה צעי למיתן ליה ותירו לו לעולם דמשכח לאיגורי ומ"ה לא יהיב אלא חלי הדרך ומאי הרעומת סיכוי דעתא :

שאלה

עא הכותב ככסיו לאשתו דאמ' לא עשאה אלא אפטרופים אם הוא בקיין או בלא קיין ואפילו בלא קיין אם הפסידה כתובתה :

תשובה

כבר ידעת שהרצ רצינו חכמ' והרי"ף ז"ל העמידו להא דרבי יהודה אמר שמואל דווקא בכותב וחלקו דין כותב לאו כמו שכתוב בהלכות וכיון שזו כהלכתא בלא טעמא אין אנו סומכים אלא עליהם כי הם מקובלים מהגאונים ומאבות הראשונים והלכך אם זה בכות' ממש ע"כ אנו צריכין להעמיד דווקא צמיפה כתו' דאם לא כן היאך קופה הא קיימא לן דאין שטר לאהר מיתה ואיהי נמי פי' אפטרופסי' לא הויא דלא גמר לעשות אפטרופא אלא בשטר ואין שטר לאהר מיתה ומעתה אם בתוב צה קיין כפי צמיפה כך הדין וק"ל

שאלות

ותשובות

יח

זנושיסתלקו מע' אחיהם - ומתה הנת האחת והשיאו
האב והאם את הצת פשכיייה ועתה צא הבן ותבע
הקרקעות והמטלטלין מהאב והאם הודיעבו מה יוליא
האב והאם ומה יוליא הבן :

תשובה

הכותן מחנה לשני בני אדם או לשלשה
כאחד יד כולם שוי' ליטול בה חלק כחלק
והלכך זה שנתן כל נכסיו לבנו ולשהי צבותיו צימד כל
אחד מהם זכה בשליש הנכסים אלו לא פי' יותר במתנתו
ואלו מת אחד מהם היה האב יורש חלק הראוי לאותו
שמת בנכסים שהאב קודם לכל יולמי יריכו אבל עכשיו
ספירש ואמר שבזמן שתכנסו הצנות לבעלים יטלו
כדוניותיהם ולא יהיה להם חלק במתנה וזו שיסתלקו מעל
אחיהם גרמי' מלשון זה שרצה לגרע יחלקו משליש הנכסים
אם תהא הכדוכיא פחות משליש הנכסים אבל אם תהיה
הכדוכיא יתירה על שליש הנכסים צלח המול כי אם שליש
הראוי להם במתנה והלכך אם השיאו האב והאם את
הצת יטלו מהנכסים לצורך כדונייה כפי מה שפסקו
לה על שליש בנכסים אם פסקו לה כל כך אבל לא יותר
משליש אבל חלק אותה שמתה לא יכלתי לצרר בו הדין
מפני שלא הגדת לי שטר המתנה על צריו כי זה כדון
אחר לשון המתנה אפשר שתפקע זכותה בשעת מיתתה
ואפשר שלא פקע זכותה והאב זכה במתנה מהמתה
מבחי ירושתו אם תכתוב אלי לשון המתנה בדקדוק כמו
שהיא בשטר המתנה מולי יראוני מן השמים להטיב עליו
בהלכה שאין הכל תלוי בלא לשון המתנה והתנאים :

שאלה

עד שטר העולה בערכאות של גוים
דק"ל דקמגבי ממעבדי מו
ערכאות מי' בעיית חרי או אפי'

חד ועוד בזמן שהערכי בער אחד כותב והוא תחום על
ידו ואינו יודע בדברים אם נקראו ערכאו' אף זה העומד
תחתיו ומסוס דלא מרעי נפשייהו בהא מילתא בלסוד
קאמריכו לא שנת חד ולא שנת תרי לא שני גדול ולא
שנא קטן :

תשובה

מסתברא לידע לערכאו' סתם שנינו לא
שנא חד ולא שנת תרי ולא היה אחד מהם
פסול ושנים כשרים דווקא או יותר לא הית' הגמי' שותקת
מכיולא בדבר זה ועוד שערכאות לא מדין עדות הוכשרו
אלא לחזקה לא משקריו ולא מרעו נפשייהו וכל שהלכו
חכמים בדברים אלו על סמך האמת לא חלקו בין אחד
לשנים שכשהוכשר בעדות אשה פסולי עזת אפילו אשה
אחת אפילו עבד ואשה ואפילו נוי אחד הכשירו לבעדות
כשר הוא להלרכו שנים וצדבר שסמכו בו על אמתת
הכחג זה כראש דאפילו עד אחד כשר ותכן כל השטרות
בעולות

כך הטעם לפי שאין השטר והקנין מוסיפין ומעלין
במתנת שכיב מרע אלא מוגרעי כשהוא כותב או קובע
במיפה אינו מעלה ואינו מוריד ואם כתב לה מתכ' צריא
זה היא בעי' דרב פפא דבעא דבריא היאך ולא אפשיט'
וכיון דלא אפשיט' איכה אלא אפטרופסא דנכסי בחזקת
יורשי קיימי וכן כתב הרמב"ם ז"ל וכיון שבן כראה דאף
צקנין הדין אחד דהא שטר צבריא קובה הוא צקנין

ואפילו הכי אז ליכז הכא דהר אומדנא ואמריכו דלא כתכוין
זה אלא לעשות אפטרופוס והלכך צקנין כמי' זהו הדין
והוא הטעם דכיון דלא אפשיט בעיין לא מפלגיון בין
צריא לשכיב מרע וכשם ששכיב מרע לא מפלג בין
שטר לקנין הוא הדין לצריא ועוד דכי אמריכו צמאי
אלימא בשכיב מרע הא אמריכו לא עשהה לא אפטרופא
אלא צבריא לימ' לי' כו' הצ"ע כשקנו מידו אלא משמע דלא
שכא כך דעתי בוטה אבל בעל העמוד כתב שאם הוא
צריא ואמר בלשון מתנה וקנו מידו קנה ואם אמר בלשון
ירושא ואפילו קנו מידו לא קנה והיינו בעיא דרב פפא
עכ"ל ולא ירדתי לסוף דעתו ומה שכל' כתבתי לך ואתה
בשכלך הבר תדרור החבן מן הבר ובעיין מה ששאלת
אם הפסידה כתובתה כשעשהה אפטרופוס זו וודאי איכה
אפסדת כלום וזו היא הסכמה כל מי שראיתי מן הגדולים
וחדע לך מודאסי למשפט לבעיא דרב פפא מדחפית
הכות' בל נכסיו לאשתו וילא עליה ש"מ וכו' הקרע בחובה
ותעמוד על מתנתה וכמלאה קדחת מכאן ומכאן וכו' :
צמאי אלימא בשכיב מרע וכולהו וטעמא דילא עליה
ש"ח הא לא ילא עלי' ש"ח הקר' כתו' ותשאר היא אפטרופ'
והא דאמריכו בגמרא לא ילא עליה ש"ח קניא ולא קביא
ליבא בצרייתא :

שאלה

עב מי שגרס אשתו ולא פרע לה
כתובתה אם הוא קייב
במזונותיה עד שיפרע כתו' :

תשובה

כל אשה שנתגרסה גרושין גמורין אין
הבעל קייב במזונות ואפילו לא פרע לה
כתובה וכן תמלא בהלכות הרי"ף פרק שנים אוחזין
וצפרק בתרא דכתובות והוכיח הרי"ף ז"ל בדאיות ככוסות
ויש עוד דאיות בהגה ובסנה וסדין דין אמת :

שאלה

עג ראובן ולאה אשתו היה להם
בן אחד ושתי צבות ונחכו
להם כל מה שיש להם בעולם
קרקעות ועל גבן מטלטלין והיתה מתנה זו מעכשיו
ועל מנת שאם יבואו לידי צורך שימכרו וימכרו ויפרכשו
בכסף והתכו תכאם שבזמן שישיאו את הצבות או שישיאו
הם בעלמם שיטלו כדוניותיה' ולא יהיה להם חלק במתפ'

שאלות

ותשובות

העולות בערכאות של גוים מן השוק ואין לנו סומכין
 אפי' שחומתיהם גוים כשרים אלמא כוהנין האי הערכאו'
 בשטרותיהם להחתיים גוים מן השוק כדרך שאלו עושין
 שהערכי אחד כותב והיו מחתימין בו שנים מן השוק
 ואין לנו סומכין על עדות החתומים אלא על כאמרו של
 ערכי הכותב ואלו היו שנים מן הערכאות חותמי לעולם
 למה היו מחתימין בו עדים אחרים ואף על פי שהם
 מעמידין לפעמים תחתיהם כער אחד אין נראה לחוש
 בכך שגם הכער ההוא מתיירא ממנו מפני שאומר הדוכין
 עליו שחוקר אחריו כשהוא מותם על ידו והוי ליה כעבין
 שאמר כדרך נחמן וסופר דייכי ועוד שהערכי כדי שלא
 יתקלקל על ידי השלוחים מתיירא ובודק וחוקר אחריהם
 וכל זה בכלל מה שאמר דאי לאו דיהבי זוזי קמייהו לא
 מרעי נפשייהו וה"ל אי לאו דנחתי לקוסטא דמילתא לא
 הוו מרעי נפשייהו לפכתב ומחתם אפומייהו :

שאלה

ע"ה שטרות הללו ש"ג דרכן להרחיק
 מן הכתב מה תהא עליה ורבי'
 שמואל ז"ל כתב דשטר
 דפתיב ביה שריר וקיים שאין יכול שוב להזדייק וכשהן
 מקיימין אחריו מחקי' ותלויות בשטת אחרונה סומכין הן
 על כתיבת הסופר ש"ל שאר מה שכתוב בשטר כשר
 בכתב ידי אדם אחד וסופר מותם וקיימין אלו לריבין
 כתב ויסופר עלמו :

תשובה

הנה לרש"ס ז"ל דמחו ליה מאה עובלי
 בעוכלא דלפסול הרחקת שני שטין שטר
 ועדים חתומים אלו מלמטה וכל שאפשר לזייף השטר
 פסול כדאיתא בנמרא וכיון שכן אף הערכאות שמרחיקין
 חתימת מן השטר פסול ואני חושש לכל השטרות העולים
 בערכאותיהן שבזמן הזה יש לפסול זה ואף על פי
 שיוצאין לפכיו של בהרחקה משום דכיון שאינם מקפידין
 בדבר זה אנו חוששין שמה אירע כך וכזדייק ותדע לך
 דהא אין למדין משטה אחרונה וטעמי' משום דכיון דאין
 העדים מקפידים לשמוד חתימתם ממש לכתוב בשטר
 אנו חוששין שמה כך אירע וכזדייק ואין סומכין על עדות
 שטר עד שי דע לך שהוא כשר ולא יוכל להזדייק ומה
 שהקסה בפרק קמא דגיטין גבי שטר פרסא' דמסרוה
 באפי תרי סהדי ישראל והא בעיא שיחזיר מעניינו של
 שטר בשטה אחרונה ופרקי' במהדר ולא אקש' דעדיפא
 מיכיה והא הרחיק את העדים שתי שטין מן הכתב פסול
 כל' והפרס'יים אינם מקפידין בכך יש לומר דהיינו כמי
 בדמהדר אפרקו להו לכולהו קשייתא כלי' דא קשיא והא
 בעיא שיחזיר מעניינו של שטר בשטה אחרונה היינו
 פעמא' משום קשה הרחקה ובמאי דמסני כמי במהדר

אפרקו לכו כול' קשייתא כל' בר ממזר' וכיון דהדרי'
 וכתבי ענינו של שטר בשטה אחרונה : ש"מ דמקפד
 קפידו להרחקה וסתמא לא הרחיקו יותר ולמדין כג'
 מכל השטר וולתי מאותה שטה אחרונה ושטרות העולים
 בערכאות שכשרים ואין חוששין שמה הרחיקו יש לומר
 שגם הם היו נוהגים באותו עת להרחקת שני שטין אלא
 שלא דקדקו כל כך להחזיר בשטה אחרונה מעניינו של
 שטר כחכמי ישראל דקדקו וחסו לכל מה שאפשר
 להזדייק ולפיכך הק' בהליא בההיא דשטרא פרסא'
 משטה אחרונה ופריק במהדר שגם הם לעתה היו
 נוהגים :

שאלה

ע"ה הודאה בכתב ידו יכול לומר
 פרעתי או אמרינן כהי דלא
 גבי ממעבדי דלית ליה קלא
 אכל מכל מקום יכול למימר ביה שטרך בידי מאי בעי
 והכי משמע ודאי למאן דנריס בגיטין בשטרא פרסא'
 וגבי ביה מצבי חרי אלמא דבכל שטרא אפילו לא גבי ממש
 עבדי לא יכול למימר פרעתי דאי לא מאי גבי
 דקאמר :

תשובה

זו מחלוקת ישנה היא בין הראשונים כ"ע
 ומי' הא דשטרא פרסא' דקא סמיך בה
 מר לא ידענא מה ראיה יש ואלו כל היכא דקחני גבי
 משמע דל"מ למימר ליה פרעתי אמאי שביק מר מחתימין
 גופא דהוליא עליו כתב ידו שהוא חייב לו שאף היא
 קחני בה בהיא גובה מנכסי בני תורין אלא דגובה
 דקחני בכולהו לאו ראיה היא הא קחני כמי בעדים גובה
 מנכסי בני תורין ואף על גב דאי פועין פרעתי נאמן
 וגובה דקחני בכולהו לומר דהיכא דאמר לא לויתי הוחזק
 כפרן ויותר כ"ל להביא ראיה משטרא פרסא' דמאריבין
 באפי סהדי ישראל גבי ביה מצבי חרי - דקאמריבין
 עלה אפילו ממעבדי כמי' ופריק דלית ליה
 קלא בלמוד הוא דחייבן ממעבדי ומקמיבין לה אבני
 חרי ומצבי חרי מיהא גבי ול"מ אמר פרעתי והוא הדין
 לכתב ידו אף על גב דלא גבה ממעבדי דאפילו הוא
 שטרא מעליא וגבי ממעבדי אי לאו משום דלית ליה קלא
 וכגון דליכ' למימס לקוכיא וה"ל כגון דשעבד הזמן ומכר
 הבן כדאית' צירו' פרק המולך אלא היא אינה ראיה גמורה
 לפי שיש לבעל דין לחלוק ולומר דהא בהא תליא דכל
 שאינו גובה מנכסים משועבדים מאיזה לך שיהיה אינו
 מושש בהנחתו ביד המלוה ולפיכך אינו יכול לומר שטרך
 בידי מאי בעי ומכל מקום כך דעתי כושה שאינו יכול
 לומר פרעתי דאטו מפני שאינו גובה מנכסים משועבדים
 אינו חושש מצבי חרי שיש לו נאמר כיון שאין הלוח יכול
 לומר לו שטרך בידי מאי בעי אדרב' נאמר שהוא קושש
 מלהניח

ע' אלות

ותשובות

יש

מלהניח שטרם ביד המלוה : ולפיכך מלי אידך
 למימר ליה שטרך בידי מאי צעי דבשלמא בשטר שיש
 בו באמנות ללוה שהוא יודע שהוא באמן לומר לו פרעתי
 א"כ בשטר פקדון שהתורה האמינהו בטענת באכסו אינו
 חושש אם הוא מניחו לפי הסומך הוא על באמנותו אבל
 באן מי האמינו שישמוך על אמונתו אלא שאתה בא
 להאמינו מפני שאינו מקפיד אם ישאר שטרם ביד המלוה
 ויגבה פעם שנית מצבי חרי ואלו מלינו לבעלי הנמרא בן
 צפי' היה מן הראוי לתמו' ולשאל למה כ"ס עכשיו שאין
 עקר בגמרא שאין או' כן משקול הדעת ואם מפני ששכינו
 אות' בהדיא מלוה את חבירו בעדים לא להסותו כדינו
 לגמרי אלא לבני חרי ומשעבדי בלבד ותדע לך שהרי
 המפקיד אכל חבירו בשטר אינו גובה מנכסי' משועבדים
 ואפילו הכי איכא מאן דאמר התם פרק המוכר הבית
 שאינו באמן לומר החזרתו משום דאמר ליה שטרך בידי
 מאי צעי : ואף על גב דקיימא לן כמאן דאמר שהוא
 באמן אין הדעת כותכת שכתלקו בדבר זה שזה אומר
 כיון שאינו גובה מנכסים משועבדים אינו חושש וזה
 אומר בהפך ולא בעשה מחלוקתו של הדין והר"ם ז"ל
 מחלוק' שגויה בגמ' : ועוד דאפילו לדין דק"ל דמלי
 למימר החזרתו אלא דוקא משום דאי צעי אמר באכסו
 ובשבועה קמורה ואם אית' דכל שטר שאינו גוב' משעבדי
 מאיזה כד שיהיה יכול לומר פרעתי ולא מלי למימר אידך
 ליה שטרך בידי מאי צעי ה"ג כי אמר החזרתו יהא באמן
 כדינו שלא בשבועה ולהוי כמפקיד אכל חבירו בעדים אלא
 שכל שבשטר לריך להחזירו בשטר כדאי' בשבועות פ' כל
 הכשבעים א"כ יש שם מנו באות' שבפר' המוכר הבית :
 עוד שאלת את"ל דגבי מצבי חרי ולמ' למימר פרעתי
 אם וכול המלוה למוכרו מכירת שטרות אי הוי בשטרות
 שאין גובין בהן אלא מצבי חרי דמ"ס כך דעתי נוטה
 שיכול למוכרו דשעבוד ככסים למכירה שטרותיו לא מעלה
 ולא מוריד לגבות מיה' מצבי חרי מכרו לו וא"ת לפי שאין
 לו דין שטר ואינו אלא כמלוה ע"פ לאיי דין שטר יש לו אלא
 שאין לו קול וכתב שהוא בכח ידו אע"פ שאין עליו עדים
 גט מעליא הוא דבר תורה כשאר גטין ששנים חתומים
 בו ויותר מזה כ"ל שאפילו את"ל שיכול לומר פרעתי יכול
 למוכרו דאטו שטר פקדון שהוא באמן לומר באכסו
 א"כ החזרתו א"כ שטר שיש בו באמנות ללוה מי לא שזדבני
 אלא ודאי כולו מצד בני וטעמא דמלתא דאלו מדאוריית'
 כל השטרות אין להם מכירה לפי שאין גופן ממון אלא
 מדרבנן הוא שתקנו להם מכירה כדי לפתוח דלת בפני
 לוין וכדעת הרי"ף ז"ל וכן עקר וא"כ מ"ס כתב ידו דמאי
 אכפת' להו בין אין בו עדים בין יש בו עדים :

שאלה

הודאת בחתם ידו והשטר
 צנפו ש"ג מהו כיון דלא
 ידע למקרי לא מהני א"ר
 דלא אתמר אלא בעדים ליתנו בחזרת עדות כיון דלא
 ידעי למקרי אכל בהודאת בעל דין הא אודי כל מה
 דכתיב עליה :

תשובה

כל שחתם ידו יולא עליו גובין ממנו מצבי
 חרי דאפילו לכשתמלא לומר דכשאינו
 יודע לקרות לא מתחייב מ"מ מהסתמ' אכי אומר כל שהוא
 חותם ודאי קרא ואמ"כ חתם ומאן לימא לן שאינו יודע
 ואעפ"כ שאין מבין של ישראל יודעי' לקרות בשפרי ארמאי
 כיון דאפטר דידע חזקה כיון דחתם ידע וקרא דומ' למס'
 שאמר גבי שטרך פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל והם
 לא ידעי למקרי ופריק בידיעי לאו למימר דכל שאן
 חתומים אכו חוששין מן הסתם שמא אינם יודעים לקרות
 ולא נגבה צו עד שכלע שיודעין אלא מפני שאין סתמו
 של ישראל יודעים לקרות בשטרך פרסאה חשב השול שאם
 אינם יודעים לקרות לא שאחרים קורין להם והם חותמי'
 על ידוהם קא מכשר לאפוקי מינה בהא הוא דקא
 מק' לי הכי ואהדר ליה בדידיעי למקרי כלו' דחזקה שכל
 החתומים יודעים הם לקרות דכיון שיש להם לשפך על
 קריאת אחרים אף אכו כאלמר שלא חתמוהו עד שקראוהו
 והפי' בזה לפי דעתי ממקומו הוא מוכרע וכענין הזה
 כמי יש לפ' ההיא דפ"ק דשטרך פרסא' דמקרי באפי חרי
 ישראל - ועוד אכי או' לפי עקר השאלה שאפילו כשהמלוה
 מודה לו שאינו יודע לקרות א"כ שיש עדים שתתם עד שלא
 קראו מ"מ מתחייב הוא עתה בכל מה שכתו' בו כיון שלא
 חשב לקרותו וסמך על הסופר שכל הסומך על באמנו' של
 אחרים הלא הוא גומר בדעתו להתחייב בכל מה שיאמר
 מי שהאמין על עצמו והיינו טעמא דשליש וגדולה מזו
 אמרו בעל או' לפקדו' ושלש או' לגרוסי' באמן ופועמ' דכיון
 שהוא יודע בשעת שהשליש הגט שהשליש יכול ליתנו לא"ס
 אף הוא גמר בדעתו וכתבו לשמ' ונתנו לגרוסי' אם יאמי
 הכפקד גרוסין הוא וכ"ס הכא שסומך על אחרים אע"פ
 שאינו יודע מה שכתבו עליו ולא חשב לקרותו וחתם
 בחותם ידו שהוא גומר בדעתו להתחייב בכל מה שכתוב
 בו והרי הוא חייב בכל אותו חיוב אע"פ שלא לוב מדרבנ'
 יוחנן דא' חייב לך אכי מכה בש"ח כלומר אע"פ שלא היה
 חייב לווק"ל כר' יוחנן :

שאלה

חכמי הגוים שהם סומכים
 בהרמק' החתום מן השטר
 צמה שסיוס שלהם ידוע
 ולריך שיהא סיוס השטר מכתיבת הסופר מלבד וס'
 שיחתום והרי הכתיבה אמת והכל מיד הסופר :

יורה

שאלת

וחשובות

חשובה

אם הסופר זה שאמרת הוא הערכי והדבר כן כמו שאמרו אין כאן ספק ואין כאן בית מיתוס של הרמקת השיטין ולא עוד אלא שאין כאן הרמקה כלל לעולם שהרי כתיבת הערכי שאנו שומכין בו הוא דבוק ממש עם השטר ואפילו הרמק' שטה אחת הן אין כאן שאנו שומכין יותר בחתם שבסוף מן הס' וס' הוא בסוף הטופס שאין הכל אלא שאנו שומכין בנאמנותו דחוקה לערכי לא משקר ואין החותם שבסוף אלא להודיע שנגמר הענין אלא יודע אני בסופרי הגוים שכאן דאדרבה כשהן כותבין שטרות ע"י סופר שחתיו לעולם הוא מקפיד שיהא סיומו של שטר מכתיבת הסופר שכתב השטר וזה בהקפדה לא דרך עראי וע"כ בכל מקו' שיעשו כן אני חושש לה כמו שאמרתי ומן הטעם שאמרתי ואם הסופר הזה שאמרת הוא ערכי הסופר שחת הערכי כמו שכתבת בכלל דבריק שרירך שיהא סיוס השטר כתיבת ידו של בער הערכי ולבסוף הוא קוח' הנער הכו' ואחריו הוא חותם הערכי ע"פ שיש בתיסטין בין סיוס השטר לחתימת הנער אין כאן בית מיתוס שהרי סיוס השטר מכתיבת ידו של בער והרי הוא כאמון ערכי עלמו ע"כ לשוכך ומסתברא שאין סיוס הנער וחתימתו שבהם לא מעלה ולא מוריד לפי שאין אנו מכשירין לפי דעתו כתיבת הנער אלא מפני שהערכי חותם וה"ל כסופרי דדיני דרז בחמן א"כ שהערכי משום דלא לתרע ע"י הנער חוקר אחריו ולולי שירד לאמיחת העניין לא היו קוח' אבל שטריו שנעשו וכחמנו ע"י הנער הערכי לא היו מכשירי' אותן שאין לו לא כשנעשו בהדין והכידון שלפניו דומה לראיה שהרי כיון שאי ינס מקפידים בהרחק' השט' כמלא שאין הכל אלא מן הנער בלא ידיעת הערכי שאם או' כחב הנער וחתם הערכי והרמיק השטר ואח"כ חתם מה שלמעלה וכחב הנער לע מו שטר אחר על החותם הערכי שאינו עכשיו מתירא ממנו שיחקור אחריו לפי שכבר עשהו ומה ששאלת להודיעך דעתי בדיון שטר העשוי בערכאות והלה כופר בו האיד' יחסיים אם הערכי כאמן להעיד או לריך שני עדים כשרים בקיאים בכתבו להעיד עליו כך דעתי נוטה שהאדם בעלמו כאמן סוף דיכא כחמלת דינא שהרי כל עלמינו אין אנו שומכין אלא משום חזקה לא מרע נפשיה וכ"ס דלא מרע בה' דמשכוכי' כפשי' אשטריו דעלמא דכו' דיפו משמו למה ליה אדרבם קפיד הוא בזה יותר ואין לך עומס עליו ויפוי אחריו ואפילו מי שאין מקפיד על עלמו ומרע נפשיה בשטרותיו מקפיד הוא בשטרות שכו' דיפו ביד אחרים משמו ולא מרע נפשיה להעיד על עלמו ואפ"י תאמר דמקרי ואמר כיון שאין עיקר הדין במה שאנו שומכין עליו בשטרותיו אלא על החזקה דלא מרע נפשי' אין לך חזקה גדולה מו' ועוד זכר לדבר

אמנה שבשטר הם מעידין דמי' כל שהן כאמנים אמנה שבשטר כאמנים בקיום השטר כל אחד על כתב ידו בלי לרוף עד אחר ה"כ כסם שהאמנתו אמנה שבשטר בכתב ידו כך האמנתו על כתב ידו :

שאלה

עט ראובן נשא אשה והוליד ממנה חנוך ובשעה שנשא חנוך זאת האשה נתן לו ראובן אביו שדה אחד במחכ' ולאה אמו אש' ראובן לא חתמה לו ואח"כ מכר ראובן שאר הקרקעות לאחרים וחתמה להם אשת ראובן ולימים מת ראובן ובאה אשת ראובן לגבות כתובה מחנוך בנה מחמת הקרקע שנתן לו ראובן והיא לא חתמה לו לפי שלא נשאר לראובן דבר שתוכל לגבות ממנו ונס לא תוכל לגבות מן הלקוחות שהיא חתמה לכולם ועוד שאותם לקוחות הם גוים והם אלמי' ואין לה לתבוע הדין עם מי :

תשובה

מה ששאלת חנוך כי הכיח לז' מקום לגבות ממנו הדין עמו ואף על גב דק"ל אשחדיף בני חרי גבי ממשעבדי כדאסיקנא פר' מי שהיה כשוי אשחדיף ממילא משמע כגון ששטפה נהר או כעשית ארץ מלכה אבל היכא דאיהו גרמה לה כגון היא שחתמה ללוקח שני אצדה כתובה דאיהו כחכ' אלצע בין שיניה וכדתי פירק מי שהיה כשוי כתב לראשון ולא חתמ' לו לשני וחתמה לו אצדה כתוב' ואצדה לגמרי משמע דלית לה לא מראשון ולא משני וכדתיא לוח מן האחד ומכר ככסוי לשנים וכחב ללוקח שני דין ודבריה אין לי עליך אין לו על לוקח ראשון כלום מפני שיכול לומר לו הכחתי לך מקום לגבות ממנו ודין אשה ודין צ"ח שזה הוא בדבר לפי ששניהם הפסידו על' כפסם בידיים כשחמו לשני וא"ת והא מצעיא לך החס בשלהי מי שהי' כשוי אשחדוף בני חרי מהו למטרף ממשעבדי ואתי למפשט דלא טריף מדתנית כחב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו וכו' אבל כתו' וכו' ופריך רב כחמן מאי אצדה משני אבל מראשון אית לה ואחא רבא ואס' ליה ואמר שני תשובות בדבר חדא דאצדה לגמרי משמע אלמא דאית ליה אשחדיף בני חרי גבי ממשעבדי אית ליה כמי דמאן דכתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו אצדה כתובה מראשון אלא כיון דאיהו יכולה לטרוף משני הו' להו ככסי שני לגבי דידה כאשחדוף ונוצה מראשון ולא אמרינן דאי' אפשר' כתו' וכל מאן דאית ליה אצדה כתובה לגמרי אית ליה כמי אשחדוף בני חרי לא טריף ממשעבדי וכו' דאסיקנא בנמ' הלכתא אשחדוף שני חרי גבי ממשעבדי ממילא אכריח דמאי אצדה משני אבל מראשון לא ואית לה לא היא דרבא לא שמעי' ליה דפליג ועקר דיכא דאשחדוף דמיא לבריית' דחתמה לשני ומשום הכי אלטריך לדקוסי' נפשיה

כפטיה טובא לאפוקי לברייתא מפשטי דא לא אבדה
 לגמרי אלא משכי ובהא דינא הוא דפליג רבא עליה ואמ'
 דב' חסובות בדבר לאבדה לגמרי משמע ועוד דבהדיא
 תניא ליה מאחד ומכר בכסיו לשנים אינן לו על לוק' ראשון
 כלו' וכתוב' וצ"ת ה'ת' איהו דאפסיד אנפטיה צידיסכשחת'
 לשני וה"ה לאשה ובקושיין דאבדה לגמרי משמע ולעולם
 דאשתדיף צני חרי ממילא גבי משמעבדי והא דאמ' בגמ'
 התם איהו דאפסיד אנפטיה צידיס מסתגא דמלת' דרבא
 הוה ולא פירוקא דרב כחמן הוא וכן פרש"י ז"ל והא דלא
 אמר הת' איהו דאפסידהו אנפטיהו משום דעל ליה מאחד
 קאי דמינה סליק אמר הכי וה"ה לאש' והא דא"ל רב ימר'
 לרב אשי והא מעשים בכל יום וכי' לאו משום דפליג רבא
 צדיכא דאשתדוף קא"ל הכי אלא משום ההי' דסברא
 קדמא דמדמו ליה לחתמה לשני וקא צעי למידק מינה
 לאשתדיף צני חרי דלא לטרוף משעבדי וע"ל דרב כחמן
 הוא דפריך לה הכי ואמר הת' איהו דאפסיד אנפטי' צידיס
 ומיהדר הוא דקא הדר ביה מההוא דקוייא דמאי אבדה
 משני ולא מראשון והדר ביה משום שני חסו' שהשיב לו
 רבא ופריק האי פירוקא אחריתא והת' צב"ח משום דאיהו
 דאפסיד אנפטיה צידיס . וה"ה לכתב לראשון ולא חתמה
 לו לשני וחתמה לו ותדע לך דהא עקר דברי רב כחמן
 ורבא אפירו' ודיכא דברייתא דחתמה לשני הוא לא דיכא
 דאשתדיף צני חרי ורב כחמן משום דהא ס"ל מעיקרא
 דמי אהדדי ואלטרין לדחוקי כפטיה ולמימר דלא אבדה
 אלא משני אכל השתא דאברר ליה טעמא מאידך צריית'
 ליה מאחד ומכר בכסיו לשני דאיכא לאפלוג צין מפסיד
 כפטיה צידיס ובין אשתדוף ממילא תו לא כריך לדחוקי
 ולאוקמי כפטי' בהוא פרוק דצריית' חתמה לשני דהתם
 כמי איהו דאפסידא אנפטי' ולא אפסידהו היא מידעלי' דרב'
 כחמן צדיכא דאשתדוף צני חרי וא"כ אמאי לוקי כפטיה
 במלתא דחיקא דולאי פשי' דצרייתא משום אבדה לגמרי
 משמע וסתיתק ליה רבא וקבלה מיניה דאע"ג דהכי דחתמו
 לשני לית להו מראשון כלום א"ה אשתדיף צני חרי גבי
 משעבדי וא"ה חתמ' לשני אבדה כחו' לגמרי וכן כרמיה
 דעת חרי"ק שהביא הצרית' ככורתה ולא פיי' אבדה משני
 ולא מראשון וכן תמלא דין זה מפו' להר"ם במו"ל בהלכות
 מלוה ולוה פרק י"ט וכן ר"ח בעל העטור ז"ל ביאמר
 אחריות וכתב שאין צנוס חמות שלהם התם איהו דאפסיד
 אנפטיה צידיס והאמת שאלו היו כל הספרים מורים כן היה
 העניין יותר מבואר אלא שאין העקר הזה מחצטל מחמ'
 אותה גיר' והיטב יס ליפכה ואע"פ שתמלא בפיי' ר"ח ז"ל
 עניין יראה שחולק על זה אנו אין לנו לסמוך אלא על מה
 שיראה מפשו' וקשיותו של רבא ועוד כסמוך על כל שאר
 הגדולים שהסכימו כלם לדעת אחד ושואו בדין זה יתקד

ומעשה אע"פ שמכרו שניהם לגוים אלמים אין בכך כלום
 שהיא היא שכתבה אלבע צין שיניה ולא עוד אלא מפילו
 מכר הבעל לבדו שאר קרקעותיו לאלם אפי' כן אין לה
 על הלוקח ראשון כלום דיכול לומר לה הנמתי לך מקום
 לבנות ממנו דלא אמרו אלא אשתדוף צני חרי שאינה
 ראויים לבנות מהן אלא שהן ציד אלם ומלווין הן בעלי
 זרוע ליפול וכמו שאמר בירו' והגע עלמך מכר לראשון
 וירשו בנו שהוא אלם שיחזיר צ"ח על הלוקח שהוא כוח לו
 שהיורש ק' ממנו אלא לעולם אומר לו הרי שעבודך לפניך
 ולא תק' ליה מההיא דחני' לשבח קרקעות כילד הרי שגול
 שדה מחזירו והרי היא יולאה מתחת ידו כשהוא גובה
 גובה את הקרן מככסים משועבדים ואת השבח מככסים
 צני חורין ופי' רבא כגון שגול שדה מחזירו וחסר בה
 צורות שיחין ומערות וצא כגול לבנות קרן דהיינו למי
 קלקול חפירת השדה גובה מככסים משועבדים ורבה
 צד רב הונא פי' כגון שנטלו מסויקין כלומר מתחת גולן
 כמותו ששכינו פרק הגולן בא כגול לבנות קרן גובה
 משעבדי דילמא מי' שגול השדה ומכרה למסיק גוי דיכא
 הוא דלישתלם מן הגולן כמי שחפר בה וקלקלה ושדפה
 ואע"פ שאין קרקע כגולתו אין יכול לומר הרי שלך לפניך
 מפני שהעמידה ציד חזק ממנו ואע"פ שאלו שטפה נהר
 אומר לו הרי שלך לפניך כמו ששנינו פרק הגולן בתרא
 ומינה לכדון שלפנינו דכיון דהיא מכורה אלל בעלי זרוע
 הרי הוא באלו אינה בעולם ושדופה היא אללו ואין יכול
 לומר הרי שעבודך לפניך לא היא דהתם לאו מדיכא הוא
 דאמרו כן אלא משום קנס וכמו שא"ר יומקן צירושה עלה
 דההיא קנס קנסו חכמים בגולן עוד דאלו היה כן
 אפשר דלא משחמט' תכא או אמורא דלימא הכי צפ"ק
 דצ"ק בהלין דיכא דמיירי גבי מכר בכסיו לא' או לב' או
 בניטין גבי חתמה לשנים או בשום מקום אחר כמו שאמר
 אשתדוף צני חרי גבי משעבדי והאי דיכא דאשתדוף
 צני חרי דיכא חתמא ואין לך צו אלא קדושו וכל סכן שאין
 סתם גוי אלם שהרי יכול לכופו בדון לבא עמו במשפט

שאלה

כך כראש דין האמת והלדק
 פ' אשה אחת שהלך בעלה למ"ה
 ושמעה צו שמת וחובעה
 לפסוק לה מזכותיה וצ"ד
 ראו דבריה וירדו לבתים שהכית בעלה למכור אותם
 לפירעון כתובה או למזכות איזה דרך מהכ עדיף לקיים
 מכירת הבתים מוכרת לכתובה או נפרעת מכתובת'
תשובה דע לקיים המכירה אין הפרש בין מזונו
 לפתוח הכל שמכר' היא צב"ד אפי' הדיוטני
 צין שמכרו צ"ד צין למזכות צין לכתובה המכר קיים אם
 מכרו אותו בדין ובתנאים ידועים שאין זה מקומו לפי שלל

שאלות

תשובות

במה השאלה עליהם אבל לפי מה שכתב מחוק דבריו אינו
 דואה שתהא אשה זו יכולה למכור לבתו ואפי' ב"ד כי אם
 שפחה כר' שמועה זו שפחה לא שפחה בן מפי עדים
 ולא אפי' מפי ע"א אלא קול הצרה בעלמא שילא בעיר
 ואם הדבר כן אינה מותרת ליכנס לאחור בקול וכל שאינה
 מותרת ליכנס אין מגבין לה כתובה ומחוק דבריו ראיתי
 שהצ"ח לכלל טעות זה מה שראיתי בגמרא גבי פלוגתא
 דרב ושמאל בפוסקים מוזנות לא"א שהעמידו כל אותה
 השמועות כששמעו בו שמת ואתה סבור כי שמעו בו שמת
 שהזכר שם הוא ששמעו בקול הצרה בעלמא ועד אין זה
 ואינו כן דאדרבה כל אותה שמועה שזכרה שם הוא
 ששמעו כן מפי שני עדים הראויין להוריד היורשין לנחלה
 על פיה' וחדע שכן ממה שא"ת"מ"י שהלך בעלה למ"ה
 וחדעה מוזכות ב"ד יורדים לנכסיו וזנין ומפרנסין אסתו
 אבל לא בניו וזכותיו ולא ד"א כלומר מדקתני אבל לא
 בניו וזכותיו אי אתה יכול לתרץ גם כן כגון ששמעו בו
 שמת דאלו כן כ"ס דזנין בניו וזכותיו שהן יורשין ויורדין
 לנחלה ופרקה רב פפא ששמעו בו שמת בע"א כלומר
 שאין שם ב' עדים אלא אחד והלכך אינה דאבעי לאכסובי
 בע"א כו' לא מלי נחתי מזוזי כמי לית להו אלמא כל שאר
 ששמעו בו שהזכר כששמעו בו כן מפי שני עדים היא אבל
 כל שמיעה שע"פ אותה שמיעה אין מחירין אותה ליכנס
 אף היא לא יחזיק לה כתובה אלא אשה זו אם תבעה
 לנחלה למה מוזכות פוסקין לה ופדק"ל פוסקין מוזכו' לא"א
 ודוחא לאהרן' חרשים מיום שהלך בעלה אבל חוק' ג'
 חרשים לא ודק"ל לחזקה אין אדם מניח ביתו ריקם
 וב"ד יורדים לנכסיו ומוכדין בדקדוק וסומא ע"פ דקיימין
 ואין מוכרין הרבה בפעם אחת אלא מוכרין כמה שישפיק
 לה לבי' חרשים ומכרשים אותה אחת לשלשים יום כמו
 שכתב הלכה ריש פרק אלמנה כוונת :

לפרוע לה כתוב' ואחריות' כמי איתמי היא ולא עליהם :
 ועוד אחרת הצ"ח לכך מה שכתבתי לרבי נתן מניין
 לכותה בחברו מנה וכו' . וגם אינו כשכתבו ב"ד ופרשו
 כתוב' קודם שהספיקו אותה ב"ח לגבות מחמת דכיון
 דנפרעה כפרעה ואי' כאלן דרבי נתן אבל ודאי אם מכרו
 ב"ד לפרוע לה קלח כתובה וכשאר שאר הכתובים מחמת
 שאר המקלח האחר ואין לבעל הנכסים מחוררים אחרי'
 אלא אלו א"כ שמכרו אות' נכסי' מחמת מוזכותיה כבענין
 זה באין ב"ח שלה וגבין מאותו קרקע מדרבי נתן כמו
 שהיא יכולה לטרוף אותו מפני שכיון שמכרתו היא אע"ג
 דאחריות איתמי אחריות דנפשה קבילה עלה כלומר הרי
 זה באלו מחלה לגבי לקוחות וכאות' שאמר פרק אלמנה
 כוונת בעי מיני' מרב שסת מוכרת למוזכות מהו שתחזר
 וטרוף לכתו' קא מצעי' להו הא דרב יוסף דא' רב יוסף
 ארסלת' דזבב' אחריותא איתמי ובי' דינא דזבין אחסנת'
 איתמי ופרפ' א"ד מלי לימר לה כהי דאחריות דעלמא
 לא קבילת עלך אחריות דנפשא קבילת ע"ך ואסיקא
 דלא טרפא דאחריות דנפשא מיהא קבילת עלה כלו' מחלה
 להם שטבול' וכיון שכן הו"ל ליה מחילה אפילו לגבי טוב
 מוקדמי' שלה מדשמו' דא' שמו' המוכר ש"ח לחבירו וחזר
 ומחלו מחול ומ"מ כ"ל דאף כבענין זה יכולים הם לחזור
 ולטרוף מפני שטבול שלהם על אותם נכסים דבר תורה
 מדר' נתן ומה שהוא משועבד לב"ח מדבר תורה אינה
 יכולה למחול וכל שכן בש"ח שאנו כותבין בהן
 משתעבדי' לך ולכל מאן דאסי מחמתך ודברי' או עמוקי'
 מאד וכתלקו בו חכמי הדורות ואני כתבתי לך הכר' לי :

שאלה

פא אם האשה הזאת יש לה ב"ח
 וצ"ח לפרוע מאותו קרקע
 אם מוציא אותה מיד הלוקח
 צ"ח שמכרו אותו ב"ד לפרועו כתוב' או למוזכות :

תשובה

כבר אמרתי כי צדקן שלפנינו
 אינה יכולה לגבות כתובה מפני שאין
 כאן עדות שמת בעלה וכיון שכן הוא אין ב"ד יכולין למכור
 מנכסי הבעל לבעל כרעון ב"ח שלה שכתוב לא כתנה לגבות
 בעודה יושבת תחת בעלה ובן מחמת חוב בעלה לא
 ימכרו אלא בתנאי ידועי' ויודיעוהו וא"כ אם לא רצה
 לפרוע יורדי' לנכסיו ופורעים אותו שלא בפניו וכ"ס שאין
 ב"ד מחזירים בעיר לחקור אחר פני שהוא חייב להם כדי
 שיפרעו אותו מנכסיו אלא מוטב הוא שאם שמעו בו שמת
 אפילו בע"א ימכרו בית דין הקרקע לכתובה מחמת
 חשש ב"ח מוקדמי' שלה כדעת מקלח הראשונים כמה
 שכתבתי לה ואמר ההכרזה כדינו ואם לא שמעו בו שמת
 אפילו בע"א אלא בקלא בעלמא מוכרי' למזכות כדרך
 שפוסקים

תשובה

דבר ברור ידוע הוא זה ואין כאן בית
 מחוס שאין צ"ח שלה יכולין להוציא מיד
 ולקוחות שלקחו לזכר כתובה ואיני יודע מי הצ"ח לזה
 אלא אחד משני ענינים האחד שמה את' סבור דכיון שב"ד
 מוכרי' כדי לפרוע כתוב' הרי זה באלו מגבו לה הקרקע
 בעלמה זאת' כמכרוהו מחמתו או שמכרה היא אותו
 בדרך מוכר קרקע לאחר שנבאו בחובו ואינו כן שהם
 לא נבנו לה את הקרקע אלא מחמת יתושים מכרוהו כדי

שפוסקים למזוזות לא"א מהלך בעלה למ"ה ואינו לריכים
הכרוה וכדק"ל לכרנא ולמזוני ולקבורה אין לריך הכרוה
ומ"מ אין מוכרין אלא כדי שיספיק לה וכיחבין שלמזוזות
מכרו ומה ששאלתי כילד היא כותבת פלו' אלמנת פלוני
או פלונית בת פלוני תכתוב כמו שתראה אם שמעה זו
שמת אפילו בעד אחד :

שאלה

פג מי שזמן עדים ללוואתו ואמר
להם הרי הוא מלוה מחמת
מיתה הו' עדי' לוואתי וכתבו
וחתמו ככל היולא מפי אחרי כן לוחלק בכסיו לבניו
והעדים אחר מיתתו כתבו וחתמו כל דברי לוואתו בשטר
וכללו בו כל ההנחות והחלוקות שעשה ומסרו לו העדים
אותו שטר הלואה כתוב וחתום ביד האפטרופסים אח"כ
בא אקד' מאות' מקבלי המתנה הכתובי' בשטר הלואה
והבע לעדים שיחתמו לו שטר בפני עצמו מכל אותו
זכות שיש לו בלוואת הש"מ הכ' השיבו העדים הכי כבר
כתבו וחתמו וכתבו ביד האפטרופסים וכבר עשינו
ש' יחותי ושם תמלא זכותך ממ' שהכית הש"מ ואין לנו
יכולים לחזור ולעשות שליחות פעם שנית והאיך נעשה
מעניין אחד שני שטרות תגבה ותחזור ותגבה * השיב
המקבל לא עשייתם שלוחותכם שהרי לא בתחתם לי ולא
בידי שום ראיה בגבות בה מתנחי מיד האפטרופסים *
השיבו העדי' מעולם לא גובו הש"מ שכתוב לך בפני
עלמך שטר מאות' הנחה שהכית לא לזה לפנינו ולא נחנו
כתבו ביחד ועשינו שליחותינו אם אתה חושש שמא יכפרו
בך האפטרופס בא ותבע מהם שיחפסו לך עכשיו וכותך
בז"ל באשר ימלאו כתוב וחתום :

תשובה

דברי שאלתך מסופקי' מעט בעיני מחוך
לסונך שכתבת ירטה שהש"מ לזה לכתוב
ולחתום ואח"כ עשה כל לוואתו בטלה ואין העדי' כותבים
לא לזה ולא לאחרי' וכדא' ש"מ שא' כתבו וחתמו מנה לפלו'
ומת אין כותבין וכותבי' שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר
ואין שטר לאחר מיתה ואמר נמי מתנה ש"מ שכתוב בה
קכין שמואל אמ' לא ידענו מאי אדון' ביה שמא לא גמר
להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואיבי יודע אם
אמ' להם כמיפה את בחו וכגון דא' ליה אף כתבו וחתמו
דאז כותבין וחותמין כדאיתא התם או שמא לא דקדקתה
בלסונך ואולי לא אמר לכתוב ולחתום אלא שיהיו כותבים
דברי לוואתו בדרך ש"מ שדרכו לנות לכתוב דברי לוואתו
וכותבו לזכרון בעלמא ולא לכתוב ולחתום מדין שטר
בכעניין זה היה אומר שלא לזה כלל לפחות ולחתום אלא
שהם כתבו מעלמן לאחר מיתתו מה שנוה בפניהם ואם
רלו העדי' לכתוב זה עכשיו וכותו בפני עצמו הרשות בידו
לפי שאין שטר לואה כשאר שטרות בעלמא שגובה בו

כדין שטר אלא דוכרן פתנמי בלכד שלא יכפרו היורשים
לומ' שלא לזה ולא נתן הש"מ כלום אבל אם אמרו היורשי'
פרענו נאמנים ודבר ברור הוא וחדע שאם היה דין שטר
לא היו העדי' רשאי' ולכתו' ולחתום כלל דברי הש"מ לאקד'
מותו שהרי הוא לא לזה אות' : ואדרבא אם אמר הפסיד
וכיון שלא אמר להם לכתוב האיך כותב דבקניין לסוד הוא
דא' דאין לרי' לומר כותבו אלא ודאי מה שהן רשאי' לכתוב
היינו מפני שאין לכתובה דין שטר * שיהיה כמלוה בשטר
שאין היחומים יכולי' לומר פרענו אלא כעין זכרון דברי
בעלמא והיינו נמי דאלטרריך רבא למצעי בשלהי גט
פשוט ש"מ שהודה מהו לריך לומר כתובו דאטו אכתי לא
ידע רבא דעדים כותבים דברי ש"מ אע"פ שלא אמר להם
לכתוב : והא דאמ' ג' שכנסו לבקר הקולה רלו כותבין
רלו עושין דין שנים כותבין ואין עושין דין אלא דהתם
היינו טעמא משום דאין כתיבת העדים אלא כעין זכרון
דברים בעלמא בכל מה שהוא מחלק ונותן והעדות ע"פ
הוא : אבל הודאה במוט שהוא חייב כתיבתם הוא
בשטר בעלמא בגבות בו מן היורשים או אפילו ממסעבדי
ששעבד לו לאס' מכאן וכל זמן שאותו שטר יולא מחמת
יד בעל דבר אינו יכול לומר פרעתי * לפיכך הולריך
הכא לשאלו אם לריך לומר כתבו כדריא בעלמא שהודה
שלריך לומר כתבו וכדא' הודאה בפני שנים ולריך לומר
כתבו ובפי' כת' כן הראב"ד ז"ל צפי' גבין ההו' ש"מ שהוד'
זו"ל ולואת ש"מ אע"פ שכתבו העדים מדעתם כמלוה ע"פ
ויכול לומר פרעתי עכ"ל : ומעתה כיון שאין לחוש לגובה
וחזור וגובה כותבין אפילו אלף וכעניין שאמרו בשטרי
מקח וממכר שכותבין חוץ מן האחריות שבו ובשטרי
מתנה כותבי' שני שטרות על שדה אחת לפי שאין אחריות
למתנה וב"ש שאין לחוש לטורף וחוזר וטורף אין אומר
בממון אין חוזרין ועושין שליחו' אחרת וב"ש בזה שמין כאלף
שליחות כלל כמו שאמרו * ומ"מ אם לא רלו העדים
לכתוב אין חייבי' אלא שיעידו לו כן בפני ז"ל או אם רלו
האפטרופ' מוליאיין לו שטר המתנה להחפיי' לו וכותו בז"ל
וב"ד מתפייסין לו זכותו ושפיר דמי

שאלה

פד ראובן ליה משמעון י' דינר
על משכון והיה עד אחד
בדבר שידע המשכון וידע
המוט אבל לא ידע אם י' דינ' או פחו' או יותר ותבע ראובן
משמעון חן לי משכונ' וקח לך י' דינ' שאני חייב לך והלה
אומר חן לי כ' שאלה חייב ליואמוזר לך משכונך וצא העי'
והעיג שהוא יודע בוודאי שהמשכון של ראובן ביה
שמעון אבל לא ידע בכמה דינר ששכנה הודיעני אמנת
הדין ואם כאמר על שמעון הרי הוא מחוייב
שבועה שאינו יכול לשבע אולא :

יא

תשובה

שאלות

ותשובות

תשובה אם הוליא שמעון לפני צ"ד או בפני עדים קודם שנפל המחלוקת וההכחשה זכייהם הדין עם ראובן וכלל גדול אמר ויהא פסוק צידך כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה וביון שכן הוא הנע עלמד ואלו היו באן שנים שמעידין כדברי האחד בוודאי היו מחייבים את שמעון להחזיר המשכון לראובן ועל שמעון להביא ראיה על כך הממון שהוא תובע וטעמא דמלתא דכיון דאיכא עדים זכריהם המשכון ביד שמעון ועדי' מעידיהם טראו אותו בידו אין לשמעון שום מגו על המשכון דלקח' הוא בידי אינו יכול לומר דהא איכא עדים זכריהם המשכון לידו והחזרתיו אינו יכול לומר דהא אפקיה לפני צ"ד קודם שנפלה המחלוקת וההכחשה זכייהם והן אבו רואים אותו תחת ידו והלכך אמר לו לשמעון אתה איכך טוען צנוף המשכון שום דבר לא שיש לך טעבוד עליו וכעון שיש לך עליו כאשר אתה אומ' ואין לך עליו לא כמה שהוא אומ' מ"מ המשכון הוא חוזר לבעליו בעיניו כיון דלחזרה עומד הרי הוא כמוחזר והבא ראיה על כך שאמרת וסקול כמותה שאמ' פי' המקבל היתומי' אומ' אבו הסבחנו וב"ת אומ' אביכם השבית על מי להביא ראיה ואסיקנא על היתומי' להביא ראיה מ"ט ארע' כיון דלגובייהא קיימי' כמאן דגבי' דמיא ויתמי ליתו ראיה ולסקול אמר אביי אף חנן כמי תמיכא הפק זה קדם ספק זה קדם פי' אילן הנטוע לפתח העיר קולן ואין נוהן דמים אלמא כיון דלמיקדן קאי אמרינן לי' זיל קוז דרמי' אמר ליה זיל אייתי ראיה וסקול ה"ל ארעא כיון דלגובייה' קיימא כמאן דגביא דמיא ויתמי כיתי ראיה וכסקולה ואף אבו נאמר באן משכון כיון דלחזרה קאי כמאן דמוחזר דמי ומעות כיתי שמעון ראיה וכסקול ועוד ראיה אחרת ממה שאמרין פירק חזקה הבתים ופרק כל הכשבעין גבי אומן הכותן עליתו לאומן אומן אומר שתיים קללת לי והלה אומר לא קללתי לך אלא אחד כל זמן שהטלית ביד האומן על בעל הבית להביא ראיה פתחה ו בזמנו כשבע וכוטל עבר זמנו האוליא מחזירו עליו הראיה ה"ל דאי דאיכא עדים כחזי נמי קאמר אלא לא דליכא עדים אלמא אומן מהימן מאי לאו מסו' מגו שיכול לומר לו לקומה היא בידי מהימן כמי אגרי' לא לעולם דליכא עדים והוא דלא ראיה דאלמא אי ראיה לא היה כאומן על קלבת השכירות מפני שהאומן אינו כאומן לומר לקות הוא בידי וממנה אתה למד בשאר כל אדם היכא דאיכא בשומת המשכון עדים וראיה עכשיו שאין לו שום מגו כמו שאין מגו לאומן שאינו כאומן אפילו על סך הקליטה וכיון שנתברר שזניהם היו מחייבין שמעון להחזיר המשכון אף ע"א מחייבו שבועה והרי הוא מודה לדבר העד ואינו יכול ליטבע הלכך מחזיר המשכון וזכייה ראיה על המעות

ויטול ואם איזלו עדים למלוה על סך שתובע וצא המשכון במעותיו בידו פטור משבועה של מודה מקלח משום דהילך הוא אבל מ"מ הוא חייב שבועת היסת על אוחן עשר דיכריהם שהוא כופר בהם כדין כופר הכל אבל אם קודם שהוליא שמעון המשכון בבית דין נפלה מחלוקת זכייהם שמעון כאומן מפני שבועה שטען עליו בבית דין נפלה מחלוקת זכייהם שמעון כאומן מפני שבועה שטען עליו בבית דין שיש לו עשרים דיכריהם מיד כאומן זמנו דאי בעי אמר החזרתיו וכיון שכן אף על פי שהוליא ולצדוק ראינהו תחת ידו לא הפסיד כאמרתו הראשון וכשבע זכריהם תפך כעין שבועת המסכה וכוטל מפני שהוא אין תובע כלום על גופו של משכון ממס' והלכך כיון שהוא בא ליטול מבצל המשכון אינו כוטל אלא בשבועה חמורה כדרך כל הכשבעין וכוטל לין וזה כדעת הרמב"ם ז"ל ודעת הגאונים אף על פי שמקלח מרבנים אחרונים לא הודו להם ואומרים שאין לריך אלא שבועת היסת :

שאלה

פ"ה ראובן לוח משמעון שבעה דיכר על משכון או בשט' ואמ' ראובן לשמעון פרעתי לך פעם אחת שתי דיכריהם ופעם שנייה שני דיכרין ופעם שלישית דיכר ועתה קח לך צ' דיכרי' ותן לי משכוכי והשיב שמעון מכל הפרעון איני זכור אבל מהדיכר של פעם שלישית אבי יודע הודיעני מה הדין :

תשובה

אם הלוח על המשכון וזה תובע משכוכי כראיין הדברי' שהדין עם ראובן התובע את משכוכי מפני צנוף המשכון של ראובן הוא ולא היה לשמעון המלוה מעולם שום זכות צנוף המשכון אלא שעבוד לבד וכמלא כשראובן תובע משכוכי שמעון משיבו איני יודע אם יש לי עליו שום דבר מספק וכיון שכן אין שמעון יכול לתבוע מספק זכות צככסי ראובן ואם היא מלום בשטר כל שכן שהוא פטור מכלום מן הטעם שאמרנו חייב להחזיר לו שפרו ועוד משום דכיון שהודה שקבל ממנו מקלח דמיים כבר פנס שפרו ותכן פירק הכותב הפוגמת כתובת' לא הפרע אלא בשבועה וכיון שאפילו אם טען צריא שלא קבל אותו דיכר לא היה נפרע אלא בשבועה עכשיו שאינו יודע אם קבל הפירעון אם לאו אינו יכול ליטבע והלכך אינו כוטל ומייב להחזיר השטר :

שאלה

פ"ו שנינו צניטין פירק התקבל וזכרונות זכיה ומתנה לר"ם ז"ל קטן שנותנין לו כדור וזרקו מגו וכוטלו וזכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים ואפי' שאל ראובן שנתן צניטין לפתות מזה קרקע זה וכתב לו שטר

מקח וממכרן ממכר במטלטלי ואמרין בניטין ובר
 כמה כבר שית כל חד וחד לפוס חורפיה וכיון שאלו היה
 חנוך קיים היה חנוך יכול לומר פרעתי אף צנו אינו
 משלם אלא ברפיה דילמא אצוה פרעיה ואפילו לא היה
 שמעון חריף ואפי' היה קטן מוטל בעריסה כר' שאין צנו
 של חנוך חייב בכלום דקטן זה או יש לו אב או אפטרופוס
 או הוא חנוך אלל צ"ה שדינו כאפטרופוס וכל שניה לתת
 לקטן מנה אין אומר כמתין עד שיגדיל אלא האפטרופוס
 או מי שהוא חנוך אללו דנין ומוליין מיד אחרים וחייב
 אף צנו של חנוך אינו משלם דשמת אצו פרעו על ידי
 אפטרופוס :

שאלה

פה בעל חוב שנכנס בצית לזה
 ומשכנו שהוא עומד בעשה
 דהשכ תשי' לו את העצום אם
 אינו רוצה להשיב פופין אותו צ"ד או לאו :

תשובה

זו היא מ"ע שהזמן גרמא שמתן בכרס
 בלדא אין צ"ד של מטה מזהרין עליה
 ופירש בירושלמי אין בית דין של מטה כעכשין עליה אם
 העלימו עיניהם ממנו ולא רצו לדון בה ולפיכך אם לא
 רצו בית דין לפוק אין כופין אצל ודאי אם רצו לכוף
 כופין כדאמרין פרק שכותב אמר ליה רב כהנא לרב
 פפא לדידך דאמר פרישת בעל חוב מלזה אי אמר לא
 כיחא לי למעבד מלזה מאי אמר לי תנינא כמה דצריס
 אמורים במלוח לא תעשה אצל במלוח עשה כנון עשה
 טובה ואינו עושה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתלך
 כפשו :

שאלה

פשו שהינו פרק כל הנשבעין הכנול
 כיצד היו מעידים אותו ראו
 שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא
 ברשות וכו' הריזה פשע ומוטל אפילו אשתו של שומר
 כשבעת עתה הודיעני אם נדון כן צין לאשתו ולצנו של
 בעל הבית או לא הודיעני עוד הכנול או שכירו שטען
 שהיה שם שגול וגזלן אומר לא הייתי שם אם לריך כנול
 להביא ראיה :

תשובה

דבר ברור הוא שאשתו ובניו של בעל
 הבית אינן גרועים מאשתו ובניו של שכיר
 ומה טעם לאשתו ובניו של שכיר מפני שהוא מהר שמירת
 ביתו לשכירו וכל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא
 מפקיד והרי שכירו באשתו ובניו ואשתו של שכיר כשכיר
 ומאותו טעם בעלמו אשתו ובניו של בעל הבית כבעל
 הבית כי להם הוא מוסר שמירת ביתו וכליו והרי כן
 כגופו וגזלן שטען לכנול שיביא ראיה שהיה שם דברי
 הבאי הם אלא מכיון שיפנו שם ורא' כמה הולית באמן ואין
 זו לריכה לפני' ואם אי אתה אומר כן אף הוא לריך להביא
 ראיה

שטר היצבה בקרקע אם לאו :
תשובה לא אמרו בפחות מזה שאינו זוכה לא לו ולא
 לאחרים אלא על ידי עצמו לפי שאין לו כלל
 אבל בקנין ע"י אחרים אי כמי במזכה לו על ידי אחרים
 דבר ברור הוא שזכין לו דאפילו במזכה לעובר כחלקו
 ריש פרק מי שמת דאיכא מאן דאמר דקכה אצל בילוד
 לית דין ולית דין דקכה ואפשר כמי דזכין להם דבר
 תורה כדמשמע פרק האיש מקדש דקאמרין התם מכ"ל
 דשלוחו של אדם כמותו מהבא ויקחו להם מים מה לבית
 אצוה מה לבית ואקשינן אלא הא דאמר רב גידל אמר
 רב מנין ששלוחו של אדם כמותו שכלומר כשיא אחד כשיא
 אחד פי' ופעמית חלוקתו כאלו היה שם כל ישראל חילוק
 ליה שליחות מהבא ודמי והסברא דהא שליחות הוא
 אם כן מלינו שליחות לקטן וקטנים לאו בני שליחות כיפהו
 כלום להרבה קטנים חיו בהם ואכילו פחותים הם
 מפעוטות אלא כי הא כלו' שאין אנו למידין מאותו הכתו'
 ששלוחו של אדם כמותו אלא כי הא דרבה בר בר חנה
 אמר רב גידל אמר רב דאמר רבה בר בר חנה אמר
 רב גידל אמר רב מנין שזכין לאדם שלא בפניו תלמוד לומר
 כשיא אחד למטה אלמא זכין לקטן דבר תורה ואפילו
 לקטן המוטל בעריסה דכמה קטנים המוטלין בעריסה
 היו בהן ומעשה זה שנתן בקנין על ידי אחרים לקטן הפחות
 ממדות כדור וזרקו אגוז ומוטלו קכה :

שאלה

פז ראובן לזה מקמת מיתה וכו'
 חנוך צנו שיתן מכה לולד קטן
 שהיה בן שלש שנים והיה שמו
 שמעון לשנים מוח חנוך וצאותה שעה היה שמעון בן
 ששה שנים וגדל והיה בן י"ב שנים וחדעו שמעון צדין
 אי שמעון וצוה כלום מן הירש של חנוך מפני שהיה שמעון
 קטן בשעת מיתת חנוך ולא היה לו יד לקבלה :

תשובה

דבר ברור לפי דעתי ששכיב מרע שלום
 בשעת מיתתו חנו מכה לפלוני ואמרו
 יתומים פרענו פאמנים שאף על פי
 שדברי שכיב מרע ככתובים לאו למימר שיהו ככתובים
 בשטר דעלמא שלא יוכל הירש לומר פרעתי
 ואפילו כתבו העדים שטר לואה ויש בידי ראיה מההיא
 דבעי רבא בסוף מליעא שכיב מרע שהודה לריך לומר
 כתבו או אין לריך לומר כתבו ומפני שגראה מחוך
 דכריך שגם אחס סבורים כן איני לריך להאריך בזה
 ובין שהדבר כן אם היה שמעון בן שש בשעת מיתתו
 של חנוך אפשר שנתן בירו של שמעון אלו היה שמעון
 פקס מאוס דבר קבלה הוא במטלטלי דפעוטות מקתן

שאלות

ותשובות

ראיה שראה כמה הוליו ואף על פי שהיה בבית וכמלא
שאין הגולן מתחייב אלא על פי עדים ממש וכחבטלה
משכתיבו ששכינו שהגולן נשבע וכוטל אלא שהדברים או
שטוען הגולן דברים בטלים הם ואין לחוש להם כלל :

שאלה ז

כתב הר"ם ז"ל בהלכות טוען
ופטען אומ' כן הוא אבל אתה
חייב לי כנגד אותו מכה הרי
זה מחוייב שבועה ואינו יכול
לשבע שהרי הוא מודה
במה שהעיד העד ועתה הוד עמי זעת הרב ז"ל האריך
לרין העד להעד יאיכי יודע בודאי שעדיין הוא חייב לו
המנה אם לאו וכן תודיעני אם אחר שחבעו ואמר לו כן
הוא אבל אתה חייב לי כך וכך אם כאמר הרי הוא
פוחייב שבועה אם לא כל זה ברר לי היטב וכן תודיעני
מה שכתב הר"ם ז"ל בזה העני' שטר שיש בו עד אחד
וטען שפרע וכן כפרן שבא עליו עד אחד וטען שפרע
או שהחזיר הפקדון הרי זה מחוייב שבוע' ואינו יכול
לשבע ומשלם אם אחס מורים דין זה אם לא כי הוא
פלא בעינינו שכל שטר שאין בו אלא עד אחד בין טען
פרעתי בין טען אין חייב כלום אלו אומרים שהשבועה
מוטלת עליו :

תשובה

הדינין האלו שכתב הרב ז"ל יולאין מן
העקר שאמר שמואל כל מקום ששנים
מחייבים אותו ממון עד אחד מחייב שבועה ואין יולא
מכלל זה אלא הקרקעות ודומה להם שאין נשבעין עליהם
וקנס לפי שאין נשבעין על הקנסות שאפילו במודה
פטור שאין משלם קנס ע"פ עלמו כדגריסין בירושלמי
רבי אבא בשם שמואל כל מקום ששנים מחייבין אותו
ממון עד אחד מחייבו שבועה והרי שנים מחייבים אותו
קרקע ואין עד אחד מחייבו שבועה עליו שניא שאין
נשבעין על הקרקעות פי' לא אמר שמואל כן אלא בכל
הדברים שאפשר בשבועה לחול עליהם אבל קרקעות
החורה שלקא מהם שבועה והוא סדין לעבדים ושטרות
שכל אלו אין נשבעין עליהם והקשה עוד והרי מחייבין
אותו קנס שניא הא שאין נשבעי' בקנס והרי שני' מחייבי'
אותו פטור דתנינן שבועת הדיינים הטענה שתי כסף
כלומר דאלמא הכינן במתניהין דאין נשבעין לעולם
על פחות משתי כסף והיו סבורין דמתניהין כללא הוא
דכל הנשבעין ואפילו ע"פ אחד ותירץ מתניהין נשבע
מפי אחרים פי' אבל מה שאמר שמואל נשבע על ידי
אחרים כלומר על ידי אחר דאז נשבע אפילו על פרוטה
ומכל מקום למדנו שכל המקומות האחרים ששני' מחייבי'
אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה וכשאינו יכול לישבע
משלם שהתורה אמרה כל מקום שאין שם שנים אלא עד

אחד אינו קם לכל עון ולכל חטאת לא יחא פטור הנחבע
בשבועה ולפיכך כיון שאלו העדות שניה שיש לראובן מכה
ביד שמועון ואמר שמועון יש לי כנגדו כמות או כלים אינו
כאמן אלא משלם כשיש שם עד אחד אינו מחייבו ממון
אלא שבועה אם יכול לישבע וכיון שמודה לדברי העד
אינו יכול לישבע שאין שבועת עד אחד אלא כשהוא
מכחיש העד לפיכך משלם שאין כאלט לעולם אלא או
בשבועה או בתשלומין ומכלל דברים אלו אתה למד כי
אין מחייב שבועה בכענין זה אלא כשהעד מעיד
שהמכה עדיין בידו וכגון שלא וזה ידיו משעת הלואה עד
עכשיו ואי כמי בשמעיד שקבע לו זמן והוא בתוך זמנו
שאלו שנים בכענין זה מחייבין אותו ממון ואפילו במעיד
שהלואה בפניו מנה ועבר זמנו אינו חייב שבועה דאפילו
שנים לא היו מחייבין אותו דקיימא לן המלוה קבירו
בעדים אין לרין לפורעו בעדים לפיכך עד אחד אין
מביאו לידי שבועה שהרי אין העד מעיד כלום בפירעון
אלא בהלואה והלכך פטור לגמרי דבר תורה אלא שיש
עליו שבועת היסח בלבד כדין בופר הכל ומה ששאלת
אם לאחר ששאלהו וזה השיבו יש לי כנגדו בידך כך וכך
והעיד העד אם כאמר הוי מחוייב שבועה אם לא דע שאין
הפרש בין שבא קודם מכאן בין שבא לאחר מכאן *

שהרי שנים מחייבים אותו ממון בכענין זה וכמו
ששנינו פרק זה בורר כל זמן שמביא ראיה סותר
הדין וע"פ הדברים שנאמרו שם והלכך אף ע"א מחייבו
שבועה ואם אינו יכול לישבע משלם ולא עוד אלא אפילו
חייבו אותו שבועת היסח עד שלא בא העד ונשבע ואח"כ
בא העד חוזר הוא לדיבו דאפילו במחוייב שבוע' דאוריית'
כגון שבועת השומרים ונשבע ואח"כ באו עדים משלם
ואינו נפטור בשבועתו שכבר נשבע דה' רב א' צ"ק ולקח
בעליו ולא ישלם לאחר שלקח בעליו שבועה לא ישלם לא
ק"ל הכי וכדאמי' החם בהדי' וכ"ס בשבועה היסח דרצון
דאפילו רב שפטר שם מודה בשבועה היסח לפי דעתי
ומה שכתב הרב בסטר שיש בו עד וטען שפרעו שהוא
חייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם גם זה יולא לרב
ז"ל מאותו כלל שכל מקום ששנים מחייבים אותו ממון ע"א
מחייבו שבועה וכיון שהוא מודה לדברי העד ה"ל מחוייב'
שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם ומה שכתב הרב ז"ל
בהלכות טוען ופטען וכתב גם כן בהלכות לוח ומלוה אבל
אין דינו מחזור בעיני לפי שהוא סבור לכל זמן שהוא
מחתייב ע"י מה שבעשה בפני שנים כשבעשה בפני אחד
הוא מחתייב בו שבועה ואינו כן אלא כל מקום ששנים
מחייבים אותו ממון ע"א מחייבו שבועה כלומר ששנים
מחייבים אותו ממון בעדות ממש ר"ל שאלו העידו שנים
שהלוה מכה והלה אומ' לא הלוני הרי זה מחתייב ע"פ

שמו ר"ל לשלם ממון והלכך כשאין שם לא ע"א או א מחייבו
 ממון אבל מחייבו שבועה וכן אם אמר איני יודע אם
 הלויחני ואם אין שם אלא ע"א הוי מחוייב שבועה שאינו
 יכול לישבע ומשל' וכן כל כיוצא בזה אבל כשהוא עליו
 שטר מתחומים בו שנים והוא או' שפרע אינו מחוייב לשלם
 מקום עדותו של עדים ממש שהרי אין מעידין שלא פרעו
 והם אינם יודעים אחר שנמנה עדות' אי פרעו או לא ולא
 מקמת עדותא אלו מחייבים אותו עכשיו אלא מטום
 חזק' דשטר' צידא דמלוה מאי בעי וחדע לך דלו במלוה
 ע"פ אע"פ שהלוהו בעדי' והוא טוען פרעתי כאמן דהמלוה
 חזרו בעדים אין לריך לפרעו בעדים וכן המפקיד אלל
 וזכרו בין בעדי' בין צטטר יכול הוא לטעון החזרת
 כד"א פרק המוכר הציח ואין אנו מחייבים אותו לשלם
 אע"פ ששנים מחייבים אותו צטטר שהפקיד צידו מכאן
 אחת למד במלוה צטטר שאין יכול לומר פרעתי שאינו
 מחמת כח עדות בלבד של שנים אלא מכח חזקה דאנו
 אומרי' חזקה לא פרע שאלו פרע לא היה מניח צטטרו
 ציד המלוה וכיון שכן כשהוא עליו ע"ת שאין
 צו אלא על וזה טוען פרעתי אינו מחתייב עליו שבועה
 ע"א שהרי אין כאן בזה עדות כגדו ולפיכך אין ראוי
 לומר בזה מחוייב שבועה שאי' יכול לישבע
 ומשלם ועוד כלל זה ברור הוא שכל דבר שאלו מכחיש בו
 העד לא היה מחתייב שבועה צדך גם כשהוא אומר צו
 לדברי העד לא שייך למימר ביה מחוייב שבועה שאין
 יסו לישבע וזה פשוט מאד וכיון שכן הגע עלמך או כאבד
 השטר והעיד העד סלוח מזה מכה צטטר ועבר זמנו וזה
 או' כן היה שלותי ממנו מכה אבל לא צטטר ופרעתי לא
 מחייבים ליה שבועה דלא עדיף שטר בע"א משטר שיש
 צו ב' עדים ואלו צטטר החוס צכי האי גו' לא מחייבים
 ליה לא ממון ולא שבועה וכ"ש בע"א והלכך אף במודה
 לוית צטטר אבל פרעתי לא שייך ביה מחוייב שבועה
 שאין יכול לישבע וזה פשוט אלא הדין הזה תלוי בענין
 אחר לפי דעתיו והכפי מקדי' לך דע כי בירו' אמ' בפחות
 פרי' האשה שכתארמלי' ר' זעיר' בעי ע"א צפה וע"א צכתב
 ומהו שיצטרפו ע"א צכתב כלום לא לריבא פשהיו שנים
 מלאו לקיים כתב ידו של ראשון ולא מלאו לקיים כתב ידו
 של שני' ראשון בעי ע"א צכתב לזקקו בשבוע' ע"א צכתב
 כלום הוא לא לריבא כשהיו שנים מלאו לקיים כתב ידו
 של ראשון ולא מלאו לקיים כתב ידו של שני' ע"כ: ולפי
 דברי הירו' שטר שאין צו אלא ע"א אינו פלוס ואינו זקק
 לשבועה ואין לו דין עדות כלל ואפילו לצו' צו מבני חרי
 בלו' שאלו יש כאן ע"א וע"א צטטר ואין צטטר אלא אותו
 אינו גובה כלל ואפילו מבני חרי וצמ' ג"כ פרי' נט פשוט
 גראה בן דתבן פשוט שכתוב בו ע"א ומקושר שכתוב בו

שנים שניהם פסול לוי ואמר עלה צמ' צטלמ' ויקושר שכתוב
 בו שניעדים פסול סד"א הואיל ובע למא כשר ה"נ כשר
 קמ"ל דפסול אלא פשוט שכתוב בו ע"א פשי' היכ' אשכתן
 ע"א דכשר ואסקא צמ' אמיר הא קמ"ל דשני' למקושר
 כאחד דפשוט דמי התם פסול דאורייתא דאין לומר ע"א
 צכתב פסול לגמרי אלא שיש לפרש דפסול שלא לגבות
 צו בע"א זה לצדו קא' ומסוס דכתב לא יקום ע"א לכל עון
 וגו' לפי שהוקמו פשוט שכתב צו ע"א פשי' היכ' דאשכתן
 ע"א דכשר משום כך דהא דלגופי' ודאי לא אצטרף
 לאשמועי' דפשי' אלא להקים אליו שנים דמקושר וסד' לך
 דלגבות קא' ובעד זה לצדו מדקא מתמ' ע"א לצדו היכא
 אשכתן דכשר ואנו הא אשכתן דכשר לשבועה וכן פירש
 שם מה התם פסול דאורייתא אחד בפשוט פסול מן
 התורה שכ' לא יקום ע"א וגו' ורש"י פירש פסול לגבות
 ממשעבדי ואע"פ שגראה מחוץ הירו' שאינו אפשר שאין
 אנו סומכין עליו לפי שבגטרתנו ק"ל צע"א צכתב וע"א
 בע"פ שמצטרפים לפתו' לגבות מבני חרי מדא' ריש פרק
 נט פשוט אמיר אכשר ע"א על פה וע"א צכתב ושלחו לוי
 לרבי ירמיה' ע"א בע"פ וע"א צטטר מהו שיצטרפו שלח להו
 חרי איני כדאי שאתם שלחתם לי לא כך דעת תלמידיכם
 כוטה שיצטרפו ולכאורה משמע דצטטר שאין החוס בו
 לא ע"א קא' כיון שלא הקי שם ע"א צכתב כלום הוא ולא פיי
 שמלאו לקיים כתב ידו של אחד ולא מלאו לקיים כתב ידו
 של שני כמו שהק' ות' עליה בירו' וכיון שהק' לפי גמרת'
 ע"א החוס צטטר זקק הוא לשבועה וכן הוא מצטרף עם
 אחד שמעיד ע"פ לגבות כאלו יש כאן שני עדים אלא
 שעדיין מהלוקת היא בין הירש'ים באותה של אמיר
 דמכשר ע"א צטטר וע"א בע"פ לגבות צו מבני חרי בלבד
 קאמ' או אפי' לגבות מן המשעבדי ברין שטר והשכמת
 רוב המפר' שאינו גובה ממשעבדי אלא מבני חרי אלא
 שרש"י פירש לגבות אפילו ממשעבדי ועוד אבי' לרין להקדמ'
 אחרת כי במוליא עליו חתם ידו שהוא חייב לו דהנן צפר
 אחרון של צבא צחר' שהוא גובה מפכסי' בני חורין גתלקן
 צו הגדולי' אם טען ואמר פרעתי אם הוא גאמן כמו שהו'
 כאמן במלוה ע"פ בעדים אם לאו והסבמת כל הגאומים
 ז"ל שא' כאמן לומר פרעתי וגם הרי' ק"ז לכת' כן בהלכות
 דסוף צחר' והטעם לדבריהם דכל שטר שאין גובין צו
 ממשעבדי אין חושש אם מכוחו ציד המלוה אפילו לאמר
 שפרעו ולפיכך אין יכול לומר שטר' צידו מאי בעי ויש אנ'
 שאפילו צחתם ידו אין כאמן לומר פרעתי שאין הדבר
 תלוי בצביית בני חרי ומשעבדי אלא בכל שטר הוא לומר
 לו שצמ' צ ואחר ההקדמות האלו אבי' או' כי לדברי הגאון
 ז"ל שאמר שכל שטר שאין גובי' אלא מבני חרי הלכך אלו
 טען פרייהי כאמן שאין אלא במלוה ע"פ אצל לדברי הא'
 ע"א

שאלות

תשובות

שאלין גובה לא מצני חרו א"ה אינו יכול לומר פרעתי דא"ל
אידך שבמ"ב בשטר שאין בו לא ע"א כמי אלו טען פרעתי
אי' נאמן דיכול הלזה לומר שבמ"ב כדרך שהוא או' בשטר
של צ' עדים ולזה דעתי כוונה ויש לי ראי' בזה בהמפקיד
אלל חברו בשטר דאמר בסוף המוכר את הבית דכאמן
לומר החזרתי דוקא בשבועה ומסוס מגו דאי בעי אמר
נאכסו הא לאו הכי לא ואע"פ ששטר פקדון אין גוזין בו
מטעמי דאיני רוצה להאריך בזה כי איזה מקו' אריכות
בדבר זה ואם טען ואמי' אשתבע לי דלא פרעתיך שומעו
לו דהא אמר בשטר שיש שני עדים אם טען כך שומעין
לו כדרך פפא דא' הכי פרק שבועות הדייקין ואם הכחיש
העד שבשטר זוקק לשבועה לפי גמרתו כמו שאמרתי ולא
כדברי הירו' דאמר אין זוקק על זה הרחבתי לפיכך
כאשר הראוני מן השמים מפני שאמרתי לבאר
לך היטב :

שאלה צא

ראובן אין לו ש"ח על שמעון
ומוכר שמעון כל קרקעותיו
ללוי וצא ראובן לגבות מלוי

ואמר לו לוי קיים שטרותיך וראובן קיים כל שטרותיו
וכוסת הקיום כך הוא אתקיים קדם חתימת ידי הודה
וישכר דחתימי לעיל דהיא דא גופי ואשרטוהו וקיימכוהו
כדחזי והמקיימי' בנימין ויוסף ונפתלי ועל זה הקיום השי'
לוי לפי שהקיימי' בטלים והשטרות פסולי' השטרות פסולי'
לפי שטענו המקיימי' קיימו השטרות זה שלא בפני זה ואין
ג' קרויין צ"ד אלא א"כ יושבין ג' באחד כמלמו המקיימי'ם
עשו שלא כדין שכחו ותתמו שנתקיימו השטרות צ"ד
וכיון שכן השטרות פסולים לפי שהן כמזוייפין מתוכן
מפני שב"ד מגבין וטורפין בהן כאלו הן מקויימי'ם שאין
צ"ד בודקין אחר צ"ד לדעת אם נתקיימו בדין וכמלאו
טורפין לקוחות שלא כדין הסיב ראובן ואמר כל זה אין
מפסיד לשטרות שלי מכמה טעמים הא' שמשמע קיום
שטרות שלי שהיה צ"ד של ג' ביתד שהרי ג' חתומי' בקיו'
והם אמר אתקיים קמן ועוד אמרו אשרטוהו וקיימכוהו
כדחזי ואע"פ שאתה טוען שהיו המקיימי'ם כל אחד בפני
עלמו אין נאמן ואפילו המקיימי'ם איכ' נאמנים לומר שהיו
זה שלא בפני זה כיון שאמר קיימכוהו כדחזי דמשמע
שקיימוהו כראוי והוי כתיבת ידם מתקיימת שלא מפיהם
וכיון שהגירו שוב אין חוזרים ומגידים ולא חיישינן לצ"ד
טועין ועוד שעדי שטרות קיימי' והם בעלמם יבואו ויעידו
ואפילו לדברין שקיום השטרות בטל לא יבטל גופו של
שטר וראיה לדבר שטר הבא הוא ועדיו על המחוקקים
למטה על הכייר אין מקיימי'ם אותו מעדי' אלא מעדי'
השטר הרי באן הקיום בטל ואע"פכ השטר כשר אם
יכול לקיימו בעדי השטר ואין צמוייף הדין עם מי אם

זה הקיום בטל אם לאו וכמו כן אם לריד לקיימו פעם
שנית ואם לריד לקיימו אחר שעדי השטרות הם צקיים
והם מעידים על חתימתן :

תשובה

מתוך לשון השאלה ניכר שאין ללוי עדים
במה שטוען שלא נתקיים בפני הג'
כאחד אלא שהוא בא עליו מתוך לשון האשרת שאין
כתוב בה במוחב תלתא כחדא הויכ' ועל זה הסיב ראובן
כי מלשון אשרטוהו כדחזי משמע שהיו שלשתן במעמד
אחד או שלוי טוען כן בבירור וע"כ ראובן מכחישו ואומ'
שאין כל הימנו לבטל את קומו ואינו נאמן בכך שני
הענייני' האלו נכרים מתוך השאלה ומ"מ אין לוי מברר
טענתו בעדים ולפיכך אבי אומר שאם לוי בא מכח הלשון
שאין כתוב בו במוחב תלת' הויכ' וסבור שכך לריכיש
צ"ד לכתוב עכ"פ צניסח הקיום אין בדבריו כלום שאפילו
לא כתבו אלא נתקיים בפניו שטר זה כראוי די בכך ואין
חוששין לצ"ד טועין ולשון צמות' תלתא כחדא לא הלריכו
אותו בגמ' אלא כשישבו ג' לקיים ומת אחד מהם ואין
חותמין בשטר אלא השני' שאלו לא כתב כן היינו חוששין
להם שגא' מתחלה לא היו לא צ' ועד שמו' דאמי' שני' שדנו
דיניהם דין לא שנקראו צ"ד חלוף ולפיכך לריד שיכתבו
צמות' תלתא כו' ולא דוקא כן מלא אפילו כתבו לשון אחר
שמשמעו כן שהיו ג' כגון שכתוב בו אמר' לי לרצנ' פלוני
ואמר לבת רבנן פלוני דמשמע שהיו ג' אינם לריכיש יוחד
ואין לריכיש למכתב צמות' תלת' כחד' הויכ' ואע"פ שאין
חותמין בו אלא שנים וכמו שמפורס' בכתובו פרס האשה
שכתאלמנה אצל בשחותמי'ם בו ג' אין לריד לא לזה ולא
לזה דמסתמא כדין עשו ואף הקיום בעלמו כשר ואין לריד
קיום אחר כ"ש שהשטר אינו כפסל בכך ואם טען לוי
בטענת צרי' שלא נתקיים במעמד שלשתן ומה שהוא בא
מכח הלשון לא שהוא כסמך לגמרי על לשון הקיום שאין
כתוב בו במוחב תלת' כחדא הויכ' אלא שהוא מראה פנים
לאמת דבריו שהמקיימי'ם בעלמן כמעטו מלכתוב מפני
שלא היו במעמד אחד א"כ טען שומעין דברו ולריד הוא
לברר טענתו באחריו אצל הוא בעלמו אינו נאמן שלא
כל הימנו לפסול קיומו של זה ואפי' אם יבואו עדי' ויאמרו
אנו ראינו כשחתם נפתלי ולא היו שם יוסף ובנימין וכן
כשחתם יוסף לא היו שם נפתלי ובנימין אין זה עדות
לבטל כמו של קיום שאין חוששין לצ"ד טועין ואני אומר
נתקיים בפני שלשתן במעמד אחר או שלשתן כועדו
במקום אחד בתורת בית דין והם בעלמם הכירו חתימת
העדות ואמ' כ' חתמו זה שלא בפני זה וא"כ כדין עשו
לפי שקבלת העדות לריכה להיות צ"ד כלו' במעמד ג'
שהן צ"ד אצל הצ"ד אין לריכיש לחתום זה בפני זה ואפי'
במקום אחד לא מלאכו והראיה שג' שיטבו לקיים השטר

ומת

ומח אחד מהם שאע"פ שאין הג' צעת החתימה אע"פ כ
השנים חותמים ודי להם צדך ואלו היו לריכוס לחתום
במעמד שלשהם כולם שיהיו עדיין צ"ד צטע' חתימ' הא"ך
אנו מכשירין קיום זה בחתימת השנים והלא באותה שעה
בטל כח הצ"ד שהשלישי מת והנה איננו ואלו קבלו ג'
עדות הקיום אע"פ שלא כתבו קיומם בשטר אלא ששנים
מהן מעידין בן בפני צ"ד די צדך לפי שאין אלו עדים מפי
עדים אלא צ"ד שמעיד' שבציה דיכא נתקיי' שטר זה ולא
עוד אלא אם נתקיים שטר זה בפני צ"ד של ג' די צדך לפי
שמעשה שנתקיים בפני הצ"ד נגמר הענין ומאוחה שעה
ואילך אין לר"ך אלא לצרר הדבר שהיה בן בלו' לאמת
שנתקיים בפני צ"ד ואע"פ שדייני הקיום מודים צדך שלא
נתקיים במעמד שלשתן אין כאמרים ואע"פ שאין כתב ידן
יולא ממקום אחר לכיון דלא נתקיים במעמד שלשתן
והם כתבו אתקיים קמזואשרנוהו כדקזי עולה הי' ואעולה
לא חתמי וכמו דא' פ' האש' שטר אמנה הוא זה איך נאמן
דאוקמי רב אפי' בנזן דא' עדים ואע"ג דאין כתב ידן יולא
ממקום אחר ומכל מקום אם באו עדים והעירו שבשעה
שנתקיים בפניהם לא היו במעמד אחד אלא שזה קבל
עדות בפני עצמו וחתם וזה קבל עדות בפני עצמו
וחתם בזה ודאי פסול הקיום ואין בו ממש ולריד קיום
אחר והשטר כשר אע"פ שהקיום בטל אין השטר נפסל
צדך ולא מן הראיה שהביא ראובן בשטר הבא הוא
ועדיו על הנזק וכדי להתלמד במקומו אודיעך סתירת
הראיה והוא שאת"ל שהשטר הזה נפסל מחמת פסול קיומו
היינו משום דהוי מזויף מתוכו דכל דבר שאפשר שישמוך
עליו צ"ד כשעשה שלא בהונן פוסל השטר ואע"פ שאלו
לא היה צו שטר כלל לא היה מעלה ולא מוריד והראיה
שטר שעדיו פסולין וכמסר בפני עדי' כשרים דאפי' לרבי
אליעזר דא' עדי מסיר' ברת' השטר נפסל מחמת העדי'
הפסולים החתומים בו וטעמא משום דמודה רבי אליעזר
במזויף מתוכו שהוא פסול וכמו שזכר בספרהדרין פרק
זה צורר גבי שטר דחתימי עליה תרי גיסי ובשמעתא
קמייית' דפ"ק דגיטין כמי אמרי' ג' מאן תכא דבעי כתיב'
וחתימה לשמה כי לא בעו רבי אליעזר כתיבה וחתימה
לשמה היכא דליכא עדים כלל והיכא דליכא עדים בעינן
דאמ' רב מוד' ר' א' עזר במזויף מתוכו שהוא פסול וטעמא
דמלתא משום דכיון שאפשר שישמרו עליהם צ"ד לדון
בהם הרי זה כמזויף מתוכו וגם לזוה ר"ל דה"ה והוא
הטעם לצ"ד של קיום שקבלו עדות זה שלא בפני זה לפי
שאין פסול זה כודע וכבר הקיום בעלמא וטעמא ילא צ"ד
של אחרים לסמוך עליו ויגבו בו שלא כדין וכמו שטען
לו ראובן בשטר הבא הוא ועדיו על המזק וקיומו על
הפיר דהתם הוא מקום שאין צ"ד כסמך על אותו קיום
לפי

לפי שפסולו ניכר וגודע ולא אחי למסמך עלה אלא אעדי
שטר ולפיכך אין זה מזויף מתוכו שאי אפשר לבא לידי
שום זיוף מתוך אותו קיום לא מתוך קיום ולא מתוך אותו
שטר והראיה על החלוקה הנה ממה ששכינו פ"ק דגיטין כל
השטרות העולי צעט"ג ואע"פ שחתימה גוים כשרי' מתוך
מנייני נשים ושטרותי עבדי' ר"ש אומ' אף אלו כשרי' זה"ק
בגמ' על ר"ש שהכשי אפי' בנייטי נסיסוהא לאו בני כריתו'
נכהו ותירץ רבי זיר ירד ר"ש לשטתו של ר' אליעזר דאמי
עדי מסירה כרתיהק' עוד והאמ' רבא מודה ר' אליעזר
במזויף מתוכו שהוא פסול ותי' הצ"ע בשמות מובהקים
כלומר שכל הרואה אלו יודע שהזכותי' ולא אחי למסמך
עלייהו זה"ה והוא הטעם להוא ועדיו על המזק וקיומו על
הפיר דלא אחי שום צ"ד למסמך עלייהו א"ד כפיך זו זיפא
מזו קא' אכי אומר דאפילו שטר אנופיה מפסיל ביה אבל
הטעם גופא שאין נפסל מחמת פסול הקיום לבד הוא שהוי
כשר בחותמיו ומכאן ואילך אין נפסל מחמת פסול הקיום
לבד הוא שהוא כמו שאינו והשטר הוא כשר והא דאמי' התי'
פי' גט פשוט הרחיק העדים מן השטר צ"ד שטין פסול
שט' אחת כשר א"ר יומאן ל"ש אא צין העדי' לשטר אבל צין
העדי' לאסרת' אפי' שטה אחת פסול מ"ע דלמא כתוב הוא
ועדיו בשטה אחת וקסבר שטר הבא הוא ועדיו בשטה
אחת כשר דמשמע לכאורה דכיון דאפשר למיפק מיניה
זיפא דאפי' שטר כמי מפסיל ביה דא' היא דלא שטר פסול
קא' אלא קיום פסול וכאלו אינו דכשהרחיק צ"ד שטין מן
הכתב רואין אות' העדי' כאן אין כאן שאי אפשר לבא לידי
זיוף ע"י כן לא בשטר זה ולא בעלמ' הרי זה בשטר בלא
עדים אבל שטה אחת כיון שאי אפשר לבא לידי זיוף ע"י
כן לא בשטר ולא בעלמא כשר אבל צין עדים לאסרת'
הקיום פסול דכיון דאפשר לבא לידי זיוף לעלמ' דגייז ליה
לשטר וכתב ביה מאי דבעי דקסבר שטר הבא הוא ועדיו
בשטה אחת כשר והקיום מלמטה לפיכך אנו רואים אותו
לקיום כאלו אינו אבל השטר כשר וצנידון שלפנינו גם כן
אע"פ שלא כעשה הקיום בהונן לפי שקבלו עדות של
במעמד שלשתן הקיום הוא שפסול צדך וכאלו אינו אבל
השטר שכבר נכשר אינו נפסל ואע"פ שישמרו צ"ד הבא
אחריהם על אותו קיום אפי' אינו נפסל השטר צדך שלא
אמרו חכמים כמזויף מתוכו פסול אלא צדך שטר
שחתימו פסולי' ואין פסולן כודע וכבר מתוך השטר כיון
ההוא שטר דחתימי עליה תרי גיסי וא"כ כמו גט שנכתב
שלא לשמו דאפי' רבי אליעזר דא' עדי מסירה כרתיה כיון
דאפשר שישמרו עליהם ואין העדות כשרה הרי זה מזויף
מתוכו בשעת חתימתו והרי זה פסול מיד דאע"פ שמסרו
אחר מכאן בעדי כשרים אינו אלא כמסר שטר שכבר
נפסל ואינו דומה לגט שחתימו גוים ושמותיהן מובהקין
שכשר

שאלות

תשובות

שכח צעדי מסירה לרבי אליעזר דא' פ"ק דגיטין וכמו
 שכתבי למעלה לפי שהתימתן של גוים אלו כיון שהן
 נכריים חוץ הכטר עלמו לא אחי למסמך עלייהו והלכך
 אינה חתימה אלא ככתיבה דעלמא שאינה לא מעלה ולא
 פוריד ולפיכך אין הנט כפסל מתחלתו מתחת אות' חתימ'
 וכשנמסר אמ"כ בפני ישראל הרי זה כשר למאן דאית ליה
 פדי מכירה כרתיי. ולענין מה ששאלת' אם לריך קיום
 אחר כיון שפדים הסטרות הט בחיים והם מפעדים על
 החימות' לא ידעתי מה היא זאת השאלה כי עקר הקיום
 אינו אלא מפני שהתימתן של ב"ד נכרת יותר מתתימתן
 של פדים אבל כל זמן שיש פדים שמכירים חתימן או
 שהעדים בעלמן מעידין מעכשיו על חתימת דבר פשוט
 הוא שאין לריך קיום באותו עטר ואין זה לריך לפנים :

שאלה

צב דאזן היו לו בחיים ועליה
 על נביהן והיה לו לפני בתי'
 מקום הנקרא אללנו שקיפ'
 והיה צו פתח פתוח לדרך השכנים והיה דאזן נכנס
 ויולא לדרך הפתח והוא לביחו ולדרך השכנים ועל בית
 זה היה קרוי שהיה עומד מנולה בלא מחילות ובלא נג
 זה מ' שנה בעוד שהיה עומד כך הביא דאזן עדי וסתמו
 לו עדות שהיתה באות' שקיפ' עלייה כווייה ומקור' במחילו'
 ונג ופתח פתוח על פתח הבית הפתוח לדרך השכנים
 צממעון היו לו בתים בלד בית זה ובכה לו עליות ופתח
 לו חלונות בלד השקיפה ההיא ולא מיחה דאזן ביד
 שמעון והיה מזיק בראיה לעומדי' בשקיפה וגם מזיקים
 בראיה לעומדים בבית שמעון ועמדו כך ימים רבים
 בימי דאזן ובימי שמעון ובימי יורשיהם ובימי הבאים
 מכחם ועכשיו רלה לוי שהוא בא מכח יורשי דאזן לבנות
 עלייה ע"ג השקיפה ולפתוח זה פתח כנגד ביתו של
 שמעון כמו שהעידו העדים ויורשי שמעון מיחו בידם מפני
 שמרבה עליהם היוק ראייה שמתחלה לא היה יכול לעמוד
 שם ביום הסלב ולא צירידת הגשם ועכשיו שהוא מקורה
 יעמוד שם הדיר ואע"פ שהעידו העדים שהיה צו מתחלה
 שם מברו דאזן לשמעון ופוענין ליורש טוענין בלוקת :

תשובה

שיקר דין זה חלוי בעמודי עולם כבי הרי"ף
 ז"ל כתב בתשוב' בהיוק ראייה אין לו חזקה
 בקוטר' ובבית הכסא דמי דכוקי גורו לא מחיל איכס
 והביא ראיות בכוחות לדבריו כמו שכתב הרב אבן מנחם
 תלמידי פ"י ב"ב וגם מגדולי האחרונים כן פסקו
 מודבריו והרא"ב ד"ז"ג כתב שאין להיזק ראייה חזק כל זמן
 שהתימתן לזה וזה מוזיק לזה חזקה מכח מחאה אחיה
 ופ"מ' זה לבדו אם לא מכרטי לוי ולא עתלת לי מפני

מה לא מחית השיב השני מפני שגם אני הייתי מתיקך
 בהיוק ראייה ואם מחיתי אני כך גם את' היית מוחה בי
 ועוד שהייתי לריך להוציא הולאות בצנין לגדור בפנים
 אלא שהרב אבן מנחם ז"ל כתב שיש חלוק בין היזק ראייה
 הבא מתחת בניין כגון שני שותפין כגון פתח חלון על
 חצר חדרו ובין היזק הבא מאיליו שלא מתחת בניין כגון
 שני שותפין שדרים בחצר לשניהם מוזיקי' זה לזה בעמידתו
 בחצר והיזק הבא מתחת בניין י' לו חזקה מפני שסתק
 זה כשראה חדרו עושה מעשה צידים ולא מיחה אבל היכ'
 דממילא כגון השותפין בחצר שלא עשו מעשה צידים
 אין לו חזקה משום דקוטר' ובית הכסא דמי וגם הר"ם
 ז"ל תלמידי' ילא בעקבותיו ופסק בן והביא ראיה לדבריו
 מחלון הכרי כמו שכתוב בפ"י ואינס ראייה אלא שאין זה
 שקום אריכות כמלא עכשיו לדברי הרי"ף והכופים אחריו
 וכן לדע' הרא"ב ד"ז"ל שאם יעכב שמעון ביד ראובן יעכב
 שמעון שגם הוא מוזיקו בשקיפה ולא זה וזה שיש להם
 חזקה דיכו בדין ב' גנים הסמוכים לר"ה שא' פ' השותפין
 העושה מעקה לחלי גנו ומעדיף וזה עושה מעקה לחלי
 גנו ומעדיף בלד' שישלקו שניהם ההיזק מחלה על מחלה
 כראי' דברי הרי"ף ז"ל לדברי אבן מנחם ז"ל והר"ם ז"ל
 תלמידי' י' קושי' דכיון שהב מודים בהיוק ממילא שאין
 לו חזקה משום דקוטר' ובית הכסא דמי א"כ אפי' עשה
 מעשה כמו לא תעלה לו חזקה מפני שיכול לומר סבור
 הייתי לקבל ואיני יכול לקבל דקוטר' ובבית הכסא
 דמי והיוק הנעשה צידים הם ומ"ה אין להם חזקה מהא
 טעמא אי משום חזקה דנוקי' גדולי' שהן כזקי הנוף כגון
 או לא מחלי איכסי וה"כ ל"ס ואע"פ שידע ודאה וסתק דאן
 פ' לא יחפור הכך תאלי דהו אהו אומני ויחצי תחותיה'
 ואתו ערבי ואכלי דמא וסלקי ומפסדי תאלי אמר להו רבו
 יוסף אפיקו לי קרקור מהכא אמר ליה אביי והא אחזיקו
 להו אמר ליה הכי אמר רב כחמן אמר רבה בר אבוב אין
 חזקה לכזקין ולא אחמר עלה דב אמר בקוטר' ורב
 וביד אמר בבית הכסא אמר ליה הני לדידי כיון דאפיכא
 דעתאי בקוטר' ובבית הכסא דמי והתם היה עושה מעשה
 וראה דב יוסף וסתק ולא מיחה ועמדה שם שער חזקה
 יאע"פ אמר שאין להם חזקה כיון דקוטר' ובבית
 הכסא דמוי. וכיון שהרב ז"ל בעלמו מודה דהיוק ראייה
 בקוטר' ובבית הכסא דמי בין עשה מעשה בין לא עשה
 אין לו חזקה ואפילו אחס דכיס במוחמכ' כדברי הרמ"ב
 ז"ל וכדברי הרא"ב ד"ז"ל א"ה נרא' שאין לו לשמעון חזקה
 לעכב על ידי ראובן מלקרות ע"ג השקיפה ולעשות
 לה מחינתו להניח שם פתח אחד או חלון אחד מפני
 שבבר הים דואה אותו מכל השקיפ' ואם יטעון שמתחלה
 בשהיתה השקיפ' מגולה אין לו היזק גדול אגלו כ"כ מפני

פיה יוכל להזהר ממנו שאפשר לראות ולעמוד בשקופי
 ולא יכנס לחוכה שלא יראנו שמעון ויזהר ממנו אבל
 עכשיו שהסקיפה מקורה ובמחילות פעמים שיכנס
 לחוכ' והוא לא ידע ולא ראה ואינו יכול לזהר ממנו כדא'
 בעלמא לא ידענא צהי עדכא קאחית דאלטכע ממך
 מדתנן פרק ח"ה לא יפתח אדם חלונותיו לחצר הסותפין
 ולא פתח כנגד פתח ולא חלון כנגד חלון היה קטן לא
 יעשנו גדול אלמא קטן לא יעשנו גדול אבל גדול עושהו
 קטן ותבא עליו צרכה שהרבה רואין מפתח גדול יותר
 מפתח קטן ואפילו היה רחב כמה אמות יכול להחזירו
 אפילו קטן באמה ובאמתים ואין יכול לומר בפתח גדול
 אכי רואה אותך שאתה שם ואזהר ממך ועכשיו בפתח
 קטן איני רואה אותך ואיני יכול לזהר ממך ומה שטען
 שמעון כשהי' מגולה איך יכול לעמוד שם בגשם ובשלג
 ועכשיו אתה ככנס שם בכל שעה איכה טענה מכמ' לדדי'
 האחד מפכי שכרחה מתוך לורת העניין שצירית אלי
 שדרך אות' שקיפה ככנס ראינו זה ויולא לבתי' שלו וכיון
 שהוא משמש כביסה ויולא השמישו תדיר קור וקום וקץ
 ומורף ואפילו ציוס סגריר : ועוד יראה כי היא באכסדר'
 מגולה לפני הבתים והיא כחצר לבתים וחצר כקרא
 בגמר ח שמישו קבוע כמו שאכתוב ועוד שהטענה
 בעלמא איכה טענה דכיון שאדם משתמש בצתיו ויכול
 להשתמש בהן בכל עת שירצה אף מן הדין שאסור עליו
 שלא להקרות ביתו שאין אומר' לאדם שלא יתקן דירתו
 ובלבד שלא יוס'ף שם פתחי' וחלונ' וקשש זה לא שמענו
 בשום מקום לבעלי הגמרא אדרבי' לכאורה יראה בגמרא
 הפך מזה מדתנן פרק ח"ה לא יפתח אדם חלונותיו לחצר
 הסותפין ואמר בגמרא מאי אריא לחצר הסותפין אפילו
 לחצר חבירו כמי לא מצעיא קא' לא מצעיא לחצר חבירו
 דלא אכל דסותפין אמר לי' סוף סוף הא צעית לאלטכועי
 עמיה בחצר קמ' ל דעד האידנא צעי בחצר לאלטכועי פי'
 בחצר לבד בבית לא הסת' אפילו בבית כמי צעי לאלטכועי
 ממך כלומר אפילו כשאתה בבית גריך אני לזהר ממך
 ואתה מוסיף נזק שבי אלמא דוקא כשיש עליו טענה
 שמוסיף עליו היוק מחודש ממקום אחר מפכי שלא היה
 רואה אותו לבתחלה אלא ממקום מגולה ועכשיו ממקום
 מכוסה ראוי עליו להיראה בכל עת אין לו טענה שאלו כן
 היה לבעל הגמ' לחשוב ולומר כל הנזקין שיש בדבר :
 ואם תאמר אין הכי כמי שהיה יכול לומר כך אלא כיון
 שהספיך לו בטענה אחת גדולה אין לריך לומר יותר
 די לו באחת ולמה ירצה בטענות אין דרך הגמרא כן
 אלא דרך לרבות בקושיות ובטעמים כדי שאם ימלא
 אדם דיקוי לאמת יסתייע מן האחרת והטענה הזאת
 פי' אותה בגמרא במקלת מקומות על רבוי קושיות

וטעמים וע"כ תמל' צפי' שאמר צבולא ציה כמה טעמי'
 והרבו בחלוקים פרק הסותפין דאמר התם שכי גנין צככי
 לדי רשות הרבים זה עושה מעקה וגו' והקשה עליו בגמ'
 מאי אריא רשות הרבים אפילו רשות היחיד נמי ותרץ
 לא מצעיא רשות היחיד דולאי עביד אלא ר"ה אילטריך
 סד' א' אמ' לי' סוף סוף הא צעי אלטכוע מצכי רשו' הר'
 אלטכוע מכאי קמ'ל דאמ' ליה צכי רשות הרבים ציממא
 חו לי בלילא לת חו לי את בלילא כמי חולאי הרי שרבה
 צכאן בחלוק צנוקין שיש בין זה לזה וה"כ אי אפשר
 לומר כן היה לו למכית ולומר כל הנזקין שיש צין זה לזה
 ולכך משתבר שטענות שמעון בכך איכה טענה ולא עוד
 אלא כי לפי סוגיית הגמר' כרא' שכל שאין חשמים המזיק
 קבוע וחשמים הנזק קבוע הנזק גדול מאוד משאלו היה
 גם כן צנוק וכענין שאמר בהסותפין דהיוק ראייה לא
 שמייה היוק ואקשיב עלה היוק ראייה לא שמייה היוק הא
 אמר רב נתמן אמר שמואל גג הסמוך לקצר חבירו
 עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות ותרץ שאני החס
 דאמר ליה בעל חצר לבעל הגג אכא קביע חשמישאי את
 לא קביע חשמישך ולא ידענא בעדכא דאחית דאלטכוע
 מיך אלמא כל חשמיש המזיק אין קבוע כל כך
 כחשמיש הנזק ההיוק יותר גדול וחזק וכיון שהוא אומר
 שפעמים שדרכו להשתמש ופעמים שאין משתמש היה
 ההיוק יותר גדול אי מעתה מלך שאינו יכול להזהר כל
 כך דלא ידע צימות הגשם והשלג אימת קא אחית
 דאלכע מיך אלא שאין אנו לריכין לכך שחשמים השקיפה
 פחשמיש הקצר ויותר וכבר אתה רואה מכאן שחשמים
 הקצר כקרא חשמיש קבוע ומכל מקום אם בא להבית
 שם בו חלונות או פתחים או חלון ופתח אינו רשאי לפי
 שיכול שמעון לומר לו ממקום אחד אכי יכול להזהר ממך
 מפכי מקומות איני יכול לזהר וכמו ששכיטו אתר לא
 יעשנו שנים ואמריכין עלה בגמרא סבר רמי צר חמ'ל
 למימר צר ארבע לא ליטויה צר תרתי תרתי דסקיל
 חמניא בחצר : אבל חמניא לשווייה תרתי צכי
 ארבע שפיר דמי אמר ליה מני אמר ליה צחל פתח'
 מליכא לאלטכועי מיך בחצר פתחי לא מליכא :

שאלה

צג מה שאמרת אין לאיש חזקה
 בככסי אשתו ולא לאש' בככסי
 בעלה ולא לאב בככסי הבן
 ולא לבן בככסי האב אם אלו דווקא הא בן בככסי האם
 ואם בככסי הבן ואח ואחות ואם אלו בככסי אלו יש
 חזקה א"ל ל"ש :

תשובה

מסתברא דאם בככסי הבן ובן בככסי
 האם היינו אב בככסי הבן ובן בככסי
 האב

כחצ לאו דווקא שאם פן אף האב בנכסי הבת יש לו הזקה דבן דווקא ולא בת אלא תכא זכרים והוא הדין לנכבות וטעמא משום דכל אלו דרבנן להשתדל בנכסים אלו ולהוליא פירות ולהכניס פירות ובאפטרופא הם אלו בנכסי אלו אצל אח ואחות לא שמענו שהאחים אין דרבנן סמוכים על ידי אחיהם ואחיותיהם ומכל מקום פוסח צדק כי לעתים אין להם חזקה וזה תלוי בכל מקום צדקית בית דין אם יראה בעיניהם שזה סמוך על אח זה צעק נכסיו וכיוצא בזה הכל לפי ראיית הבית דין לפי מה שהוא הענין • אצל סיהיה דין האח והאחות כאב והבן לא שמענו •

שאלה

צד שאלת להעמידך על דעתי צמה שאין כוהרין עכשיו לכחצ חרי שריר וקיסהן על

הסגיא' שבפלת בלסון הקיום הן על סגיא'ה הפופלת צעט' ששבת הסופר לכותבם במקום הקיום הרשון ופכני רואה בכאן מקום מוכן להן לזיוף להדיא אחר שהורשה להרחיק יכתוב ויקיים •

תשובה

בך דעתי נוטה שלא אמרו חרי שריר וקי' לא אמרינן אלא במקושר ולמאן דאמר

עדיו מאחוריו צין קשר לקשר והרחיקו יותר משטה אחת שלא הורשו לעשות בן שהרי יכול לזייף ולכתוב מה שירצה אבל בפשוט כחצ זה הולך מה שירצה שנים ושלש שאיני רואה בזה שום חשש שאין חוששין לומר שהרחיקו יותר משטה אחת שלא הורשו לעשות בן וזהו שאמר אין למדין משיטה אחרונה שיטה אחרונה בלבד הוא דאין למדין ממנה ואע"פ שלא החזיר מעמינו של שטר בשטר אחרוני הא"מ השנייה לה וכל שלמעלה ממנה למדין שאין חוששין שמה עשו העדים שלא כדין ומכל מקום לאו בכל מקום מכשירין חרי שריר וקיים דבזה דלי ספק פסול שאני אומר מחק או הוסיף צין שטי מאי דבעי והדר מקיי' וכתב שריר וקיים אבל אם חזר מעמינו של שטר בשטה אחרונה אף על פי שכתב חרי שריר וקיים בשטי' שלמעלה אין כאן חשש שאלמלא לא נכתבו קודם שיחתמו העדים כנולאח אומר שהעדים הרחיקו שני שטין ומחק או הוסיף וקיים בשטי' שנייה שבאחרית השטר • והחזיר

עלה מעמינו של שטר בשטה אחרונה ואכן אין לחוש שהרחיקו העדים שני שטין וכמו שאמרנו ואיני רואה צד שטרך לישאל וליתן בהכשר מה שנהגו עכשיו ממחקים וחלויות בשטה אחרונה כי מה ידענו ולא תדע כצין ולא עמד הוא וכבר ראית מה שאמרו בו הראשונים •

ואף על פי כן אני כל שאני יכול אני מלמד הסופרים לבטל השטר בחלי השטה ולחתום הם בחלי השטה שבשארם כי נכאן יש לנו הכשר גמור וגאמר כי בוודאי

כחובה היתה אותה חלי שיטה וכל שלמעלה הימנה כשתחתו העדים שאלולי כן אסור היה לחתום בחלי שטה מחשש שטר הבא הוא ועדיו בשטה אחת שהוא כשר וכבר אמרו שאין חוששין לעדים טועין בכיוצא בזה אם מרחיקין שטה אחת ומוחמין שאין חוששין כלל לשטה אחרונה הרחוקה מחתימתה בשטה אחת ולפי שידעתי שכלך יפה אניג לך דבר בא לידי ומה שאמרתי אף על פי שנתלקו עלי כל חבירי ומדעתי שאין חלוקת' רק מלך ההרגל ומה שלא הורגל כעשה להם זר ואחה צנפה יפה שלך חבור אוכל מעשה בא לידי בשטר שכתוב בו מכה והיה ראוי לכתוב בו מאתים ומת העד האחד עד שלא נחקן והיו הצעלי' רודפי' ללכת ואי אפשר להתעכב עד שיחליפו השטר אמרתי ימחק ויכתוב מאתים ויקיים צין שהלא להדא ויכתבו בן אכחכא שהלא חתמנא על שטרא דנא דכתיב ציה מחקא וסמכי בזה האל שהלא דאקסינן בריש גט פשוט הוא על הכייר ועדיו על המתק כשר אמאי כיחוש דלמא פוחיק ליה לעלאי וכתיב ציה מאי דבעי וה"ל אידי ואידי כמחק פעם אחת ואוקימנא דכתיבי צין שהלא להדא אכחכא' שהדי חתמנא על מחקא ושטרא על כייר אלמא אין חוששין לומר כי מה שכתוב אחר חתימת הרשון אכחכא • שהדי לא כתב בן אלא האמרין ואין סומכין על עדותו של אחד כי צוודאי אין חושדין ע"א בשקרו ולא כתב בן עד שהסכים חבירו עמו ומדעת שניהם נכתב שהרי ע"א קם לשבועה ופעמים לממון כשאינו יכול לישבע ואין חושדין אותו כשקרן

ואם תאמר התם הוא שהחתימו על המתק בשטר שהוא על הכייר עד שכתב בן אכחכא שהדי אבל כשתחתין על הכייר חוששין לו ונאמר שמה העד השני כתב בן ואין כאן אלא עד אחד על קיום מחק זה אינו אפשר שהרי הק' עליה מסיפא דקחני הוא על המתק ועדיו על הכייר פסול ואמאי נכתוב הכי אכחכא שהדי דחתמנא אכיירא ואשטרא על מחקא והולכנו לרחוק משום דסוף סוף מחיק והקשו עוד כמה קושיות והולכנו לפרק אותה בכמה פירוקים ואם איתא מאי קושיא לימא שאני הכא דשהלא חתיים אכיירא ולאחר שחת' במחק וכתב אכחכא שהדי דכתיבי צין שהלא להדא חד הוא דכתב ומסהיד ולאו כל כמיניה לשויי' שטרא זו אשר סמכתי עלי' להכשיר ואחה העמיד דבר על צוריו והודיעני •

שאלה

צד שאלת להעמידך על דעתי צטר שיש צו מחקין ולא נחקיימו אכ כיחוש ונפסול

כל השטר בכך ונאמר שמה תכאי היה צו או לא כיחוש אלא לאותו דבר בלבד בך דעתי נוטה שאין פוסלין אלא אותה

אוחו מחק שאין למדין ממנו אבל כל השטר קיים ואין
 חוששין להכאי וחדע לך דאי גזי' לזמן ויהיבא כיהליה
 לא פסלי ליה ולא אמר שמה במקום הגזיזה לא זמן היה
 כחוצו צו אלא הכאי ואפשר שאפילו לכתחלה מתירין
 אותה ליכסא כדעת הרמב"ם ז"ל ועוד דהא אמר ר' יוחנן
 תלויה מקויימת כסרה מחק פסול אף על פי שמקיים ולא
 אמר מחק פסול אלא במקום שריר וקיים וכשעור שריר
 וקיים ואם אית' אפי' שלא במקום שריר וקידלמ' תכאה
 הוה ביה לא שאין פוסלין לא במקום המחק ולמטה וזנוט
 מקושר לליכסא דבין קשר לקשר מאבראי במקום המחק
 ולמטה אם נמחק במקו' שריר וקיים וכשיעור שריר וקיים
 ועוד דבהדיא גרסינן בתוספ' מחק או תלוי שלא מגופו
 כשר מגופו אם נתקיים כשר ואם לאו פסול :

שאלה

צו אמרת לפרש לך הא דגרסינן
 בירושלמי ראובן שגול שדה

משמעון וכו' כבר ידעת שרבו
 השבועים בכותלאות שבירושלמי והסבה הגדולה למעוט
 השגחת הלומדים בו ואין עומדין עליו רק אחד בדור
 ובמקום הזה רבו השבועים בגירסת הירושלמי וכל
 שכן בגיר' שכזרמנה לך ותחלה אכתוב לך גירסת ספרי
 והיא נכונה יותר משלך אף על פי שיש בו קלחת חסרון
 וכך היא הגירסא שלנו בניטין פרח הנזקין ראובן שגול
 שדה משמעון ומכרה ללוי ולא הספיק לכתוב תרפו עד
 שמת דמאן היא רב הובא וחייא בר רב קד אמר
 אם כתב שטר תרפו של ראובן ואם לאו של לוי וחד אמר
 הי כתב הי לא כתב של לוי היא . אמר רבי מוכא לא
 משתברא דליף דראובן דהוא יכול למימר לה מלה
 דלאו דילי וזיכית לך אמר רבי יוסי בר בון לא משתברא
 דלא לוי דיכול לומר ליה האי דלא קדמך אקים לי וזיכי
 טבאות ע"כ ותרפו בתי"ו כני' שלנו ולא בטי"ת כמו שכתוב
 בגירסת' מדעתי כי בני' שלנו יש חסרון וכך ראוי להיות
 ראובן שגול משמעון ומכרה ללוי וחזר ראובן ולקחה
 משמעון לא הספיק לכתוב תרפו כו' והוא העבין שאל
 שמואל מרב בבבא מליעא בשכמלאת שדה שאיכה שלו
 וחזר ולקחה מצעלים הראשונים מהו ואמ' ליה מה מכר
 לו ראשון לשכי כל זכות שחבא לידו מ"ט מר זוטרק אמר
 כיחא ליה לאיכה דלא לקריוה גזלכא רב אשי אמר ניחא
 ליה לאיכה דליקום בהמנותיה . ואמרין התם פשיטא
 זבכא אורתה ויהבא במתכה לאו לאוקומי קמיה לוקח
 צעי' : ועוד אמרינן עלה מחקיף לה רמי בר חמא
 מכדי לוקח במאי קויה בהאי שטרא האי שטרא הספא
 בעלמא הוא וכך פי' גירסא זו לפי מה שעלה בידי ראובן
 שגול שדה משמעון ומכרה ללוי ולוי לא הכיר בה שאיכה

שלו ואמר כך חזר ראובן ולקחה משמעון ולא הספיק
 שמעון לכתוב תרפו פי' שטר המכר לראובן עד שמת
 ראובן של מי הוא רב הובא וחייא בר רב אמר
 אם קודם תרפו וקודם שמת נגמר המחק ולא העמידה
 ראובן ציד לוי אגלאי מילתא שלא לקחה לאוקמא בידו
 אלא להורישה לבניו ממילא ואף על פי שלא הורישה להם
 צפי' זיהינו אורתא דאמרין לאו לאוקומי קמיה לוקח קא
 צעי' והאי דלא אמר הכי בהדיא משום דאכתי לא נגמר
 לו לגמרי בכתיבת השטר וחד אמר הי כתב הי לא כתב
 של לוי היא כלומר בין שכתב תרפו בין שלא כתב תרפו
 הדין אחד ולעולם של לוי היא לאוקומא קצעי כל שלא
 הורישה צפי' לירשיו ורב הובא וחייא בר רב הם שכתבו
 בגמ' פ"ק דצ"מ בעד אימת כיחא ליה דליקום בהמנותיה
 בדאית' התם ור' טוכא הלך לשטה אחרת דלא מסתברא
 שלא תהא של ראובן בין כך ובין כך וכדעת רמי בר חמא
 דאמר מכדי לוקח במאי קני בהאי שטר' האי שטרא הספ'
 בעלמא הוא כנו' שצשעה שמכר ראובן ללוי לא הית' שלו
 והוא יכול לומר לו מה שאינו שלי מכרתי לךר' יוסי אומר
 בהפך שלוי יכול לומר לו האי דלא קדמך כלו' בתמיה והיא
 איכה עכשיו לפניך העמד לי המכר יפה שהרי היא לפניך
 והיא כדעת רבא ובדאמר ליה לרמי בר חמא תהא
 במאמיכו ולפי גירסת הפרך שכתוב בו טרפו צטי"ת
 אפשר לפרש שהוא שטר טרפא שכותבין ללוי על הגזלן
 שהוליאה שמעון מלוי והיא המחלוקת בעלמא שכתבו
 בה שם רב הובא וחייא בר רב וכדגרסינן התם כיחא
 ליה דליקום בהמנותיה רב אמר עד שעת העמדת בדין
 וחייא בר רב אמר עד דמטיא אדרכתא לדיה . ורב
 פפא אמר עד דמטיא יומי דאכרזתא . ומה שאמרת
 להודיע' דעתי בענין מה שאמרין בירושלמי גזל שדה
 משמעון ומכרה ללוי והלך לוי וכתבה ליהודה וצא שמעון
 וטרפה מיהודה יהודה לא אזיל נצי לוי דהיא מחכה
 והדין כותן שיפטר לו ליהודה לחזור ולתבוע מלוי אלא
 מאחד משני פנים או משום אחריות לוי ואין אחריות
 למתנה או מלד אחריות ראובן ואין יהודה זוכה בשעבוד
 באחריות שיש לו ללוי על ראובן שאם כן אף לא אמלעית
 ידו של לוי היה לו ליהודה לחזור על ראובן ואמר לו ביום
 קנותי את השדה מחמת מחכה מלוי קנית כל זכות וכל
 שעבוד שיש לו ללוי עליך מחמת אותה שדה אלא שאלו
 לענין מוחלקין הן ואין אחריות נגד אחר גוף השדה
 ואם השדה קנה אחריות השעבוד לא קנה ואפילו במכר
 אלא אם כן בא עליו מלד האחריות שיש לו על לוי ומדר'
 נתן דאמר מנין לנוסס בחצירו מנה וכו' . וע"ב הנהגתי
 אני בכל מתכות קרקע ואפילו במוכרו לכתוב בשטר
 המחכה והמכר ואנז קרקע זה אני כותן לפלוני ללוקח

שאלות

זה או למקבל מהנה זו כל שטרי אונות שיש לי על קרקע
זה ויזכה בהם וזכרם שבוזם כדי שזכרם לטרוף ממנו
מי שמכרו או נתנו לו וזה נראה לי ברור :

שאלה

צו ראובן שהוליא על שמעון כתב
ידו בכאמנותו שהוא חייב לו
ואין כתב ידו יולא ממקו' אחר
וטען שפרע את נאמן הוא את לאו :

תשובה

מדעתי שהוא נאמן ויש לי ראיה ממודע
בשטר שכתבו דק"ל שצריך לקיימו ואין
אומריו לו כיון שהודה שהבטר כשר הבא ראיה שפרעת
שזו היא דעת האומר שאין צריך לקיימו ואף זה או הוליא
כתב ידו וזה לא הודה אליו כלום היה בו ממש ומאן קאי
שהאמינו פיו שהתיר ואמר שפרעו והרי כאן הודא' ושובר'
עמ' והרב בעל העטור ז"ל כתב כן גם הוא ועמד על ראיה
זו לא שדתי אזה' במ' שאין בו ממש שכל טענותיו ברחיית'
ישכן גם כן בשטר בעלמא וא"ה צריך לקיימו ואם עלה
בדעתו שפרע יש בין זו לשטר בעלמא דאלו בעלמא
אע"פ שהשטר כשר מכל מקום לפריעה קאי ואין העדים
שבשטר מכחישים אותו שלא פרע אף הא אין בה ממש
שאין כאן עדים כלל מכחישים דבריו עד שיודע הוא
ומפיו אנו חייין בעדות הכאמנות הלכך הוא שאמר והוא
שהתיר ואלו לדברי הרב ז"ל אם בא לעקור עיקר העדות
במנו אינו נאמן וכעין מנו במקום עדים ולית' דהא
בהדיא אי' פרח האשה שנתארמלה האומר שטר אמר' הוא
זה אינו נאמן ואמר' עלה דקא' מאן אלימא דקאמר ליה
פשי' כל כמיני' וכו' : ואוקימנ' לעולם דקא' ליה וכדרב
הוכח אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו אמר
למ"ד בעלמא צריך לקיימו הכא נאמן ואע"ג דאיכ' עדים
דקאמר מכחשי ליה דהא בעקר מלוה פלוגי ופלוגתא כמי
דר' מתיר ורבין באכוסים היינו בעקר מלוה וא"ה אוקמ'
פלוגתייהו במודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו או אין
צריך לקיימו והטעם שחבר אליה מסום דתרי ותרי כינהו
וסמכינן אהכי דקא' פסלינהו לכולהו עדים בעלמא אין
בה ממש שהוא עשה העניין כאלו יש עדים מעניין עד
שלא חצא טענת פירעון ואינו דעד שהודה הוא אין כאן
עדים והוא שהודה ואמר שיש עדים הוא אמר שפרע
וראיתו ממלוה אומר חמש ולוה אומר שלש איכה דומה
כלל וההפרש שביניהם פשוט ומה אכתוב לפני מי מדעתי
יפה : וחכמתו שטפל הכפה הסוף מתוך האמת וראיתך
גבירכו שהבאת שמעת' דמלוה חבירו בעדים ואמרת
דמשמע מההפ' דכד הוה סליק אדעתין שאם אמר לו א
תפרעני שלא בעדים שהוא נאמן לומר פרעתך בפני
פלוגי ואלכו להם למ"ה כי אמר ליה נמי פרעתך ציני

ותשובות

לביכך נאמן גם אני כשעמדתי על אות' הלכה זו כמה
כסתפקתי עליה אם יש לומר כך אם לא מפני שראיתי
רו"ל בעלי התו' למגמגי' בדבר ורחייתי שאי אפשר לומר
כך דבהא אפילו שמו' מודה שאינו נאמן וטעמ' דמסתבר
הוא דכיון דאיכ' עדות דע"מ בן הלום והוא קבל עליו חנאי
זה כלו' שלא ידחכו לומר שפרעו ציני לצינו היאך אפשר
דשמואל תולק בדבר זה דהא חנאי שבמזון הוא ואי
משום מנו הוא ולומר שלא הועילו חכמו כיון שהוא יכול
לומר פרעתי בפני פלוגי ופלוגי שבזה לא היה חנאי וכיון
שכן ע"כ אין צריך לפרעו בעדים לא היא דכיון שהתכח
עמו כך כבר קבל על עצמו שלא יהא נאמן ואף במקום
מנו כזה ובאו' פרעתך לפני פלוגי ופלוגי דוקא קאי שמו'
שהוא נאמן וכך הסכימו בעלי החוספי' ז"ל וחדע לך דהא
אות צינייה לממו' ממחכי' ואמר' תנן מנה לי בידך אמנו לי'
הן אמ' לי' א תתנהו לי לא בעדים למחר אמ' לי' תתנהו
כתתו לך קייב ה"ד אימ' דלא אמר ליה פרעתך בפני פלוגי
ופלוגי תיובתא דשמו' תיובת' כך היא גיר' ספרי' שלכו כך
בדקתי בנוסחאנו' שכתבו אללנו וזכ' מלאתיבן וכיון
שכן אם איה' לדשמו' אף באומר פרעתך ציני לביכך
פלוגי פטר למה הוצרך לכל האריכות הזה המתנית' ה"ל
לאקשווי בהדיא דקתני חייב ואלו לשמו' לעולם פטור
ומשום מנו : ושוד דמאי קאי אלימא דלא אמ' לי' פרעתך
בפני פלוגי ופלוגי פשי' צריכ' למימ' דמשמע דלא אפשר
לאוקומ' מתנית' הכי לא תותב' שמו' מיכה אדרבא היא
הויא תיובתיה דהוא היא דקא' פטר שמואל אולי אין
הגירסי' זו בספרך ומ"ל מקום מסתברא שאי' אומ' שקולק
בדבר זה שלא יועיל חכמו ומיזבו שקבל עליו בשעת
הלואה : ועוד דלכאורה אי הא בהא תליא כל מ"ד צריך
לפרעו בעדים אית ליה דאין יכול לומר פרעתך בפני פלוגי
ופלוגי ומאן דאית ליה יכול לומר פרעתי אית ליה דאין
צריך לפרעו בעדים ומשום מנו א"כ למסקנא למס לי'
לרב פפא למימר צריך לפרעו בעדים ואם אמר לו
פרעתך בפני פלוגי ופלוגי אין נאמן פשי' דכיון דצריך לפרעו
בעדיה שאין נאמן לומר פרעתך בפני פלוגי ופלוגי ולא
הוה צריך למימר אללא רב פפא דא' משמי' דרבא אם א"ל
אל תפרעני אללא בעדים צריך לפרעו בעדים ותו לא
וכדרב אשי ואכא ידענא דמעשה אין יכול לומר פרעתך
בפני פלוגי ופלוגי אללא שהן שפי דיכין מחולקין ואין
חלויים זה בזה וב"ס לגיר' הספרי' דר' במסקנא אינו נאמן
שהגיר' ההיא מעידה על הספור שכתבתי דאין מנו כזה
מועיל לבטל התנאי ואל תשיבני א"כ מאי קא' רב יהודה
כי אמרית' קמי' דשמו' אמר ליה יכול לומר פרעתך בפני
פלוגי ופלוגי דמשמע מיכה דשמו' פליג אדרבא יהודה אמר'
רב אשי וס"ל דאין צריך לפרעו בעדים דאי לא שייכין

שארות

אהרדי מאי כי אמר דקאי לאין ה"כ דמפלג פליג אדרב
אסי משמע דלעולם לריך לפרעו בעדי ועוד שאינו מברר
בעדים כי היכי דלא לדחייה ועל דא פליג שמואל דודאי
כיון שהוא אומר שקיים תנאו כאמן וטעמא דמלתא דלא
משימן הכא למימר פרעתי כיני לביך אע"ג דיכול לומר
פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למ"ה כדא' שכן
קבל על עצמו ותכאי שבמזון הוא וקיים ועוד דלאו מגו
משליא דעכשיו אינו יכול להכחישו ואלו'א' פרעתיך בפני
פלוני ופלוני יכול להכחישו לכי אחו: ועוד כראה דשמואל
דוקא בשיחך עדיו ואמר פרעתיך בפני פלוני ופלוני דאי
לא יחדו איערומי קא מערים דלהכי אמר אל הפערני
אלא בעדים וקבל הלה על עצמו כי היכי דלא לידחיייה
לגמרי ולימא ליה כבר פרעתיך וכי לא מייחד ליה דחויי
הוא דקמדי ליה לגמרי דמ"ל פרעתיך כיני לביך ומ"ל
פרעתיך בפני עדים ואיני מכירן או פרעתיך בפני עדים
ומתו הא לא הועיל לו בתנאו ועדיין יכול הוא לדחותו
וכראה דלהכי נקייט שמואל בהאי ליטכא פרעתיך בפני
פלוני ופלוני והלכו להם למ"ה דאי לא כיון דמלו' לא אמ' ליה
אל הפרעתי אלא בפני פלוני ופלוני אמאי נקט שמו' פרעתי'
בפני פלוני לא ה"ל למינקט אלא בהאי ליטכא דאחבי בהדי'
מלוה יכול לומר פרעתיך בפני עדים והלכו להם למ"ה
ומי' ודאי דוקא בדאיכא עדים בתכאי אכל ליכא עדים אלא
שהוא מודה שכן התב' עמו שלא יפרעו אלא בעדי' ומ"מ
כודמן ופרעתיך שלא בעדים אה"כ כאמן משום מגו דכל
עלמכו אין אכוחיין בעקר התכאי אלא מפיו והרי קול
וסוצרו עמו כך שני מדמה ואחה אמת הכניין גדול
בחקמה ובמניין :

שאלה

צח מה שכתב הרב בעל העטור
וה"ל לאין כוחיין פרוסכול
משכנסו שביעית ומייתי לה
מדאמרינן אימתי כוחיין עליו פרוסכול משכנסו
שביעית ערב ר"ה של שביעית הודיעני נא מה מקום
ראיה זו :

תשובה

שאלין אלא מן המחמיהין כדינו שהרי
שביעית אינה משמטת אלא בסוף וכל
זמן שהוא גובה מוסר שטרותיו לב"ד אלא שהוא ז' ל גיר'
משובשת כזמכה לו וקבלה כהלכת' בלא טעמא וסמך
עליה ותו היא שטויה פי' אחרון של שביעית והכי תניא
התם בנוסחא דוקני אימתי כוחיין פרוסכול ערב
ר"ה של מולאי שביעית אע"פ שחזר וקרע לאחר מבאן
וחוזר וגובה עליו והלך אפילו זמן מרובה רשב"ג אומר
כל מלוה שאחר פרוסכול איני משמטת ע"כ ובנוסחאות
הרב ז"ל הי' כתוב ער"ה של שביעית והדין מהניא התם
בנוסחאי דוקני גם בשלכו כך כתוב בה אלא שהיה משוש

השובות

בו

באמת אח"כ בדקתי אחר פני המשניות לרבי שמסון ז"ל
ומלאתי טגס היא התו' פנוסת' שכתבתי וזה נכון :

שאלה

צט איש שכשהטה אם תוכל אסתו
לקחת כל מה שהביאה לו
בכדוויית' ויתפרנס הוא מקופ'
אל לדקה או ישרו הכנסים בחוקתן והוא ואסתו נוזין
מהם ואם הם ציד האשה או ציד אביה אם יוליאו קרובי
האיש ככסים הללו מידם ויתפרנסו מהם הוא ואסתו :

תשובה

דבר ברור הוא זה לכיון דנשתטה אין
לאשה תקנה כלל להוליא צגט אינו
יכול שאינו בן גרוסין וכדתכנן פ' חרש נשתטה כתרת
הוא או נשתטה לא יוליא עולמית ולקחת היא מה
שהביאה בכדוויית' אי אפשר בלא גרוסין או באלמות
כמו עיקר כתובה שאינה נובית עד שתתאלמן או עד
שתגרש בתניא ב"ד שהתכו בתכאי כתובה לכשתכשאי
לאחר תטלי מה שכחז ליכי אלא כך דינו ב"ד יורדין
לככסין ומוליאין אותה מיד כל אדם ויתפרנסו מהם הוא
ואסתו בכיו הקטנים ואם ימלאו איש כאמן ואמיד
פירכה להשתדל ולפקח בכנסים ממכים אותו עליהם
והוא זן ומפרנס מהם הוא ואסתו בכיו החטנים כמו
שאמר בכתובות פרק נערה אמר רב חסדא אמר מר
עוקבא מי שנשתטה ב"ד יורדין לככסין וזכין את אסתו
ובכיו ובנותיו וד"א לדקה ותכשיטים אשה שמשלקת
היא בגמרא :

שאלה

ק שטר שנמלא גרר בין שטה
לשטה א"כ מאחוריו חושטין
שמת טובר היה כתוב בו
וגררו או לאו :

תשובה

כראה ודאי שאין חושטין אותו לבלום ולא
מרעין ליי לשטר' בחדש כזה לפי שהשטר
מוחזק הוא ציד המלוה וכאלו הממון הכתוב בו הוחזק
צידו כדמשמע בהיה דשבעו' הדייכין דסיטראי כינהו
דאסיקנא דכי פרעי צין דידי' לדידיה א"ל באפי סהדי ולא
אדבר ליה פרעון אלא במתנה ואע"ג דק"ל במנו לאפוקי
לא אמרי' וטעמא דמלת' משום דשטר' מוחזק הוא וכאו
ממון הכתוב בו מוחזק ציד המלוה ואוקומי' ממוכא הוא
ונ"ל דזו הייתה סברה של רמי בר חמא בפי הכותב גבי
הפוגמת כתובה דקאמר שבעה דאורייתא דקטעין לה
מאתים וקא מודה לה במכה וקסיא ליה היכי אפשר דטעי
רמי בר חמא דהא מתנית' היא כל הנשבעין שבתורה
כשבעי' ולא משלמין וכדקסי' ליה רבא: ועוד דליטכ' קמא
דקא בנתיב מתני' וקא מודה ליה במכה פמי קסי' דאדרב'
איהי

יך

איהי היא דקא טעני ותבעי מאתים זאיהו מודה לה במכה
 א לא דטעמא דרמי בר חמא משום דמוחזק היא ובעל
 דאיהי לאורעי סטרא חסבינן ליה כמוכיא ותובע ואיהי
 כמודה במקלח ממה שהוחזק וכאלו טען הוא שסטור
 פרוע של מאתים יש לו צידק ואיהי קא מודה סטר פרוע
 של מכה וכיון שכן הטילו שבועה כעין לאורייתא ולאן
 לאורייתא פתחו: כי איתא בירו' דגר' התם א"ר זעירא
 זכולהון כעין שבועת התורה ירדה להן נחובה אשה
 הוחזקה בידה לנבות כמי שנבת ממש והוא בא כתובע
 שטר של מאתים פרוע והיא אומרת מכה ולא כמי שנבת'
 ממש קאמר דליכא למימר דשכחי ב"ה ועבר כב"ש אלא
 בדאמרן וזוהי דקאמר רמי בר חמא אלא דרבא טעי בה
 וסבר דשבועה לאורייתא ממש קא' והא דא' סבר רמי בר
 חמא למימר משום דרבא טעי בה ולמאי דשמעינן מינה
 דרבא לא קיימא הא דרמי בר חמא אבל לדעתיה דרבא
 ודאי קיימ' וא"כ טוב' איכ סבר וסבריה בצב' בח' ובכדרי'
 דקיימי וכיון שכן כל שטר מקויים מוחזק ביד מלוה הוא
 ובכדי לא מרעי' ליה ולא מפקינן ליה מחזקת' ודבר תור'
 לא מרע ליה כלל אלא מדרבנן וכ"ש גרר דלא ידעיכ' אי
 תברא הוה כתוב צו או מוסא הוה דלא מרעי' ליה לסטרא
 כלל ולא דמי למחא שבכתב דלריק קיום דחיישינן ליה
 א"כ לסטר דיכול להזדיק משום דהתם לאו שטר מעליא
 הוא דאימור זיפזייק אבל הכ' דשטר מעליא מאן דמפי'
 ליה מוחזקתיה עליו הראי' ובהדיא כתו' דכת' בסופו שטר
 שיש בו מחא או חלוי מגופו פסול שלא מגופו כשר ואם
 א ח ליחוס אפילו בשלא מגופו דילמא תכאה הוה ביה
 לדעתיה ומחקה וכתב ביה האי ובעינין שאמר במקושר
 וליחוס דלמא מתרמיא רעות' בשטה אחרונה וגי' ליה
 לשטה אלא ש"מ שלא אמרו במחא פסול לפסול על ידו כל
 הסטר אלא לפסול מקום המחא לבדו לימא שאין למדין
 מחכו ועוד דאבעיא לו גבי הריג'יטך ע"מ שסתורי
 לי את הגייר בין שטה לשטה מהו ואקשי' ותיפיק ליה דספר
 אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה ספרים ואוקימנא
 במעירה ואם איתא אפילו במעורה ת"ל דהכי מפקא ליה
 קיישינן דלמא תכאה הוה רמי ביה לרעותיה וגזיתיה וא"ס
 ההם לא חיישינן אלא למאי דמפביל ביה השתא דהיינו
 משום שנים ושלשה ספרים דמעת' אי ראו לגרש צו כיון
 שהוא משייר הגייר שבין השטין אבל למחא לא חיישי' דהא
 י"ב' קמי' ולית ביה תכאה וראוי הוא לגרש' צו עכשיו ולא
 ביה דהא מחא מגופו אי לאו מקויי' מפסל פסיל לי לגטא
 זאע"ג דיהבי' קמן וקרעתי' מיד וטעמא משום שבגטי'ם
 צו פסול מלך עצמו לכשתסא אוחו והא כמי או השתם
 אותו פסיל אלא א"כ תדמויק דאבעי' ליה לרבי אליעזר
 ובתבטיל לה בערי מסירה דהוי בכתבו על כיר מחוק

ועוד דא' ההוא סטרא דהוה כתוב ביה תלתא צפרדיסא
 גזייה לגנה דבית וטוייה ופרדיסא אחא לקמי' דר' פלוגי
 אמר האי דמרחק כולי האי זיפזייק כפתי' ואודי'
 ואם איתא למה לי למכפיה הא כיון דאי ביה מחא ליחוס
 מכפסיה דילמא צפרדיסא הוה כתיב ביה אלמא כיון
 דבמאי דכתיב בשטר ממש לית ביה מחא למחא שבין
 אות לאות ובין שטה לשטה לא חיישי' לא אם תדחיק דלא
 הוה מחא נכר צו ועוד דאם אית' גמלאת אומר שאין
 כותבין שטרות לא על הגויל הא בקלק גרור פסול משום
 חשש סובר ואי קשיא הא דא' פרק הסואל המשכיר בית
 לחברו לי שנים ואמר לי' נקיטת אגר' דהא שכן אמר רב
 כחמן כאמן - ואקשי' עלי' אלו חופיה מאה זוזי בשטרא
 ואמ' פרעיה פלגא ה"כ דמהימן ופרקי' התם לגזביינא קאי
 אם איתא דפרעיה ה"ל למכתב אנביה א"כ למכתב עליה
 חברא כד ה"ל גיר' צרוב ספרים ובהלכות הרי"ף ז"ל
 ומדקא' א"כ למכתב עליה תברא הא למכתב אנביה דקא'
 אנביה ממש קאמר ואם איתא דאי מחיק ליה לא מפסי'
 שטרא כי כתב אנביה מאי אהבי ליה דלמא מחיק ליה י"ל
 דהשתא לא מעיל כפסיה בהכי וה"ק מרגפק שטר גדלא
 כתיב ע"ג תברא א"כ באכפי כפסיה כי אמר פרענא לא
 מהימן ותדע לך דהא דעל גבי' ממש ע"כ לא מהני ולא
 מידי דהא א"ר ירמיה צר אבא אמר רב סמפון היוזא'
 מתחת יד מלוה אע"פ שהוא כתוב בכתב ידו אינו אלא
 כמחא ופסול אלא על אנביה דקאמר בפנים כלפי הכתב
 קא' ולאחר מחוס שטרות דבכה"ג הוא דכשר וכדתכיא
 סמפון היוזא לאחר מחוס שטרות בשטר דאי לאו דפרע לא
 הוה מרע לשטר' וההוא ודאי אי בעי גי'ז אלא לאו פי'
 כדאמרן ומקלח ספרי' יש דגר' ת"ל למקרעיה או למכת'
 אנביה תברא • ואי ק' עוד הא דאסיקנא פרק גט פשוט
 דמקושר עדיו מאקוריו ועדיו כלן בשטה אחת כלו' כנגד
 שטה אחרונה שבשטה ואם איתא דמחא שאחרי הכתב
 לא מרע ליה לשטרא ליחוס דלמא מחיק מאי דכתיב
 מנא חייב מאי דבעי מאבראי ועדים חתימים למטה
 הא ליחא דהתם טאיט ליה מאבראי היא דאי מחיק ליה
 לדיוטא ה"ל הוא על המחא ועדיו על הגייר ופסול וכזה
 פירשו רבותי' ואף על גב' דאמרין התם הרחיק מן
 הכתב פסול זאע"ג דטאיט ליה משום דאמרין דלמא
 עדים אדיוטא הוא דחתימי התם היא דווקא בפשוט
 דכיון שעדיו עליו וכתובין מחוכו אם דיוטא מפסיק בין
 שטרא לסהדי אמרין סהדי אדיוטא הוא דחתימי אבל
 במקושר כיון שאינם מעידים אלא על שכתוב מאבראי
 לדיוטא שבאותו ג' שהעדים חתומים צו לא חיישינן
 ואם תאמר אם כן כי אק' התם וליחוס דילמא כתוב מאי
 דבעי ואלטרק לשגויי' מי סברת עדים כסדרן חתימי
 לא עלי'ם

לא עדים מלמטה למעלה חתימי אמאי אלטרין לשכויי
הכי לוקמא בדטמיט לי' לגליון שבסוף ואע"ג דזעי לסיורי
גליון כדי לכתוב בו אשרת' וכדחכי בתו' דשביעי' פרושכול
המקושר עדיו מואחוריו ודייני' חותמים מחוכו מכל מקום
יכול הוא לטייט קלח מן הגליון סמוך לסוף הסטר כדי
שלא יוכל להזריף ולהוסיף סטר ויכח שאר הגליון אלא
דיוטא כדי לכתוב האשרת' כדאמרינן דיינא אדיוטא לא
חתומי ר"ל דאין ה"כ אלא דזעי לתרומי אליבא דפאן דמק'
ליה זעי מאי דמק' ליה דהת' כמי כי אוקמו' כדכת' ראובן
בן פלו' ויעקב עד דמתתאי ואקסינן אכתי דלמא גיז ליה
לראובן בן וקא מתכשר ביעקב עד ופריק ללא כתיב
ציה עד וה"ה דה"מ לשכויי דכתב ראובן בן עלאי ויעקב
עד כנגד למטה מאם ועוד יס לפרש דהתם דאסיקנא
כל מקושר שאין עדיו כלין בשטה אחת היינו פי' כגון שהן
חתומין מלמטה למעלה והם חותמים עד ובראש שטה
הראשונה הוא כותב ראובן ובסוף השטר בשיטה אחרונה
הוא כותב יעקב וכנכולן זה החת זה וכן פי' בתו' ותו ליכא
למיחש ומה שהבאת' מהוא על הכייר ועדיו על המק
דחקינן ומוקמינן בדכתב בין שהדא לשהדא ולא אוקמוה
דכתב מאבראי ראייה היא אלא משום הא איבא למימר
דמשום דחדא מנייהו נקט וכיחא ליה בהא משום דכל היכ'
דמלי לאוקומי דפתב מגואי לא זעי לאוקומי דכתיב
מאבראי אבל איך ראי' דאתמר מפלוגתא דרבי יהודה
ורבי יוסי זמי שפרע מקלח חובו גראית לכאורה דאיה
אלא שאף היא אינה ראייה דאיכא למימר דרבי יהודה אף
צין שטה לשטה לא כתבין סובר משו' סובר דעלמ' ובודאי
הכי הוא דאי לא כתבין סובר אף במקום דאיכא למיחש
לעכברין לא כתבי' משום סובר דעלמא ויש לי ללמוד עליו
מדתכו פי' אע"פ אם רנה כותב לה מאתיה והיא כותבת
התקבלתי ממך מר' ואקסי' עלה בגמר' למימר' דסבר ר'
יהודה כותבין סובר והחנן מי שפרע מקלח חובו רבי
יהודה אומר ימליף רבי יוסי אומר יכתוב סובר וקסי' לי
נאי קוסי' דהא רבי יהודה דריני' כפיי' מודה דאי לא זעי
ליה למסקל חזרא לא כייפינן ליה הא זעי למיפרע
ולמסקל ליסקול וליפרע ומה בכך והא מלחא היא דקעבדא
איהי בהדיה ואיהו מינח כיחא ליה בכתיבת סובר דלא
בגי ליה צללו הכי וכתי' ליה דהת' ה"א מדקמתקן להו רבי
יהודה הכי אלמא כותבין סובר ב"ל דאי לאו הכי מחנן
מלחא דאתיא לידיהקלה זעלמא ופריק רבי ירמיה
כשסוברת' מחוכ' ואביי אמר אפילו תימא בשאין סוברתו
מחוכה והכא שאני דמלחא זעלמא הוא דקעבד' בהדיה
ואמר אביי לא אמ' כר' ירמי' בשסוברת' מחוכה לא קחני
רבי ירמיה לא אמר כאביי גזירה סובר דהכא אטו סובר
זעלמא אלמא כל מאן דסבר אין כותבין סובר מסבר

סבר כמי דפי' במקום דליכא למיחש לעכברין לא כתבי'
גזירה אטו סובר דעלמא ואביי כמי אית ליה האי גזירה
אלא דקסבר דזעבר דהכא ליכא למיגזר דכ"ע ידעי
דמלחא היא דעבדא ולא גמרי' זעלמ' מעתה אין כאן ראיה
מההיא דרבי יהודה לנדון שלפנינו בדאמרן ואם זאמו
להוכיח מכמות זה שהציא מה היה אפשר להוכיח מיהא
דאמ' שלהי הכותב אמר לי' רב נחמן לרב הובא לרבא דא'
הוציאה גט גובה עקר ליחוש דלמא מפקא גיטא בהאי
צי דינא והדר' ומפק צבי' דינא אחריתא וכ"ח דקבעי לה
וכו' ודוחקי' ומוקמי' דקרעי' לי' וכתבי לה עלה גטא דכן
דקרעוהו לא משום דגיטא פסולא הוא אלא משום דלא
תהדר ותנב' ציה זמנא אחריתי ואם אית' למ"ל למקדעי'
אי משום פרעון לכתוב חזרא ציני' שטי' א"כ אגבו אלא
דאיכא למימר בהא כמי כדאמרן משום דרב כר' יהודה
ס"ל זעלמא דאין כותבין סובר ופ"מ אע"פ שמעיקר הדין
אני איני רואה לחוש לסובר זה אעפ"כ יש לאיים על זעל
השטר מאחר שהורגלו לכתוב שם סובר צין השטרות
דרגלים לדבר ולא גרע מוי"ו דחיקא טובא דאכפוס
ואורי מוי"ו דחיקא דופרדיסא

שאלה

קא אית אחר אמו בכ"ק מעילו
של חברו ואמר ליה אני כוטר
קניין שאני חייב לאדון העיר
כך וכך אם אהיה סרסור וקודם שסלק ידו מכנף המעיל
חטף זעל המעיל הכיף מידו קניין זה מועיל או לאו
שהאדון או שמועיל וזה או' אין מועיל הואיל ומטפו מידו :

תשובה

קניין אין כאן ואפילו לא מטפו חברו מידו
דאין קניין אלא בכליו של קונה והיינו
דקרינן ליה חליפין שזה כמתליף נכסיו בסודר זה של
קונה ומה שאנו קובין בסודר של אחרים שזעל הסודר
מקנה סודרו לקונה אבל זה שחפס בכנף חברו שלא
מדעתו לא עשה כלום שאין כאן סודר של קונה ולא
של מחנה ולכ"ע זה האיש לא עשה כלום :

שאלה

קב זעל המכה אשתו צבל יום
ומלטערת עד שהצריכה ללאת
שביתו והלכה לבית אביה והוא
טוען שהיה מקללתו בפניו והיא מכחישה והיא אומרת
שממותה מחרתת ריב בינו לבינה ומסבבת הכאמותיה
וע"כ אינה רוצה לדור עם ממותה בחצר אחת הודיעני
אם יכולים בית דין לחייבו שצועה שלא יכה אשתו ושיכהג
עמה כראוי :

תשובה

אין לזעל להכות ולענות אשתו ולמייס
כתבה ולא ללער ואדרבא לרין לכבדה

שאלות

תשובות

יותר מנפשו ואם טען שהיא מקללתו ב"ד חוקרין ושואלין לשכנים מי הגורם ואם הוא מכה ומלער שלא כדין והיא צורחת הדין עמה שאין אדם דר עם נחש בכפיפה וזכר לדבר הגר אבל אם מקללתו חכם הדין עמו דהא מקללת בעלה בפניו מן היולאות שלא בכתובה ומ"מ אם הדבר מסופק לב"ד מי הוא הגורם או אפילו הגיעו לדבר ברור שהבעל מכה שלא כדין אינו רואה שיכולי ב"ד להסביעו שלא לעשות כן אלא גוערין אותו ומייסרין ומודיעי' שאם יכה שלא כדין שיהא חייב להוציא ליתן כתוב' שפילו על שאר דברים שאין לה כ"כ לער כגון שמדירה שלא הלך לבית אביה או לבית האבל או לבית המשקה או אפילו שלא תשאל כפה וכברה מחברותיה או שלא תשאיל להם הוא מוליא וכותן כתוב' כ"ס במכה ופולע ומלערה בגופו וקרוז בעיני הדבר שאם ידוע שהוא מכה אות' שלא כדרך צנות ישראל ההנוכות ר"ל שמתמיד להכותה שאין כאמן לטעון שהיא גורמת שהיא מקללתו בפניו דלאו כל כמיניה לאחזוק' בפרוזה וכענין שאמ' פרק המדיר ע"מ שלא הלך לבית המשקה יוציא ויתן בתובה מפני שנועל דלת בפניה ו"ס היה טוען משום ד"א רשאי ואמר עלה בגמרא מאי ד"א אמ' רבי הודה אמר שמואל מהמת בני אדם פרוליס המלוין שם אמר רב אשי לא אמרן אלא דאחזוק אבל לא אחזוק לאו כל כמיני' לאחזוקי איכסי בפרייליס וגם אם איכה רוכה לדור עם חמותה יכולה היא שתאמר לבעל איכי דרה אם איכסי שמלערי' אותי ומרגילין קטטה ביכה ובין הבעל או שלא יבואו אמו ואחיותיו בגולה או שירחיקנה מנזולם וכן כתב הרמב"ם סו"ל בהנכות אישות :

מה שכתב הר"ב ז"ל משנה היא פ' אע"פ המסר' אשתו על ידי שליח לא יפחות לה מקדים חטים וכו' ואוכלת עמו מלילי שבת לילי שבת ומסחר' מתני' במי ביולא ממקומו ללמוד או בפועל היו"ט למלאכתו וכן פי' הרמב"ם ז"ל דאלו במשנה אשתו לעלמה בכדי או ברוע לב נכאי הוא לה ומכזה בכך בין שכחותי' מה יאמרו הצריות מה ראתה להתרחק משלחן הבעל וכדאמ' פי' המדיר לתכן המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרכס יתר מכאן יתן כתובה ואמר' עלה בגמרא מ"ס עד שלשים יום עד שלשים יום לא שמעי' אנשי ולא זילא ציה מלתא טפי שמעי' אנשי וזילא ציה מלתא :

שאלה

קה ראובן העמיד בנו באומנות עם שמעון בסך ידוע בשנה ועשה עמו ב' חדשים או יותר ואח"כ סרב ולא רצה לקיים תנאי אביו חייב הוא לקיים חכאי אביו או לא שלא מלינו שזכת' תורה לאב אלא הבת שיכול לקדשה או למכרה אבל על הבן לא מלינו לו שום זכות אלא לענין כבוד :

תשובה

לא בארחה בשאלתי עם הבן סמוך על שלחן אביו או לא ואברא דבר תורה אין לאב לזכות על הבן לא בשכירותו ולא במעשה ידיו ולא במליאתו אלא מיי כל סמוך על שלחן אביו שהאב מעלה לו מזונות אע"ג דלא גברא קפד' הוא א"ה מדרבנן וכה במליאתו ומעשה ידיו ובשכירותו משום דתקינו ליה משום איבה דאע"ג דלאו גברא קפדכא בכל מידי דאחי ליה מעלמא לית ליה לערא דגופא כחבלה מקפד קפיד וכדאי' פ' החובל באביו ובאמו אלמא כל מידי דלית ביה לערא דגופא כחבלה דאחיה מעלמא במליאה ושכירות מעשה ידיו כל סמוך על שלחן אביו דאב הוי ואפי' גדול וסמוך על שלחן אביו כן דיכו למליאתו דתכן פרח קמא דבצא מליעא מליאות בנו ובתו הקטנים הרי אלו שלו מליאות בנו ובתו הגדולים הרי הן שלהן ועלה אמר ר' יוחנן לא גדול גדול ממסולא קטן קטן ממס אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן קטן ואיכו סמוך על שלחן אביו הרי זה גדול וזכה כמי בשכירותו כדמוכח פרק הפועלים בשמעתיא דמסלו הוא אוכל או משל שמי' הוא אוכל ואקש"י מתניתין דקתני אינו קולך ע"י עבדו ושפתחו הקטנים אברייתיא דקתני רבי חייא קלך על ידי בני ובתו הגדולים אבל לא על ידי בני ובתו הקטנים וקלך ע"י עבדו ושפתחו בני גדולים בין קטנים הן ואמר כן מאי לאו אידי ואידי במעלה לה מזונות ובהא קא מפלגי פיר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים ודחי לא דכולי עלמא משלו הוא אוכל ולא קשיא באן במעלי' מזונות כאן

שאלה

קה אם הבעל חייב במזונותיה בעודה בבית אביה אם יכול הבעל לומר כל זמן שהיא נשליים לה מזונות וכל זמן שאיכה אללו אין לה מזונות :

תשיבה

כל שאי טוענת שבורחת מפני חמות' ולא במרד יש לבעל ליתן לה מזונות שאין זו מורדת ואלו רצה הבעל לבא אללה לבית אביה היתה מקבלתו או בחצר אחרת ולמה תפסיד בכך מזונות והוא מכי'ה במקל שתצדק ואם לותה ואכלה הבעל חייב לפרוע מה שלותה :

שאלה

קה אם הבעל יכול להסרות לעלמה וליתן לה מזונות הראויות לתת לה ותאכל היא בעלמה והוא לעלמו בבית אחד ובלבד שתאכל עמו מלילי שבת לילי שבת שכך כתב הר"ם ז"ל מי אמריכ דוקא בת"מ דעונתו מלילי שב' לילי שבת א"ד אפי' בכל אדם כן :

כאן בשאין מעלה מזכות מתנייתין בשאין מעלה צריית' כשמעלה ואקשיבן במאי אוקימת' לצרייתא במעלה אפי' הכי קטני' כמי לקוץ להו ופריק' ערא דכנו וצחו הקטני' לא זכי ליה דתמכא אלמא מאי דתכני בצרייתא קולץ על ידי כנו וצחו הגדולים מיכא ניחא ליה דאי משלו הוא אוכל כולם בשכרו הוי כל שמעלה להם מזכות משום דשכירות דאז המעלה מזכות הוי וקטנים דאינו קולץ עליהם הוא דק' ליה אסכז הכידון שלפנינו הוא סמוך על סלחן אביו שכירותו דאז הוה והאז מתנה עליו בשכירותו כמו שירלה אבל אם אינו מעלה לו מזכות אפטר לומר שאין צמה שקלב האז בשכירותו כלובשאינו אלא ככרי ואם סרז עכשיו הבן נוטל שכרו על מה שעשה כשכיר לפי מה שעשה פעולתו בהוא דריש הפועלים אלא מיהו בין מעלה לו האז מזכות בין שאין מעלה לו יכול לצטל תכאי האז וצלבד שיאמר שאין רולה ליוון משל אב שאין רשות לאב עליו ואינו זוכה בשכירותו ולא במליאתו כל שאין סמוך על סלחן האז ואפטר דאפילו אין סמוך על סלחן האז כל שעשה בתכאי האז אין לו צמה שפסק עליו האז בשכירותו עד שעה שיחזור צו משום דמתמא ביון שידע בתכאי האז בקילתו וככנס במלאכ' מיכא ניחא ליה שעשה האז ביון שלא מיחה וכאותה שאמר בהדיא דקולץ אדם ע"י צפו וצחו הגדולים לאוקימתא דאוקימתא בשאין מעלה להם מזכות דאקשיבן בשאין מעלה להם מזכות גדולים כמי כלומר אף על הגדולים לא יקוץ ופסקו גדולים ידעי וקמחלי כלומר ביון שלא מיחו וה"ל דכותב היא וזה כ"ל יותר ולפיכך נוטל כל מה שעשה כפי קילתו של אב וחזור צו כל זמן שירלה ופועל הוא זה ולא קצבן :

שיאלה

קו ראובן יש לו בנת יורשת והיא צעולת בעל ורולה ליתן לה מתיים או לאחר מיחה כל נכסיו שיש לו או שהיו לו בשעת מיחתו מקרקעיו ושאר נכסים וש"ח על מנת שלא יזכה הבעל בשום דבר מכל הנכסים לא צנוף ולא בפירות ולא בפירי פירות ושיהא רשות גמורה לתת ולמכור הנכסים כולם או מקלחן לכל מי שתראה צלל רשות בעלה ושלל יוכל למחות בידה בשום ענין הודיעני אין יהיה לשון המתנה :

תשובה

תחלת כל דבר ישלך לדעת שאין יכול ליתן במתנה בשום לך נכסים שעתידי לקוחה שאין אדם מקנה דשב"ל אבל נכסים ידועים שיש לו כגון קרקע ומטלטלין יכול ליתן ונותן לבתו כל מה שיש לו מעכשיו א"כ מהיום ולאחר מיחה לא יהיה לאב כלום צנוף הנכסים אלא בפירות לצד דכל הנותן מהיום

ולאחר מיחה גופי מהיום ופירי לאחר מיחה כדאיתא פרק יש נוחלין אא אם לא רצה ליתן לבת אלא מה שישאר מכנסים אחריו אומר דרינו נוחן לך כל נכסי אלו מעכשיו ולאחר מיחה ושיירתי לי במתנה זו שיהא רשות בידי כל ימי חיי למכר בהם ולאכול ולעשותן צכולן או במקלחן מה שארלה ואפילו צנוף הנכסים ומה שישאר מהם אחר פטירתי בין צנוף הנכסים או בפירותיהן או בפירי פירותיהן הטול בתי לפי צנוף הנכסים ופירותיהן ופירי פירותיהן כתי לנתי הכו' חוץ מן השיר הכו' ששיירתי לי בהן ואם יכתוב בן או כיוולא בזה ורשות צידו לקיים ובין שנותן מעכשיו ולאחר פטירתו על הדרך שכתבתי ואם רולה שלא יהא רשות בהן יכתוב בן ועל מנת בן פתתי מתנה זו לנתי הכו' שלא יהיה במתנה זו רשות לבעלה כלל לא צנוף הנכסים ולא בפירותיהן ולא בפירי פירותיהן עד עולם אלא מה שאח גושאת ופוסקת לחוד פיה ושתלבס ושתהכה בהן אבל על מנת שלא יהא רשות לבעלך לצד אינו מועיל עד שיחד לה דבר ומלוגתא דרז ושמואל היא פרק גערה המאורסה ואם יש שטר מוצ צריך לכתוב וכל שעבודן וכל מה שכתוב בהן ודוקא שטרות דזמנן יולא מזמן המתנה אבל זמנו יולא אחר המתנה הן ספק אם נעשו מן הנכסים של מתנה או מכנסים שקנה אחר מכאן ואפטר לומר גם צאלו שקנת' מן הסת' מן הנכסים שהיו כבר נעשו או מפירותיהם נעשו ומי שיאמר שכל הנכסים קנה לאחר מכאן עליו להציא ראיה דולאי כך הדין בכל הנכסים שמלחמו לו לאחר מיחה ולא ידענו אם היו לו כבר או שקנאם אחר מבאן וכן הסכימו הגאונים ז"ל ומטעם שאמרתי ומכל מה שכתבתי לסלק זכות הבעל מהם אינו אלא צנותן לבת שאינה יורשת בין בחיי האב בין אחר מותו אין לה זה כלום אלא מכח מתנה אבל צנת יורשת לא יועיל לה בחיי האב אלא לאחר מיחה ולא ששייר שלא יהיה בהן אלא מה שייחד לה עכשיו דזוכה בכל מכת ירושה והרי הן לפניה כנכסי מלוג וגדולה מזו אמר שאפילו קנה שדה מאביו ומת אביו והקדיש הרי היא כשדה אחוזה ולא כשדה מקנה ואין אומר בשעת שהקדישה לא היחה צידו מחמת ירושה אלא מחמת מתנה לפי שבשעה שמת האב הרי הוא זוכה בכל מה שיהיה זה לאביו מה שאין בן צהקדיש ואמר כך מת אביו והרי היא לפניו בשעת הקדש כשדה מקנה ולא כשדה אחוזה כדעת רבי מאיר כדחניא בצרייתא ומייתנין בשלהי המוכר הבית ואף על צד דפליגי עליה רבי יוחנן ורבי שמעון בהא הא אמר התם בפרק המוכר רבי יהודה ורבי שמעון קרא אשכח ודרוש כדאיתא התם :

שאלה

מי

שאלות

שאלה קי

אלמנה שבאה לבית דין
ופשעה שבועת אלמנה ולא
חזרה כחובה מי פייסא
ששבעה במקום חביבה
עומדת ומפסדת מזכותיה
או לאו :

תשובה

דבר ברור הוא שאין השבעה כתביעה
אלא זו היתה פקחת שחוששת שמא חמות
על שלא תשבע ונמלאו היורשים מפסידין כחובה מדרב
ושמאל שאמר מה ליה בקיי מלוה ואחר כך מת מלוה כבר
כתביב מלוה שבעה ואין אדם מוריש שבעה לבניו .
ועוד שמא עלה על לבה לתבעה ולא תבעה וכל שלא
תבעה נמס לא הפסידה מזכותיה ולא עוד אלא אפילו
כשבעה ותבעה כל כחובה תוך מדינר או אפילו הכל תוך
מן החוספת שהוסף לה הצעל בכחובה או אפילו תבעה
הכל תוך מדינר אחד מן החוספת לא אבדה מזכותיה
בדק"ל מקלת כסף ככל כסף וק"ל תכאי כחובה ככתובה
אמרינן כ"מ למוכרת ולמוחלת בריש אף על פי :

שאלה קח

אם המלבושים הם בכלל
מזונות או לא ואם תמלא
לוטר דלא במה הם בכללים
והשם המורה עליהם בתכאי
הכתובה :

תשובה

אמרו משמו של ר' שמואל ז"ל שהמלבושים
אמרינן הנשואין בכלל מזונות והר"ר יצחק
ברימרדכי ז"ל כתב שאין בכלל מזונות אלא מאכל ומסתה
אבל המלבושים והכדוניהם בכלל פרנסה מיקרו ובכלל
פרנסה היו והוא מה שאמר מו"יאין לפרנס' ואין מו"יאין
למזונות ואמרו הצמות מזונות ומתפרנסו' אמנם כתב הרב
ז"ל דמסתברא דהמלבושים גם כן בכלל המזונות הם
והביא ראיה לדבריו ממה ששפירו ואת תהא יתבא בבית
ומתזנא מנכסי כל ימי מינר אלמנותך ואלמנה ודאי יש
לה מלבושים משל בעלה מתנאי זה שאלולי כן מכ' ידעין
דיש לה מלבושים בשלא כתב בן בפירוש אבל כשבאין
חכמים לחלק בין דין המאכל לדין הפרנסה קוראין
לא לו מזונות ולא לו פרנסה אלא מי' בני שבא לחייב עלמו
מדעתו ולא מתנאי בית דין אין דבין ומו"יאין לבעל
הסטר המלבושים מחמת תיוב המזונות עד שיפרש איוון
ואפרנס דיד בעל הסטר על התחובה וביון שלעתיים
אין כולל ס' אותם בכלל המזונות : ועוד שאינם בכלל
מזונות כלשון בני אדם מי שבא להוציא עליו להביא ראיה
ויד בעל הסטר על התחובה והו' שנהנו עכשיו לכתוב
בכתובה ואבא איוון ואפרנס יתיבי ליכי :

ותשובות

שאלה קט

ראובן תבע משמעון חנה
והודה לו במקלת וכחייב
שבעת החורה וכשבע וכפטור
וכן לוי תבעו מנה והודה לו במקלת וכשבע וכפטור מסו
שיבאו ראובן ולוי ויעידו על שמעון שכשבע לשקר ויפסלוה
לעדות כאותה שאמרו חד אמר לדידי נכב ומד אמר קמיה
דידי נכב דמלטרפין א"ל לא אמרו אלא אחד בעל דבר
בלבד וכן אמרו משמו של רבינו מאיר הלוי ללא אמר אלא
בחד בעל דבר בלבד :

תשובה

סורח הדין ודאי נראה שאין הפרש בין
אחד לשנים שאם כן היה להם לפרש כמו
שפי' פרק האשה גבי אלו נאמין בגדלך מה שראו בקטן
אמר רב הוכא בריה דרב יהושע והוא טיס גדול עמו :
ובפרק זה בורר גבי נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך
אמר רב דימי ברי' דרבי נחמיה כגון דקבליה על ה בחד
וטעמא בהנך משום דהקילו בהם מדינא שאלו במעיד
בגדלו מה שראה בקטנו עקר העדות על סמך זמן
הקטנות הוא ולוי שקיום שטרות דרבנן וכן כל הכך
דאמריהם לא היה דין להאמינו עד שיעיד מה שראה
בגדלו אלא דסמכיה רבנן בדריבנן בדאיתא התם וכן
במאמין האב שפסלה החורה עלותו והיה סבור רב דימי
שיכול לחזור בו כל שכיו והאמינו כשנים אבל כאן סורח
הדין הוא שיהא נאמן ומן הדין האמינוהו ואפילו לגבי
כפשות דהאומר פלוני בא על אשתו הוא ואחר מלטרפין
להורגו משום דפלגין דבורי' ומאי שנא חד ומאי שני תרי
היבא דשייכי בה תרי ואותה שהבאת לדידי נכב איכ' כן
דההיא לאו לדידי נכב קאמר אלא חד אמר קמיה דידי נכב
קבא דחושלא וחד אמר קמיה דידי נכב קבא דברייתא
אלא נתחלפה לך בההיא אחריתי דאיתא בההיא פרקא
גבי מלוה בריבית בר בייתוס אסהידו ביה תריין חד
אמר קמיה דידי אוויף ברבייתא וחד אמר לדידי אוזפן
ברבייתא פסלירב' לבר בייתוס ואק' והא אמר רבא לזה
ברבייתא פסל לעדותה"ל רשע והתורה אמרה אל תשת
ידך עם רשע ופריק רבא לטעמיה דאמר רבא אדם
קרוב אלל עלמו ואין אדם משים עלמו רשע כלומר
ופלגינן דבוריה ככל אותה שאמרינן בריש פרק קמא
דסנהדרין פלוגי רבעו לאונס ופלוגי בא על אשתו דכלהו
אמר רבא פלגינן דיבוריה והוא ואחר מלטרפין להורגו
ומכל מקום לעיקר מה שהיא החלה במודה מקל' וכשבע
שישא החובה לאחר מכאן להעיד עליו שגשבע לשקר
ויפסלוהו איו כ"ל בין שיעידו עליו שנים שגשבע להם בין
שיעיד עליו הוא ואחר משום דקשיא לן דאם איתא כל
שגשבע על פי עד אחד נעשה חסוד ופסול . וכן כל
שחשבוהו פריס וכפר בכל' ופגנע או שהודה במקלת
וכשבע

ונשבע על השאר ואם כן לא הנחת בן לאברהם אבינו
 כשר לעדות והתורה האמינתו ופטרתו בשבועה או
 בהסלומי שבועתו עד שאמר רב ולקח בעליו שבועתו
 ושוב לא יסלם ואף על גב דלא מטבען כפסין אדרב
 מכל מקום לא נקום ונפסלים וכי אמרה תורה והאמינתך
 דדיבר ופסלתך לעדות אמתה ועוד אם אתה אומר כן
 מי שהשביע חבירו פעם אחת אסור הוא לעולם למסור לו
 שום שבועה ואיפה וכדומה שכבר אמרתי לך פה אל פה
 שכן נראה ממה שכתב הרמב"ם בפרק הכהן במוטה
 שאמר אי פקח אידך מייתי ליה לדי שבועה דאורייתא
 שהוא פיר' אף לדי שבועה דאורייתא לאחר שבוע' אותה
 שבועה דעד אחד מעידה שהיא פרועה גם מנה שכתב
 הר' יוסף הלוי אבן מנחם ו"ל ריש כל הכסבעין וטעמא דכל
 הני משום טעמי דאביי דאמר חיישינן שמא מלוה ישנה
 יש לו עליו ואף על גב דאמר עליו פרסי איכסי מספק
 שבועה ולא מפרסי מספק ממוכא לאו למימרא דכל
 שבועה בעינן זה שכתב ואפילו למי שהשביעו ולע"א
 המכחישו שאין אדם כפסל אלא בהעדת שני עדים שראו
 שגנב או שגזל או שעבד על שבועתו שהוא אין יכול
 להכחישו ואפילו בשבועתו האו בעינן אחר לא והתם
 מלווין בכי אדם להחמיר על עצמו בשבועה שלא לישבע
 על הספק ולפיכך יכולין אנו למסור לו שבועה שאינו
 חסוד לישבע עליה לשקר ומכל מקום אף על פי שבשבע
 אין חסוד בעינינו עדין על השבועה כי שמא נתחזק
 בדמיונו שיש לו מלוה יספה על זה וכשבע על אותו סכך
 אבל בעלמא אין חסוד אלא שעדין לי קסה הוה דבר
 בייחוס דפסליה רבא על פי עד אחד שהלוהו ברבית
 ומ"ם ממי שהעיד שגזלו או שנסבע לו לשקר ואין נראה לי
 כמי שתובע חבירו מכה ריבית קלוה וכפר בו שלא כמסור
 לו שבועה שאף בזה שייך טעמיה דרב דילמא משום שפק
 מלוה ישנה יש לו עליו הוא ומלוה כדי להשתלם ממנו
 דרך הלוואתו ממה שהוא מסופק שהוא חייב לו ויש לי
 לומר דהתם באומר לדידי אויף ברביתא בפני עדים
 שעכסין הוא מעיד ברור בפסל תו שכל שגזל או גונב
 בפני עדים לא מכשרינן ליה ולא תלי בטעמא דאביי
 דאמר חיישינן שמא ספק מלוה ישנה לו עליו והוא הדין
 לאומר לדידי גנב או גזל בפני עדים ואמר בדבריהך כל
 שתובע חבירו בגזל או בגנבה או במכה ריבית קלוה
 וטוען שעשה כן בפני עדים והעדים אינם כאן וזה ספק
 בכל או מודה מקלה אין שומעין לו לחובע למסור לו
 שבועה ואמר ליה לפי דבריהך חסוד גמור הוא ואין מוסרי'
 שבועה לחסוד ועדין אין הדבר מחזור בעיני שאלם כן אם
 גזל בעד אחד לראובן וחזר וגזל בעד אחד לשמעון לא
 יפסל על פי שנים אלו שהרי אלו חבשו ראובן בעד אחד

וכן שמעון בעד אחד כשבע ומאמינים אותו וכפטר זה
 ודאי אינו ע"כ כ"ל שאלם קדמה שבועת ראובן ושמעון
 וכפטר שוב לא יפסל בעדותו ולא בעדו של ראובן ועדות
 של שמעון לפי שבועה שהזיאוהו לדי שבועה ונשבע
 התורה האמינתו ופטרתו וכמו שאמר רב כשבע ואמר
 כך באו עדים שכיון שלקח בעליו שבועה שוב לא יסלם
 אף אנו באמר כן בשלל באו עדים בדבר זה אחד שכיון
 שבשבע וכפטר שוב לא יפסל על פי שני עדים שכל אחד
 מעיד על דבר אחד בפני עצמו ותדע שאלם אין אתה
 אומר כן מי שבשבע בהעדת העד הראשון ובהעדת
 העד השני ולעולם שכתבו כשבע ונוטל ואם כן לא שנה
 אדם מעולם בשבועת עד אחד אבל כל שהעידו עליו בין
 בגזל בין עד גזילה אם העידו עליו לפוסלו כל שלא
 כשבע באמנים לפוסלן ואפילו שני כגולין דפלגין דיבורי'
 בדבר' ומעתה אין לדיך לרחוק מוחן של בר בייחוס
 ולאוקומא בסדני אלא כשנא להעיד עליו עכשיו עד
 שלא העמידו בדיון על השבת הריבית וכן העד שהעיד
 ואמר קמי' דידי אויף ברבית' אמ"כ חקרת' אם אמלא לי
 חבר בדבר זה ומלאחי לירב לפי שמלאחי בתסו'
 הראשו' שכתב לו שאלה זו בפני הר' משה בר' יהוד' והטיב
 סג"ר בעיניו שאין כאמין לפוסלו ועם כל זה לא באר
 טעמו ולא פי' יותר ואתה עכ"פ חקור אחר דברי ר'
 מאיר וכתו' לי מה שכתב באותו מעשה דבר בייחוס פי'
 זה ברור :

שאלה קי

ש"ס אחד מעדי ו-ל' ע
 והמלו' קרובים בנשותיה'
 ובגו' שהאחד פשו' לדיו של
 אשת השני כשר או פסול ואת"ל שהוא פסול יש לו דין מלו'
 ע"פ או לא ואם הלו' מודה בעקר המלוה יש לו דין שטר
 לענין שבועה והרי הוא כע"א בשטר וקם לשבוע'
 או לא :

תשובה

דע ששכימו פרק זה ברור בכל הקרובים
 הפסולים לבעיד גיבו וחורמו לדו וכיפין
 בצרייתא ר' או' גיסו לבדו כלו' שאין לו חכמי' ואע"פ ששאר
 הקרובים צניהם ומחניהם פסולים ואיפסק' הלכת' בהדי'
 צמ"ר צריי וסמי והסו כל הגדולים שאפילו חכמי' מאותה
 אשה כשרי' ולזה הסכים רב האי ז"ל והראב"ד ז"ל והרב
 בעל העטור ז"ל ואף הרי"ף ז"ל נראה באמת שהוא מודה
 בחכמי' ואף על פי שחלק עם הגאונים ז"ל בצני' ואלו
 הפדים שהאחד כשו' לדודתו של אשת השני כמלא שזה
 השני חתן גיסו של מי שכשו' חדת' וכשרים הם לעדות זה
 לזה וכמלא השטר כשר ואע"פ שאין כן דעת הרמב"ם ז"ל
 אבל בכל שאר הפסולים זה לזה מחמת שאר הקורבות לפי
 הפוסלות לעדות אם חתמו בשטר אחד כשר או שפסול

שאלות ותשובות

אחד מהם פסול בעבירה מן העצירות הפוסלות לעדות עדותם בטלה לגמרי ואין לעשות מעשה ע"פ אותו שטר ואין קם אפילו לשבועה אף לכשתמלי' לומר שע"א בכת' זוקק לשבועה לפי שהרי שטר זה כמו שאין בו עדות כלל שעדות' בטלה היא לגמרי וכדי להחליק במקום אחר יש לכם לדעת שע"א בכתב שאין חתום בו אלא הוא לבדו אינו זוקק לשבועה לדעת הירוש' שהרי שאלו בירושל' ע"א בכתב זוקק לשבועה או אין זוקק לשבועה ותמהו אחר בכתב כלום הוא והשיב תפטר שהיו חתומים בו שנים ומלאו לקיים חתם ידו של אחד ולא מלאו לקיים חתם ידו של שני וכדע' מקלת הראשונים ז"ל ריש גט פסוט ומי' אפטר לומר שהוא קם לשבועה ממה שאמר בגט פסוט שלחו לו לרבי ירמיה ע"א בכתב וע"א ע"פ מהו שיכטרפו ושלח להו איני כדאי שאת' שלחת לי אצל כך דעת הלמידכם כוט' שיכטרפו אלמא ע"א בכת' מועיל ועדותו שדות כאלו העיד ע"פ והלכתא כר' ירמיה ומ"מ לד"ה מסביעין אותו שבועת היסת וזה פסוט ואם הלוח מודה שהוא טייב לו אינו לריק שאלה ונזה הוא מצני פרי ואינו גובה ממסעבדי וזה פסוט =

שאלה קיא

בפסולי עדות מה בין קרובים ממספחת האב לקרוב' מפספחת האסומי חס הפסולים מן התור' ומי הם הפסולים מד"ס ובאיזה מקום ארו"ל :

תשובה

אין הפרס בין קרוב מלד האב לקרוב מהאם כלל לא בשם שהקרובי' מלד האב פסולין כך הקרובים מהאם פסולין דבר תורה ואע"פ שקורבת האב מפורשת בתורה דכתיב לא יומתו אבות על בניו וגו' וקורבת האם מן המדרש הכל דבר תורה מדגרי' פרק זה בורר לא יומתו אבות על בניו בעדו' בני' זכנים לא יומתו על אבות בעדות אבות אשכחן קרובי' האב קרובי' האם מנ"ל אי' קרא אבות אבות אם אינו ענין לקרו' אצו' תכהו עניין לקרו' האם אשכח' לחוב' לזכו' מנ"ל ד"ל יומתו פרי' זימני אק"ע לזכות סנהו עניין לחוב' מבאן אחת למד כל הקורבות דאורייתא שאם אין אחת אומ' כן אף אנו נאמר שאפילו קרובי' האב אין פסולי' מד"ת אלא לחוב' אצל לזכות לא שלא נאמר פסול זה בתורה אלא מן המדרש ועוד שאם אתה או' כן אף מהאב לא נפסלו דבר תורה אלא אבות לבנים זכנים לאבות אצל בניו להדרי' וטאר קרו' לא שכלו לא למדנום אלא מן המדרש ובדאית' פי' זה בורר ולא עוד לא שאם באנו למדה זו לומר שכל מה שאי' מפורש בכתוב עד סכטרך למדרש אין פסול ד"ת מ"ב מפי' גבו' לבני' זכני' לאבות כשרי' לעדות ד"ת ולא

כמלא פסול קורבה לעדו' ד"ת כלל והכל מד"ס ומדע דמשמע הכתוב שאמר לא יומתו אבות על בניו היינו שלא יומת האב בכתב הזן ולא ה' נכתב' האב ומקרא מל"ל דבר הכתוב ואת הזכנים לא המית ככתוב בתורה משה לא יומתו אבות על בניו וגו' אלמ' מה שכתוב לא יומתו אבות על בניו בעדו' בניו קא' זכנים לא יומתו בעדו' אבות אלא שפסולי' עדות למדנום מן המדרש וכדאי' התם אם ללמד שלא יומתו אבות בעדו' בניו זכנים בעדו' אבות הרי כבר נאמר איש בכתבו יומתו אלא לא יומתו אבות בעדות בניו ולא בניו בעדות אבות : ועוד שאין הכתוב הזה לא בעדי כפשות ודיני ממוכות לא באו כל עיקר אלא מן המדרש וכדגרי' התם אשכחן דיני כפשות דיני ממוכות מביין אי' קרא משפט אחד יהיה לכם וכל מה שבא באחת מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ד"ת הוא כאלו מפורש בקרא והארכתי לך בדבר זה מפני שקלת מגדולי הגאונים כתבטו בדבר זה ומהם שזרו שקרוב מהאם וכל הבאים מהמדרש שאי' אלא מד"ס ומי' קדש אשה בפניה' מקודשת אלא שלכתחלה לא שרי' ליה לדידי' עד שיחזור ויקדשה קדושי' בפני עדים כשרים ולעלמא לא שריכן לה אלא בגט וסמכו בזה על מה שאמר בקדושין כראי' דברי חכמים בשן ועין כלו' דברי חכמי' שאמר עבד היוכל בראשי אברים אין לריק גט שחרור שהתורה זכות לו כראי' דבריהם ביוכל בשן ועין הואיל וכתיבו בהדיא באורייתא ודברי רבי עקיבא דאמר כלן לריכין גט שחרור כראי' בשאר אברים הואיל ומדרש חכמים הוא וכבר עמד רב האי גאון ז"ל על דבריהם וראה אותה זכותן טעם לאותה של ראשי אברים שבמס' קדושין ועוד לנו בוטעם אחר טוב ממנו אלא שאין זהו מקום אריכו' ואי אפשר להעמיד' על עקר דבר זה בלתי אריכות ולכוין בו מלד מקומות אחרים שבגמ' מ"מ כד הסכים הגאון רב האי ז"ל וכדבריו עקר וכמדומה לי מתוך שאלתך שהגיעו אליכם אותם דברים ותשובת הגאון ומה שאמרת כמה הם הפסולין דע שהפסולין אין להם מספר ידוע שפסול לעדות תלוי בכמה ענייני' ויש לדון בה מלד הדמיון או מלד ק"ו שהרי פסלו' אוכל בשוק ואי' זה מלד שבא בו האסור בתורה או בד"ס או המקבל לרק' מעכו"ם כפרהסי' והטע' לאו שהאובל בשוק' מזלזל עלמו' הרבה למלא בטנו ומי שעושה כן כבר מתוך מעשיו שאין חושש לדבר ושמא ג"כ לא יחוש לזלזל בעדותו והמקבל לרק' מעכו"ם ג"כ כפיין ואכיל כפי' ומסהיד ואף הגאון ז"ל כך נשאל וכך השיב והפסולי' שסנו במשנתנו כגון המלוה ברבית אפילו ברבית דרבנן ומשחק בקובי' ומפריחי' יוכים ופיהרי' שביעית וכן גזלן לריכין הכרוה בב"ד ואיכו פסולין עד שיכריזו עליהם וכדאי' פרק זה בורר ולענין מה שאמרת אין הפסול מדאורייתא

כבר כתבתי שכל הקרובים שבאו ממדרג הכתוב כאותם המכונים פרק זה בורר שהם אב לבנים כלומר לבנו לבן אחיו ונכדיו לאבות כלו' הבן לאב ולאחי אביו כ"ש האבות להדד וכן הבנים כלו' בני אחי להעיד זה על זה או להטריף זה עם זה להעיד על אחריים דין כלם דאורייתא הם ואין בכל אלו יתר משכי בשכי והן ששכויין במשכה או הן הקרו' אחיו ואחי אביו ואמו ובעל אמו ובעל אמו' אביו ובעל אמו' אמו וחמיו וניסו הן ובניהן וחתניהן וחרגו לבדו ופלוגת' היא בצב' בחרת' אינ' בראשון פסול או לא וק"ל כמאן דמכשר ואשה כבעלה בדג' החם אמ' רב הובא מגיין שאשה כבעלה שנאמר דודתך היא אשת דוד היא מכאן שאשה כבעלה ואשת חורגו אע"ג דקחני חרגו לבדו אף אשתו כמי כמוהו מה"ט וכדאי' החם ומיוחד בעל באשתו אמרי' משום דמקרב' בחד קדושין אבל תרי בעל באשתו לא אמר' כיון דלא מקרבי מחמתו כלל אלא בתרי קדושין זולתי כבעלי אס' ובתה ובעלי ב' אחיות ואף על גב דלא מקרבי אלא בתרי קדושין פסולים זה לזה והיינו דאמר רבי יוחי' ניסו לבד לומר שאין לו חתנו' שהתן ניסו ואפילו מחמת אשתו כשר לו לבדו משום דליכא חד מנייהו דמקרבי מחמת' עלמא אלא מחמת קדושין ובעלי אס' ובתה ובעלי ב' אחיות אמרי' תרי בעל באשתו ופסולין אהדדי שהרי אין מעיד לאשת חרגו דאמר אשה כבעלה אע"ג דהו' תרי בעל באשתו וכן נמי בעל חורגתו פסול לו ואמרי' בעל באשתו וכן נמי בעל חורגתו פסול לו ואמרי' כן בעל באשתו ואיכא מרווחא דיהבי טעמא משום דאשה כבעלה מדודתך ילפי' לה ודכוותה ילפי' מיכה מה היא ערוה דחשבי' לה כמותו אף כל שבנקבה ערוה עשו בעלה כמוה וזכר עשו אשתו כמוהו והיינו דפסול באשת חרגו ובעל חרגו וע"כ אמר אשה כבעלה ובעל אשתו דבעל האם אסור בבתה דהיינו חורגתו דבת אשתו אסורה לו וכיון שהיא ערוה לו אף בעלה כמוה וניסו כמי דהיינו בעל אחות אשתו כיון דקאי במקום ערוה דאחות אשתו אסור' לו אף בעלה כמו' והפסולים ד"ת שלא מחמת קורבה הם כל בעלי עבירה דאורייתא ושתייב' עליה מלקות וכדאי' פרת זה בורר או' רב כחמן חסוד על עריות כשר לעדות א"ל רב ששת ארבעים בכתפי' וכשר והרי"ף ז"ל כראה שפסק ברב ששת וכן מלאכו לו בתשוב' ואע"ג דפריק רב כחמן יצרו תקפו לא סמכין עליה וקלת ראייה י' מדא' פ"ק דסכה דרין א"ר יוסף פלו' רבעו לאוגסו הוא ואחר מלטרפי' להורגו לרנונו רשע הוא והחורה אמר אל חשח ידך עם רשע רבא א' אדם קרוב אלל עלמו ואין אד' משים עלמו רשע אלמא כלהו אמרי' דרשע הוא ופסול ולא אמר יצרו תקפו עליו לא דרב' הכשירו לזה מסו' דאין אדם משיב עלמו רשע ויש מי שפסק ברב כחמן מדסקל

וטרי החם פרק זה בורר כדרב כחמן דאמר רב מודה רב כחמן לעדות אשה דפסול אמר רבינא ואיתימ' רב פפא לא אמרן אלא לאפוק' אבל לעיולא לא וההיא דפלוני רבעו לאוכסו ל"ק דזכור לא שייך למימר בי' יצרו תקפו שאין היצר תוקפו בזה והראשון כראה עקר ולא ק"ל כמי כרבה דאמר רשע דחמם בעי' ואפילו אוכל כבלות להכעיס פסול לעדות וגזלן פסול לעדות ד"ת אבל חמסן דיהיב כוליה דמי' אינו פסול ד"ת תדע דעל מה ששנו הוסיפו עליהן הגזלנים והחמסנים ה"ק בגמ' גזלן דאורייתא הוא ואוקי' בגזלת חס' ו' ואו' בחמסני' לא ה"ק חמסני' דאורייתא הוא משום דכיון דיהיב דמי' לאו רשע הוא ליפסול עליו לעדות והוא שנותן דמים שלמים כדמי' מה שהוא נוטל שאפילו משום לא חממוד אינו חוסב לעבור כדא' ריש ב"מ והא קעבר משום לא חממוד ופרי' לא תקמד לאיכסי בלא דמי משמע להו' : ומה ששאלתי באיזה מקום דברי רבא בתלמוד דע שערך מדברי' פלו' בפרק זה בורר ועוד שם כ"ק אמר רב פפא פלו' בא על אשתו הק' ואחר מלטרפי' לסורגו לרנונו רשע הוא והחורה אמרה א תסת ידך עם רשע ואסיקנא שהוא ואחר מלטרפי' דאדם קרוב אלל עלמו ואין אדם משים עלמו רשע ופעניין זה ביבמות פ' כ"ד גבי הרגתו הרגתו לא ישא אשתו ועוד דבר בפסולין במס' ר"ה בעדות החדש ועוד בצב' בחר' בת"פ בהסותפי' מעידים זה על זה וצאו' תפו מכה לבני עירי וכן באו' תכו מכה לעניי עירי אין דנין אות' בדיוני אות' העיר ואין מביאי' ראי' מאכסי אות' העיר ותני' בני העיר שנכבז מהם כ"ת אין דנין בדיוני אות' העיר ואין מביאי' ראייה מאות' העיר ומקשה ולסלקו תרי' מנייהו ולדיינו ופריק שאני ס"ת דלשמיעה קאי ותכו מכה לבני עירי נמי לס"ת קאי' וכן כמי לעכני עירי לס"ת וקרו' לי' עניי' דהכל עניי' לס"ת ועוד שם במכר לו בית מכר לו סדה אין מעיד לו עליה מכר לו טלית מעיד עליה ועוד שם טוב' במוכר סדה לחברו שלא באחריות ובערב ובקבלן אס' מעיד ללוה ואריס ובפ' מי שמת היה יודע לו בעדות עד שלא כעשה קחנו וכעשה חתנו פקח ונתחרש פתוח ונסתמ' שפוי וגשתט' פסול וכו' : ועוד שם שלח ליה ר' אבא לרב יוסף בר' חמי' הלכ' שלישי בשכי כשר רב אמר אף מראשון מר בר רב אשי אכשר באבא דאבא - וליח הלכת' כותי' ובכתובות פ' האשה בעדים שא' כתב ידנו הוא זה ומה שנאמר עליה ועד שם באותו פרק ועוד רבנן המקומות שדברו בתלמוד בפסולי עדות - דמי כאמן ואין כאמן ודי לך כמה שכתבתי וצמה שרמזתי :

שאלה

ק"ב פרש לי מה שבמלא בהלכות הרי"ף ז"ל פרק דיכי ממזנות במשכ' הין מכיסי' את השכני

שאלות

ותשובות

וכו' עד מניין שלא יהיו העדים קרובים לדיונים הגע
עלמך שאם הוזם אחד מהם אינו נהרג עד שיוזם חברו
ואם אחת או' כן לא נמלא כהרנ על פיו וכו' ומלי' נגמרא
דלא הם הקרובי' וזכים לעלמא מכ"ל אמר רמי בר חמא
נברא הוא כדתי' אין העדים נעשים זוממים עד שיוזמו
פניהם דאם"ד זכים לעלמא כשרים נמלא עד זומם כהרנ
בעדות אחיו אמ' ליה רבא וליטעמיך הא דחכנ' שלש' אחים
מלטרף עמהם הרי אונ' עדות והם עדות אחת להזמה
נמלא עד זומם משלם ממון בעדות אחיו אלא הזמה
מעלמא אחי' וכ"ל לפי ע"ד דטעמא נגמ' דזכי מערבא הו'
ניהו טעמא דרמי בר חמא וסנה סתר טעמא רב' בר בר
נח' ממתנית' דתכן ג' אחי' וכו' וא"כ האגיגמ' דילן ליתלי'
דלריב' שיטין העדי' איכ' קרובין לדיוני' ואני רוב' שתפרט
עניין הדבר באר היטב ומה בין גמ' דילן לגמ' דידהו וזה
הירו' שים בעניין זה תפרטהו לי בחסדך פ"י יפה ומפני
שהוא קצר לא הצנתי כל ענייניו לפי קוצר שכלי ועוד מה
בין ואין מעידים זה את זה וזין ולא זה על זה :

תשובה

גמ' זו של הירו' מסובשת היא וגם במל'ת
ספרי' היא בירו' שלנו בסנהדרין ובשבועו'
פרק שבועות העדות אבל בהלכות הרי"ף ז"ל שבירנו גיר
כבוכה ממכ' וכן מקל'ת מקום בירו' בספרי' שלנו וכך היא
הגיר' מנין שלא יהו העדים קרובים זה לזה הנע עלמך
שהוזם אחד מהם כלום כהרנ עד שיוזם חברו אם אתה
אומר כן לא נמלא כהרנ מפיו ומניין שלא יהיו העדים
קרובים לדיונים הגע עלמך שהוזמו לא מפיה' הם כהרנים
ומניין שלא יהיו הדיוני' קרובי' זה לזה אמר' תור' הרונ' ע"פ
עדי' הרונ' ע"פ דיוני' מה עדי' אינ' קרובי' זה לז' אף דיוני' לא
יהיו קרובי' זה לזה וזה היא הגיר' וכך היא בהלכו' הרי"ף
שבירנו ודע כי מה שא' בירו' טעמ' שלא יהיו העדי' קרובי'
לדיונים שאם הוזמו מפיה' אין כהרנים אין רבא מולק בזה
ואין לומ' בזה הזמן מעלמ' קאתי לה דע"כ אם הוזם ראובן
העד בב"ד של שמעון אחיו בודאי כהרנ הוא ע"פ שמעון
ולא נמלק רבא לא בעדים הקרובים זה לזה שזה מעיד
בפני עלמו וזה מעיד בפני עלמו ואין זה חייב ממש
בעדותו אח זה אלא שכל אחד מהם ממילא כשהשני
מתחייב על שיוזם נברא והרי הוא מתחייב ע"י הזמ' אחיו
שהוזם ג"כ הרי הוא כאלו אחיו הוא מקייבו בעדותו ממש
וכדעת הירו' נמי שאמרת' וע"כ הק' לו רב' ממתני' דפ"ת"ה
ומכל מקום לעניין דיכא לא פפוק מידי בין רמי בר חמא
לרב' דבין למר בין למר העדים לריב' שלא יהיו קרובי'
זה לזה לא דרמי בר חמא מפי טעמא מסופ' הזמה ורבא
כפיק ליה מדכת' רחמנ' בני' לא יומחו על אבות ולא בן על
אבות א"כ הן על אבות וכן נמי לכ"ע לא יהיו הדיוני' קרובי'

לעדים שאם הוזמו בב"ד ע"פ דיכא ממש הן כהרנין שהרי
הם מחייבין אותן בני' דיכא על מה שזממו לעשות וא"ת
לדברי הירו' מדברי רמי בר חמא שאמר טעמא שלא יהיו
העדים קרוי' לדיוני' משו' הזמה תיב' עדות ע"פ אבל עדי'
שצטר אמאי לא דהא לא שייכא הזמה צטר לפי שאני
אומר שמא אחרוהו וכחצוהו וכ"מ אם תתמו צטר והלכו
להם למ"ה או שמתו שאי אפשר להזימ' שאין מזימן העדי'
אלא בפניהם י"ל דאף צטר שייכ' הזמה אם אמר בע"פ
שצטר זה בזמנו כחצו ותתמו וכיון דשייכא ביה הזמה
ואז אי אפשר לרוץ ע"י קרו' אף לאפי' שמתו או שהלכו למ"ה
אין הקרו' דנין בו • ויש מגדולי המורי' שכתבו בחבוריה'
דמיהא דירו' שמעינן שאם עדי קיום ודיוני קיום קרו' זה
לזה בפתימ' אחת ולא העדים לדיונים דהא שייכא הזמה
בעדי קיום אם אמר ביום פלוני תתמו בפנינו והוזמו
נמלאו אלו משלמי' ע"י אלו ולי נראה להלכה ולא למעשה
דעדי קיום הקרו' לזה ולמלוה כשרים דכיון דקיום שטרות
דרבנן דלא מדאורייתא לא בעי' כדאי' פ"ק קמא דגיטין
דעדים התומים על הצטר נעשה כמי שנחק' עדו' בב"ד
הלכך לא החמירו בו כ"כ לפסול בו עדי' קרו' לדיוני' וחדע
לך גדולה מזו אמר דאפילו עד המעיד לקיום הכשירו
להיות דיוני' וז"ל שראוי להכשר בו עד הקרו' לדיון כדא'
פ' האשה ג' שישבו לקיים השטר שנים מכירים תחומי' ידי
העדי' וא' אינו מכיר עד שלא תתמו מעידי' בפניו ותוחם
ואמ' ש"מ תלת ש"מ עד נעשה דיון וש"מ דיוני' המכירי' את'
עדים אין לריך להעיד בפניהם וש"מ לריך להעיד בפני
כל אחד ואחד אמא הוא עד והוא דיון צבת אחת שאם
נפסק לומר שלא הכשירו לא להעיד בפני השלישי באותו
שה' עד היה ולא דיון אבל לאחר מכאן נעשה דיון ונשעת
נעשה דיון אינו נעשה עד שהוא אין לריך לעדותו ומדי'
ראיתו הוא תוחם שלא תהא שמיעה גדולה מראיהו מה
שהולכרו כאן להכשיר בקיום שטרות דרבנן היינו עד
שהעיד בב"ד בקיומו של שטר שיהא צטר לאחר מכאן
להיות דיון מה שאין כן בשל תורה לא היא דאם אית' מלי'
קיום שטרות צטר שהרי צע' שהם מעידים בפני השלישי
הם אינם מלטרפים עמו והוא לצדו כשאר דיון ואין היחיד
נעשה בב"ד לא ודאי הם מעידים ומלטרפים עמו בשעת
עדותו הם עדים ודיונים צבת אחת והוא מה שהק' פ' האג'
מראוהו בב"ד והם ג' לומ' שאף למחר הפ' יעידו בפני עלמ'
שראו החדש והם יאמרו מקודם מקודם וכיון שכן אם העד
הוא הדיון וכשר כשהעד קרוב לדיונים וא"ת לעולם הם
אינם נעשים עדים ודיונים צבת אחת שהם אינם יכולים
לשמוע עדות מפי עלמא אלא הצ"ע כשאתו יחיד הוא
מוזמה ויכול לדון יחידי וראוי לקבל עדות ביחיד דא"כ
הוא לבדו שאל העדות והוא לבדו הוא הצ"ד וא"כ היאך
מלטרפי'

מלטרפי אלו השנים עמו וכוונתי במוחב תלחא כחלא
 הוינא והלא לא היה אלא יחיד ועוד למה להם להלטרף
 עמו ואפי' משתחמו יעידו בפניו והוא לבדו חותם ואפילו
 את"ל כיון דעל דעת שלשה ירדו לדין מתחלה אין היחיד
 יושב להיות צ"ד לבדו בעינין שא' פ"ק דסנהדרין אליבא
 דסמוי דא' שנים שדכו דיפיה' דין ואקסי' עלה מדתכונאפי'
 שנים מזכים ושנים מקייבים ואחד אומ' איכי יודע יוסיפו
 דייכי' ואם אית' להון כשנים שדנו ופרקי' הת' דאדעת'
 דג' כחות מעיקר' וה"כ דכות' ומ"מ הגדת השנים בפניו
 הויא הגדה כיון שהיא מומחה וראוי להיות צ"ד בעלמא
 א"כ אפי' משתחמו יעידו בפניו ושחמו שהרי מ"מ הגדת'
 הגדה וקיומם קיום אפי' לא היו השנים עמו ואע"פ שיטבו
 על דעת ג' מ"מ ממילא כתקיי' כיון שכתקיים בפני מומח'
 לא מה יש לך לומר כיון שעל דעת צ"ד של ג' יטבו מתחלה
 אין דיכיהם דין עד שיהיו שלשתן ראויין להלטרף ה"פ ל"ט
 ועוד דסת' צ"ד של ג' בדיני ממוכו' איכי מומחיו לא הדיוטו'
 וכיון דאמר סתם ג' שיטבו לקיים השטר בחמא דמלתא
 בהדיוטו' היא ואלו היה לריך היחיד הזה להיות מומחה
 פיון דבעלמא אין לריך להיות מומחה לא היה להם לומר
 סתם וא' אין מכיר עדיין מעידים בפניו * ועוד במתקיף
 ליה רב אשי ואמר דלמא שאני הכא דקא מקיימא הגדה
 במד עדיפא מיכה ה"ל לאקסי' : דלמא שאני הכא דקא
 מקיימ' צ"ד שלם דיחיד מומחה צ"ד שלם הוא ועוד דאם
 אית' מאי קא מק' רב ספר' מראוהו ג' וכו' ואמאי ליתבו
 בדוכתייהו ולקדוהו שאני הכא דהגדת' הגדה בפני
 היחיד המומחה משא"כ בקדוש החדש שאי אפשר ביחיד
 מומחה אלא בג' ומומחין כדאי' ריש פרק ראוהו צ"ד ואין
 לך מומח' בישראל יותר מטסת ואמ' לי' רחמנא עד דאיכי'
 אהרן בהדך * וא"ת דלא אומיב רב ספרא אלא אדויינים
 המכירים חתימת ידי עדים אין לריכים להעיד בפניהם
 ולומר דאף כאן בעדות החדש יעמדו במקומן למחר
 ויאמרו מקודם לא היא דהא אוקומנ' בדוכתא : בשראוהו
 בלילה וזין ראית' של ראיה לקדש עליה למחר דה"ל
 בקבלת עדות ואין מקבלין עדות בלילה * ועוד בהדיא
 גר' בירו' ואמאי וליתבו חד וליקום חד וליתבו חד וליקום
 חד דלמא להעיד אחד במקום השנים ק' ליה ועוד דא'
 פ"ק דגיטין בפני כמה נוחנו לה ר' יוחנן ור' חנינא סד אי'
 בפני צ' וחד אי' בפני ג' ואתי' לאוקומי פלונתי'הו בשלית
 כעשה עד ועד כעשה דין והתם דבפני כל שנים קאמר
 ואפילו איכס מומחיו דאלו במומחין אפי' במקד לכ"ע וא"ה
 קאמ' דעד המעיד בפני שני' ואו' בפני ככת' ובפני ככת'
 כעשה דין דאמ' בשע' עדות' הוא לעלמו כעשה דין שהרי
 הוא לריך להעיד בפני צ"ד הלכך לא אפשר לאוקומ'
 למא דהכא כשאוחו יחיד מומחה דוקא וגם אי אפשר

להעמידה כשהוסיבו מחצריה' אלל היחיד וא"כ מה לאלו
 להלטרף עמהם דהכא דינא ותקנתא קא' כלו אם אינשם
 אלא ג' הראויין לדין ואין שם עדים אלא השני' מהן כיצד
 הן עושין וכן הדין דגיטין כמי הויא תיובהא' וכן הדין
 דקדוש הקדש ליקום חד וליתבו חד כלומ' או הג' שראוהו
 בלילה ואע"פ שאי אפשר לומר כבי' הא לא חתם שמישה
 גדולה מראי' כיון שראוהו בשע' שאיכה ראוייה לדי' ולמח'
 אם מקדשין הן החדש ע"פ עצמן לריכי' הן להגד' ולהעיד
 ממש ע"פ שראוהו אם כן מה להם להוסי' מחציריה' אלל
 היחיד ליתבו איכהו בדוכתייהו ויעמוד הא' ויעיד שראה
 סדש וישב ואח"כ יקום השני ויע' דכן אלמא אפילו להעיד
 בפני חברו השני' קא' והוא מלטרף עמהם ושומע עדותו
 מפני עלמו ומכל מקום מיהא שמעי' דדייכי קיום ושדי קוי'
 כשרים אפילו שהם קרובים אלו לאלו כיון שהכשירו בו עד
 המעיד להיות דין ואל חתמה אם הכשירו בקיום עד
 קרוב לדייכים ולא הכשירו עדי קיום קרוב זה לזה ולא
 לדייכים קרוב זה לזה כדא' בפיק נכי רבע' דממוכ'
 אפומ' דקד כדא' טלהי ח"ס בגמ' ג' אחי דה"ט משום
 דקיום שטרות דרבנן דמדאורייתא עדים הקהומים על
 השטר כמי שנתת' הלכך כל שאי' פסול קורב' אלא משום
 דאם הוזמו עלי די קרוב הם משלמים דהיינו פסולין של
 עדים הקרובים הדייכים הכא בקיום שטרות לא חששו
 משום דאין הזמה מלויה בעדי קיום אלא בדרך רחוק
 שיעידו ויאמר בפני סתם ביום פלוני ועוד שכיחוס שמא
 ימלא זומם לכולי האי לא חשו לפסול כיון שעדים אלו
 כשרים לעלמא ודיינים או כשרים לעלמא אבל כשהעדים
 קרוב זה לזה או שהדייכים קרוב זה לזה כיון שהלריכו
 חכמים קיום בעדים ובפני דייני' הלכך בקרוב לא אפשר
 דבעלמא איכס לעולם כשני' אלא כחד כיון שהדייני' קרו'
 זה לזה איכס אלא כחד ולפיכך לא אפשר וממנה יש לדון
 להכשיר אפי' עד הקוחם בשטר להיו' דין למסקנ' מיהא
 דאסיקנ' בכחוב' דעד ודיין אין מלטרפין אלא ליבא דרבא
 ואף לדברי רמיה בר חמא דא' עד ודיין מלטרפים אפשר
 לדון ולהכשיר אבל כשעדי קיום או דייכי קיום קרוב' צין
 למלוה צין ללוה כראין דברי' שפסולי' משום דנפק ממוכי'
 אפומ' דקרוב לא שיש לעיין מדתני רבי תיבא אין העדים
 מוחמיו' על השטר אלא כ' קראוהו והדיינים חותמים על
 השטר אע"פ שלא קראוהו כדאי' פרק שני דייני' גזרות ואם
 אותי' דעדי קיום לריכי' שלא יהיו קרוב למלוה וללוה כיחוס
 דלמא אותם עדים קרוב למלוה או ללוה ונפיק ממוכ'
 אפומה דקרובים * וא"ת שריכים הדיינים להזכיר שם
 העדים דאכי משמע דהאי ליטנא דאשרת' מדא' בהתם
 הדיא אשרת' דנפק מבי' מר שמואל וכתב בה מדאחא רב
 עין בר תיא' ואסהיד אחתימת ידיה וחד דעמי' ומכו

שאלות

ותשובות

רצ עמך זר חייא אלמא הכי הוא דיכ' למכתב באשרת' דדייכי וכיון שכן אס איתא דקרוז ליכא למיקם דאתי ליה ומערער לא היא דאפילו את"ל דכתבי' הכי זמנין דלקומות לא בקיאי בקרוז מאן כינהו קרוז ולמלוה דכ"ע לא בקיאי בהו וחיכי מתקני רבנן מלתא דאתי לידי פסידא דלקומות ועוד דהא לא כתבי הכי אלא בכל מקום כותבי' מדלתו סהדי ואס הוידו קדמכ' ולא מסוייבן כ"ע פועים וכי הא פקטי' בכמה דוכתיה בתלמוד והא לא בתבי' הכי גבי סובר והא מעטי' בכל יום דמנהגא דלבורא חורה היא עד שא' בירו' כל מקום שההלכה רופפת צידך ואיכך יודע מה טיבה ראה מה לצור כוהנ' וכסיו' ואע"פ שהק' גבי סובר פרק גט פשוט גבי ש"ס מאחרתי' כשרים והא לא בתב הכי ופריק רבנן תקוני תקן ואי לא כתבי הכי איהו דאפסיד אנפטי' לא דמיא דהתם הוא ללוה הוא דקא חזי ליה לדבוריה ואיהו לא חש למאן דחקון רבנן איהו דאפסיד אנפטי' אבל הכא אגן הוא דכתבי' הכי לא חייטי' והביא אשרתא דנפק' מביה מר סמואל דהוה כתיב ציה בהדיא מלתא רב ענן ורצ חנן לאו מסוס דליטכא דאשרתא הכי דוקא אלא איכא למימר דהתם מסוס דחדוש הוא דאחו לאורוי' או לאסמועי' דהלכה כר' אפילו מחביריו בזה או זה כתבי די סלריך ללרף אחר עמו כדבעי הת' למידק מיכה דההיא א"כ דאתא לאסמועי' דאע"ג דה"ל כרבנן א"ה צפטר' דיתמי' לריך למיחש לב"ד טועין ולמעבר כר' וכד חזיבן התם ולעולם איכס לרייכס לאדכורי עדי קיום בליטכא דאשרתא אלא כותבים התם כדכתבי' האידכא וכיון שכן כיחוש דלמא אתי לקיימי בקרובים וא"ת אס כן פ"ק המלוה בעלמו כשר לקיום צפטר' דאי לא כיחוש שמתא הוא בעלמו יעשה עד לקיימו ולאו אדעתיהו דדייכי קיום כיון שאין קורים אותו לא היא שאס יביאמו הוא בעלמו לב"ד בכי האי ודאי חושבין ואין סקצלין לעדות זו מי שיוציאו בפני ב"ד דחושבין לרואי' וא"ת כיחוש שמתא ימסרכו ליד אחר להוציאו בפני ב"ד כדי שיעיד זה לא היא שאין אדם מלוי לחטא בצביל חדרו כדאמר בירוש' ביבמות שאין שנים מלויין לחטא בצביל אחר : ועוד חדע לך דגרסינן פרק קמא דגיטין בפני כחה כותבי רבי יוחנן ורבי חנינא חד אמר בפני שנים עדים וחד אמר בפני שלשה ואוקימני פלוגתייהו דכ"ע שלית כעשה עד ועד כעשה דין אלא מר סבר כיון דאשה כשרה להביא גטה זימנין דמטיא לה איהי וסמכי עלה ואידך מידע ידעי דלא סמכי לה . ואס איתא אמאי מוקי פלוגתייהו בצפס אשה שהביאה גטה דלא שכיחא כדאיתא לעיל בההיא שמעתא לוקמא מסוס חשט קרוז דשכיחא ולומר זמנין דמייתי ליה קרוז וזה חשט יותר קרוז ומלוי קלא סדיכי קיום ועדי קיום כשרים מק' על פי

שהם קרוז לבעל ולאשה ואע"ג דנפק ממונא אפומייהו דעל ידי גפה היא גובה כתובתה ודמוק הוא לומר בהשיא דחכי רבי חייא דאע"פ דאין לרייבין לקרותו ולראות עניינו של שטר מכל מקום לרייבין הם לראות מי המתחייב ולמי הוא מתחייב מסוס חשט זה דשתס קחני אף על פי שלא קראוהו אבל שהיא דגיטין אפשר לדחק דהוא הדי' לקרוז אלא דכיחא ליה למנקט חשט אשה שהביאה גטה מסוס דקחני לה במתניתין והוא הדין לשאר קרוז ומאן דלא חש באשה בקרוז נמי לא חייס דאיכהו כמי מידע ידע הכה הרחבתי לך באר היטב . ומה ששאלת' מה בין אין מעידין זה את זה למעידין זה על זה דע שזו תוספת בצנהדרין שתחלתו זה פוסל דייכו של זה וזה פוסל דייכו של זה והרי"ף שכתב בהלכות כמדומה שאין הנירסא שבהלכות שוות לפי מה שיראה מתוך כתבך גם בהלכות הרב שבידיכו לא מלתתי הנירסא לגירסת התוספות שבידיכו וגירסת התוספות כך היא אין דנין לא זה את זה ולא זה עם זה ולא זה על זה ולא זה בפני זה וכ"ל שיש צבוס בצדור ריש' דתום' וכך ראוי להיות הסדור אין דנין לא זה את זה לזכות ולא זה על זה לחובה מפני שאמרין דנמרא אשכחן לחובה לזכות מכין אמר קרא יומתו יומתו תרי זימני אלא"ע לחובה תנהו עכין לזכות א"כ אין דנין זה את זה צדיני כפשות ולא זה על זה צדיני ממונות ואחר כך או' ולא זה עם זה כדי שלא יהיו קרוז דייבין זה לזה ולא זה בפני זה שלא ידין הדיין על פי עדות קרוז לפי שאס אדם הוא כהרג על ידו והרי הוא כאלו דן אותו בצפשות ואחר כך סדר גם בעדות צפטר הזה שלא יעיד זה את זה ולא זה על זה כלומר בין לזכות בין לחובה או בין צדיני כפשות בין צדיני ממונות כמו שאמרתי ולא זה עם זה שלא יהיו העדים קרוזי' זה לזה מפני שהם כאחד כמו שאמרו רז"ל פרק חזקת הצתים וכ"ל מדכתב רחמנא בכיס כדאמר רבא בגמ' פרק זה בורר או מטעם הזמה בדעת הירושלמי וכדעת רמי' בר חמא ולא זה בפני זה כלומר שלא יעידו בפני ב"ד קרוזים . ואעפ"י שכבר יצא לנו מן הרישא אפילו כן לא נמנע מלהחזירו פעם אחרת מפני שרצה לסדר כל העניינים בעדים כמו שסדרו צדיני' זהו מה שג"ל בפני' התוספות לפי הניר' הכתובה בחוספות שבידיכו :

שאלה

ק"ג אס ילטרך לקבלת העדות שלשה או אס יוכלו שני לקבל העדות ואס השני' או השלשה מקבלי' עדות אס יש להם קורבה עם העדים אס יש צידס רשות לקבלס :

תשובה

אין שנים רמייין לקבל עדות ואס קבלו לא עשו ולק כלום שנים אין להם תורה

בית דין אלא תורת עדים וק"ל דשנים שדכו דיניהם דין
והבית דין לריבין להיות רחוקים זה מזה ומן העדים
ומן האים ומן האשה :

שאלה

אם לריבין מקבלי עדות
לפרהם בשטר מי העדים או
אם די להם בשטר שיאמרו
באו לפנינו שנים או ארבעה עדים כשרים :

תשובה

אם כתבו בשטר סתם איך בכך כלום
ובשר אבל אם רלו לפרסם שם העדיי זה
וחר ככון ואפשר שכן היו מוכנין בימי רבותינו ז"ל כמו
שאמרו מדאיתא קדמכא פלוני וחד דעימיה ומכו פלוני ומי
שדקדק נשכר ומי שלא דקדק וכתב סתם לא הפסיד :

שאלה

קטו מי שגירס אשתו והיולה
בגדים ומלבושים הרבה
ככסות שבת ויום טוב אם
שמין מה שעליה אם לא לפי שסתם אמ' שמין מה שעליה
ואיני יודע אם מה שעליה ממש בשעת הגרושין או כל מה
שזכחה בהן בפני בעלה :

תשובה

זו שאמרת אין שמין לגרושה מה שעליה
על דעת הר"ק ז"ל שכתב בהלכות פרק
נערה ואין דעת הכל שזה עמו בדבר כי יש מן הגדולים
שחפסוהו בכך ואמר' שדין האלמנה והגרושה אחד וכיון
דכפסקה הלכה כרז באלמנה והוא הדין בגרושה ואעפ"י
שאמר טעמא דאלמנה דאדעתא למשקל' ומיפק לה לא
אקמי לה לא למימרא דגרושה לאיכו מפיך לה מכפסיה
תסקול ותפיק דאלמנה כמי בעל כרחא נפקא ומן שמיא
אפקוה כמי מי לא עסיקין לאפקי' ב"ה צע"כ ואפילו הכי
שמין מה שעליו ומכל מקום לפי דרכו של הרב ז"ל הדברי'
ברורים שלא על הגדלים שהיא לובשת בלבד בשעת
גירושין כאמר' כן אלא אפילו על כל הגדלים שיש לה
שזכת' בהם בפני בעלה ולא אמרו מה שעליה עכשיו אלא
מה שפכה לה הבעל להיות עליה כלום ללבוס ולתכאול
בהם ושמואל אמר אלמנה אין שמין מה שעליה ולא על
בגדי אלמנותה בלבד אמרו ותדע דהא תלי טעמא
דשמואל בטעמא דמתניתין דתכן אחד המקדים ואחד
המעריך עלמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא
בלבוע שבעו לשמן או שלקחו לשמן זכו בהם והרי הם
כתוכים להם וגרושה לד"ה כפי סדרת הרב ז"ל באלמנה
לדברי שמואל וזה פשוט ומכל מקום יש לדון פומקום אחר
על מה ששאלתה והוא שהרב ז"ל כתב פרק ארבע אבות
בני האמין שלקחו מה שעליהם שמין מה שעל בנייהן
ובנותיהן אין שמין הא דגרסינן בירושלמי דגרס' התם

בגדים שעל צניהם ובנותיהם של רגל ושל שבת שמין
וגירסא זו ברמסון של קדושין ויותר ממה שכתב הרב ז"ל
ויש שם דגר' התם העושה קטלא לבתו אין מציא לאמלע
חולקין רבי מונא אמר כלי רגל חולקין כלי שבת לריב'
רבי אבין פשיטא פשיט ליה בין כלי רגל בין כלי שבת
מציאין לאמלע ע"כ גירסת הירושלמי ואפשר שאינו אלא
באחים שחלקו לפי שאין האמין גומרין ומזכין לבני אחיהם
כלים עשויים חשובים שאינם עשויים להשתמש בהם
בחוב אלא כל זמן שלא חלקו אבל מה שהאים מוכה
לאשתו ובניו מכסו אפילו כלי רגל וכלי שבת מוכה להם
ואף דעת הרב ז"ל נראה כן שלא כתב בזו של גרושה
בפרק נערה אותו הירושלמי אבל הרמב"ם ז"ל כתב
פרק קמא' בהלכות לוח ומלוה ז"ל אין צעל קוב גובה
לא מכסות אשתו ובניו של לוח ולא מצדדים לצועים
שצבען לשמן אף על פי שעדין לא לבשו אות' ולא סנדלים
חדשים שלקחו לשמן אלא הרי אלו שלהן כמה דברים
אמורים בכלי חול אבל בגדי שבת ומועד גובה אות' ב"מ
ואין לריך לומר אם היה בהם טבעת ותלי זהב וכסף
שהכל לבעל חוב הנה שבת הרב ז"ל כאן שאף בכלים
שעשה הבעל לאשתו יש הפרש בין כלי חול לשל רגל
ושבת שבגדי חול זכי לה ובגדי שבת ורגל לא זכה לה
ולפיכך שמין אותן לה :

שאלה

קטז עד אחד בהכחשה צעל דבר
שלא בפניו מה :

תשובה

עד אחד בהכחשה אינו כלום כדאיתא
פרק האומר בשנים שבאו ממדינת הים
ואשה אחת עמהם וכוליה עניינא כדאיתא התם והכא
אפילו שלא בפניו כגון שבעל דבר מכחישו אין זה יכול
לאסור את שלו וגדולה מזו אמר' תצכל הכהו דאמרינן התם
פרק האומר אמר אביו א"ל עד אחד אכלת חלב והלה
שותק ואמר לו עד אחד נטמאו טהרותיך ואמר ליה ע"א
שורך כרבע והלה שותק דדוקא הלה שותק ומדין שתיקה
כהודאה דמיא הא באין שותק' אלא אומר איני מאמין
לדברך אין בעדותו כלום וסמך רבינו תם ז"ל צום
באות' שאמר בשמעתיא קמיייתא בהאשה רבא ואעפ"י
שיש תשו' בדבר על דבריו היינו בשאין מכחישו הא מכחישו
עד אחד אין כלום ועוד להכחשה אינו כלום שלא בפניו
והזמה שלא בפניו הוי הכחשה והזמה שלא בפניו כהי
ללא הויא הזמה הכחשה מיהא הוי כדאיתא בהאשה
שכתארמלה :

שאלה

ק"י זו כשאלה למהר"ר שם טוב
פלט בהיותי במארכיא
ראובן אומר לשמעון הילך
מכה

שארות

מנה שאני חייב לך ושמשון אומר איך חייב לי כלום
צברית אם חייב ראובן זה לתת לשמשון אותו מנה אשר
שאלו יודע באמת שהם צידו משלו אי דמי להיה דפרק
השולח כחצתי וכתתי לו והוא אומר לא כתב ולא כתן לי
הודאת בעל דין כמאה עדים דמי פ"ד חוב שאני :

חשובה

לכאורה הדין כן דלא אמרינן הודא' בעל
דין כמאה עדים כיון דשמשון או' צברית
איך חייב לי והראיה מדאמרינן פרק יש כוחלין מתכיתין
זה אחי איכו כאמן וכוטל עמו בחלקו כפלה לו ירושה
ממקום אחר יטלו אחיו עמו ודייקינן בגמרא ואיך מאי
קאמרי אי דקאמרי אחוכא הוא אמאי נוטל בחלקו
וחו לא ואי דאמר לאו אחוכ' הוא אמאי יטלו אחיו עמו והא
הכא דאיהו מודה להו דאחיהו הוא ויש להן זכות בחלקו
וכיון דאיכסו אמרי לאו אחוכא הוא הוה ליה כאומ' לפדורו
מנה לי בידך והלה אומר אין לך צדי כלום וכן דקדק
הר"ם מרוטנבור"ק וז"ל בחדושו פרק יש כוחלין מכאן יש
לי ללמוד אם ראובן אומר לשמשון הכפי חייב לך מנה
ושמשון אומר איך חייב לי שאפילו אם אין שמשון מוחל
לו שראובן פטור מע"פ שיודע בודאי שחייב לו כדא' הכא
דאע"ג דראובן או' לשמשון אחיך הוא ויש לך ליטול עמו
ושמשון אומר איכו אחי לא יתן לו ראובן כלום דהוי כאלו
מחל לו ולא הוי כמו מחילה בטעום אף על פי שדבר
תימה הוא למה אין זה מחילה בטעות וכ"ל דכיון
דשכנגדו אומר ליה שאני חייב לך אכ כן היה לו להשיב
ולדקדק אם הוא אמת את שכנגדו ולא עשה כן אלא אומר
בוודאי איך חייב לי מחל לו בלב שלב עכ"ל הרב ז"ל
וכ"ל לפי דעת הרב ז"ל דמפי אחרים צריא מקרי וההיא
דפרק השולח דאמר הודאת בעל דין כמאה עדים דמו
לאו מהאי טעמא הוא וע"פ יכול זה לחזור ולזכות בשלו
בהודאת המקבל שאמר לא כתב ולא כתן לי והודא' בעל
דין דהיינו המקבל כמאה עדים וכחצו צדו ואף על גב
דאידי ואידי הודאת בעל דין כיכהו מכל מקום זה צרור
יותר מן הכותן לפי שהכותן קדמה לו מתשבה לתת אות'
קודם שיתכפה ופעמים הוא סביר שכתן ולא נתן ע"כ
ומינה דחוב שאני דמלוה ולוה שניהם דעתייהו כחדא
אפשר דהלוה כאמן אלא דההיא דיש כוחלין ראיה
דהאומר לא הלוייתי לך צברית כאמן ומדין מחילה כדעת
הר"ר מאיר ז"ל אלא דמדבריו משמע דכל שאומר לו
איכו מוחל לך אבל יודע אני שלא הלוייתי לך ואחה
שאומר שהלוייתי לך הוה לי רשאי ואפשר דכיון דהוי כאלו
מחל לו הוי מחילתו במחנהו ושוב איכו רשאי לתובעו
ועוד נ"ל ראיה דלא אומר בהא הודאת בעל דין כמאה
עדים מדק"ל בעלמא פרק המניח הכל וצטבועות דטעמו

חשובות

חטין והודה לו צעורין פטור אף מדמי צעורים ולא
אמרינן שיתן דמי צעורין מיהא דמודה ליה אלא שגם
צוה כתב הראב"ד ז"ל דאף בחטין וצעורין אם מעמיד
דבריו כותן לו צעורים אלא מתכיתין כשחין מעמיד
דבריו ואפשר דההיא דחטין וצעורין לאו באומר צריא לי
אלא הלוייתיך צעורים אלא כשהוא אומר צעורים אני
חייב לך הלה שותק או אומר איכו יודע ולכך סבר הרב
ז"ל דכיון דמעמיד דבריו אמרינן זיל הב ליה וכמדומה
אני שיש קלת ראיה לדבריו בירושלמי חד בר נש קם עם
חצריה צטוקא אומר ליה הב לי קתוכא וסב דיכרא אחא
עובדא קמיה דרבי מונא אומר ליה את אודית ליה צדינרא
והוא לא אודי לך צתוכא הב ליה דיכרא וכי תימא
אמאי תיבי רבי מונא דהא לא תבע ליה וכבר כתבנו
דלא אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים אלא בתובעו
צדין אפשר לומר דכיון דאמר ליה את אודית ליה צדינר
משמע דהודאה מתוך חביעה היא אלא שראיתי להר"ף
ז"ל שכתב הכי דאפילו בחטין וצעורין אי תפס חפס
אפשר ש לא לו זה מדאמרינן בהמכית . הא תניא הרי
זה משתלם לקטן מן הגדול ולגדול מן הקטן דאי תפס
אמר בתו' פי' דווקא כשתפס מהחילה כשהודה לו כבר
היה צידו וכשהודה זכה בו ודווקא כשים לו חביעה על
שניהם הוא דמהניא חפיסה אבל צטמין לו חביעה אלא
על אחד מהם בלבד כרישא שהכיוק אחד והמזיק אחר
זה אומר גדול הזיק וזה אומר קטן הזיק אפילו תפס
מפתיקן מיכיה וכ"ל שהוא מדין מחילה וכדעת הר"ר
מאיר ז"ל לענד"ל ראיה להעמיד דברי הרב ז"ל דאמר
בהחובות פ"ב אמר רב יהוד' אומר רב האומ' שטר אמנה
היא זה אן באמן דקאמ' ממן אימא דקאמ' ליה פשיט' אלא
דקא' מלו תבא עליו ברכ' אא דקא' עדי' איכת' ידן יולא
ממקו' אחר פשיט' דלא מהני ואי אין כת' ידן יולא ממקו'
אחר אמאי לא מהני אומר רבא לעולם דקאמ' ליה וכדבר
הוכא דאמ' רב הוכא מוד' צטור שכתבו אן לר ד לקיימו
אצ"י אומר לע לם דקאמר מלוה ובגון שחב לאחרי' וכדבר
כתן דאמר רבי נתן מכין לכוסה בחצרו כו' והא הכא
שהלוה אומר שטר לך צדי שהלוייתי והשטר מוכיח .
והמלוה אומר אין לך צדי כלום ושטר שצדי שטר אמנה
הוא ודוקא צמקים שחב לאחריה הוא דלא מהימן הא
צמקו' שאין חב לאחרי' מהימן ופטרי ליה ללוה ולא אומר
הודא' צ"ד בק' עדי' ואפי' לא מקיימה מלו' לשטרי דהא קא
מוד' לי' הסידך והלה דברייק"ו ומה הכי' דאיכ' שטר דמסייע
ללוה א"ה לא מהימן למיחב כפסי' צמקו' דאיכא פכחשא
המלוה כ"ס היכא דליכא שטרא וזה אומר לויתי ממד וזה
או' לא הלוייתי לך מעולם שהוא פטור ככ"ל להעמיד דברי
הרב ז"ל אא שם מקום לבעל דין לחלוק דהא דיכא דשטר
אמנה

אמנה לא מהימנין ליה למלוה זהו דוקא לגבי אחרים
 דלאסתמוטי מכייהו הוא דקאמר וכן כתב הרא"ש ד"ל
 ואי אזיל מריה סטרא ופרע לאחרים ואמר כך אזיל
 וקמפיק סטרא על לוח מסתברא לן דנביה ליה מיכיה :
 כיון דמעיקרא לא המנוה לגבי אחרים דאמר לאסתמוטי
 מכייהו הוא דקאמר לגבי לוח לא תפסיד ליה בהכי דהא
 אי שניק מעקרא ולא קפרע להו מדידיה הוה מפקינן
 מיכה דלוח ויהיב להו השתא דפרע מדידיה גבי מיכיה
 דלוח : ע"כ כראה מדברי הרב ז"ל דטעמא דשטר אמנה
 אינו כאמן לגבי אחרים משום אסתמוטי הוא וכשאינו
 חב לאחרים מהימן אע"ג דהא מודה ליה ללוח וקאמר
 לאו סטר אמנה הוא ועוד כ"ל דלא אמרינן הודאת בעל
 דין כמאה עדים אלא בחובו וכך הוא בחו הודאת
 בעל דין כמאה עדים אמתי בזמן שחבנו והודה לו אבל
 אם הודה מעצמו יכול לחזור צו שהפה שאסר הוא הפה
 שהתירו וכן משמע בשמעהיה דחייב אכי לך מנה רבי
 יוחנן אמר חייב ואמרינן עלה בגמרא ה"ד אי דלא אמר
 אחס עדי מ"ט דרבי יוחנן אלמא דכל היבא דלא קא
 חבע ליה ואמר חייב אכי לך מנה פטור מטעם הפה
 שאסר הפה שהתיר ולא אמרינן בהא הודאת בעל דין
 כמאה עדים :

שאלה

ק"ח בענין אפטרופס בענין
 החשבון ואם כופין אותם
 לשבועה אם רואין
 שאפטרופס מעקם עליהם הדרך אף על פי שמנהו אבי
 יתומים אם מסלקי ליה אם מקבלים טעותו בשביל הנשים
 שעכבו ואם היתומים יכולים לשעבד עצמן נכסים שהניח
 להם אביהם כל זמן שהם תחת האפטרופס אחר שאביהם
 הניח ברשות אפטרופס זמן ידוע והם עדיין תוך
 הזמן :

תשובה

אחמר אפטרופס דאפסיד אי רב מפליק
 ליה ומשמע אפילו מיכה אבי יתומים
 דליכא בין מיכה ב"ד למינהו אבי יתומים אלא שבועה
 ואמרינן רבנותא מנו דמסלקי משביעי ליה אע"ג דק"ל
 באבא שאול דאמר לא ישבע ה"מ דלא אשתכח פסידא
 וכי לא מפסיד בטעכת שמא לא משבעי ליה בטעכה
 ודאי משבעי ליה ועל כל זה מקבלים עדים שלא בפניו
 ומעשה דעמרם לבעה כביאתו קרוי קמ" רב כאמן
 והא קא מפסיד לא אחא הוא לקמי' דהוה א"ל אימ' לי
 היכי הוה עובדא והוא א"ל זילו אייתו לי ראייה דאפסיד
 ואסלקי משום דזכות היתומים הוא ואין לך מפסיד גדול
 ממי שקיבל ממון בחשבון ואומר שלא נשאר לו כלום ולשון
 הרמ"ם ז"ל אפטרופס שמנהו אבי יתומים והייתה
 שמועתו לא טובה והיה רודף מלוה ומזר להיית זולל

וסובא והולך בדרכי המסד או שפרץ בגדרים וצאנק גול
 צ"ד חייבים לסלקו ולהשביעו ולמנות להם אפטרופס
 כשר וכל הדברים האלא כפי מה שיראה לדין שכל צ"ד
 וצ"ד הוא אביהם של יתומים עכ"ל . הנה כלל בזה כל
 מיכי חסד שיהיה כראה בעיני צ"ד עוד כראה מפלוגתא
 דרבי ורשב"ג אם לריך לחשוב עמהם אם לאו ה"מ
 באחרונה ר"ל במה שהוליא ומזה ג"כ פלוגתא דאבא שאול
 ורבנן אם ישבע אם לאו וכל זה שיהיה כאמן בשבועתו
 וה"מ בהולאות בכמה שיוכל אדם לתלות שבאפשר כן הוא
 אבל אם כודע צודאי שקבל מאבי היתומים הוה רב
 ואומר עתה שלא נשאר כלום לא יהי' כאמן בשבועה אלא
 ודאי איתי בתשלומים ממעשה דהאוא בקרא דאמר
 התם כימא ליה לאפטרופס זיל שלים אמר אנא לבקרא
 פוסרת' ש"מ דאי ליבא בקרא חייב בתשלומים ומה
 שטוען האפטרופס שהנשים עכבו צידם הנכסים בשביל
 פרנסתם אינה טענה שהנכסים בכל מקום שהם בין
 ברשות אפטרופס בין ברשות היתומים משעבדי הם למזון
 האשה והבנות הגע עצמך שהגדילו היתומים וחובעים
 לאפטרופס שיחזיר להם עצונן אביהם היאמר האפטרופס'
 שלא יחזיר מפני שיש אשה ונשים שכזוכים ומתפרנסים
 בתנאי כתובה או שיש צ"ת זה לא נמלא במקום אלא
 חייב להחזיר להם והם יפרעו חובות אביהם ומספר
 הלואה כלמוד שלום שאם ימות אחד יתחלק חלקו ויכתן
 דין היורשים הנה אמר שיתן לכל אחד חלקו היאמר
 הנשים שישאר הממון ביד האפטרופס ולא יקיימו דברי
 המת : עי"ל שאמת מן הנשים לפי מה ששמעתי שקבלה
 מקלח כתובה ואם רלו היורשים להשלי' לה כתוב' אין לה
 מזונות דמה שארז"ל מקלח בסף ככל בסף דהיא כזוכות
 בשביל מה שנשאר דוקא כל זמן שלא ירלו היתומים
 להשלים לה הנשאר מכתובה אבל אם ירלו היתומים
 לפרוע לה הנשאר אינו כזוכה ואינה מתפרנס' כיון שכבר
 קבלה קלח וזה החלוק בין אלמנה שקבלה קלח מכתובה
 ובין אלמנה שלא קבלה כלל מכתוב' עוד שאלתי אם יכולין
 היתומים לשעבד נכסים שהניח להם אביהם כל זמן שהם
 תחת אפטרופס מלשון הלואה חוכל ללמוד דבר זה שפיה
 שיהיה הממון ביד אפטרופס עד שיהא בן כ"ה שנה ובתוך
 הזמן שלא יוכל לעשות דבר היורש א"כ מה שעבד עצמו
 תוך הכ"ה שנה אינו כלום אא"כ עשה ברשות אפטרופס
 אבל שלא ברעין אפטרופס אין כח צידו והשעבוד ההוא
 בחרם הנשאר דאפילו אחר שיעברו הכ"ה שנים אחרי
 שנעשה בעודו אפטרופס עוד נלמד מלשון הלואה שלום
 באלו הנכסים שיהיו ביד אפטרופס עד שיהיה בן כ"ה
 כר' שכל האפטרופס תלוי בכך לפי שנתן לשניות הבן חיבה
 ולא דקדק בבנות א"כ אמר שמת הבן קודם הזמן כסתלמ
 האפטרופס

שאלות ותשובות

האפטרופוס ואין לו להחזיר בנכסים מלך לואת אביהם
 עוד יש דרך אחר שיכולים לסלק אפטרופוס אפילו תוך
 הזמן שעמו אפטרופוס אבי היתומים הואיל ומת אחד
 מהיתומים בטלה אפטרופוס ממה שכתב הרמ"ב ז"ל
 האחים או שאר יורשים שלא חלקו ירופת מורישם אלא
 כלם משתמשים בה יחד חרי הם בשותפות לכל דבר
 וכתב במקום אחר אחד מהשותפים או מהמתעסקים
 שמת בטלה שותפות או עסק אע"פ שהתנו לזמן קבוע
 שכבר ילא הממון לרשות היורשים וכזה הורו כל הנאונים
 הליקו תשובות דינו ממוכות מהרב רבי שלמה זן אדרת
 בענין גיטין וקדושין ויבום וקליטה ודיני מי שבוטין
 להוליא ואשה שנשאת בע"א ודין מים שאין להם סוף
 ודיני כדה וזבה ואסורי לאוין וקייבי כריתות ודין מי
 שאסור לבא בקהל וכל שאסורים אסור ערוה מדרבנן
 אסור הכל בסדר מזומן ויקל על המעיינים :

שאלה קיט

אם עבד ושפחה או אשה או
 קרוב או עד מפי עד כאמון
 להחמיר ולאסור אשה שלא
 תנשא ואם נשאה תלא כמו
 שהוא כאמון להתי :

תשובה

כמו שהכתיב ירו הפסולי להקל כד האמינו
 להחמיר ועשו אותו בעדות אשה כשאר
 העדי הראוים להעיד בשאר העדויות וכבר רמזתי לך
 זה ותכן ביצמות בהאשה רבה ובסוט' פרק מי שקבל תכן
 רבי נחמיה או' כל מקו' שהאמינה תורה ע"א באש' באיש
 הלך אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באשה אחת כשני
 אנשים באיש אחד ואמר כמי ביצמות ובסופה מ"ד כי
 אזלינן בחר רוב דעות לחומר' אבל לקולא לא קמ"ל בין
 לק לא בין לחומר' וזוה ב' דרכים הא' שיבא ע"א שיאמר
 לא מת צבת אחת עם העד המעיד שמת ואם באו כן
 צבת אחת אין משיאין אותו ע"פ האומר מת לפי שהוא ע"א
 בהכחשה וע"א בהכחשה לאו כלום הוא וכדחכיה ע"א או'
 מת וע"א אומר לא מת אשה או' מת ואשה או' לא מת לא
 תנש' ואמר בסוט' כ"מ שהאמינה תורה ע"א פרי כאן
 שנים ואם בא א' והכחיש ה"ל חד במקום שנים ואין
 דבריו של א' במקום שנים ואמ' עלה התם כאן צבת אחת
 כאן צוה אחר זה ומה שא' צבת אחת לא כשבאים ממש
 צבת אחת אלא כל שבא השני קודם שהספיק צ"ד להתיר
 להנשא ע"פ הראשון זהו צבת אחת וטעמא דמלתא משום
 דכל הנשאת ע"פ ע"א איכ' יכולה להנשא אלא ברשות צ"ד
 וכל שלא עמדה בפני צ"ד אין דברי העד כלום והכי אמרי'
 ברי' הרמשה רבי מדקחני סיפא נשאת שלא ברשות צ"ד
 פוותרת לתזור לו מאי שלא ברשות צ"ד אלא בעדי' כלומר

דבעדי' איכה לריכה ליטול רשות מצ"ד מכלל דרישא
 ברשות צ"ד ובע"א אלא מא בע"א אינה נשאת לעולם אלא
 ברשות צ"ד ותנן פרק האשה שלו' ע"א או' מת ונשאת
 ובא אחר ואמר לא מת לא תנא ואמרין עלה בנמי דה"ק
 בא א' והעיד שמת והתירו' וא' א' לא מת לא תנא מהתי
 הראשון אמא אם בא קודם שהתירו' אע"פ שלא בא עמו
 ממש אין מחירי' אותה לינשא : הדרך השני כשבא
 לאחר שהתירו לינשא דאז אין מויליין אותה מהיתרה
 הראשון ואע"פ שלא נשאת תנשא וכמו שאמרנו שם פרק
 האשה שלו' ופרק האשה שנתאלמנה ודוקא שלא בא אלא
 אחד להכחיש אבל אם באו שנים לבסוף אם היה העד
 הראשון מפסולי עדות כגון אשה ועבד ושפחה וכ"ש גוי
 לפי תומו אבל אם לא השנים האחרונים ראויים להעיד
 אלא מפסולי עדות כעבד ושפחה ואשה הרי תלו נאמנים
 יותר מן הראשון ואע"פ שנשאת תלא וכדחניא רבי נחמיה
 אומר כל מקום שהאמינה תורה ע"א בעדות אשה הלך
 אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באשה אחת כשני אנשים
 באיש אחד ואם היה עד האחרון עד כשר בישראל רחוק
 לא תלא מהתירה הראשון אלא יהיו השנים אחרונים
 כשרים ראויים להעיד אבל אין פסולי עדות ואפילו מאה
 מויליין אותה מהתירה הראשון שהתירוה ע"פ העד
 הראשון הכשר ופדאי' בהאשה רבא ובסוטה פרק מי
 שקבל זהו הענין בפסולי עדות שאלת עד מפי עד כ' ל
 שאינו כאמון להכחיש סעד הראשון ואפילו שנים מעידים
 מפי שנים אינם נאמנים לפי שהעד הראשון הרי הוא
 כשנים ואין מכחישין העדים אלא עדים ממש מפייהם
 ולא עדים מפי עדים אלא שאני דורך צו להמיר הלכה
 למעשה ואין מורים להקל בערוה תמורה :

שאלה קך

נערה שקבל אביה קדושה
 ולאחר שנתקדשה אמר אחר
 ששמע שקבל זה אביה קדושי'
 מאחר והעמידו צ"ד על הדבר לחקור ולדע הדבר ושלחו
 צ"ד בעד המוליא הקולוהשיב שאין יודע למי קדשה אביה
 ואין יודע מי הוליא הקול הראשון אלא ששמע כן
 שקבל אביה קדושה מאחר וכן שמע שה' פלוני שמע הדבר
 וש' חו אחריו ואמר שלא שמע מעולם ולא ידע בדברים
 אלו כלום ונכתפק לנו אם יש לחוש אם לאו :

תשובה

דבר ברור הוא שאין לחוש לקול כזה כלל
 ואפילו קודם קדושין וכ"ש לאחר קדושין
 שאין זה אלא קול הצרה בעלמא כמו שאמר בסוף גיטין
 ילא שמה בעיר הריזה מקודשת ואמר בגמרא אחר
 עולם לא ששמעו קול הצרה אלא שיהו כרות דולקין
 ומטות

ומצות מולכות וצדי אדם נכונים ויוצאים וכנים טוות
 לאור הכר ושמחות לה ואומרות פלונית נחקדשה כבענין
 זה חוששין והו ענין שיש בו אמהלא גדולה שיקול קול
 אמת וא"כ אין כרות דולקות ומטות מולכות אלא שאמר
 פלוגי ופלוגי הוליתו הקול וסוללים אתם מהיכן שמעתם
 שנתקדשה והם אומרים אני שמעתי מראובן ויאמר
 האמר גם אני שמעתי משמעון וחוקרים הדבר ואם ראובן
 ושמעון בעיר סוללים אותם ואם אומרים כן ראינו הרי זו
 מקודשת ואם מכחישים הדבר הזה שאמר גם אכחמו
 שמענו בקול הברה אין בדבריהם כלום ואם ראובן
 ושמעון הלכו להם למ"ה חוששין לקול אע"פ שהנענו
 לדבר ברור ומכאן אתה למד לענין שאלת שאין קול
 זה אלא קול הברה בעלמא שאינו אלא אחד ובלבד זה
 שאפילו לאותו קול שאמר חכמים שחוששים אלו לא אמרו
 אלא כשהוליא הקול קודם שנתקדשה לזה ואח"כ עמדה
 ונתקדשה ולא חששה לקול כזה הוא שאמר שחוששים
 לקול אבל אם עמדה ונתקדשה ולאחר שנתקדשה ילא
 עליה קול אין חוששין לו ככל לפי שאין חוששין לקול של
 אחר הרי רוסין כדאמר החם למר דב אשי כל קלא דבחר
 כשוואין אין חוששין לו רב חביבא אמר אפילו לקול דבחר
 ארוסין וק"ל כותיה :

שאלה

קבא הודיעני דעתך באשה
 קטלנית כי יש מי שמחיר
 אותה לשלישי היחר נמור לבתולה :
תשובה איני יודע על מי סמך המחיר הזה שהרי
 מחלוקת היא שבויה בין רבי ורשב"ג
 כדחכי פרק הבא על יבמתו לראשון ומת לשני ומת לשלישי
 לא תנשא דברי רבי רשב"ג אומר לשלישי תנשא לרביעי
 לא תנשא דברי סבר צב"ו ומני הויא החזקה ורשב"ג אומר
 צב"ו וכבר נפסקה שם הלכה כרבי צפי"ד דא"ה חס כשוואין
 ומלקיו כר' וסתו ושור המועד כרשב"ג ודן אני את
 המחיים קלח לזכות כי שמאל לא מת תראשון או הפכי על
 מותו אלא שמא נפל אחד מהם ומת או שמא טבע ומת
 וזה מחלוקת בגמ' כי יש מי שאו' בגמ' טעמא דקטלנית כי
 המקור גורם ופסק כמותו ועם כל זה איני אומר שהוא כן
 דלית הלכת' בה"ג אלא כרבי אמי דסבר שמול גורם וכיון
 שמת על מותו או נפל וטבע הרי זו אסורה לג' וכן תמלא
 בהלכות הרי"ף ז"ל ומה שא"ה הרמב"ם ז"ל שאם כנס לא
 זליא ואפילו אם נתקדשה יכנס זה אינו בגמ' ולא ראיתי
 לזולתו שכתב כן ואפשר שטעמו של הרב ז"ל מפני שאין זה
 ודאי סכנתא לא ספק הלכך כי אם נאפור אותו לכחלה
 אבל אם קדח וכנס או שקדש אין מחייבין אותו לגרש מספק
 והו שלא א"י צפי"ד בגמ' ואם נשאת חלא כמו שאמ'
 צמי שלא היו לה בניט שאמ' צפי"ד לג' לא תנשא ואם נשאת

חלא שלא בכהונה ובכמה ספקות של אסור אמ' צימול' לא
 יכנס ואעפ"כ אמרי עליהו אם כנס לא יוליד גבי חכם
 באסור האשה בנדר של בעלה והרבה שיש סם בגמ' פסק

שאלה

כילד שמא זהו דעת הרב ז"ל בזה :
 קבב גט הנכתב בכחז שאין
 אשורי כגון הכחז שאנו
 קורין משק' אם הוא פשר :

תשובה

אזראנט מעליא הוא וכשר ללא בעי'
 כחז אשורי לא בכל לשון כשרו ע"ג דכתי'
 וכחז לאו למימרא שילטרך כחז אשורי' לא כל כחז במשמי'
 ולא בא למעט לא שאינה מתגרשת בכסף בדאי' פ"ק
 דקדושין ואע"ג דפסלי' בגמרא חק תוכות והמטיף ופיולא
 בהן כדאי' צירו' היינו משום דבעי' פיהו כותב דדרך
 הכותבים ובהדיא תני' דתו' גט שכתבו זה' לשוכות ומתמו'
 עליו העדים זה' לשוכות כשר כך היא גיר' הספרים אבל
 הרמב"ם ז"ל והרא"ב דפי' פשטי' של תו' שלא אמ' לא
 בכחז' בלשכות שוכו' וחתום בעדים שונים ומחניחין
 דערכאות לכאורה הכי משמע דקמכשר רבי שמעון אפי'
 גיטי נשים העולים בעש"ג ואע"ג דע"י ישראל הם כותבים
 אותם סתמא דמלתא כיון דבערכאות הן מכתבו וחתומים
 בו עדי' גויים בכחז הנכר לערכי ולמתומי' בו הן מכתבינו
 וא"ה מכשר ר"ם . ועוד דהא ר' מאיר ור' יהודה דס"ל
 מאי כתב וחתום כמלאת' מלריך אף חתום עדים בכחז
 אשורי ואפילו לרבי איעזר כמי הא מודה במזוייף מחוכו
 בדבעי חתימ' לשמה כשעדים חתומים בו כדאי' בשמעת'
 קמייית' דגיטין ואנן בהדיא הכן אע"פ שחמתמיהן גויים
 כשרים חוץ מגיטי נשים ור"ם אומר אף אלו כשרים ואקשי'
 עלה בגמ' והא לאו בני כרית' נינהו א"ר זירא ירד ר"ם
 לשטחו של ר' איעזר וכו' : והא א"ר אבא מודה ר' איעזר
 במזוייף מתוכו שהוא פסול משום דזמנין דאתי למסמך
 עליהו ובדלמי הגויים החתומי' בו אינם חותמים בכחז
 אשורי' לא בכחז שלהם ואם אית' היכי גורי' דלמא סתי'
 למסמך עלייהו בשמו' שאינו מובהקי' והלא אפי' חותמיה'
 ישראל' וכענין זה הנט פסל וא"כ משו' ספר שאנו סומכי'
 עליהן אלא ע"י עדי' מסיר' ועוד דמהיבא תיתי שיהא לריך
 כתב אשורי' אי משום ספר ההיא לספירת דברי' הו' דלח'
 א"כ לספר כורת' ואין ד"א כורת' ועיר דאפי' צם"ת ושאר
 ספרים מכשרי רבנן בכל לשון ואפילו רשב"ג שלא הכסיר
 בהן אלא כחז יוני היינו דוקא בספרי הקדש משום
 דמעטינהו רחמנא משום דכתיב יפת חלקים ליפת וישכון
 באהלי שם אבל בעלמא לא אשכחן לרש"ג דפסיל ומנל'
 דבעי' שיהא כתיב' אשורית משום דכתיב' זה ככתבם
 וכלשונם ולכ"ע אבל גט בכל כחז כשר דכתוב כל כתיבה
 במשמע . ועוד דבהדיא חנן גט שכתב עברי' ועדין

יח

יונית

יפית יונת וערי עברית בשר ועברית כמי דקתני אפטר
דעברית מתם קאמר כלו' כת' לביבא' ואף על גב דלגבי
ספר לא מתכשר לרשב"ג וכדתי' מקרא' שכתבו תרגום
ותרגום שכתבו מקרא' וכתב עברי' אין מנמא' יהודים וא"ה
תמן הכי לגבי גיטין שהוא כשר :

שאלה

קבג יבמה שאינ' רולה ציבס והוא
רולה זה איך אפשר שתאמר
מאן יבמי :

חשובה

אמר שמוחין לו עלה ההוגנת אם הוא
ילד והיא זקנה או הוא זקן והיא ילדה שאו'
לו כלך אלל הראויה לך ואל תכנים קטטה בחוך ביחך
וכיולא בזה והוא שומע לךך ומחרלה שכבר גמר בלעת'
למאן ושלל יבס כלל א"כ יכול הוא שיאמר לא תפלת'
לקחתה והיא יכולה לומר מאן יבמי דמ"מ מתבטלים הם
היבומים וחולטין הן ונזירת הכת' ושכל חוללת תקרא מואן
יבמי ושיקרא הוא לא תפלת' לקחתה :

שאלה

קבר מכה הנשים השוכנות
בארטות הערביים שזבעו'
ידיהם בלבע הקרוי שכדיר'
וכיולא בזה לבע זה חולץ בטבילה או לא לפי שראיתי קלת'
אנשים מנזולי הארץ הבאים כאן מחמירין בדבר ואמרו
שחכמי ארצם מחמירין בדבר ואכי תמה כי אדרבי ירא'
במשפת מקו ואות שהוא מותר דחנך דם חולץ ואם טבת
הוא אין חולץ רבב חולץ ואם מוכר רבב הוא אין חולץ
לריך אכי לעמד על זעתך אע"פ שכתפסת המכה להחיר
ואין בידט כת לעקור :

חשובה

יפה אמרת שאין זה חולץ וכן כתבתי אכי
בהלכות כדה שחזרתי וכלשון זה כתבתי
גם כנים שזבעו ידיהם לטוי מסחבר' שאין חולץ דמוי הוא
להם ואינם מקפידות להסירו לעולם אדרבה חוזרות
ומתקנות אותו תמיד לכוי ואע"פ שזבע זה פושט לכל
ששער ורובו אע"פ שאין מקפיד עליו חולץ כאן מקפדת
ורכה להיותו שם והרי הוא כאלו הוא מנופו של שער למה
הדבר דומה לזנגר לצוע שאין הלבע בדבר כוסף וסולץ
לא כעקרו של זנגר ואף חולץ שהרי מלי' טבילה לפרוכת
אע"פ שיש בהן תכלת ומרנמן וחולעת שכי' ועוד יראת
שאין ממנו כשער ועל ידי לא מראיתו של לבע ולפיכך
אין חולץ ואין דומה לכתב שחולץ שממאשו של דיו בכתב
וכן הכנים שמלאכתן ללבוש יראה לי שאין אותו לבע שעל
ידיהם חולץ מן הטעם הזה שאין ממנו של לבע אלא
מראיתו של לבע ועוד שמלאכת' בכך איכה מקפדת למה

הדבר דומה לדם שעל בגדיו של טבח ורוב של מוכרי רבב
שאין חולץ ובאותו שאמר רבא בסוף פי' דם חטאת דם על
בגדו חולץ ואם טבת הוא אין חולץ רבב על בגדו חולץ
ואם מוכר רבב הוא אין חולץ ללאו כל דבר שמקפיד עליו
זה חולץ בכל אדם אלא כל אחד ואחד לפי מה שהוא אדם
וכדרך שחלקו בין אנשים לנשים בבית השמי ובית סתרי'
דבנשים חולץ ובאנשים אין חולץ ובנשים עצמן ח"אין בין
פטויה לנשוא' ע"כ כתבתי בהלכו' כדה וזכותי מדנתי בזה
לפני מו' הרב הגדול ר' משה ב"ר נחמן והוד' לרברי
הלכה למעשה :

שאלה

קבג המקדש בפסולי עדות דרבנן
אם חוששין לקדושתן להלכריכי'
גט או לא וכן המנהג בפסולי
עדו' דרבנן אם גטו בטל כמנהג בפסולי עדו' דאורייתא
ואפי' ריח גט אין בו ובתבתי' אי תשו' אשר מלאתי להרי"ף
ז"ל שפסא ממנו עניין זה לפי שמקלחת הגאונים ז"ל שקדמו'
ברב מקמי והר"ר שמו' בן חפני והרב בעל הלכות ורב
האיי גאון בלכ השיבו שאם קדש בפסולי עדות דרבנן
הולכים בהם לתומר' ואריכי' גט להחיר' ולדידי' לא מסתרי
עד שיחזור ויקדש' בפני עדים כשרים לגמרי ורב מקמי
ז"ל הוסיף והביא ראי' מההי' דגרי' לעניין עבד עברי' וכלן
עברי' יוא' בהן לחירות ולריך גט שחרור דברי ר"ג רבי
מאיר אומר אין לריך ר' אישור אומר לריך ר' טרפון או' אין
לריך ר' עקיב' או' לריך המכרישי' לפני חכמי' אומר' לראין
דברי רבי טרפון בסג' ועין שהחורה זכתה לו ודברי ר' ע
בשאר אברים הואיל ומדרש חכמים הוא וק"ל כדברי
המכריש וכתב הרב ז"ל אחת' לך מהבא לבין שהלכנו
גט שחרור לעבד כמה שהוא מדרש חכמים וכ"ש קדושי
אשה דמלרכני' לה גיט' במי שקד' בפסולי עדו' דרבנן ע"כ
והשיב הר"ף ז"ל דאות' דוקיא דדק רב אחאי מבראין דברי
רבי עקיב' בשאר אברים הואיל ומדרש חכמים הוא שאין
פשוטו של פסוק אלא ללא יזחאו אבות בעון כנים אצל
כנים בעון אבות לא משמ' מיני' והרי מקרא יש מלא מגיד
שהו פשוט' של דברי' כדכתי' זאת בנייה' לא המית בדכתי'
בחורת משה לא יומחו ינו' ולא באו פסולין של קרוב אלא
ממדרש חכמי' וא"כ מ"ס גבי עבד כנעני דקרי לוי' מדרש
חכמי' ומ"ס גבי עדו' דקרי ליה ד"ת לא דוקיא וו' שדק רב
אחא ולא דוקיא היא לא היינו טעמא דלא מלרכי' לעדות
קרוב גט משום דכל' למקדש אדעתא דרבנן מקדש
ואפקעיכס רבנן לקדושי מיני' ובכמה דוכתי' אמרי' ומי
איכא מידי דמדאורייתא אסירא ומדרבנן שריא א"א
לעלמי' ומדריכי' אין כל' למקדש אדעתא דרבנן מקדש
ואפקעיכסו רבנן לקדושי מיני' הלכך ל"ס פסולי דאוריית'
ל"ס פסולי דרבנן כגון מאת' בקובי' וכיוצ' בו כלן פסולין
ולא

ולא לריכז נט' דאפקעיפסו רבנן להנהו קדושי' ולא לריכז
 גטואלו היו פסולין דרבנן לריכז נט' לשמיעו חד תנא
 או ס' אמורא ולימרי' ובי אפסר מלתא דכתיב מיני' חורב'
 ואתיא לידי ממזרו' ולודי אסור א"א ש"ק להרבנן סחז'
 עד דאת' רב אחאי ז"ל ומפיק לה נדיוק' עב"ל הר"ף ז"ל
 סאלתי להעמיד על דעתי צעניין זה וכן מס המנהג
 בפסולי עדות דרבנן אס חוסשי' לנטו כלל א"ד מפילו ריח
 נט' אין בו :

תשובה

כבר כתבתי ופיתתי לך דעתי צעניין
 המנהג בפסולי עדות דרבנן שהנט פסול
 ולא בטל לפי דעתי ומדעתי שאף לדברי הר"ף ז"ל שכתב
 לענין קדושין אין חוסשין לקדושין כלל ואינה לריכז נט'
 לשוק ואפסר שהוא ז"ל מודה בנט' שיש לו ריח נט' כמו
 שאכתוב לפנינו אלא שאני מקדים לכתוב לפיך דעתי אף
 לענין קדושין ואני אומר שהמקדש בפסולי עדות דרבנן
 פריש הדבר שחוסשין לקדושין להנריכה גט בדברי
 הראשונים ז"ל ולא מטעם אות' דוקיא שדק הגאון רב
 אחאי ז"ל אני אומר כן כי כבר כתבתי לך בתסו' הראשונים
 הפי הכון שיש באות' שמוע' שאמר' המקריעים ואלא
 מחמת שהמדרש אינו כעופו תורה ממש אלא משום דאין
 מפורש בתורה כשן ועין חסו שמתאמלא בשוק ויאמר
 לו עבדי אתה וכבר הארכתי לך בזה בתשובי הראשונה מה
 שישפיק לדברי זה והרב' הועילנו הר"ף ז"ל שגלה דעתו
 גם הוא בדבר זה שכל הנא מהמדרש לאורייתא וכל אות'
 הקרוב' השנויים בזה ברר לאורייתא הם ומקלח דברים
 אלו שכתב הוא כתבתי לך גם אני באתו תשובה לא שהוא
 דחה אותו דוקיא ולא באר פי' אותה שמוע' וכבר בארתי
 לך אני כמו שמקובל צדינו מפי רבו' נ"נ והטענה
 הנכונה שהיא כראת צעניי לחוס לקדושי' שנתנו בפסולי
 עדות דרבנן לפי שלא פי' כן בשום מקו' שאלו היה כן
 היה להם לפרש כן בהפך מה שכתב הר"ף ז"ל לפי שעדו'
 פסולי דרבנן מן הדין עדות הוא ועד שיפרשו לך שאין
 חוסשין להם אף לענין א"א הרי הן בכלל עדים כשרים
 להחמיר בשל תורה ומי שמתיר עליו הראיה ואע"פ שאמר
 נבי אין טענת אונס בניטין משום פרונו' ומשום נכושות
 ובתלמה וקדיש ובהוא לאותבי' אכורסי' כל דמקדש
 מדעתא דרבנן מקדש ואפקעיפסו רבנן לקדושי מיניה אין
 זה כלל לכל מה שאמרו חכמים שלא יעשה כן שאם עשה
 אינו עשוי אלא אין לך בכלל דברים אלו אלא מה שהתירו
 לך כדין שא"כ אף אתו באמר שכל שיש' שלא כהונן
 במקדושין לא כיחוס לקדושי' מפני שאמרו שם ביצמות פרק
 ג"ס בהסי' עובר' דנרש' דאורייתא' אביה כורסי' ואחא
 איניש אחריכא ומטפי' וקדשי' ובעלה ורב' ברובא ורב' חכאל
 תלמידי דרב' הוו תמן ולא אלרכות גטא מבחרתא וקא פריש

החס רב חסי טעמא לפי שהוא עשה שלא כהונן ופיכך
 עשו לו שלא כהונן ואפקעיפי רבנן לקדושין מיניה ואמר
 ליה רבינא לרב חסי תיבת דקדיש בכספי' קדיש צבימה
 מאי אינא למימר שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות הנה
 דאף מי שעשה שלא כהונן אמרו רבנן אפקעיפיהו וא"כ
 מה ששנינו האומר לאיש לא וקדש לי אשה פלוני והלך
 וקדשה לעצמו מקודשת לשני אלא שכנגד מכהו רמאות בל
 וכאמר שאין מקודשת לשני שאין לך שלא כהונן גדול מזה
 הרמאות והם בפסך לומר שיש לחלק ולא כל העניינים
 שוים אף אטו כאמר אע"פ שאמר במתמת לכושות ופרולות
 ובתלמי וקדיש אפקעיפיהו רבנן לקדושי' מיניה אינה דומה
 למקדש בפסולי עדות דרבנן ועוד שהרי שנינו פרק האיש
 מקדש המקדש בערלה וכלמי הכרם אינה מקודשת מכרן
 וקדש בדמיהן מקודשת ואמרינן עלה צנדרים פרק
 הסותפים דדוקא עבר וקדש הא לכתמלה אסור לקדשה
 בלות' דמיס' דדלמא חליפי' כגמלי' דמו ואם איתא כימא
 דאפילו דיעבד איכ' מקודשת כלל דכל דמקדש מדעת'
 דרבנן מקדש וכיון דאמרו רבנן שלא יקדש אס עבר
 וקדש אפקעיפיהו רבנן לקדושי מיניה וכן כתב צנדר' דו
 שטר קדושין ואין עליו עדים דא"פ"ד אחי' שהיא מקודשת
 ואינה מקודשת אמאי כימא' שאינה מקודשת כלל
 דאפקעיפיהו כיון דאמ' דיהא לריך לקדש בפני שנים לעול'
 וכן אי אפסר לטו לומר שכל מקום שאמ' חכמים נבי ממון
 לא יעשה ואם עשה אין עשוי ואפקעיפיהו רבנן לזביני
 מיני' וא"כ אפקעו רבנן לממוני' מיני' וכדמוכ' בהא
 דאמרן ועוד שהרי בהאו' ככסי לך ואחרי' לפלו' ק"ל דאם
 עמד הסני ומכר אין לשני אלא מה ששייר ראשון ואע"פ
 שאסור לו למכור לכתמלה ואם מכר רשע מקרי' ואף מי
 שמשיתאו ענה למכור קראוהו רשע ערוס כדא' איזהו רשע
 ערוס כל משיא ענה למכור צנכסי' כרשב"נ וכן צמכניס
 שום לאשתו משלו דאמר אפ' רשע הדעל למכור לא ימכור
 ואם עמד ומכר ממכרו ק"ס לפי שלא נתנה כתו' לנבו'
 מתיים וכן צמכר עברו לנוי' וכן רבי' וכבר כתבתי לך
 צבינא בזה מתת' שבו נחלקו פי' האשה רב' רב' חסדא ור'
 כחצור הושי' בתור' מנהטת' על הטהו' ששנינו צמזיד לא
 עשה ולא כלום וקא מפ' רב חסדא לא עשה ולא כלום כל
 עקר דאפי' ההיא גריוא הדר לטיבליה וקסבר צ"ד
 מחני' לעקור דבר מן התורה ורבי נתן כר' הושיא פי' ר'
 לא עשה ולא כלום לחקן התרוס אבל תרומי' הוא דקסבר
 אין צ"ד מתכין לעקור דבר מן התור' ואף רב' לרב חסד'
 לדידך דאמרת לא עשה ולא כלום כל עקר ואפילו ההיא
 גריוא סדר לטבליה ומי אמרת משום דילמא פשע ולא
 קמפריש אפזוק רבנן לחולין וכי צ"ד מחנין לעקור דבר
 מן התורה ואהדר ליה רב חסדא ואת לא תסברת הכי

בסתנן

והחנן נאמתי אדם יורש אשתו קטנה כו' והא הכא
 דמדאורייתא לא חבוש ירית לה ומדרבנן ירית לה בעל .
 ופרי' התם משום דהפקר צ"ד הפקר פנ' כל אשר לא יצא
 לשלשם הימים וכו' עכ"ל כדלית' התם ותמה על עלמד
 אם רבא נופי' מאי ק' ליה צד' חסד' ההכ כמי אפקרוש
 רבנן לכולי כדיוה"ל כחורם שאין שלו' לא שלא בכל מקו'
 אכו אמרין כן אלא במקו' שא' אמרו ובמקו' שלא אמרו
 לא אמרו . ועוד הביא רב חסדא ראיה לדבריו מאותה
 ששנינו אבל הרומה טמאה מסלם חולין פהורין שלם חולין
 טמאים מהו סומכו' אומר משום רבי מאיר צטונג השלומי
 השלומין דקאמר רבי מאיר דכצעי למסדר לשלומי חולין
 פהורים ומאי דוקייה לפרוסי הכי לימא ליה אין כל
 דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעיכו רבנן אלא
 שבכל מקום אין אכו אומרין אלא היכא דאמור אמור
 והיכא דלא אמור לא אמור ואכן מפסי' לא אמרינן ומכל
 מקום לכדון שלפניך יש סיוע להחיר מדברי הרי"ף ז"ל
 פי הוא כבר נלה דעתו בפירש שכל אותם הקרובים
 ששנינו שם בין קרוב מלך אב ובין קרוב מלך האם אע"פ
 שאינם מפורשים בכתוב אלא שהביאום ממדרש חכמים
 פסולי לאורייתא וכל המקדש או המגרש בהם אין חוששין
 לא לקדושין ולא לניטין ואפילו רית הגט אין צו ולענין גט
 פ"ל הדבר יותר פשוט דאפי' את' לנצקדושין אין חוששין
 לקדושין היינו משום דכל מי שמקדש אמרו אדעתא
 דרבנן מקדש והם אמרו שיהיו קדושין מופקעין אבל צנט
 מא"ל ומי אמור רבנן צטום מקום כל דמגרש אדעתא
 דרבנן מגרש אדרבא באוראה שברים פרק קמא דכתובות
 אמר' דטעמא דמ"ד אין אונס צניטין היינו משום לכוונות
 ומשום פרילו' ואקשינן ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הג
 ניטא ומשום לכוונות ומשום פריכות שרינן א"ל לעלמא
 אין כל דמקדש אדעתא דרבנן כו' אמר ליה רבינא נרב
 אשי חיבת דקדיש צכספא קדיש צביאה מא"ל ופריק סווי'
 רבנן לצעילתו צעילת זנות ואם איתא דאמר כל דמגרש
 אדעתא דרבנן מגרש כי היכי דאמר כל דמקדש כו' לימא
 ליה התם הכי כל דמגרש אדעתא דרבנן מגרש ורבנן אמר
 כל שלא בא אע"פ שחאנס יהא גטו גט כאלו החכה הבעל
 צעלמו כן ואם היה צאפשר לומר כן זה היה יותר ראוי
 וקרוב לו' ועם כל זה תסיר סכאן קובייתו של רבינ' שהק'
 חיבת דקדיש צכספא כו' אלא שלא אמרו צנרוטי' כל
 דמגרש אדעת' דרבנן מגרש וכן ג' ניטין פסונין מפני מה
 אמרו אם נשאת הולד כשר כימא כיון שפסלום חכמים
 כל דמגרש אדעתא דרבנן מגרש וכל שאמרו הם שנטו
 פסול בטלוהו ממנו כאלו הגט אין שלו' ונירש צנט סמין
 שלו וכיולא צדברים אלו אלא שהדברים נראי' לי צקדושין
 שהולכין בהן לחומרא וכל שקדש בפסולי עדות דרבנן

לריכה נט להחיר' לעלמא ולדידיה לריכה קדושין אחר'
 וכ"ס לענין גרוסין וכמו שאמרנו ומכל מקום כל המגרש
 בפסולי עדות לאורייתא אפי' ריחוט אין צו . וכל אותה
 הקרוב' צמסנת זה צורר לאורייתא הן וכמו שכתבתי והכך
 רואה שנס הרי"ף ז"ל סבר כן באותה חטובה ומדעתו שהן
 צברים צרורים שאין בהם שום ספק וכן דעת רב האי
 גאון ז"ל ודברים מכוונים הרבה נס בארתי לך פי' אותה
 שמוע' דיולא צטן ועין שצמכו עליה שאיכה הולכת על
 שטת' כלל :

שאלה

קבו רמזון קדש לאה צכלי כגון
 כוס אובנד ואמר לה הרי את
 מקודשת לי צטבעת זו כדת
 פסה וישראל אם היא מקודשת אם לאו מי אמרינן כיון
 שאמר לה צטבעת זו וטבעת אין כאן אין מקודשת או
 כימא כיון שהיה מדבר עמה על עסקי קדושיה אף על פי
 שאמר לה צטבעת זו לא הייתה הכוונה לא לומר המורגל
 שנהגו לקדש צטבעת וכיון שהיא אינה מצטנת צק טבעת
 לכלי גם הוא לא הצמין שאין יודע ושניהם מודים שלשם
 קדושין כחכונו הרי זו מקודשת :

תשובה

תקלת כל דבר צריך אכי להעירך על
 ענין שאכי חושש לפי שלא צא צכתצך
 מבואר צמה קדשה שאתה כחבת שקדשה צכלי וחושש
 אכי שמת קדשה צחלי שהוא מורגל ציניהם ויש צהכ
 אצנים טובות ומרגלויות וצבר ידעת' דברי ר"ת ז"ל
 והסכמתי צמה שאמרו דהלכתא שראי לא לריכי שומא
 ודוקא שראי אבל בצבנים טובות ומרגלויות איכה מקודשת
 ואפילו אמר לה צכל מה שהוא שוה ואיני רואה להאריך
 עמד צזה לדעתי שאיך צריך אלא להער' לצד וע"כ אכו
 כזהרים לקדש צטבעת שיש צה אבן טוב ולעקר הדין
 ששאלת צמי שקדש צכוס ואמר הרי את מקודשת לי
 צטבעת זו יש לדון צדבר להקל ולהחמיר כיצד אם היא
 לא ידעה צו כגון שפסטה ידה ופני' מכוסו' וא"ל הרי את
 מקודשת לי צטבעת זו שורת הדין שקדושי טעות הן ואיכה
 מקודשת ואפי' הטע' לצבת ואין אכו' צכיולא כזה לא ידעה
 ולא הבינה דמ"ס הרי הטעה אותה ואפילו אמרה צלבי
 היה להתקדש לו צכל מה שיתן לי וכאותה ששפינו פרק
 האיש מקדש התקדשי לי צכוס של זהב ונפלא של כסף
 של יין וכמלא של דבש וכו' איכה מקודשת ר"ס אומר אם
 הטעה לצבת מקודשת וכו' וצכלם אם אמרה צלבי היה
 להתקדש אינה מקודשת אבל אם ראתה היא צמה מקדשה
 אע"פ שאמר צצבעת זה מסתברא לי שהי' מקודשת לפי
 שהרי ידעה היא שאין זה אלא כוס וא"ה פשעה ידה
 וסברא וקבלה לשם קדושין ומנ' אמיני' לה מדחנן באותו
 דפרק האיש מקדש צכוס של יין ונמלא של דבש ואם אית'
 דאפי'

דאפילו ידעה בזה שהוא של דבש אינה מקודשת מ"ס נמל'
 של דבש דאיכא תרתי גריעותא חדא שהוא של דבש ועוד
 שהטעה דא"ל שהוא של יין וסבורה היא שהוא כן כמו
 שאמר לה וכמלא שהוא של דבש מק"ו לשמעין אפילו א"ל
 התקדשי לי בכוס של יין ושהוא של דבש דליכא חלא חדא
 לריעותא ומ"ה אינה מקודשת וכ"ס במלא שאין מקודשת
 חלא שאתי יכול לדחות דגלמי רבותא דר"ס אתי לאשמועי'
 דאפילו הטעה כל שהטעה לשבח מקודשת אבל להכין
 צין הכי צין הכי אינה מקודשת ואפילו כן הראשון כ"ל
 יותר דכל אדם רואה אינו מקפיד כי מן הסתם כל שהוא
 מקבלו וקרוצ למה שאמר פ"ק דקדושין האומר התקדשי לי
 במכה ונמל' חסר דיבר או דיבר של כחוש אינה מקודשת'
 ואמריבין עלה בגמרא המי דיבר של נחשת היכי דמי אי
 דיעה ביה סבירא וקבילא לא לריכא דיהבה לה בליליא
 א"כ דשכיח לה ציני צווי ולענין מקח צמי אמריבין קרוצ
 לענין זה דגרי' פרי' בית כור רב פפא זבן ארעא מההוא
 גברא א"ל הויא עשרים גרוי חמר' מסתא א"ל ולא הוי
 חלא חומר אתא לקמיה דאביי א"ל סבירא וקבילת א"ל
 והתני פחות משות הנישועד שתוח ינכה ה"מ היכא דלא
 קיב ליה צנוה מר כיון דקיס ליה צנוה סביר וקביל א"ל
 והא עשרין א"ל דעדיק מעשרים אמר לך זהו שכרתי לי
 מ"מ בכון הוא לחזור ולקדם כדי ללאת מכל הספק שמת
 הפשוט ידה ותקבל קדושין מהאחר ויצא צ"ד אחר ויקלקל
 אחר שאין אתנו דאי' מקרהת שהיא מקודשת' ודמית :

שאל כל הסבותין שוין צין צי"ט צין בשבח צין צחולי דהר"ב
 שבותים התירו בשבח צי"ט מסוס מלוא בשלמא וכוח
 בעש"נ מסוס יפוצ א"י וביולא בזה ופעמים שמעמידים
 דצריהם במקום כרח ועל כרח' אין לנו למדי' להתיר
 שבות משבות מלא במקום שאמר להתיר מתירין ובמקום
 שלא אמר אין מתירין ועוד שהתירו בשבח לעשות כל לרבי
 חולה על ידי גוי אף על פי שאמירה לגוי שבות וא"ה לא
 מסתברא שנתיר לו סתם ייגס ושמנו של ניד ונבינה של
 צוים ושאר אסורים דרצנן ועוד שהרי יש בעיר כמותו
 ואפשר על ידי אוחו אחר ובמקום שיש היחר ואסור אין
 מאכילין האדם דבר אסור ואפילו בשל דצריהם דאטו מני
 שיש לו יין נסך בחוד ביתו ויין כשר נמכר בעיר מי גימא
 דוחו לו יין גסך מפני שהוא מזומן לו יותר הא ודאי לא
 ואפילו בחולה שיש בו סכנה צדולא בזה אין מתירין בלא
 אומדנא דחולה אומדנא בעי אלא כדבר ברור הוא שהוא
 ימסוכן לאוחו דבר אכ לא ביתן לו מיד וכדאמר פרקי חרש
 בפלוגתא דחנות אוכל ככלות אכ צ"ד מלווין להפריש
 ופרקינן שאינהם מסוס סכנה ואקשינן והא אומדנא
 בעי ופריק בתס תימק מסוכן הוא כלל שלב :

שאלה קבח

כל השנה אני מטריחך על
 שאני בוגט וסומך על
 ענותוהך המיוחדת ועל
 מוסרך השלם ועל השלימות שיש בך יתו גדול מכל חצירך
 וואחלי גצירי מקלזסלח ורחה כי גב במלאפת שמים אני
 עוסק וזה הדב' יחזקני ויאמלני להטריחך דע גצירי בני
 יהודי אחד טבע במים שאין להם סף זה כמה ימים
 והיתם לו אשה ולזמן ועדן בא ישמעאל מל"ת אמר שראוהו
 על שפת הים ימת והבירו ואח"כ לזמן ועדן בא ישמעאל
 נאחר ואמר מל"ת לא מת ואח"כ בא אחר ואמר לא מה הרי
 יש שבים שא' לא מת וזה פשוט לחכמי עירנו שלא תנשא
 ונאם בשפת תלפ' ואני אע"פ שהראוני הדבר ברור אמרתני
 אנלה אונך וכאשר תורפי כן אעשה עוד אני שואל
 שתודיעני אם עד מפי עד או אשה ועבד וספקה וקרוב
 באמן להחמיר ולאבור אשה שלא תנשא ונאם תנשא אם
 תלא כמו שהוא נאמן כשר להתיר כדאמר בסוף יצמות
 והנכחא מסיאן האשה עד מפי עד מפי אשה מפי עבד
 מפי שפחה מפי קרובים עוד תודיעני קליני אם לריך צ'
 עדים ישראלים לשני הישמעאלים המסיאים ל"ת שלא מת
 שנים לכל אחד ויהיו ישראלים ת"אם יספיקו לנו צ'
 ישראלים לב' הישמעאלים המל"ת או אם די לנו בעדים
 מפי עדים וגם קן אם אלו צ"י ישראלים או הד' אם יכטרפו
 שלא יהיו קרובים זה לזה ונאם ית אחד מהם קרוצ לאיש
 קן לאשה תודיעני אם הם באמנים להעיד ולאסיר ועוד

שאלה קב

בעל המזין ברפואות ואשתו
 כדה ופול' ויש בעיר מוחזקין
 שמצינין במותו או יותר היכול
 הצעל למסס בדפק שלה ציחוד ושלם ציחוד ואפשר בשביל
 הסומכה ועל' לה שהאחרים אינם יכולים לראותה תמיד
 מי אמריבין כיון דכניעה בשלמא אינה אלא משוכ שבות
 ושבות הותרה צחולה שאין בה סכנה הא כמי דכוח' א"ד
 שאני הכא דיכרו תקפו ולך אמריבין כזירא סחור סחור
 לכרמ' לא תקרצ :

תשובה

מסתברא שאסור מדה דאפשר לכל
 קריבה דאורייתא וכדאמר פרקי קמא
 דשבח אל ההרים לא אכל ופיכיו אל גלולי בית ישראל
 לא נשא ואח אשת רעהו לא טמא ואל אשת כדה לא קרצ
 מק' ששחו לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בצנזרו והיא
 בצנזר' אסו' אף אשתו כדה היא בצנזר' והן בצנזרו אסו' ופליג'
 דרבי פדת דא"ר פדת לא אברה הורה אלא קריבה שלב' ע'
 שנאמר לא תקרבו לגלו' ערוה אל' מ'אן דאמר שוס קריבי
 מסוס לך לך אמריבין גזירא כו' א"ה אסור דרצנן אסור הן'
 דכיון שהוא חולה שאין בו סכנה לא נתיר צו אסור דרצנן

שאלות

ותשובות

תודיעני אם ילטרך לקבלת העדות כזאת ג' או אם יוכלו צ' לקבל ואם הג' או הצ' מקבלי עדות יש להם קורבה עם העדים הד' או הצ' לפי מה שתורנו אם יש רשות צידם לקבלו ועוד תודיעני אם לריבין המקבלי עשות לפרסם בשטר מי הם העדים או די להם בשטר שיאמרו בפנינו צאו צ' או ד' עדים כשרים כל זה תודיעני ועוד צמר לנו אם אותם צ' הישמעאלים שאמרו שמת או לא מת אם ילפזרו להיות מל"ת ואם יכוונו עדותי אם הוא פסול ואם לאו ועוד צמר גבירי אם לא יתבאר לנו מי הוא הקודם אם הוא הישמעאל שאמר שמת או הצ' שאמר לא מת מה יהיה הדין ומה יעשה באשה אם תכנס ואם לאו תראה גבי' כמה דקדוקים וכמה דברים שאלתי אנא אם יש בהם שגגה או שלא צאו לפניך כסדר מוסרך יכסה על פשעיה' ועל הכל תעני על כל שאלה ואשאלה ועוד אני מחלף פניך כנידי וקליני שני טופסים מקבלת עדות מן המל"ת שראוהו שמת והכירו והטופס השני משני הישמעאלים המל"ת שבאו אחריו ואמרו לא מת כי שניהם אלטרך עכ"פ ולשון מקבלי העדות והאיך נעשה :

תשובה

מותרת הזהב ואת הכרות הגולה ואת הכותרת המזהיר העם החוקים והתורות מזיל הלצבות טל אורות להמיות ממות כשברוח להאיר להם צמור יקרות יקר חפכך בעיני חביבי' מעסיך כרעיוני ואיני יגע בהשלימי חפכך לרגעי ואיני טורח להפיק רכוני לשועתי כי הכל מסייעין למלאכת שמים יעמד לךך שחזקנה ידך חנור חרבך על ירך גבור הודך והדרך ואמנם שאלותיך אלה גדולות ונוראות ועוד השליח מחבולד בהתאחרו כמעט רגע להשיב להם בארוכה כפי הראוי עם מעוט הפכאי ולמען השלי' חפלי' אשיב עליהם כפי מה שהראוני מן השמים :

תשובה

כי לפי שיש בדברים אלו לדעים להקל ולהחמיר והכני כותב ופורט לך כהשגת ידי ומהם יתבאר לך דעתי ברוב שאלותיך ותחלה אומר כי לא תתבאר לי היטב מחוך כתבך הלשון שאמר העד ולפני מי שא' ואם החירוה צב"ד מתחלה על פיו ולפיכך אני לריך להאריך עמך ולברר לך רוב עניינים וכדי שנתבונן איך נעשה ואיך לריך לחקור אם ראה שטבע ממש ושהה כדי שתלא כפשו ולא ראהו או שמא ראה שפיכה מטרת בים וחשבה להשבר או שראה שנסברה שפיכה בלביים כי רוב העולם קוראין לכלל הדברים האלה טביעות ואין מדקדקין צין שנסברה שפיכה במקום רחוק מאד מהעיר שיחשבו הרואין שאי אפשר למי שכל שם להגלל וללכת אל היבשה וצין שראוהו טובע ממש וכסוהו המים ושהה עליו ויש הפרש גדול צין

זה לזה צמים שיש להם סוף ואפי' אין להם סוף יש הפרש גדול ביניהם ואם חשאלני צמים שאין להם סוף מה הפרש ביניהם והלא אפילו צמעי' ממש שטבע ושהה עליו כדי שתלא כפשו ולא ראהו שעה אפ"ה לא תכנס אשתו כל סכן אם אינו מעיד שראוהו טובע ממש דע פי צמעיד שטבע ממש ושהה עליו אע"פ שלכתחלה לא תכנס אם כשאת בדועצד לא תלא כמו שאמר צפוף יבמות אמר רב אשי ט"מ הא דאמר רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה ה"מ לכתחלה אבל דיעבד לאומ"מ מי שמתירה לבעלה צר גדוי הוא כדלמי' התם בההוא פרק' ואם אינו מעי' אלא שנסברה שפיכה בלצד זה אינו כלום ואפילו כשאת תלא כי שםא לכול ע"ג עץ או קורה כדרך שכלולים הרבה פעמים וכספיכה המטרפת צים הרי הוא צתוקת קיים לכל דבר ואם נשבר כותכין עליו קומרי חיי' וקומרי מחים כמו שהוא במקומו צניטין פי' כל הגט וזה שאת' שוא עליו עכסוי אע"פ שמעיד עליו שראהו מת ממש על שפת הים עם כל זה לריך להחייב צו מאד ולחקור מאד מה הלשון שאמר וכיכר העיר ומתי ראהו מת אם מיד שפלטו הים או לאחר שפלטו כמו שאני כותב ומסדר לפניך בע"ה ודע שזה הענין של מים ושאר מקומות של שככה כגון של מלחמה נשאל בגמרא פרק האשה שלו' אם עד אחד באמן צו אם לאו ונחלקו בפסק הדבר גדולי הדורות מחלוקת גדולה שרבינו חננאל ז"ל אומר שלא כפשטה השאלה ולפיכך אין עד אחד באמן במלחמה וצמים אע"פ"י שהכרהו מת . ואף על פי שאמר מת וקברתיו וכל סכן גוי מסיח לפי תומו . אבל הרי"ף והרמב"ם ז"ל אמרו שלריך לומר מת וקברתיו וכן נראה גם כן מדברי הרי"ף ז"ל אבל אם אמר שקברו אינו באמן דבכל מקו' שככה שדרכן של צני אדם מתי' שם במלחמה ומיכ צין מים שיש סוף וצין מים שאין להם סוף משעה שהוא יודע שטבע או שירד למלחמה ולא שב מחשב הוא שמת כדרך שמתו האחרים וסומך על הדמיון ומעיד : ואפשר שלא מת והלכך עד שיאמר בפירוט קברתיו אין משיאין אשתו על פיו ומכל מקום אם כשאת לא תלא אבל מקצת האחרונים ז"ל אמרו שהוא באמן באומר מת סהם ואף על פי שאין דעתי מכרעת כן דעתי כוט' מפני שיש בזה כמה ראיות מהגמרא ומן הירושלמי . ומכל מקום מי יקל ראשו להקל בדבר ערוה כנגד אצוי העולם אין לנו לשית לבנו אלא לדעת' ואיני מורה לך להיתר בדבר זה ולריך אתה לדעת כי לדברי כולם אפילו עד ישראל ואפילו שנים אין משיאין אשה על פיה צמי שטבע ופלטוהו המים אלא צמעידים שפלטוהו המים לעיניהם וראוהו מיד והכירוהו שם לא כן פושטין שםא צין ומן שפלטוהו המים לזמן שראהו תפת ונחשפה לורתן

וסבורין

שאלות

תשובות

לח

וסבורין אזהו ראובן שצבע ואינו אלא אחר וכמו ספירם
 צפרק האשה שלו ובפרק האשה שהלכה היא ולרתה נמי
 אמרינן דהני מילי בדחזיוה צבעתיה דאסקוה אבל
 אשתהי מתפקת תפק פי' ואינו כיבר . עוד אתה לריך
 לדעת שאין כאמן אלא במסית לפי תומו לגמרי . אבל
 במתכוין כלל לא כיון שמתכוין להעיד כגון שצא לבית דין
 ואמר איש פלוני מת התירו את אשתו וכיוצא בדברים אלו
 אינו כאמן כלל כדחזן פרק בחרת דיבמות גנוי אם היה
 מתכוין אין עדותו עדות ואם חזקא בנמרץ בין מתכווין
 להעיד בין מתכווין להתיר כמו שאמרנו ולא עוד אלא
 אפילו שאלוהו היכן פלוני או אתה יודע מה כעסה בפלוני
 וכיוצא בזה והשיב מת אין כאמן דשמת מתכווין הוא
 לשקר והלכך אין כאמן עד שיתחיל הוא מעלמו ויאמר
 פלוני מת וכיוצא בו שכיבר מחוך דבריו או משעשיו שמת
 בדאיתא החם בנמרץ וצירושלמי נמי אמרינן חמר רבי
 שמעון צ"ל כל ששאל אותו ומשיב זהו מתכווין אבל אם
 לאמר שהתחיל לומר במסית לפי תומו פלוני מת או שצכה
 ומתוך כך שאלוהו היכן הוא פלוני או היאך אירע לפלוני
 ואומר כך וכך אירע לו הרי זה כאמן וכדאמרינן בסוף
 יבמות פוכדקי' גוים מסיחה לפי תומו היתה וגם איה
 חזרנו קא אמרי לה ועל ידי כך הגיד להם ואין זה מל"ת
 וחירו כי סזיחכהו בכיא ואמר לה איה חזרנו כלומר
 ששאלוהו כשראתה אותם ככתה ועל ידי כך שאלוהו ומעתה
 לא ולמד למעשה שלפניך אם העד הראשון אמר פלוני
 פלטו הים והברתיו וקברתיו ואמר זה שעלמו קודם
 ששאלוהו כלל הרי זה כאמן ומסיחין אשתו על פיו אבל
 אם לא אמר כן אין מסיחין אות' על פיו כדעת הרמב"ם
 ז"ל והר"ז הלוי ואם הראשון העיד ל"ת כראוי כזה והתירו'
 על פיו ליגשא יש מקום לכל השאלות האחרות אשר שאלת
 אם תלא מהיתרא הראשון על פי הסנים האחרונים
 והיאך הדין והדברים פשוטים ודאי הוא שמצטלין דברי
 העד הראשון ומוליחין איתת מהיתירא הראשון על פי שני
 הישמעלים הצאים במחרונה שאומרים שלא מת כדרך
 שאמר שפסולי עדים כגון נשים ועבדים שבאמת הולכים
 בהם אחר רוב דעות . וסנים מהם כאמנים להוליאה
 מהיתירא הראשון שהתירוה על פי האמר כמו שכתבאר
 שם ביבמות אלא שיש לדון בדבר לפי שיש לומר שאין
 אומר כן בישמעאליס וגוים אלא כיון שהתירוה על פי
 גוי אחד מסית לפי תומו אעפ"י שבאו אחר כך מאה גוים
 בין במתכוונים להעיד בין במסית לפי תומו אין מוליחין
 אותה מהיתירא הראשון ואינם דומים לשאר פסולי עדות
 לפי שאר פסולי נכסים ובעבדים ובשפחות ובקרובים
 ואפילו במתכוונים להעיד ולהתיר הרי אלו נאמנים
 מפני שאין אנו חושדין אות' שמקרים אלא שבאר

עדות מינן באמנים מפני גזירת הכתוב שפסלו וכדאמי'
 אטו משה ואתהרן משום דלא מהמני הוא והלכך כשמת
 מעיד תחילה שמת וסנים כיוצא בו מעידין אחר כך שלא
 מת אנו סומכים על דברי הסנים ומניחין האחד כדרך
 שאנו עושין בעדות הכשרים שאין דבריו של אחד במקום
 סנים כלום אבל כותי לאו מחמת פסול עדות בלבד אנו
 פוסלין אותו אלא אפילו מחמת שאנו מבזיקים אותו
 כסקרנים ומעידים דבר שאינו בדכתיב אשר פיהם דבר
 שוא מפני כך אמר שאין הגוי כאמן אלא במסית לפי
 תומו אבל במתכווין להעיד אינו כאמן כלל והלכך
 כשגוי הראשון מעיד לפי תומו תחלה שמת הרי הוא כאמן
 והתירוה על פיו ליגשא כדרך שבית דין מתירין ליגשא
 על פי סנים והרי המסית היה כשנים והלכך כשסנים
 אחרונים או אפילו לפי תומו בהפך ממה שאמר הראשון
 אין מסגינן בהם כלל שאין מצטלין עדות צשיחה לבד
 ששיחת הראשון הרי היא בעדות של סנים ואם הסנים
 מתכוונים להעיד איכן כאמנים כלל שאין מאמינים אות'
 בתורת עדות כלל ועוד שאין הכחשה ממש בבית דין שאם
 באו לבית דין הרי אלו מתכוונים להעיד ואין מקבלין
 מהם כלל במתכוונים להעיד כמו שאמרנו זהו דעתי
 בזה אלא שאני סוכך אם הדין כן אלא לזה קלח דעתי
 בוטה שראיתי בהם כמ' כל רבו' כסברא ראשונה שלא
 חלקו בין כותי לשאר פסולי' ולולי ששלוחך כמוך הייתי
 מתבודד להצדקן בלבר זה ואנו מסכימין דעתנו לדעת'
 אחר שכלם מורים כן :

שאלה

קבט הכותן נט לאשתו על מנת
 שלא תנשא לפלוני מהו כי
 לפי עיוני בהלכה יראה לי
 שהוא נט אלא שאין אני סומך על עיוני :

תשובה

הרי"ף ז"ל והר"ז הלוי ז"ל פסקי ריש
 המגרש דרבי אליעזר ורשב"ן בחוץ הוא
 דפליגי אבל בעל מנת מודו ליה רבנן לרבי אישור וכן כרא'
 ודאי בדבריהם מפשטה של שמועתינו דאצעיף לן החם
 ודאי אלא חוץ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן דקא שייר לא
 בנט אבל בעל מנת מודו ליה רבנן דהא עיקר בעיין הכי
 הות אי בחוץ פליגי אבל בעל מנת מודו מידי דהוה אסאר
 תכאים דעלמא ולא הולרך רביכא לומר ש"מ בחוץ הוא
 דפליגי אבל בעל מנת מודו ליה דממילא ש"מ דבעל מנת
 מודו כיון דעיקר בעיין בהכי ועוד מדפרכינן לרבי
 עקיבא בשמעתא דנכנסו ארבעים זקנים להשיב על דברי
 רבי אליעזר אי חוץ ס"ל ליתבי חוץ אי על מנת סבירא
 ליה לותי' ע"מ ומסני רבי עקיבא שמע מ"ד חוץ ומ"ד ע"מ
 אלמא ליכא מאן דאמר דבתרתי פליגי ומותיב להכי
 ולהכי

שאלות

ותשובת

וזה הכי ונר' כמי צההיא פרקא התה נמר בתשובהונו
 ומתכתיין דקחני כתבו ואוקמא בחוץ אבל ע"מ לא פסול
 אלמא אפילו ע"מ שלא תכסאו לפלוגי דהוי דומי' דחוק
 לא פסיל דלא הוי שיעורא בגט מידי דהוי שאר תנאים
 דעלמא וכן כמי משמע דאפילו בעל מנת שלא תכסאי
 לפלוגי לעולם קא מבשר דומיא חוץ מפלוגי דקא משייר
 ציה לעולם וקתני במי בצרייתא חין שפוסל על פה פוסל
 בכחז על מנת שאיכו פוסל על פה חיקו פוסל בכחז למא
 לכאורה אי על מנת פוסל ואפילו על מנת שלא תכסאו
 לפלוגי לעולם ק' על פי שיש קלח גדולים אמרים שכחזו
 דבחרתי פלוגי ויש לדברים קלח ראים לראשונים ו"ל
 שומעין שיש לדבריהם ראיות חזקות ועוד שקבלת הגאון
 חורה ואכי תמה על הרמ"ב ז"ל שכתב שעל מנת כן שלא
 תכסא לפלוגי לעולם אין זה בריתות הואיל וכו' אמרה
 מחמתו לאים זה לעולם הכה שהוא מודה לפתק הרמב"ם
 ו"ל דכחז פלוגי אבל בעל מנת מודו ליה רבנן אלא
 סברר לו דרך אחרת שכל שהוא אסורה בתנאו על אים
 זה לעולם אין זה בריתות כמו שתמלא בפרק שמימי
 דהלכות גרוסין ופמך לו על אותה שאמר על מנת שלא
 תכתי יין לעולם על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם
 אין זה בריתות ולפי דעתי הוא הדין באומר על מנת שלא
 תלכי לבית אביך או על מנת שלא תשתי יין וכבוד הרב
 צמקומו מוכח שאין דבריו בוסין בדבר זה חזק דאם כן
 לשמעין חנא דברייתא יין זה וכל שכן יין סתם ועוד
 דאם כן הא דאמרינן פרק המגרס צמון הוא דפליגי
 אבל בעל מנת מודו ליה רבנן דווקא בעל מנת שלא
 תכסאי מבאן ועד בלשים יום קאמר ואי אפשר גומר פן
 למי שמעין אפילו עיין מועט באותה סיניא דכל על מנת
 דומיא דפוך נסבא ועוד שמלתי צהו דקתני על מנת
 שלא תעלי בשילן זה על מנת שלא תעלי בכותל זה נהבך
 האילן וכסתה הכותל הרי זה גט וזה מבואר שלא
 בדבריו :

שאלה קד

ראובן נתן ללאה כסף ואמר
 הריני כותן לך זה לקדושין
 ולא היו מדברים על עסק
 קדושין והוא לא אמר לה תכא מקודשת לי כיון דצעינן
 ידים מוכיחות מי כימא דאיכס מקודשת או באמר שהיא
 מקודשת כיון שקבלה אותה גט קדושין :

ותשובה

אע"פ שקבלה אותה לשם קדושין לשמו
 דאמר דצעינן ידים מוכיחות אין יו
 ומקודשת ואפילו אמרו שניהם ילהתקדש בחכין איכה
 ומקודשת דמכל מקום בשעת כתיבה לא היו שם ידים
 מוכיחות ועוד שהמקדש שלא בערים אפילו שניהם מודים
 איכה מקודשת ובל שמיין באן ידים מוכיחות אין בקן עדות

למאן ידים מוכיחות לא הוין ידים הריזה באלו אין בא
 עדות שנתקדשה לו אלא מפיהם שאומ' שלכך נהדוב
 ומיהו יש לחוש להקמיר שמא בקדושין צבענין זה לא
 צעינן ידים מוכיחות ולריכה גט ואם קבלה קדושין מאחר
 לריכה גט משניהם ואם דלו מנרש דחשון וכו' שא סני אבל
 לא יגרס סני ונסא ראשון כענין שאמר צעינן פרק
 המגרס :

שאלה קלא

מעשה היה ביחזק שהיה
 משחל ע"ה שמואל לטק
 צ' בכותיו לשכי צנין ונסרא'
 זה שלא נתפיים בכך שמואל אמר ילחקה לא שפת שמואל
 אף על פי שאין שמואל בעלך מתפיים צמדוכין הא לך
 סטבעו ז' המנעלים לבנות כי אכנסים אחים אנחנו וקבלתו
 האשה ועכסיו בווען ילחק שהבנות מקודשת לבניו
 דלקדושין נתן הטבעות והמנענים והוליא קול על זה
 ואמר שיש לו על ז' עדים :

תשובה

מתוך שלא נחברר לי מתוך שאלותיכם
 היטב מהו טוען ז' אים יש עדים ואם לאו
 והבנות אם קטנות אם נדונות אנטרך להניד לכסבל
 הילדים שאפשר שהיו בדבר והחלה אומר אם הבנות
 קטנות או נערוות או זהם יד לקבל קדושין שלא מדעת
 האבות כחקדשו לא מדעת המז אפילו קבלו הם
 בעלמא הקדושין מיד המקדש אין חוששין שמא נהרלה
 האב וכן דעת הגאונים והרי"ף ז"ל כמו שכתב הרי"ף ז"ל
 האם מקדש נבי קטנה שנתקדשה שלא מדעת אביה
 ואם הסב וז' אמות משתים עשרה שנים מתקדשות עלי ידי
 עלמין ומכל מקום אם ילחק זה נתן מה שכתב אפילו ליד
 הבנות ואפילו לשם קדושין צפי' לבני לא עשה ולא כלום
 לפי שהמקדש האשה מסלו לצורך אחר אינו מקודשת
 אלא אם כן עשה אחרו שלית או נהרלה בכך קודם
 הקדושין וכן אין חוששין שמא עשו הבנים את האב
 שנית כי מן הכחם לא חליף מיכס לשייה לאבית שלית
 וכן אין חוששין שמא אמר להם הוא מעלמו ונחרטו בכך
 ובדגריסין פרק האים מקדש הנאו צי תרי דהוי יסתו
 אמר ר' הוסי' לופי דצבל בקל חד מנייהו כסא דרמרא
 יהי צ' ליה לחבריה א"ל מקדשת צרתך לצדאי אמר אצוי
 אפי' למ"ד סוסתן שמא נהרלה האב שמא נהרלה הבן לא
 אמרינן אמרי ליה רבנן לרבינא ודילמא שלית שוייה לא
 חליף מיכס לשייה לאבית שלית אמר ליה ודילמא ארצוי
 ארלי קמיה דסתיק אמר ליה דצא בר שימי צפיר מר לא
 סבר לה להא דרבנן שמואל : הלכך אם קבלו הבנות
 הקדושין כל שקדשן צפניו ואפילו צפני עדים אין חוששין
 לקדושין ועוד יחדע שאפילו עשהו הבנים שלית צעדים
 ואפילו הן גדולות אם לא פירם פלוגי לפלו' בני אין יאחח
 ימהו ראויים להכנסא לאתד מהם לעולם לפי שאין ידוע אי

מסוכ גזירותיו דרבי מאיר ואף על גב דלרוחא דמלתא
 הוליקא דגט נמלאת לריכה כרוו ואפילו אם כרדיו איכא
 מאן דשמע בקדושין ובגט ולא שמע בהכרזה וכאות
 שא"פ' הקולך : ופיה היא דחלפו נשותיהם ליכא ראייה
 הויה דתתם כזר פי' בגמרא פי' ארבעה אחין דהוראת
 מעה היתה דחלוף לא שכית ובגזירות אלו יש דברים
 שהניחו ולא נזרו בהם שהרי במניקה טאפילו נתנה בנה
 למניקה או שנמלתו ומה לא הכשא ולא תארס ומשום
 גזירותיו דרבי מאיר א"ס צמת א"כ דרבי ריש גלות'
 שנתנה למניקה התירו ואין לנו לדון בגזירות אלו להתיר
 אלא בקותו שפי' לנו בלכד *

שאלה קלג

ראובן כשא חשה והיית
 קטטה ושנאה קדומה בינו
 ובין אביה ועכשיו מלא

מקום לבנות חובו ויאל קול סתן עיניו באחרת ולגרסו
 ומפני שיש חק מהמלכות להיות כל מגרש בלתי רצון אשה
 ואביה אחת דחו להמית לבד אסר יעקרו נסואין מלד דתו
 בטענת אסור ואף זו בהודעה ולא יכול זה לגרש שם לה
 עלילות דברים פעם בטענת גניבה פעם בטענת מומין
 פעם טרואה אוחו מדברת עם אחד פריץ ובמקום רואים
 ופעם שאמר לו אוחו פריץ שהפחית דרכו עמה ואמר
 שהוא מאמינו וכשהיה מהפך טענותיו צ"ד גערתם בו
 ואמר כי עוד אין לו טענה אחרת ובכרחה שכל זה לא
 עלה בידו אמר שהוא בעלמו ראה שזכחה :

תשובה

ראיתי אבי מה שכתבת ואמרת שאין
 לב"ד לאוסר עליו בטענותיו ואני מסכי'
 לעקר מה שאמרת לאחר שעינתו ודקדקתי בטענותיו
 ובטענותיו וכמו שהראוכי מן השמים הנני בותב אליך
 פרטי הדברים שהביאו לומר כן : ותחלת כל דבר
 יומר מה שיראה בעיני שהוא יסוד כל העניין והוא מה
 שראית' אוחו מרגיל קטטה עם האשה והוא מקור לגרשה
 ומוליא עליה שם דע ברוב עניין וגמלא במקלת' סקרן
 ולפיכך טוב אין כאמן בכל מה שיטעון עליה שכך עוכשו
 של דלוי שמחזיקים טענותיו בשקר וכמו שסיכנו פ' האשה
 שלום קטטה בינו לבינה ושלוש בעולם ובאה ואמרה מת
 בעלי איכה כאמנת ואמרי' עליה בגמרא ה"ד קטטה כגון
 דאמר' לבעלה גרשתי כאמנת ואוקימנ' גירשתי בפני
 פלוני ופלוני וסיילינהו ואמרו להד"ס ואמרו מ"ט דקטטה
 רב תנכיה אומ' משום דמשקרא כלומ' טראינות שמסקרת
 מסמת קטטה ורולה להתגרש מתחת בעלם מעתה
 אחווקי מקזיקי' לה כשקרנית בכל מה שאמר שהיא
 מותרת לעלמא וסאין רשות הבעל עליה לפי שכבר גירס'
 ומיכה כא' מה מקר שגמלתה שקרנית והכא דכות' היא

דעשום

או לזו ואיזו לזו ושמה יפגע כל אחד במקודשת אחיו וליתן
 האחד גט ולישא השני אחת מהן לא אפשר דשמה יפגע
 בגרושת אחיו וגרסינו בהאים מקדש חני רב טביומי
 לזה חמשה צנים ולזה חמשה צנות ואמר אחת מצכותיך
 מקודשת לאחד מבני כל אחת ואחת לריכה חמשה גיטין
 מה אחד מהם כל אחת ואחת לריכה ארבעה גיטין
 וחכילה מאחד מהן וכיון שהן אסורות ליכשא לעולם
 פתחתו בין להם בין לאמרום כופין אותן ליתן גט
 והדע לך שכן הוא שהרי מי שאין יכול כופין אות ליתן
 גט וכל שכן בבאה מחמת טענה ואומר חפילה חני ליכשא
 שיהיו ני צנים להיות לי טוע לעת זקנה ולקברני בשעת
 מיתה כחוטרא לידא ומרא לקבורה וגרסינו פרק מלות
 חלינה בהוא יבם דאחא לקמיה דרבי חייא והטעהו
 ואמר ליה חלוף לה ובכך אתה כונסה לבתר דחללה אמר
 ליה השתא מיהא מפסגא לך ויל קלך לה חלינה מעליא
 כי היכי דהשתרי לעלמא : אבל אם הצנות גדולות ויש
 עדים שעשו הצנים שליח את אביהם וכתן הוא קדושין
 לזו בשם פלוני בכו ולזו בשם פלוני בכו או שהם קטנות או
 גערות יכתן קדושין ליד האב או לצנות ברשות האב
 שתהא מקודשת זו לזה וזו לזה הרי אלו מאדשות ובלכד
 אם קדשן בעדים שאלו שלא בעדים אפילו שניהם מודים
 אינה מקודשת אבל אם כתן ליד האם צין גדולות צין
 קטנות אין אחד מהן מקודשת שאין הבת מתקדשת על
 ידי האם אלא אם היא גדולה ועשתה האם שליח לקבל
 קדושיה : הנה הרחבתי לך הדברים ומהן תראו
 וכן תעשו :

שאלה קלב

מעשה באשה שילא עליה
 קול שכתקדשה לראובן
 ואחר כך נשדכה לאחר
 ובשהגיע זמ הובשואין רכנו קלת בני אדם עד שמלרזה
 הווקפו לחקרן ולידע ומלאנו שאין כלום עם כל זה חשטנו
 שמה יתגלה אחר זה ויבא הדבר כידי מכשול ולפיכך
 הלריכה גט שלא לצורך בעולם אלא לרוחא דמלתא זו
 לריכה להמתין שלשה חדשים או נאו מדאמרינן ציבמות
 ח'ף לא שכיתא :

תשובה

מסתברא אחר שילא בגט לריכה
 להמתין שלשה חדשים ואין לך יולאה
 בגט שאיכה לריכה להמתין ואף על פי שאין קדושיה
 קדושין גמורין ויכולה ללאת בלא גט שהרי קטנה
 שהיא אוחה אחיכה ואמה הכל יודעין שיכולה למתן וללאת
 ואפילו הכי כל שילאה בגט לריכה להמתין וכדשמו'
 ופ"ס דכיון שילא עליה קול שהיא מקודשת והלרכתה
 אוחה גש יאמרו קמו רבנו בקדושי וחדושי מעלי הוה כעין
 שהיא ובשלהי המגרש וא"ה לא אכרבוה לאמתו ותיכא

דמיון שאין ראוי לגרש כ"א מדעת ז"ל שקורי משקר
 בכל מה שיאמר ואפילו טען מה שהיינו מקבלים ממנו
 ומאמינים אותו מעתה ועד דאפילו באיכס דעלמא איני
 רואה באן דבר שתאסור לבעל דמה שטען תחלה שראה
 אותו מדברת עם אותו האיש אפי"פ שהוא חסוד בכל
 העצירות אין זה אושר לבעל חד שלא דבר עמה בסתר
 ואפילו גרסה הבעל וכנסה זה אין מוליאין אותה ממנו
 ואין באן דבר מכוער ולא עוד אלא אפילו דבר עמה
 במקום סתירה איכה נאסרת עליו וגדולה מזו שנינו פ"ק
 דסוטה כ"ג מקנא לה אומר לה צפני שנים אל תדברי
 עם פלוני ודברה עמו עדיין היא מותרת לביתו ומותרת
 בתרומה: ככנסה עמו לבית הסתר ושטה עמו עד
 כדי טומאה אסורה לביתה ואמרינן בגמרא דהכי
 קאמר אל תדברי ודברה אל תדברי ונסתרה לאו כלום
 היא אל תסתרי ודברה עדיין היא מותרת לבעלה ואפילו
 ראינו ציניהם דברים מכוערים איכה נאסרת בכך לבעל
 דכל אות שאמר פ"ב דיבמו' מכוער הדבר ותלא לאו מצעל
 קא' לא מצעל ודעת הר"י ז"ל ור"ת ז"ל דאפי"פיו על
 פיה איכה סוטה כדמשמע בירו' פרק המדיר ואין אוסרין
 ואין מלקין על יחוד דא"א ואפילו מדרבנן ואין האשה
 נאסרת על בעלה אלא ע"י קנוי וסתירה ואפילו קנא לה
 ונסתרה צפני ע"א איכא אסור' ויכול למחו' על קנוי ולרבינ'
 אפילו אחר שנסת' צפני שנים אלא דלא ק"ל כותיה בהא
 משום דהא קא קפיד וקנא לה ואע"פ שהעיר רשע זה
 צפני ואמר שהסתית דרכו עמה אינו כאמן ואפילו היה
 עד כשר והעיד עליה שזנתה עם אחר לפי שאין ד"ת פחות
 משנים וכ"ש זה שהעיר פניו והעיד על עצמו שהוא רשע
 שאינו כאמן ואפילו העיד הוא ואחר עליה לפי שהוא חסוד
 על הערוה ואינו כאמן בעדות אשה בין לאפוק' בין לעיולי
 לא שאין אנו לריבין בכחן שלפנינו שאפילו כשר שבכשרים
 שהעיד עליה שזנתה עם אחר אינו כאמן כדא' דאין דבר
 שבערוה פחות משנים ומה שטען שהוא מאטין אותו האיש
 כמה שטען שהעיר פניו אין מקבלי' ממנו דמתו' שהרגיל
 קטטה שקורי משקר ומה שא' שמו' אי מהימן לך כבי תרי
 זיל אפקה לאו לאוסרה עליו דבר הורה קאמר שהרי אפי'
 קנא לה ואיכא עד טומאה אינו אוסרה על בעלה אלא כ'
 נסתרה צפני שנים וכנסה לה נואיס ידוע ואיכ' עד טומא'
 ודאי לכאורה מאמין הוא לדברי העד וא"ה איכה נאסרת
 עליו דאי' שלא חלקה תורי' בע"א בין מאמין בין אין מאמין
 ויכול הוא עוד למחול לקנוי ואפי" עד טומא' לאחר סתירה
 מדום הוא אע"פי דלכאורה מאמין הוא אחר שקנא לה
 ונסתרה אלא כי אמ' לי' שמוא זיל אפקה כדי שלא יהא לבו
 כוקפו קא' א"כ חייב לאפוקה צבא ללאת ידי שמים קאמר
 בהנהו עובדי דסלהי כדריס אבל זה מרבה דגלים שאינו

מאמין אלא שעושה עלמו במאמין כדי לגרש לא אמר
 שתלא ועוד כי מה שפי' צאי מהימן לך כבי תרי מי פייס
 מהימן הוא אללך בכל כשנים שאין מבקר יפה אמרת'
 ודברי' של טעם הם דאי לאו הכי הל"ל אי מהימן לך דעבד'
 אסורא זיל כו' ולא הל"ל למחלי' בגאמותו של עד אלא
 בפתיחות' ומהימן לך דהכא דקים ליה בגוה כדא' פרק
 הכותב בבית דב חסדא לרבא ואבא מרי צרי' דרב פפא
 לרב פפא אבל זה שהוא חסוד על העצירות מה ראה זה
 להאמינו ואפי" אמר שמאמינו אנו סהדי דאינו אלא מחמת
 שמלא עליה עלה לגרש או מחמת קסד האשה ואין לך
 חסד יותר מרוכל שהיא חוגרת בהיכר וא"ה איכה אסורה
 לו ועוד מסתבר לי ללא אמרינן אי מהימן לך אלא באיכה
 מכחישתו אלא שותחת הא מכחישתו לא דע"א בהכנסה
 אפילו בעלמא לאו כלום הוא וכ"ש דדבר שבערוה וכדא'
 פרק הקומר גבי מעשה דחבלה וחסברא ע"א בהכנסה
 מי מהימן מדקא' בהדיא מי מהימן מסמע מי מהימן
 כלל ולא אמרינן ביה מי מהימן כבי תרי דע"א אומר
 כתקדשה אין זה מקודשת כלל ואיכה אסורה לשום אדם
 ואפילו למאמין שלא חלקו בשום מקום וההיא לשמו' באינו
 מכחישתו היא וסעד מלאתי בדברי רש"י ז"ל שפי' וז"ל אי
 מהימן לך כבי תרי זיל אפקה הואיל ולא מכחישתו ע"כ
 ובדקתי אחר כל פי' רש"י ז"ל ובכלל מלאתי הואיל ולא
 הכחישתו אלא שלבי מנאנס מולי טעות סופר הוא דהואיל
 ולא הכחשת קאמי' כלו' ולא הכחשתו אהה זלשון כמלא
 בפירושין עיקר דאי לא מאי קאמי' אי מהימן לי' הא מהימן
 ליה ומאי הואיל ולא הכחשתו דקא' ואם כתיב טעם הוא
 הל"ל הואיל ולא הכחשתו כראה דמהימן לך כבי תרי זיל
 אפקה לא הל"ל למימר אי מהימן לא ביון דמהימן לך כבי
 תרי והיינו דעבד' כשא' אסורי' דאמי' לי' ע"א אכלת
 חלב או שורו כרבע והלה שותק ומה בין אבי' לרבא בהא
 ועוד מאי כבי תרי אטו מדאין מכחישו מאמין כבי תרי
 דלמא מספקא ליה ומ"ה לא מכחיש ולא מודה אלא שותק
 ולא עדיף מעד של טומאה אחר קנוי כשלא נסתרה צפני
 שנים דמסתפק ואינו מכחיש ואיכה נאסרת עליו בכך
 אלא שהרמ"ב ז"ל כתב שאפי' שמע מפי עבד ומפי שפחה
 כל שדעתו סומכת עליו חייב להוליתה ול"ע דדבריו ועוד
 דכל זה אין לך בדברי' אלו ואינו מקומן ושעתן וכל שזה
 מחור למלא עלילות דברים כדי לגרסה אין כאמן לומר
 שמאמינו כשנים גם מה שחור וטוען שהוא עלמו ראה
 שזנת' אין כאמן בכך מכמה טעמי' חדא דכל שיטעון ויאמ'
 מחזיקי' אותו כמשקר כמו שאמרנו כיון שהרגיל קטטה:
 ועוד שהרי הודה בב' דמתחלה שלא ראה ולא ידע אלא
 שהוא מאמין זה כשני' ועוד מלך מה שאמרת דכל שנתן
 עיניו לגרסה אנו חוששין לו וקור זה להמת כמשכ' אחרונה
 דהא

דהאוי טמאה אפי' לך לביון שאין יכול לגרש מלא מדעתה
 וכל דאניד ביה לא יסבי ליה אחריתי לפיכך חוששין כמו
 שחששו באוי טמאה אפי' לך וכל שפן בזה דודאי נחן עיניו
 באחרת ומחזיר לגרש זו וקרוב הדבר דאפילו בעופה שהוא
 משועב' לה מותר דב"ד מהני לעקור דבר מן החור"מסו'
 מנדר מלחא וכמו שאמר בטמאה אפי' לך כך יש להחיר
 באומר טמאה היא לי במקופ שאי אפשר לגרש לא בטענה
 ג"פ ב"ד כדי שלא יהיו צרות ישראל ובני ישראל רגילים
 בכך ומכל מקום אפילו ראה לומר שהיא אסורה לו
 ושווי' אפפשי' קתיכה דאסורא הוא יחוש לעלמו ואם חרטה
 היא למחול על העובה וסלא יוליא בנט יתן לה שאר
 וכסות כמו שאמרת ויפה אמרת זהו סכ"ל בעקר הכדון
 שבפנינו והראוי לדון בכיוולא בזה ולא ישלחו הפריצים
 בעולתה ידיהם :

שאלה קלר

המורדת על בעלה ואומר
 מאים עלי או בעינא ליה
 ומלערפ' ליה אם כופין
 אותו לגרש :

תשובה

טורת הדין אין כופין אותו לגרש
 בכל כיוולא בזה לפי שהאשה יולאה
 ציון לרבוניה ציי' שלא לרבוני' אבל האים אינו מוליא אלא
 להלכו דאלו בן היינו מתקנים כתובה מן האשה לאיש
 כדי שלא יהא קל בעיניה להוליאו כדרך שתקנו מן האיש
 לאשה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוליא כמו שאמר
 בניטין פרק הנזקין אלא שהנאון ז"ל תקנו שכופין כמו
 שכחוב בהלכות הרי"ף ז"ל לפרק אע"פ ואותה תקפה לא
 פשטה באריות האלה ושמה רק לדורם תקנו :

שאלה קלה

ראובן שלך בחו ליוסף בן
 יעקב ואח"כ שלת יעקב
 לבית ראובן מיני מאכל

משקה ובגדים ותכשיטים לכלתו והביא' לביתו ועשה לה
 משחה פעמים ושלוש וכת"י מדה עם יוסף יומם ולילה ואף
 יוסף הלך לבית חמיו להת"יחד שניהם ולאכול פעמים
 לבדם ופעמים עם אחריים ונחן לה בפניהם מיכי מאכל
 ותכשיטים וגם שלא בפניהם וילא קול בעיר פלו' כשאת
 לפלו' וראובן חמיו של יוסף ויעקב חמיו של רחל והנא' כלתו
 אח"כ כפלה מריבה ביניהם ויעקב בא לגבות סבלונות
 מבית ראובן הודיענו אם לריכין גט האיל' ושלחם
 סבלונות וכת"י וילא קול כשואין עליהם בעיר ואם לאו
 האיל' ולא כתקדשה קדושין נמורין :

תשובה

תמלה כל דבר יש לדון אי חוששין לסבלונות
 כלו' אם אית' סבלונו' לשם קדושין כתבו אי
 לאו ולפי מה שקבלתי מרבו' ו"ל הגיר' הנכו' גם כך היא

מאי הוי עלה א' רב פפא באחרא דמקדשי והדר מסבלי
 חיישינן מסבלי והדר מקדשי לא חיישינן מקדשי והדר
 מסבלי פשי' לא לריכה דמעוט מקדשי והדר מסבלי ורוב'
 מסבלי והדר מקדשי מ"ד לא כיווס למעוט' קמ"ל וו גיר'
 ר"ח והנאו' והרי"ף ז"ל ופי' שאין חוששין לסבלונות מחמת
 עלמו כלו' ששלח סבלונות לשם קדושין אלא שהסבלונות
 באחר' דמקדשי והדר מסבלי הסבלונות מודיעי' שכבר
 קדש שהרי מנהגן שאם לא קדש לא היה שולח סבלונות
 אבל באחר' דמסבלי והדר מקדשי לא חיישינן שהסבלונות
 בעלמ' לא שלחם לשם קדושין וכן אין הסבלונות מודיעים
 שכבר קדש שהרי מנהגן לשלוח סבלונות והדר מקדשי
 ואפילו מעוט בני העיר נוהגים כן חוששים שמא מאותו
 מעוט שמקדשי והדר מסבלי אבל במקום שאפילו מעוט
 אין מנהג לקדש ואח"כ לשלוח סבלונות אין חוששין ואפילו
 שלח ביד שמים או שנתכן הוא או שלוחו לה אפי' במעמד
 רבים זהו הפנים שקבלנו יותר ככון באותו הלכה ולפי זה
 במקומנו אין לנו חוששין לסבלונות כלל ואתה לא ורתה
 איזה מנהג יש להם בזה כי הכל תלוי במנהגין אלו ומה
 שאמרת' שמייחדים יומם ולילה לא ידעתי אם הכוונה
 לומר שלכה עמו בביתו או בבית' זלילה ביחוד שאם אין
 הכוונה לומר אלא שאכלו ביחד ולא לנה עמו אין כאן
 חשש אבל אם לנה עמו וכת"י זלילה ובפני עדים כיון
 דגייסי אהדדי ועם כל זה כל שלא ראו שנבעלה אין
 חוששין לקדושין אלא ככל המת"יחד עם אשה בעלמא
 ואח"כ שבעל לא כתבון אלא לזכות שלא אמרו לא באשתו
 שכתבנה מן הנשואין א"כ למ"ד אף כשכתבנה מן הארוסין
 וא"כ באשה שקדשה בפחות משה פרוט' או קדש' קדושי
 טעו' שכבר יש ביניהם עסק קדושין אבל באשה בעלמא
 שאיני' אפילו ארוס' ואפילו ראוה שנבעלה כפי מה שכתב
 הרמב"ם ז"ל אלא מקלח הגדולים מלוקי' בדבר הנאון
 כמו שכתב הוא בעלמו וגם הרמב"ם ז"ל מודה לגאונים
 בהשנותיו ולי גראה דברי הרמב"ם ז"ל דאל"כ למא שכימו
 מי שיש לו בן מכל מקום פוטר אשת אביו מיבום חוץ ממי
 שיש לו משפח' וכברית ואם אית' למא אין פטור מיבום
 והלא אלו היה לו משפחתו חוששין שמא שחררה וקדשה
 כדי שלא יעשה צד"ז' ואם משנת' דוקא בשפח' שאינה
 שלו א"כ בשפחתו ושלח בעדים ליתני הכי בהדיא
 ועוד מפני ששכי' כושא אדם מפותח אביו ומפותח בנו
 ולמא אין חוששין לקדושי' ואלו מפות' בעולה בלא עדים
 הכי ה"ל למימר ולמתני בהדיא ואם מפני הקול שינא
 בעיר מקודש' שסיא כשוא' אין כאן חשש כשואין כי מה
 שהוליא קול אינו אלא מחמת אותו שייכו' שראו ביניהם
 לצד' ועוד שאלו עשו כשואין אין דרכן של בני אדם
 לזלזל ולעשות כשואין בענין שלא יקראו בני אדם ביום
 מתוכתם

שאלות ותשובות

לבעלה גרשתני כאלמנה חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה רש"י ז"ל כחז דלית הלכת' כרז הונא אא באידך דאמר כר' העמו' כי אמר רב הממונה בפניו אבל סלק בפניו מעיזה ומעיזה כדליתא סליה פ' המגרש :

שאלה קלח

האומר מאים עלי אם יש רשות ביד האשה לומר בלתי טענות ומוס אין לו ואם כופין אותה על מזונותיה ואם הצעל קייב לגרסה וליתן לה כתוב' וכל מה שהביאה בגדו כתיבה :

תשובה

האומר מאים עלי איכה לריבה לתז טעם ומתחלת לדבריה מפני מה הוא ממוס בעיניה לפי שכסס שהדיעות במאכל כך הדיעו באכסוס וכסים וזו שאומר' שהוא מאוס בעיניה וקיימה רובה זו ובכתובתו שומעין לה לו תכהג עמה כפי הדין שנאמר עליה בגמר' בכלון האו' מאים עלי מדין הנז' כך הוא דע כי היא אינה יכולה לכופ' בעלה לגרס אותה בגט לפי שהאשה יולאה לרבוהה ושלל לרבוהה והזים אינו מוסיף כ"א לרבוהו ואלו היה מוסיף שלל לרבוהו היו החתנים לו כתובה מן האשה כדי שלא תהא קל בעיניה להוליכו בשם שהקנו לאשה כתובה מצעלה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוליאה וכן אמרה בניטין פרת המזקין כי היכי דכי מפיין לה איהו אית לה כתובה מיכיה כי נפק' לה אייהי כמי ליתקמי ליה כתובה מיכה והיתה התשובה בזה אשה יולאה לרבוהה ושלל לרבוהה והאיש אין מוסיף אלא לרבוהו למה שתן לו היא כתוב' והא אלו לא רצה לגרס מדעתו לא היה מתן לה גט ועוד דשנינו בכחוב' פרוק המדיר אלו שבפין להוליא מוכה שמין ובעל פולישום והמתקמד והמלרף נחשת הגה שלא הזכירו עם אלו מאים עלי ועוד שפניו בכלדים פרוק אחר' בראשונה היו אומר' נשים יולאי' וכו' כתובה האומר עמיה אפי' לך השמים ביני לבינך ונטולה אני מן היהודים חזרו לומר' שלל תהא אשה כותבת עיניה באתר ומתקלקלה עם בעלה וכו' כדליתא התם מכל אלו אתה רואה שהאומר מאים עלי אין כופין הצעל לגרס ועוד יש ראיות אחרו' מן הגמ' ומן הירושלמי אלא שאין לרד' לכחוב' לך כולן ודי לך באלו ואל תטמע למי שיאמר לך זולת זה הכלל וכ"ס בזה שחובעת כתובה יש לתוס' שמה עיניה נתנה באתר והאומר' מאים עלי שכובר בגמ' היא שאו' מאוס הוא בעיני ואיני חפץ נא בך ואלא בכתיבתו ובלבד שיליאני וכן המלאכה בפיר' שי פרוק אע"פ וכיון שרובה ללאת בלא כתובה ודאי נראה כדבריה שדעת' מוסס אזה' לקוד' בו וכיון שכן לריבוי אלו לדין אותה בדרכי' שפוש' לשאר המורדות האו' רובות אלו בו

קלח

מתנותם וציוס שפחת לבם • ועוד דאמר בהמגרש יכל קול בעיר מקודשת אינה מקודשת אלא אם הוחזק הקול בצ"ד כמו שאמר פרוק המגרש :

שאלה קרו

לבאר מה שאמר ריש פרוק כ"ג לא ייצט גזירה ביאה ראשונה אטו ביה' שנייה :

תשובה

כן הוא הלשון בביתא ראשונה דיצוס מקיימה מ"ע ביאה שנייה לא מקיימת מכו' יבוס והלכה זו שרווחת יותר ביצמו' פרוק ביבד גמרא אסור קדושה ופי' דמלתא כך היא דכיון דקחני שאין כ"ג מיבס אלמא פסיק וחני שאין מיבס בעולה ל"ש שגפלה לו יבמה או מן הארוסי' או מן הנשואין ואע"פ שעדין הוא בתולה שהרי לא נכנס' לחופ' או שבבעלה כגון מנשואין ולפיכך הק' נפלה לו מהארוסי' שהיא עדיין בתולה אמאי לא בשלמא מן הנשואין שכבר בעולה לא תתיבס ששע"פ שיש בקיום יבוס עשה יש אלל כ"ג עשה וג"ת עשה דכי אם בתולה מעמיז ודרשינן בתולה ולא בעולה ולאו הצא מכלל עשה עשה ולא תעשה דאלמנה לא יקח ולא אתי עש' ודחי ל"ת ועשה אלא מן הארוסי' דעדיין היא בתולה אמאי לא דהא ליכא אלא ל"ת דאלמנה ובכל התורה אתי עשה ודחי ל"ת • ואע"ג דאמר' ר"ש ב"ל כל מקום שאהה מולא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב וה"כ אפשר בתליכה ומקיים עשה ול"ת אמר' ביצמות תליכה במקום יבוס לאו מלוא היא ופריק גזירה ביה' ראשונה אטו ביאה שנייה כלו' דמדאורייתא ודאי משרת שרי דאתי עם ודחי ל"ת אלא מדרבנן גזרו שלא ליבס גזירה שמה יבא עליה ביאה שנייה דמביאה שנייה ואילך ליבא מלית יבוס דבביאה ראשונה מקיים מ"ע דיבמה יבא עליה וכיון דאקיימ' ליה מלית יבוס מכאן ואילך קאי כ"ג באלמנה לא יקח ולא יהלל זרעו • ותיבס הכי כמי ביצמות מתו אחיו ועמדו הן ועשו מאמר צנשוניהן וכתבו גט או שחללו מהם שעשו עשו ואם צעלו קנו בביאה ראשונה ואסור לקיימ' בביאה שנייה :

שאלה קרו

רחל נתקדש' לראובן ובעודי ארוסה קדשה שמעו' מי טיילי קדוסי שמעון הראשונה או לא :

תשובה

זה דבר פשוט וברור שקדוסי שמעון לא היה בהם ממש דאין קדוסי' תופסי' ביה' א' וקדוסי שמעון לא י' בהם ממש ואע"פ שגרסה ראובן קדוסי שמעון הראשונה אינם חלים אבל אם רצה שמעון לקדשה אחר' קדוסי ראובן מקדש ונכנס וזה דבר פשוט ואם אתה שומל אם חוששין לקדוסי שמעון מדרב הונא דאמר פ"א שפסטה ידם וקבלה קדוסי' מאחר מן ודע' וכדרכ המכונן דאמר רב הונא האשה שאמר

אלא שאנו רוצו' ללערו אכל לעולם אין כופין הבעל לגרש' ואע"פ שהרמב"ם ז"ל כתב באו' מאים עלי שכושין אותו לגרש אין ככוכי דבריו במקום זה והאל תקוש לזה וכלל זה מסור בידך שאין כופין לגרש אלא באלו בלבד ששנויין במעשה פרק המדיר והכוש' הפסולות בין דאורייתא כאלמנה לב"ג וחלוקה לכהן הדיוט ממורת וכתיבה לישראל בין דרבנן כגון סניגת לעריות וכן מי שישא אשה ושהה עמה י' שנים ולא היו לה בנים ממנה ולא מאשה אחרת והטעם שלא יהא בטל מפריה ורביה בא"ר רב תלמי' בר אבדימי משמיה דשמו' בהמדיר . וכן האו' איני זן ואיני מפרנס כדעת ד"ק ז"ל וכן יבמה שכרר בחיי בעלה כופין אותה להוליא הרי אלו שבופין להוליא אכל במקום אחר כלל לא אלא שיש מקומות אחרים שמבטלים ממנו ליתן נט וליתן בתו' ואם לא רצה ליתן נט כופין אותו ליתן בתו' והיא יושבת תחתיו . אם שאמר יוליא ויתן בתובה ואם כפאוהו לגרש ע"י גי' הרי זה נט פסול וכדחקן פ' בתרא דגיטין נט המעוש' בישראל כשר ובגוים פסול ואמר בגמרא דאפילו ישראל דוקא במעשה כדן אכל שלא כדן פסול . ולענין כתובה ודוכיא שהביאה לו בן הדן איכה מפסדת' כלום אלא כעמד' במרדה י"ב חדש וכל אותה י"ב חדש אין כופין אותה אלא להכריז עליה בבתי כנסיות כדי לביישה כדרך שעוסי' למורדת האו' בעינא ליה ומלערכא ליה אכל אם עמד' במרדה י"ב חדש ורצה הבעל לגרש הפסידה הכל בין עקר בתו' בין תוספי' בין מה שנתן לה הבעל משלו בין בשעת כסואין בין לאחר כסואין לפי שלא נתן לה הבעל ע"מ שתקח כסף שהרצה לה וז"ב ותעש' לבעל אחר ואפי' תפס' מזה כלום מוליאי' ממנה וכותני' לבעל וכדוכיא שהביאה בין במטלטלים בין במעות והוליאם הוא ואיגס קיימים עכשו הפסידה ג"כ כולם ואפילו תפס' היא מכהסי הבעל כנגדם מוליאין ממנה וכותנים לבעל : אכל בלאות נדוניית' שהן קיימים עדיין כפלו בספק כדן הגמרא אם הם שלה או שלו ולפיכך אם קדמה היא ותפסת' אין מוליאין מידה ואע"פ שתפס' בפני עדים אכל אי לא תפס' אין מחייבין הבעל ליתן אלא ישארו בידו כמו שאמר פרק אע"פ כלתיה דרב זביד . אמרד' הוה תפי' חד שראיית'ב אמיתר ומר זוטרא ורב אשי וית'ב רב גמרא בינייהו ויחזי וקאמרי הפסידה בלאותיה קיימים פי' בלאו' נדוניית' הקיימי' א"ל לא הפסיד' בלאותי' הקיימי' וכו' . והשתא דלא אתמר הלכת' לא כמר ולא כמר דתפס' לא מפקינן מינה ודלא תפס' לא יהיבין לה ומשהיב' לה חרישר ירמי שתא אנט' ואם הכפיה' ג"כ קרקע בנדוניית' אפשר לאמר דדנין בו כל דאלים גבר כלו' הזרין והפוזק זכה שאם יפה כחה של אשה ונכנס' בקרקע אין כח ביד ב"ד להוליא מידה אלא הבעל יקום לעלמו ואם גברו ידיו

והוליאם משה זכה וכן היא אם גברו ידה והוליאתו משה אין ב"ד משחללי' בדבר אלא מניתי' הדבר ביניהם מפני ש-דין אכל ב"ד מסופק ואין מכניסין עלמן צמ' שאין יכולי' לבדר והחזק הרי זה כשכר וי"ל דקרקע לעולם בתוקפת הבעל עומד דכל מה שהכניס' לבעל וקבלו על עלמו הרי של בעל ובחזקתו אע"פ שהיא כשב' לגבו' כתוב' יכולה שתאמר בלי או קרקעותי אפי' נוטלת מחורת נוביי"כ הוא ושעבוד הוא שיש לה עליה' כמו שמפר' ריש פ' אלמנה וכיון שכן קרקע בתוקפת בעליה עומד דהיינו הבעל והלכך אע"פ' שירדה היא בשל' מסלקי' אות' ומורידי' הבעל בחזק' . אכל נכסי מלוג כראה שלא הפסידת' ואפילו הן תחת יד הבעל מוליאי' ממנו וכותני' לה שלא הפסיד' אלא כתוב' שיש בכללה עקר וחוספות וכדוכי' אכל נכסי מלוג איגס בכלל כתובה אלא שר"ק ז"ל כתב דאפילו נכסי מלוג בכלל ויש לו קצת ראיה מהירו' ולדבריו אם תפסן הבעל אין מוליאין מידו זהו דינא בשנרשה הבעל מרלובו לאחר י"ב חדש אכל אם לא רצה לגרש כבר אמרנו שאין כופין אותו וכל שלא גרש איכה נוטלת כלום לפי שלא כתבה כתובה לגבות עד שעת מיתה או גרושי' . ופי' נכסי מלוג הרי הן שלו כל זמן שיושב' תחתיו שלא גרשה ומכל מקום אחר שעברו י"ב חדש והפסיד' כל הכתו' אם רצה הבעל לקיימי' לריד לכתוב לה כתו' מנה ופמו שא' אסו' לשהות עם אשתו אפי' שעה אחת בלא כתובה ואם רצה הבעל וגרש חוד י"ב חדש לא הפסידה כלוב אלא הרי היא כשאר הגשים הגרושות מדעת הבעל שנוטלות כתו' ויולאות לפי שכבר אמרינן שתוך י"ב חדש איכה פוחתת כלום מכתובה . ולענין מזונות חוד זמן זה כל שעומדת במרדה אין לה מזונות כלל וכן תמלא מפו' לרי"ף ז"ל פרק אע"פ ומפרש בירו' המורדת והיולא משום ש"ר אין לה מזונות זהו דין מורדת ומאים עלי מדן הגמ' אכל הרי"ף ז"ל כתב דבריו אחר' בפי' אע"פ מתקנת הגאונים ז"ל ואות' הדברים זה כמה דורות שלא שמענו שכהנו כלל ושמה גם הם לא תקפו לא להזרם והם ידעו מאיזה טעם תקנו אנו לא כוליא אש' מתחת בעלה כלל מתקנה . וכן כתב הרמב"ם ז"ל ולא שמענו בדורות אלו מי שעשה בתקנה זו מעולם ואל תקוש להם לעשות מעשה אלא סמוך על דין הגמר' וכ"ש שראוי להחמיר בדבר שבערוה :

שאלה

קלט אם תלא אשה בפני ב"ד ותאמי' בעלי אין יכול לשמש בדרך כל הארץ ולא תפי' אם יורה כחך או אין יורה כחך ג"כ הודיענו עוד אם תוכל שום אשה לומר אין יכול לשמש בדרך כל הארץ תיבף שנסאת אליו או אחר י"ב חדש וממה היא כ"ש :

תשובה

כא

תשובה

דע כי על זה שפינו פרק ואלו כדרי
 זראשוכי היו אומר ג' כשי יולאו ונוטנו
 כחובי האומר טמאה אני לך והשמים ציני לצינך וכטולה
 אני מן היהודי חזרו לומר שלא תהא אשה כותבת עיניה
 באחר ומתקלקלת על בעלה שאם האו' טמא' אני לך חזיא
 דאיה השמים ציני לצינך יעשו דרך בקשה עכ"ל המשכ'
 ולפי מה שכתב' זגמר' כר' דהשמים ציני לצינך היא שמפר'
 שאין יורה כחן וכן פי' הגאון ז"ל ולומר שאין אדם יודע
 ציניהם אלא השמים ולפיכך היא רובה להתגרש ממנו
 ולהכנס לאחר שיהי' לה כנים ממנו וזראשוכי היו אומר'
 שהיא גאמנת בכך וכופי' הבעל להוליא וליתן כתובה אבל
 חזרו לומר שהיא אינה גאמנת דחייסין שמה עיניה נחפי'
 באחר ומסקרת לפי שידעת שאינו יכול להכחשה מפני
 שהיא מרגש' אי יורה כחן והוא אין מרגיש וכל דבר שאין
 הבעל יודע היא מעיזה פניה ולפי' אין גאמנת אבל אלו
 היה הבעל מרגיש אם יורה כחן אם לאו גראשה מסוגית
 הגמ' שהיא גאמנת מפני שאין האשה מעיזה פניה לומר
 בפני בעלה שקר כמה שהוא יודע שהיא משקרת זכן באוי'
 צפי' שאין יכול לשמש שורת הדין שהיא גאמנת לפי שאין
 מעיזה פניה בפני בעלה אם לא היה אמת כמו שאמר' זה
 נראה לפי פשט ההלכה ואם זה אמת שבא' לצ"ד ואמרה
 סתם בעלי אינו יכול אם תבאר טעמתי' שאין יורה כחן
 אינה גאמנת לכוף בעלה לגרשה ע"י כך דשמא משקר'
 ועיני' נתנה באחר כמו שאמר באותו משנה ונ"כ אם
 מרד' היא מקמת טענה זו אין דבין בה דין מורדת אלא
 מבקשין צ"ד מה' שיפייסו זה לזה וזה פירש יעשו דרך
 בקשה ואם תבאר שאין משמש כלל כופין אותו לגרש וליתן
 כתו' לפי שהיא גאמנת בכך כמו שאמר' שאינה מעיזה
 פניה לשקר בפני בעלה שידע באמת שמסקר' זהו שנרא'
 מסוגי' הגמ' ומדברי הגאון ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל כתב
 צט"ו מהלכות אשוח' שבין בטעמ' יורה כחן זבין בטעמ'
 אין כול לשמש אינה גאמנת אלא בין בין כך יעשו
 דרך בקשה וקלת' גרא' בן מדברי הירו' שאפי' באוי' אין
 משמש עמה כלל קמי' דגר' החס חמין תני' השמים ציני
 ולצינך כמה דשמיא רחיקי על ארעא בן תהא ההיא אחתי
 רחיקא מההוא וזראשוכי ז"ל הירו' וגראשה שפירש לומר
 בגובה שמים על הארץ בן רחוק הבעל ממנה לומר שאין
 יעמה כלל יעשו דרך בקשה אמר רב הובא יעשה בעודה
 וזהו מחרגלין לצ"ד דרך בעודה וזה מורה קלת' בדעת
 והרמב"ם ז"ל ולפי זה אינה גריבה לפרש אלא כל שאמר'
 שאין יכול לשמש כדרך כל הארץ יעשו דרך בקשה ואין
 דבין אותה במורדת והיא טוענת שרובה כנים שיחזקו
 צבידה בעת זקבת' ויתעסקו בקבורת' בשע' מיחה וכן אין
 כופין אותו להוליא בין בזה ובין בזה א"ל ה"ר נתן בעל

הערוך פירש אף הירו' בטענת יורה כחן ככס טגמ' שלמ
 וכדעת הגאון ז"ל שפי' השמים ציני לצינך יורה כחן
 אבל בטועמ' שאין יכול לשמש כלל גאמנת וזהו לשון הערוך
 בפירוש הירו' כמה דשמיא רחיקין מן ארעא כן ת' ההיא
 אחתי רחיקא מההוא וזראשוכי ז"ל הירו' כחן עב"ל הנה
 שפי' הירו' בטענת יורה כחן אבל בטעמ' שאין משמש כלל
 גאמנת כפשטה של גמרא וכדעת הגאון ז"ל הנה כתבתי
 לך כי לדעת הגאון וממה שנראה מפשטה של סוגיא הגמ'
 בפרק אחרון דנדרים בטוענת בפירו' אין יורה כחן אין
 אנו כופין לגרש לפי שאינה גאמנת אלא יעשו דרך בקשה
 ובטוענת אין יכול כלל לשמש גאמנת וכופין אותו לגרש
 אבל לפירש השני אין כופין אותו לגרש אפילו בטעמ' אינו
 יכול לשמש כלל ודע כי אפילו במקום שהיא גאמנת ורובה
 להתגרש אומר לה גמה את רובה להתגרש ומה לך לבכים
 והלא אינך מלוה על פריה ורביה שהאיש מלווה ואן ההש'
 מלוה ואם היא טוענת ואע"פכ היא רובה להתגרש לפי
 שהכל יודעים כלה גמה ככפשה לחופה אין משניחין
 צדצריה כמו שמוביח' פי' אע"פ צדי' בותבין אגרת מרד על
 ארוסה ואם טוענת אע"פכ רובה אני לבכים כדי
 שיישעו לימי הזקנה או שיתעסקו בקבורה שומעין לה
 כמו שמפי' פי' אע"פ צדי' צמו' בסוף הבא על יבמת' ועוד
 הדע כי למשנה ראשוכי' שהיו משפיני' אותה באוי' אינו
 יורה כחן לא היו מלריכין אותה לשהות י' שנים עמו אלא
 מיד היו בופין אותו שלא באמר' שהיית' סני' אלא משמש
 כדרך כל הארץ ולא זבה לבנות ממנה לפי שהרבה פעמי'
 אדם שיה מלהגיד זמן אחד ואח"כ זוכה לבנות ע"כ אוי'
 להם המתונו שמה לא זביתם לבנות עדיין עוד תזכו לבנו'
 בדרך טענה אצרהם אבינו אבל שאינו יורה כחן אינה
 יממתת י' שנים שמה ותרפא מחליו וכן נראה מדברי
 הגאון ז"ל והרי"ף ז"ל בפר' הבא על יבמתו ואע"פ שעכשו
 אין גאמנת בטוענת אינו יורה כחן והוא אין מודה אין
 כופין הבעל לעולם אפי' באחר י' שנים וכן מדברי הרי"ף
 ז"ל ביבמו' אבל הרמב"ם ז"ל כתב דלאחר י' כופין ואין
 צד זה כן ובאף דבר שעמוק ותלוי בדולי' עולם ול חכמים
 עלמך בין המלרי' לכוף ולהוליא' אשה מצעלה ול הוליא' ממון
 ממי שמוסו' בו אלא בין כך קבל עלת' ר"ל שאמרו דרך
 בקשה ופיוס' שיפייסו ציניהם להטיג' לנו' ציניהם ועד
 שכתב' להוליא' ככוף לפייה ולבקש' שירלו זה את זה בדבר
 שלום ואמת בהשתדלו' המבקשים שלום =

שאלה

קמ' ראובן קדש אשה וזבא אחר
 וקדשה שלא בפניו צריכה בט
 מן השכי' או לא ואח"ל שאיני
 צריכה בט מפני גירת' ראשון מהו שתהא מקודשת לשני'
 תשובה

תשובה

מסתברא לי שאינה לריכה נט משכי
 דנר' סוף המנרס אמר רב ירמיה בר אב' **שאלו לי מבי רב לשמו' ילמדנו רבינו יצא עליה קול**
מראשון וצא אחר וקדשה תור' מהו שלח להו העמידו
הדבר על צורין דאי ונגלון מלתא דקדושי קמ' קדושי
מעלי פיכהו איכה לריכה נט משכי ופליג' דרב הובא דאמ'
רב הונא א"ת שפטי' ידה וקבלה קדושי' מאחר מקודש'
וכדרב המכוכא דאמ' רב המכוכא האשה שאמ' לבעלה
גרסחכי כאמנת חזק' אינ' מעיזה פניה בפני בעלה ואידך
כי אתמ' דרב המכוכ' בפניו אבל שלא בפניו מעיז' ומעיז'
ולית הלכת' כרב הונא וכן כתב שם דמ' י"ג וכן נראים
הדברים צוודאי חדא דהא שמואל פליג עליה רב הובא
דקסבר דאפילו רב המכוכא לא אחמר אלס בפניו אבל
שלא בפניו מעיזה ובעלמ' פמי הכי אתמר - ועוד דשמואל
למעשה אמרה ומדשלח להו העמידו הדבר על צורין
והודיעני מעשה רב ועוד דפליג רבא אדרב המכוכא בשלהי
פ' אלו נדרים ודי לנו שבעמיד דברי רב המכוכא בין
בפניו בין שלא בפניו אבל השתא איגס מעיזה פניה כולי'
האי אבל כל היכא דאין לה קלח סמך לעיז פניה מעיזה
ומעיז' כגון היכ' דאיה ליה עדים חרי לנבי חרי כדאית' פ'
האכה שכתאלמנ' האשה שאמר' א"ת הייתי ואפילו ע"א
דמסייע לה כדאי' פרק התקבל בעל או לגרושי' ושלי' או'
לגרושי' וה"ה לכל שלא בפניו דליכ' העוה כולי האי דמעיו'
ומעיזה - ומי' בכדון שלפנינו דוקא בשאין אומרת שגרת'
הבעל אבל מו' שגרתה הבעל אסור - מדרב המכוכא ואף
ע"פ שהתחילה לומר שלא בפני הבעל אין אומ' מחלתו
ולא היתה כאמנת והשתא עביד' לחזוקי שקרא בדמוכת פי'
האש' דנר' הת' צ' או' מה וצ' או' לא מה צ' אומר' כגרת'
וב' או' לא כגרת' הרי' וו' לא תגסא אהכסא' לא תלא ר' מנת'
או' תלא ואמר עליה א"ר יוחנן צ' או' מתוצ' אומ' לא מה
הרי' וה' לא תגסא ואם נשאת לא תלא צ' או' כגרת' וצ'
אומ' לא כגרתה הרי' וו' לא תגסא ואם נשאת תלא ואמ'
ועלה מ' ש' רישא ומ' ש' היפא אמר רבא דאה רבי יוחנן
דצורין של ר' מנחם צר' יוסי בגרושי' ולא ראה במיתה מ"ט
מיתה אינה יכולה להכחישו בגרושי' יכולה להכחישו כלו'
בין שאלו בא אינה יכולה להכחישו ולהחזיק שקר אי לאו
דקיה לה דמת לא הוח סמכא על הכי דאמ' דמת אבל
בגרושי' משקרא דאפילו אחי בעל מעיזה פניה בפני
בעלה ואקשי' ומי מחלפא פוליה האי והא אמר רב
המכוכא האשה שאמרה לבע' הנרסתני כאמנת חזקה
אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה כלומר אע"פ שהתחיל'
להעיו פניה שלא בפני בעלה אינה עשויה להחזיק
שקרא השתא בפני בעלה ופרקי' ה"מ דליכא עדים
דקא מסייעי לה אבל אי איכא עדים דקא מסייעין לה

מעיזה ומעיוזה אלמא כל היכא דליכא עדים דקא מסייעי
 לה לא מחלפא לחזוקי שקרא בפני בעלה י ולענין
 מה שאמרה אף לכשתמלא לומר אינה לריכה נט משכי אם
 גרסה הראשון מהו שתהא מקודשת לשכי דבר ברור הוא
 וזה שאינה מקודשת לשכי כלל שאי אפשר להיות מותרת
 לראשון ומקודשת לשני :

שאלה קמא

באומר אינו יכול אם
 כאמנת אם לאו ומס

תשובה

כל שטוענת דבר שהבעל אינו יודע צבירור
 שטוענתה אמת אם לאו כטוענת אינו יורה
 כחן דאיהי קים לה ואיהו לא קים ליה אינה כאמנת
 דמעיוזה ומעיוזה היא בפני בעלה צמה שאינו יודע ועל וו
 שנינו בפדרים למשנה אחרונה השמים ביני לבינך יעשו
 דרך בקשה כלו' מבקשי' ממכ' שלא חטעון כן ביון שאינ'
 כאמנת אבל צמה שידע בטוענת אין יכול כאמנת דאינ'
 מעיזה בפניה ובטוענת כן הוא דכאמנת וכופין אותה
 לגרס וכן כת' ריב' א' והביא דאיה מההיא דא' שמו' האו'
 אי אפשר אלא הוא צבדו והיא צבדה יוליא ויתן כחוב' -
 ועוד ברא' דהכל יודעי' בלה למת נכנס' לחופה ועל דעת
 בן נשאת לו הלכך אפילו טוענת סתם שאין יכול יוליאנה
 בגט וכ"ס צבאה מחמת טוענת דאמר' צעובא חומר' לידה
 ומרא לקצור' ובשהיא יולאה בטולה דדנני' ועתק כחוב'
 אבל מה שהוסיק לה לא בלא בתב' לה אדעת' למסקל
 ולמיפק : ועוד דק"ל כר' אליעזר בן עזריה דאמר פת מן
 הארוסין גובה מחתים מן הגשוואי' גובה הכל שלא בחב
 לה אלא ע"מ לכופסה ואבעי לן נכנס' לחופה ולא נבעלס
 מהו חיבת חופה קונה או חיבת ציאה ולא אפשר' הלכך
 מהפק אין מוכיחין ממון - ומי' כתב ר"ו ל דפסקאמנת
 דוקא בלא חבעה בחוב' שאם אמר' אינו יכול יגרסי ויתן
 לי בחובתי אינה כאמנת דחוששין שמש' עיניה כתנה באמר
 ובכניין שאמר רבו' בהאס' רב' מת בעלי כאמנת תכו לי
 בחובתי אינה כאמנת :

שאלה קמב

מומר לע"א שקדש בת ישראל
 שקדושי קדושי' ואפילו גוי

תשובה

ביבמות מהראו חכמים שלא חשו באן לענון ומשו
 לענון במקום ע"א ואפילו עבד ואפילו שפחה והרי יש
 באן ענין יוחר שאי אפשר לכופו לגרס וכן אי אפשר
 ליכנס אללו לחדר :

תשובה

ההיא דע"א לאו מסוס עינופא לצד אמרו
 שא מחלת דינו באין לה צרנס' פ' האשה
 שלום מדינא דאוריית' דע"א באמן צאסורי' מחהיכת חלב
 מטבל הקדש וקונמות ודחינן להו ואסק' רבי' וירא מתוך
 חומר

חומר שחמרת עליה בתחלת הקלח עלי' בסופה ואקילו
 זה מסום ענוכא ומיהו לא תקילו זה אלא מסום דאחתא
 דייקא ומנסבא וכי לא דייקא אמרו תלא מזה ומזה
 ואפקעינהו רבנן לקדושי' מחמת ענון וכדאמר אין טענת
 אונס בגיטין ואע"ג דלגבי ממוכא הוי טענה אפקעינהו
 לקדושי' מסום לכושות ואצום פרולות וקיהדיבין טעמא
 מסום דכל דמקדש ארעתא דרבנן מקדש ואפי' התם כל
 עקרא דמלחא לאו מסום ענוכה לחוד אלא מסום דמאן
 דיהיב גיטא כי הא כי היכי דלא לשקענהו רבנן לקדושי'
 מיכי' ומשויה רבנן לבעילתו בעילת זנות אסוקי מסיק
 ארעתו' כל אונס' דשכית ואפי' בשכית ולא שכית ומחיל
 להו הא בכדי לא אפקעינהו ותדע לך דהא טובע במים
 שאין להם שוף לא אפקעינהו ולא חשו לענון דלמא לא
 אמרו אלא כי איכא סמך כי הויא דע"א דס' זכיין
 אפיהדאיתיה דער ואפי' בגוי מל"ת ומסום דה' דייק' ומנסב'
 ובגט מסום דסומכין לומר דאסקיה להאי אונס' ארעתו'
 ואחולי אחלי כדאמרן ותדע לך דהא אונסא דלא שכית
 פאכלו ארי וכפכו כחא וכפל עלץ הבית הוי אונס מס' ש'
 אונסא דלא שכית לא אסיק ארעתיה ובתלמא וקדיש
 והויא דאונסא אבי כורסי' דאפקעה בה קדושי' ולא
 אכרובה גטא התם ה"ט מסום דעקר קדושי' הוי שלא
 בריון חכמים הא בעלמא לא ומה שאמרת שכל מקדש
 אומר בדת משה וישראל וזה ילא מכלל דח משה וישראל
 הקדושי' עלמו כדת משה וישראל היו ואפי' גר שכתנייר
 וחור לסורו אם קידש קדושי' קדושי' שאין מסג' חין
 במקדש אם חס ואם רשע ואם ראוי לבוא בקהל ואם לאו
 לא בגוף הקדושי' או שנעשו כדרך שבכות ישראל מקדשים
 שלא באונס ובלבד שלא יהא מאסורי ערו' הממור' כתייבי
 מיתות וכתייבי כריתות דהא אסורי לאוין תפסי בהו
 קדושי' ולא מפקעי' להו כדא' כדת משה וישראל דכל ממיל'
 כדת משה וישראל הוא דהא כל דמקדש ארעתא דרבנן
 מקדש ובאמת כל שהאסה יכולה לברות ממנו ושלא
 תתיחד עמו פן תוליד בן פריץ מחוייבת היא לברות
 מפניו כבורחת מפני הגחם ובת ישראל אסורה בתחובו
 וקרוב הדבר להיות זה באים' פן יסיר לרבו' כל המסירי'
 ומיהו כשקדש קדושי' קדושי' וישראל כמי שקדש מסומדת
 תפסי בה קדושי' ואם חזרה בתשובה אסורה בקרוביו והו'
 אסור בקרובותיה ולריכה פומכו נט' ואם הולידה בן אפי'
 מגוי ישראל כשר ומיחס הוא כדא' שלהי פרק קמ' דיבמו'
 והאיכא בכות כלומ' בכת שהמירו וילדו לגוי' ואמר רבי'
 בן בתך הבא מן הגוי קרוי בכך וכ"ס אס' ילדה מישראל :
 והא דגר' בירו' רבי איעזר שאל הבא על השפחה מסומרת
 פניה וכתב לה מר מסומדת בד' ול"ג אלא מסומרת ברי"ש
 כל' שנסתמר' שלא כבעלה דאי מסומדת קאמ' מ"ס שפח'

דכקט ממסומרתת ששפחה שנסתמרתת ישראלית היא
 ואין לומר שלא רלה לתלות הקלקלה בישראלית אלא
 מסומרת קאמ' כלו' אם יש לה כתובה מאתים ולפי שסיפוי
 השפחה שנספדת יתיר' על צת ג' שנים ויוס אקר כתובה
 מכה לפי שהיא בחזקת בעולה שאל רבי אלעזר אם היא
 מסומרת מצת ג' שנים ומעלה ובא עליה ומלאה שלימה
 מהו בכתוב' מאתים ואחי למידין מדוקיא דהבא על שפחה
 ארמית יכול יהא חיי' כלו' בקנס ת"ל מהור ימחקה לו
 לאשה את שיש לו בה הויה יפאה שפחה ארמית שאין לו בה
 הויה הא אם יש לה הויה יש לה קנס וכל שיש לה קנס יש
 לה כתובה כלו' מאתים מסוי' דבבבולא מחזיקים לה דמי לא
 לית לה קנס ואמר לי רבי יודן וכי בקנס הדבר תלוי
 כלומ' בכתוב' מאתים והרי בגרת שאין לה קנס וכתובה
 מאתים' והרי בתולה מן הכנעאין שיש לה קנס וכתוב' מנס
 וא"ר זעירא תפתר כלומ' הויא דשפחה ארמית דתלה
 טעמא בה' ומינה איכא למידק הא שפח' שאינה ארמית
 יש לה קנס תניא הא מן הכנעאין כתובה מאתים
 כשכתניירו ונסתמרתו פחותות מצכות ג' שנים ויוס אחד
 ודקי רבי מוכא דלא אפשר ודאי בפחותות מצכות ג' שנים
 ויוס אחד כי ישראלים הם . ומי' גיר' ירוי תמיוה בעיני
 דקא' הרי בתולה מן הכנעאין יש לה קנס ועוד הא התם
 בירו' פ"ק דכתובות צ"ג וג' מקומות אלי' כשרה שכתארסי'
 וכתגרשה יש לה קנס תניא הא מן הכנעאין אין לה קנס
 ולא מאתים ולעכין המשוטדת אם ילדה בן לישראל פוטר
 את אשת אביו מן היבום דהתנן כל שיש לו בן מ"מ פוטר
 את אשת אביו מן היבום חוץ מי שיש לו מן השפחה ומן
 הככרית ושפחה וככרית מפקי' להו פרק ביבד מדמעטינהו
 רחמנה אשת אביך מי שיש לאביך רשות בה פרט לשפחה
 וככרית שאינו צנות הויה ואיסות והאי הא לית להו צנת
 הויה ואיסות :

שאלה קמ"ג
 האומר לאשתו הרי זה גטך
 ע"מ שלא תלכי לבית אביך
 לעולם או שלא תשתי יין
 לעולם דאין זה כריתות דחושטין שמא תלך או שמא תשתי
 אם כשבע' ע"ד רבי' שלא תלך ושלא תשתי מהו שחיה
 מותרת לינשא לרבי יהודה דאמר דבאסורה מזדהר איכיש
 מ"ד אקרי שהזמן רב ולא יכלה לאסורי' תנידא ביה :

תשובה חורפי' גרם ליה למר להאי גברא דלא
 עיין בה דתנא לא תלכי לבית אביך לעול'
 ולא תשתי יין לעולם אפי' אם יבא אליהו ויאמ' שלא תלך
 ולא תשתי אין בכך כלום דטעמא דתנא' אלו אינו מסום
 חשש דשמא תעביר ותלך ותשח א' משום דלעולם אגיד'
 ביה מקמת תנאו ואין זה כריתות ואלו אמר לה ע"מ שלא
 תשתי

השתייך מכאן ועד חמשה עשר ואפילו היה חמשה עשר
 ברייתות וכן ככ' ימי חיי פלו' ואפילו היא זקנה והוא ילד הרי
 זה גט ועכ"ל התנאי באיזה מתירי' אות' ליכנס מיד ואין
 חוששין לבטול התנאי ובאיזה חוששין הדברים עתיקים
 וידעתי כי לא כעלם ממך ואפשר שכל תנאי שהוא בקיום
 מעשה כגון ע"מ שתחני לי מאתים זוז או שתעשו כן הרי זו
 אסורה ליכנסא עד שתקיים דחוששים שמה לא תקיימו
 וכמלא גט בטל ובכיה ממזרים אבל בבטול מעשה כגון
 ע"מ שלא תלכי מכאן ועד זמן פלוני או ע"מ שלא תשתייך
 כל ימי חיי פלוני הרי זו מותרת ליכנס מיד ואין חוששין שמה
 תבטל התנאי תלויין בהלכות מרובות ואין זה מקומן :

שאלה קמ"ד

איש שקדש אלמנה והעידו
 העדים שהאלמנה חזעה
 אותו לקדשה והסיב הוא
 אין לי טבעת ואמר' לו בתי האלמנה הרי לך טבעת לקח
 הטבעת וקדשה בו והאלמנה בופרת בכל זה ונסתפקו
 אפילו לדברי העדים אם כחוס לקדושין ביון שאין הטבעת
 שלו ומת' ל שפחוס לקדושין אם מתה האשה ולא נשאת לו
 אם האיש זוכה בירושתה אם לאו :

תשובה

הנני מסיב על ראשון ראשון ואומר שאין
 האיש זוכה בירושת האשה מן הארוסין
 שהרי שנינו פרק כערה לעלם היא בדרשות האבועה
 שתכנס לרשות הצעל לנשואין וחמיה הלך האב עם שלותי
 הצעל או שהלכו שלותי האב עם שלותי הצעל והייתה לו
 חלר בדרך ונכנסה עמו ללון אע"פ שכתובה בבית בעלה
 מתה אביה ונרשה וטעמא פ' רשו בירו' דירושת האשה
 בקרוב בשר תלא רחמנא דבתיב הקרוב וירש אותה והלכך
 בזו אין לחוס לרוסה אבל לרשה בעל' מא' בלגט מיני
 רואה דשמה טבעת זו בנותנה נתנה לו הצד ושלם הוא
 וע"מ להקזירה כתב' לנו אע"פ שמתפר לומר דמן הסתם
 דכלמה שיש ביד האשה מתכשיטי' וכיוצא בהן של בעלה
 ואין לה רשות בהן ליתמו לאחרים מפל מקום מידי
 ספק אינו יולא ובלכך לדברי העדים הרי היא מקודשת
 ולכל השמות ספק מקודשת ולריב הגט :

שאלה קמ"ה

מה נט' שכתוב בו תרוכית בו'
 תרוכית במקום תרוכית וכ'
 בחיוב בו לחכמה במקום
 להחכמה : וכן יש בו אות אחת שאין קלף מקיף אותה
 היפכל הגט על כן או לא :

תשובה

כבר ראית מה שכתבתי אני בשם הנאון
 ו"ל ומשן של גדולים הרמב"ם שכל אות
 שדקדוקים שאמר פרץ קצורם לכתוב כן ולא לכתוב כן

הגט או שזוה הצעל לסופר לכתוב כן דהשת' יש לחוש
 שמה בכונה כהצ' כן בדי לפוסלו הא' לאו הכי טעות סופר
 הוא ואין לחוש כ"ס בחסרון ה' להחכס' דאפילו חסר כל
 התיבה איני רואה בזה פסול שהרי יש בו והרי את מותרת
 לכל אדם וכשאומר בכותב טופסי גיטין שלריך לשייר עם
 האיש ושם האשה ואמר שמאל שלריך לשייר אף מקום
 הרי את מותרת לכל אדם לא אמרו ונריך לשייר מקום
 להחכס' לכל גבר גם לא היית' ההקפד' עם בלהחכס'
 תלא בין ה' לא' שלא לכתוב לאתגסבא דמשמ' לא חכסוב
 וא"ה אין חב פוסלין תלא כשבא הצעל וערער גם באות
 דבוק' איני רואה כ"כ הקפדה לא שטוב לזהר לכתחלה
 ואף ממה שאמר עם גבי בין שטה לטטה מה דאקשי'
 ותפוק דספר אחד אמר רסמכא ולא שגיב ולא שלטה
 ספרים : ופרקי' לא לריב' דמעריב משמע ממצטן של
 דברים דמעריב כגון שדבוקו אזהיות של מטה באות ות
 של מעלה כגון כואר הלמ' דשדבוק למעלה או רגל הקו"ף
 שורד למטה באזהיות שלמטה וא"ה כשר' ומה ששאלת
 אם יש תקנה בהקזר' השליח לסופר ויכתוב לו אחר דבר
 ברור הוא שיכול לעשות כן והסופר יכתוב לו אחר כת קנו
 ולא לכתוב פסול או מסופק והראיה מנפאתה וטפאתה
 והשליח יתן שניהם לאשה שאם יתן השני לבד שמה
 הראשון כשר והוא לא בעשה שליח על השני לא על
 הראשון וגם העדים והסופר לא בלטו לכתוב ולהעיד על
 השני לא על הראשון שהוא כשר לא יתן השליח שניהם
 למטה ושחתגורם בראשון אם הוא כשר או בשני אם אין
 הראשון כשר ולא אמרתיוזה לא בשעשה הצעל שליח
 על גט סחם אבל אם עשה שליח על גט זה הראשון שוב
 אין לו לסופר ולא לעדים לכתוב גט אחר ולא לשליח ג"כ
 להוליד להגט אחר לא אם כן מדעת בעלה :

שאלה קמ"ו

לרב אפסי ראובן בשא אשה
 במדינה אחת והגית ענוכה
 במדינה אחרת והראשונה
 הרשת לאחיה להביא לה גט והצויה לה גטה וכחיו לה
 בעדי מסירה אחר זמן באדראובן ורובה לחזור עם אשתו
 ואמר שהגט מוזיף הוא ומעולם לא לזה לכותש והנה הגט
 יולא מתחתיד האשה לא שלא נתקיים בחותמו ועדי
 מסירה אימרום שבפניהם מסרו לה ע"מ שהיה שליח
 לחותו הורה אחד מהתלמידים שהגט בטל ורשייתו ממה
 שזכינו פרק האשה שאמר התקבל לי גטי לריכה שני כתי
 עדים וכו' ועוד שלא נתקיים בחותמו ואפילו נתקיים
 ביון שלא כתב' לא לה ולא לעדי מסירה ממי קבלוהשליח
 אם שיד הצעל או שיד שלוחו אע"פ שיל' מתח' דה בטל בג'
 וב"ש

שאלות

ותשובות

לו הבעל הגט אלא ע"ל שהיה שנית האשה והבעל בכל זה
 טוען ואומר שהגט מזוייף וכפה תלמיד זה לכתוב גט אחר
 וחלק עליו תלמיד אחר שכל גט שנמסר לאשה בעדי
 מסירה ויולא מתחת ידה ואפילו נתקיים בחותמו כשר כיון
 שהגיע לידה מיד שלוחה - או מיד שלוחו דומיא דהמביא
 ממ"ה לריך שיאמר בפ"כ ובפ"כ ואתמר לשם בפני פמה
 כותנו לה בפני שנים ואמר שזו המסכה סתם ל"ש להולכה
 ול"ש לקבלה כיון שנמסר לה בעדי מסירה אין לריך קיום
 וראיה שאמר שצריכה שם שכיכתו עדים לאו דסמכ' היא
 אותה פטטה מחולקת עם המסכה של המביא גט שאמר
 ששומכים על הסלית שאמר בפ"כ ובפ"כ ואין לריך עדי
 קיום אחרים שיאמרו בפניו קבל וקרע ואחר שילא הגט
 מתחת ידה אין בדברי הבעל ממש : ועוד אם אהה
 מלרי' אחר תוליא לעז על גיטין הראשונים השיב התלמיד
 המבטל הגט שאע"פי שהגט יולא מתחת ידה אם לא
 נתקיים בחותמו פשוט ואין עדי המסירה מועילים אלא
 בנתינת הבעל! מידו או מיד שליחו או מיד בעל לשלוחה
 בעדי מסירה או מיד שלוחו לשלוחה אבל מיד שלוחה לא
 אם אין עדים שיאמרו בפניו ל"ש יולא הגט מיד הסלית
 או מיד האשה דברי השאלה אריכות השאר ללא לורך
 ועיקר :

תשובה

עמדנו על שאלה זו ואמרנו וראינו דברי מי
 שאמר שהגט בטל שהרי דברים נכוחים
 אע"פ שמקלת ראיות שהביא על בטולו אינה נכוחות אלא
 שהגט מכל מקום בטל וזה שהורה שהגט כשר דברי הבל
 הם ואינם ראויים להשיב עליהם וזה שאמר שהגט בטל
 משום שא' שלא כתבתיו ולא נתתיו מזוייף הוא טענה היא
 מפני שלא נתקיים בחותמו שאין השלים כאמן אלא
 כשהבעל מודה שכתבו אלא שכתבו לשלית' בחורת פקדון
 אבל אם כפר בגט לגמרי ואמר לא כתבתיו אין אותו גט
 מתקיים אלא או בעדי מסירה או בעדי חתימה לפי
 שהקבלן ידו כיד האשה שהרשתהו וכסם שאם טען
 הבעל עליה שהגט מזוייף לריכה או עדי חתימה או עדי
 מסירה כך שלוחה וכסם שאם הודה הבעל שכתב הגט
 אבל טען שלא כתבו לה אין הבעל כאמן : וראיה לדבר
 שהאשה כאמנה בכך יוחר מן האים זה שאמרו ומודה
 רב הונא דאי אמרה קמיה דידי יהבה לגרוסין מהימנא
 מנו לאבעי' אמר' לדידי' יהבא כסליה' והראיה שאם
 הבעל כפר בעקר הגט מעקרו אע"פ שיולא מתחת ידה
 לריך עדי מסירה או עדי חתימה הוא מה שאמר שאין
 העדים מוחמים על הגט אלא מפני תקון העולם וזמנין
 דמיתו עדי מסירה א"כ זמנין דאזיל למ"ה והלריפו עדי
 חתימה שיהיו עדי מסירה וכיון שכתברו ראיות או באשה

אדם כמותו וזה שאמרה המסנה ^{לשם} שהיא זוכה לה ושלוחו של
 לי גטי לריכה שני כתי עדים שנים שיאמרו בפניו אמר'
 ושנים שיאמרו בפניו קבל וקרע והשנים שיאמרו בפניו
 אמרה מכל מקום לריכים אנו להם אבל השנים שיאמרו
 בפניו קבל וקרע אין אנו לריכים אלא מפני שאמרו וקרע
 אבל אם הגט קיים ומלוי בידה קבלו לא היינו לריכים
 להם כשם שאין אשה לריכה עדי מסירה כשהגט יולא
 מתחת ידה או יודה הבעל שכתבו כך אין שלוחה לריך
 קיום עדים וכבר ביררנו דרך למעלה בראיות ואמרו
 בשלים בעל אומר לפקדון ושליש אומר לגרוסין רב חסדא
 אי שלים כאמן והלכתא ברב חסדא ואע"פ שרב חסדא
 תלמיד הוא לגבי רב הונא הלכתא ברב חסדא וזו האשה
 שיולא הגט מתחת ידה ובעדים שהגיעו אותו לידה מעידי'
 ששלוחה ששלחה לקבלו כתבו להם למוסרו אליה או אותו
 גט נתקיים בחותמו לא היינו מוססין לדברי הבעל שא'
 שהוא מזוייף אלא הסלית היה כאמן שיליאת הגט מתחת
 יד האשה כי ליאתו מתחת יד שלוחה אבל כיון שבעל
 כופר בפתיבת הגט לגמרי ולא נתקיים בחותמו הרי
 זה גט בטל וזה שהורה כדין הורה אלא שהראיות אינן
 נכוחות והלכתא כוותיה ולא מטעמיה :

שאלה

קמו עוד כשא לרב אפס מי שאומי
 לאשתו הרי זה גיטך מעכשיו
 אם לא באתי מכאן ועד י"ב
 חדש היאך כחן יפה שיחננו לה בפני עדי מסירה וישאר
 תחת ידה או ימסור אותו לשלים עם התכאי מפני שראיתי
 גאון אחד שאומר מוטב שימסור אותו לה כדי שלא יוכל
 לבטלוויש לחוש כמי אם נתנו לה שתוליא אותו בחוד
 הזמן בצ"ד אחר ויתקיים בחותמו ותכשא בו ויהיה הולד
 ממזר והולכנו לדעת רבי' וכן אם כותנו לה בעדי מסיר'
 ימסור בתנאי לשלים או ישאר אלל בעל או יכתוב
 התכאי אקורי הגט ואם בא הבעל תוך הזמן לריך קדושין
 לרוחא דמלתא :

תשובה

זה שאמר גאון שמוטב שימסור אותו לה
 סמוך עליו שהיא אמת שאם אמ' לה ומסרו
 מעכשיו אינו יכול לבטל ואם מסרו לשלים יכול הוא לבטלו
 ותשאר ענוכ' ואין לחוש שמה תכשא בו בתוך הזמן ללא
 חליפ' כולי' האי ועוד שיש לה בדבר הפסד שתכלא מזה
 ומזה ואין לה כתובה לא על זה ולא על זה והולד ממזר
 מזה ומזה דומיא דמה שאמר הסם מלוה גופיה לא שביק
 סבר שמעי בי רבנן ומפסדי לי ומוטב שימסור התכאי
 אלל הבעל שאם תנשא תוך הזמן יערער בו אבל אין
 רשף

רשאי שכתו' התכאי צנט עלמו בתחתיתו או באחריו מסוס
דאי כתבו צנט ה"ל לבעל זכיה בניה וכו' אין זה כריחות
ואם בא הצעל תוך הזמן אין לריך קדושין לפי שלא
כתרסה ממכו שהנט בטל צבואו ואפילו ריח הנט אין בו
וזה שאמרו אפילו כתבו לה על התכאי ולא נעשה התנאי
לא פסלה מן הכהונה :

שאלה

קמח לרשב"א השאלה הזאת
שאלה ה"ר יצחק ממארכיא
בהיותו דר עס המביא גט
מ"ה ואמר בפני ככתב וצפ"ג וכתקיים בחותמיו אלא
שעס האשה אשכר אלא וברי"ם קטכה אין בגט כמות' רק
רי"ם ואם כל זה נגה גדול מזה ובמלאת צנט וו"ן גדולת
כזאת ואחרות קטנות וצבואו לפני צ"ד שחנן אחריו כערי"ג
וקטנים וקראוהו וי"ו ולכן דמיה לפסול לכוף ימי' קראו
אכסים אחרים ופלקו והביאו מאכסי הארץ שגט בא משם
ואחד מהם צר"ם ואמרו כיון שבאותה הארץ נקרא ברי"ם
כשר ללא גרע צר"ם מכתיבת גוים ומהם אמרו שאפילו
היה טעות צסם כיון שגופו של גט הרי את מותרת לכל
אדם כתוב כדין כשר שהרי בראשונה היה מסכה
שמו ושמה :

תשובה

למורי הרב שפסיל ואם כשאת הולך ממור
והמכשירים בכמה משניות מפורש שהתירו
הערוה שמסנה שלמה שנינו שכה שמו ושמה וכו' פסול :
ופ' התקבל גבי הה"י דהוי קרו שמה נפאת' וכו' אטו פוספ'
א' להו דליכתבו ומה שאמר דלא גרע מכתבת הגוי' אין
הכדון דומה לראיה שבכל מקום קוריי שמו ושמה כד ו
צלי שנוי אבל בכאן קוריי אותו בשמוי ואע"פ שכרא' שאם
גרסה במקום שכתי' שם הנט מנורסת אם היה שם נקרא
ברי"ם במקום שנקרא בשמוי פסול דומה למה ששנינו
בראשונה היה משנה שמו ושמה עד שבאר"ג ותקן סיהיו
בגתצין איש פלו' וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש
לה ופירו' המשנה כך הוא בראשונה וכו' כ"ל הרי שהיה
ביהודי ושמו יוסף ואשתו שרה הלך בגליל וקראו שמו יוחנן
ולאשתו רבקה חזרה אשתו ליהודה והוא כשאר בגליל
ושלח גטה ביהודה בשמו ושמה שבגליל שלא היו רגילין
לכתוב שם אלא שם שבמקום הכתיבה הרי שהיה משנה
שמו ושמה שעקר השם הוא שבמקום הגרושין ע"כ תקן
ר"ג סיהיה כותב כל שם שיש לו במקום הכתיבה ומקום
הגרושין ושלא כפי' . הצ"ד טועין וה"כ כיון שבמקום
הגירושין נקרא בשמוי פסול . ועוד שאמרת' שלא כמלא
מן הארץ ההיא שקרא' ברי"ם אלא אחר ועוד שהיו צנט
ווי"ן ואיך אפשר סיהיה מקום שיעשו רי"ם ווי"ן שוין ובטלה
דעתו אלל כל אדם ועוד שלא היה להם להוליא אחר
שדמיהו אחריו לפסול ובדא' חכם שאמר אין חברו רשאי

להחיר במלת ז' דחליא בסברא וכו"ם שהורה כדין וכהלכה
סוף דבר אם נעשה מעשה והותר' ליכשא מכוער הדבר
וחלא והולך ממור ואוי לעינים שכך רואות ולאזנים שכך
סומעות שיקומו אנשי' טועי' בדבר משכ' ויורו בעניין גטין
וקדושין ואו"ל כל שי שאין יודע צטיב גיטין וקדושין לא
יהיה לו עסק עמהם ומרוב חולשת מו' הרב לא יכול
לחתום אך אלה הדברים ילאו מפיו ואלו' יגדל ואלו' תורת'
ירב' כנפשו וכנפ' שמח ועלו באהבהך הכותב צמלו' מו'
הרב אברהם צ"ר משה לקיים הכתוב לעיל שהם דברי
אדו' אבי מחמתי שמי פה יהודה צ"ר שלמה צ"ר אברהם
ז"ל ה"ה בן אדרת ואו היה הרב חולה הרבה ובאותו שבוע
כתבקם בישיבה של משלה ואחר זאת השאלה לא השיב
לשום אדם והייתה נפש אדו' לרורה בלרור החיים :
עוד משמו שאין כותצין שם האיש או האשה צפני שטיין לא
בשטה אחת וראיה מיהא דא' פרק אלו טרפות לשם אחד
כגון כדר לעומר בחדו שטה פסקי' ליה צפני שטיין לא
פסקיין ליה אלמא אי איפסק' לא מקריא כתיב' ובגט
כתיב וכחצ לה :

תשובות שאלות

בענייני איסור והיתר באקורי מאכלות ויין נסך ודין חמץ
בפסק וערלה וכלאי הכרס וטבל ומדס וכל שוילא בזה
אקצן הכל ביחד בע"ה :
קמח שפתוח אלו הקטיו' לנו
אם דיכן בעבד ערל אחד
קטיו' למעש' ידיהם ואם

שאלה

הם צכלל גזירותיהם :
תשובה לא כתברר מלשון השאלה לאיזה עניין
אתה שואל אם לעניין שבית' אתה אומר
כלו שנסיה מלווין על שביתתו במלאכת' הרי אלו ודאי
צכלל . ואסורי' במלאכת ישראל כעבד ערל אע"פ שיש
מרו"ל שסבורי' לומר צכלל עבד ערל שאין אלו מלווין על
שביתתו אלא"כ הוא עבד חושב כלומ' שקבל עליו ז' מלות
צכי נח ויש להם על מה שישמוכו במסכת כריתות אלא
שאין דעתי כוטה כן אלא כל העבדים הערלים שלנו צכלל
שביתת מלאכה ואין זה מקום אריכות לפי שלא באה
שאלתך על זה ואם עקר שאלתך לומר אם אלו מזהירים
על צסוליה' . ואם הם צכלל גזירות שגזרו חכמים על
הגוים צוודאי הרי הן צכלל ציין של ישראל ובצבמותיהן
ובכלל כל הגזירות אלא שיש מרצו' כ"כ שעמפו על צסולי
העבדים והשקות שלנו להפיר ומתנים טעם לדבריהם
שאין אשור הבסול אלא מנזירת חתנות ואין גזירת חתנות
וקרוב הדעת בהן אלא צפני שעושה מרלונו מאהבת ישראל
ואלו

ואלו עושין בין ירלו בין לא ירלו ואין קירוב הדעה בזה ולא
דזירת חתונה ומ"מ אין דבריהם מחוורין בעינינו ואין לנו
שומכין על זה אלא בנהגין אבן אסור בבטוליהם ואפילו
בדיעבד :

שאלה

קנ חטין שמלאו בהם גרעיות
שנאכלו קלחם ע"י עכברים
מותרים בפסח אם באמר
דדוקא לועם חטין אמרו שבאים לידי חמוץ אבל עכבר אין
דרבו בכך אלא טוּשך החטה מלך אחד ומשאר השאר
ודבר מועט הוא ולא נחוש לתערובת אותם חטין בין
דאסור תערובת במשהו או אינו אלא מדרבנן דוולאי ליבא
בתערובתו כזית בבדי אכילת פרס :

תשובה

מסתברא שאין בזה משום חמוץ אלא
אמרו אלא באדם הלועם חטים אבל
בנשיכת העכברים אין בו משום חמוץ שאלו בן לא מלינו
חטין מותרים בפסח שאין לך כל מגורה ומגורה שלא
אכלו ממנו עכברים ועוד שאפילו תאמר שלחות הפה של
עכברים מביאה לידי חמוץ כלע"פ האדם מ"מ אנו רואין
אותה שאינה מתבקע' אפילו על פי הדיב במר עוקבא
ולשון שאינו מבוקעין כדעת שמואל ואפילו אדם בכיולא
בזה הכוּשך בנרגיר בשניו אין בזה משום חמוץ שכיולא
בזה אין בא לידי חמוץ לעולם וכ"ש במעשה זה שאמרת'
שאין בו אלא מעט בתוך הרבה ואי אפשר לבא בו לידי
אסור דהורייחא וה"ל לכל היותר ספק דרבנן ובדרבנן
בכיולא בזה עושין מעשה ואת"ב שומלים :

שאלה

קנא חמוץ פנו' שנתערב במזהו
בפסח והוא בעין אם נחמיר
עליו בין שאסרו במשהו
אם לאו :

תשובה

לא נתדרר לי פגם זה שאמרת מהו אם
הוא פגם גמור - כמו פת שעפשה וילא
מתורת אוכל עפרא בעלמא הוא ולא אסרה תורה עפרא
בעלמא ולא סוף דבר משהו אלא אפילו מחלה על מחלה
או יותר אבל אם אינו פגם גמור אומר אומר תערובתו ואפילו
במשהו כדעת ר"י הזקן ז"ל לפי שכל שבמשהו ואינו מתחמ'
טעמו אין חלוק בין טעם לפגם לשאינו לפגם שהרי אין
הולכין בו אחר טעמו ודבר ברור הוא לפי דעת אע"פ
שמקלת סמרו"ל ב"כ חלוקים עליו וכמדומי לי שיש לו ראי'
מפורסת מפגומתא דרב ושמואל בקדרו' בפסח ומאוניא
דאחמר עליה בנמ' ואין מפרק לחכם ולעניין דבר שיש לו
מתירין שהדבר ברור אלא באמר אפילו באלף לא בטיל
אלא ביערב במינו כדאיתא בירו' דגדרים ובמס' שביע' ת
תמתי על הרמז"ס ז"ל שתלם אותו בסברתו וכת' בלש

כראה לי אפי' כי לפי שמלא לרי"ף ז"ל שאמר אפילו
מין שאין במינו בפרק ג"ה דכתב שם פלוגתא דרב ולוי
דפי' כיכר גולין דריחא מלת' היא או לא מלחא היא ואמר
דהא דחני רב כהנא פת שאפאי עם ללי אסר לאוכלה
בביתא לא ברב בלמוד שייכי אלא אפילו ללוי בין דאפשר
לאכלה בלא כותח ויש לרי"ף ז"ל ראי' מפרק מסילין דהבן
התם וכן תשה שפאלה מתברתה תכלין ומים ומלח
לעיסתה הרי אלו כרגלי שניהם ואקשי' עליה בנמ' ולבטיל
מים ומלח לנבי עסה ופריק רב אשי משום דהוי דבר שיש
בו מתירין ואפילו באלף לא בטיל אלא באמר אפילו בשאין מינו
אמר דהא תכלין בקדירה ומים ומלח לנבי עסה אינו
מינו ולא בטלי ומפני מה שמלא לרי"ף ז"ל ויש סער
לדבריו מיהא דרב אפי' לא ראה שיהא ההיא ברית ומאי
דאחמר בירו' ראי' מוכחת וע"כ כשראה הוא להכריח כן
תלה הדבר בהכרע הדעת ולא בהכרת וא"ת א"כ איך
הכית הרב ז"ל הא דרב אפי' ואנו גם כן היאך נכית אותי
ז"ל דמים ומלח לנבי עיסה במין אחד דאין עסה בלא
מים ולא יאכל תפל מצלי מלח וכן הדין בתכלין בקדירה
ז"ל בתכלין הוי טעמא כדרבא דאמר תכלין לטעמא
עבידי וטעמא לא בטיל ועל זה סמך הרי"ף ז"ל לפסוק
ומה שאלת מר להעמיד על דעתי במה שנתלקו אבות
העולם אם ערוי ככלי ראשון אם לאו ובחלקו גם באותה
לגיר' ירו' שבמ' פרה ובפ"ק דמעשרות דעתי מטה כדברי
ר"מ ורי"ף ז"ל וגם הרבה מגדולי המורי' שאמרו דערוי
בכלי ראשון ויש לי ראי' מיורה דמר עוקבא למא לי
גדנפא ומאי חכמתו' ליעדיה עליה מים רוחמי' מצלי
דאשון כבר כתבתי הירו' ופי' - וכן מחלוקת של ראשונים
ב"ב בתורת הבית מקלתו של דברים בשער הראשון כל בית
התערובת ומתחלתו עוד בשער הרביעי בהכשר כלים
ומה שכחתי בהכשר המחבת שמטבני' בו צער ודנים
שכריב' לייבון חפני שתמישו ע"י האור ובסמן מועט זה"ל
באסכלא ואמר מר א"כ הכבליים גריבים לבון אפי' אומר
שכן האמת אלו היו טעין פניו בסומן אבל אנו רואין אותו
בכלי מותר שאין טעין מלא בסמן ואין ח ששיין לטיבת
סומן מפני שכי דברים האחד מפני שהסמן יותר בזול
מסומן הקויר ובאות ששני' שאמר בביתא ועוד שאסור
להם בתענית ועיבוי' ועוד בר מדין שהסומן משחיר
פני הלחמני' שנתשים בו כמו שכתב בירושלמי שאין
סגעינן אלא במים לא בשאר משקין ומה היא דמי' ולא
במווג כן היה אומר הרמז"ן ז"ל והוא היה סבור שחדשה
ומאותה ראייה ממש ועוד היה אומר לנו שאר משקים
מצליעין ולא מפליטי' והמים מפליטים ולא מצליעין
וע"כ היה אומר לנו דמ' חר' להנשיל אפילו כלי צ"י אע"פ
שאין במים פ' כנגד כל הכלים אע"פ שר"י בעל התן
אמר'

אמר וילדות היית' בי זהעזתי פני צוודנתי לפניו וזאת
היתה תשובתי א"כ אמרתי בשר נבלה שגפלא תוך יורה
רוחחת עם מים ואין במים ס' לא חסר וכף שכער זה
לא חסר השיב הרב הסומן בעלמו הוא שכבלע מעלמו
אמרתי א"כ מה הועלתי שאף כשאחה מנע' לכלי ב"י כי
ניית הדר בלע פליט' עלמו אמר איך אתה אומר כלי מדין
שלא אמרה תורה אלא קדרה ב"י כיצד הכשירוס אמרתי
יורה קטנה בתוך יורה גדולה ויורה גדולה בגלגפי כמר
עוקבא מו הסהו אותי עד למחר וסוף דבר לא תירץ
השובה מספקת להעמיד לי דבריו או גם על שאר המסקי'
אמרתי שהן מפליטי' ע"כ שהרי קנקני' שכתן גוי לתוכן
יון שנינו קנקני' של גוים ויון של ישראל כנום בהוכו אסור
בשתייה ואם איתא למה אסור והלא לא פלטו כלל מן
היון שבחוכו אלא אם היון מפליט היון הבלוע בתוכו כ"ס
אם בשל בהוכו יין ועוד שאם אתה אומר כן שאר משקין
מותר לבשלם בכלים אסורים והא ודאי לית' ואי מההיא
דה"כ במים ולא ביון ולא במי מזוג אדרבה מינה משמע
ליה אפכא מדגרי' בזבחים פרק דה חטאת ת"ר חטא' אין
לי לא חטאת שאר קדשי' מניין ת"ל קדש קדשי' יכול אפי'
תרומ' ת"ל אות' דברי רבי יהודה וכו' כדאי' התם ואקסיני'
ותרומה לא בעיא מריקי' ושטיפ' והתניא קדירה שבשל בה
בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בכ"ט בשל בה תרומה
לא יבשל בה חולין ואם בשל בכ"ט כו' דאף בלע של תרומ'
אובר עד שיגעיל ויוליא אח בלועו וא"כ אף היא בעיא
מריקי' ושטיפ' אמר אבוי לא לריכ' לכדמר במים ולא ביון
במים ולא במזוג והא אפי' ביון כלו' נבי קדשי' גזיר' הכתוב
הוא דלהוליא הבלע אפילו במזוג וביון וכן פרס' י"ז ל' והא
תרומה דאפילו ביון מזוג לא קפדינן אלא להגעיל אסור
הנבלע בו עכ"ל אלמא יין ומזוג מפל טי' הן ולעניין בטול
האסורי' שאמרת' לדעת רבו' הדרפתי' ז"ל לומר ד"ת מות'
לבטלו ולערבו בהיתר צידים לכתחלה ומדרבנן הוא
דאסור ואמרו שאין מבטל ומה שאמר בזרוע בשלה
והוא היתר הבא מכלל אסור הא בעלמא אסור ה"ק זהו
היתר הבא מכלל אסור דמלוא לבטלה אבל הראב"ד ז"ל
כתב דאסור לבטלו לכתחלה דבר תורה ומחלוקת תלויה
בהיא שמת' דזרוע בשלה בפי' ג"ה וכשנפל היתר לתוך
איסור אם הוא מאסורי דאורייתא או אפילו דרבנן ויש לו
עקר בדאורייתא אין מוסיפין עליו היתר כדי לבטלו ואם
עשה כן בשוגג מותר צמוזד אסור לו ולכל מי שעשה
בשבילו וכשאין לו עקר דאורייתא נראה שמוותר לערבו
ולבטל צידים ויש מחמירין גם צזו וכבון לחוש ולהחמיר
וכל פרטי דברים או וכל מה שיש עליהם מן הראיות או מן
השויות מגמרין ומגמר' דבני מערב' כבר כתבתי בארוכ'
בבית ג' משער התערובות לעיין מר הקם ומפס' יראה

דעת רז"ל • ומאי דכתב מר על מה דכתבתי אכי דאפילו
אליבא דרבי אליעזר ב"י לא סגו בחות' אחד עד דאיכא
מפתח וחוחס בשני חותמו' ואמרת שחמה המתמיה למה
לא סגו בחותם אחד ואמר דצמפתח או חות' קאי או' אכי
שחמה מן המתמיה כי ודאי עמד על ספר' וראה בעיניו
והרמבתי הדברים להראות פנים לזה ולזה מתוך הלכות
מרוכות מן הגמ' ומן הירושל' ואמר הכל הסכמ' לפסק זה
מתוך ראיות רבות ומוכרחו' ועוד מחלחא וארבעה קראי
מהלכות פסוקות מרז יהודת' ז"ל ומה"ג והרי"ף ז"ל והנה
צידך ספרי הארוך ירוש' הדורס מעל ספרי ויראנו והני'
רב דפסק כרבי אליעזר הוא ניהו האמור לריך חוחס
בתוך חוחס ומן הסתם אפילו ציד גוי קאי ולא ציד ישראל
משומד דוקא שהיה לו לפרס' ועוד דבירושלמי הביאו שהיא
פלוגתא דרב ושמואל נבי פלוגתא דר' אלעזר ורבנן ועוד
ראי' גדולה שבגדולות יש מדתנן פרק אין מעמידין אלו
דברים אסורים ואסורין אסור הנאה היון והחומץ של גוי'
שהיה תחלתו יין ואקסי' פשיט' משום דאחסיז פקע אסורי'
ופריק רב אסי הא קא משמע לן חומץ שלנו ציד גוי בעי
חותם בתוך חוחס אלמא חומץ הוא דלא בעינן הא ין
שלטו ציד גוי בעי חוחס בתוך חוחס ואליבא דהלכתא
קאי דאי לא לימא לא לריכא אלא אליבא דרבנן והרי"ף
ז"ל הביאה בהלכות דאלמא אפילו לרבי אלעזר לריכה וכל'
מה שיראה מתוך ההלכה בספר מזה כבר עמדתי עליו
וסלקתי כל יתדות הדרכים גם מה שכתבתי הפרס בין
קנקנים של חרס לקנקנים של עץ כבון ויורדי הים
המה ראו שמוליאין בין דף לדף מתחת הקבקים ורבנותיי
הלרפתים ז"ל כן אמרו וע"כ אכי כמכ' מלשחות שום יין
המופקד ציד גוי ואפילו בכלי חרס שגדרתי אכי בעלמא
בשביל זה וכל מה שכתבתי אכי בחתיפת אסור שנפלו
בחתי' כו' של היתר ונאסרו כלם מספק אם נפלה אקד
מהם לים או שנאבדה אקד מהם הותרו בלם שאכי אומר
הך דאסור גפלא מההיא דהתערובו' והחזקו דברי ממעשה
שעשו חכמי הדור ועוד פסקתי ביבם שאיח השוב ואין
ראוי להתכבד לפני האורחים ובטל צרוב וכן דכתי
מתוך הלכה דפרק הזהב ושאל מר בעופות שנפלאו
טריפות בא' מבני מעיים ולא כודע מאיזם מהם מה דינס
גם צזה ז"ל דהיא היא ואם הם ראויים להתכבד לפני
האורחים אינם בטלים בחתיכה הראוייה להתכבד
בעלמא ואם הם גדולים כאווזין וקמפים כלפריס שאין
ראויים להתכבד מפני גדלן או מפני קטנן אין בטלים
צרוב • ומה שאמרת בשם בעל החובת שלא אמר
חתיכה הראוי להתכבד אלא בדברים המופלגים במינן
כגון כבשים הבאים ממדינת הים וכרמזי צדן הלא
שמענו ואיו הסברא מקבלתו ופסטי הגמרא אינו כן •

שאלות

ותשובות

ומאי דכחזמר שלא כחצתי אכי דלא אמרה דג' חלקי מים
 וא' יין הוי יין וזיתר מכאן לא אלא צפורלכי או שמרים
 אצל כ"ן עלמו לא ואמרת שתמה המתמיה מההוא
 דהמלכיע ואמרת אולי דעתי להפריש בין תמד שאין
 השמרים חוקים כ"ן שמעורב במים עם היין ובין היין
 שאין שום דבר אחר מעורב כי אין לשם שום לרוף אכי
 כבר כתבתי מחוך אותה הלכה שצפרק המוכר פירוש
 שכל שיש בו יתר מעל חלתא מ"א לא חמרא הוא ואח"כ
 אמרתי בשם אחרים דלענין יין נסך דוקא דמתמיד
 אמרי' הא במי שאין יין מחלתו לא אלא כל שיש בו
 טעם ומראה יין יין גמור מקרי ויין גמור הוא ולא קיוה'
 דההיא דהמתמד בדעייל חלתא ואפיק חלתא ופלגא
 אמרי' מי סברת חמרא הוא קיוה' הוא דכל דעייל חלתא
 ולא כפיק מרבעה בידוע שאין יין אלא עלירת השמרים
 ולאו חמרא הוא והאי טעמא דאית ליה קיוהא בעלמא
 הוא אצל כשיש בו יין גמור שהיה מתחלתו יין לא מקרי
 קיוהא וכדמחליף רבי יהודה בין מתמד בדפורלכי
 למתמד בדדוקא בדליתא פרת אלו עוברי' ולענין יין
 פסך מים' כל שהיה מתחלתו יין מקרי ויש בו טעם
 יין כסך וכן בדין שלא יטול ישראל וגוי הספל וישתו סניהם
 כל שיש בו מעט יותר מעל חד חלתא מ"א וצפרק
 המלכיע שאמרת לא ידעתי צפרק המלכיע דבר כנגד זה
 אולי מההיא דהמוליא קאמר' דחנן במוליא יין כדי
 מזינת הכוס וחכי עלה כדי מזינת כוס יפה ואמר מאי כוס
 יפה כוס של ברכה לריך רוצע רביעי' כדי שימזנו ויעמד
 על רביעיית' ומאי זו קושיא דאפילו אח"ל שאין ראוי
 לכוס של ברכה ואפילו אין מצרכים עליו בפ"ה כיון שיש
 לו טעם גמור של יין ומראה יין והגויים מנסכין אפילו
 מזוג וכדאמרן יין מזוג יש בו טעם גלוי ויש בו טעם יין
 כסך לא נקל עליו לשתותו עם הגוי כוס אחד אע"פ שיש
 בו קלח מים יותר מכדי מזיג' ודבר נכון אמר' ועוד דמנ"ל
 ב"ן גמור דכל שיש בו מעט מים יותר מכדי מזיגה שאין
 מצרכים עליו בפ"ה דאי מההיא דהמוליא דלמא כוס
 של ברכה שאני דבעינן כוס יפה וחשוב והיינו דקרי ליה
 כוס יפה וכדבעינן כמי חי עד ברכת המזון למאן דמפרש
 חי שאין מזוג ולריך כמי ליתן לחוכו מים מברכת הארץ
 ואילך וכל זה מתוך חשיבות ברכה וכן נמי שלא יהא
 פגום וכן יין שריפורע שאין אומרים עליו קדוש היום
 ואפשר דאין מביאין פמכו כוס של ברכה פגום הקריבהו
 כא לפחתך ומצרכין עליו בפ"ה וכן מנולה שעברו במסנכי
 וכן עשו מעל' בכוס של קדוש דהרי אמר חידן דאין אומר
 עליו קדוש היום ואע"כ דאמר רבא כל חמרא דלא דרי
 על חד חלתא מ"י לאו חמרא הוא ולא כלל הוא דלא הני
 חמרא לכל מילי אלא לומר שאין חשוב ובמתמיד לאו

חמרא הוא מפילו לצרך עליו בפ"ה דקיוהא בעלמא הוא
 וכמי שהיה מהחלוח אי דרי טפי מחלת מ"א על חד אין זה
 כוס יפה לברכה ולקדוש הא לצרך עליו בפ"ה אפשר
 למצרכין ודכוותא אמר רבא בהדיא חורין דבעא מיניה
 רב ככא חמוה דרב משרשי' מרבא חמר חורין מהו
 כלומר מהו לומר עליו קדוש היום ואהדר לי אל תרש יין
 כי יתאדם כלו' שאין אדום אין קרוי יין דכי יתאדם קרוי
 יין ולענין בפ"ה לא הוא אלא שאין יין חשוב לקדוש היום
 ומ"מ אפילו את"ל דאין מצרכין עליו בפ"ה אלא על מזיגה
 א"ס לענין יין נסך דאוי הוא לאסור אותו כדבר מקלפת
 ראשונים ז"ל שאסרוהו משום חמרא ל"ן נסך ויותר מזה
 אסר הראב"ד ז"ל בחשובה שהוא אסר ב"ן נסך אפילו
 בתמד ואפי' שלישי משום חמרא ד"ן נסך ואע"כ ש"ס שיש
 מקו' ע"ן בדבריו אלו מדבריו ש"מ חמירי' במזוג לענין
 יין נסך אפי' במקום שאין חשוב יין לענין ברכה ומה
 שכחבת מההיא דהתקדשתם אלו מים ראשונים והייחוס
 קדושים אלו מים אחרוני' וכו' וחירת דאי מההיא ש"ס
 דהחם למצרך לחוד ומשום ברכה ולא הבנתי לפי קולר
 הלשון ההיא ברכה אי ברכת מים אחרונים הרבה בתנו
 שאין מצרך זה תורף דבר מר' ואני אומר כי מדברים
 אלו ומקלפת דברי' אחרים' שבאו בקונטרסך כ"ל שלא
 עמדת על קצורי באורך שאלו בא לידך היתה כוונתי
 מחבירתך שם כתבתי הדברים בארוכה ועל מים
 אחרוני' אמרתי כדברי מקלפת הגאון וכדברי הראב"ד ז"ל
 ולא כדברי הרמב"ם ז"ל ומה שקראו אחרונים חוב' ולומר
 שאין טעוין ברכ' היינו דוק' לכל המסובין שאין לא משו'
 שמירה של מלח סדוק' אצל המצרך על כוס של ברכה
 אותו לריך לרחוק ידיו הייתה קדושים ולא טעו' ברכה
 ומצרך על רחיקת ידים ודוקא דבר שאין מזוג' אצל דבר
 מזוג אמר בשם שכהן מזוגה פסל לעבוד' כן יד'י
 מזוגהמו' פסולות לברכה ואף הר"ם ז"ל כתב עליו הרב ז"ל
 בהשגו' ואמרתי אכי שכן הדברים מוכרעי' במקומן שלא
 כאמרו שם ברכה לא מחמ' ברכ' דא' רב יהוד' א' רב ואמ'
 לה במתניתא תכא והתקדשת' או מים ראשונים והייחוס
 קדושים או מים אחרוני' כי קול' זה שמן ערב אכי ה' אקוס
 זו ברכ' ומה שכתב הרמב"ן ז"ל דברכ' כ"י עובר לעשיית'
 כשאר מלות וכת' מר תמה אכי על זה אמר מזוגהמו' פסולי'
 לברכ' כ"ש מטונפות ע"כ ואני אומר כי דברי הרב ככוני'
 ומה שאמר ידים מזוגהמו' פסולות לברכה לא אמרו אלא
 לברכת המזון ולמי פגום הכוס לברכה הא לברכו' דעלמ'
 לא אמרו אדם מעולם ואדרבא אמרו הכוטל ידיו לפירות
 הרי זה מגסי הרוח וכן אמרו דברים הצאי' בתוך הסעודה
 שלא מחמת הסעודה טעוין ברכה לפניהם ולא לאחריה'
 ולאחר שהעודה טעוין לפניהם ולאחריהם ולא שיהיה

לריך

לרדך לרחוק ידיו לאפילו בין חבטיל לחבטיל השותף אל"כ
 בין חבטיל לנביכה וסתם ידים כשרות לזכרה ולתלמוד
 חזרה ואלו משייפות כגון בבית הכסא או בדברים
 אחרים כדרך לסוף כמו שאמר בטבילת גר ובכד שפלטת
 ש"י ואם ר"ל מקנת ידיו בלירות מ"כ בכלי שאין ראוי
 לכטילה ה"כ בפחות מדביעי' ומברך ואח"כ נוטל ידיו ומ"מ
 לא ראינו עכשיו איש כזהר לדבר זה ואפשר לביון לרדך
 לנגב ידיו כל שלא נגב הרי זה עובר לעשייתן : ולענין
 מה שאמרת בההיא דמסכת ידים בחבית מוטה לבסוף
 סוגי' דתלמודא פרבי יוסי בשני אלו אני פסקתי בשתייהן
 כת"ק דרבי יוסי חדא דסתם לן וק"ל כסתם מחנית :
 ועוד מדבעי רב אשי מאמימר פרק כל הנפר קפדיתו
 אמכא קפדיתו אשיעורי קפדיתו אחזות' ולא קא' קפדיתו
 אכח נצרא שהרי יותר ראוי להסתפק מפני מחלוקת ת"ק
 וכן נראה גם כן דעת רב אחאי והרב בעל הפלכות :
 שהחיר לסכסוך הידים בחוך הכלי וההיא דארית' דלמי
 כבר תרלתיה אני בחבורי פסוס דאריתא לאו כלי הוא
 הראוי לפטילה וה"ק אי מקרב לנבי דוולא שהדולה שופך
 הרי הוא כאלו נוטל מכח האדם השופך ולא מן האריתא
 ועוד הרחבתי בו יותר שם בשער ד' של בית הקדושה
 והרמ"ב ז"ל שפסק כת"ק דק"ק ופסק בחבית מוטה על
 לדה כרבי יוסי גם אנו חסדו על דבריו כמוכס ולא
 מלאנו טעם לדבריו אלו : ולענין הוכה לכטילה
 שאמרת' בן האמת שלרדך כוכה הכוול או הכותן כת"ק
 דרבי יוסי וכמו ששני' בחו' דמסכ' ידי' דתנ' הכוול מחכוין
 וכותן אין מחכוין ידיו טהורות רבי יוסי אומר ידיו טמאות
 וק"ל כת"ק : ועוד כ"ל דההיא בריתא משבשת היא ללא
 כחלקו רבי יוסי בזה דתכן פרק קמ' דמס' ידי' הכל כשרי
 ליטול לידים אפילו חס"ו מניח חבית בין ברכיו ונוטל
 חבית מוטה על לדה ונוטל והקוף נוטל לידים רבי יוסי
 פוסל בשנים אלו אלמא בחס"ו מודה רבי יוסי וק"ל כמתני'
 ובריית' משבשת' היא ומ"מ למדנו ממנה דכונה של אחד
 מיה' בעינן : ועוד כ"ל ראה מההיא דפ' כל הבשר דא"ר
 נוטל אדם ידיו שחרית ומתכה אמא תכתי בעי : והא דתכן
 פ' ה' של מס' מכשירי' ומייתי לה צפי' השוחט הכוחט
 פירות לחוך אמת המים ופסט מי שידיו טמאות ונטלן ידיו
 טהורות ודייק מניכה צפי' השוחט ללא צעיכי פוכה בחולין
 כבר תרלת' דההיא לאדטהורות לאכילת קולין קא' אלא
 לכניעת קולין שבעשו על טהרת תרומה ומעת' מה
 ששאלת כשנוטל ידיו מן הגוי' ומסוס דגוי' אדעת' דנפסי'
 קא עביד אי מסוס כוכה כבר כתבאר דאין לרדך כוכה
 מהנוטל מחס"ו אלא שעדיין להסתפק בו לפי שעתא והו
 כוז וחפית בתוספי' דטהרות כל שאינו מטמא במשא כשר
 לכ"י אלא שדברים אלו לא באמרו אלא לקדשים ולתרומה
 אבל לחולין לא שא"כ אין לך עכשיו נוטל משום אדם

ואין לך מים ראויים לכטילה שכלם טמאי מחים הם
 לפחות והדולה אפילו לא נגע במים מטמא בו סת הכלי
 והכלי מטמא המים ומן הכל אדם נוטל לחולין בין מן
 הגוי' בין מן הנד' וזבין שלא החמירו באכילת קולין כולי האי
 וגם מה שאמרת' מהו להטביל צ"ע גוי זה לא שמעתי
 אבל כראי' הדברי' שמתר שלא אמר אלא לכ"י שהוא
 לאכילה שהחמירו בה מסוס שרך תרומה : ומה דמסתפק
 ליה מר בחברי' בין של סרלי' בין של נבל' שהערבנו בשל
 היתר מס ים להם בטול אס לאו דלמא כיון דאין להם
 שיעור אף אין להם בטול מ"ד אין להם שיעור אמרו אין
 להם בטול לא אמרו אומר אני כי בצרור יש להם בטול
 שלא אמר שיהא האדר שאין לו כזית או בעדש' חשיב יותר
 מן הבשר שיש בו שיעור וזה יש להם בטול : ולא עוד אלא
 שרץ שחסר ממנו אבר בטל אבר אחד לצדו אינו בטל
 וככלה כלה שלמה בטלה אבר ממנה לכ"ש : ומה ששאלת'
 לפי מה שאמר ציר' לא תאכלו כל נבלה לרבות הרסוקין
 ודג מרוסק מנ"ל דאסור אפשר דאחי צמה מלינו אלא
 שאותו ירו' לא ידעתי מה טיבו ולמה לו למילף מכל נבילה
 וכי מנרע גרע' נבלה מרוסקת מלירה ורוטבה גקיפי'
 שכתרבו מן הטמאים דגר' פרק כל הבשר רב מרי בר
 רחל אמלת ליה בשר שחוטת בהדי צמר נבלה אתא לקמי'
 דרבא אמר ליה אלה הטמאים לכם לאסור לירן ורוטבן
 וקיפ' שלהן וה"ה לרוטבן וקיפ' של דגים דהכי דרשי' בת"כ
 בדגים הטמאים לאסור לירן ורוטבן וקיפ' שלהן ועקר
 דרשה זו לרוטבן וקיפה וליר' אנו גרר' נקט' לליר דג' זיע'
 בעלמא הוא ואינו אסור אלא מדרבנן כדאין פרק ג"ה
 ואפילו געולי גויים כלי שבתצטלה נבלה אסרה חזרה מכלי
 מדין : ומאי דכתב מר צפי' אמרטומי דאיכא מ"ד
 כשהיה השכר חס ואת' דתת' לאסור בלונן דכל היכא
 דאמרטו' אפי' אין השכרם כיון שיש לו קיוה' הרי הוא ככזוש
 יפה דת' וכן כתבתי אני בחבור בשם קלח מן המפי' ומכל
 זה נראה שלא בא לידך חבורי הארוך גם מה שאמרת לכל
 שאין לו קיוה' קודי מליח' שאינו בול' מן הדם גם זה פשוט
 דלא אמרי' אלא בדברים החריפי' במלח וחמץ בבשר
 שסורין אותם צמי' וכיוצא באלו וכדאמ' שמואל מליח הרי
 הוא כרותח כבוש הרי הוא כמבושל וכדאין נמי בצר יוכה
 דכפל לכדא דכתבא זנר' פרק פילד לולין לוכן לחוך לונן
 ד"ה מותר ולא כתן שיעור' לשהיות זה בחוך זה וזה פשוט :
 ומה ששאלת על מה שכתוב בחבורי כל אסור שפפל לקדירה
 של היתר אע"פ שיש בהיתר כדי לצטל את האסור
 אם האסור נכר אין האסור מתצטל צרוב אין זה לרדך
 לפנים אמרת כי על זה תמה המתמיה האי רוב דכתבת
 מאי הוא כי לפי הנראה לא צמ' ולא צאלף היכ' שהאסור
 כבר ועל זה יולק חן בשפתותיך ושלת לנו עומק שכלך ואני
 לא

לא עליך אני חמה כי בולאי נכר מתוך דבריך שלא
 עמדת על חבורי אע"פ שהוא אנליכס . אבל חמהתי
 על המתמים אם עמד על חבורי שאני בחבתי עם כך
 וז"ל כל אסור שנפל לקדירה של היחר אע"פ שיש בחיחר
 לבטל האסור אם האסור נכר אין האסור בעלמו מתבטל
 ברוב וזה אין לריך לפנים אלא זורקו ואוכל השאר ואם
 כפל לקדירה אחרת אסור ככפל דאמרינן כחל צם' וכחל
 מן המניין וכחל עלמו אסור למכ"מ . שאם נפל אחרת
 אסור ולפיכך לריך ליהרר שלא יטול מן היחר בעודני חס
 כל זמן שחתיב' האסור נכרת בחוך הקדירה כדי שלא
 יחזור האסור ויאסר היחר שבמעט וכן מחיכה שיש בה
 חלב או שמנונית של ג"ה שנתבטלה עם החתיכות אע"פ
 שיש ברופצ ובחתיכות ס' לבטל החלב שבחתיכה זו לריך
 ליהרר שלא יסלקנה מן הקדירה בעוד שהיא חמה כדי
 שלא יתעורר החלב שבה ויאסור אותה אלא יניקנה בחוך
 הקדירה עם היחר עד שיכטקן ואח"כ יסלקנה ואנה הו'
 מקום החימו' כי בחתי אני להדש באסורי של תורה בעודו
 נכר שאינו מתבטל ברוב ולא מפילו ברבואות והלא כבר
 אמרתי שאין זו לריך לפנים אלא שהולכת לעשות יסוד
 כדי לבכות עליו שאר הדברים שאמרתי ולמדתי את שאינו
 יודע שלא יטעה לומר כיון שנתבטל אסור זה בחוך
 הקדיר' טוב לא יחזור ויאסור אותה אע"פ שיתמעט ההית'
 שיהלק החתיכה שבה החלב בעודה חמה ומעיד אני לך
 כי מן החכמים שבארצכם היו טועים בטעם זה כשעליתי
 להם לטועני' כנדי צמה שאמרו במאי דבלע' קדר' דלמי'
 אע"פ שנתמעט היחר והלך בבלע הקדיר' דרואין אנהו
 כאלו יסנו דהואיל ונתבטל לגבי מה שנתבטל זה
 נתבטל דטוב לא יאסרו זה לעולם . ועוד כי בולאי
 חתיכת האסור פלטה מרוטצה ונתערב בחתיכו' וברוטצ
 שבקדירה וא"כ כי מסלק מן הרוטצומן החתיכות לפי
 חשבון מסלק גם מן האסור ולא עוד אלא שרש"י ז"ל נראה
 שפי' כן שהוא ז"ל פי' במאי דבלע' קדירה כנון שנפל עם
 אסור ולא נודע שעורו בשעת כפילתו וראינו מה שבקדיר'
 בשעת כפילה והיה עם רוטצ הרצה ועכשיו כשצא לפנינו
 כמלא בהיחר ס' כנגד האסור שצא לפנינו כנון זה
 מרפין מה שבלעה הקדירה מן היחר משעת כפילה עד
 עכשיו שבאות' טעה הרצ' היה עם וכשער האסור מלטמק
 כמו שצא לפנינו אע"פ שהוא רוחה אף אותו הלסון שאמר
 במאי דבלעה קדירה כבר נותן ז"ל טעם מפני דכיון שלא
 נודע שעור האסור בשע' כפיל' כמה היה יש לנו לומי' כשם
 שבלטמק היחר כך כלטמק האסור אמא אם נודע כמה
 היה בשעת כפילתו בחוך היחר והיה באות' טעה בהיחר
 ס' אע"פ שכלתמק היחר ואין צו עכשיו ס' כנגד האסור
 א"ה מותר דבחר בתמלה אולינן וכן פי' אחרים כמוהו

והיינו מאי דבלע' קדירה ושמא סמכו צוה מטום דשעורי'
 אלו מדרבנן והולכים צו להקל דכל שהוא למעלה מחך
 בחרי לדעת רש"י ז"ל נאו דאורייתא דטעם כעקר לדידי'
 לאו דאורייתא ולכך נאמ' רואין אנו האסור ונפחה שעורו
 ומה שאינו עכשיו בשעורו זה בלע היחר הוא שבלע
 ופלט משלו ובלע מן היחר שבקדירה ואע"פ שאלו כפלה
 חתיכה זו לקדירה אחרת אין אנו מקילין בה כך אלא
 שעור ככל מה שהוא עכשיו א"ה בקדירה זו שנתבטלה
 מקילין בה וגם כן פי' הרמ"ב ז"ל לדעת רש"י ז"ל דכי לא
 נתמעטה דרך בשול ובלעה קדירה משנפל עם אסור
 משביטל הרוב או פחתו צידים דהתם ודאי אסור ואם
 אני לא ראיתי לקבל זה אלא ראיתי להחמיר מפני שאין
 דעתי לחלק בין שכשאר בקדירה זו לא חר שנלטמק או
 כפחה אינו דין שאכתוב ואלמוד למי שאינו צקי שלא יאבדו
 שלהם שלא מדעת ומה שאמרתי אני לפסק הלכה צביעה
 אסורה בקליפה שנפלה לקדירה של היחר שאינה אסורה
 שמה שיוצא ממנה אינה אלא זיעה בעלמא ושאל'ת' אם
 כחבטלה צמים בקדירה חולצת אם מותר לתת אותה ביצה
 צמוליי'ת או בחוך התרכגולי' או לא זה מותר אפי' לכתחלה
 דהא כ"ט בר כ"ט הוא החלב בקדיר' והקדיר' צמי' והמים
 צביעה : וכן ירקות שנתבטלו בקדירה חולצת מותר
 לאוכלו עם הבשר בדגים שעלו בקער' ומאי עלו נתבטלו
 אבל ביצים שנתבטלו בקדירה עם בשר ואפי' בקליפת'
 אסורים לחלץ בכותח שקליפת הביצה בצרור ממוקצת
 היא וכשארם מצטלה בחוך יורה של לבעים חמלא הביצה
 עלמה לבועה מאותו לבע ולכן אסרו חכמים צילת
 אפרוח והחירו ביצה אסורה שזו פולטת לר של אפרוח
 וזו אינה פולטת אלא זיעה בעלמא וממה שכתבת
 מעניין כ"ט בר כ"ט דבר ברור הוא שלא אמרו כ"ט בר
 כ"ט אלא בדבר שעובר לב' טעמים עד שלא יבא לידי אסור
 בדגים שעלו בקערה אבל מה שקבל טעם מן האסור
 מפילו אהה מרצה עליו כמה טעמים לעולם אסור דאסור
 שבו לה כן הלך ועקר טעמו של דבר זה שאמר כ"ט בר
 ג"ט אינו ראוי לחול עליו שום אסור ואין לך אלא שנים
 בלבד והט' בשר בחלב וקדשים שבבשר שנתבטל בכלי
 ואח"כ נתבטלו דגים באותו כלי וקבלו הדגים טעם מן
 הקדירה כבר נקלש טעם הבשר כ"כ שאין ראוי לחול עליו
 עם בשר בחלב כשאובלו בכותח כיוצא בו קדשים שאמרו
 בשלהי ע"ז השפורין והאסכלאות מגעילין ואמר רב כחמן
 א' רצה בר אבוב כל יום ויום כעשה געול לחבירו ע"כ אין
 אומר כן באסורי' דעלמא דאלו ששוד שצלו בו בשר נבלה
 אע"פ שצלו בו אח"כ בשר שמוטה לא יצא מאסורו ועוד
 לריך ללבו וללא עוד לא שכולו באסור כדק"ל בשל מתכת
 חס מקלתו חס כולו לפיכך לריך ללבן את כולו ואו בקדסי'
 כל

כל שללה בקלחו חטאת היתה כעשה געול לשלמו' דאמש
 מקמי דנהוי כוהר וטעמ' כדאמרן דכל שללה בואטאת
 השת' נחלש ונקלש בלע של שלמים שנבלע בו ולא נשאר
 בו כ"כ שיהא ראוי לחול עליו שם כוהר אבל בלע של אסור
 אין אומר בו כ"ט כ"ט מותר אפי' יולא לשלישי ולרביעי
 עהשיכסיר הכלי כפי מה שהוא כלי בהנעלה או בלבוז
 וזה דבר ברור ואין בזה שום פקפוק ומי' ראיתי בקוטרם
 שכתבת ד"א כן ומציאתי ראיה מקערה שמלת בה
 בשר והמהתי על מי בהצוא הראיה וכי לראי' אנו לריכים
 והלא מקרא מלא דבר הכתוב בכלי מדין ובריית' כמי חכיא
 בלוקח כלי תשמים מן הגוי' וכולה בריית' אסרי לכתחלה
 ואפי' בדיעבד למ"ד כ"ט לפנס אסור ואוהיה כלי ב"י
 לכ"ע אפי' בדיעבד אסור ודברי מפורשי' מזוררי' הם מן
 המקרא ומן המשנה - עוד פתבת' בקוטרם שחמה
 המהמיה וגם אהה כמוהו על מה שכתבתי בחבור בניני'
 שנצטו אותה מבהמה ידועה ואת"כ נשחטה בהמה
 וכמלאה טריפה ואפי' גבן מה' בהמות וכמלאה א' מהן
 טריפ' אסורי' שאין חלב אותה טריפ' בטל אם ידוע שהיה
 טריפה בזמן שחלבו אמנו כולן אסורות ולפי' אם תוך ג'
 ימים שנצטו נשחטה בהמה וכמלא שהוגלד פי מכה
 בידוע שהיה ג' ימים קודם שחיטה דחכ' וכו' : וחמהת
 אמאי אין בטל בסי' אע"ג דהיא עלמה איכ' בטלה דבעלי
 חיים לא בטילי מ"ס חלב דידה לא בטיל : ועוד אמרת'
 שאין לחלב אפי' דין אחד מאברהיה דע ככדי שלא נעלם
 ממני מה שאמרת ומי' שעמד על חבורי המחמיה הוא
 אם הבין בו בעין האמת ראיה מפורש בחבורי בשער
 הראשון של בית התערובת בביאור דבר שיש לו מחירי'
 וז"ל יש לנו לחקור ולדעת בינה של ספק טריפת שכתערב'
 באחרון ועדיין התרכובות קיימת מהו וכן לגביה שנצטו
 אותה מחלב ספק טריפה שכתערבה באחרות ועדיין
 בהמה קיימת ואולי תשהא י"ב חדש או תלד וכן כל כיוצא
 בזה מסתברא כדכתבתי התה דכל דבר שאין המתיר
 בא' בודאי וגם אינה צידו כגון צילה וגבינה וכו' עד
 לפיכך כ"ל שהן כשאר האסורי' שאין להם מחירי' ובטלי'
 כדרך שבטלה צילה של ודאי טריפ' וגביכ' של ודאי טריפ'
 עכ"ל שכתבתי שם הנה שלא נעלם ממני מה שאמרת'
 ואיני כך בעיני שאטע' כמה שתקוח של בית רבן יודעי
 אותה אלא שהכונה שם אי היתה הגבינה חסובה וכדבר
 שאין בטל גם זו כחמיר עלה שלא לבטלה כאלו היתה
 בהמה ודאי טריפה דכל תוך ג' ימים ודאי טריפה היא
 ולא היית' שם עקר הכונה לאסור כל תערובתי' לא לעשות
 זאת שהוגלד פי מכה בודאי טריפה לכל דיכיה ויורה על זה
 מה שכתבתי שם שאין חלב אותה טריפה בטלה ולא
 לומר שאין חלב אלא שהיתה הכונה בזמן שאין אותה

גבינה בטלה : ומה שכתבתי שאין חלב טעות הוא
 שפלטתו סכין המהירות והכונה היתה לכתוב גבינה
 חלב אותה טריפה והראיה שכתבתי שאינה בטלה ואם
 חלב לא היה לי לנקבה דחלב ופר הוא חלב שחלבו גוי
 חלב טהור : ועוד הבט כאוראם בקולר אם כתבתי
 שם במקום זה שלא תהא הגבינה בטלה ולא כתבתי שם
 אלא דין זה שהוגלד פי המכה שהוא עקר הכונה חלילה
 מהכסל במכסלות כאלו וכך ראוי לכתוב שם לפי הכונה
 שאין גבינות חלב אותה טריפה בטלה וממה שבא
 בקוטרם לדון על מה שכתבתי בחבורי בחורת הבית
 ועל מה שכתב הכות' כרא' שלא הגיע לידך החבורי בכללי
 שאלו הגיע לידך ממנו תראה שלא נפל שם המכתב דרך
 מקרה וכי באו שם הדברים מבוארים לא סתומים ולא
 כתבתי ככותבים ולא כים אלא שילאחי בעקבי
 הראשונים ואחר שבא עליהם החקירה לילות וימים
 ודברים שהסכימו עליהם גדולי החכמים ומה שהעליתי
 אל לבי בקסתי ובחרתי לא מחוך הסברא הרלוכית עד
 שהראוני מן השמים מתוך ראית הכרחיות לפי דעתי
 ואי' לדיין לא מה שעיינו רואות ואעידה לי עדים כאמנים
 מ' ס' אפי' לומר מחוך הלכות ובאורים נכונים גאחה
 אמרת אל לבך לתור לו מנוחה ועשית אי ארוחה ומנחה
 שלוחה מדבר נביא וחזה מחזה תקוה : ועתה אשוב
 על קלת פרטי הדברים אשר באו בקוטרם ושהוספת
 השאלה בהם אמרת' שהסכימו כמה מהגדולים על מה
 שאמרת' איני דאין אומר חתיכה עלמה נעשית כבילה לא
 בבשר בחלב עמוד על חבורי כיגם כן כתבתי אני בשם
 רבי אפרים ז"ל והולק חן על שפתיו כי יש בדבריו ראיות
 חזקות כראי מולך : ומה שכתפתך לך אם אותה חתיכה
 מלטרפת לבטל האסור כ"ל שגם היא מלטרפת לבטל
 האסור תדע שאם היה אפשר לסחוט את האסור שבה
 להעלות את האסור מלטרפת שהיא עלמה מותרת היא
 ואם אהה עשית כבילה דהא תליא וזה כ"ל כמי והרי
 זה ככתל שאמר כחל צב' וכחל מן המכין וכחל עלמו
 אסור : ומה שנסתפק לך גם בחלב שנפל בקדירה ואין
 בתבשיל שבקדירה ס' וכאשר התבשיל ואח"כ נתן לחובו
 היתר ורצ' עליו אם מותר ואם לאו תחלת כל דבר אלטרך
 להקדים הקדמה אחת והוא שחתיכ' שבלעי אסור ואין בה
 לבטל את האסור אי אפשר לתור ולהתיר לעולם שהרי
 עלמה כאסרה בודאי מחמ' מה שבלעה ואע"פ שאת' מרצ'
 עליה כל היום היא באסור' עומדת דאי אפשר לעמוד על
 האסור הצלוע אם ילא מתוכה אם לאו : ומעתה אם
 אוחו תבשיל הוא מרק לבד שכמה לחובו שומן ורוטבו
 של בשר ונפל לתוכו חלב ונמות וכאשר מתמת משוטו אם

כפול בשוגג לאחר מכלן להקד אוחו התבטיל של החר
ורבה בין הכל על החלב הכל מותר שהרי לא נהסר
תבטיל זה מחמת בלע אלא מחמת תערובת והרי רבה
עכסיו היתר על אסור ודין זה פוהג ב' בלח כגון יין ציין
וכפל לחוכו קיתוח של מים בין יבש ביבש כגון חטין של
חרומ' שכתערבו בפחות מק' של חולין ואח"כ נתרבו עליו
חולין ואל"כ כשצאו לחסיבות האסור כשכתפלו הג'
האגוזים וכפרלו הרמוני' אבל אם אוחו תבטיל הוא דבר
שכאשר מחמת בלע כגון תבטיל שיש בו חסיבות בשר
או ירקוח וכיוצא בהן שאסרו מחמת בלע אי אפשר
להתיר אותם מחיבות ואוחם ירקוח שלא נודע שכסחט
מהן אסור הצלוע והדין פשוט ומבואר : ומה שאמרו לי
זה כמה בשם הכותב שתמה עלי במה שאמרתי שתתיבה
עלמה אסורה אחר שאני דן שאינה נעשית כבילה ואינה
באסרת אלא מחמת מעוטם שאין בו כדי לבטל עכסיו
שכתוסף היתה הרי יש בו לבטל אמרתי א"כ מלינו
הגעלה באוכלין אמרו לי כן שמו אין ה"ג אם נעשית בה
בשוגג אבל לכתחלה אסור לפי שאין מ"טלין אסור
לכתחלה לא כשמבטל האסור ואכלו אבל לסחוט האסור
ולחוליו מחוך היתר אין זה מבטל האסור אלא מכסיר
ההיתר ומפריד ממנו האסור שא"כ בטלת כל הגעלה
ולבון וטיחת הכחל אלא דברים אלו בטליה ואסור לשומען
והטורה בסתירתו ובטולן כמוליא זמנו לבטלה : ומה
שכתבת בקפילא כר' לך יותר מאשר בדברי מי שאני דוקא
קפילא ארמאה ובמסות לפי תומן ומן הטעם שאמרת
לפי שאותו חוש לפעמים משתנה וכוזב כמו שיקר' לחולים :
וכבר אמרתי שיש לחוש לדבריהם אבל ראיות מכריעות
יש דקפילא לאו דוקא מדאמר בשלהי תרומה טעיס לה
בהן ולא אמר טעיס לה קפילא בהן ועוד מדק' רבא אמור
רבנן בטעמי אמור רבנן בקפילא מין ושמן מיטו והתיר'
בטעמי מין ושאינו מינו ואסור' בקפילא אלמא מדמתלקן
ש"מ טעמו היינו טעם הכרגש לכלל בני אדם ולא אמרו
קפילא אלא דארמאה וכדי שלא יסקרוטע' רב' איכא דזה
מדרבנן וספקו לקולא : והוא טעמא דכתבמר ישנית
בהמר דאי אית' אף הקפילא מקבל מקרה התמורה
בחגבורת המרה ומ"מ ראוי לחוש : ומה שכתתפק לך
במי שנכנס בביתו של גוי והיו שם כליו קרובים לקדשים
וכסתפק מה חדשי' אם לאו ומסיח לפי תומן אם נהמן מו
לא אם זה לפי מה שכתבתי אני בקפ' לא ארמא' דכאמרתו
משום דלא מרע כפשיה זו איכה דומה דלא מלי' מסיח לפי
תומן גם בניו אלא בני מת ומשום עגון בנות ישראל אבל
אם קדר הוא הולכים אחר הרוב וכן מעשים בכל יום שאנו
לוקחים קדרו' מן הקדר וסביבים ומסבלאות מן השומן :

ומו' הר"ר יונה ז"ל היה סהר שלא ליקח אלא במתום שיש
אחרים קדירה מחוך קדירות וסכין מצין סכיו' אבל מ"ג
כר' סורת הדין שכל שאומר לפי תומן שהוא חדש וירא
שהוא כמו שאמר מותר לפי שאפי' נשתמש בו סתמו אין
צ"י • ועוד שאפילו צ"י אפשר שלא נשתמש בו בדבר
אסורים ועל טעם זה אנו סומכי' בדיעבד במי שנשתמש
בסת' כליהם • והטעם שכתבת' בשם בעל התוספות
ז"ל בכלי מדין משום דקייסינן שמה עשה בו גוי דבר חריף
אין כראיה צעיני כלל שאם חששא זו מדאורייתא היא
מדהלריך הכתוב הכשר בכלי מדין ואם איתא הוא אנו
מתירין בדיעבד במי שנשתמש בסת' כליה' והלא בכלל
יש לחוש ולאסור אפילו בדיעבד דספיק' דאורייתא היא
ועוד כל היכא דאיכא ס"ס אפי' באסורי תר' הולכי' להקל
ובלי מדין הא איכא ס"ס ותלת ספקי נמי איתא למ"ד לא
אסרה תור' אלא קדירה צ"י קדא דלמ' לא בשלו בה היו'
ואת"ל היום שמה לא נשתמשו בו בדברים האסורים שמה
בדברים הפנומי' בתבטיל זה כחומץ וגריסין וכיוצא בהן
ואפשר לדין הי' להשתמש בו לכתחלה בכל ס"ס דמותר
אפי' לכתחלה אלא דעשו הרחקי יתיר' לאסורי גוים •
ועוד דמ"כ האף הביא ר' יהוד' ראי' מכלי מדין דמ"ט
לפגם אסור דהא כלי מדין אפי' קדיר' שאינה צ"י לאו
לפגם הוא דטעמא משום דברים החריפים הוא ור' שמעון
נמי דדחי לא אסרה תורה אלא קדירה צ"י אינו כן דהא
כולהו אסור הכתוב מספק דברים חריפים מכל זה ג"ל
סתירת אוחו רעם אלא הקושי' שהביאו לדבר זה כלו'
כיון דסתם כליה' איכא צ"י מפני מה אמרה תורה כל
דבר אשר יבא בו • קושי' זו מעקר' לית' דהא קמפרית
ר' שמעון לא אסרה תורה אלא קדירה צ"י כלו' אם בשל
בה צבירור ציומו ובדברים חריפי' שכתב הרב ז"ל שאין
בהם כראיה שהביאו לומר כן מה שאמרו באסורי של
חליתת משום דמתחכי לה בסכיו' דארמאי אע"ג דאמר
מר כט"ל מותר אנב חורפי' דחילתתא מחליא לי' דאלמא
כל דבר חריף מתקן טעם הפגם ומחזירו לסבת וכל שאין
הכדון דומה לראיה שלא אמר אלא בפליטת הצלע הפגום
המועט שנחערב בדבר חריף שהוא צעין דאי בליעת
החריף שהיה מועטת שיתקן וימתק הפגום הצלוע בכלי
לא שאם אין אהה אומר כן אין לדבריהם קץ שאין לך
קדירה וקערה שלא נכנסו לחוכו פלפלין מו חבלין עם
התבטיל ומעתי' מה ששנינו וכולן שנשתמש בהן עד שלא
לצן מותר מוקימנ' כמ"ד כט"ל מותר אמאי מותר והא
דרכן להשתמש בהן בדברים החריפי' ולא כ"ט הוא וא"כ
באותה צריית' דקחני אם נשתמש בהן עד שלא הנעיל
קותר היה להם לשנות בהן ומת סדרכן נשתמש בהם
ע"י

שאלה

קנב

צליעט צעוה ארחתו ספיר
ר"ח ז"ל צעוה של חרם
להרחיק מחמתו והלא
מדרך טרע האש יבש וכסמרתיו כיס שייבשנו ולא ילא
מחוכו :

תשובה

אני אומר מדרך טבע זה אחר צא יורה
שבשלו בה יין נסך אין לה היחר מעולם
דאלו בהנעלה כבר דנין שאין מועיל אלא אדרבא מייבש
כן לוקח קומקמין מן הגוי ששכיבו מגעילין גיחוש סמא
בשלו יין נסך צאן סכן דרכן ועוד דל"ב קנקנים שאמר
שא' אחזירו לכבסן כדי שיחרפ' ופתו מותרין נאמ' שהאש
מייבשו ומרחיקו ואף אם האמ' שכל שהאור מהלך
החתי' ואין בחוכו מסין האש שורפו מ"מ קומקמין
קשיא או שהיה להם לשכות דין אחר ולימא את שדרבן
לצבל בהם מלכבן כדרך שאמר בשפודין ואסכלאות אלא
אפילו לפי טבע זה שאמרת כל שמגעילין במים לחות
המים מעמיד בלע היין שלא יתייבש ואין דומה לכלי חרש
שאמרת שאין לחות המים מחירין אותו להחס לאחר
שכתבשל שוב אין לחות המים מחירו אבל אלו באת
למלאות כלי אדמה מים ואח"כ חתן אותו בכבשוכו לעולם
לא יתייבש כי לחות המים מעמידו מלהתייבש וכן הדין
וכן הטעם בצלע היין שבדופני הכלי וכ"ש לפי שאינו אלא
דבר מועט ונפלט קודם שיצא לידי קפוי ובערוי מים חמוי'
ואפילו מכלי ראשון אי אפשר דנעו' כלי ראשון הוא ולריק
להכשירו בכלי ראשון דערוי דכלי לאו ראשון ככלי ראשון
ולעניין המבשל בשבת דרבי מאיר מחיר בשונג אפילו צו
ציום וכן מורה רב לתלמידו וכתב מר דלמאן דפסק הכי
לריק לומר דליכא מוקלה בעי' דאם איתא ע"כ אסור
לאכול ביומו דה"ל דבר שישילו מתירין ואני אומר כי
בעלי' ודאי איכא משום מוקלה כשאר מוקלים דעלמא
ועליו' אש וועינן תנא דהלכה כרבי יהודה ב"ע דסתם
כוותי' דהפן אין מבקעי' עליה מן הקורות דאו לרבי שמעון
אין בהם משום מוקלה ואנא אפילו ב"ט דק"ל כרבי יהודה
אם בשל בעלי' מוקלים בעלי' שכתבקעו צו ציום מן
הקורות שכתבנו ב"ט מסתבר' שאין מוסרין החבשיל עד
הערב אלא מות' מיד חדא שהרי זה כמי' שנתערבו העלי'
בשאי' מיכן ואפילו תמצא לומר כיון דאי אפשר לצבל בלא
אש ועלי' ה"ל כמים ומלח בעי' מ"מ הא ליכא אסורא
בעי' דהא מקלא קלי כדאמר בעלי' שכתרו מן הדקל
לחור ב"ט ועוד אין האסור בעין ועדיף טפי מעלי' שכתרו
לחור דהוי כעי' מתירין נופן אבל הכא אין מתירין
נופן אלא הכאתו ואפילו הני אסורים עלי' שכתרו לתוך
החטור כאן היה לנו להתיר שאין אומר צמח שאין צו נוף
האסור אלא הכאתו בצלע דבר שיש לו מתירין דאותו דבר
בעלמו

ע"י דברי חריפ' כמדוכוח ומפחשו' אם נשחמם בהן עד
שלא הגעיל אסור ועוד אפשר לומר דדוקא חריפותו של
חלחית שממחך הצלע הפגום אבל שאר דברים חריפים
לא שמעטו היאך אפשר דלא משתמיט בשוסדוכתא שיאמרו
כן ועוד שאם כלי מדין אפ"י כלים שאין ב"י לריכיים
הכשר כדי להשתמש בהם אפילו בדברים חריפים דאין
מן הדעת שחתי' להם התורה כלי שאין ב"י לדברים
יקול' ושיאסור אות' לדברי' אחרים ואם היו לריכיים הכשר
לדברים חריפ' עכ"פ לריכיים הכשר לכל שאי אפשר שלא
יחתכו או יכתשו דברים חריפ' כזה דבר מלוי ותמיד
עוסי' כן ולחתי' חלחית לבדה לא היישי' שאין מלוי וזה
כ"ל יותר ואם היינו מפרש ההיא דחלחית משום שמכונת
טע"ג סבין כיון שהוא מחודד ואינו אלא טוחה בעלמא
וסליט ביה אוירא אף היא פגומ' כשאין ב"י והיא דלכון
שחתכו בסבין משחברא דמה"ט הוא ולא מחמת צלע
שפולט ע"י חריפותו של כון דא"כ ה"ל כ"ש בר כ"ט ואף
על פי שרם"ז לפי' בלשון אחר הלשון השני שפי' משום
שמכונת סבין כ"ל עקר גם מה שפי' צמח התוספות
הכלי שבשלו צו יותר מיום אחד כט"ל לעולם ואפ"י הוא
ב"י גם זה דקוי מעקרא לפי דעתי דא"כ כלי מדי' לר"ם
למה אסורים ואפילו ב"י וכן מי אומר כלים חדשים שלא
בשלו צו אלא היום הא לא אמר אנא ב"י דהיינו שבשלו
צו ב"י ואי אפשר לומר דכל מה שכתבשל בכלי שאין ב"י
שיהא התבטיל עצמו פגום אלא שהצלע שנתערב עמו הוא
פגום קנת שלא למסור בתערובתו אבל הוא עצמו אם
נתערב במחרים אינו פגומו ואין מתירין תערובתו משום
כט"ל וזה פ"ל ברור והשמן והדבש והמרקחת שלהם שאנו
לוקחים מהם ואין אנו חוששין לוילופה של כלים' היינו
משום דסתם כלים' אינה ב"י וכט"ל בדועבד מותר ומה
שאמרת בנט"ל מחלוק' גדולה אם מותר לכתחלה אם לאו
כ"ל דבר ברור ופשוט שאסור לכתחלה ומעולם לא עלה
על לב שום אדם חכם שיהא מותר לכתחלה וכבר דכתי'
לפני מו' הרמב"ן ז"ל והבאתי ראיה מדתנן הלוקח כלי
השמים מן הגויים את שדרבן להשתמש על אור ינע"ב וכו'
ובלי שכתמם עד שלא לבן עד שלא הגעיל חמי' חדא מותר
ותכיל אידך אסור ל"ז הא כז"ד כט"ל מותר הא כמ"ד
כט"ל אסור חלמא אפילו למ"ד כט"ל מותר דוקא כשתמש
עד שלא הכשיר הא לכתחלה אסור ואורה לדברי' ועוד
הוסיף הרב ז"ל רמיה מפככת דר' חמי' דאמלת ציה
בשרא ותברא ואם איתא לשווי' עד למחר ואמאי תבר'
וגם מלאחי תשובה לרב שריר' גחון דנרי' שם בע"ז
והפכתא כט"ל מותר וזה"ש לכתחלה אבל דיעבד אסור
ועוד יש ראיות אחרות ודי לנו במקלה :

צעצמו שהיה לו מתירין הנה איננו דאין אנו מתירין אותו
 ואת"ל שיש שבת עליהם בחצות לא כאמר זה חלא באסורי
 הכא' אבל בעלמא לא משכחן גם מה דכתב מר אמאי לא
 גזרינן בעלים שמא יעלה ויתלוש כדגזרינן בפירות אמי
 לאמר שיש בזה שני טעמים כל אחד ראוי נסמוך עליו
 קדא' ללא גזרינן בעלים מחוברים אפילו משום עלים
 שכשרו מן הדקל בי"ט לפי שאפילו אותם אי אתה מתירין
 לו בפני עצמן חלא כשמרבה עליהם עלים מוכנים ויש
 לו מוכיח שאסור לתלוש שאפילו מה שנתלש מעצמו אתה
 אוסר לו מה שאין בן בפירות שאלו אתה מתיר לו אין לו
 מוכיח שהיה אסור לעלות ולתלוש ועוד דחלישת פירות
 קלה וחוששין שמא עד שלא יתן אל לבו יתלוש אבל חלישת
 עלים מן המקובר מלאכה גמורה היא ועד שלא יבא
 לידיגמר אסור חלישת יתן אל לבו דלאו משום אופטמי
 שיתלשו בפזיז ובכוונה אסור אנו גזרינן חלא משום
 שוגנים לשעה ותדע דאף בפירות איכא אף משום מוקלה
 ואסור משום גזירה שמא יעלה ויתלוש וכדאיתא פ"ק
 דבילה פירות הנושרי טעמא מאי גזירה שמא יעלה
 ויתלוש ולמה אנו לריבין לטעמא שמא יעלה ת"ל משום
 מוקלה דוודאי משום מוקלה איכא כדאמרין פרק מקום
 שנהגוהו מוקלות כיבשו חלא שבפירו' שלריבין חפירה
 ואינן נתלשי בעצמן ולא בקל חלא כגון ראשי לפחות
 ולכון ליכא חלא משום מוקלה דמשו' גזירה ליכא וכדאמרין
 אבל בפירו' הנושרין איכא אף משום גזירה שמא יעלה
 ויתלוש ובי"ט דומי' דפירות אלו שנושרין מעצמן והיינו
 דאמר רב יוסף התם טעמא דבילה שכולדה בי"ט גזירה
 משום פירו' הנושרין וגוי שאפה הפת לעצמו בשבת או
 שבשל בליים או דגים לעצמו שאמרת דלפימה שאמרת
 דאמר' לגוי קלה וכי גזרינן ואסרינן לערב בכדי שיטשו
 גם אלו אסורים לישראל בשבת גזירה שמא יאמר לו מה
 שהתירו מקלת רבני' פרפ' דגים מלוחים קטנים שבשלה
 השפחה לעצמה ואמרו שהרב חכל מהם שששמוס כנר
 וכבש משום שבכל אלו יש טורח גדול שהנר פעמים שלריך
 להוליאו מן הרעפי' ופעמים שלריך להדליק האש שממנו
 גדליק אש הנר . ואף באלו יזכה הישראל וימכע מלומ'
 לו אבל בהצאת פירות ובתלישתן שהיא מלאכה לשעתה
 אסרו ויש אוסרים אף באלו ובכל שנעשה בו מלאכה
 דאורייתא ע"י הגוי אש אי אפשר לגזור בו משום שמא
 ירבה בשבילו משא"כ כנר וכבש דנר לאחד נר למאה כבש
 לאחד כבש למאה ודברים אלו עתיקי' יארד צעניין לפי
 הראיות והחקיר' צדק ואתה תבזר אוכל מחוך הפסולת
 ומ"מ בליים ודגים שבשלן גויים ואפילו בשל אסורים משום
 בשבילי גויים חלא ת"כ דגים קטנים מלוחים וכ"ש גויי' או
 גוי' עבד ושפחה שג' ישראל מס' בשלו צער או דברים

שאין נאכלים כשהן חייין ושראויין לעלות על שלחן מלכי'
 שאסורים לישראל משום צ"ג דאפי' צעברו ושפחה ת"ר
 לפי דעתיו וכבר כתבתי זה בר' איות צפוף בית מועד בס"ד:
 ומה שאמרת שאומר לך דמתי אי צשינו מותר אפי' בדבר
 שאין ראוי לכוס דוקא אש למעשה אתה שואלני אפי' דעתי
 כוטה כמי שפסק כר' יהודה וכן פסק רב אחאי ז"ל והרב
 בעל ה"ג ז"ל וכן הרמב"ן ז"ל ואפילו רב דריש בפרק כר'
 יהוד' דריש מפני עמי הארץ וכ"ש עכשיו דנפיש ע"ה טוב'
 ועוד יש לי ראיות אחרות לפסוק כמותו ודלא כר' מאיר
 ובדאורייתא קבסי' שוג' אטו מויד ואם להלכ' את' שואלני
 ואלביא דר' מאיר משמע דר' מאיר אף כששינו לכוס שרי
 דהמבשל סתם קתני משום מוקלה אפשר דלר"ם דלית ליה
 מוקלה דק"ל בותי' בשבת אף כשאין ראוי לכוס אין מוקלי'
 לדידן דלא פסקינן בותי' ככולהו לבד ממוקלה מחמת
 אסור כגון כר דדחיה צידים הא' בכל שלא דקרו צידים
 לית לן מוקלה לבד מיתד של ממרישה ומצירי' דאית בהו
 מחמת חסרון כיש . ומה ששאלת אי שמכין על הרב
 בעל העמוד ז"ל צנוי שהביא דורון לישראל שהוא כתב
 דאפי' לאותו שבא צעבילו מותר הוד' ד' אמות כ"ל שאין
 סומכין עליו בזה שהוא סמך על הידו דמ' קבילכו ואלביטן
 גוי גומריין דיך ואלו בגמריין רב פפא סתמי' דקא' הבא
 בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר הא' לאותו שבא
 בשבילו אסור ואם אית' לא הוה שתיק מיכ' רב פפא ואנן
 אנמי' דדין שמכין . ועוד דפירות הללו כמו שהוליאוהו
 גויכ שלא לדעתו שיש לו ד' אמות ותו לא אש כתבוהו בדיר
 אובס' ר' אב' עיר הריזה מותר בכלן שכל העיר כד'
 אמות כדאיתא פרק מי שהוליאוהו . ואם אתה מתיר
 באכילה אפילו מי שבאו צעבילו גוי גומריין שלו הריכל
 העיר לו כד' אמות וא"כ לישראל אחר מותר אפילו חוץ
 לעיר שאין הפרש בין זה לזה באכילתן חלא בשעור אכילתן
 דהולאת' וזה אי אפשר לפוס גמ' שבפ' מי שהוליאוהו דאין
 להם לכ"ע חלא ד' אמות דאין הפרש בשעור הליכתן
 חלא באכילתן ובישראל שסדר לחברו מעי"ט פירות ע"י
 גוי שאין במינו דמחובר וכתעבב הגוי בדרך והציאו בי"ט
 ששאלת אש מותרים אפילו לבא בשבילו באחרים ששרי
 אין הגוי מביא בשבילו משלו ולא בדורון ולא במכירה
 כדי שנגזור שמא יאמר הבא לי :

שאלה

קנג אש מותר ליתן מלח בפסח
 צעיפה אש לאו מסו' דמלית
 כרותק :

תשובה

מסתבר' לי שהוא מותר ולא אמרו מלית
 כרותק חלא להבליע ולהפליט ליר
 כמלח ורוטב ודס שבבשר וכן להבליע הד' בכלי שמלית

צו צטר כפככא דרבי אמי אכל לא להחכ ולחמין השיטה
בזמון ותדעם דרי המליחה לכלל דברים אלו כרוחח
לללי ואם מלאו קנקנים של יין כסך אינם נכשרים בכך
אעפ"י שחוס דאש המועט מכשירו אם חממו קלת עד
שכתרפה ופתו אלא שלא לכל עשו המליח כרוחח ותדע
לך דהא אמר ותיקא שרי והחניה אסור ופרקי"ל"ק הא
במיא ומלחא הא במלחא ומסחא כלומר דבמיא ומלחא
אסור משום דאדמכשל מחמע אלמא דוקא כשהיא קמח
ומים המתכשל בצדירה וטעמא כדאמרין משום דעד
שלא כתבשלה כמה לדי חמוץ הא עיסה הנאפת בתכור
לא דאי לא לימא אין כותבין מלח בעיסה וכו' שותיקא
ותו לא מידי :

שאלה

קנר פת שלגוים בעלי בתים
אם יעזבו ישראל כדונו
מותר או לאו :

תשובה

אין הולכים צפת אחר בעלים אלא אחר
מי שעשה המלכות המכשירות אותו
לפיכך פת של ישראל אם מכרו לגוי מותר שהרי נעשה
בהיתר ביד ישראל ואע"פ שהוא עכסיו של גוי והבע"ה גוי
סקנה פת של פלטר גוי מותר ופת של בעלי בתים סקנאו
ישראל אע"פ שהוא עכסיו של ישראל אסור לכל ישראל
נעשה באסור דגרי בע"ז פרק השוכר ההוא ביתא דחיטי
דכפל עליה חביתא דין כסך שרייה רב למזבני למטחני
ולמיפא ולזבני לגוים שלא בפני ישראל דוקא שלא
בפני ישראל מותר דתו ליכא למיחש דלמא אחי לזבני
לישראל הא בפני ישראל לא דלמא אחי לזבני לישראל
דכיון דחזו ישראל פת שאפאו וישראל הוא אע"ג דהשתא
דגוי הוא אחי לזבני מיניה והלכך פת בעלי בתים שאפאו
ישראל או שהסי' התכור או שהפך בגמלים שרי :

שאלה

קנה ישראלית שכרה בית מגויה
ודרה שם וכתבה ייכה ודאחה
בדק צבית ואמרה לגויה
שתחקן צבית ואם לא חנית הצית ותלא והישראלית הולכי
מצבית זה לחוג חג הסוכות בעיר אחרת ומכרה ביתה
בידה ואמרה לה הגויה כשתשובי אחקן הצית מתי חשובי
אמרה הישראלית לאחר חגן והגויה המתוכ' עד מחרת
חגן אחר שלוח כשראת' שלא באחה הישראלית פתחה
הפתח והכניסה שם פועלים ולא באה הישראלית עד
עלו' המנחה והיו שם חביות יין ואנופות מליהם אבל לא
היו טוחות בטיט יין זה מה אנו צו מי באמר כיון שהחתיכה
עד קלות ולא באה ויש לגויה שייכות כלי לחקן הצית
ואיכה כתפסת כונצ הרי זה אסור וכדאמר רבא באושפיו'
דהום יתיב ביה תמרק ריטי' וגוי ואשתכ' גוי דהום קמי

כה

תשובה

מסתברא שהיין מותר שאע"פ שהצית
מן הגויה כיון שאין הגויה דרה שם צלות'
חלר אפילו לא היה מפתח וחוחם ביד הישראלית מותר
דט"כ ל"ט בצרייתא דפרק רבי ישמעאל בלוקח או בשוכר
בית מגוי ואין הישראל דר באותו חלר שאם אין מפתח
וחוחם ביד ישראל שהוא אסור אלא כשהגוי דר שם צלות'
חלר וכדקתני אמר הלוקח ואמר השוכר בית בחלרו של
גוי כלומר בחלר שהגוי דר בה הא אין גוי דר בה אעפ"י
שישראל דר בחלר אחרת ואין מפתח בידו וחוחם והלכך
אלו לא ראינו שכתבנו כאן לא היינו חוששין לה כלל
אלא שאתה בא לפקפק עליו מפני שקבעה לה זמן לחקן
הצית אחר חגן וככנסה שם מחרת חגן אחר שהחתיכה
שעור בדי שתבא הישראלית ממקום שציתת' וא"ה אין
לאסור היין בכך שהרי חזרה לאחר חגן דלא הודיעה שהי'
מפלגא דככל שעה ושעה היא מתירא שמה עכסיו הבא
ואפילו הפליגא טובא ולא באה ואע"פ שיש לה שייכות צבית
לתקנו כיון שאין לה שייכות צבית כיון ולא נעלה במכעל
מכפכים וכמכית ידו בקרו' ובספיכה וכמכית ככרי בחוחו
וכל הפה עובדי דפרק השוכר כשנעלו היה ואפילו ההיא
דאושפיואל דאשתכח ציכי דכי כשנעל היין וכן פירש
הראב"ד ז"ל וראיה הצרייתא דנעל הפונדק דקא מייתי
עלה וכן ודאי כראה כדבריו ואין חוששין שמה נעלה
אח"כ ראינו ממש שנעלה וכדמוכח החס בצריכות'
דקרון וספיכה ונחות ואף לרש"י ז"ל דנראה שפירש אפי'
בשלא נעל ולא כפסטא דמלחא דאשתכח ציכי דכי הא קא
פריש איהו ז"ל טעמא דל"ג למכית ככרי בחוחו משום
דרגלים לדבר הואיל וכנסם שלא ברשות ולולי שכתבם
לכסך למה כנסם וכנדון שלפנינו אין רגלים לדבר לאסור'
אלא להחר שהרי נכנסה לחקן צבית והרי זה כמכית
ככרי בחוחו ועוד דמימר אמרה הגויה כיון דקבעה
זמן לחקן מדכרא ישראלית תמרא ואחית וגדולה מזן
אמרו בעובדא דישראל וגוי דהוי יחזי צלרצא ושמע
יכראל קל שפורה דבי' שמי' קס סליק ושריי' רב' לחמר'
מי' דמימר אמרה השתי מדבר לחמר' ואחי דהו' יהי'
חמר' א בהדי גוי ביממא ובלילה בלא מפתח וחוחם והלכך
ישראל חוק לתחום ושבת שם מ"מ מה שבאחה להחיר
כהנע' כיון בעת כעסה אינו נראה בן חדא לחיכת היה
שיכ לך לתלות דיעסה ביון דשתה כ"כ לבא ואחרת מן

כה

המועד

המועד אבל פועלים מאיל ועוד ד' יין לך מנע גופו בין
 שיהא מותר בשתייה אלא לר"ם ולא ק"ל כוונתה אלא
 ברבבן דאסרו בשתייה למדרבבן בין ביד בין ברנל ואפילו
 דלכע"ע"י הא אסרו בשתייה ואף על גב שמעמי
 מוכיחים שאינו מתכווין לכסך ובהתיז הלרעה נקצה ועוד
 ח' רב אבי כל שבוב טהור בגוי אין עושה יין כסך ואקשי'
 ממתכיתין דקחמי בטל חבית וזרקת לבור בחמתו זה היה
 מעשה בבית שאן והתירוהו בחמתו אין שלא בחמתו לא
 ופריק רב אשי דאזיל מיניה כלומר שהיה משתרך ולולי
 שהיה בחמתו לא היינו חוששין שמא כנע בכונה אבל
 השתא אין חוששין שמא כנע בחמתו וק"ל כרב אשי
 ולפיכך התירוהו ואפילו בשתייה ואפילו הסוא אפשר לפרש
 דלא התירוהו אלא לימכר לפי שנגע בו אם מפני הכלי
 שהיה משתרך בו והתירוהו רבבן דר"ם משום דכל
 שבחמתו יש כאן הוכח שלא שכסך בו לכוונת כסוך אלא
 כעין מדדו או להעביר את המדותתת אלא לכאורה נרא'
 יותר דאפילו בשתייה התירוהו ומשום שלא יגע והיה
 דגם בירושלמי פרק רבי ישמעאל דקא מייתי מיכה רמי'
 דאין הגוי עושה יין כסך בחמתו דגם התם גוי מהו
 שיעשה יין כסך בחמתו כשמענה מן הדא ארמאה הוה ליה
 קופ' ממעלרתא אתא ישראל וולף בהן תמרת אתא
 ארמאה מן סולתי' וספין לגוב' אתא עובדא קומי' רבבן
 אמרי' אין הגוי עושה יין כסך בחמתו והתם גמי אין עושה
 יין כסך גמור קאמי' כלומר ליאסר בהכאה הא בשתייה
 אסור לרבבן דר"ם וק"ל כוונתיהו ואל"כ הך רבבן דר"ם
 לאו דרבבן דפליגי עליה דר"ם כיכאו אלא רבבן דעלמא
 דר"ם לרבבי שמעון ולכאורה היא שמואל משמיה דרבי
 אבהו אמר ושמאל זרבי אבהו כר"ם ס"ל להתיר כל
 הך דמתניתין כר"ם אפילו בשתייה דגם התם בירושלמי
 ר' אבין בשם רבי שמואל הלכה פר"ם רבי אבין בשם ר'
 שמואל אבי כפרת ר"ם שהיה מתיר בשתייה או אומר בהגא'
 א"ר ירמיה בשם רבי אבהו אין הגוי עושה יין כסך
 בזריק' גוי מהו שיעשה יין כסך בחמתו וכו' כדאיתא התם
 דאלמא לכאורה כולה רבי שמואל ור' אבהו אמרה
 ומ"ס בין כך ובין כך אי אפשר להתיר כנע מעם בחמתו
 בשתייה אלא שהכדון שלפנינו נראה להתירו מלד אחר
 כמה שכתבתי :

שאלה

הנו כרם רבעי נוהג בת"ל
 ואסור לאכול מפירותיו
 בלא פדיון או לא :

תשובה

חניא פרק כ"ד מצרכין רבי חייא ור"ם
 בר' חד חמי כרם רבעי וחד חמי נטע
 רבעי וק"ל בארץ כמאן דתני נטע רבעי ובת"ל כמאן

דחכיכרם רבעי וכדל' התם כל העקל בארץ הלכה
 כמותו בס"ל בשמעתא דללף והלכך בארץ אסור לאכל
 מפירות כל נטע רבעי בלא פדיון בין כרם בין שאר
 אילנות ואפילו גפן יחידית . אבל בס"ל אין לריק פדיון
 אלא כרם בלבד דהיינו כרם הנטוע ב' כנור ב' ואחד
 יולא' זנב הא כמות מכאן כידון כנפץ יחיד' ואין לריק
 פדיון מכל מקום כרם רבעי אסור לאכול מפירותיו אפילו
 בת"ל בלא פדיון וכן כתב רב אחאי ז"ל ואף בעלי התו'
 ז"ל כתבו כן ואף מדברי הר"ז ז"ל נראה כן פרק כ"ד
 מצרכין אבל ראיתי לר"ם ז"ל שכתב שאין נוהג בת"ל אלא
 ערלה לבד אבל רבעי אין נוהג שכן כתב בהלכו' מאכלות
 פרק י' יראה לי שאין נטע רבעי נוהג בת"ל אבל אוכל
 פירות שבת ד' בלא פדיון כלל שלא אמרו אלא בערלה
 וק"ו הדברים ומה שורי' שחייבת במעשרות ושביעית
 מדבריהם אינה חייבת בנטע רבעי כמו שיתבאר בהלכות
 מעשר שני בת"ל לכ"ס שלא יהא נטע רבעי נוהג בת"ל
 וכן כתב עוד בהלכות מעשר שני פ"ט כפס שאין מעשר
 שני בסוריא כך אין נטע רבעי בסוריא וק"ל שלמד כן מן
 הירושלמי דתנן במסכת מעשר שני פרק כרם רבעי
 מציינין אותו . כרם רבעי ב"ש או' אין לו חומש ואין לו בעור
 וב"ה אומר יש לו פרט ועוללות והעני' פודי' לעלמן וב"ה
 או' כלו לנת וגר' עלה בירו' חניא ר' או' ב"ה בשביעית
 אבל בשאר שני שביעי' ב"ה אומ' יש לו חומש ויש לו בעור
 על דעתיה דהדין תנא לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר
 שני כמה דתימ' אין מעשר שני בשביעי' לכוות' אין נטע
 בשביעי' מעת' אל יהי לו קדוש' פיי שלא יהא לריק פדיון
 כלל בשביעי' ואי אפשר לומר כן שהרי לא נחלקו ב"ש אלא
 בחומש ובבעור הא לקדוש' מודו לכשתמלא לומר מיהא
 דשביעית גיירו' ותירגו קדושתו פאליו למדו קדש הלולים
 הרי הוא בקדש שאו' עליו הלל וכו' כדאי' התם עוד תמן
 תנינן אין לנכרי כרם רבעי וחכמים או' יש לו פיי משכה
 בפ"ג של תרומות א"ר אעזר ציכי מתמתין אין לנכרי נטע
 רבעי כל עקר ר' ציבי קומי' ד' זירא בשם ר' אעזר אתי
 דרבי יהודה כב"ס על דעתיה דר' כב"ס אי לא למדכו נטע
 רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימא אין מעשר שני
 בשביעית ר' יהודי או' לא למדכו נטע רבעי לא ממעש' שני
 מה מ"ס אין בסוריא אף נטע רבעי אין בסוריא א"ז גי' קמי'
 מה אמ' לא אמ' לא אין לו חומש ואין לו בעור הא שאר
 כל דברי' יש לו ר' יהודי או' אין לנכרי נטע רבעי בסוריא
 פ"ב בירו' . ועוד אמר שם תניא ר' יוסי ור' אלעזר או' לא
 בתקייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאתרי' ד שנה שפכשו
 ושחלקו אמ' רב חסדא אתי' דר' יוסי בר' יהודי כסטח ר'
 יהודה אבהו כמה דר' יהודי אמ' לא למדו נטע רבעי
 ממעש' שני כמ' דתימ' אין מעש' בסוריא דכות' אין בסור'
 כן

כן ר' יוסי לא למדה נטע רבעי אלא ממעט' מה מעשר
איכו אלא לאחר י"ד סכה שכבשו וסחלקו דכות' אין נטע
רבעי אלא לאחר י"ד סכה ע"כ ושמעיהן מיכה לדעת רב
ביבי ולדעת רב חסדא דלמאן דיליף נטע רבעי ממ"ט
אין נטע רבעי בסוריא וכ"ס בח"ל כמ"ט וכיון שכן לדין
דק"ל פרק האים מקדש דב"ה ילפי נטע רבעי ממ"ט קדש
קדש א"כ אף א"כ באמר לב"ה שחין נטע רבעי בסוריא
כסס שאין מעשר בסוריא וק"ו בח"ל ואני תמה שא"כ
באמר שאין נטע רבעי בשביעית לב"ה כסס שאין מעשר
בשביעית ואלו ב"ה סתמא תנן יש לו חומס ויש לו צעוד
כלו לעולם ועוד אני תמה לפי סגוית הירו' ובי' ב"ס
בלבד למדו נטע רבעי ממ"ט ולא ב"ה ולמה אמרו יש לו
חומס ויש לו צעוד ולמה בולר כלן לגת אלא מפני שלמדו
לאותו ב"ה דקדש קדש ממ"ט אלא ע"כ אף ב"ה ילפי
ממ"ט ואפילו רבי יהודה לכ"ע ורבנן ידיה דלא כחד
אלא כרמה לי פי' דלב"ה למדו אותו לכל דיבא מן מעשר
כלומר שעלוהו לגמרי כמ"ט שהרי לב"ה כל זמן שאין
מעשר כגן בשביעית אין נטע רבעי וכל זמן שיש מעשר
יש נטע רבעי לחומס ולביעור ואע"פ שאין מעשר בשביעית
מ"מ כסס ממעשר מוהנ בהם וכמו שאמר בירו' שליטת
אש"י'ת הואיל ואין בהן מ"ט יש להם נטע רבעי ומעשר
שביעית אין לה מעשר כל עקר וסמא בלא חומס לדעת
רב ביבי ורב חסדא קדוש' מיה' יש לו לנטע רבעי
בשביעית להלריכו פדיון בלא חומס ואע"פ שאין בה
מעשר כל עקר שאני הכא דריב'ה לו הכתוב קדושה דכתי'
קדש הלולי וכדמ' לעיל בירו' קדוש קדושתו מאיו
למדו מדכתיב קדש הלולי וא"כ ס"ל דלב"ה אף קדוש' אין
לו בשביעית וכדמהדר ליה רבי זירא לרב ביבי אחיה אמר'
לא אמר אלא אין לו חומס ואין לו צעוד הא כל שאר
דברים יש לו כלו לא כמו שאתה אומר דרבי יודא בשטת
ב"ה אמרו וקסבר דלב"ה אין נטע רבעי בשביעית כלל
ומי' דרבי יהודה כמי אין נטע רבעי כל עקר בסוריא
לא היא דב"ש לעניי' קדוש' מודו דמוהנ אפי' בשביעית ולא
כחלקו אלא בחומס ובעור בשכה שביעית בלבד ורבי יהודה
לא אמר אלא שאין נטע רבעי לנכרי בסוריא ולא בשטת
ב"ה אלא בטעמא אחרים תלים דאלמא רבי ביבי סבר
דלב"ה אין נטע רבעי מוהנ בשביעית כלל ואין רבי זירא
מודה בדבר זה ואע"פ שסיכו ב"ה או' יש לו פרט ויש לו
עוללות דאלמא בחולין ניכחו לב"ה י"ל דשאני התם דהוי
טעמא לפי שהוא כאכל לבעלים מדכתיב ואיש את קדשיו
לוי'הם למדכו מכאן שהכתוב עשאן כנכסיו וכיון שלא
למדו אלא ממעשר לדעת רבי יוסי והרי היא כמעשר שכי'
לגמרי אף הוא אין מוהנ אלא בזמן שמ"ט מוהנ ובמקום
ש"ט מוהנ אכל לב"ה לא למדו אותו לגמרי ממ"ט ש"ה

ס' לו חומס ובעור בכל זמן וכיון שכן אף הוא אינו למד
ממ"ט אלא לעניי' קדושתו כלומר לפדיונו ולבעורו ולחומס
ולהיותו ממון גבוה לפי שהכתוב קראו קדש כמ"ט הא בזמן
ובמקום אין למד ממנו משום דכתוב וערלחם ערלחו
את פדיו שלם שנים ובשנה הרביעי' דמשמע כל זמן
שערלה מוהנ ובכל מקום שערלה מוהנ נטע רבעי מוהנ
ומעת' לדין רבעי מוהנ בין בארץ בין בח"ל וא"ת
מ"מ למה דת' ר' זירא לרב ביבי וא' דרב יהודה לא בשטת
ב"ה אמרה אלמא ר' יהוד' אפי' לב"ה אין נטע רבעי מוהנ
בסוריא ואע"ג דחלקו עליו חכמים הא ק"ל כל הפקל
בארץ הלכה כמותו בח"ל לא היא דר' יהודה לדעתו דר'
זירא לא משום שהוא למד ממעשר הוא ולא בישראל איירי
אלא בנכרי וכדחנן בהדיא רבי יהודה אומר אין נטע
רבעי לנכרי וטעמא דר' יהודה אי אפי' בארץ קא' וכסחמ'
דמתכית' משום דקסבר יש קניין לגוי בא"י להפקיע מיד
מעשר וכדא' רב בפסל לדברי רבי יהודה פי' שא' גבי שטף
כהר את זהיו וכן יש לו קניין להפקיע מקדושת מעשר
וכדסברוה החס לרבי יהודה בפרק השואל וה"ה להד' שז
רבעי אכל בסוריא שהוא כזו' יחיד יש לו בה קניין
להפקיע מידי קדושת מעשר ומידי קדושת נטע רבעי הא
ישראל יש לו כרים רבעי אפ' לו בסוריא ואפילו בח"ל כיון
שערלה מוהנ בהן אלא שאני תמה לפי סגוית הירוש'
דלכאורה משמע לדבר תורה אמרו ו"כ מ"ט לב"ה אף
לב"ה ערלה ונטע רבעי בסוריא מדרבנן במס' ערלה
ספק ערלה בא"י אסור ובסוריא מותר ובח"ל יורד ולוקט
ובלבד שלא יראכו לוקט ותכן התם המד' אסור מן התורם
בכל מקום והערלה הלכה והכלאי מד' ס' וקא פרשי שמוא'
ורב יהודה ולוי פ"ק דקדושין מאי הלכה הלכות מדינה
ומדאורייתא משר' שרי אפי' בסוריא וא"כ בין לבית שמאי
בין לב"ה אין נטע רבעי בסוריא מן התורה וי"ל דסוגיית
הירו' במס' מ"ט ש"כר' יוחנן דא' התם הלכה למשה מסיני
ומ"מ אפי' למ"ד התם מהלכות מדינה אף כרס רבעי
מוהנ מהלכות מדינה כערלה שכל מקום שערלה מוהנ
רבעי מוהנ ופוק קזי מה עמא דבר שכל מקום שהלכה
ר' פפת רואין היאך ליבר מוהנין כמו שאמר שם בירו' רבי
ירמיה בעי קומי רבי זירא בדברי ב"ה מי שעשה אותו
כנכסיו מהו להחייב ממעשר אמר ליה כדא' ריב"ל לא
סיף הלכה זו אלא כל הלכה שרופפת ב"ד ואיכך יודע
מה טיבו לא ודא' היאך לבור מוהנין וכו' וכן
חמי דלא מפ' ואף אנו נאמי כיון שאנו רואין לבור מוהנין
כן קדוש' ברביעי ולפדותו בח"ל אף אנו מוהנין כן וכל שכן
שים לסמוך על הגמון ורבו' הירפתי' ז"ל שכתבו כו' :
ולעניי' פדיון אס' יש במחזור ואס' לאו הכי' בתי' דמ"ט
כרס רבעי ב"ה און' אין פדיון אות' עגבים אלא אין וב"ה
אות'

אומ' יין וענבים הכל מודים שאין פודין אוחו במחוזר
 והרמ"ם ז"ל כן כתב וכתן טעם לדבריו מפני שהוא
 במ"ס ואין מעשר במחוזר ורבינו שמסון ז"ל כתב בפני
 המסנה שלו אי אפשר לפ' דהו געמי' משום דילפי' קדש
 ממעשר ואין מעשר במחוזר משום דצפר' מרוב' משמע
 דפדיון במחוזר מועיל ד"ת דאמרי' ההם א"ר יוחנן גזל
 ולא כ"י אסו הבעלים שניהם אין יכולין להקדיש זה לפי
 שאין שלו וזה לפי שאין ברשותו ואקשי' עלה מדתנן פרק
 כרם רבעי הנכעין מכיחין המע'ת ואמר כל הנלקט
 מזה יהא מחולל על מעות הללו ופרקים לא תימ' כל
 הנלקט לא כל המתלקט בלומ' דקודם לקיטתה היו הכנועי'
 פודין ולא אחר לקיטתה שכבר זכ' בהם אחרים ולא היה כח
 ציד הבעלים לחלל ע"כ . ומכאן א' לדברי הרמ"ם ז"ל
 ואע"ג דאסיקב' החס' אלא לעולם כל הנלקט מ"מ לאו
 מבח קושי' זו שאין פודין בטע' רבעי' במחוזר חור' בו אלא
 דבכדי לא מעשבי' וכיון שכן ממאי דמתרליב' מעקרא
 ואמרי' אימי' כל המתלקט שמעי' דמדאורייתא איח' ליה
 פדיון אפי' במחוז' : ועוד אכתיחמה על דברי הרמ"ם ז"ל
 שכתב עוד והלכנע' היו מכיחי' המעו' צטעת השמיטה
 ואו' כל הנלקט מפירות כטע' רבעי יהא מחולל על מעות
 האלו שהרי אי אפשר לפדותו במחוזר כמו שבארנו עכ"ל .
 ואינו מסוור דהא ק"ל כר' יוחנן דאמר גזל ולא כתייבאסו
 הבעלים שניהם אין יכולין להקדיש כו' ואף ע"ג דמתני'
 דלכנע' קחמי' הנלקט אלו לא ק"ל בההיא מלת' כסתמא
 לא כסתמ' אחריתא דאין הנוכח אחר הנוכח משגס תשנומי
 בפל וכדמסי' עליה קרא' ואיש כי יקדים ביתו קדש מה
 ביתו ברשותו אף כל ברשותו : ואולי דעת הרב ז"ל
 דשאני כטע' רבעי דכיון דממון גבוה הוא וא"ה אוקמוחא
 רחמנא ברשותי' לאחולי' מ"ה לא אכפת לן ביה אי מחיל
 ליה ואפילו כי ליחיי ברשותי' דסוף אפילו כי איחיי ברשותי'
 לאו דילי' הוא וא"ה מלי מחיל ליה וכדאמי' רבא החס' בפ'
 מרוב' אי לאו דא"ר יוחנן לכנעין ורבי דוסא א' דבר אחר
 ה"א מת' לכנעין ר' מאיר היא לאו מי א' ר' מאיר מעשר
 ממון גבוה היא מ"ה לענין פדיוה אוקמי' רחמנא ברשותי'
 דכתיב ואם גא יגאל איש ממעשרו קרייה רחמנא מעשרו
 ומוסיף חומש כרם רבעי ומי קדש קדש יליף ממעשר
 מה קדש דכתיב גבי מעשר אף על גב דממון גבוה לעניני'
 אחולי' אוקמי' רחמנא ברשותי' הלכך אף על גב דליחיי
 ברשותיה מלי מחיל דהא כי אחיי ברשותי' לאו דידיה הוא
 ומלי מחיל והא ליח' דהא רבא לא פליג אדר' יוחנן אלא
 אי לאו דא"ר יוחנן ליח' להאי טעמי' וכיון שכן הוא
 דלכנעין ליח' כלל דאי אמר כל הנלקט לא הו' פדיון דלאו
 ברשותי' וכדרי' יוחנן ואי אמר כל המתלקט לא אפשר
 משום דמדאורייתא אין צריך' ולא ידענא לה פתר להא

דלכנעין לכסס הלכה : ומכל מקום לענין מחוזר ק' לן
 שמעתי דמרוב' אמאי דתיבא צחו' ומעשי' בכל יום
 דפודין אפילו במחוזר ועס' מה שפי' רבינו שמסון ז"ל
 כתייבא לי הכל שהוא ז"ל פי' דהא דאין פודין במחוזר
 טעמא לפי שאינם בקיאים בשומא' צעודו במחוזר מידי
 דהוה אעכבי' לצ"ס והא דמחללי' במחוזר גבי לכנע' התי'
 חקנת' עביד שלא יכסלו וזה ככון ומכלל' דבריו בזמן זה
 ש' ין מדקדקם בשויו' אלא כשמואל דאמר אם חללו על
 שוה פרוטה מחול' הלכך מוקמי' ליה מדיכיה דאורייתא
 ואפילו במחוזר ספיר דמי :

שאלה קנז

הדרדורין של עץ שמוליכין
 בהם גויס' יין תדיר ממקום
 למקום וכתייבאנו בחשמי' שן
 בידנו הכשרן במה אם יספיק להם הדת' צעמלא ככנזי
 דארמאי שאמר פי' אין מעמידין שאינן לריכין אלא שכשוד
 דאמר רבי יהודה הכי כובי דארמאי דבר שאין מכניסין
 לקיום הוא ומשכשכן במים ומתרים או אם לריכים כגז
 ככלי הגת מו הכשר גדול כקנקים של גויס :

תשובה

דע כי מחלוקת ישנה היא בגדלו ודרדורי'
 אם הוא דבר שמכניסו לקיום וכדמשמע
 להו צפטט הסוגי' פרק אין מעמידים וכדמוכח לכאורה
 בעובדא דבי עירי טייעא דאכס' זיקי מרב' ילחך בר יוסף
 ורמא בהו קמרא' ואפדריכוו ניהליה אחא סאיל ביה
 מדרש' אמר ליה רבי מאיר כך הורה רבי אמי הלכה
 למעשה ממלאך פוים ג' ימים ופערן וי"א דאין פשוין
 להכניס לקיום וא"ה אם כתייבאנו בחשמי' יין בידנו
 לריכים מלוי וערוי' ואע"פ שאינם זפוחים ואף מדברי
 הרב בעלה"ג ים לדון כנז'ם לכל אחד מדברים אלו
 ראיות על מה יסמוכו לפי חלוף הגירסאוי' בפסק' נידות
 הגויס' שפ' אין מעמידים : ואם באתי לכתוב הדברים
 כהוייתן יאריך הענין ואין אלו לריכים לכך במקום זה
 וכראין הדברים שהדרדורין המכניסים למעלה הו' דבר
 שמכניסו לקיום דלעתים אדם משהא בו יינו לריכים הם
 מלוי וערוי' ואפילו את"ל שאינו מכניסו לקיום חלו מכל
 מקום של חמרים שמוליכי בהם יין תדיר הרי הן כמכניס
 לקיום מחוץ שתשישו תדיר ודומה למה שאמרו שם פרק
 אין מעמידים אמר רב חביבא האי אבטא דטייעי בתר
 חרי סר ירחי שזא כלומר דלפי שהסותר מכניס בו
 תדיר ואינו עומד ריקס הו' כמכניסו לקיום פי' מה שאמ'
 במכניסו לחיים שלריך מלוי וערוי' היינו טעמא לפי
 שמחוד שתיין מתהא שם הרבה הוא בולע ואינו יולא
 מדי אהורו מלא במלוי וערוי' ומכניסו כלים שדרכן
 להכניסו

להכניסו לקיום התמידי בהם אפילו לפי שעה כמו שאמר
 פרק בת' דע"ז כל דבר שמכניסו לקיום והם של בעלי
 בתים שאין משתמשין בהם בתמידי תדיר אין לריכוס
 לא שכסוך בעלמא אבל של חמירין שמשתמשין בהן תדיר
 אע"פ שאין מכניסין לקיום וכן בנת וכליו מפני שמשתמשי
 בה בין הניחות בשפע החמירו בהכשרן להלכין הכשר
 גדול או כנוב למר כדאית ליה ולמר כדאי ליה כדאית' צסיף
 גמ' דע"ז ועוד יש להחמיר בדבר דכיון שמריקין בהוין הרבה
 פעמים בין הניחות להליך מן הנת לעיר מתכנסין בהן
 שמרים ואע"פ שהוא ממלאן ומערן ויש לחוש שמא יש
 בהן שמרי ויין ואיכין יכולי' ללאת בנקב קטן של הברזא
 ולפיכך לריך שיסור הכסוי כדי שיראה ממש שלא כשאר
 שם שמרים של יין כסך דכיון דודאי מתאשפיים שם שמרי'
 ושפק ילאו ספק לא ילאו ואין ספק מוליא מידי ודאי אלא
 שיש לדון להקל דכיון דסתם ייכין איכין אלא מדרבנן ה"ל
 ספק בשל דבריהם ולקולא וכאות' שאמר פרק האשה
 שעושה לרכיה אמר רב אחא בר יעקב משמיה דמר
 זוטרא האי מאן דאובד ליה קוטא דכחנא בגלימא דעמרא
 וכחקי ולא ידע אי נתיקאי לא כתיק שפיר דמי מ"ט
 דאורייתא שטכנו אמר רחמנא שוע טווי וכוז ורצנן הוא
 דנורו ביה והאי כיון דנתקיה כתיקיה ופ"מ יש לחלק קלח
 והמחמיר תבא עליו ברכה :

שאלה

קנח נתן של עץ של גוים שלא דרך
 בה אלא שהתרכינים והיין
 מעורבין ורוחקי' בנת ה'
 ימים או יותר שאינו מכניס בו הגוי ייכו לקיום זולתי
 להתיקה בה הודיענו כמה הכשרו אם יהיה ליכו כדין
 החביות שמכניסין בו גוים לקיום או אם סגוי ליה במים
 ואפילו פעמים בשאר גלות שדרך בהם הגוי ואתה
 הודיעני אם יש הכשר אחר זולתי מלוי וערוי כשהכניסו
 ממש בין לחביות בין לנת שזכרתי :

תשובה

תחלת כל דבר יש לך לדעת כי כלי ויין
 החמורים כנוז כלים המכניסים אותם
 לקיו' וכן כלי הנת שזכרנו כנוז אין הקפיד' בהן שנסתמשו
 בו בלחות תשמים גדול כל' תקנן הריך מלוי וערוי דוקא
 כשהכניסו ממש לקיום אבל לא הכניסו ממש לקיום אי
 לריך מלוי וערוי ואע"פ שהוא מן הכלים שדרך של בכ'
 אדם להכניסו לקיום א' כיון שהוא מן הכלי שזכרנו שם
 לקיום אפי' לא הכניס בו גוי אלא שעה אחת מיד הוא
 לריך למלוי וערוי שלא חלקו חכמים בדבר בין שהכניסו
 ב לקיום בין שלא הכניסו וכמו שאמר פ' אחרון דע"ז כל
 דבר שמכניס לקיום אפילו לפי שעה נזרו בו רבנן וכן כלי
 בנת אין חלוק בין כזתמם בו הרבה פעמים בין כשתמם
 בו פעם אחת שאמר בסוף ע"ז שלהי פ' ר' ישמעאל ההוא

גוי לא שתכח במערתא א' רב אחי אי איכא טופח ע"ז
 להטפית בעי הדחי ובעי כנוז והטעם בכל אלו מפני
 טכיון שדרכו להשתמש בו בתשמים גדול אע"י כן היין
 כבלע בהן הרבה לפיכך אי אפשר להלך בהן לשעורים
 וכן הכלים הקלים שאין דרכן להכניסין לקיום ואע"פ
 שמשאם בהן יין לעתים דרך מקרה ולא ברבילות כל היום
 אעפ"כ אין מחמירין דיכין שיהם כדוכין בדיון מחודש
 להלכין הכשר יותר גדול משאר כלים שכוולא בהם וכיון
 שכן הנת עשוי לדרך בו ודרך בו אע"פ שהשה' ייכו שם יום
 או יומים או ג' ימים לא נחמיר עליו דיכו כשאר כלי הנת
 ודי לו בכנוז מים ואפר כדינו המוזכר במקומו ואם לא
 דרך בו אפילו כנוז אין לריך אלא הדחה בעלמא שידיתנו
 היטב במים דהרי זה ככזבי דארמאי ווא' פ' אין מעמידים
 א' רב הודה הכי כוזבי' דארמאי דבר שאין מכניסים
 לקיום הוא וכל דבר שאין מכניסין לקיום מסכסכו במים
 ואין חושש : ומה ששאלת אם יש להם הכשר אחר זולתי
 מלוי וערוי וכנוז ודאי הכשר אחר יש והוא שיכתיבו תחת
 למור של מים ויקלח עליו כדי שיעברו המים בשטיפ' על
 כל חלקי הכלי ויעמוד שם י"ב שעות כדתיב בסוף ע"ז
 רבי יוסי או' הרולה לטהרן מיד מגעילן ברוחמים או
 חולטן במי זתים רש"ג אומר משום רבי יוסי מניחן תחת
 הלכור שמימיו מקלחים או במעין שמימיו רודפי וכמה
 עוכה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן או יום או לילה רבי
 חמא שאונא' ואמרי לה רבי שאוכה א' רב' א"ר יוחנן
 קלי יום וחלי לילה אמר רב שמואל בר רב יחאק ולא פליגי
 הא בתקופת תמוז וטבת הא בתקופת כיסן ותשרי כלומר
 הא דא"ר חייא בר' אבא יום או לילה היינו בתקופת כיסן
 ותשרי שהיום והלילה שוין וכל אי מהם מ"ב שעות והא דא'
 ר' שאוכה חלי יום וחלי לילה בתקופת תמוז וטבת שאין
 היום והלילה שוין והלכך לריך שיעמד שם בחלי יום ובחלי
 לילה ומן החלי ועד החלי י"ב שעות :

שאלה

קנח קנקנים של עץ שאיכין
 מוזפתין שהכניסו גוים בהם
 ייכס לקיום כמה הכשרן
 אם נסמוך על דברי הרמ"ב ז"ל שכתב כי הכשרן במים
 חמים ואין לריכוס מלוי וערוי או אם די לנו במים ומלת
 כי כך כחצ שמותר לתת בהן ליר או מוריים מיד ואין לריך
 לכלום ומותר לתת לחוכן אח"כ היין מפני שהמלח שורפו
 ויראה מדבריו שפקר הכשר הוא המלח :

תשובה

כל דבר שמכניסו לקיום הכשרו במלוי
 וערוי ואם רצה להכשירו מיד יגעילנו
 במים חמים ודי לו בכך ומותר להשתמש בו מיד וכדאמר
 בסוף ע"ז דרש רבא נעשה ארתמו ותכיל גמי החס רי יופי

פארות

או' הרונה לטהרן מיד מנעילן ברותחים או הולטן במו
זתים ודברי הר"ם מן הנמ' הם אבל ר"ק נרא' מדברין
שהוא מלריך אפילו נח וכליו הגעלה בכלי ראשון וכ"ס כלי
שמכביסים לקיום ונס מחלוקת ישנה בין הגדולים רס"י
ז"ל ורבינו שמואל זר"ה ז"ל בכל מה דלריך הגעלה בכלי
ראשון אם לריך הגעלה בתוך כלי ראשון או אם יספיק
לו יספיק עליו מים חמים שהוחמו בכלי ראשון מהם
אמרו דערוי מכלי ראשון אינו בכלי ראשון ויש להם על
פיהם שיטתו כן ממות' שא' בפסת שכי ויור' מאי עבד לה
גדנפא ולא הספיק לה בערוי מכלי ראשון על הורה ועור
יש להם דמויות חזקות על זה בערוי וכן בר' מדברי ר"ק ז"ל
בע"ז גבי בעוה ארתחי ד'סון בכלי ראשון לדברי הראשונים
שאמר דערוי בכלי ראשון אין בכלי ראשון גראין יותר
ועליהם אנו סומכים - אבל אם יערה מים חמים בתוך
הכלי ואפילו מכלי ראשון וירדו המים בסולי הכלי זמנם
יורדים לתוך הכלי מן הכרזה שהוא הנקב שבסולי החבית
כמו שעושים עכשיו מקל' בני אדם בכענין הזה לא עשה
ולא כלום לר"ה לפי שהמים כשהם כשפכים בסולי הכלי
נחלש ונתך קומם ואח"כ אין להם כח לא לבשל ולא
להגעיל כמו ששני' פרק כירה האלפכ והקדיר' שהעבירן
מרותחין לא יתן לחוכן תכלין אבל כותן הוא לתוך הקערה
בלו' אם שלק קדיר' רותחת מע"ג האם בשבת יזהר מלית'
לתוך אותה קדירה לפי שהוא מנשל תכלין לתוך הקדירה
כאלו היית' ע"ג האם אבל אם נתן מן הקדירה לתוך
הקערה מותר הוא לתת תכלין לתוך אותה קערה מפני
שכבר נחלש ונדעך כח החום ואין לו כח לבשל והיה שאין
לו כח להגעיל לפחות מה שהוא לריך בלי ראשון ועוד כי
בשעת שהוא כותן מים בסולי הכלי ואח"כ משכשך המים
בכל גדי הכלי כדעך הרבה החום ואין לו כח לבל אבל
לכל הפחות לריך שימלא כל הכלי מים חמים מכלי ראשון
או שיערה על כל הכלי מן המים הרותחים בכלי ראשון
ולדברי ר"ק ז"ל והראשונים אין לו תקב' עד שיגעילנו בתוך
הכלי הראשון ונס מה שכתב הרמ"ם ז"ל שאם נתן בו
ליר או מוריים מותר לתת לתוכו יין מיד גם זה אפשר
שהוא מדברי הנמ' מדא' פרק אין מעמידין תני רב זביד
הלוקח קנקנים חדשי' מן הגוים כותן לתוכו יין וכדתיבא
ברישא כותן לתוכו יין ואף הר"א ז"ל בן פי' וטע' הדבר
לפי פירוש' אפשר מפני שהוא רוב המלח שיש בליר או
במוריים אין אחר עם סגלת המלח המעורב בתו המים
ולא שמענו אלא ליר ומוריים אבל מלחזמים לא שמענו
ונס לא כתברר בגמרא' שהטעם דוקא משום המלח
שבליר ובמוריים כדי שנסמוך בכך במקו' אחר ולא נקל
בדבר זה בגלל ראייה :

ותשובות

שאלה

קס עור הבא כנגד פניו של חמור
אם מותר באכילה אם לאו :

תשובה

סנינו פ"ק דזכורות היולא מן הטמא
טמא ומן הטמור טהור ועוד אמר' בגמרא
אמר רב הובא עור הבא כנגד פניו של חמור מותר מ"ט
פירש' בעלמ' כלו כשכולל החמור יולא על פניו עור אחד
בעין מם הולעזים שיולא גם כנגד פניו של אדם ואמר
רב הובא אע"פ שהיולא מן הטמא טמא א"ה מותר באכילה
מפני שאין זה נחשב לא מנוף החמור הכולל וכל מן
החמור' שילדה אלא פרש' בעלמא הוא ובשר חמור אסור'
תורה ולא פרש' שלו והביא ספ' ראי' על זה שדחכ' א' עור
הבא כנגד פניו של אדם בין חי ואמו חיה בין מת ואמו
מת' טהור דאלמא אינו נחשב לא מנוף היולד ולא מנוף
האם שא"כ היה עור הווא מטמא כבשר הפורס מן המת
אלא ש"מ לפי שאין מגופו אלא פרשא בעלמא הוא :

שאלה

קסא טבח' לאה טריפה מתחת
ידו פעם וסחים שאסור
לאכול משחיטתו ע"י יחבול

עליו דברי סברות מה אם ירצה לומר שיגב היתו' ש'סמוך
עליו בלא קבלה כמו שאמר' ביצמות מטעם טעמי' ולא
שמתוה או לא וא"ת לריך קבלה לריך לקבל בפניו' או
בפני חדו :

תשובה

כל טבח' ש'לאה טריפ' מתת' ידו אסור
לאכול משחיטתו והרי זה פושע' או שאינו
תושב' אם מאכיל טרפות או שהו' אינו זהיר וכל זה למעט
הקפדתו בין אסור להיחרולא כל הימנו לומר שנג' הייתי
דא"כ טבח' שנמלאת טריפה דמעבירים אוחו לא משכחת
לה אלא כשהתרו בזה היא דיצמות אינו חומה כלל דהת'
במים שאין להם סוף מעידים עליו ומשיאין אשתו וטורב'
מרבין שאני אבל כאן שהטרפו' ידועי' הן ואם לא כודעו
לזה אין ראוי להכותו טבח' ולסמוך' עליו ועוד שמלוי הוא
לסקר ולומר שהוא שונא ואין סומכין עליו כלל והאין
לריך לפניסולג' עור אלא לריך לרקק אחרו' אם ראוי
לסמוך' עליו ואין בקבלת דברי סברות א"כ ראינוהו
דואג' על מה שאירע ומתאנה על כן ומקבלין אותו אבל
אם כדי שלא יעבירוהו מאומכתו לריך לחוש בכך הרבה
והכל לפי מה שהו' אדם זה המקבל דברי סברות לרי לקבל
בפניו' ג' חזרי' דתניא בזכורות ס"פ עד כמ' הב' לקבל
דברי סברות לריך לקבל בפניו' חזרים :

שאלה

קסב ריאה שנמלאת שהיה חלף
הכבד עובר לריאה כדרך

נקב

בזבז שהיה בטרנסה ורייח ברב יולאה מן הריאה
ודבקה לכבד וסיו מטריפי' אותו מטעם כל המחמיר
הע"ב ואחרים מבשירין אותו סמך להוסיף על הטרפות
שמו חכמים דאסור לאבד ממנו של ישראל בידיים :

תשובה

יפה הורו הטורפים ולא מדרך החומרא
אלא מן הדין ואין זו הוסיפת על טרפות
שמו חכמים צריכה שהרי מנו אותו ואם נכסף לוס' שלא
מנו טרפה בכבד כ"כ בא ונתיר טרפה לטרפה'
ולשמנוגי' וליבא וכן כל הסרפית מן מתרתי אופות שלא
בסדרן וריחה הסמוכה לדופן שלא נזכרו בנמר' אלא אלו
בלבד אלא הם אמרו שהטובה אוסרת או משום שאין
סרפא בלא נקב או משום שעשויה להתפרק מלד הריא'
וסופה לינקב ומן הדין אסורה :

שאלה

קסג גוי שהיה מוזג מקיתון יין
לחוך הכום שהוא שותה בו
ונסאר בקיתון עכבת יין
ואח"כ הוליאו מן היין שבחבית צלוחתו קיתון יין שבחבית
מותר או אסור ואמרת שגריפה צעיניך שזה כלוק בר
כלו' ובאת' לעמד על דעתי :

תשובה

אברי מה שנסאר בקיתון אינו אסור לכל
היותו אלא משום כלוק דמה שילא מן
לקיתון צעפיכתו של גוי כמו דגוי הוא ולא נזרו צכחו של גוי
אלא במה שלחך אבל מה שנסאר צפנים לא נזרו בו
כדאמ' שלהי ע"ז המערה מהב"י בצור קלות היורד משפת
החבית ולמטה אסור ואוקמ' רב' שסת בגוי המער' דאתי
מכחו ואקשיכו' אי גוי מערה אפי' צנוה דחצייתא כמי
ליחסר זפרקי' צכחו גוי מדרבנן הוא דאסור ההוא דנפק
אצראי נזרו ציה רבנן דלא כפיס אצראי' לא נזר רבנן
והלכך למ"ד דס"ל לנו' אין חבזה דאסתאר בגוי' דמכא
שריא לגמרי אבל אכן דק"ל דכלוק חבור כפסק דהרי"ף
ז"ל מאי דאסתאר בגויה דמכא איכא למימר דאסור משום
כלוק כדעת הרמב"ד ז"ל זאע"פ שאין נאסר - אלא מה
שילא לחוך אלא מנזיר' חכמי' שגורו סכח של גוי ולפיכך
יין שבחבית אין לא כלוק צר כלוק ומסתברא שהו' מותר
וכו הסכימו רבותי צעלי התוספות זכרמוכת לכאורם
צשמעתא דנת צעוטה דאמר רב הוכא ל"ס אלא שהחזיר
גרנותני לנת אבל לא החזיר גרנותני לנת אסור -
ואמרין גרנותני גופה צמאי מתסרס משום כלוק ש"מ
כלוק חבור אלמא אפילו למאן דאמר כלוק חבור כי לא
החזיר גרנותני לנת הנת מותר משום דהוי כלוק צר כלוק :

שאלה

קסד הא דאמר פרק כל הבשר
אין מניחין כלי הסת הבשר

עד שיכלה כל מראה אדמומית' שב' ואסיקנא עד דיחיי
תרי או תלה צללי דמלחא ובכבדא כלל כלל לא ואקשיה
מ"ס מדמא דצטרא ופריק דמ' דבשר' שכין דכבד' קשי
הודיעבי אחר' שאנו מומר דאפילו כבד צתתיכה ומליטה
סני דאלמא המלח מוליא מידי דמו ומוסכו בדרך שהוא
מוסך דמא דצטרא אלא שאין יכול להפליטו לנמרי בלא
קריעה עכסיו שילא ונפלט הדם בחוך הכלי ויש כח צמלת
למסו' דם מכבד כלם הבשר למה לא בזכר צי' דוגי בכבד
במו צבשר :

תשובה

לדברי הגמון ז"ל אין הכשרו של כבד
צתתיכה ומליטה' אלא בקריעה ונלי' וכן
נהנו עכסיו ע"פ ה"ג ומכל מקום כך דעת רבו' נוטה דמן
הדין צתתיכ' ומליטה' שרי וסני ל' אלא שראוי להחמיר
לכתחלה כדברי הגמון ז"ל ועם כל זה איני רואה עקר
לקוש"תך שהרי פי' לך ואמרו מ"ס מדמא ובשרא ופריק
דצטרא' שכין דכבד' קפי לומ' שדם הבשר ואף לול לאחר
ספי' מן הבשר לכלי קליט הוא וכמסך אחר המלח לשולי
הכלי אבל הפורש מן הכבד לכלי עב הוא ונקפה וקף הוא
על פני המים ואיכו כמסך אחר המלח מש"כ צעוהו בכבד
שאינו נקפה ובמסך אחר המלח :

שאלה

קסה המנקה את הבשר לריך הוא
להדיח צין כלחתך וחתך
בדי שלא יחזור הבשר ויבלע
שמנונית החלב שעל פניו או איכו לריך ביון שהוא עתיד
להדיח הבשר אחר נקור הסכ"י שחתך בה החלצ'י' ואח"כ
חתך בה צטרא צהדחה בעלמא סני ליה ודאמ' רב יהודה
א' רב הטבח לריך שיהיו לו צ' סכיני' ופריש נזירה שפא
יחתוך בו חלצ'י' ואח"כ יחתוך בו צטרא חתם כדחללי' צי'
צצח' מדאמ' רב יהודה צפאחוד הטבח לריך שיהיו לו צי'
כלים של מים :

תשובה

אדרבה מה היא דרב יהודי שהלריך שני
סכינים אחד לחתוך בה צטרא ואחד
לחתוך חלצ'י' שמעינ' דמנקרי צטרא לריכים להדיח הסכין
או לקנחו צפמרטוט יפה ז'ין סומכים על הדמתי לצס'ף
לפי שאין הדח' מוליאה ידי שמנונית חלצ'ים הנדבק על
הבשר עד שיפסוף שפסוף גדול ואין אומר ינקר ומת' כ
ישפסף שפא ישכת ולא ישפסף ובהכי כלה פרקי' דהכל
שוחטין דהיינו ללא התירו לכתחלה על מה שהוא עתיד
לעשות לצס'ף שהרי אמרו אוכל נבלות לחאבון
בדק סכין זמתן לו ולא התירו לחת לו לשחוט ואח"כ
יצדוק הסכין אחריו אע"פ שכששחט התירו כצרוכמו
שאמר לא צדק סכיניו ולא נתן לו יצדוק סכין אמריו ואף
על פי שלכתחלה לריך לצדוק סכין בכל אדם וכדעת
הגמון

בגאון והמעט בזה כמו שאמרתי שמה ישכח ולא יבדוק
 וכאן כפי שמה ישכח ולא ישפסף היטב ובהדח' בעלמא לא
 סגי ליה וע"כ נהגו מנקרי הבשר להכניח לפנייהם סמרטוט
 קשה לקנח סבין בכל פעם ופעם כדי להסיר השמכוכה
 של החלבי' הנדבק בדופניהם סבין ואע"פ שאין להם אלא
 סבין אחד ואומר אני שהמכו' לומר שלא הלריכו ב' סביני'
 ללא בחתיכת חלבי' גמורי' אבל גיד ושמו' איני שמני'
 כ"כ שידבק מהם הרבה ע"ג הסבין ומכל מקום שפסוף
 גדול לריד' כל שלא הדיח ולא קנח סבין ולפיכך לריד'
 להיות אדם זרעו וזהיר בחוך ביתו להיות להם ב' סבינים
 או לשפסף היטב אחר נקוד בשר כדי ללאת מידי ספקות
 אלו :

שאלה

קסו גבינה של גוים שעמד ישראל
 בשעת עשייתם וקבע זה
 חותמן ואח"כ הכיחה ביד
 הגוי ומכיר חותמו חייסין שמה החליקו פני' בשומן קוזיר
 וכטעמ' דבני מערבא :

תשובה

אם של ישראל פסי' שאין חוששין שהרי
 אמרו חמ"ב צמות' אחד מותר ועוד
 שאין חוששין אלא לקליפי' אבל לשמא יאבד את שלו
 להטיח פני גבינה בשומן שלו כדי להעביר ישראל בזה לא
 חששו וזה מתברר בתלמוד בהרבה מקומות ואם של גוים
 הוא א"ה אין חוששין להם עכשיו שאסור הוא להם
 ועוכשי' עליו מפני שאוכלים אותו בימי העכיתם בימים
 האסורים להם באכילת בשר ובכל דבר שאין דרבן אין
 חוששין בדרך שאמר בכבשין :

שאלה

קסז ישראל שנתן יין בכובא של
 גוי וזיין הוא לא ככנס בו
 מים ונתערב עם יין אחר
 של היתר והכלי הוא היה יבש כשנתן בו הישראל היין
 אך לא הדיחו ואומר כי עקר השמים הכלי הוא להביא
 בו עכבים בשח הבלי' אלא שמשחמטין בו הגוי' בנתינת
 יין של אסור לך מקרה הודיעני אם מותר בשתיה
 אם לאו :

תשובה

הכלי האלו עשויו' הם להביא בהם יין
 ביד בין הגתים מן הנח לחציות ואלו הן
 הנקראי' כלי הנחואע"פ שלא נשתמש בהן גוי אלא פעם
 יחת ביינו לריד הכשר כאלו נשתמש בו הרבה פעמים
 בכל הכי' גזרו בו לפי שעה כמו שנזרו עליהם בנשתמש
 ר מיד בתשמים הראוי לו וכמו שאמר שלהי ע"ז גבי גולפי
 דרב פפא כל שמכניסו לקיום לפי שעה גזרו בו רבנן
 ובשלהי ר' ישמעאל אמרו בגוי דאשתכח ביני מעלרתא
 דאלו היה טופח ע"מ להטפיה נגוז בעי ואם נפסך לומר
 שאין אלו עשויו' אלא לבביר בהן ולפיכך אין חוששין

שמה נשתמש בהן הגוי ביינו ואפילו פעם אחת זה אינו
 שאנו רואין אותם משחמטין בהם בין הגתות תמיד ובהן
 הם מוליכים לעולם יין מן הגתות לחציו' ולפיכך חורתי
 על כל לרדיו ולא מלאתי היתר לין זה בשתייה אלא אם
 דעתכם נוטה לדעת ר"ת ז"ל שאמ' שלא אמר' יין ביינ בכל
 שהוא אלא בוודאי ייכן אבל אין אנו נוהגים כן ואע"פ שהוא
 מראה פנים להתר יש עליו מן הקושיו' גם כר' לי תשובה
 ממשי' קנקני' ויין ישראל ככוס בתוכו שאסור בהנאה לר'
 מאיר ולרבנן בשתייה ומה היא דקנקנים שנתמם בהן
 הגוי בשחם ייכן הוא ומכל מקום לא וראה אם נחמו מים
 ביינ שנתערב זה בתוכו בין שנתנו מים בתחלה בין שנתנו
 מים בסוף שא"כ הכל מותר בשתייה ואף על פי שהיין
 שבאותה כלי לא ככנסו בו מים וכאשר מכל מקום לא חזר
 הכל כיינ נסך שלא אמרו חתיב עלמה כעשית כבילה אלא
 בבשר בחלב וכדעת רבי' אפרים ודרכו ישרה והלכתו
 ברורם מכמה ראיות וכן אנו נוהגין ועוזין מעשי' ולפיכך
 רואין היין שהוא מינו כאלו אינו והמים שאין מינו רבה
 עליו ומבטלו ואם הדבר כן לריד לשער עליו בכל הכלי
 שאין היין כבלע הרבה בעומק הכלי שבליעתו בלונן היא
 ואינו כבלע אלא בכדי קליפי' שמקלפין הכלי ברהיטני
 ולפיכך רואין את הכלי כאלו הוא יין ואם יש בכל היין ששה
 חלקים מים כנגד הקליפי' ההיא הכל מותר לפי שר"י הזקן
 ז"ל בעל התוספות מחיר בו חלקי' מים ויש לו ראיה ככונ'
 משתי כוסו' אחד של חולין ואחד של תרומה שבסוף ע"ז
 וכ"כ בכזולא בזה שקליפות בעלמן בלי שפך גרועו' מן
 היין וכ"כ לדעת הרמב"ן ז"ל שאמר שכל כלי הגוים שאין
 ביי פוגמיו ואפי' כלי היין וכל נט"ל מותר ולדבריו אפילו
 לא היה בו מים הכל מותר אלא שאין אנו נוהגין כן ומ"מ
 עושין אותו לכיף ואחם אם אתה רואין לסמוך על דבריו
 בשעת הדמק אתם תבחרו ולא אני :

שאלה

קסח ישראל שיש לו צורות מלאים
 חטים ובקרקעית הצור
 ובקירותיו יש מן החטה
 שנתבקעה מלפות הצור והארץ אם לריד לבערו ולמכרו
 לישראל קבא קבא כי הכי דכליא קמיה פסחה או יוכל
 למכרו ע"מ שלא יוכל להוליאו משם עד אחר פסח ובלא
 קבלת אחריות כחמלו של בכרי ברשותו של ישראל שעושה
 לו מחילה עשרה או באמר שאין לריד' אלא בטול דהוי
 בעושה ביתו אולר קודם שלשים יום ואין דעתו לפנותו
 בפסח ועוד שזה חמץ טקסה הוא שאינו ראוי לאכילה
 ומסריק הוא :

תשובה

מדעתימה שאמרת שיש בקרקעי' הצור
 חטים שנתבקעו לא שיהא הדבר צור
 אלא

אלא שאמרת זה מפני שכן הפת' יש מצוקתו ואפשר שאין
 שם ופי' זה קל ממה שיש שם בצירור ונכח' מיכה לעניני'
 שאכתוב לך ומכל מקום צ"ן כך ובין כך בצטול בעלמא
 סני' ליה באותה שאמרת לעולם ביתו אולר וקל מיכה
 מפני שאין כודע ממש שיש חטי' שנתצקעו כמו שאמרת
 ושמה אין שכ כלל ואם נתצקעו שמה כפסלו מאכילת
 כלב וה"ל ס"ס ואלו היה ברור שהיה שם חטי' מצוקעות
 ונתר' אותה בצטול ואפשר שיהיה לריד ליערו ואפילו
 לר"ם לאחר זמנו אינו עובר עליו צולא כלום הרי זה
 כמבטל ומחכוין לחזור ולמכרו לאחר הפסח ורצ' האי
 ז"ל כך כתב בתשו' כמו שחמלא בחוב צטמו בהלכות
 הרי"א"ג ז"ל אבל מחלוקת היא בירוש' דגרס' התם הפקיד
 חמלו מי"ג לאחר הפסח מהו רבי יוחנן אמר אסור ורי"ם
 לקיים אמר מותר אמר ליה רבי יוחנן לר"ל אי אתה מודה
 לי מו' שעות ולמעלה שהוא אסור אמר ליה תמן אסורו
 גרס' לו הכא מאי אית לך למימר א"ר יוסי בר פנחס כהר
 בד הויחזן אמרי' אחי' דרבי יוחנן בר' יוסי ור"ל כרי'
 מאיר אינו כן אלא דרבי יוחנן חשש להערמ' ור"ל לא חשש
 להערמה מאי דכפך מביניהון נפלה עליו מפולח מן דאמ'
 להערמה לית כאן הערמה ומותר ומן דאמר זכיה והוא
 זכיה ע"כ פי' זכיה במחלוקת ר' מאיר ורבי יוסי בכדרי'ם
 בגמרא המודר הכא' מקברו ואין לומר יאכל סניחו על
 גבי סלע ונפקירו ורבי יוסי אומר ואמרין מ"ט דרבי
 יוסי קסבר הפקר כמתנה מה מתנה עד דאיתיה לרשות
 מקבל אף הפקר עד דאתי לרשות זוכה ומכל מקום אם
 כדברי הירו' צ"ן מ"ד משום הערמה בין מ"ד משום זכיה
 חמץ שנפלה עליו מפולח לאחר הפסח מותר דלמ"ד משום
 הערמה לית כאן הערמה ולמ"ד משום זכיה לא ק"ל
 צהיהיא כרבי יוסי אלא כרבי מאיר דהתם מתנים' כוונתיה
 ולא ק"ל צהא כרבי יוחנן דירוש' אלא שהגאון רצ' האי
 ז"ל אפשר נמי דקא גרע טפי לעניין זה ממפולח דהתם
 ממילא הוא שכמא' ולא שיהיה בדעתו לפנות הגל ולחטט
 אחר החמץ אבל כאן שדעתו לפנותו צידיו ולמכר הכמלא
 צקרקעיהו ובקירותיו לא אלא שיש להחיר מן הגל
 שאמרת' שאין כאן חמץ ידוע דלמא לא הוה ביה צפסת
 כלל ואח"כ נתצקע עוד הדבר קרוב שאין כאן חמץ
 אלא עפוש והפסד ולא חמץ נוקשה כמו שאמרת דחמץ
 נוקשה נמי אסור להשהות מדרבנן ולרבי מאיר בלאו
 ולא ולמד מן הראשונים שהיו לפינוי שלא שמענו שיהא
 אדם בישראל כוהנ' לפנות אולרות חטין ושעורים ולפנות
 צורת' בפסח שהחטין צקרקעי' עפוש והפסד הם ולא
 חמץ ואם בא ישראל למכר החטים המופסדים שימלאו
 בצורו לגוי ומסביר לו צורו מותר ואפילו לכשתמלא לומר
 שהוא חמץ ואפשר אפי' בקבל אחריות עליו דחני' גוי

שכנסו במלכו של ישראל וצלקו צידו אין זקוק לבער
 הפקידו אכלו זקוק לבער יחד לו בית אין זקוק לבער שני
 לא ימלא בצתיכי וזה אינו מכוין צידו כל זמן שאינו צדיתו
 של ישראל והתר' יחד דומי' דאסור פקדון הו' ואין אסור
 פקדון אלא כשקבל עליו אחריות הא לאו הכי אהה רוחה
 של אחרים וכל נצוה הלכך התר' יחד אפילו כשקבל עליו
 אחריות ואע"פ שלא הביאה הרי"ף בהלכות הלכה היא
 וכמדומה שכל הפסקים פסחה בהלכותיהם גם הרי'
 יצחק הלוי וכ"ש אם לא קבל עליו אחריות שהוא מותר
 ובלבד שלא יערים וכדתיבא בתו' ורשאי ישראל לומר לגוי
 עד שאתה לוקח צמנה קח צמאחית שמא אלטרך ואקח
 ממך אחר הפסח ותיבא בתוספת' אחריתי ישראל וגוי
 שהיו צמניה ויהיה חמץ ציד ישראל הרי זה מוכרו לגוי או
 כותנו לו צמנה ובלבד שלא יערים :

שאלה

קסט אונה הנסרבי לא' ללעות
 הבהמ' התתחוכו' אם דינס
 כדן הנסרבי' לחזה מפני
 ששתי ללעות אלו כדומות כחזה לעניין מתנות כהונה א"ד
 אמרינן דוקא לעניין כהן אבל לעניין סרבה צמילר החזה
 ודאי דופן סותם והיא מותרת :

תשובה

בגמרא לא הזכירו לשון זה של מלך החזה
 אלא כך אמרו ריאה שנקב' ודופן סותמתו
 כשרה ופרישו היבא צמקום רביעית ומקום רביעית
 היבא מקום חתוכא דמוכי הוי מקום רביעית ואין משגימין
 בדבר זה בין נתן לכהן ללא נתן :

שאלה

קע חנרים יש מלויים צינינו שהם
 חסודים על גבינות של גוים
 והלכה רווחת שהחמוד צדבר
 לא דנו ולא מעידו אלא שגבינות הגוי אסורה עליה מקד'
 שבושה חמורה עם היות אללכו פסק שהשבושה חלה על
 כל דבר מדרבנן וכתברר עניין זה בחנרים ההם אם
 נאמר על זה שהחמוד על קל כחשד על החמור אחר שלא
 כשהנה הנוף או שלא כאמר כן אלא על גופות מוחלקות
 הודיעני דעתך :

תשובה

לפי שבדקים צקנקים יפים אפי' צודק
 אחר קנקך אמרת הלכה רווחת שחמוד
 צדבר לא דפו ולא מעידו וכבודך במקומו מוכח אין צו
 הלכה רווחת ואין הלכה כן צצמקוא' פר' כל פסולי
 המוקדשים רבי היא דאמ' ופי' יג עליה רשצ"ג ואמר כאמן
 הוא על של חבדו ואין כאמן על עצמו והלכ' כדבריו והכי
 אפשריקא הלכה פרק צתרא דיומא דנר' התם עמד רבי
 יצחק בר קולא על הגלית ואמר אפי' רבי יוסי בר
 זימרא

כו

שאלות

ותשובות

זימרא וקן ויטב בישיבה היה וכו' רשות להחיר בכורות
 א"ר אבא לא כן היה מעשה דרבי יוסי בר זימרא כהן
 היה וישיב קמבעיא להו הלכה כרבי מאיר דאמר החסוד
 בדבר לא לנו ולא מעידו ופשיט להו הלכה כרבי שמעון
 בן גמליאל דאמר כאמן הוא על של חבירו ומיכו כאמן על
 שלו ושמא תאמר דחסוד דהאי פירקא דהפנני ציה רבי
 שמעון בן גמליאל ורבי מאיר לאו חסוד נמור הוא אלא
 חסוד בעלמא שחששו לכל כהן בצבור וכדקאמר התם
 א"ל רב פפא לאביי לרבי מאיר הא חסוד בדבר לא דכ
 ולא מעידו וא"ר מאיר החסוד בדבר אחד חסוד לכל
 החורה כלה כהני ה"כ דלא דנן דיבא ופריק אימא דאמר
 רבי מאיר לחששה לאחוזקינהו מי אמר אבל חסוד נמור
 לכולי עלמא לא לנו ולא מעידו והיינו התם מתניה דפרק
 עד כמה דתפן החסוד על השביעית אין לוחחיה ממנו
 פשתן החסוד להיות מוכר תרומה לפס חולין חסוד על
 השביעית זה הכלל החסוד על הדב' לא לנו ולא מעידו ולא
 כו' שם המלוקת לא היא דהת' ומת' כן מחלוקת היה וכן
 דעת כל הפוסקי' ומכל מקום הללו שחסוד' לרבנן צינה
 ש"ג אין לוקחים מהן גביעות ואפילו ממה שהם אוכלי
 שהרי חסודים הם על אכילתו והרי אמר' אין לוקחים
 מתגרי סוריא והכי נריעי מתגרי סוריא דהתם אוכלים
 מוסי דמסדר מסוס דאין חסודים על האכילה ומ' ואי
 דמנח קמיה מסדר אבל הכי חסידי על האכילה
 עוד אמרתי עם היות אללנו פסק שהשבועה חלה על כל
 דבר דרבנן ואני מסופק בלשונך אולי יש חולק אחר
 שאמר' שהפסק אללכם וסבור הייתי שהלכה רווחת היא
 דתכן פרק שבועות שתיים שבועה שלא אוכל ואכל כבלות
 וטריפות שקלים ורמסים חייב ורבי פוטר והוינן דה אמאי
 חייב מושבע ועומד מהר סיני הוא ואמר ר"ל אי אתה
 מולא אלא במפ' חכי שעור ואליבא דרבנן כל דאית להו
 חכי שעור לאו דאורייתא שאין אדם אוסר על עצמו כל
 שהוא ומית להו כמי חכי שעור לאו דאורייתא או כסת' ואיבא
 דרבי עקיב' דאמר אדם אוסר עצמו בכ"ס ולא עוד אלא
 צבטול מלוח דרבנן חייבא שבועה שאלו כשבע שיאכל
 שומכו של גיד ולא אכלו או שישחה סת' ייבן ולא סת חייב
 וכדאי' התם גבי ההיא מתני' דאכל כבלות וטרפוי דאוקמו'
 דב' ושמאל ורבי יוחנן בכלל דברי' המותרים עם דברים
 האסורים ורובה לומר אוקמוה במפרט חכי שעור ואליבא
 דרבנן או כסת' ואליב' דר"ע דאמ' אדם אוסר עצמו בכ"ס
 וזמריבן בשלמי בר"ל משכת' לה אפי' במוכל חייבא אלא
 שמו' לו שבו' אלא תעשה כדרך שהעמידו דבריהם אפילו
 במקום ברית ולר' עצמו אפילו בשל תורה חייבא וכדאי'
 בדברים נשבעי לקיים המלוה שנתמר נשבעתי ואקיימה
 וכו' גם תהי' שאמרת החסוד על דבר קל אם הוא חסוד על

דבר חסוד אפילו על הקל ממונו אינו חסוד מומר לעריות
 אינו מומר אלל שקיט' ולא אמרו מומר לדבר אחד הו'
 מומר לכל החורה כולה אלא דמומר לין כסך ולתלל
 שבתא דפרהסי' וכדאיתא פ"ק דחולין ומ"ו צמות
 שכתסר הרי אנו רואין אותו מומר גמור לאותו דבר ואפי'
 בשבע' אין נאמן שכבר הוא חסוד לעבור על השבועה
 על אותו דבר שהיא מושבע מהר סיני וחדע לך שאם אין
 אתה אומר כן מומר אוכל כבלות לתאבון ישבע שלא
 יאכילנו שגם כבלה ולא ילטרך לבדוק אחריו בכל פעם
 ואם נא נדק סכין אפי' אחריו אמאי חסוד ישבע שפסק
 כרצוי בסכין יפה ונאמי' לא שלאותו דבר אינו כאמן לעול'
 ועמי הארץ שאיכס נאמני' על המעשרו' ישבעו שהוא
 מחוקן ויאמנו דבריה כן כ"ל בצירור' ועוד חדע לך שאפי'
 לא יאכל הוא ולא יאכיל לאחריו אין מקבלין אותו עד
 שיקבל חצרות צפניו חצר' כדתי' התם פרק עד כמה
 הבא לקבל דברי חצרות כריך לקבל צפניו' ואם קיתא
 ישרע צפני פניכ ונאמן :

שאלה

קעא מרזחת סגפלו לחוכו כמלי
 הרבה שאי אפשר לברור
 אות ועברו עליהם י"ב חדש
 אם מותרת אם לא לפי ש"ל שמוותרת דכל דבר שאין צ
 עלם אין מתקיים י"ב חדש :

תשובה

יפה אמרת לפי שאין מתקיים אמרו לא
 חיו ולא מת וזו היא שאמרה הכי אמרי
 דכדא לבתר תריסר ירחי שתא שריין אלא שאני חוכך
 קלת לפי שהדב' כדאית' לוי שני סגולות למהר למחות
 ולכלות הדברים הנחתכיי הנפלים לחוכו והשני להעמיד
 ולקיים הדברים השלמים הנטמני' בו כמו שארז"ל בפ"ק
 דבתרא גבי הורדוס :

שאלה

קעב אם מותר לאכול גבינה
 ע"ג מפה שאכלו עליה
 צטר או לא :

תשובה

הדבר כר' לי צרור שאסור לאכול גבינה על
 מפה שאכלו צטר שאי אפשר שאין עליה כמה
 טיפי צטר ולא מחמת מה שכללע בחוכ' אפי' או' שהבלוע
 אינו יולא אלא ע"י דבר חם ואם מוסס הא היה אסור
 להניח עליו גבינ' חמה אבל לוכנת לא אלא שאני אומ' וכן
 אחת ש' כלוכי צטר יש על המפה שהרבה פעמים שנופלים
 עליה טפי החבסיל וזה הדיר' וכן שמקנחין עליה סכין
 שחותכין בה הצטר וכל שהוא צעין כשמוניחין עליה
 גבינה צין חמה צין לוכנת כונעני זה לזה לפחות והדמ'
 מיה' צעני וכדתנן גורר אדם צטר גבינה צמטתחת
 אחת ובלבד שלא יהיו כונעני' זה לזה וכי כונעני זה לזה מאי
 הוי לוכן ולוכן הוא ואהדריכסו נהי דקליפי' לא צעני הדמ'
 מיהא

שארות

מיהא צעיו ועוד שזה חמור יותר כי הרב פעמים ודבקו לכלי הנשר בעלמו והגבינה בעלמ' און בלחם אשר הוא מוכל ויאכל צער וגבינה בהפסה אחת וזה דבר צדור ופ"כ אנו נוהג' לשחרר עלמנו מזה וכ"ש שאסור לחתוך גבינה ואפי' לונכת בסכין שרנילי' לחתוך בשר ולא עוד אלא אפי' הפת שאוכלין עם הגבינה אסור לחתוך בסכין שהחתך בה בשר לפני שלפעמים הסכיני' שאמנו של בשר קרום ע פניהם וכשהחתכים הפת נדבק בו וכדאי' לכוון שחתכו בסכין ש"ב מותי לאכלו בכות' ואוקמו החם בדטעי' ליה וליכא טעם בשר כלל ואפטר כי טעי' קפילא צעי' כדעת רש"י ז"ל . ואמר' נמי קיסות ואצטיות נריר להו לבי פסתי' . ולעניין אוחו שמוע' ששאלה' לבאר לך פי' השמוע' פשוט' היא לפיכך כך פי' אשר תבוסל בו אין לי אלא שהקפיד הכתוב להטעין שבי' אלא כשבסל בו אבל בשפת' ש' חולה לה ועירה לתוכה רותח נבלע הרובצ צחוכו מניין שטעון שבי' ה"ל אשר תבוסל בו ישבר מדםך הכתוב ישבר אלל בו ולא כתב הזכ"ל ישבר ש"ל לודרש מני' כתבי' כלומר כל שבלע בו מ"מ ישבר צעי רמי צר חמא ללאו צאור התורה מהו כלומר שתלה שפוד של שער הקטאת באויר התכור וללאו שם ולא נבלע ממנו כלום בדופני התכור מהו מי הקפיד החם הכתוב בפסול זה להטעינו שבי' כיו' שלא נבלע ממנו בתכור ואסדר ליה רצא אי' שהכתוב על אחת מהן הקפי' ותדע לך דהא קחני אחת שבסלו בו ואחת שעררה בו צחוכו רותח וא"ל צליע צשול לא קמצעית לי דהא כל שעירה בו רותח נבלע מרובצו בתכור אלא כי קא מצעי' לי דהא כל שעירה לבלע בלא צליע כזה שללאו באויר התכור שכתבשל צחוכו ולא נבלע ממנו כלום בתכור ואתי' למופסטיה מדא' רב נחמן אמר רבה בר אבון תכור של מקדש של מתכת היה כרי שתהא לו תקנה בשמבשל באוירו שפוד של חטאת דאלו של חרם הוא טעון שבי' אלא אצטול בלא צלוע הקפיד הכתו' שהרי החטאת אינו מתקרב לדופני התכור שיבלע ממנו התכור ודקה החם לאו טעי' משום שפוד של חטאת אלא משום שירי מנחות שאפיית' בתכור זהו פירושה :

שאלה קעג אס מותר לעשות סחורה בחזיר אס למו :

תשובה כי בשה חזיר וסאר בהמה וקיה טמאים וכן שרלים מותרים בהנאה כדדרש"י פי' כל שעה מדכתיב בהו לכם שלכם יהו אבל אסור לעשות בהם סחורה ולכוין מלאכתו ולא אלו בלבד אלא אף צטריפות ונבלות וכל דבר שאסור במבינה

ותשובות

נר

מן התורה . ודוקא דברים העומדים לאכילה כמו ששנינו במס' שביעית פ"ז אין עושין סחורה בפירות שביעית ולא בצכור ולא בהרמות ומריפות ונבלות ולא בשרלים ורמשי' ועוד שסנינו ליידימיה ועופות שכוזמנו להם מיכי' החסורי' מותרים למכור ר' יהודה אומר אף מי שפודמנו לפי דרכו לוקח ומוכר ובלבד שלא תהא אומנותו צדק ומכמים אסורי' : ופי' בגמרא פ' כל שעה טעמא דאסור לכתחלה לכוון בהם מלאכתו משום דכתיב וטמאי' יהיו לכם כהוייתן יהו וזירו' נר צמטי' שביעי' כתיב טמאי' הם לכם מה ת"ל וטמאי' יהיו לכם לא אחד אסור אכילה ואחד אסור הכאה דרך סחור' ואמרו שם זירו' כל דבר שאסורו ד"ת אסור לעשות בו סחורה : זהק' שם וסרי' חמור למלאכתו הוא גדל פי' ולא אסרו אלא הגדלי' לאכילה דבי' הושיעא נסב ויהב בהדין מוריס' ר' הובא נסב ויהב בהדין חליתו פי' מפני שאין אסורין אלא מדבריהם וצחו' דשביעית שנינו בפ"ה לא יהא כלבי' כופרי' וחולדת סכאי' וחחולי' וקופים וקופי' ומוכרין לנוים ולשכר עליהם אבל המוריים וגבינת בית אובייקי והפת והשמן מותרין למכור . לישראל ולשכור עליהם ועוד שנינו שם לקח הצכור למסתה צכו' או לרגל ולא הולך מותר למכור ר' או' או' אנו' שלא ימכרו אלא בדמיו פי' שלא יראה כעושה בו סחורה :

שאלה

קעד צכור בהמה טהורה אם נוהג בזמן הוה צמ"ל והר"ם צמו"ל כתב אין מביאים צכור מח"ל שג' ואכלת' לפני ונו' ממקום שאתה מביא מעשרות אתה מביא בכורים וממקום שאין אתה מביא מעשר אי' אתה מביא צכור ואס' הביא אין מקבלין ממנו ולא יקרב והרי הוא חולין ואמרת שדעתך שנו' נדמוכת בצכורות פרק מעשר בהמה דלכ"ע לא אפשר למיקם לחקלה בדתישי' במעשר משום דצכור מרחם קדוש ושאלת אם ידעתי ראיה לדברי הר"ם ז"ל :

תשובה

כך אנו מקובלים מרבנו' שהצכור נוהג בין בארץ בין צמ"ל לזככל' זמן דברתם חליא רחמנא כדא' ריש פרק מעשר בהמה בדין חליא מלתי מרחם קדוש והר"ם ז"ל גר' שסמך על מה שארו"ל מעשר בהמה נוהג בארץ ובצמ"ל בפני הבית ושלא בפני הבית ולא כן בצכור דלמא צכור אינו נוהג בצמ"ל ועוד דאמר' בתמור' פרק אלו קדשי' בן אנטויכס העלה צכורו' ז' מבבל ולא קבלנו ואוקימ' כר' עקיבא דת' יכול יעלה אדם הצכור מח"ל בזמן שג"ה קיים . ויקריבנו ת"ל ואכלתם לפני ה' אלקי' מקיס צכור למעשר מה מעשר אין צא אלא מן הארץ אף צכור אינו צא אלא מן הארץ . וסבור הרב דגמרי' מקשינן צכור למעשר שאין צא כלל אלא מן הארץ ופסטי'

שאלות

ותשובות

ופעמי' ודאי הכי הוה משמע לכאורה אלא ודאי ליתא דרבי
 עקיבא דאמר יכול יציאתו סיקריצו ויאכלנו לפני ה' קאי
 אבל מ"מ מודה הוא דקדוש ליתמו לכהן ושלל יגוזו ויעבד
 ביושלא לאוכלו אלא במומו ולא בחלק רבי עקיבא אלא
 בליקרב אבל בליקדש לא וכדאית' כמי במעשר בהמה
 דחנן החס מעשר בהמה כוהג בארץ וצח"ל ואתימו
 לאוקומי מתנית' ללא כרבי עקיבא דתניא ר' עקיבא אוי
 יכול יעלה מעשר בהמה מח"ל ויקריצו ת"ל והכחתי שמה
 וגו' ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר :

שאלה קעה

לכאן מה שכתב רש"י
 בסוף שמיני בין הטמא ובין
 הטור וגו' בין שכולל סתמי
 טריפה בשרה בין שכולל סתמי טריפה פסולה :

תשובה

מה שכתב רש"י ז"ל ברית' - היא שנויה
 בת"כ וכך היא שנויה גם להבדיל בין
 הטמא ובין הטור בין פרה לחמור אין לריך שמטורשים
 ושומדים הם אלא להבדיל בין הטמא לך לטהור לך בין
 שנסחט חליו של קנה לנסחט רובו וכמה בין חליו לרובו
 כחוט השער' כלומ' שלא אמר' תורה כאן להבדיל בין
 הבהמות הטהורות כפרה וכשז לטמא' כחמור וכיוצא בו
 אלא במינין הטהורי' ממש דבר הכתוב להבדיל ביניהם
 בני המקרים שיארעו להם צ"י שנסחט חליו של סימן
 לנסחט רובו שאם לא נשחט אלא חליו הרי היא טמאה לך
 ואם נשחט יחר מחליו ואפילו כחוט השער' הרי היא
 טהורה ואת"כ חזר ופי' מה שכת' בין החיה הנאכלת ובין
 הפיה אשר לא תאכל שגם היא לא במינין המותר' והאשו'
 קאי שאף הם מפורסי' ועומדי' אלא להבדיל ביניהם לפי
 המקרים שיארעו להם ומה הם המקרים מקרי הטרפות
 שיש מהם אסורי' ויש מהם מותרים כילד נקב קרום של
 מוח העליון לבדו פשרה שעדיין היא חיה ואם נקבו
 שניהם פסולה שאיכ' חיה כדק"ל טריפ' אינה חיה - ויש
 טרפיות שאנו רואי' שמחה מחמת' וא"ה כשרה כמו שאמר'
 והא חזינן דמחו בכוליא וקטלי ופרקי' נמיירי דאי מבדרו
 לה סמכי חיה ולפיכך אמר' תורה לדקדק ולהבדיל בין
 הטרפיות שיש להם תקנה בבירור סמני' וכיוצא בזה זהו פי'
 ואין בו שום ספק ולדעת תנא דב"ר' ישמעאל דת"ל דטרפי'
 חיה אלא שי"ח טריפות למד הק"ב בה בסמיכי כ"ש שפי' שפיר'
 גה"ק דתנא להבדיל בין החיה הנאכלת ובין מי שהיה
 במוה ואיכה נאכלת ואמי רואה שספק אחכס בזה מפני
 שאמ' בין שכולדו בה' שמיני טריפ' כשרה ואין עניין שתהיו
 לריכים לעמוד עליהם שלא אמרו שחיה טריפה ממש אלא
 שכולדו בה סמני' שאנו לריכי' לעיי' עליה' אס הטרף בהם

וגדולה מוה אמרו רבא אכפיר טריפ' וזבן מינ' ואם טריפ'
 היתה איך התירה אלא ה"ק רבא פרא בהמה שהייתה
 מהופקת בטרפיה ובלסון אחר מפורש יות' והיא שנויה
 בדתנא דב"ר' רבי ישמעאל ומייתי לה ריש פרק אלו טרפות
 דאמר החס למ"ד טריפ' חיה טריפ' מכ"ל כלו' הטרפות
 האסורים מכ"ל גפק' ליה מדרבי ישמעאל דתנא דב"ר'
 ישמעאל בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל אלו
 י"ח טריפיו שנאמרו לו למטה משיני כלו' אע"פי שאלו
 ואלו אפשר לקיות הבדל בניהם אלו לאסור ואלו להחר
 כמו שפלטווה מם ונאמרו לו בסמיכי וזה מפורש ודבר
 ברור הוא :

שאלה קעו

נכזים שנכנסו לבית ויש בו
 חביות פתוחות ורוב העיר
 גוים מהו לחוש ליינ' :

תשובה

אם באותו בית שהיין בתוכו נכנסו
 אסור לפי שזה ספק מנע הוא וכל
 החביות פתוחות אסורות כמו שנכנסו לגבז כד נוכזים
 וסותי' ולי"ד לבלשת דמתייראוי' ואין פנאי לנסך אבל
 נכזים שאין אדם מרניש בהן שותים ומכסכים אבל אם
 נשחטקו אם נכנסו באותו בית ואם לאו אפילו חביות
 מותרות שזה ספק ביאה וספק ביאה כראה דק"ל בהא'
 דאיכ' אלא דרבנן כרבי אליעזר דמתניתין דאמר ספק
 ביאה טהור :

שאלה קעז

אי שמכין אשמירה דפעוטות
 בששולחים אותם לאוילות יין
 עם השפחה :

תשובה

סומכין בזה ודאי לפי שאין זה תלוי בעדו'
 הקטן אלא השפחה מרתת' שאם תגע ביין
 שהחנוק שיש בו דעת' לישראל יגלה וכל מקום דאפשר לומר
 מרתת סומכים עליו להקל ואע"פ שאין כאן עדות גדולה
 מוה אמרו המביאים מן הגורן לעיר שאין חוששין להם
 מפני שהן מתייראין להחליף וליגע מפני עוברי דרכים
 שמה יראו ויגלו כדאי' בתאם' וכן אמר פ' אין מעמיד' בין
 הנחות שבו וכן במפית ככרי בחמתו ובקרון ויין על
 השלחן ועל הדלופקי וכל אות' הסגווי' בע"ז פרק הסוכר :

שאלה קעח

נדיים קטנים הנקחים מן
 הגוי אם סומכין על כותי'
 שאו' שהן בן ח' ימים או לא :

תשובה

עדות כותי אינה כלום ולא מלינו שיעיל
 עדותו רק בעדות אשה בלבד וכל מקום
 שאנו חוששים לו שאין בן ח' משמת קטנו לא ילאנו מידי
 ספק באצירת הגוי וכ"ש במקום זה שאומר להסבית
 מקחו אין כאן אפי' להחמיר ואפילו באסורי תורה כדתנן
 בשלטי

שאלות

ותשובות

נה

בשלהי יצמות גוי שהיה מופר פירות צטוק ואמר של ערלה הם איך נחמן של עזקה הן לא א' כלום שלא נחבון מלא להשביח מקחו :

שאלה קעט

פתוח לר"ה ופתח האולר פתוח כנגד פתחי הבתים ואין אדם יכול ליכנס באולר אלא א"כ כראה מהסדקין אשר צפתח הבית וצאתו' בתים יש פתח פתוח לביתו של גוי וכנס הישראל דרך ביתו של גוי והישראל כעל דלתות פתחי הבתים הפתוחים לר"ה וילא לו דרך פתחו של גוי מה דינו של יין המונח באולר :

תשובה

כל שישראל דר באותו חצר אפילו היה שוברו מן הגוי ואפילו אין שם מפתח וקוחים מותר וכדכתי' שלהי פרק רבי ישמעאל אחד הלוקח ואחד הסוכר בית בחירו של גוי ומלאהו יין ישראל דר באותו חצר מותר ואע"פ שא"י מפתח וקוחים בידו בחצר אחרת מותר והוא שהמפתח ותות' בידו ולא עו' אלא שכל ישר' יכולי ליכנס לו בלא רשו' כוה שיכול ליכני' בביתו דרך פתחו הפתוח לר"ה הגוי מתיירא דלמ' השתא אתי השתא אתי ואפי' בלא מפתח ותוח' מותר ואפי' תביות פתוחות דלא גרע מעובדי דישראל וגוי דהוו יתבי בארבה ושמע ישראל קל שפורא דבוי שמעא וקס וסליק וסרי' רבא מסו' טעמא דמימר אמ' הגוי השתא אתי דמדכר לחמרי' ואתי' :

שאלה קפ

לרבי משה גאון ז"ל ישראל שנשתמד וחזר לדת ישראל אח"כ אם עושה יין נסך ואם לא :

תשובה

כך ראינו שאם הלך למקום שאין מכירי' אותו ומשמר שבתו צטוק ומשמר כל המלות מקבלי' אותו להיות בישראל גמור ואין מפיידין אותו לחזור למקום שמפירי' אותו שאם חזר לשם הורגי' אותו לפיכך מותר לשחות עמו בכוס יין ואי' חוששי' משום מנעו דבפ' עד כמ' בצכור' עלה דההי' וכלם שחזרו בהי פי' ר"י ברי' אברהם ז"ל מומר השב בתשוב' בדין הו' שלא יהיה צריך ג' לקבל בפניהם דבקל יש לנו לומר ששב אל בוראו ואפילו לדברי המחמירי' מ"מ אין יינו יין נסך כיון שנוהג כדת יהוד' ואפי' לא טבל ואפי' אם הי' מלוה צרביח לישראל ולא המזיר הרביח מ"מ חשבי' לים בעל תשוב' כיון שהכית כל מעשיו ושב אל בוראו ואע"ג דאמר' בסכסדרי' שפירתי יוני' ומלוי רבי' לא בני בקבלה שלא יעשואל עד שיחזירו הרבי' הכי תזכרתו קלקלתו דכיו' שחזר ושב ה"ל בעל תשוב' לכל דבר ודומה לנר רק לשב אל בוראו ולתקן אשר עוותו ואם לא יתקן לא התעבב בכי' בתקופתו וגם

הרר' אליעזר מנרמיוזא ז"ל לא החמיר עליו לקבל יסורי' להתכפר כישראל שעשה עבירות אחרות ולא כפר בעקר וזה"ש מסו' דאדם שחטא צאט' או צטאר עבירות כשעוסי' תשובה אם לא קבל עליו דינין אי' נכר שעשה חסובי' עולמי' דשמא אי' העבירה מוזמנת לו או שמא אין ילרו תקפו עת' כ"ה חבל מי שכפר ושב אל בוראו להיות צנלות אחיו תשובתו נכרת שהיא שלמה שמייחדה' פעמים בכל יום וכוהר מאסור כישר' ואע"פ שהרבה עברות עשה בעוהז משומד דישראל העוסי' ביולא בהקבדה יהודי' ילטרך לקבל עליו דינין חמורי' מומר שאני דכל מה שעשה לפי שהוא כופר בעקר וכי' ששב אל בוראו לא יקטא עוד באלה ואין להחמיר עליו כ"כ לקבל יסורים ולהתאפק ביצרו כי מאת' ששב כרפ' לו ובא ליטה' משייעי' לו עכ"ל הרב ז"ל :

שאלה קפא

ערבי' עלי דברי דודי' מכל מיני מגדים בהם אשתעשע ואחעדן והם לי למסעדי'

יקרו לי מכתם פו ובעיני נחמדים ומה' תקות אנוש בימים יכלו באפס ותקות רק להחזק בנר מלוה ותור' ומלוה היא שעמד' לאבותינו ולנו עת ישכבון בין שפתי' ובין אופות לנו ואת' החכם אלוף ריחך כודף כצשמים ראש מאו אהבתיך מרחפת על פני ואור בהיר יאיר לנגד עיני וזה חסדך אשר תעשה ע' זדי להודיעני תמיד שלומך ואשר לבס יתקדש בתורי' ואטע' אף אני צמנעמיה החכ' הנכבד אמרת' עם הספר כי מעש' היה צורך השר מן רימי' בא"לה ששחטו ג' כצשים והכשירם הטבח וכל אחד מהם העלו הגוי' למגדל מיד שכלדבקו זה אחר זה ולא נשא' אלל היהודי' אלא ג' הריאות ומקלת מן הכבש השלישי אח"כ כמלאסרב' באחת שאלת להעמידך על דעתי .

תשובה

לא ידעתי על מה צאט' השאלה אם על רוב הנפרש או על מעוט הנשאר גם אחס החכם לא פרשתי אם העלום למגדל אחר שנתערבו או אם הכוכב לומר העלום בזה אחרת אחר שחיטה וצדיקה וזורתתי על כל הצדדים שאם נחערבו הנ' כצשים תחלה קודם פרישת' כראה שהם צטלים ואין לנו לאסור אותם מדין חתיכה הראויה להתכבד כיון שהן שלמים והראים מדאמר בסוף התערוכות כל הזבחים שנתערב בהם טור הכסקל או מקטאות המהות כלן ימותו . ואקסי' עלה צנמרא וככבשינהו כי יוכי כידן וכימ' כל דפריס מרובא פריס גזירה שמא יבא ליקח מן הקבוע ולבטיל צרובא צ"ת חשיבי' ולא בטלי' משמע הא לאחר מיתה צטלי' כדין יבש ציבש דבטיל חל צתרי' וכן היה מעשה בפני הר"ר שלמה ממונפלייר' שנתערבה בהמה שנטרפה צטרפה עם שתי

שאלות ותשובות

בהמות של היתר אחר שמיטה והתירו : והתיבה הראויה
להתכבד רבו הפי' ואין לורד לכדון שלפנינו ובהמה שלמה
לד"ה אינה כקראת ראויה להתכבד לא חתיבה בימית לא
גדולה שבגדולות ולא קטנה שבקטנות ואין לגזור שמה יקח
מן הקבוע לכיון שכתבטלו לא שייך למימר כן והראויה
מדאמר לצטיל צרובה צ"ח חסידי ולא נזריכן שמה יקח
מן הקבוע : ואח"כ אמר וככבשיהו כי היכי דניידי
ואימ' כל דפריש מרובה פריש נזירה שמה יבא ליקח מן
הקבוע זהו שהי' צ"ח ולא התבטלו וכ"ס לר"י ז"ל שתירץ
ד ש הפרש בין היבא שפיר וכו' וכו' האסור במקומו להיבא
שאין כ"דע וכבר וכו' יבא לכו תירוד למה שהק' בתו מיהא
דאמר ט' לבורי' של מלה ואחד של חמץ ואתו עבד וסקל
ולא ידעי מהו סקל היינו ט' חנויה כלן מוכרותבשר שמוט'
ואחת מוכרותבשר כבלה פ' רש' ואתא עבד וסקל היינו
פיפא ובמלא הלך אחר הרוב ולא גזרו דלמא אחי ליקח
מן הקבוע וכן דעת רבי שמסון ז"ל ויש לו סמך מההיא
דטבעת ע"ז שפ"ל בק' טבעו' וכן בכוס של ע"ז אבל אין כן
דעת דכל שפי' ולא גזרו שמה יקח מן הקבוע אבל
לכבוס ביד אסור : וכן כתו' בשאלתות דרב אחאי בסדר
ויקרא אבל כבשים לפנינו או שנתפזרו כלן אפילו לפנינו
כבר כתבטל קביעותו ודוק' בשפירש קודם שטודע הטרפו'
במקומו דאמריכן כל דפריש מרובה פריש אבל אסור
ל' קח אחר שטודע האסור והראויה היא דט' חנויות וא"ת
לדעת ר"י ז"ל דאמר דאינו נקראת קבוע אלא הכבר
במקומו א"כ תק' ליה הא דא' פ' התערובות רב אשי אמר
אפילו תימי' רבנן צ"ח חסידי ולא צטיל ליו למסוך חד
מנייהו ולקרוז ולימא כל דפריש מרובה פריש ואקסיכן
כמסוך ה"ל קבוע וכל קבוע כמחלה על מחלה דמי לא
הי' דכלפי מה שאמר צ"ח חסידי ולא צטיל ה"ל אסור
קבוע לעין ומתסר לאמטובי ממק' קביעותו דכיון
דאיכ' ודאי אסור צביהו לא אמריכן בהא כל דפריש
מרובה פריש וזה מוכרח שאם כפסך לדון בתערובת דין
קבוע היאך כמלא צטול האסורים וצטלה דין צטול רוב
דאורייתא דכל קבוע כמחלה על מחלה דמי ור"ח ז"ל
כתב דנזירה שמה יקח מן הקבוע אינו אלא בקדשים
ומסוס קומרא דקדשים אבל בחולין לא נזרי' ואפילו לא
כבשיהו שרי וההיא דטבעת פירש דלכ"ע הפורשת אסורי'
משום דלא שייך בהו לכבשיהו דניידו ומיהו הא ק' ליה
דהא אסיק' לעיל דמתנית' מסוס אסורא לגבוה לא
אכטריך דאמר א' רב אשי אמרית' לשמעחה קמי' דר' זירא
וכו' ומסקנא דלגבוה לא אכטריך אלמא להדיוט נמי
אסור ולא אמר כל דפריש מרובה פריש ואלו אית להו
חקתא בכביש' אמאי קחני ימותו אברא לא הוה שתיק
תלמוד' מהדין תקנא ולימתי' בהדיא וככבשיהו וכימא כל

דפריש מרובה פריש ועליון יש להתיר אם נתערבו יחד
אחר שפירשורובן מדאמריכן פי' תערובות טבע' של ע"ז
שפלה לק טבעות ונפלה אחת מין ליה הגדול הותרו כלן
מיהו צכדון שלפנינו כיון שלא כש' במקוילין לא חתיבה אחת
או כבש א' אין להתיר ממה שהשיב רב' לרב נחמן ממחני'
דכל הזבחים שכתערבו בהם שור הנסקל או חטאות
המתות ימותו כלן א' ל' רב דאמר בר"א דא' קרב א' זד
מהם הותרו כלם ואקסיכן והא א"ר אלעזר לא רבי א' שור
אלא שנים שנים אבל חד חד לא והשיבו ר' ירמיה וחכמים
אומרים אפילו קרבו כלם חוץ מאחד מהם יבא לבית
השריפה כלו' מדברי חכמים נשמע לרבי אליעזר דיקרב
ואע"פ שאין כאן אלא אחד וא"ל רבי יעקב לרבי רמיה
בר תחליפה אסורא לך מצי אחד זוג אחד פירש שנסאר
זוג אחד אבל אפילו לרבי אליעזר לא בני' צדא דלעולם
בעיכן שיסארו שנים וכן נראה דעת רש"י ז"ל א"ל א"ל
הר"ם ז"ל פורש לא אמר רבי אליעזר שנים שנים
כשקרב שנים שנים דכיון שכן תליכי' צו' דל' ד' ו' הו' ז'
הוא אסורא בין שעשאן צבת אחת בין שעשאן צוה אחת
זה אבל כשלא קרב אלא אחד לא תליכן ולפי זה הפירש
לא כמלא ידכו' לישב אחתהא דאחיקיף רבי ירמיה עליה
דרבי אלעזר ואפילו פירש כלן מקלטה ללך אחד ומקלטה
ללך אחד המועטים מותרין מדקאמר פירשו מי' ללך אחד
למקום אחר מותרין' דאמרין אסורה לגו רובה אשתאר
ואין לחלק דוקא כשהמ' נתערבו צרובה אבל בפני
עלמן אסורים דכיון דאין כאן ודאי טריפה אלא ספק
ובכל אחד כיכל לומר אין זה אוחו שפלה ואת"ל זהו איבא
למימר שמה כשר הואוכן דעת ר"ח ז"ל בפ"ק דביב'ה
אפילו לדעת ר"י שכתב שלא אמרו כן אלא בספק הבא
מבא שתי תערובות כגון מרובא לרובא א"ה דכלן נתפזרו
צכין המועטים שפירשו ללך אחד אנו אומר בהם כל
דפריש מרובה פריש ואסורה לגו רובא דמייד אשתאר וזהו
דעת רב אחאי בסדר ויקרא ואלו מערב ספק דר' שה
אפילו ברובא כלן אסורות ואי בריר כולהון לחדא דוכתא
ומעוטא לחדא דוכתא אמריכן אסורה צמד רובה איתא
והנך מעוטי שריין ודוקא בספק טריפה ואין כראה כן
מן הגמרא דאפילו בודאי טריפה כראה שהדין כך ודוקא
דכדו כלן אבל מה שכתאר כדון שלפנינו שלא פירש וצולד
הספק במקולין קודם שפירש אסור אלא דקס' ליקלח
מדאמר אלא אימ' פירשו ה"מ למקום אחר אין אסורי'
פירש תערובתן ומשמע דהדין עלמו אסורים ומה שאין
אסורים טעמא איבא לכל אחד מאותו שכתערבו בהם
ס"ס א"ל פירשו שלא בפניו דאמריכן כל דפריש מרובה
פריש או שנתפזרו כלן והיינו דאמיכי אמרית' קמי' דשמואל
כלו' מא' דאמר מסו' ס"ס שרי אינה כס"ס ע"ז אסור אמא

טעמא

טעמא דרב משיב ס"ס אצל הן עלמין אסורים וכן מוכחה
 כך דרב הושעיא דאמר אפילו נפתחו ק' מן החמשים
 אסורות ולא אמר הסורה ברוב איתא אכן אם לקח אדם
 מן המין לין מקלת הכבש הכשאר וכשאר ברוב של הית'
 הכל מותר והראיה מטבעת ע"ז לק' טבעית וכן כוס של
 ע"ז שכל לאבד מלא כוסו ואע"פ שלקח אחר שכולד
 הספ' במקולין והראיות מבר עוי אכן אם לא נתערבו
 כלל אלא שהעולם להגדל טרם שנתערבו כלל אסורים
 דאין כאן רוב ולא שייך בהם בטוב: ודין בטוב כחלק לני'
 פנים הא' שנתערב האסור עם היתר בוודאין עודנו עם
 ובטוב מלא שפירו הני' שלם נתערב גוף האסור עם
 היתר אלא מלא המקום הני' בספק אם נתערב בזה או
 בזה שגמלא שניהם בספק גוף התערבות והדברי' ארוכין
 ואין כאן מקומן :

נשאלתי

קפב אם נתערבו הכבשי'
 יחד מהו לאכל
 מטענתן יחד ועל זה

ראיתי להקל דכיון שהותרו שעה אחת מינו חזר ואסור
 מדפריך חלמודא וכבשיניהו כי היכי דכיידי ונימ' כל
 דפריש כו' ומסני שמא יצואו עשרה כהנים ויקריבום
 בצת אחת * ופריך אטו מגסא דאסירא כלו' אסרי שיתרו
 בפרישתא וכי צבטיל סחורו לקביעותו יאסרו אלא אפילו
 יקרבו' כהנים כל הדם בצת אחת וחרו כולם לקביעות'
 אינ' נאסרי' דכיון שנתבטלו בפרישת' שבהאסור להיות
 מותר ואינו חוזר ואסור והיינו דתנן וכן חתכה כבילה
 וחתיכה של דג טמא שנתבטלו עם חתיכה בזמן שמכירו
 בכ"ט ואם לאו כלן אסורות והרוטב בכ"ט ופריך ולבטיל
 ברובה פ' תמאי כלן אסורות לבטלו ברוב אף על פי
 שנתבטלו מכל מקום כיון דחתיכות מעורבות הויא להו
 יבם ציבם ויהיו כלן מותרות משמע דדוקא רישא דחתיכות
 אסורות קמי' ליה אמאי אכל אסיפ' דהרוטב בכ"ט דאף
 על פי דחתיכות מותרות הרוטב אסור וי"ל דאכלה מתני'
 פריך דכיון דנתערבו קודם צטולו נתבטלו ברוב ולמה
 אסורות הרוטב א"כ דוקא היכא דטודע תערובת' קודם
 צטול שכבר נקרא עליו שם היתר והותר האסור לאכילה
 שב אינו אסור בצטול אכל היכא דלא נודע צטולו קודם
 תערובתו פליטתו אסרת כמו שאמר רבו מין צמינו בסי'
 ואחר שיסירו החתיכות מן הרוטב וכודע התערובת
 החתיכה בטלה צמי' והרוטב שנאסר באסור ודוגמתו מני'
 חלוק באסור המתבטל בין קודם ידיעה בין אחר ידיעה
 בפ"ד דתרומות דתנן שא"ל של תרומה שגפלה לק' ולא
 הספיק להנבית עד שגפלה אחרת הרי זו אסור' ור"ס
 מחירה ואמרינן עלה בירו' ר"ס אומר ידיעה מקדשה
 ורבנן אמרי הרמח' מקדשת' פיל' לר"ס אם לא נודע

הראשונה עד שגפלה השנייה הכל נאסר אצל יבא
 שגודע לו כיון שסופו להרים כמורס דמי והלכך כלו
 מלטרפין יחד כאלו כפל כמו שחלינו לדוידה העומד
 לורוק כורק דמי ורבנן הולכין בתר הנבית דלית להו
 כמורס דמי הלכך כלם מלטרפין כאלו נפלו בצת אחת
 ואלמ' אפי' לר"ס כיון שגודע לו הגפילה הוי כמורס והותר
 הכל אצל קודם ידיעה לא הותר ומדר' שמעון נשמע
 לרבנן בשאר אסורין דלא מלרבי הרמא שהידיעה גורמת
 היתר ואע"פ שמוותר לאכול שלשתו יחד וגם אם נפלו
 יחד לקדירה איכה אסרת מכל מקום אם נחוסף עליו עד
 שנתרבה היתר מלא מין את מינו וכיעור וכן הדין בכל
 אסורים שנתבטלו לא מצעיא מין צמאינו מינו ביותר
 מס' ואחר נחוסף אסור שמלרף האחרות עם הראשון
 לחסור בה' טעם האסורי' נלטרף ונתן טעם בהיתר וגם
 מין צמינו דבר לח ביתר מה' כמי מלטרף האחרון אע"פ
 דלא יהא בו טעמא כי חכמים גזרו מין צמינו אטו מין
 צמינו מינו אלא אפילו מין צמינו בדבר יבם שנתבטל
 ברוב היתר אפילו מדרבנן ואח"כ נחוסף אסור מלא מין
 את מינו וכיעור כדחנן במס' תרומות פ"ק הויא סא' של
 תרומה שגפלה בקי' שהצמתי לעיל ואף ר"ס דמתיר ר"ס
 לטעמיה דא' כל העתיד להרי' כמורס דמי וכבר נסתלק'
 הראשונה אצל בשאר אסורי' שאין לריק להרי' מלטרפיים
 יחד לאסור וליכא למימר דטעמא דרבנן גבי תרומ' משוי'
 דבעי' הרמא הלכך לא נתבטלה הראשונה אצל בשאר
 שאין לריק להרי' מלטרפיי' דלא בעי הרמא כבר נתבטל
 הראשון ותו לא מלטרף לבהדי שכי לאסור הא לית ליה
 דהרמא איכה אלא מפני גזל השבט כדמפ' בירו' ואפילו
 בלא הרמ' מותר לאכול המדומע ור"ס צ"ב פ"י פ"ב
 דצבורות דאי בעי יהיב דמי לכהן ואין לריק להרי' ואף
 לרז"ל שפיי' לריק להרים כיון דחוינן לרבי אלעזר
 מדמעת כתרומת ודאי ולרבנן לפי קשבון מ"מ מותר
 לאכול המדומע בלי הרמ' אלא שחכמים תקנו שלריק
 להרים מפני גזל השבט שאכ תקנו שיתן דמי' ומכין דלא
 יהיב דמים אכל עתה שחקנו שירים ואחר הרמתה
 מדמעת לא ממכע מלהרים ומכל מקום לר"ס כיון
 דלכתחלה לריק להרים כמורס דמי' ועוד דאפילו
 לקולא אמרי' מלא מין את מינו וכיעור דתנן במסכת
 תרומות פ"ה ס"א של תרומ' שגפלה לפתו' מק' של חולין
 וטחנן והותרו בשם שהותרו החולין כך הותרו התרומ'
 ואסור ואם ידוע שקטין של חולין יפות משל תרומה נרא'
 של חולין שהן יפות הותרו ושל תרומ' לא הותרו ויש
 באן קי' ואחר ואע"פ דמעקר' נאסרו ונלטרף עמו
 ואסורי' הית' ותו תנו באותו משכה סא' של תרומה
 שגפלה לפתו' מק' ואח"כ נפלו שם חולין אכ שונג מותר
 ואם

ש ארות

ותשובות

ואם מזיד אסור ואמרין עלה בירו' ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל אסורי' שריב' עליהן סוגג מותר במזיד אסור ולא מתני' היא אם סוגג מותר אם מזיד אסור מתני' בתרו' מ' איח לך למימר אפי' בשאר אסורים אלמא חזינן דבכל אסורי' מלא מין את מינו אף לעורה ההיתר שכבר באסור ולהתירו כ"ס לעורה האסור שהות' ולרפו עם האסור הסני וירצו על ההיהר ויאסרוהו וא"ת דין הוא שהיתר יעורר היתר שהרי היתר הראשון ישנו רוב אלא שבאסור מנתיבת טעם של אסור או ממי שהתמירו חכמים בתרומ' שהתמירו חכמי' דעד ק' מדמע הלכך בקל מעוררו היתר האחר' להוליאו מנתיבת טעם האסור או מכדי דמוע אבל אסור שהו' טועט וכתבטל ברוב וגם לא היית' כדי לתת טעם בהת' כתבטל לגמרי' ולא יעוררו אסור האחרון דהא חזינן פרק הכוודר מן הירק דגדולי היתר מעלין את האסור אע"פ שבחלת הגדול כתבטל ההיתר ברוב אסור כשגדל מעט מעט עד שכתרב' על האסור כתעורר ההיתר מבטילו ומלטרפיה יתד לבטל עקר האסור וכן אמרינן התם גדולי אסור מעלין את ההיתר אלמא דאין חלוק בין כתבטל ברוב דבכל עניין אמרינן חוזר וכעור בין האסור את האסור ובין היתר את ההיתר והכי אמרינן פרק הערל מקוה שיש בו מ' סאה וכתן לתוכו סאה של מ' פירות כתן סאה וכתל סא' כשר עד רוב אלמא אע"ג דכבר כתבטל הסא' של מי פירות ברוב חוזרת וכיעורת ומלטרפ' יסד לפסול המקוה וכן אנו או' אף בקדשי' כדאי' פ"ב דזבחים חלי' זי' חוץ לזמנו וחלי' זי' חוץ ממקומו וחלי' זי' חוץ לזמנו ח' רצה פגול אלמא אע"ג דנלטר' חלי' זי' דחו' לזמנו עם חלי' זי' דחוץ למקומו לפסול כשמל' ס' חלי' זי' דחוץ לזמנו כתעורר מפסולו ונלטר' עמו לפגל ואף רב המנו' דאמר ערוז מחשבות הוי ואיזו מלטרפיה יתד לפגל גבי קדשים דאמרינן לא יחשב ולא יערב בו מחשבת אחרת ושאר פסולים מולאים מידי פגול דכיון שע"י שני חלאי זתים הראשונים נקרא פסול אבל באסור דכתבטל מודה דחלא מין את מינו ונעור וס"כ אמרינן גבי טומאה פ"ג דזבחות א' ר"ל משום רבי יהוד' כשי' הליקח ליר מע"ה מטיקן במים וטהור ממה כפסך אי מיא רובא כי עבד להו הסקה טהרי להו ואי רובא ליר לאו בר קבולי טומאה הוא - מאי איכא משום הכך מעוט' דמי' הכך בטלו להו ברוב א"ר ירמיה ל"ס אלא לטבל בהן חת פיתו אבל לקדירה מלא מין את מינו ונעור ויתיר רב דימי וקס' לה להא שמענתא א"ל אביי וכי טומאה שבטלה חזר' ונעורה א"ל ואת לא תסברא והתכן סא' של תרומת טמא שנפלה לק' חוליו טהורין וא' עולא מה טעם גזירה שמתאיבא מתקום אחר קב חולין טמאין וקב ועוד קמין זה וכבר מבטלינהו ברובה

וכיון דאיכא סאי משהו כעשה מין את מינו ונעור א"ל א"ס טומאה עוררת טומאה טהר' עוררת טומאה אלמא אפי' גבי טומאת חולין דקיל חוזרת ונעורה מצטולה כ"ס גבי אסור' והא דתנן בפרק ב' דערלה הערלה מעלה את הכלאים והכלאים מעלה את הערלה כיצד סאה של ערלה שנפלה לר' ואס' כ נפל סאה ועוד של ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם זו הי' שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים הערלה והערלה הערלה אלמא חזינן בערלה דאין סאה ועוד שנפלה בתרומה מעוררת הראשונה ולא עוד אלא שסאה הראשונה נעשית כהיתר ומצטלת הועוד שנפלה באחרונה וי"ל דשמי' גבי ערלה שהתמירו בה תמר' יתירה שאוסרת עד ר' וכיון דשעו' גדול כתבטל האסור נעשה היתר ומינו חוזר וכעור אבל אסור האוסר בס' וכן תרומת האוסר' בק' שגם שעור זה קרוב לנתיבת טעם דאיכא למ"ד בל אסורים כותיים טעם בק' אמרינן התם האסור חוזר וכעור ולא חשו חכמים בין נפל אסור מועט בתחלה אפילו אחד ממאיתים וכחוסף עליו עוד עד כדי לתת טעם דא"כ נתת דבריך לשעורי' והא דאמר בפ"ג דע"ז אמר רב דימי א' ר' יוחנן המער' יין כסך מקבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל ולא אמרינן שהאסור חוזר וכעור ועוד דק' דרבי יוחנן א"ר יוחנן דגרים פרק הכוודר מן הירק א"ר יוחנן ליטי' בכלים שנתקנה לזריעה מחשבת לפי כלה ומפר' טעמא התם דלחומר' אמרינן דגדולי כתבטלים את העקר ולא אמרינן קמא קמא בטיל גדולי היתר באסור ומתרח' בעל התוס' דרבי יוחנן דע"ז אמר' למלתיים אמתית' דאמר יין כסך אוסר בכל שהוא ומוקי רבי יוחנן למתנית' בנפל היתר' לנו אסורה אבל כפל אסורה לנו היתר' אינו אוסר בכל שהוא אלא קמא קמא בטיל עד שי רצה יין של אסור שלא יוכל להתבטל בס' של היתר ואז חוזר וכער ואוסר הקדיר' ובכפל היתר' לנו אסורה שיינו תומר' דין כסך דאפילו נפל בו יין של היתר כ"כ יוכל לבטל היין האסור בששים אין חוזר וכעור מצטולו אלא קמא קמא בטיל ותמיה לן כיון דלכסוף איכא כמי' של היתר ולכך בטל היין כסך אמאי כקט קמא קמא בטיל ו"ל דדוקא כקט מחבית לבור דלא כפי' שמודיה כוליה סאי אע"פ דנפיש ספי מלכוד אבל היכא דנפיש שמודה טובא לא בטיל אפילו יש בהיתר ס' ולהכי קא קמא קמא בטיל שחס בבת אחת נפל אין בטל אע"פ שיש ס' מן היתר והעתרתי דברי לגלגל כל אלו השמועות לפי פירוש' רק ע"ל שבחבתי ובוה יתי שטו השמועות ואלו באתי לכתוב חנוקים של רבי יעקב ז"ל שחלק בין הדבר הנדל בלי הפסק ובין הדבר שבאצ"פס' וחלוק הראשון ז"ל וחלוק הד"ס במז"ל ומא' שק' על דבריהם לא תשלים היריעה אמנם לר' דלדקק עלמה

שאמרנו

שאמרנו דמותי לאכלה יתק מההיא דאמר בצבורות
 איחזי' אפר כסר שכתערב באפר מקלה הולכים אחר
 הרוב לטמא ואי רובה אפר מקלה היא לא מטמא ואי
 אמרת טומאה כמין ראייתא דמיא דכמנע לא מטמא
 אבל במשא מיהא ליטמא הא אחר עלה א"ר יוסי ברבי
 חנינא טור מלטמא כמנע אבל מטמא במשא והא אחר
 רב קסדא כבלה בפסוטה בטלה שאי הפסד לכבלה שתעש'
 שהוטי ואי אמרת טומאה כמאן דאית דמי כהי דכמנע לא
 מטמא במשא מיהא ליטמא הא אחר עלה א"ר יוסי בר'
 חנינא טור מלטמא א"ל אחון כדרב קסדא מתניתין לה
 אכן בר' קייא מתנינן לה דחכי ר' קייא כבלה ושמוטה
 בטלו זו א"ל וי' ואחר עלה א"ר יוסי בר' חנינא טור
 מלטמא כמנע אבל מטמא במשא אלמא משום דאמרינן
 מלא מן אח מינו וכעור אמרין נבי טומאה כמאן דאית'
 ולא בט"ה אלא דכמנע לא מטמא משום דאין כוגע חוזר
 וכ"נ אבל במשא שהוא נושא בולו כאחד מטמא מידי דהוה
 אמלא תרווד רקב דאמר פי' העור והרוטב דמטמא במשא
 ואהל ואין מטמא כמנע משום דאינו כוגע וחוזר וכ"נ
 גבי אסור שכתבסל כמי כימא כיון דע"י מינו שכתוסף עליו
 חוזר וכעור אלמא כמאן דאית' דמי וכתיב כמי דמותי
 באכילה משום בטול ברוב ואמר שיאכלם בזה אחר זה ולא
 בבח אחת דקאכיל קתיבת אסור וכן אם נפלו לקדירה
 ומחוך דברי רבי שמסון שכתב בצבורות יתבאר דבר זה
 וז"ל ומ"ם דלענין משא לא מהני בטול משום דסוף סוף
 הוא נושא ולענין אסור מהני בטול כדא"ר ר"ל פרוק
 התערובות הפגול והנות' והטמא שכללן זה בזה ואכלו
 פטור שאי אפשר שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו ודייק
 ש"מ אסורי' מבטלי' זה את זה ואפי' לר' אלעזר דפליג
 עלה ואמר אין אסורים מבטלים מודה הוא דהיחר בה"ג
 מבטל וה"כ אם כמלחה הנבילה והשקוטי יחד לא מטמא
 במשא שהרי האוכלים פטור ואפילו אכל הכל בכדי אכילת
 פרום וגבי"ג פרוק בחולין ולבטיל ברובא ומשני בריה
 לא בטלה משמע דאסור מבטל ברוב בכל מקום כי לא
 הוי בריה וכוסיף מהכח צילה גבי לבטיל מים ומלח
 לגבי עיסה מייתי עלה שכתערב קב שלו בקבויי של חבירו
 וקא' לר' יהודה לא בטיל לרבנן מבטל בטיל וי"ל
 דלענין אכילה כל מהו ומשהו כשכפנס לגבי הבליעה
 קמא קמא בטיל ברוב היתר דמי למנע דכשכנע וחזר
 וכנע טור ואע"ג דמסתברי דטמא' משא נופי' ליתא לא
 מדרבנן דהא כתבטל ברוב מ"מ כהי דבזור רבנן לענין
 טומא' משא לענין אסור לא נזרו מטע' דפרישי' עכ"ל
 רבי שמסון ז"ל ומדבריו דלענין אסור לא נזור ומותר
 לאוכלו כאחת דכל מה דמטא לבית הבליעה קמא קמא
 בטיל וה"ה לבטלה יחד דמותי ואע"ג שאמרו אסור מעורר

אסור אין היתר מעורר אסור וכן א' אביי אם טומאה
 עוררה טומא טהרה עוררת טומאה ואפילו לרב דאמר
 טהרה עוררת טומאה דוקא בטומאה דמטמאה או משום
 שהחמירו וכטעם שכתבנו עוד ראיתי מו' דדוקא נפלה
 לים הגדול ומשמ' הא באכלת לא ומדין הגמ' אין לחלק
 דאפילו באכלת כמי דומיא דקרי ראש של א' מהן והא
 דנקט אחת מהן לים המלח לא אתא אלא לאפוקי פרט'
 אחת מהן ללד אחו הא אמרינן אסור לגבי רוב' אשהאר
 וגם י"א דלא החירו אלא בפילי' א' מה' לים המלח אחר
 החעריבו' כלומר שכתערב בק"א בתרומ' או בר' בערלה
 אין לאסור כל התערובו' כסור הנשקל ויין נסך אבל
 כשנפלה לפקו' מס' אע"פ שפלה א' לים לא הותר הסא'
 ויש מולקין :

עור

קפג נשאלתי המקדש בלסון אסמכת'
 מהו וכרא' דתנה הקדש מדתכן
 פ"ב דכזיר אמר אמר' פרה זו
 הריני כזירה אם עומדת אכי אמר אמרה דלת זו הריני
 כזירה אם כתפתא' ז"ש אומר כזיר' וז"ה אומר מינה
 כזיר' א"ר יהודה אף בשאמ' ז"ש לא אמרו אלא באומ'
 פרו' זו קרבן אם עומד' היא ומסקני' כגון דאמר' הריני
 כזיר מבשרה אם לא עמד' ועמדה מאליה ז"ש אומר'
 תורפי' דהדין גברא משום אוקמ' בידיה והא לא אוקמפא
 לפי' רבינו ברוך מפיר' ר"י ז"ל כזירה מפיק הא' כלומר כזיר
 בשבילה אם עומדת שהוא שבור שלא תעמד והא דקחני
 אכי אכזירות קמי' כלומר אכי כזיר אם עומדת מתשבת'
 והשתא אע"ג דלא הי' דעתו להיות כזיר כלל כי היה שבור
 שיעמידנ' היא ולא תעמד וא"ה הוי כזיר לבית שמאי ואפי'
 לז"ה לא פליגי עליהו אלא דסברי דעתיה דהדין גברא
 משום דאוקמח אבל אי דעת' הוי משום אוקמוה בידיה הו'
 מודה לבי' שמאי ובכה"ג קא' רבי יהוד' דלא הוי כזיר אלא
 פרה נופי' היא הקדש וקרבו להקריבה ע"ג המזבח פרה זו
 קרבן פי' כבוד ממנה ובראה דגיר' ראשונה תפסו
 כעיקר וכן כרא' מלשון רבי שמסון ז"ל בעובדא דהוא
 דתקע ליה וכו' וכן כרא' מדכתי' אם יהיה אלקים
 עמדי וייר יעקב כדר לאמר ואמרינן בצ"ר לאמר לדורות
 שיהיו כודרי' בעת לרה וכן דוד ע"ה אמר אבא ביתך
 אשלם : וא"ת והא אבשי' לו ש"מ שהקדים כפסיו ח"ל
 דאמירתו לנבואה כמסירתו להדיוט דמי אמר התם משום
 אומדן דעתיה דכ"מ אבשי' לו ואם יש לנגל על זה פרט'
 לעקר זהו מה שהשכתי' אם לא הודיעני ומה שדקדקו
 מחוך אות' שמוע' לא כתבתי אליך כי אין לכתוב לפניך
 רן מה שהוא עקר הדין :

עור

קפר נשאלתי אם ידעתי ראייה לכמ'
 ראוי לקייב קרקעות למס' וכן
 הספרי' כש

שאלות

השפירי וכל הדברי שאין עושין פירוי ואמרתי כי הרביע
לריך לקייבם ולא יותר דים רחיה מההיא דאמר סוף מס'
פאה מי שיש לו כ' זון וכושא וכוחן בהן לא יטול מאתים זון
אע"פ שאין נושא וכוחן בהן לא יטול שכתה ופאה :

לא מלאתי יותר :
סליק כל דיכי אסור והתר :

אחל תשובתי שאלות בענייני התפללות וזרכת המזון ושאר
זרכות כגון זרכת כהנין וזרכת העולות ואכלול עם זה
דיכי הדר של פסח לעניין הזרכות החלויו בו ודין קדוש
והזבלה ודין זרכת חתנים ודין זרכת התורה לעניין
קריאת התורה וכהנים לויים וישראלים וסדר קריאתם :

שאלה

קפה עיר שאין בה י בני אדם
לזרכת כשואין ואי אפשר
להביאם שם ממקום אחר
מזרכין אשר זרא בפחות מי' או לא :

תשובה

אינה בפחות מי' וכדא' פ"ק דכתובת א'
רב נחמן אמר לי הוכא חזרין מניין
לזרכת חתנים זי' שפא' ויקח זועז עשרה אנשים וזרכה
אשר זרא בכלל זרכת חתנים היא וכדא' החס מאי מזכר
א' רב יהודה שהכל יולר אשר ילר שום שמח אשר זרא ואין
הפרס זין זרכת אשר זרא לשאר זרכות אלא לעניין פני'
חדשות זלכד שאם באו פנים חדשות מזרכין כלם ואם
לאו מזרכין אשר זרא זלכד וכדא' החס רב אשי אקלע
לזי' רב כהנא יומא קמא זריך כולהו מכאן ואילך אי איכא
פנים חדשות זריך כולהו ואי לא אפויי שמחה בעלמא הוא
מזכרך שהשמח' זמעונו וזרכת אשר זרא :

שאלה

קפו ז"ה שאין אלא כהנים כילד
קורין דכהן אשר כהן לא
יקרא משום פגמו של ראשון .
ועוד כסתפק לי אם מותר ללוי לעלות במקום ישראל :

תשובה

לפי פשוטי' של שמועי' דפ' הכזקין היה נרא'
שאין כהן קורא לעולם אחר כהן משום
פגמו של ראשון או משום פגם שניהם כדאיתא החס ועיר
שכלה כהנים כילד עושין קורא כהן אחד קורא ויושב
וחוזר וקורא ויושב וכן ז' פעמים זומה לאות' שאמר אבי
פרק הכזקין אין שם לוי כהן קורא . ואקשי' והא' א"ר יוחנן
כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון לוי אחר
לוי לא יקרא משום פגם שניהם ופרקינן כי אמרי' זמותו
כהן כלומר שאתו כהן ראשון קורא ויושב וחוזר וקורא וה"כ

ותשובות

שאין שאר ישראל כהן קורא ראשון וחוזר וקורא ז' פעמים
וזתום' שכימו זכי הכנסת שאין להם מי יקרא אלא אחד
עומד וקורא ויושב וחוזר וקורא אפילו עד ז' פעמים . והו'
שכר' מפשוטי' של דברי' זכירוש' דמס' גיטין פי' הכזקין זי'
א"ר יוחנן עיר שכלה כהני' ישראל קורא ראשון מפני דר'
שלו' כלו' אם יש ישראל אחד זימיהם מ"מ מכאן אהה למד
שבמקום שכלה כהני' או שאין שם ישראלים כדי שמוקן כהן
קורא אחר כהן שאין כאן משום פגם שהרי הכל יודעים
שאין שם אלא כהנים ואין כהן שני קורא משום פגם ראשון
אלא מפני שאין שם ישראלים . וכן שלישי וכן רביעי וכן
כלם ולקרות לוי במקום ישראל היכא דאיכ' כהן לא יקרא
משום פגמו של לוי דאומר אביו כשא' ממורת או כתיבה
ופסלי לזרעו אבל במקום שאין שם כהן מחלוקת ישנה
זין גדולי חכמי ישראל יש מי שאוי' שאין לוי קורא כלל וכדא'
אבי' נקיטינן אין שם כהן כחפרד' החבילה . ועוד יש
ראייה מדא' פרק האשה שכתאלמני' ההוא דאתא לקמיה'
דרי"ב' אמר ליה מומזקני זזה שהוא לוי . אמר ליה ומה
ראית' שקרא שכי זבי' הכנס' זתוק' שהוא לוי או זתוקת
שהוא גדול אמר לוי שקרא לפניו כהן אלמא אין לוי קורא
לעולם אלא לאחר כ' ז' וי' א' קורין במקום לוי זמעלח לוי
כלומר דהיכא דאיכא זב' . חכס יותר מלוי א"ה הלוי קורא
לפניו מחמ' מעלת' הלווייה אבל אם אין שם כהן אין אותו
לוי קורא שכי זמעלח לוי אבל קורא זמעלח עלמנ' כלומר
אם היה חכס קורא ראשון ואם לאו קורא החכס ראשון
ואחריו הלוי או השלישי או רביעי לפי מעלתו והראשון
נ"ל עקר :

שאלה

קפו אם מזרכין זלכור על חומה
כמו שמזרכים זס"ת :

תשובה דע שהחומשים שהוזכרו הם
שנכתבו כתקונן זגולל וכחפרו זנידין כדן ס"ת אלא
שאין בו אלא חומש אחד ועליו הוא ששאו זניטיין פרק הכזקין
אם קורין בחומשי' ואם לאו ואסיק' דשרי אלא דאסו' לעשו'
כן מפני כבוד זכור אבל חומשי' שלכו שנכתבו זקובטרס'
ושאין תפורי' זנידין פסולי' הם לנמרי' לקרו' בהן זלכור
ואין מזרכין עליהם :

שאלה

קפח אי זו היא זרכת שנייה של
ק"ש ערבי' של אמריה ש' מ'
עמו ישראל לעד או המ' ז'

ואם היא שומר עמו ישראל מפני מה אין אומר בה זבא'
ואם היא המלך מפני מה אין אומ' זליל שבת :

תשובה

זו אינה שאלה זרכת שנייה היינו
הסכיבטוהיא הסמוכה לזרכת ראשונה
שהיא אמת ואמונה ולפיכך אינה פותח' זזכרוך וחותרת
זזכרוך שהרי הותמין זבא' י שומר ע"י לעד א"כ הפורה
מוכת

שובי שלום ועליה הוא שאמר חכמים צנמרא שאינה
 מפסקת בין גאולה לתפלה דהשכיבנו בגאולה אריכות
 דמיתא אבל ברכת המלך אינ' ברכה שלק"ם דשתיים
 לאחריה אמרו לא שלם אלא אותה יש בה י"ח אזכרות
 ונתקנה בימי השמד שגזרו שלא להתפלל ועמדו ותקנו אתה
 ברכה שיש בה י"ח אזכרות שבתפלה ואע"פ שבטלה אות'
 גוררה כשאר' אותה ברכה ביד הדורות וע"כ יש הקנה מן
 הגדולים שאין אומר' לא בשבתו ולא ביום שלק תהא
 מפסקת ב' גאולה לתפלה :

שאלה קפ"ח

למה אין מצרכין על המלות
 כלן כגון המלו' חדרו והטוען
 עמו וכיוצא בהן :

תשובה

זו שאלה פשוט' ודבר שעמדו עליו
 הראשונים ונסתברו בו הרב' מפני מה
 מצרכין על מקלת' ואין מצרכין על כלן ואיזו היא שמצרכין
 עליה ואיזו שאי' מצרכין ואין העניי' חלוי בטעם אחד שאתן
 לך כלל אחד בהם אלא כל מלו' שאין בה מעשה אין
 מצרכין עליה כגון השמט' כספי' וכיוצ' בהן וכל דבר שהוא
 מסור לב' ד' כגון עשיית הדינין שמה לא יקבלו בעלי דינין
 את דעתו . וכן כל מלו' שהיא כזה ואין מצרכים על
 מלו' שאינה חלויה כלה ביד עושה אותה מפני שאפשר
 שלא יתראה בה חזירו וכמלא העושה מהצטל כגון מחנו'
 עניים והלוא' דלים ונתיבי' לדק' והעבט' וכיוצא בהן .
 וכן כל דבר שמסור לב' ד' כעשיית הדיני' שמה לא יקבלו
 בעלי דינין דעתו וכן כל מלו' שבא' מתוך עבירה כגון
 השב' גזילה והחזרה רבית שלא לומר לגזול כדי להשיב
 וליקח האם על הבנים כדי שכתור' וכשלח אותן וכל כיוצא
 באלו וכן מתנות כהופ' אין מצרכין על כת' יתן דאי' הישר'
 נוחן משלו אלא שה' זכה אותן לכהן ומשלחן גבוה קא זכו
 ובתינת שקל בשכ' כיוצא בו כי ממך הכל ומידך נתנו לך
 אבל על פדיון הבן ועל הפרס' חלה ומעשרות מצרכין מפני
 שאין מצרכין על הנתינה אלא על הפרשה ועל הפדיון
 שחלוין בו ואין מצרכין על מלו' שאין עקר' מלו' כגון
 חליצה וייבום שהעקר משום פריה ורביה וכן על הגרושי'
 משום דיש קלח גרושי' שהן בעביר' כגון שלא מלא בה
 המגרש ערוה ומשלח' ואע"פ שיש מלו' במקלח כגון אותן
 גשי' שכסאו בעבירה שאלו' לגרשה ולא פלוג רבין בגרושין
 ש'צרכין במקלח ולא יצרכין במקלח . וכן אין מצרכין על
 מיתות צ"ד לפי שה' חס על זריותיו ואינו חפץ במיתתן של
 רשעי' ולפיכך אין מצרכין עליהן וכענין שאמר' שאין אוי'
 ברכה על הפורעניות ומה"ט כמי' אין מצרכין על מים
 אחרונים לפי שבאים משום מלח סדומית ואין לצרכין
 על הפורענות וכן על בקור תולים ותקומי' אבלים

והצאת שלום שבין אדם לחברו מפני שהם חלויים ביד
 אחרים דלמא לא מקבלי מיניה ובידת לעקור ממנו מלו'ם
 זו ומכ' לדלג מצרכין על מלו' הצאה בעבירה דחני' רבי
 אליעזר בן יעקב אומר הרי שגול סאה של חטי' טחנו
 אפילו כו' עד וצולע בדרך : וקא' רבי טעמא דרבי אליעזר
 צ"י משום דה"ל מלו' הצאה בעבירה ומכ' ל' דכל מלו'ם
 שאפשר למעקרה אע"ג דהשת' לא מעקר' כמעקרה דמיתא
 דתכן פי' אלו נערוה כי'לד שותה בעלינו אפילו חגרת אפי'ם
 סומי' וכו' עד שאין ראויה לבא עליה שאין רשאי לקיימי' שב'ו
 ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו ואמר' עליה צנמרא וביתי
 עשה וכדתי לא תעשה אמר ליה היבא אמרינן אתי
 עשה ודקי לא תעשה כגון מילה בנרעת דלא אפשר דלא
 לקיימי' בעשה אבל אי' אמר' לא בעינ' מי איתי' לעשה כלל
 אלא כיון דאפשר למעקר' לעשה אף על גב דאכתי לא
 עקר' ליה ה"ל כמאן דלית' דהא לא קביעה הואיל ומשום
 הכאה דידי' חייבי' רחמנא למכסב' כיון דאמר' לא בעיניה
 להאי הנאה אעקר' ליה מ' ע' שבהם וגמרי' מי' לכבוד אב
 ואם ועמידה בפני רבו הואיל ואפשר למעקר' להאי עשה
 דידהו דאב שמחל על כבודו מחול . ומכ' ל' דמתנות כהוכ'
 דלא מצרכין עליהו משום דמסלחן גבוה קא זכו וגם גזל
 הגר שהוא פמתנות כהוכה נמי אמרי' לשט וכתי'
 לכהני' וכדאמר' צ"ק דש"מ דמאן דיהיב מתנות כהוכה
 לא יהיב לי' סדידיה אלא דרחמנא דידהו דכתיב ואני
 נחתי לך את משמרת חרומותי ה"ר יוסף פלפ' והר' אבד :

שאלה קצ"ו

הא דאמר פ' המוכר פירות
 אין אומר קדוש היום אלא על
 היין הראוי לכסף ע"ג מוצק :

תשובה

היא דאין אומר קדוש היום אלא על היין
 הראוי לכסף ע"ג המוצק הלכת' היא
 דרב אמר' ולא אשכחן מאן דפליג עלי' ומיהו ודאי מקדשי'
 על היין המבושל דהא דאמר רב דאין מקדשין אלא על היין
 הראוי לכסף ע"ג מוצק לאו כלל הוא דהא מצעי' התם
 צעי' למעוטי מאי ואמרין למעוטי יין תוסס ויין מוזג ויין
 מגולה ויין של שמרים ויין שריחו רע דחכי' לא יביא ואם
 הביא פסול ואמרין למע' טי' מא' מכל הכי אלימא למעוטי
 מוזג עליו עליי' ואי למעוטי שמרי' ה"ד אי דרס' תלת' ואת'
 ד' חמרא מעלי' הוא כלו' לצרכין עליו צפ"ס ולקדש עליו .
 ואע"פ שפסול לגבי המוצק אלא למעוטי שריחורע א"כ
 למעוטי מגולה ואע"ג דעבדי' צמסככח משום הקריבהו נא
 לפתחך והלכך מבושל כמי' דמשביחו אומר עליו קדוש היום
 ומכ' ל' דבסול משבתו דתכן פ"ב דתרומות אין מצטלין יין
 של תרומות מפני שמעטו ממדתו ורבי יהודה מחיר
 מפני

שאלות

ותשובות

מפני שמצבתו מודתו • והא דתנא פ"ב של חרומות אין חורמין מיין שאינו מצוה על המצוה ולא מהמצוה על שאין מצוה זה הכלל כל שהוא כלאים תורם מן היפה על הרעה ולא מן הרעה על היפה ומצוה דע דאשתני לגרועות' תיר' בירו' בסס ר' יוחנן דההי' ר' יהודה היא דסבר דאשתני לגרועות' : והא דתנן פ' בחר' ר' יהודה מחיר מפני שמצבתו מוחלפי השטה היא והכי תנין אין מבטלין ין של חרומה דברי ר' יהודה ומכמי' מחירי' מפני ש' שבת' ר' י' אליעזר תירץ דכאן צכהן וכלן צבעלים כלו' אין מחלפי' השטה דלכ"ע אשתני משבת' מחירי' דפ' בחר' בכ'ן שבא לבטלו אחר שכתבוהו הצעלים ובההיא אמרי' רבנן דאין מבטלו מפני שמעטינו ממדתו ומע"פי שמטביחו ור' יהודה מחיר הואיל ומטביחו • אבל ההיא דפ"ב שסכינו דאין תורמין מן המצוה על שאין מצוה ההי' צבעלים פי' לפי שהצעלי' מפרשים אותו לפי מדתו שהיה קודם שכתבוהו ולפיכך אסור לפי שכותן לכהן מן הראוי לפי מדתו של עכשיו כמלאכי לדברי רבי איעזר אשתני משבת לכ"ע ולדברי ר' יוחנן דמחליף השטה משבתו לכל הפחות לרבנן וק"ל כותיהו ובהדי' אמרי' בירו' שיוצאין ביינן מצוה בפסח דר' כוסו' דאלמי' דאומר עליו קדוש היום ואומר עליו בפ"ה ואומר עליו את השירה ואפילו יין שערבו בו דבש וחבלין מקדשין עליו ואע"פ שאינו ראוי על גבי המזבח דגר' בירו' פרק המלכיע לעניין ד' כוסות מהו ללאת בקיודיטין מהו ללאת במצוה רבי יוכה אומר יוצאין ביינן מצוה וקודיטין היינו דבש ופלפלין וכדאמר בה במשלו ד"ת לקודיטין מה קודיטין יש בו יין ודבש ופלפלין ר"ף ד"ת כן :

שאלה

קצא יחיד שקבל עליו תענית אומר ענינו ביום התענית כי הא דאמר ליסתחף איפיש בהדיה לבורא או יאמר בלסון יחיד :

תשובה

אומר ענינו וס"ד לעולם לפתחף איפיש בהדיה לבורא • וכן מעשים בכל יום ואם בא להוסיף ולומר דברים שהם דברי תחנונים ורבו בקשות רחמים כעין מה שהוא לריך לשעתו ובלסון יחיד ובעין קבל תלבו ודמי' שכתמעט כחלצודם שהיו מקריבים ע"ג המזבח אע"פ שהוא אומר בלסון יחיד ספיר דמי' :

שאלה

קצב שכסיו שנהגו לקרות ק"ס קודם ללאת הככבים ויש כותבים טעם לדבר שאינו כדי לעמד בתפילה מהודך ד"ה וזק"ס שעל מטתו הם זי' ידי חובתו מה לעשו' בברכות' כדי שלא יהיו לבטלה :

תשובה כבר ידעת' עז' דעת חכמי הדורות וסמכו על דברי ירו' שמפ' כן ולדבריהם הדבר' אינם מעכבות כדמוכח כמי צמחני' דהיה קורא דקתב אם הניע זמן המקרא ילא דאלמא ברכו' אינה מעכבות והכין דייק מיכה בירו' • וברכות אלו אינה ברכות של ק"ס דהא לא מבדכין אשר קדשנו צמלותיו ולכו לקרא את שמע אלא ברכות הן שכתבו קודם קריאה וכו' דעת הנאוכים ז"ל ולפכך אם קראו קודם זמן ק"ס אין צדק כלום וכל זמן המקרא הייתה אחת מהן נקראת שלא עם ק"ס וכדאי' החכ' אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת מאי ברכה אחת חד אמר אהב' וחד אמר יולר המאורות ור' כמי שהיה מעביר ידו ע"ג עיניו וקור' פסוק ראשון זו היא ק"ס של רבי' הקדוש ואפלגו בגמרא ר' שמעון ברי' ר' חיי' חד אמר חוזר ואומר אחת ויליב וחד אמר איכו חוזר ולדברי האוי' חוזר ואומר הרי הוא אומר שלא עם ק"ס :

שאלה

קצב אמרת שאמרו לך משמי שאתם כלרד אדם לנחביו שצריך ליטול ידיו ולברך ענ' ואח"כ אמרו לך משמי שאין לריך ושאלת איזה כיון בשמועתו :

תשובה

דבר זה תלוי באשלי רבדני לפי ששמעתי משם הרמ"ב דז"ל שהיה מצריך ענ"י וכותן טעם לדבריו שהוא לריך לברך אשר יאר ומי שידיו מטונפות צבית הכסא אי אפשר לו לברך עד שיטול וע"כ ברכת הכטילה קודמת עכ"פ אבל מקובל אנו ממנו הרב ז"ל שאין מברכין אלא בשחר ובשעת אכילה ומי שטבול צמסקה וכך אנו כוהנים ע"פ מו' ובראין דבריו וענ"י הדב' ברור בעיני שאין לריך שאין מברכין ענ"י אלא א"כ חייב צמטילה ליטול והיאך יאמר ולכו על הכטילה והיאך לו וליותר מהפיק לו רחילה צמים או אפילו כקיון בעפר ולרורות וע"כ אנו מקובלים מרז"ל שאם אדם מטביל ידיו צכהר בשמי' או בשעת אכילה אין מברך על טבילת ידי' דלא על טבילת ידים כלטויו • אלא מברך ענ"י שהוא לוטו על הכטיל' וע"כ אם הטביל זה ידיו יש צכלל מאתי' מכ' וכלל האכילה כטילה ומחמת לווי' הכטילה הטביל הוא ידיו לפיכך אפילו כטל ידיו בכלי' ואפולי אתה מחייבו לברך אינו מברך אלא על כקיון אלא שאפילו לברך אינו אלא כדברי רז"ל שהוא אינו מחויב ומלוא לא ליטול ולא לרחוץ דרחילה זו אינו מחויב' מלד' עצמה אלא מחמת שאין ראוי לברך אשר יאר צידיים מזהמות ואם אחת אומר כן אף מי שיש לו אה על צמרו צמקים מגולה או אפילו דבוקה שאינו ראוי לברך עד שיסירנה וירחץ המקום שהוא אנו מלריבים אותו לברך שעל אותו כקיון ואינו :

שאלות

ותשובות

נש

אלא אפילו שוק וירך ומקומות המכוסים באלם לפי שיש
מלמולי זיעה וכן מחכך בראש אבל מקומות מנולי בפניו
ומקומות מנולים שבזרועותיו אין זה מקום הטנופת שאין
עם מלמולי זיעה ולואה וכן אנו כוהנים :

שאלה קצו למה חקנו ברכה עכ"י
בשחרית שצרכה זו לא כחכמי
לא על הפת בשעת סעודה :

תשובה אברי כך כהגו בכל מקום לברך בשחרית
עכ"י ומקפידים בה בכל חכמי הכטילה

בשע' סעודה ואני לא מלאתי בשום מקום דבר ברור
שילטרך אלם ליטול ידיו שחרית דאי משום שבת ובה מלך
די ברכילה ואי משום תפלה וק"ס די או ברכילה או בנקיון
עפר ולרורות וכדו' מידי ארחץ במים כתיב בנקיון כתיב
בכל דבר דמנקיונם בברכות רב לייט אמאן דמחדר
אמיוא בעדן ללית' אלא שיש לי קלח דמזמיר ראי לחיוב
הכטילה בכלי בשחר ממה דאמר פ' כל הבשר א' רב נוטל
אלם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום כולו כלו' מתנה
שתחלה אותה כטילה אפי' לסעודה ואלו לאכילה כטילה
בעינן ומדקא' נוטל ידיו שחרית משמע דה"ק באות' כטיל'
כשנוטל אלם ידיו שחרית יכול להתנות שתעלה לכל היום
ואפילו לאכילה ועוד אמר פרק היה קורא א' ר' יוחנן הנוטל
ידיו ומכית תפילין וקורא ק"ס זו היא קבלת עול מלכות שמי
שלימ' מדקא' נוטל ידיו ולא קא' רוחן ידיו כמו ש' בערב
רוחן פניו וידיו ורגליו משמי לכאורה שצריך בבקר ליטול
ידיו בכלי ואם תשאל מ"ג תפילת השחר מחפלת הסמך'
וערבית י"ל לפי שבשחר אנו נעשי' כצריה חדשה דכתיב
חדשים לבקרים רצה אמונתך ולריכים אנו להודות לו ית'
על שבראנו לכבודו לשרתו ולברך בשמו ועל דבר זה חקנו
בשחר כל אות' הברכות שאנו מצרכים בכל בקר ובקר
ולפיכך אנו לריכים להתקדם בקדושתו וליטול ידנו
מן הכלי ככהן שמקדש ידיו מן הכיור קודם עבודתו
ומשכשך ידיו בחוד כלי בין בשחר בין בשעת אכילה וש"ד
וכן כמי מדא' בכיור ורחלו ממנו ולא בתוכו ש"מ הכי הוא
דכתיב ממנו הא בעלמא אפילו בתוכו ש"ד וכאן וכאן מצרי'
על כטילת ידים :

שאלה קצו ברכות על הנפן וכן כמי
ברכת הפירות כשקבעו
עליהן סעודתם אם הימיד
מוליא הרבים ידי חובתן :

תשובה צדיעבד כל שצריך השחר ושמשו מצרינו
ילאו דשומע כעוכה ואפילו ברכת המזון
אמרו חכם מצרך ובור יולא ומכל מקום
לכתחלה אין עושין בן לפי שאין זמון לפירות כדאוי פרק
כל הבשר :

שאלה קצו אם כהן שקורא אחר
ישראל שלישי אם יש כאן
משום פגם :

תשובה פשי' דגש כאן משום פגם ואפילו יאמר
הש"ל יעמד ר' פלוני אע"פ שהוא לוי אין
זה מוליאן מידי פגם דהא איכ' משום הנכנסים שלא שחשו
בו דאי לא לוי אחר לוי יקרא :

שאלה קצו מהו לומר פסוקי דזמרה
לאחר שיתפלל י"ת :

תשובה זהו מחלוק' צי' הנאונים ורבו' הרפתים
שהנאון ז"ל שלא תקנום לא קודם התפלה
ורבות' הרפתים כתבו דבין כך ובין כך אומר אותה
ואף רבות' ג"כ ראיתי חולקים בדבר שמו' הר"ר יונה ז"ל
היה מנהיג כשאדם נכנס בצ"ה ואם יאמר פסוקי דזמרה
לא היה יכול להתפלל ולסיים ולהתפלל עם הלצור היה
חוזר אחר תפלה ואומר פסוקי דזמרה והרמ"ב ז"ל היה
אוסר כדעת הנאון וה"ר יהודה ברלובי סובר כדעת הנאון
אלא שכת' שאם אינו יכול לאומר כלם אומ' מהם מזמור
אחד או שני ומקלר ועולה כדי שתהא תפלתו עם הלצור
ואנו כוהני' כדברי הנאונים שקבלתם תורה :

שאלה קצה מי שעומד בתפלה או בסעוד'
ונזכר שנגע במקום משוכף
בשונג אם יתחייב קודם שיגמור
תפילתו ליטול ידיו ולברך עכ"י או לא :

תשובה כבר כתברר ממה שכתבתי שאין התפלה
והסעוד' שוין בדבר זה שהתפלה אין לרי'
כטילה אלא רחילה ואם באמצע תפלה די בנקיון עפר
או ברורות או מחכך ידיו לכוחל ואינו צריך לברך ואם
באמצע סעודה ודאי צריך כטילה ולברך אמצע סעודה
כתחלה וכך אנו עושים בלילי פסחים נוטלים ומצרכים
לטבול ראשון וחזרין ונוטלין ומצרכים לטבול שני וכל
שנגע שלא במקום טנופת אינו צריך כלום ואינו מקום
הטנופת לדבר זה מסתברא שלא במקום הטנופת ממש

שאלה קצו הכפרי אשר סביבותינו פהגו
היהודים הסוכנים בחוכה
לברך על קריאת החורה הכתובה
צוקטרסי' כעין ספרים שלנו ואלו אם הי' ברכה לכתלה
וכן כהגו לברך כשחפסירים בכביא אע"פ שלא קרא
בס"ת וחלו פני להריץ שאלות לפני כבוד :

תשובה אין קורים בלצור אלא בס"ת העשוי
כהגון כתקנו ואפילו שעות אחד פסול
למר

שאלות

צו ואפילו מלה שכראת כשתים פוסל בו וכן כמי גוילין שלא
יחעצו לשמן וכדמ' במסכת סופרים ולא ראיתי להארי'
בזה שהדבר פשוט ולקרות הפטר' במקום שאין ס' פיר'
שלא קראו בס"ת אסור שלא נחקקה אלא אחר קריא' ס"ת
וסיקרא בתורה ואת"כ בכזיא :
אם יש חלוק בין ברכת גפואין
לא למן שנסא אלמנה לבחור
או לא למן שנסא בתולה כי
מלאתי בסדורין הפרט וכ"ל שאין הפרט דאמר אית' כשאת'
בגמרא מארי מצדק ה"ל לפרוטי לאלמון שנסא אלמנה כך
לבחור שנסא אלמנה כך כמו שחלקו בימי הברכה והשמח'
ואלו הסדורין אין להם שורש וע"ק ולא כודע מי בעל
דברים אלו :

שאלה ר

שאלה

רא מא דעתך בברכת כהמין ארבע
כוסות לבדך על כל אחד ואחד
בדברי הר"ק או על הראשון
והשלישי כדעת הר"ז הלוי וכובר עמדו על זה רבי' וככדי'
ואנו צריכין לדעת שלכה למעשה :

חשובה

כבר עמדת על דברי ב' הכחות ומדעתי
שעמדת על עקרי המחלוקת והראיות
שהביאום לידי כך וע"כ אני נמנע מלכתוב אליך היסודות
שהמחלוקת האלו סובבות עליו ואני כותב הסכמתי
כאשר שאלת דע כי הסכמת הר"ז"ל בזה מוכרעת
מכמה מקומות ומוכרעת בראיות וכבר קדמוהו רבות'
הלרפתים ז"ל ועוד נתחדשו לי מדעתי ראיות מוכרות
הולכת להם לפי ששמעתי מרבותי"כ דחיות לראיות
הראשונים ז"ל והוא שהם מודים לראיות הקודמים בכל
מה שאין הפסקו מוכרח כמי שאכל על שלחנו ושמח קול
רעמים והפסיק בברכת רעמים וכמי שהיה עומד על
שלחנו והלך להתפלל והניח' שם זקן או חולה שאין לריך
לחזור לבדך כשהוא קוור לפי שאלו כלם איבה מוכרחים
להתחיל ולהפסיק בינתיים אלא שבאה הפסקתו דרך
מקרה מס' כ בסדר הכוסות שע"כ מתחיל ומפסיק ובחמת
פי עם זה נסתלקו רוב הקוסיות אלא שאין זו שטת הר"ק
והגא' ז"ל כמו שחמלא לו לרב מצואר בפורס מפה
ומקדם שכתב והדר שרי המולית ועוד שעקר ראיתו
מההיא דחולין וההיא איב' כמי שמוכרח להתחיל ולהפסיק
לא כ"ל שאפי' לדברים אלו יש קוסיות גדולות וחדע דהא
בע"ס וי"ט לרי' הוא לקדם ואת"כ לאכל פת דלילי שבת חוב'
וכן לילה ראשון של פסח ושל חג דהכתו' קבעו חוב' וא"ה
אומר בברכות היין שלפני המזון פוטר יין שבתוך המזון
ואוקימנ' בשבתות וי"ט ואע"פכ לריך הוא לקדם ואת"כ
לאכול הפת דלילי שבת חובה וכן לילה הראשון של
פסח ושל חג הכהוב קבעו חובה שהתמלתו והפסקו

ותשובות

מוכרחים ועוד היב' דמי אפטר שאר ירקי שאין מצדך על
מרור בפ"ה ואע"פ שהפסיק בין ברכה שאר ירקי לאכילת
מרור כוס שני ואנדה ואמר גאלנו ואע"פ שראיתי מפרש
שזו הפרפרת הפת היא וק"ל בירך על הפת פטר את
הפרפרת מדעתי שאין דברים נכונים שלא אמרו אלא
בפרפרת שנאכלת עם הפת בלפתן ומשום דבירך על
העקר פטר את הטפל הא לאו הכי לו דהיינו דאמר רב
פפא דברים הנאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה
טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם
וסלא מחמת הסעודה היינו כל שלא בא ללפת את הפת
ושאינו בא להשביע כפת וא"כ מי פטרו לזה מצדכ' נהכי'
אלא שאני אומר שנספד בברכת שאר ירקות וע"כ אני און
שמצדך אחר אכילת מרור צורא נפזות רבות כדי לפטר
שאר ירקות ואת המרור בברכה של אחריהם וכדרך
שאמרו דברי' הנאים לאחר הסעוד' טעוני' ברכה לפני'
ולאחריהם ועל זה אפי' סומך ועושה מעש' וכבר הרליתי
לפני רבו' אלו ושמעתי תשוב' ודרך זה יוס' כבו' ומוסבר
בעיני וברכת על הנפן מיני מצדך על כוס רביעי ויש
לי ראיה מוכרח' על זה שגכ עלי' אפי' סומך ועושה מעשה
זהו שאפי' אומר שברכת שלש אע"פ שאינה פוטרת מעין
שלש כדמוכח בהדיא בכלל לדרב פפא דמי דברים הנאים
לאחר סעודה טעוני' ברכה בין לפניהם בין לאחריה' וא"י
ברכת המזון פוטרת אות' א"ה פוטרת היא את היין שאין
היין הים שיהא יין טעון' ברכות כדאי דיש פרק כיכר
מצדכין משום דטפי ע"ק מפת משום דיין משמח אלא
שדחה דבא משום שאין אדם קובע סעודתו על היין ואי
קבע סעודה עליה מ"י ואסדר ליה רבא לכשיבא אליהו
ויאמר הסתא מיהא בטלה דעחו אלל כל אדם - וא"כ יין
שבתוך המזון שאדם קובע עליו ראוי מן הדין שתהא
ברכת ג' כולגת אותו וכן אני און' בחמרים שאם באו לאחר
סעודה שברכת ג' פוטרת אותם ואין טעוני' ברכה מעין
ג' בפני שלמן מפני שאמר בברכות דמיון זייני ולפיכך
אין אני רואה לבדך ברכת על הנפן אלא אחר כוס ד'
ואנו פוטר כוס שלישי וכוס רביעי בברכה זו :

סדר שר פסח לרשבא זל

קודם

קדום כוטל ידו אחת שכל שכוטל
משקין לשחות לריך ליטול אחת
מדיו אותה שכוטל זה את
הכוס וכמו ששינו בצריחא כיכר סדר הסב האורחים
נכבדים ויושבים צקתדרמות הביאו להם יין כל אחד
ואחד כוטל ידו אחת ואע"פ שאמר כל הכוטל ידיו לפירות
הרי זה מגבי' הרות ה"מ בפירות פגובים כעכבים
ותפומים

הפוחים אבל משקי לריך נטילת יד אחד ומה שאמר בטל
 ודיו לא יקדם ה"מ שתי ידיו אבל ידו אחת כוטל במו
 שאמרנו ואין לריך לברך ואח"כ יקדם אח"כ כוטל ידיו
 ומברך על הנטילה מפני שריך לאכל ירק ולטבול
 במקוה וכל טבולו במסקה לריך נטילת ידים טבול ירק
 זה אין לריך שער אלא אוכל כוית או מפ"י פחות מכוית
 לפי שאינו אלא כדי שישאלו חכוקות ואם אכל כוית לריך
 ברכה לאחריו אבל לא יברך מיד עד אחר שיאכל מרור
 שאם קדם וברך אחריו לריך לברך על המרור שתיים
 פרי האדמה ולאכול מרור כדרך שמברך על המלה שתיים
 המוליא ולאכול מלה שאע"פ שקראו המרור פרפר הפת
 וכדאמי' עד שמניע לפרפ' הפת ואמרין בברכות בירך
 על הפת פטר את הפרפרת לא אמרו אלא בפרפרת הבא
 ללפת הפת דהיה טפלה לפת וכל שבירך על העקר פטר
 את הטפל א"נ פרפרת שהיא משביעה כפת דהשתא הוא
 בכלל ברכת הפת כמעשה קדי' וביולא בזה אבל מרור
 לא בא ללפת ולא להשביע כפת ולפיכך א"כ בדין שיפטר
 צפי' אח"כ גומר ההגדה על כוס שני עד למע יגו מים
 ויש מגדולי המו' שנהגו לברך לגמור את ההלל ויש להם
 קלת ראיה ממה שאמר במ"ס סופרים ית' יום גומרין
 בהם ההלל ובגולה כ"א יום וליה אחד עו' בירו' דברכות
 קלת ראיה עוד הם סומכין לומר דלפיכך מצרכים לאקריו
 יהללוך דאם לא היו מצרכין לפניו לא היו מצרכין לאחריו
 ולפי שסיני' פרק בא סימן כל הטעון ברכה לאחריו טעון
 ברכה לפניו ועוד למ' לא הייתה ברכת יהללוך פותחת
 בברוך אבל מפני שבירך לפניו הוא ברכ' יהללוך ברכ'
 הסמוכ' לחבירת' אבל רב למח גאון ז"ל ורב האי גאון ז"ל
 כתבו שאין מצרכין עליו דאין קורין אותו על השלחן בתור'
 קריאת ה' ל אלא לשבח והודא' בלבד ואיך יברך לגמור
 והו' פוסק באמלע ומברך כמה ברכות באמלע כברכ'
 לחם ולאכול מלה ולאכול מרור וברכת מזון ומרבה בשימ'
 דבריו בסעודה ואוכל ושותה אלא ודאי אין מצרכין עליו
 ואע"פ שאמר כל הטעון ברכה לאחריו טעון ברכה לפניו
 כבר אמר אין למדין מן הכללות ואפילו במזוז' חוץ ויש
 לנו כיולא צ' ברכה אמת ויליב של ק"ש ומסודרת בסדר
 ברכות של ק"ש דים בה קבלת על מלכות שמים ועול
 מלות ויליאת מלרים ואין מצרכין ששתי אלו ברכות
 שקולמות לה אינם ברכות של ק"ש אלא שנסדרו קודם
 לה ונפיכך הסכימו הגאון שהמברך לפניו גוערים בו לא
 שגומרי' אותו כלו על השלחן בהפסקות כדי להשלים עליו
 כוס ד' וא"ת א"כ ברכת יהללוך למא אינה פותחת בברוך
 כיון שאינה סמוכה לתבירתה אפי' לפי שהמטבע קלר
 ומטבע קלר יש פותח ולא חותם בברכת הפירות וברכת
 המלו' ויש חות' ולא פותח בברכת אלקי נשמה וברכ' נשמי'

וכמותו בברכות אהבת ע"לם בשחר אמח ואמוכה בערב
 שאינה פותחת בברוך וחדע שאם נפסך לומר טעם
 דאהבת עולם מפני שהיא סמוכה ליוצר אור הא לית'
 דכלל גדול מסור בידנו שכל ברכה של מטבע ארוך מן
 הדין היו לפתוח בברוך ואם לא פתחו בה פותחת המיכות
 אם היא נאמרת לעתיב בפני עכמה בלא סמיכו' לעולם
 היא פותחת בברוך מפילו בזמן שהיא באה בסמיכות כדי
 שלא תהא כחובא לפעמים פותחת ופעמים אינה פותחת
 ולפיכך ברכת אשר ברא שבברכת חתנים פותחת לעולם
 בברוך אע"פ שהיא סמוכה מפני שלפעמים וכן אמרינן
 בירושלמי דמסכת ברכות דגרס התם ברכה שאינה
 סמוכה לחברתה פותחת בברוך וברכה הסמוכה אינה
 פותחת בברוך אקטיה וסמוכה לחברתה אינה פותחת
 וסא איכא קדוש ופריקן שניא הא שאם היה יושב ושותה
 מצעוד יום אינו אומר בורא פרי הנפן ועוד הקשה והא
 איכא הזן ופריק שניא הא שאם היו שנים אין אומ' בברך
 שאכלו משלו וכיון שכן אלו הייתה ברכת אהבת עולם
 ראויה לפתוח מפני סמיכותה לעולם היית' פותח' שהרי
 כל ימות המקדש הייתה נאמרת לכ"ע בפני עצמה דאמר
 אמר להם ברכו ברכה אחת מאי ברכה אחת חד אמר יוצר
 אור וחד אמר אהבת ע' לם כאלא צין למר צין למר לעולם
 הייתה ברכת אהבת עולם נאמרת בלא סמיכותה ואם
 כן לעולם הייתה ראויה לפתוח אלא מכאן כ"ל שהוא
 מטבע קלר וכן ברכת אמת ויליב וחדע דאי לא אמאן
 חבמכה אי אברכות שלפני ק"ש אי אפשר שלא מליכו
 סמיכות בברכות שמלוה או מעשה מפסיקין חדע מצרכת
 התורה שאחרונה פותחת מפני שמלות קריאת התורה
 מעסקת וכן ברכת מנלה וכסוי הדם מפני שמעשה
 שח טה מפסק' וכן לעולם אלא ודאי מטבע קלר הו'
 שחות' ואינו פותח וז"ל כן טענה ליהללוך וא"ת הרי
 ישתבח שמפסיקים פס קי דזמרה ואין פותחת י"ג גם כן
 מטבע קלר א"ג י"ל דשאני התם שהקריאת וברכה
 שלפניהם ולאחריהם הכל הלול ושבח ואינו מפסיק
 אחר קריאת ההגדה והלל יברך אשר גאלנו וכח הרי"ף
 ז"ל שמברך על כוס שני צפ"ה וכן אמר הגאון ואין פטור
 בברכת היין של כוס ראשון וסמך דבר על ב' טענות האלו
 מדאמר אצ"י דארבע כוסות תקנו כל אחד סוף' בפני
 עלמו וכיון שכן לריך לברך על כל אחד ועוד שכיון בלריך
 לומר צין כוס ראשון לכוס שני הגדה והלל הוא הפסק כיון
 דלא אפשר למשתי ולברוכי בהדי הדדי כדאמר פרק כיסוי
 הדם מודה רבי יהודה דברכה אחת לכלם ואקטיה מדרב
 ברוכא ורב הנאל לאמר להו רב ייצא סבא כיון דאמריתו
 הב ובררי' אתער לכו למשתי ופריק התם אי אפשר למשתי
 וברוכי בהדי הדדי אבל הכא אפשר דשתיים בחד ידו

ומכסי

שארות

ותשובות

ומפסי בחד ידא אלמא כל היכא דלא אפשר למעבד בהדי
הדדי מפסיק וחוזר ומברך ואין זה נכון דאי משום דכל
חד וחד בפני עצמו מאי הוי הא שתי להו כל חד וחד באפי
פפשיה ואי משום דבכל חד וחד צעי ברוכי על המלואה ה"ל
לברך אק"צו לשחוח בדרך שמברך על כל המלות לאכול
מלוא לאכול מרור אבל ברכת היין אינה ברכת המלות
אלא ברכת כהנין וכבר בירך בראשון ודיו ואי לאו הכי יש
לכו להשיב מדברי הרב ז"ל לרב בעלמו שכתב בברכת
על הנפץ דאין לריך אללא בחר תרי כסי קמאי ולא אחר
כל כוס וכוס ואם לריך לברך לפניו על כל כוס וכוס מפני
שהיא מלואה בפני עצמה אף הוא יברך אחריו וישלים כל
המלואה ולמה יעבדם בסוף כאחת וכמו שאמר ר' יהודה
בסוחט חיה ועוף ישחוט חיה ויבסה ואח"כ ישחוט העוף
ויבסה . ועוד דאע"פ שהם כל אחד בפני עצמו כיון
שברכתו של זה כזה למה לא יכללם כלם בברכה אחת
דאפילו תפילין של ראש ושל יד ב' מלות מופלקות שאין
מעבדות זו אחת זו וברכה של יד להכית תפילין וברכה של
ראש במלות תפילין וא"ה לדעת הרב ז"ל מברך על של
יד להכית ויולא אף בשל ראש . ומי היה יכול לדקות
בברכת מלות תפילין חכופות ואינו מפסיק ביניהם דאלו
הפסיק אע"פ שברך על של יד להכית ויולא אף בשל ראש .
ומ"מ היה לריך לחזור ומברך על של ראש ואפילו הפסיק
בין תפילה לתפילה בשיתה אבל כוסות שמפזרן לריך לברך
על כל אחד ואחד מ"מ כיון שאין מברך על ששית המלואה
אלא ברכת מזון פוטר הד' והטעם השני שכתב הר"ק
ז"ל לפי שאי אפשר למשתי ולמקרי אנדח' והלילא בהדי
הדדי גם זה אין ככון שא"כ מי שיושב על שלחנו ושמע קול
דעמי יחזור ויברך המוליא ואם הרעמים מפסיקי'
בלומר שלא היו טרודים שרריך לברך על כל אחד יחזור
ויברך המוליא אחר כל אחד ואחד ורבו הדרכות בסעודה
אחת ובן מי שהולך לנקביו באמלע סעודה יחזור ויברך
המוליא משום דלעשות לרכיו אי אפשר : וכן דברים
הבאין בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה דאמר רב
פפא שטעובין ברכה לפנייהם לריך לחזור ולברך המוליא
על כל פעם ופעם ודברים אלו אין הדעת מקבלן ואמימר
שהיה מברך על כל כוס וכוס לא אמרו שהיה מברך על
פל פרוס' ופרוס' : ועוד שא"כ מי פטר מרור מברכ'
בפ"הג : וא"ת מפני שהיא פרפרת הפת ופת פוטרת
זה אינו שאין פת פטור פרפרת כזו וכמו שכתבנו אללא ודאי
בטובל ראשון שמברך על הירקות פטר ברכת כהנים של
מרור ואע"פ שהפסיק ביניהם בהגדה והלל וברכת הלל'
וברכת המ"ה . ועוד דתדע מדתני בבב"ב חבור' שהיו
מסובין ועקרו רגליהם לב"ה אם הכיחו שם זקן או חולה
כשהן יולאין אין טעובין ברכה למפרע וכשהן תוזרין אין

טעובין ברכה לכחלה ואע"ג דלמיכל ולללוי בהדי הדדי
אי אפשר ושמעתי בשם הרמב"ן ז"ל שהיה דוחה כל כיוולא
כאלו לפי שאין בכל אלו דבר מוכרח לעשות כן ולהפסיק
באמלע שאין מחויב לאכול ולהתפלל באמלע ולאכול
ולשמוע קול רעמ' ולהביא באמלע סעודה דברים שלא
מחמת סעודה אבל כאן דברים מחויבים הם שמחויב
לקדש על כוס ראשון ולהפסיק בינו ובין כוס שני בהגדה
ובקריאה הלל וכיון שכן כל כה"ג הוי הפסקה וא"כ אני
אומר זה לרך הנאון אף בהב ונברך אין הכרח וכן
בשחיט' חיה וכסוי ואח"כ עוף והיה לפרק כסוי הדב
הויא תיובת' דהב ונברך ושחיטת חיה ועוף וכסוי לרך
אחד להם ולמה חוזר ומברך . יחזר הב ונברך מה שאין
לריך לאחר כסוי : ועיד שיש לכו כיוולא דברים מוכיחי'
בשפסקתו ואין חוזר ומברך ותדע לך שהרי שנינו ברכת
היין שלפני המזון פוטר של אחר המזון וכ"ש שבתו המזון
ואוקימנ' בשבתו וי"ט שקובע סעודתו על היין ואף בשבת
מי פטרו ומי לא לריך לקדש קידש אכילתו וע"כ יאכל לאחר
מכאן דאין קדוש אללא במקום סעודה וא"ה אין לריך לברך
לא ודאי הכי והכי דין אחד להם ולעולם אין מו' שהברכות
או החפלות מפסיקות ולעולם אין הפסק אללא בזמן שיהיו
שנים שם שהם גמר ואי אפשר בברכת המזון שהיא גמר
אכילה והב ונברך לב"ה שהיא גמר אכילתו : ועוד דאי
אפשר למשתי וברוכי בהדי הדדי אבל גמר ואפשר בשחיט'
וכסוי דכסוי גמר שחיטה וא"ה כיון דאפשר למשתי
ולכסויי בתדא ידא לא הוי הפסק כדאי' התם ומי' אפילו
נמלך לא הוי כנ"ר שאע"פ שרריך לחזור ולברך מחמת
המלכתו אין גומר לענין זה : והשמש שאמר מברך על
כל פרוס' ופרוסה אם יש לו יין פ"ה אין מברך על כל
כוס וכוס ואי אפשר ובלא גמר כמי אינו הפסק ככל אותו
שאמרנו למעלה וכסוי' אלו וכיוולא בהן ואע"פ שאי אפשר
למשתי ולמקרי הלילא ואנדח' מכל מקום אין כאן גמר
דכוסות מונחי' לפניו ודעתו עליהם לשחוח' ובירושלמי
שכתבנו למעלה מוכרח הוא מדאי' ברכה הסמוכ' למברתי'
אינה פותחת בברוך ואקשי' והא איב' קדוש ופריק שכי'
הא שאלו היה יושב ושוחה מצעוד יום אינו אומר בפ"ה
אלמא קדוש' לא הוי הפסק וע"כ י"ל כן שאכל רבוי
הברכות בסעודה אחת שברכת הללם אין פוטרת היין
שהיין גורם ברכה לעלמו וא"כ כשיברך על היין הפסק
וחוזר ומברך ברכת הללם וברכת הללם הפסק לין
ולריך לברך על כל כוס וכוס ועל כל פרוס' ופרוס' ונפיש'
להו ברכות ולפי' אין מברך בפ"ה אבל בב"ה דאיכא
גמר ואי אפשר לריך לברך אם ישח' אח"כ ועל המרור
אינו לריך לחזור ולברך בפ"ה שברכת ירקות של טובל
ראשון פוטרתו והיא שלא לברך על הירק לאחריו אבל

אם בירך לאחריו אכילה מרור אכילה אחרת היא ולריך
לחזור ולברך על המרור בפ"ה ולאכול מרור כדרך שהוא
על המלה שתיים ואחר שיסתה כוס שני נוטל ידיו ויברך
דחוששין להיסת דעת כמו שאמר בגמרא ולענין ברכת
הגפן ועל פרי הגפן כתב הר"ף ז"ל דמברכין בחר חרי
כסי קמאי ובחר חרי כסי בתראי וי"א שאינו לריך
לברך על הגפן אלא לאחר כולן דכסי קמאי ברכת מזון
פוטרתן דברכה ג' פוטר ג' מעין ג' ואפי אמר דמסתברא
דהלכ' כוותיהו ולא מטעמייהו דאי מטעמייהו כ"ל דליתיה
דלעולם אין ברכה פוטרת חזרתה ואפילו החשוב' לשלמטה
הימני' ולא אפילו ברכת בורא נפשו שק רין אותה ולא
כלום תדע לך מכללי דרב פפא דאמר בדברי הבאים
בחוץ סעוד' וחד' מנייהו דברי' הבאים לאחר סעודה
טעוני' ברכה לפניהם ולאחריהם ואמאי לאחריהם
לפטרינהו ברכה שלם של ב"ה אלא ש"מ דאין ברכה
פוטרת חזרתה ומדקאמר סתם דברים הבאים לאחר
סעוד' משמע כל דברים צין עכבים צין אחרונ' שאין
ברכתו אלא בורא נפשות אלא כ"ל הטעם לפי שהיי' מין
הזן היי' טעונה ברכה ג' כפת לפי שסועד ומשמת כדאי
פרק כילד מצרכין דא' התם א"ה לבעי שלם ואהדר להו
רבא לפי שאין אדם קובע סעודתו על היין ואמר קבע
עליוי מאי א"ל לכשיבא אליהו ויאמר השת' מיהא בטלה
דעתו אלל כל אדם וכיוי שכן כל שבא בתוך הסעודה של
קבע ברכת ג' פוטרת' ולפיכך אינו מצרך אלא אחר כוס
ד' אע"פ שאמרנו שאין ברכה פוטרת חזרת' היכ' דאכל
עכבים אחרונים ואחרונ' או תפוחים וצירך על העכבים או
על הזתים פוטר ברכת נפשות דאחרונ' ותפוח וכיוכל בזה
שהם פרי העץ ולא בברכה זו שכבר זכר בצרכתו על העץ
ועל פרי העץ אבל אם שתה יין אינו פוטר האחרונ' ואת
התפוח שאין מוכיר עץ אלא הגפן וכן כשאכל עכבים
וירקות אין ברכה מעין ג' שעל עכבים פוטרת ברכה
בורא נפשות שעל ירקות ומי ששכח ולא אכל מלה באחרונ'
ובירך על מזונו י"א שאין לריך לחזור ולברך דהא זכר
לפסת היא באתה ואלו אכל הפסת בתחלה ולא אכלו על
הסובע ילא וגם במלה כן שכבר ילא במלה שאכל מתקל'
ואין הדברים מתחווים בעיני דפסת כיון ששחט פסתו
ואכלו ילא ואי אפשר בלאו הכי דלפסת שני אין נדחה
ולעשות פסת אחר בלילה אי אפשר ואלו לא אכל מהחלה
את הפסת כאלו אוכל הוא הנשאר על השבע ובאן הרי
מוכתת מלה לפכיו אלא י"א שחזור ומברך המוליא ואוכל
כזית ומברך ברכת המזון בלא כוס דברכה איכה טעונה
כוס וי"א אפילו בכוס דלא גרע מכוס חמשי :

שאלה

רנא לפי מה שאין בודקין מן
המוצק ולמעלה :

תשובה

שמינו פי"י יוחסין הנושא אשה כוהנת
לריך לבדוק ד' אמהו' אחרים שהם י"ח
אמה ואם אמה ואם אבי אמה ואם אביה ואם ואם אבי
אמה פי' דחוששין שמא יש פסול במוספקתה ועליה שט
שם אין בודקין מן המוצק ולמעלה וכל שהוחזקו אבותיו
משוטרי הרבים ונבאי לזקה משיאין לכהונה ואין לריך
לבדוק אחרים פי' כל כהן שמקריב ע"ג המוצק או עולה
לדוכן וכו' כל מי שהוא מכלל הסנהדרין הממונים על
אבותיו או שבאבותיו מוחזקים להיות ממניי' על העם
או ממונים על קופה של לזקה אין לריך לבדוק אחרים
שאלו ודאי כשרים הם ואין פסול במשפחתן וכמו שאמר
בגמ' אין בודקין מן המוצק ולמעלה מ"ט אי לאו דבדיקא
אחריו לא הוו מסקי ליה ולא מן הדוכן ולמעלה דאמר
מר ששם היו יושבים פיוחסי כהונ' ולויה' ולא מסנהדרין
ולמעלה דתני רב יוסף כסם שב"ד ממוקין בלדק כד
מבוקס מכל מוס :

כתב

רד הרמב"ם ז"ל צפי' המשכה אלו
דברים אמרו מפני דרכי שלום פהן
קורא ראשון . דע שסדר ידוע בכל המדינות שהכהן
קורא ראשון בב"ה הז' ת"מ הן ע"ה הן שיהיה שם חכם
מומנו ואין לו עקר בתורה כלל ולא זכר בתלמוד ואין מן
הכוונה הרמוזה בהלכ' ונפלאתי פלא גדול שגם בארץ
אדום כוהנים המכהן הו' אע"פ שהם נקיים מן
המפגעים שרעים ומספרות האחרונים ושאלתם ואין
אללם רק דברים המתחייבים על עקר התלמוד ולא כודע
מאין בא להם הסבוס הזה ותכונת הדבר לפי מה שבאתנו
הקבלה כפי מה שאו' והוא שכהן קודם ללוי ולוי קודם
לישראל כמו שכתב וקדשתו וכאמר בקבלה לכל דבר
שבקדושה לפחות ראשון ולצרך ראשון וליטול מנה יפה
ראשון וכל זה אם אין שם גדול ממנו כגון שיהיה אללכו
כהנים לוויים וישראלים ויהיו כולם במדרגה אחת בחכמה
ולא יהיה אחד חכם מצדו או תהיה ההקדמה לכהן
ואחריו ללוי ואחריו לישראל . ועוד תראה נוסח זה בהוריו'
אמרו אמתי בזמן שכלו שוין אבל אם היה ממזר ת"ח
קודם לכל דבר ובטסתאות התלמוד ש אחד מן החכמים
קרא צמ"ת ראשון ורב אמר ורב אסי גדולי כהני א"י היו
מפני שהיה שם חכם מהם וכמו כן רב קרא בכהני מפני
שהי' חכם יותר מן הכהן אשר שם וכל זה אין צו מחלוקת
וק"ל שהכהן אם היה ראוי לקרות ראשון והרס' לישראל' שהו'
כמותו או פחות ממנו שיעלה ויקרא יש לו רשות בזה אבל
אשריכן

ושאלות ושאלות

לאסורי דאורייתא ויהוה' לך שהרי להליל מפני הדליק' לא
 התירו אלא בכתבי הקודש כדמוכח פ' כל כחצי רבי' יפ"ז
 דנת' ויפה הקשיתי וכבר הק' אות' רבו' ואמר' דל'ז
 הת' רופחות מד' אמות אלא דוקא במי שהחסיך ל'
 צדק שבו ציוס גדשו האה וחסשו שמא יקל לומר עדיין
 יש שהות ציוס אבל שכת' והוליא כיסו לר"ה לא התירו לו
 כלום ודוקא במי צמה שסוס ציו' דקים להו לרבנן דאין
 אדם מעמיד עלמו לודוק מחונו מידו להפסידו והלכך
 צמקום שבות התירו מס"כ בדליק' דאפי' אמירה לגוי לא
 התירו בדאי' לא יאמר לו ככה ואל ככה ואדרבה אמרו
 אי שרית ליה אתי לכבו' ותדע לך שהרי אמרו צפרי
 כוטל פעם אחת שכתו ארכקי מלא' מעות צפרטיא וצאו
 זמאלו את רבי יוחנן ואמ' להם הפיחו עליהם ככר און
 חנוק וטלטלוהו כלו' צמתיכה של בני אדם וא"ה אסיקנא
 התם דלא אמרו ככר און חנוק אלא למת בלבד ואסור
 לטלטלה והכ' צפ' מי שהחסיך לו צדק וכיסו ציו' שאין
 אדם מולא לזורקו ומכאן כלמוד למי שבאו לו לסטים
 צביתו שאיבו בוטל מעותיו בפניהם :

שאלה

רו' אם מותר לחלוב מן העזים
 בשבת צפה משום רפואה
 או לא :

תשובה

לדעת הר"ף ז"ל מותר וכ"ש לדעת ר"ת
 ז"ל פודג' פ' אע"פ תניא ר' מרזום
 אונ' נוכח יונק חלב בשבת מ"ט מפרק בלאחר יד הוא
 וצמקו' לער לא נזרו רבנן אמר ר' יוסף הלכ' כר' מרינו'
 והא דגרס' פ' קרש אבא שאל אומר נוהגי' היינו יונקי'
 מבהמה טהורה צ"ט ואמר' עליה ה"ד אי דאיבא סככה
 אפי' בשבת כמי שרי אי דליכ' סככה אפי' צ"ט במי אסור
 ופרק' לא צריכ' דאיב' לערא ומפרק בלאחר יד הוא ושבת
 דאסיר סקילה גזרו ביה רבנן י"ט דלאו אסור סקילה לא
 גזרו ביה רבנן וס"מ דאפילו צמקום לער דחנ' ל' צ"ט
 אין בשבת לא חירך ר"ה ז"ל דההיא דאבא שאל בדליכא
 לער דחולי אלא לערא דתאוס כדבע על הכר ומלטער
 עליה ואכלה והמחור מה שכת' הר"ף ז"ל צפ' תביות
 דההיא דאבא שאל פליג' אדר' מרינוס וק' לכר' מרינוס
 וכלפסק רב יוסף בותיה :

שאלה

רו' מעשה היה בשבת ישראל
 שהיו קלח בכרים דרי' עמהם
 צאותו שכופה וערבו לי' שנים
 וזכו את הערוז לכל מי מישראל שיבא לדור כאן תוך זמן
 זה ושכרו מן הכרים שהיו דרים בשכונה וא"כ אותן
 גוים ששכרו מהם הסכירו דירתן לגוים אחרים הודיעני
 בבירובם לשכור עבטיו וממשיכרים אלו ששכרו מקדם
 או

צבדינן זה מפני דרכי שלום שיתקדש מזה מחלוקת ויאמר
 האחד למה הרשי' זה לעלות ולי לא הרשי' ואמר שהדבר
 חוזר לו אמרנו שיקרא הוא צעלמו ראשון לא שירשה
 לצולתו ולזאת הכונה רמו בהלכה זו באמרו כהן קורא
 ראשון עכ"ל הרמב"ם ז"ל :

תשובות שאלות

צענייני שבתות וי"ט צדיני מוקלה וכו' וכו' לא צוהו כן
 צדיני ערוכי חלרות וסתופי מבוואות ואכלול עמהם ענייני
 סוכה והכשרה ופסולה :

שאלה

רה הא דאמר פ"ק דשבת דעיי רב
 ציבי הדביק פת צתור
 התירו לו לרדות וכ' : א"ל
 רב אחא בר אמי לרבינא ה"ד אלימא בשוגג ולא אדכר
 למאן התירו ופלא זה צעניי דהא לר' יוחנן דאמ' ריש כלל
 גדול כיון דסגנ צכרת אע"פ שהזיר בלאו חייב קטאת
 משכתת לה צבא ליטאל אם יתירו לו לרדות קודם שיבא
 לידי אסור לאו :

תשובה

בהרמנותיה דמרינא אמינא דמתחדת
 דאי אפטר לומ' כן מכמה אנפי קדא אע"פ
 שהוא אינו צא ליטאל אלא מחמת אסור לאו כיון שאין צ"ד
 מחירין לו אלא מחמת חייב קטאת שבו מסתמ' מין מחירי'
 עלו סתם אלא בהודעה מחמת שהטאת שבו מחירי'
 עלו ולא עוד אלא דבר דודאי שאין צ"ד מחירין לו אלא בהודע'
 דכיון דאיהו לא אתי אלא מחמת הלואו אם אהה מחיר לו
 יסת' כמלאת מכשילו דקסדר שמחמת שלא בלידי אסור
 יסקילה התירו לו ואתי למשרי שלא צמקום חייב קטאת
 וכו' כן סו ליכא חייב קטאת דה"ל בשוגג ואדבר דה"ל
 ימינו חייב עד שיסגוג בלאו וכרת ולא כיחא לן הכא לעיולי
 צעיה דרב ציבי צפלוני' דמוכבו ורצנו וצפלוני' דר'
 יוחנן ור"ל עוד יש לי להשיב דאלו לא אשכחן לצעיה
 דרב ציבי ה"ל למדי' לאותובי הכי לא השת' דאיכ' לאוקמ'
 צמחזב סקילה וכרב אחא דמחכי לה בהדיא משמיה
 דרב ציבי הכי התירו לו לרדותו קודם שיבא לידי אסור
 וסקילה ביתא ליה לרב אשי לאוקמי טפי הכי וכדמחכי לה
 משמיה דמר' דצעיה מד בוקמ' צפלוני' ומסתדר' לי דמה"ט
 ונפיה הוא דלא אוקמא בדתו ליה איכסי ואמר' ליה דד'ה
 ימות' משום דביון דאיכא לאו קמ' בהכי וכדמחכי לה משמי'
 דרב ציבי גופיה כיחא ליה לרב אשי לאוקמוה בהכי : עוד
 יסק' רבי' על בעל התרומ' ז"ל שכת' דכראים הדברי' דאם
 יאדם ירא פן יבאו עבדי תמוסל ליקח מעותיו שמותר
 עלטלטלם ולהכניעם בשבת שהרי משום פסידא התירו
 צעלים לטלטל פקוח מד' אמות אפי' דרך ר"ה שישג' זו

שאלות

או די להם באותו שכירות הראשון ששכרו מן הצעלים :

תשובה

אם שכרו מתחלה מן הגוים ל' שנים
העירוב די להם באותו שכירות הראשון
שכבר קמו ואין הצענים יבוגים לחזור ולתסור מה שכבר
השכירו להם אבל אם לא שכרו מהם ל' שנים הערוז
אלא לשנה או לשנתיים וכלה הזמן והשכיר לאחרים ואפילו
לא השכיר אלא שהוא דר עם הוא אושר עליהם ששכירות
שבת אחת אינו מארת עד לשולש אלא כריכים לחזור
ולשכר אם דר עם ולא השכירם לאחרים שוכרים ממנו
ואם השכיר לאחרים לריק לשכור שהשוכרים אם אין
המשכיר יכול לסלק השוכרים אבל אם היה יכול לסלקם
אין לריכין לשכור אלא מן המשכיר שאע"פ שלא סלקם
עדיו כיון שיכול לסלקם הוא העקר ולא השוכרים וכדג"ר
בפ' הדר רב ותלמידיו דבי עקיבא יאקלעו לההוא פובדק
דלא הוה שוכר והוה משכור אמרי מהי למיגר מיבי כל
היכא דלא מלי מסלק ליה לא חבעי לך דלא מלי מסלק
לי כי חבעי לך היכא דמלי מסלק לי מאי בין דמלי מסלק
ליה אוגורי מיניי א"ר השתא מיהא לא סלקיה אמר ליה
ר"ל כשכר וכשכלך אלל רבוי שדדו' כשאל להם ושלו ברבי
אפס אמר להם יפה עשיתם ששכרתם :

שאלה רח

אם לריק לחזור ולשכור מן
הגוים שכחו לדור לאחר
מכאן ושכרו מהן עכשיו או
די להם בערוז הראשון :

תשובה

כל שריכי לחזור ולשכור על הדרך שאמ'
במלא שאין כח בעירוז ושכרו וכשחזרו
אין העירוז חוזר וכיעור אלא לריכים לחזור ולערב וכן
דעת רש"י בפ' הדר ואע"פ שיש מהחכמים שכתבו
שהזר הערוז למקומו לדעת רש"י ל' דעת גוטה :

שאלה רט

אם מותר לילך בטלית קטן
לר"ה בשבת אם לא :

תשובה

מותר לילך בטלית קטן בר"ה בשבת
וכדאיתא פרק הקומץ רב' היולא בטלית
שאינה מצויינת בהלכת' מייב תטאת ופי' רש"י דוקא
בטליתו שלהם שצבעים מתכלת הליכות משיבין לא בטלי
לגבי טלית לכך חייב תטאת בשאינו מתוקנת בהלכתה
דהוי משי אבל לגבי דידן לא משיבין ובטלי לגבי טלית :
אמכ"ר ח"ז ל פי' שאפי' בטליתות שלנו הליכות משיבין שהם
עשווי' לשם מצוה ולא בטלו לגבי טלי' אכן לבי הפי' מותר
ללך בטלית קטן כשהגלית מתוקנת בהלכת' ומהר"ם
י"ל היה מקמיר על עצמו מלילך בטלית קטן בר"ה בשבת

ותשובות

סב

למלא מפסיק חד מהל' לית וכן עמא דבר :

שאלה רי

יד של כיסן שחל להיות בשבת
היאך נוהגי' לעשות סעודה ג'
וממה עושי' אותי ואם לריק
בפ"ה בסעוד' ג' אולא :

תשובה

מהר"ם היה עשה סעודה ג' בכל שבת
על שלחנו בבקר ולערב היה מובל
פירו' כי עמא לא ילא במה שאכל בבקר קודם מגמה
וגד לה לפי ר"ת שאמר דסעוד' ג' אינ' אלא אחר וממה
גדולה כדאי' במסבת שבת קערות שאכל בהם ערבית
ידיחס שמרית שמרית ידיחס מגמה ושמא לא ילא במה
שאכל סעודה ג' בבקר ממסם שא' מסום הר' כחן ז"ל
שא' ל' שיש בחרג' וירו' על זה הפסוק של אכלוהו היום ג'
פעמי' היום מן הדין אכא ידעכא דבר ישראל חייב למיכל
ג' פעמים בשבת קדא ברמס' חדא בלפר' וחדא בערבית
כדי לאפסוקי וברובי בין מיכלא ומיכלא וכמו בן גהנו
הסולס לעשות סעודה ג' במגמ' בי"ד בביסן בפירו' ואינן
יולאי' באות' של שמרית אלכס סעוד' ג' של י"ד בביסן
שחל להיות בשבת טוב לעשות קודם מגמה קטנה כדי
שיאכל מלה לתיאבון ור"ת היה הגיל לעשות מלה עסירה
כילושם במי ביצים בשחל י"ד להיות בשבת כדי ש עשה
בה סעודה ג' אבל הר"ם ז"ל לא היה הולך ללוש במי
ביצים לפי שאלו לר"ם עשה שגלושה במי ביצים אם
יכולי' לאכלה בפסח ולא אמר לא אסור ולא היתר אסור
לפי שמי פירו' אי' מתמילי' היתר לפי שגפיש נפחיה דמי
ביצים לפי היה אומי' מו"ר ר"ם ז"ל שטו' לסחוט תפוחים
או אגסים וללוש אותם במימיהם וכן היה הגיל לבלוע
בסע דה ג' בבי' לחמי' אמנם לא היה מברך בפ"ה בסע' ד'
ג' קודם ובן מיבח בע"פ אין לי אלא בלילה פי' שמברך
על היין ביום מביין ח"ל אחת יום ע"כ היה או' שמסוס
היום ללילה מה לילה אין לריק לברך רק פעם אחת אף
יום אינו לריק לברך רק פעם אחת :

שאלה ריא

אם מותר לטלטל בלאים
בשבת :

תשובה

אסור לטלטל מלבושי בלאים בשבת וראיה
לדבר מפ"ק דביצה משלת' בלי' בין
תפורי' בין אין תפורין אע"פ שיש בלאים בהם לזורך
המועד ואקשי' עלה בנמרא בשלמא תפורין קונו למלבוש
אלא שאי' תפורין למאי קונו ומסיק ה"ז בקשים דקונו להציע
תחתיו מכלל דאותה דגא קונו בלל תפורים לטלטל :
שאלה

שאלה ר"ב

פת הערוז שעפשה וכפסלה
מלאכל וכעסית כפולין
מכבילה אם נדיכי לערב
מקדש ואם לאו :

תשובה

אם כפסל מלאכול הרי הוא כמי שכלה
כלו לגמרי ולריכים לערב מחדש אבל
אם לא כפסל כ"כ אפילו כשתייר בו פורתא אין לריכים
במחנת ערוז אבל בשירי ערוז בכל שהו וק"ל כר' יוסי
דאפסיק הלכה כותי פי מי שהוליאוהו ומי כ"ל שאמר
בחוספו דמרי לאמר שכתמעט האוכל לריכים להוסיף
דכיון דפתוספו הריזה להם כתחלת ערוז ולפיכך
ראוי להוסיף דשמא יתוספו עליהם דמרי :

כחילי
נקראות

שאלה ר"ג

אם מזכה ע"י צנו הגדול
סמוך על שלחנו אם לאו :

תשובה

ר"ת ז"ל פי' גדול הסמוך על שלחנו
אצ"ו זהו קטן ולמדה מפ"ק דמליעא נבי
מליאת צנו וצתו הקטנים שא' שהיא של אצ"ו ושל צנו וצתו
הגדולים הרי היא שלהם לא גדול גדול ממם ולא קטן
קטן ממם אלא גדול וסומך על שלחנו אצ"ו זהו גדול ולמד
הרב ז"ל זכוי הערוז והשתוף ממליאה ויש מחלקים בין
מליאה לזכוי דמליאה אין האב זוכה אלא כדי שלא תהא
לו איבה כיון שהבן סומך על שלחנו ואוכל משל אב וטוב
להתמיר כדעת ר"ת ז"ל :

שאלה ר"ד

נכרי יש לו חצר במצוי
היהודים ואינו דר באותו
חצר לך לך לשכר ממנו או לאו :

תשובה

כל שאינו דר בחצר אינו אוסר דדירה
בלח בעליה לא שמה דירה ואפי' ישראל
שכלך בעיר אחרת ואי אפשר לו לבא בשבת אינו אוסר
דחנן המכית ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד גוי ואחד
ישראל אוסר דבריר מאיר ואוקימנ' ר"י צפ' הדר בדלתו
ציומי כלו' שיטנו במקום קרוז שאפשר לבא ציומו וכ"ש
בשאינו דר בחצר דתירו של כותי הרי הוא כדירת של
בהמה וכ"ל שאפילו דר באותו חצר והלך לשבות במקום
אחר אפילו אפשר לו לבא ציומו כל שלא בא אינו אוסר
דהכי אית ליה לר' יהודה פי' כיצד משתתפין במשכ' המניח
ביתו והלך לשבות בעיר אחרת וק"ל כותי דתי' שמו' כל
מקום ששפה רבי יהודה בערוז הלכה כמותו :

שאלה ר"ה

סולם המטלטל אם
מוותר לסקך צו

שאלה ר"ה
קנה

לכתחלה והוא פשוטי כלי עץ וכהו"ץ וצדיק' אי
הוי כדף של כחומין כיון שמשתמשין צו דרך עלייה
וירידה ומקבל טומאה ואין מסככים צו :

תשובה

סולם זה עשוי למטלטל כשק ויריכותיו
נקובי לקבל ראשי השליבו' כר' שהוא
מקבל טומאה דבית קבול העשוי למלאת שמים קבול
והרי הוא כהו"ץ נקובין והמור טפי מדף של כחומין
דאלו דף של כחומין אינו טמא מדאורייתא אלא מדרבנן
שאין פשוטי כלי עץ מקבלי טומאה מדאורייתא אלא
במשמט אדם ומשמשין כשלחן וטבלא ודלופקי אבל משמט
אדם לבד כדף של כחומים אינו אלא מדרבנן וכלם
שכתב' דקתני יכול הסולם והקולב והמנורה ח"ל מכל
כלי עץ וכן שנינו בתו' כלי' העשויים לשמש האדם כגון
הסולם והקולב טהורי' כר' כשאין להם בית קבול אלא
ששליבותיו קבועות ע"ג יריכותיו אלא שהרמ"ם ז"ל כהב
פ"ב מהלכות כלי' בית קבול העשוי למלאת אינו בית
קבול כיצד בקעת של עץ שחוקקים לה בית קבול וחוקעי'
בה הסדן של ברזל של נפתי' אינו מקבלת טומאה שאע"פ
שיש לה בית קבול נעשת למלאת וכן כל כיוצא בזה
ואיני יודע מה הפריש יש בית קבול לזה לבית קבול של
הו"ץ נקבות שאף הן עשויין למלאת ועליה' אמרו שאין
מסככין בהן דבית קבול העשוי למלאת שמים קבול והרב
ז"ל כתבו בן מפני ששנינו במסכת כלי' פי' חתנית
הלורפים טמא' ושל נפתי' טהורי' ופי' בתוס' פי' מלא תרקב
מפני מה לרפית של זהובי טמאה מפני שמכנים בה
הגרוטאות ושל נפתי' הרי זו טהור' ואם התקינה להיות
צתוכה גרוטאות הכל מודים שהוא טמאה ופי' הרב ז"ל
לפי שבר' תחתית של נפתי' בקעת שעשולה בית קבול
לתת לחוכו הסדן אבל רצונו שמשון ז"ל ראיתי שפי'
תחתית של לורפים ושל נפתי' כלי שכותנים תחת רגלי
הלורפים והנפתי' וע"כ קראוהו תחתית ויש לו בית קבול
וכותני' בה הגרוטאו' וסולם השנוי בת"כ ראיתי לר"א צד
ז"ל שהוא בעין סולם הכתפים שעושים למשאותם ומה
שאמרת כי מעשה היה צחג הסוכות ושכחוהו שם
וכסתפקתם אם פסל הסוכ' או מותר להניחו שם מסכת
שאפילו לכשתמלא לומר שאין מסככי' צו א"ה כל שהסוכה
כשרה ולתת מרובה מחמתה טוב אין סכך פסול פוסל
בה שאין פוסל אלא במלטרף סכך פסול צהדי סכך כשר
דהיינו קודם שכבשר הסכך ונעשו ללחו מרבה מחמתו
אבל לאחר שכבשר ואין לריך ללרפו אל סכך פסול טוב
אינו פוסל והיינו כסוכתיה דבנימין דא"ל רב אשי שקלה
פי' היכי דלא לימרו קא מסכך צדצר המקבל טומאה :
אמר ל"י והא קא חזו דרטיבא אמ' לי' לכי יביש' אמינא לך
דלמא אין צו אלא משום שלא יאמרו בלו' שבו יסכך ועשה
לתי

ללתי מרובי מחמת ומשמע דאפי' צדעה אכילה ושיכה
הוא דקאמר שאין זה אלא משום מראית העין וכל זמן
שרואין שהוא רטוב מותר וכדמוכח מתני' דהדלה עליה
את הגפן דקתני ואם היה הסכוד הרבה מהם מן
סקללו כשרה :

שאלה

רש"י סכך סוכה העשויה מנסרי'
שאין ברחבן ד' והס תקועי'
במסמרות של צרזל והם
משולבים בשליבת הסולם ואין בפחת השליבת ג' טפחים
ובחג מכסים אותה צהרם ובערבה אם פוסלים הסכך
מחמת המסמרו' לפי ששמעתי בשם אחד גדול שנתאכסן
בבית אחד מצני עירכו ולזה להסיר המסמרות מהסכך
הודיעני טעמו אי משום מקבלים בוואה ואם משום כך
מכל סכן שפודים של צרזל דאם יש ריוק ביניהם במות'
בשרה :

תשובה

אותו חכם אם אחר מאותו טעם שאמרת
אחר שאותם מסמרו' אינם פוסלי' הסכך
המרובה מהם : ואולי מפני מה שאמר אחד מרבו' פ"ג
דכיון דהנסמרי תקועים במסמרות הרי כל הנסרי כנסר
אחוד רחב ד' ויש צהרם משום גזירת תקרה ויש שנתלקו
עליו אתה הנח להם בין שגהגו שאע"פ שאינם כביאין
הם צני כביאין :

שאלה

ישראל הדריס בכפר תוך
חומת הכפר ויש שם דלתות
שנועלים כל זמן שירלו ודרי'
שם ס' או ע' גוים וישראל' אינם רק כ"א או כ"ד והם
רבים לשכור כל הבתים והם יערבון לעלמם ונסתפק לי
הדבר מה שאמרו עד שיסכר את מקומו אפ הוא זקא
צנוי שדר בצמיו עם הרבה ישראלים ומפני שישראלים
רוב אצל כשהגוים רוב וישראלים ימעוט לא התירו
א"ד ל"ג :

תשובה

ג"ל שדברים פשוטי' דל"ג צנוי אחד וישראל'
מרובי' ונ"ג גוים מרובים וישראל' מועטי'
מחנית' משחצרא דמסייעין וחדע לך דה' מדובא דירת'
איכה אלא בדירת בהמה וכו' היה שאינו אוסר ואפי'
במקום שיש עם ישראלים אוסרים זה על זה אלא שאסרו
משום גזירה שמה ילמד ממשויו חד דלא עביד דדייר
משום ש"ד לא גזרו חרי דמלותי אהדדי ושכי' דדירי גזרו
והלכך אי הוה אפשר לתקן בין מרובי' למועטים חרי
טפי ה"ל למישר ישראלים מרובים ממעוטין דטפי עבידי
דדיירי למדין ממשויהם אלא בכל שהם יותר מאחד לא
נתלקו ובין ישראלים מרובים צין מועטים כל שהן
אוסרים זה על זה הגוי אוסר עליהם וכשאובר את מקומו

ל"ג הכי ול"ג הכי שריועו מחנית' היא דתכן אנשי מלך
ששחף אחד מהם ולא ערב ביתו אסור להכניס ולהוליך
לו ולהס נתנו לו רשות הוא מותר והם אסורים וההניח
אחד שלא ערב כותן רשותו למחר שערב ושנים שלא
ערבו כותנים רשותם לאחר שלא ערב ושנים שערבו
נותנים רשותם ליחד אם צבטול רשות ואם צנתאי' רשות
הקל אמרו בשכירות החמור לכ"ג וזהו ק"ו שאין עליי חטוי'
וגר' צירו' א"ר אסא עשרה גוים שהיו דריס בבית אפד
וקמד לריך להשכיר רשותו וסתמא דמלתא בבית אחד עם
ישראלים מועטים קאמר :

שאלה

אם יספיק להם שיטכרו כל
צתים מן הפרש שהוא מדון
על צני הכפר וכותנין לו מק
ידוע בכל שגה מן הבתים או שמא לא יספיק כל השכירות
אלא מן הדריס שם :

תשובה

כל היכא דמצי הפרש לסלוקינהו מלי
לאוגורי כל היכא דלא מצי לסלקו לא
מלי לאוגורי דאמר התם רשב"ל ותלמידי ר' חנינא אקלעו
לפוכדק לא הוה שוכר והוה משכיר אמר מהו למיגר מיכי'
בל היכא דלא מצי מסלק ליה לא חצעי לך דהא לא מצי
מסלק ליה בי חצעי לך היכא דמצי מסלק ליה מאי כיון
דמצי מסלק ליה אנריי' מיניה א"ד השתא מיה' לא סלקי
א"ל ר"ל כשכר וכשנלך אלל רבות' שדדרום גשאל להם
אתו שיילו לרבי אפס א"ל יפה עשיתם ששכרתם אלמא
משכיר כל היבא דלא מצי מסלק ליה לשוכר לא מצי
לאוגורי וכו' הפרש שכותן הבתי' למס עולם שאינו יכול
להשכיר ומגרע גרע לגבי הא משכירו ולקיטו דשכירו
ולקיטו עשאוו כשלותו אצל צעלמא פל שהדוירים
יבולים להוליך השוכרים מהבתים אין אותו שכירות
מועיל כלום דגרס' צירו' מהו לשכור רשות מהפוכדק פי'
מצעל הפוכדק ששכרו בכר לדוירי' רבי חנינא ור' יוחנן
פלקי' לחמתא דגרדי' אמר במתיין עד שיבואו זקני דרום
לכאן אתאר' פס דרומ' ושיילי ליה ושרא לון שמוע ר"ל וכי
מאחר שהגוי בא ומוליאה לא עשינו כלום פירש הגוי
שכבר קדם שכר מן הפוכדק שמשון צרבי ור' יוחנן
אמרו ומעתה אין בתים שלנו פירש שהפרסי' היו ככנסים
בבתיהם ע"כ ודריס שם עמהם ר"ו וסתאי צר' סימון צשפ
ר' ציית' אומר אין בחיבו שלנו לדור עמכו ללא' אין מוליאי'
אותנו ופוכדקי המולאי' אותנו פי' שלא היו אוסרי' הישרא'
בע"כ ללאח לגמרי מן הבתים אלא שדריס שם עמהם
אצל מי שכבר שכר מן הפוכדק הוא יכול להוליך השכר
האחרון מן הבתים ולשיכך אין שכירותו כלום א
שאלה

שאלה ר"ט

מה שארז"ל ז"ט ראשון יתעסקו בו עממי' אם לאתי שהוא בארוננו אם יכול לטלטלו ולהוציאו לבית הקברות מי כימא מתוך שהותרה הולאה לצורך הותרה כמי שלא לצורך או אם באמר שז' כהולאה אצני' לצני' וכן אם מותר לטלטלו עי' ארוננו כמעט בתוך התיק וכאבן בתוך הכלכלה :

תשובה

זו מחלוקת ישנה היא ואם באתי לכחוב דברים הראשון צראיותיהם עמל היא צעיני אבל כך אנו מקובלים מרבתי כ"ע שאסור ואם יש אלכם תורת האדם לרמ"ב ז"ל שם תמלאו הכל בארוכה ומכל מקום מה שאמרת שמותר לטלטל החב' אע"פ שיש בתוכה מעות וארגז שיש בתוכה אבן אינו כן כי לא אמרו שלא מליין תיק הספר עם הספרותיק התפילין' עם התפילין אע"פ שיש בתוכו מעות מפני שהתי' חשמים הספר והתפילין והם העקר והמעות כטפלה והתירו לו לטלטל הכל מחמת הספר והתפילין כדי שלא יחעכב בהלכה עד שיצא הספר והתפילין וכן הדין בכלכלה שיש בה פירות והאבן בתוכה שאם הם פירות דלא מטכפי אסור להוציאה עד שיכער האבן מתוכה כדאי' פרק כוטל בגמ' ותיבה ש"ס בתוכה מעות כיוצא בה ואם אין בה אלא מעות לית דין ולית דיין דאסור לטלטלה דנעשית צמים לדבר האסור כמעות שעל הכר וכיוצא בזה וכ"ש כשהארון אינו אלא לתשמישי של מת ויעשה לו צמים גמור :

שאלה רב

המולך שלח לשר העיר ושלח עמו פרשי' לשמ' העיר והפרשי' ככנסו בצתי היהודי' יש בחזק' יש ברלון הצעלים כדי שימלאו חן צפיניהם הודיעני אם אסורים על היהודים ומבטלים ערוכם אם לאו כיון שאין להם שום קניה ולא משכונה בצתייהם של היהודים שהם :

תשובה

בתו' אמרו פסם ר"י שכל מי שנוחן לדור לאתד בביתו אע"פ שמימד לו מקום לאכול ולשכב שם כאות שמכניסים לו חלמדיה' בצתייהם ומייחדי' להם חדר' אינם אוסרי' עליו לפי שאין משאילים להם בית בצתייהם שיאסרו עליו ומ"מ יש להם פתח היתר גדול דכל שיש לישראל צעלי צתי' באות' המקומו' שנכנסו בהם הנוי' רשות ויש לו שם כלי' שאסורי' לטלטלם בשבת עדיון רשות הצעלי' בהם ואיכ' אוסרי' שהרי שנינו פי' כילד פשתתפין בית החבן ובית העלים ובית הצקר ובית האולרות הרי זה ערוז והדר שם חוזר עליו ר' יהודה אומר אם יש שם חפיסת יד צע"ה אין אוסר עליו וק"ל בר' יהוד' ואמר' עליה בגמ' ה"ד תפיסת יד חני סגו' דבר הנטל

בשבת אוסר דבר שאין נטל בשבת אינו אוסר חני' כמי יש לו טבלה ועשית וכל דבר שאין נטל בשבת אינו אוסר עליו ולא עוד אלא אפי' היה הבית של גוי ממש ולא נשאר לישראל בבית כלום אלא שהשאיל לו הנוי לישראל מקום אחד להניח שם כלי' אחד אותו ישראל כותן עירוב פ' משכיר רשותו של גוי לשאר בני החלרות והמצוי ודיו דה"ל כשכירו ולקיימו וכדאי' פרק הדר הו"א מצוה דהוה דר ביה המן בר דיסתק אמרי ליה אונר לן רשותך לא אנר ליה אמר לי רבא וכו' והכנס' בלא רשות אע"פ שלא נשא' בבית מן הישראל שוסן דבר ראש מן הירוש' שאין אוסר דנר' החם פרק הדר אית חנייתני הקוסטור אוסר מיד והאכסניא לאתר ל' ואית חנייתני הקוסטור לאתר שלשים ואכסניא אינה אסרת לעולם מאן דאמ' הקוסטור אוסר מיד ברניל ואכסניא לאתר שלשים בשאינו רניל ומאן דאמר הקוסטור אוסר לאתר שלשים באיין דעלו ברשו' ואכסניא אינה אוסר לעולם דעלו בלא רשות ע"כ כ"ד דהלכה כמאן דמקל דק"ל הלכה כדברי המקל בערוז וכ"ש אם כנסו אלנו לשעה שאינם אוסרי' לפי שהן אלנו כאורחים : סליק

אחל תשובות שאלות בענייני רביר

שאלה

רבא במקומות אלו הורגו לכתוב צטרי הלואות אם לא אפרעך עד זמן פלוני אחן לך כך וכך דינא אם יש בזה משום רבית או אצק רבית או לא :

תשובה

מפשי' של משנת' יראה שאין כאן משום רבית כלל דחנן פרק אחרון של צ"ב בת' מי שפרע מקלת קובו והשלים סח שטרו ואמר לו אם לא פרעתיך מכאן ועד יום פלו' הקור לו שטרו הניע זמן ולא נתן ר' יוסי או' יתן ר' יהוד' או' לא יתן ואוקימנ' פלוגתייהו באסמכתא איקניא אילא קניא דלמא אי לאו אסמכתא וליכא משום רבית וטעמא דמלתא לאין רבית אלא דבר המתרב' משום אנר נטר לי וזה אינו כן שאלו פרע בזמנו לא היה מרב' כלום ואם לא פרעו במשלים זמנו ממש חיי' ליתן לו באות' שעה ממש חרן וקנס ואין מתחין לא על חרן כלל וא"כ ליכא אנר נטר ליי כלל וכן כתב הרב אבן מנחם בפרו' וכן נראה עוד ממסכה איזהו נכסף דקתני הלוהו על שדהו ואמר לו אם אין אתה כותן לי מכאן ועד ג' שני' הרי היא שלי הרי היא שלו ואע"פ שאפס' השדה הוה כפלים ממה שהלוהו עליו אלא שאכני אומר שאסור לעשות כן לכתחלה דלא גרע מרבית מאחרת שאע"פ שאין כאן אנר נטר ליי כיון שההנאה באה לו מתמ' בלואתו

הלוואתו אכור ואמרינן כמי חנוי רב ספרא ברבי ר' חייא יב דברים שהם מותרים ואסור לעשותן מפני הערמ' רבית אלמא כל שהו' נוטל יותר ממה שהלו' הרי זה אסור וכן כמי מוכיח כמה שאסרו חכרי גרמאי ולא אמרו במשכתי' צמי שפרע מקלח חובו אלא שאם פרעו השאר בזמנו הרי הפרעין הראשון מוח' למפרע וכשהוא חוזר ונוצה עכשיו צמטר אינו נוטל רבית כלל ומה שכבר נטל אינו מייב להחזיר שאין רבית נמורה ולא אפי' רבית דנר' בהכחה הנאה לו מחמי' הלוואתו ואפי' למ"ד בעלמא אכל שיעור זוזי מסלקין ליה הכא מודה דלא מנכה ליה מסום דאבך רבית נמור כמי לא הוי אלא גרע מיניה וכריבית מאוחרת היא וקיל מיניה אלא שאסור לעשות כן לכחחלה מפני הערמת רבית ומחני' כמי דפרק איזהו כסך דכות' היא שהיא שכונה דהלוואו על שדהו קחני ולא מסלחין ל' מיניה ואע"פ שיש לדון בדבר כן וכן נראין הדברי' אעפ"כ אין מורי' בדבר זה להקלו וכו"ס כאן שהדעת מוכרעת שהם מתכוני' להערמת רבית ואין ראוי לעשות כן :

שאלה

רכב מעות שביד גזברי' שהקדישו' בעלים לעניים אם מותר לשלוחם ברבית או לאו :

תשובה

שורת הדין כ"ל להלכה שמוחר שלא אסרי' תורה אלא רבית הבאה מיד לזה למלוה וכאן אין כאן מלוה שהרי מעות הללו אין להם בעלי ידועים ואין לך עכי שיוכל להוליא חלקו מיד הגזברים אלא הם מסלקין כדרכם לזה הרצף ולזה מעט או לא כלום ואף על גב דהא דאמר רבית ואוכא' להדיוט ואין רבית ואוכא' להקדש היינו הקדש גבוה דאלימי' הקדש גבוה הא הקדש עכיי' לא הת' הכי' טעמא דאלטריכי' למעוטי' הקדש גבוה מרבית מסום דהקדש גבוה הרי הוא כמעות מיוחדים לאחר דהיינו לגבו' ממס' ודכותה' בהקדש עכיים דעלמא אלו הקדיש מעות לעניים ידועים אבל מעות הללו בהקדשות הכהונים במקומותיה שאין להם בעלים ידועים מותר ולהלכה אמרתי ולא למעשה :

שאלה

רכב ערב קבלן בשביל ישראל ומייב עלמא לגוי והרבית מתרבה ובא הגוי וכפרע מן הערב ומור הערב ותבע לישראל יש כאן רבית או לאו :

תשובה

שנינו פרק איזהו נשך אל תקח מאתו כסך וחרבית אבל אתה נעשה לו ערב ערב למאן אלימא לישראל מי שרי וכו' אלא ערב לגוי כן הוא גרסת הפספרי' שלנו באמת כלומר לישראל

לוה וישראל אחר נעשה לו ערב ומקטיה סוף סוף כיון דגוי צתר ערבא אזיל כל' שיכול לתבוע הערב תחלה דערב דידהו כקבלן דמי אשתכח דישראל דקא מוזיק ברבית כלומר שהגוי ילך אם ירלה ויתבע הערב ויגבה ממנו הרבית ואח"כ ישראל הערב חוזר ונוצה מישראל סבריה ושרי הוא באלו הוא הלוהו ברבית ומסגי כגון שקבל עליו לדון בדיני ישראל כלומר שלא יתבע הערב תחלה וזהו הפירוש וכו' ודאי נראה שפירש קלח הראשו' גם רש"י ז"ל לכאורה כך הוא מפרש ומכאן למדת דערב קבלן אסור ובאמת דלפי פירוש שמוע' או ילא לנו אסור בקבלן מאין ספק אלא כשתדקק בהלכה זו אדרבה תמלא היתר מצורר לפי דעתי בקבלן מחוך ההלכה צלי שום ספק והוא שיש עלינו מן הדין לשאול כו' וכי כשקבל עליו הגוי הזה לתבוע הלוה תחלה מאי הוי הלא כשלא ימלא אלל הלוה כלום חוזר ונוצה מן הערב והערב סמתין עד שימלא מקום לגבות מן הלוה וכמלא הדין חוזר למה שהיה ישראל הוא דקא מוזיק ברבית וא"ת מכל מקום כיון שאין יכול לתבוע את הערב עד שיבצע הלוה נמלא שאין הרבית מתרבה על הערב אלא על הלוה וכשהערב פורע לגוי מה שיש לו על הלוה וחוזר ונוצה מה שפרע מן הלוה נמלא שאינו נוטל מן הלוה רבית כלל אלא מה שפרע עליו אבל אלו היה קבלן היה הרבית מתרבה על הלוה וכשמלוה נוצה ממנו הרבית לא מחמת הלוה נוצה ממנו אלא מחמתו ממש שהרי יכול לתבוע תחלה ומכיון הלוה הלכך כשנפרע ממנו וחוזר הקבלן על הלוה כאלו הוא לוח ברבית דזמנין דאפרענה הלוה חודם זמנו של שטר וכשהגוי נוצה ממנו בזמנו אנלאי מלחא למפרע דעליו נתרבי' ולא על הלוה ושויקי' שאמר ערב שלי בקבלן שלכו גומר שיכול לתבו' חיוה שירלה תק' לא ה"ל למימר אשתכח דישראל דקא מוזיק ברבית ודאי אם אזל ליה גוי צתר לוח ויפרע מיניה הא ישראל לא עבד ולא מידי אלא דאי אזל גוי צהדיא צתר דידהו ופרעיה וצתר הכי אזיל הוא צתר ישראל חברה ההיא שעתא הוא דקעביד אסור בההיא שעתה לו מוזיק ברבית אלא רבי' הוא דק' שקיל והל"ל ישראל דקא שקיל רביתא ואף על גב דאי אפשר דשקיל רביתא אלא מ"מ כיון דלא אשתכח אסורא עד דשקיל דקדוק הלשון לא הל"ל אלא ישראל שקיל רבית ועוד דהא ודאי משמע דליכא לאפלוגי בין ערב לקבלן דאם כן אייתי במתנית' דאלו עובדים בל"ח דק' מני הלוה והמלוה והעדים ה"ל למתני והקבלן דהא כולהו עובדים מני ואזיל ואפילו שיפא דפליגי עליה דבשלמא אערב וקבלן לענין רבית חד דיכא אית להו תנא ליה ערב וה"ה לקבלן דיש בכלל ערב פתח דמתני' אפילו ערב קבלן בה בהדיא גט פטוט דאמר רשב"ג ואם יש

נכסים ללוה אין נפרעים מן הערב ופרטנה מן הקבלן
 אלא אי קבלן חייב מסום מלוה ומסום לוח דקיוף דרבית
 פויף דרבית ממלוה ויזיף דרבית ללוה והיינו בכלל ערב
 דמתנית' ה"ג למיתכניהו בהדיא ועדיף למתני מסום דאי
 ביה חרושה טפיה מכולה' דהא עבר אלמו יחירי מכולהו
 דליכא חד מתייהו דקא עבר אלא תוך ולא חשיך יחד
 אלא קבלן שעובר בשפיהם למאי דפרטנ' השתא ואצ"י
 פמי דמפרט בגמר' מלוה עובר בכלן לוח עובר בכלן לוח
 עובר מסום לא חשיך ומטו' לפני עור וגו' ערב ועדי' אינם
 עוברים אלא מסום לא חשימון ה"ג ואי אמר פמי
 שארנה תחלה עובר בכלם א"כ ערב וקבלן עובר בכלן
 אלא ודאי משמ' דאפי' קבלן יסנו בכלל ערב דמתני' וא"ה
 פריש אצ"י דאינו עובר אלא מסום דלא חשימון כלל
 דהא עקר אהמכתיה דמלוה על לוח הוא אלא דתנאי
 הוא דמתני' דאי בעי מצי לאפרועי מיניה דקבלן כל מה
 שהוא מתרבה על הלוה הוא מתרבה וכשהוא בפרע מן
 הקבלן מה שהרויח על הלוה הוה וכשהקבלן חוזר וגפרע
 מה שפרע אליו שקיל ולא שקיל מיניה רבי כלל ולא אופי'
 דרבית אלא דמאי דפרע שקיל מיניה ומעשים בכל יום
 בישראל הלוה מנוי מעות לישראל נעשה לו ערב אע"ג שהגוי'
 בזמן הזה נפרעי' ממי שירלו תחלה ולא ראינו מי שמוחה
 בדבר אלא הענין כך הוא לפי דעתו דבדיני הגוים ודאי
 בחר ערבא דקא אזלי ולא בחר לוח כלל ואי אזיל לגבי
 לוח הוה מלי למדקי לי דמלי א"ג כלום הלויחני אלא על
 הערב הא גברא דאשלימית לך דקאי בהדאי וערב
 דידהו בקבלנות וכנסא וכחן ביד לדידן דאמר התסדאפס'
 ליה מיניה דמלוה לגמרי דערב דידהו ערב שלוף דון הו'
 וכדמשמע פי' גט פשוט דתנן התם המלוה חצרו ע"י ערב
 לא יפרע מן הערב וקס"ד השתא דלא יפרע מן הערב
 כלל קאי גא בתחלה ולא בסוף ועי' להו בגמ' מ"ט ואמרי'
 רבם ורב יוסף דאמרי חרוייהו גברא אשלימית לי גברא
 אשגמית לך ואתקוף על שרב בחמן האי דינא דפרהאי
 הוא ואקטי' אדרבה דינא דפרהאי בחר ערבא אזיל
 כלומר בהיפך הדין שאמרת שלא יפרע מן הלוה כלל לא
 בתחלה ולא בסוף אלא בחר ערבא קאזלי א"ג גברא
 אשגמית לך דכלום הלויחני אלא על הערב ויל אפרע
 ימיניה ונמלא הערב לוח ומלוה ומ"ה צתמהינן הבא כיון
 דבדיביהם בחר ערב' אזלי במלא דוישראל הוא דקמוזיף
 דרבית דהוא לוח מן הגוי ומלוה לישראל חבירו ופרקינא
 שקבל עליו לדון בדיני ישראל הלוה מתחייב וישר'
 יסברו יהיה ערב וה"ה לקבלן ומעתה אין כאן חשש חסור
 מסום דבין שהלוה מתחייב דרבית ועליו הוא עקר
 שמתחיל דהא ביהו וזוף שקול וזוי אף כסילך אלל הערב
 או הקבלן וגובה מסם אינו גובה מהם אלא מה שבבד

כתחייב לו בלוה וכשחזר הקבלן וגובה מן הלוה כל מה
 שפרע עליו אינו כגובה ממנו רבית והיאך יקרא זה מלוה
 דרבית והוא פרע עליו כל ממון זה אחר שכתחייב בכל
 לגוי ולא אסרה תורה אלא רבית הבאה ממלוה ללוה :
 וא"ת אם צפי' מאי קאי כגון שקבל עליו לדון בדיני ישראל
 שמשמ' שמוחר על דינו אדרבה הא טוב ליה' שלא ידחנו
 הלוה וכגון שקבל עליו הלוה ה"ל לא היא דמ"מ כיון דעקי'
 דיכס לאחר הערב ואין הערב יכול לדחית אלל הלוה
 המלוה הוא שצריך לו הנאת דינו אבל הערב בדידי' תליא
 מלתא ועדיין יש ללכת אחר הערב אלא מפני שיכל ללכת
 אחר הלוה ומעת' אפי' הגוי שלוח מיישראל דרבית ונעשה
 לו ישראל ערב או קבלן מותר דאין הרבית מתרבה על
 הערב ועל הקבלן אלא על הלוה והכי תניא בתו' וה"כ אית'
 בירו' גוי שלוח מעות מישראל וישראל שלוח מגוי ישראל
 לו ערב ואינו חושש ודוק' בשקבל עליו לדון בדיני ישראל
 וגר' כמי בירו' פי' הכות' גבי הגפרע' שלא בפניו וצפירעון
 מן הארי' שלא בפניו א"ר אבין תפת' כשרצו' אוכלת בהם
 ופריך וכי ב"ד גובי' רבי' תפתר כשערב לו מן הגוי בלו'
 כשנעשה לו ערב מתמת גוי כלומר דאי משה"כ ליה ער
 סיגדלו יתומי' יכלו הנכסי' לפיכך נשלם מנכסי יתומי' של
 שמעון הערב בשבועת ראוזן המלוה שלא התפיסו
 אביהם לררי אלא אע"פ שהמלוה גובה קרן ורבית מהם
 לאו מיזיף דרבית הוא דנשעת פירעון הוא דחשבינן לוי'
 לערב כפורע גי' מה שמתרבה על הלוה בחרבה והכל
 אלל הערב או הקבלן כקרן וכן מלמתי לרא"ב ז"ל ולרי'
 בעל העטורא"ל שהתירו שניהם ישראל שנעשו ערב לישראל
 אחר בשביל גוי וסמכו על דברי הירי והתום' שכתבתי
 למעלה : ומה שהוק' לך א"כ לוקמ' בערב גוי בלו' בשלום
 גוי וישראל נעשה לו ערב ושוב לא יצטרך לדחוק ולהעמיד
 בשקבל עליו לדון בדיני ישראל גלה לנו דכל שהמייב
 חל על הלוה שוב אין כאן חסור כגובה מן הערב או
 כשהערב חוזר וגובה מן הלוה לגבי מלוה אלל הערב
 או הערב אלל הלוה אין כאן רבית אלא קרן המשולם
 בראש כמו שכתבתי ועוד דלפי מה שכתבתי דערב גוי
 בדיניה' בחר ערב' אזיל דערב שלוף דון אפי' אם העמיד'
 כשהערב לו מתמת גוי על כרחי' אף היא דוקא כשקבל
 עליו הגוי הלוה לדון בדיני ישראל שלא ידחה הלוה אלל
 הערב וכן כתוב הרא"ב ז"ל צפ' בב' דתרי' ז"ל וב"ש אם
 המלוה ישראל שלוח לגוי דרבית שאין ישראל אחר השאי
 להו' לו ערב אלא כהתכ' הגוי שלא ידחה אותו אלל הערב
 כל זמן שיש בידו לפרוע עכ"ל וממנו אהה למד אף מה
 שכתבתי דערב בדיניהם שלוף דון הוא שהלו' יכול לדחות
 ה' לוח אלל הערב וי"א' ת והא משמע פ' איתיהו כסף דהערב
 קבלן בלוה ומלוה ושובר בכל השמות דתני' התם רפי'

בתמיה

שאלות

ותשובות

סה

אליבא דר' ור' רבית לא והתניא ר' אוי צכור כוטל פ"ט
 צין במלוה צין ברבית ופרקי' לעולם אליבא דרבנן מלו'
 כיון דפקיט שטרף בידיה כמאן דנביא דמי ואם אית'
 דרבית הכחוז צכור הוי כמלוה צכור כיון דסבירא להו
 לרבנן דנקיט' שטרף כמאן דנביא דמי אפילו ברבית כמי
 הל"ל דלשקול דמי :

שאלה

רבד מהו להל' ברבית לישראל
 שהמיר הודיעני דעת' בזה :

תשובה

כתב הרמב"ן ז"ל בהשו' לישראל שהמיר
 מותר להלוותו ברבית כדלוי' בירו' פ' בת'
 דע"ז צכותאי דקיסרין וכן אין מחזירין לו אצדה דרבית
 ואצדה באחיה תליכהו רחמנא והא' לא אחיד הוא דאדרבה
 מורידין אותו ואם מת ודאי לעכ"ז טומאת אהל מטמא
 הוא ודאי שהרי קדושין קדושין ונטו גט ואשתו אסורה עד
 שיגרשנה בנט ואפילו בגר שכתנייר וחזר לשורו דינא הכי
 כמי שזרע בישראל כדלוי' ביבמות :

שאלה

רבה גוי שרלט ללות מישראל זקוקי'
 מטבע ישו ואמר אותו ישראל
 מטבע ישן אין לי אבל אמלא

לך שולחני ישראל ושמעו שמעון שיקקט ואני אשרבם
 ומידי יבקשם ואתנם לו ונתרלם הגוי ונתן משכובות
 לראובן מכ"ה דיכ' והלכו שניהם אלל שמעון הסולחני א"ל
 ראובן לשמעון הסולחני קח מן הגוי הזה ה' זקוקי' בכ"כ
 דיכ' ומי ואני אתנם לך ומידי חבקשם נתן שמעון הסולחני
 לגוי כ"כ דינר ומי וחייב לגוי עלמו ראובן ליתן לשמעון
 ה' זקוקי' ועכשיו כתייקר השער ע"כ לשוכך ונסתפקת' אם
 יש בזה לך רבית ועוד הוספת' בשאלתך השנית אם
 מתחייב ראובן לשמעון בדברים אלו לפי שאין שליחות
 לגוי לא איכהו לדין ולא אגן לדידהוואם מתחייב הוא
 אם מתחייב בכ"כ דיכ' ות' שנתן או אפילו בכל ה' זקוקי'
 ואם יש ערב צלל מתחייב ומשחעבד ונגלגלת' בדין זה
 אם ישראל כעשה ערב לישראל אחר מחמת הגוי הלוה
 ברבית ודקדקת בדברים העמקתה צראיו' וילאי' מפיך
 שמחים בנתינתן לא שאפשר לבא עליהם מדרך אחרת
 אולי אוכל לדין בדבר ולהחיר צכוסא ונתן בהלכה
 למעשה אין אנו מורים להקל לא להקמיר ודרוש וקבל
 שכר ו

תשובה

חלל כל דבר בעקר הדין בכדון שלפנינו
 יש להקדים ולחקור גוי אם קונה וקובין
 ממנו אף בכסף או במשיכה לצדה כי יש מן הראשונים
 נוטי' לומר שאין הגוי קונה אלא במשיכה שמכו עליה
 במה שאמר במסכת בכורות פרק הלוקח עובר פרתו
 אמר ר"ל משום רבי הושעני' ישראל שכתו מעות לגוי
 ל

בממיה ורבי אלעזר בן יעקב פיטריס את המלוה ואת
 הערב מפני שהם בקום עשה ואמריכו עליה מאי קום
 עשה לאו דאמרי קומי אהדורו אלמא ערב חשבינן ליה
 כמלוה וחייב בהחזר' וע"כ לאו צערב גריד' קאמר דערב
 אינו אלא משום לא חשימון וכדמפ' פ' איזהו כסף גר' אלו
 עוברי' בל' ת' אלא צערב קבלן קא' דלשון ערב כלל הוא
 אפילו ערב קבלן לא היא דהא פוטריס קאמרי' ופוטריס
 לגמרי מטמע ואם איתא אכתי' ערב קבלן לחייב משו'
 לאו דלא חשיך דהא ע"כ אי אפשר לקבלן לחייב משום
 מלוה אלא כעושה אותו כלום מן המלוה ומלוה למלוה
 אלא כ"ל דערב דהכא בכל ערב הוא וכולהו ליכא אלא
 משום לא חשימון וכפי' דאביי אלא דהכא מאן דמפרק
 מאי קום עשה דאמריכו להו קומו הדורו קס"ד דלכ"ע לא
 חשימון לא קא' יאשימיה גרידי דכל דלא סלק' דעת' עביד
 איהו מעשה לאו כלום הוא וכדנמש' מיהא דדתי ל"י התם
 מאי קום עשה קרועי שטרף וקסברי' צכן שימ' מלת' היא
 ה"כ מהחזר' מדקתני' אלו עוברי' בל' המלוה והלוה וסעי'
 והעדים צלמא מעשה לא עבר אפילו משום לא חשימון
 דאשימי' הבאה לידי גוביני' קאי כלומר כשיגבה מן הלום
 צין מן הערב ההוא שעת' הוא דקעבר משום לא חשימון
 ובשהוא מחזיר איכתיקי' להו כולהו לאוין דידיה וכשהוא
 גובה מן הערב והערב חוזר וגובה מן הלום ההוא
 בעתא קעבר אינו משום לא חשימון וכשהוא מחוייב
 לו שער הרבית אכתיק ליה לאו דשימי' דידיה ודחינן ליה
 מאי קום עשה קרועי שטרף וכל שלל הספיק המלוה
 לגבות הרי הוא בקום עשה לדעת ר' בחמי' ורבי אליעזר
 בן יעק' ובקרה עי' שטר' והערב כמי כל שפרע למלוה ולא
 הספיק לגבות מן המלוה יכול לתקן ליהוי כקרועי שטר'
 כלומר כפוטרו הלום משער הרבית ורבנן סברי' שימא
 מלת' היא ומשע' הלואה כומר' לה שימ' עוד יש לי פי'
 אחר כמדומה טוב מזה בדדושי' פ' איזהו כסף בשמעתי'
 דאת' כעשה לו ערב אלא אי ק' לי הא ק' דכל שלוה ק' צק"כ
 לשכה אע"פ שנתחייב עכשיו צק"כ אין או' דמשע' כתיבת
 השטר וכה בכל העשרי' וזמן הו' שהרויח לו עד סוף שנה
 אלא ישנ' לשכירו' מעותיו מחל' ועד סוף ויום יום מרויח
 לפי חשבון ומכאן נסתפק ליה במה רבית הכחוז צכור
 אם אפשר לזכותו צכור או צמחה כלל לפי שהוא
 כמלוה ע"פ לפי שאין צכור מפני שלא נתחייב בכולו
 המלוה בשעה כתיבת השטר ודקדקתי' מיהא דאי' פי' יש
 נוחלין שלחו מתם צכור כוטל פי' שנים במלוה אבל לא
 ברבית ואקשי' אליבא דמאן אי אליבא דרבנן פי' דאמר
 אין הצכור כוטל פי' שנים בשבת שהסביתו נכסים לאחר
 מיחת אביהם השתא שבת דאית' ברשותי' אמרי רבנן
 דלא שקיל מלוה מבשיא כלו' ושהיה לנו לומר לא יכול אלא

שאלות

ותשובות

צבחהמתו צדיכיהם אע"פ שלא משך קנה ומייבי צבכורה
 ונוי סכתן מעות לישראל צבחהמתו צדיכיהם אע"פ שלא
 משך קנה ופטורי מן הזכור ומפ' התם מאי צדיכיהם אמ'
 צדיי צדין שפסקה להם התורה שגא' או קנה מיד עמיחד
 מה עמית' בחדא אף גוי צחד' ואמר' התם וללמימ' דאמ'
 עמיכה צנוי קונה מי ס"ל כר' יוחנן דא' ד"ת מעות קונות
 אבל עמיכה לא קניא לעמיחד צכסף וצמשיכה אלא אי
 צבר לה כר' ל' דא' משיכה מפורשת מן סחור' לעמית' למ"ל
 ואסיקנ' דאמימר כר' יוחנן ס"ל ואכן הא ק"ל כר' יוחנן דא'
 ד"ת מעות קונות אבל עמיכה לא והלכך מולעמיחד צכסף
 לגוי צמשיכה ולא צכסף וכדא' התם מה עמיחד בחדא
 אף גוי בחדא וצפ' הסוכר שבע"ז כמי אסיקנא כאמימר
 דמי' עמיכה צנוי קונה ורצ' אפי' דפליג' עלה ואמר דאיכה
 קונה אתוחצ' ואדמי' והא דא' פדק קמא גבי עבד עברי
 צכסף צכסף תיכח עבד עברי הכמכר לגוי הואיל וכל
 קניינו סל גוי לגוי עבד עברי אי אפשר לו אלא צכסף
 דגוי אינו קונה צכסף דמטר מהיכא גמרינן ליה מאמה
 העצריה צנוי לית' דלאו בר' ייעוד הוא ועוד דאין מייחד'
 לו את הערוה וגם צחוקא אין קונה דמה שאמ' צחוקא
 גמרינן היינו צמלחמ' וכדכתיב וישב ממנו שבי אבל צחוקא
 קנייה בגון הנעילו והלבישו לא קמה לה אלא צין צכסף
 צין צמשיכה קונה וחדע לך דהת' פדק הסוכר דאפלגו
 אמרימר ורצ' אפי' צמשיכה דגוי אי קניא אי לא אייתי רצ'
 אפי' טייעת' למלתי' ואמר איכה קונה מאי איכא למימ' רצ'
 צלנהו סמוות' כי כויליתו חמר' לגוי' אקדימו וסקולו זוזי
 גמרינו וואי לא ה"ל יין כסך ציד גויזכי שקליתו דמיינן
 פסך קסקליתו : ואלהדר ליה אמרימר הכ"ע בגון דכייז
 זרמי במכא דגוי דאיכ' עכבת יין אפומא למכא קמא קמא
 אכסיך ליה מקמיה דלמכא גוי ומ"ה מזהר להו רצ'
 דלקדום ולסקול זוזי מבייהו ואם אית' דאמימר משיב' דוקי
 קא' ולא מעות אכתי כי מקדמי וסקלי זוזי מבייהו מאי הוי
 צו"מ דמיינן כסך הוו צדי מקמיה דלמסוך גוי וליהבייה
 ועוד דאמר אמרימר חדע דהא משדרי פרדסי להדרי ולא
 הדרי צהו ואם אית' דמשיב' דוקא קאמר ולא צכסף מאי
 קמייתי ראי' מדלף הדרי צהו מכי אפשיכו וכי יבזי
 זוזי מי הדרי צהו הא ודאי ליכא למימר אלא פעמי' מוסכי
 צל אכסף ואין חוזרי' ופעמי' כותכי' מעות ואיכס חוזרים
 וחתשובתו של רצ' אפי' את' למד דא' התכ רמות רוחי הוא
 דכתיב' להו כלומר אלו היו רולינ' היו חוזרין מן הדין אלא
 מגודל' לצב וגסו' הרוח איכו חוזרי' ובגדאי לרצ' אפי' דאמ'
 עמיכה איכה קונה אלא כסף מדאמ' דמשיכת' מן הדין ולא
 יומכה מדינה אלא הנהנה של גסות צודאי דיניה קנייה
 צצורה למרת הייתה להם ופי' ממתן מעות בפי' סברתו

אלא דאמימ' היה סבור דשתי הקנויות מן הדין וצבחהמתו
 קוניו זה מזה מעקר הדין ורצ' אפי' חלק עליו צבחהמתו
 המשיכה אלמא משמע דאמימר לאו דוקא משיב' קאמר
 אלא לומר דצין צכסף צין צמשיכה קונה והלכך לפי
 הסבר' השנייה גוי זה כסקבל המעו' מיד שמעון כתייב
 לו צה' זקוקי' אע"פ שאין לו אם אין לזה יש לזה הרצ' מוכרי'
 יש צשוק וכדכתיב ילא השער פוסקים אע"פ שאין לזה יש
 לזה ואע"פ שקבל ממנו פחות מדמי פסק השער
 צצשוק אין צכך כלום דלא כאמרו דברי' אלו אלא צישראל
 ומסוס רביה שהרי למקני' ממש אפי' צישראל קני היכא
 דליכא מסוס אגר כטר לי כדא' האי מאן דיהיב זוזי אקרי'
 וקאזלי ארבע' צזוזא צשוקא ואמ' לי אכא יהיבנא חמסא
 והמתן עד שיבא צני' או עד שאמלא מפתח שרי אבל אי לית
 ליה אסור מסוס אגר כטר לי הוא אבל צנוי שרי ומכיון
 סנתחייב גוי צקבלת המעות נחתייב ישראל הערב אז
 הקבלן צשעת מתן מעות כמוהו ואפילו לכברא הר' אסופ'
 דאמרי' דגוי אינו קונה צמשיכה לצדה אלא צכסף כר' אין
 הדברים דכיון דצדיניהם צזמן הזה קוני' זה מזה צכסף
 אף אנו מבייהו קיכין מהם צכסף צדיכיהם דלא תהא א' א'
 שנהנו הכנה' מלת' היא ואפי' ישראל צישראל ובאותה
 שאמר פי' איזבו כשך האי סחומת' קניא ואם קכ הת' דאפי'
 למקבא ממש צדוכתא דנהיגי דקנו ממש וכל שבין צכדון
 סלפכינו שהרי אמרו אם אתה יכול לחי' צו צדיכיהם
 חייבם ואפשר כמי דהיינו דאמ' רצ' אפי' רמות רוחי הוא
 דכקייטא להו תלה הענין צנסות הרוח לצד ולא צמנהג
 קבוע לומר דאינו קיכה כלל ואפי' מסוס מכהג מדא' להכסו
 סטוות' שקלו זוזי אלא התם גסו' הר' הוא שנהגו בעי' מן
 שרר' שלא לחזור אחר שמעכו אבל אם היה מנהג קבוע
 ודאי לא היה מלריך רצ' להקדים וליטול דמי ואות' שאמר
 שם ישראל סכתן מעו' לגוי צבחהמתו צדיכיהם אע"פ שלא
 משך קנה דמסוס דצחר דינא דאורייתא שדינן להו דלמא
 התם צמקום שאין מכהג ידוע לאוקומ' אריכיהו למר
 כדאי' לי' ולמר כדאי' ליה ואין צראה שנהגו לקני' צמשיב'
 א"ה קא' ר"ל דישראל הקונה מהם צהמה צכסף ולא
 משך חייב צבכורה כיון דמדאורייתא קני ליה ישראל קמה
 ליי צרשיתו משעת מתן מעות וחייב צבכור' וכן כמי' גוי
 סכתן מעות לישראל צבחהמתו אע"פ שלא משך ודרכם
 למסוך א"ה ישראל מכי שקול זוזי אסחלק ליה ולא קמי' ליה
 צדטותי הלכך איכה חייבת צבכורה דלאו דישראל היא
 ולרבי יוחנן דא' לעמיחד צכסף ולגוי צמשיכה ישראל
 סמותן מעות לגוי צבחהמתו פטורה דהא לא משך ואפילו
 כהנו לקנות צכסף וגוי מסחיל מסחלק ליה מלא מקום
 צרשותי דישראל לא קא' להתחייב צבכור' שהיא דאורייתא
 עד דמישך כדוגל' דאורייתא אצל גדאי לחייב גוי לתת

לו לישראל בהמה זו שקנה ממנו חיוני מחייבי ליה בני
 דיכא דכדיניהם דייכין ליה וכדאי אס אתה יכול לחייבי
 בדיניהם חייבהו וישראל כמי הבא אחר תיבזו הרי הוא
 כמוהו כמלאכה אומר דבין כך ובין כך יש ישראל הערב
 או בקבלן מתחייב של גוי זאין כאן לך רבית שכבר
 פתחייב הגוי בכל בקבלת המעות וישראל בשקבל עליו
 לפרוע לשמעון הסולחני זקוקים אינו משלם לו אלא קרן
 בלבד שכבר בתחייב הגוי והרי זה בישראל שהלזה הגוי
 קי בקייב ואחר שהגיע זמנו לפרוע נתן לו ערב או קבלן
 ישראל אחר ליתן לו שאין כאן לך רבית ללא אסור תורה
 אלא רבית הבא ממלוה ללוה וזו דומה לזו כמו שאכתוב
 לפיכך בע"ה ולא נתחייב אחר חייבו של גוי שאלו היה
 מתחייב אחר חייבו של גוי ממש אני אומר דאז אפשר
 שהיה זו לך רבית לפי שלא בא זבאסור' בא לידו לא לומר
 חייב בע"י חייבו של גוי בא לו אבל בודאי בכתבת מעות
 לגוי חל חייב על הגוי ועל הקבלן דרך שהתכו מעתה :
 ומכל מקום אף לכשתמלא לומר דבתר דיכא האורייתא
 שדיי להו ולא נתחייב גוי בקבלת מעות וישראל הקבלן
 לא נתחייב בכך כ"ש שאין כאן אסור רבית דכיון שלא
 נתחייב לו מתנה הוא דקייב ליה זאין כאן משום אסור
 רבית מאחרת שפרי לא לזה הוא ממנו כלום שיאמר לו
 בשביל מעותך שהיו בטלות אללי ואף כי לחייב את
 הקבלן מן הרין הדעת נוטה כמו שכחתי בדמי החו
 שנתוספו על הק"כ דכ' וחי אין גסייב הקבלן עליהם
 מאחר שלא קנו מידו ודמי התוספי בערב דלאחר מהן
 מעות ובעי קגיוין להכי קרו ליה רבית שהוא דבר נוסף
 לאחר מעות חריבן ביה לא ירדתי לסוף דעתך בזה כי
 בקבלת מעות של מוכר זה נתחייבו המוכר והערב בכל
 שאם אין אתה אומר כן אף המוכר לא יתחייב התוספות
 אלא ודאי המוכר מתחייב הוא בקבלת המעות ואף
 הקבלן מתחייב באותה נתיבה בכל מה שמתחייב בו המוכר
 שעל אמונתו נתן לו והרי הוא כאלו קבלו שניהם ממש
 המעות מיד שמעון זה הלוקח ואין לריך זה לפנים :
 סליק :

תשובות שאלות

בדיני מקואות והפטרן ופסולן ואכלול עם זה דיני בומאה
 וטהרה :

שאלה

רבו שאיבה שהמשיכה כולם
 או רובה אם טהרה אם
 לאו :

תשובה גם זו מחלוקת ישנה מיימות החכמי ואילך
 דרבי אליעזר ב"י והרבנן נחלקו בזה כמו
 שהוזכר בנמ' דחמורה סוף פרק קמא דרבי אליעזר פוסל
 עד שיהא רובו של מקוה בהכשר דחני דרבי אליעזר ב"י
 אומר מקוה שיש בו כ"א הא' מי גשמים ממלא בבחף י"ט
 סאין ופותקס למקוה ששאיב' מטהרת ברבייה ומהשכי
 גבי אתא רב דימי א"ר יוחנן שאיבה שהמשיכה טהורה
 ואוקימנ' לה התם פרק קמא דחמורה ברבנן ומדקא'
 התם שאיבה שהמשיכה משמע דאפילו כלה שאוב' קא'
 ויש ספרים דגר' זה צפוי שאוב' שהמשיכה כלה והרי"ף ז"ל
 כתב בהלכותיו בשבועות בהלכות פדה הא דרבי דימי
 א"ר יוחנן לומר סכך הלכה ואפילו רובה ואפילו כלה אבל
 רב אחאי ז"ל פסק כרבי אליעזר ב"י דמסנתו קב ונקי ועוד
 דתנן בתמא במס' מכו' כותיה דרב דתנן התם מים שאובי'
 ומי גשמים שגפלו ונתערבו למקוה דרך המטכה ואעפ"כ
 קחני מחלה על מחלה פסול דאלמלא לא התירו המטכה
 אלא במעוטה דהמטכה ורבויה בעי' ופזה פסקו גדולי
 האחרונים ז"ל דקדקו הרבה בדברי רב דימי א"ר יוחנן
 כדי שלא יתקשו על דברי רבי אליעזר ב"י סוף דבר כל
 גדולי האחרונים מסכימים לאסור בדברי הגדול הגאון
 רב אחאי ז"ל ולא שמענו בארצנו מי שהורה להקל בהלכה
 למעשה בדבר זה ומקוה ישראל וקדושו יקדישו
 בקדושתו יכחילנו לנחלה לו ולסמולחו וישימנו משומרי
 מצותיו ותורתיו :

שאלה

רבו מים העוזרים למקוה דרך
 מתכת שאין לה בית קבול
 כשרים או לא :

תשובה אם קבע הלכו' בקרקע כדי שיעברו המים
 בתוכו למקו' כשר ואע"פ ששנינו בפ"י של מס'
 פרה נתן ידו או רגלו על הירקות כדי שיעברו המים להבי'
 פפוליסעלי קנים ועלי אגוזים כשר זה הכלל דבר המקבל
 טומא' פסול דבר שאין מקבל טומאה כשר ומפ' טעמ' פ"ב
 דזבחי' דאמ' קרא מקוה מים יהיה טהור הוית' ע"י טהר'
 יהא ותכונמי בפ"ה של מקואות ר' אסי אומר כל דבר שהוא
 מקבל טומאה אין מזחילין בהם בשאין קבוע בקרקע אבל
 בזמן שקבעו בקרקע בטל לגבי קרקע ואינו מקבל טומא'
 וכדתנן פ"ו של מס' מקואות נוטהרים המקואות החתונ'
 מן העליון הרחו' מן הקרוב כיכר מביא סילון של חרס
 או סילון של אבר מכית ידו תחתיו עד שהוא מתמלא מים
 ומושכן ומטיקו אפילו כשעורה ודיו וטעמא' כדאמר לכל
 שהוא קבוע בקרקע בטל לגבי קרקע ואינו מקבל טומאה
 וכמו ששנינו במס' כלים כל כלי מתכות שיש לו שם בפני
 עלמו טמא חוץ מן הדלת והגדר והמכעל והפותח שתתקן
 הציר והציר והקורה והלכור שפעפו לקרקע :

שאלה

שאלות

שאלה

רבח מי מעיין שירדו למקום ויש בהם מ' סאה וכפסק המעין כשרי' לטבול בו אד' מו לא :

חשונה

דברי' אני רואה כמו שהמעין מטהר בין בזמלין בין במקום ואפי' הפסיקוהו אם יש במצח שירדו למקום מ' סא' בשר דלא גרע ממי גשמי' שנינו בפרק ה' דמקואות מעין שהעבירו ע"ג צריכה והפסיקוהו הרי הוא כמקוב :

שאלה

רבט צפ"ק דנדה פריך תלמוד' מכדי ספק טומאה צרה"י היא ולא יוכל לחרץ על זה דבר שאין בו דעת לישראל :

חשונה

ללישני קמאי דחזקיה אין אני רואה בכלן מקום לקושיא זו כלל דבכולהו לישני צטעמא אחי צהן חזקיה לדידי' אין כאן ספק אלא כודאי פהורים משוי' לכו ללישנא קמא דסוקימנא פלוגתא דקופ' שאין לה שוליה טעמא חריכלא וצריכא הוא דהאיך אפשר שהיה שם שרץ מעיקרא וכשאר וצמה כסתבד ותדע לך שהרי הולרכו לתמוה על דברי' ר' יוחנן דמטמ' כדאי' אין לה שוליה מ"ט דר' יוחנן ולמאי דאוק' דיש לה אונגים כמי' הא טעמא קאי' וצטעמ' קאתי להו וכעין בדיקא משוי' לה דכיון דקפיד איניש אפירי מעבר' היטב' ואלו הוה ביה מעקרא ככער וכפל עם הפירות שתזקתו מחכע' ומת כבר ולמידך אוק' מתא דאוקימפי' בקופ' דדוקא כ"ס דאיכא טעמי' אלימת' דהא דק' מעקרא ולא הוה ביה שרץ ול"ל למצוי דמטמא משע' הכבוד דהתם שכיחי שרלים . ועוד דלכ"ע ודאי לא דמיא קופ' לסוטה לטמ' ספקה צרה"י ותדע לך דאפילו מאן דמטמא צה הכי' לאו צדיכא כתיב לה כספק טומאה צרה"י שאלו כן הי"טו שורפי' עליה חרומה כסוטה דשוי' לה רחמנא כודאי ומיכה גמרינן דכל ספק טומאי' צרה"י דכות' לפרוף עליה תרומ' : ואלו הכא לכ"ע אין טומאה אלא לתלות ומשום מנע טהרות נגעו צה ותדע לך דהא דמטמ' בקופה לאשה מדמי' לה ואין טומאה אלא לתלות ופלוגתא דחזקיה ורבי' יוחנן לתלות היא פודמק' לרבי' יוחנן מתנית' דנגע צאי' בלילה ואמרין וכו' ח"ה"מ לשרוף אבל לתלות חולה כלומר ואכא דאמרי לתלות קאמיכא ומי' תלינן וכו' אמא ליבא מאן דנחית ביה צדיכא כבוט' וטעמי' דמלת' משום דלא אמרי' ספק טומא' צרה"י ספקו טמא אלא דומי' דסוטה דישני' לטומאם ודאי והיינו צועל שכנס עמה למקום הסתר אלא דמספק' לן אי נגע צה אי לאו אף אכו נאמ' בכל מקום שהי' טומא' ודאי ודאי לא שאלו מסופקו' אי נגע אי לאו צה"י ספקו טמי' אבל היכא דלא ידעינן אי הוה טומא' זו צרה"י צבע' שהיו

ותשובות

שם טהרות כי הא דקופה צבי הא וודאי לא מטמינן מדינא במקום ספק דהא סוטה דכות' טהורה והלכך מאן דמטמא בקופ' קומר הוא בטהרות כדרך שהחמירו באשה וזוקיה דטהר קסבר דכל כה"צ לא נחמיר אפילו לתלות ואל תשיבני ללוחית שהכיתה מגולה ומלאה מכוסה דהתם טעמא אחריכא הוא דכיון דאין דרכו של שרלים לכסות כודאי אדם נכנס וכסה ורובן של צבי אדם טמא' שהן אלל מי קטאת לפיכך טמאה א"כ דספק כלים הכמלאין טמאין דשוינהו רצנן לרוב דאיכסי טמאין לגבי כלים הכמלאים כדברי רבינו תם ז"ל והיינו כמי דאמר בפרק קמא דפסחים קורדום שנאצד בבית או פסנימו בזוית זו ומלאו בזוית אחרת הבית טמא שאני אומר אדם טמא ככנס לשם וכטלו ולענין הא דאק' מכדי ספק טומאה צרה"י היא וכדפי' רש"י ז"ל דאכזר פריך לא אקופ' ובת צרי' פי' לפי' דלרבי יוחנן פריך ולא לחזקיה דבשלמא לחזקיה דלא תלינן טומאה ממקום למקום פסי' דטהור הככר לא כך אפי' סבור אא ודאי לכ"ע פריך בקופטא דהא צריכא לא שייכא בפלוגת' דחזקיה ורבי' יוחנן כלל וטעמא אחריכא אית לה אלא דמקט' הוה טעי צה מעקרא וסבר דשייכא מדחמי טהורס וקסבר משום דאין מחויקי' טומאה ממקום למקום הוא מדקתני עד שיאמר ואע"ג דקתני צה טעמא משום שאני אומר אדם טהור ככנס לשם לא דק מק' ויש לנו כיוצא בה הרבה בתלמוד פרק לא יחפור גבי אין פורטים כשבים ליונים וצריש פרוקמא דגיטין גבי שנים שהביאו נט וביצמות פרח האשה רבה גמ' אמ' לו מת' אשתו גבי לימ' מתנית' דלא כר' עקיבא והרבה כיוצא בהן ותדע לך דהכא כ"ע לאו משום דאין מחויקי' טומאה ממקום למקום הוא מדקתני עד שיאמר צרי לי שלא ככנס אדם שם וזי משום שאין מחויקים טומאה ממקום למקום הוא כי לא ככנס אדם שם מאי הוי מבל מקום הוי הככר בחזק' טהרה שטהרות כלן במקום מליאתו וזו במקום טהרה עומדת אלא ע"כ לא שייך הכא כלל טעמא דאין מחויקים טומאה ממקום למקום וטעמא דמלהא משום דאי אפשר לוטר כן במקום זה שאלו צאת א לומר שהככר לעולם הייתה כאן במקום מליאתו אי אפשר' שהרי מתחלה כתו' היה על הדף וכסת' ל' דהטומאה דהיינו המדף לא זו ממקומו ובמקום מליאתו הוה שם לעולם מה צדך דלמא הככר כפל כיון שאי אפשר לו ליפול אלא א"כ נגע ע"כ טעמא דמלתא משום דתלינן צה באדם טהור להקל וכשלא ככנס אדם שם אי אפשר לתלינן בו טומאה והיינו דאקסי כאן דצדשות הימיד אמאי תלי להקל דהא דבר תורה ספקה כוודא דומיא דסוטה ומפרקינן משום דאין בו דעת לישראל :

שאלה

שאלה

מקוה שרצו לנקותו והולילו כל המים בכלים ובידוע שנפלו מן הכלי מן המים שבה' למקוה זנבו אותו היטב בספוג ולא כשאר בו גומא אלא כשאר קרקע לח' וטופת ע"מ להטפית ואמ"כ פתחו מקורו ונתמלא מים הפסל מתמת כשאר בו טופת על מפת להטפית :

תשובה

איני רואה בזה שום פסול מכמה טעמים חדא שאין מים שאובים פוסלים המקוה צ"ן בתחלתו צ"ן בסופו פחות מני' לוגין דק"ל כחכמים דפליגי עליה דרבי אליעזר בפ"ב דמקואות דתנן התם רבי אליעזר אומר רביעית מים שאובים צ"ן בתהלה צ"ן בסוף שעורו צ"ן לוגים ודוקא השני עד שלא פסק הראשון וכו' השני עד שלא פסק ולפיכך בידוע שאין בטופת זה צ"ן לוגין מדלי אחר שהן י"ח צ"ג"י ועוד דמן הסתם לא בפלוס צ"ן לוגים בטופת זה יש מן המים שמו המקוה זמין הכל מן השאוב ולא ע"כ א"ל שאפשר דכל מה שנפל שם מן השאובים ילכא בדלי ומה שנשאר שם טופת היה מן המקוה ועוד דמן הסתם לא בפלוס צ"ן לוגין מדלי א"ל ולא משנים ושלשה וכל שנפלו שם ביתר מני' כלי' כרי' דאינו פוסלי' לפי ששכיכו בפ"ק דתמור' ואין המים שאובי' פוסלי' אלא לפי חשבון ואוקימנ' לפי חשבון כלים דאמר בי איתא רב דימי ארי' יואבן שאוב' שהמשיכ' כלה טהור' כמאן כרצון ואי כרצון מאי הלא לפי חשבון ואוקימנ' א"י רב ופסל לפי חשבון כלים ויוסף בן חוכי הוא דתמי' צ"ן לוגי' מ"י שאובין שנפלו למקום צ"ן צ"ן וצ"ן כלי' צ"ן צ"ן ובה' כלים לא פסלו המקוה וכראה דק"ל כיוסף בן חני דסתם מתגי' בנתי' ואף על גב דהוא מחלוקת בדרייתא שסתם צמתנו' מחלוקת בדרייתא לא ק"ל כמחלוקת בדרייתא וכיון שכן הוא ה"ל ש"ס ואפילו בדאורייתא אזלינ' בה לקולא וכ"ש צשאיבה דרצון דאפילו כלה שאובה אינה אלא מדרצון כדדייקינן שמעתא שמה :

שאלה

מקוה שנקו שם מים מן המעיין ולא נפס' המעיין כשצאו לנקותו מן המיטו וההפס הולילו מים בדלי ונפלים מן הדלי לעתים יותר מלוג עד שיפלו שם יותר מני' לוגין כמה יוכלו לנקותו ושללא ית' שו' שלא יפסלו המים השאובים שיפלו שם מהכלים :

תשובה

כל מקוה שנעשה אפילו מן הכוטפין וכל שיצאו שלא יפלו שם ג' לוגים מצ"ן ונ' כלי' אינו נפסל בכך ואע"פ שנפל שם ג' לוגים מד' וה' כלים כדחכי' פ"ק דתמור' ג' כלים שנפלו למקו' צ"ן צ"ן ונ' כלים פסלו המקוה יוסף אמ' צ"ן ונ' כלים פוסלי' צ"ן ונ' כלים

לא פסלו וק"ל כיוסף בן חני דאוקימנ' סתם סתם מתגיית' דאין המים השאובים פוסלים המקוה אלא לפי חשבון כוונתה דר"ל לפי חשבון כלים ואיכא סתמי' אחרים' כוונת' בפ"ג של מקואות ומה שאמרו שני' לוגי' פוסלים דוקא במקו' שכתהוה ממי' גשמים הכוטפים לצריכ' אבל מקו' שכתהוה מן המעיין שמקורו נפתחין וכוצעין שם אין מי' שאובי' צ"ן ואפילו רצו השאובים שאין המעיין נפסל ברבייה דתנן בפ"ב דמקואות מעיין שמימיו מועטים ורצו עליה' מים שאובים שזה למקוה לטהר באשבורן ולמעין לטהר בכל שבו ותפן תו הסס פרק ה' מעיין ש' הוא מוסך כדל רבה עליו והמשיכו פרי הוא כמו שהיה עומד ורצו עליו והמשיכו שום למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בכל שבו אלמא אין המעיין נפסל לעולם ואפילו צשאיבה ואפילו רצו השאובים ואע"פ שא"ז שאפילו כוטפין שרצו עליו פסלוהו דאמ' שמואל אין המים מטהרי' צוחלין אלא פרת ביומי' תשרי לבבד לחיישינן סמא ירצו הכוטפים על הזוחלין ושמואל כמי' עבד לצנתיים מקיאו' ביומי' ניסודאלמי' אפי' המעיין נפסל ברו' הכוטפין כבר תירלס הרשב"ד ז"ל וז"ל היכי אמרינ' במי' פרת סמא ירצו הכוטפים על הזוחלין ובי' ירצו מאי הוי והלא פרת מוסך הוא ובי' ירצו עליו מי' גשמים מה בכך והלא הוא כמו שהיה צ"ן לאשבורן צ"ן לכל' שהוא קא' למ' דריב' דקתני הכי לאו רבי' ממש הוא לא תוספ' קא' וקס"ל' א"כ ליחני הוסיף אלא י"ל כהר פרת כשהוא מניע לבבד הוא כלה והולך עד מתמעט מאד ובימי' הקליר כעשה הנחל גב' גב' וידבר מועט הוה מחוברי' עם הנמשיכ' אבל אין יוצאי' מתוכם כי הארץ צולעת' מן המי' מו' שיש שם וכשמניע' גימות הגשמים הוא מתנצר עד שחותם הבצים מחכמים ושכולת המים עוזרת עלוהם במלא' בימי קליר פרת כבבד הרי הוא כמעין העומד ומפני רצון המים של גשמים הוא כמסך וכן שכיבו צשאי' על כהר פרת שהוא מתמעט והולך עד שכלה צמנרפה והא דאפי' במעיין שהוא מוסך כדל הרי הוא כמי' שהיה עד מקום שהיה מוסך קאמר' אבל משם ואילך דינו כעומד לטהר באשבורן והכי מפירש בתו' מקואות עכ"ל : ולשו' התו' מעיין שמימיו מועטים וריצה עליו והרמיבו מט'ר באשבורן ואין מט'ר צוחלין לא עד מקום שיכול להלך מחללתו ע"כ ומ"מ למדנו שהמעין שעומד בנון מקואות אלו שמימיהם מן מקורו של מעיין אע"פ שמימיהן מועטי' אין נפסלי' ברביית מים שאובים ולפיכך כל שמנקי' אותו ומוליאין מים בכלי' אע"פ שמי' הדלי קזרי' וכוטפין שם אין המים נפסל מלטהר באשבורן ואע"פ שרצו הכוטפין מן הדלי על מי המעיין הכשאר' במקום עמידתו ומ"מ כדאמ' שטוב ליזהר שלא יסתמו עין המקורים הכוטפים

שא"כ היו המים שבמקוה נפסקי' מן המעיין ושוב אין להם
דין מעיין אלא דין מקוה ואם נפלו שם המים שאובים
יפסלו אותו במקוה דעלמא אע"פ שכפתחו המעיין' עד
שילאו משם אית' מים ראשונים ואע"פ שהמעין אין נפסל
בשאיבה כמו שאמרנו מכל מקו' טוב ליוהר דאפשר שיש
הפרש בין קדמו שאובין למעיין ובין קר' מעיין לשאובין
ולפיכך כראיה שהלכה למעשה טוב ליוהר שלא יפסק
המעין דתכן בפ"ה דמקוואו' מעיין שהעבירו ע"ג הסוקת
פסול העבירו ע"ג שפה כל שהו כשר קולה לה שהמעין
מטהר בכל שהו העבירו ע"ג צריכה והפסיקו הרי הוא
כמקוה קזר והמשיכו פסול לזבין ולמלורעין ולקדש מי
חטאת עד שילאו הראשונים ואע"פ שכרא' יותר שאין הפרש
בין קדם המעיין ובין קדמו השאובין וטוב ליוהר
לכתלה ועוד אפי' חזר על מקוה נוטפין גדולין מימיו
בכלי שאפשר לומר שאם נקבו הכלי בקרקעיתו ואפילו
נקב קטן כמחט ילא מתורת כלי שלא לפסול המקוה
וחניא בתו' קסטלון המקלח מים בצרכין אם היה נקוב
בשפופרת הגוד אינו פוסל המקוה ואם לאו פוסל את
המקוה הלכה זו עליו עליו כפי אסיא ג' רגלי' ליכנס לרגל
שלישי הכש רוח להם אפי' נקוב כמחט א"ר אעזר צרבי
יפסי הלכה זו הוריתי ברומי לטהר' וכשבאתי אלל חבירי
אמרו לי הוריתי בד"א מן הלך אצל מלמטה אין פסול
המקוה ואם היה מקבל כל שהו מן הנקב ולמטה פוסל
המקוה ופי' רבי' שמסין ז"ל צפי' משניו' שלו בד"א מן הלך
בל זה מדברי חביריו שאמ' לו יפה הוריתי' דבד"א שפוסל
בנקב כמלא מחט עד שיא' בו בשפופרת הגוד מן
הלך אצל אם הנקב בשולי הקסטלין מלמטה אינו פוסל
המקוה בנקב כמלא מחט ואם היה מקבל כל שהו כלוי
בשנקב מן הלך נקב כשפופרת הגוד ונצוה מעט מן
השולים שמקבל מים כל שהו פוסל במקוה ע"כ לא שק
לי מה ששכחו שם פ"ז הטביל בואת הסגום והעלהו
פוקלתו כובע במים טהור ופי' שם סגום בנד עב' אמר
מקלתו כובע במים טהור שאין המים המחמלין ממנו
פחסי' כשאובי' כל שלא העלהו לגמרי מן המי' והרא' בד
ז"ל כת' פי' טהור הטובל אחריו שם דאמרי' גוד אחית הא
אם העלהו לגמרי המים שמתמלין ממנו כחסי' כשאובי'
לפסול המקוה וכדתני' בההיא בתום מקוואות פ"ג הטביל
בו את הסגום וזכו ממנו ג' לוגי' במקוה הכשר עיקרו
מחוכו פסולו אע"פ שאין לך כלי נקוב בשולי וחר ממנו
וראיתי לראב"ד ז"ל שכל מה שבא מיד אדם למקוה שלא
בהמטכה בין בכלי מנוקב בין אינו מנוקב בין בחפניו
בין ברגליו פוסל המקוה כשאובי' וכדתניא בתו' מקוואו' היו
בשערונ' לוגין מים וירד וטבל במקוה שיש לו מ' סאה
כשר שתמו לחוכו פסול ורבי' שמעון מכסיר עד שיתכוין

ויחלוט והא ודאי שעררו איכו עוש' שאובי' וכי סחטו לחוכו
לאחר שחסרו וטובל פסול ועוד תניא רבי יוסי אומר
זולף צידו וצרנליו ג' לוגין למקוה כיון שהמים יורדים
למקוה מתוך ידיו פוסלי' המקוה וכיון שכן אף הכלי
הנקוב כל שפול מתוך ידו של אדם הדולהו למקוה פסול
את המקוה ולא אמרו שאינו פוסל כשנפלים ממילא מכלי
נקוב למקוה דכיון שלא מנקיבתו מתורת כלי ונפלים
ממנו ממילא למקוה כשר לא מלאתי יותר :

תשובות שאלות

בדיני ס"ת ותקומו ובענייני תפילין ומזוזות וכתובות
ותקון עשייתן :

שאלה רלב אם נפסל ס"ת בחסרוכות
ויתרות שיהיו כנגד המסרה
שאני אומר אין ספרי
המסרה מעולין מספרי החלמוד שאמר פלגשם כתיב
וכן ואשמם כתיב וכן כלת כתיב וכן קרנת כתיב ובספרים
שלו פלגשים צי"ד ואשימם צי"ד כלת צו"ו הפך מזה
שאמר חכמים ואין לנו תוספין לספרי החלמוד לתקן
הספרים לשנותה שכך אני מקובל ממך ואיך כחוש לספר
המסרה חדשים מקרוב באו ויש לי ראייה לקבלתי זו מפ"ק
דקדושין דאמר דבשני רב יהודה ורב יוסף לא הו' בקאי
במסרות ויתרות כ"ש אנו ומי שדרש פלגשם ואשמם וכלת
יש לנו לומר שמלאו בן בספריהם אצל אנו לא נקיים להם
וספריו נחזיק כמה שהם אמנם אני איני תמה על
פסקי דרשות של הגדה כדאמרן אצל קרנת קרנ' תושם
אני להם כיון שצ"ס וצ"ה מודים להם ולא כחלקו אלא
ביש אם למקר' אויש אם למפורת וסניסם עושין דין
ע"פ החסר והיתר ודעתי היה לתקנם אלא שאני ירא
בדבר ואשמר לי עד יצא דברך ויורנו ובסוכות בסכת
מלאנוהו בספרנו כמו שאמר' חכמים הודיעני דעת' בזה :

תשובה מדעתי שכן האמת שאין מוסיפין וגורעין
בכל מקום ומקום בספרים ע"פ המסורת
וע"פ מדרשי אגדה לפי שחלקו במקומות בארלות ע"פ
חכמיהם הבקיאים בחסרות ויתרות וכמדומה לי אפילו
במקרא ומסורת כמחלוקת בן אשר ובן נפתלי ובין
מערבאי למדינתאי וכמדומה לי שבזה חלוי מה שדרשו
בכי חזק הוא ממנו אל הקרי ממנו א"ל ממנו אע"פ שכל
הספרים הכתובים אללכו אין חלוק במלת ממנו צו' שפול
על רבים צין שפול על יחיד אע"פ שכל מקו' ככוי כו"ן וי"ו
לרבים ברפה וליחיד בדגשות אלא שאני סבור שבין
מדינקאי

בריש ערכין ובמקומות אחרים וכדדרכיך וכדדרכיך כמי נבי
 חליכה דכתיב מעל רגלו ולא מעל דמעל ונבי כתוב כמי
 אמרינן שלא יהא דבר חולץ בינה וצין בשרו משום דכתיב
 ביה ילכש על בשרו אבל נבי חפילין לא כתיב לטוטפות
 על צין עיניך ואע"פ ששנינו נבי כהן שערו היה נראה צין
 לין למכפת שסם היה מפיח חפילין י"ל שלא אמרו משום
 חפילין שלא יהא דבר חולץ בינה לבין הראש אלא
 אדרבא שלא יהו חפילין חולצין צין המכפת לראש או
 שלא יתן שום דבר אחר על המכפת :

שאלה

רדר טאת' להודיעכ' דעתי בעניין
 סדר כתיבת חפילין של יד ושל
 ראש וכילד סד' הכת' הפרטיו'

של חפילין של ראש היאך היא לפי שמלא אדם בשם רב
 האי גאון ז"ל בסדר הכתת חפילין של ראש קדש מימין
 המניח והיה כי יביאך משמאל המניח והויות באמצע :
 והרי"ף ז"ל קדש מימין הקורא שהוא ימין המניח והויות
 באמצע ומ"מ בהויו' באמצע' הושוו שניה' ז"ל ונסרצ"י סעדי'
 ז"ל כן פי' דהויות באמצע והרמב"ם ז"ל פי' קדש והיה כי
 יביאך מימין הקורא שמע והיה אם שמע משמאל הקורא
 והוא על סדר שהם כתובות בחורה וכן הסיב לחכמי
 לונני' ל' והראב"ד ז"ל הסיג עליו בהסגותיו וכן כתי' רב האי
 גאון ז"ל איני אומר כן אלא הויות באמצע קדש מימין
 המניח ושמע משמאל המניח והוא בהפך לקורא כנגדו
 והקורא קורא כסדרן האמור בנמרא על שמע והיה אם
 שמע כאשר שהוא כסדר הקוראים בחורה מימין לשמאל
 והמחבר הזה שם הברית' השנוי' בנמרא מימין הקורא
 והבריתא שהביאו בקושיא ואמרו והא תביא אפכא אות'
 שם לימין המניח והוא הימא שהנמרא הכיתה סדר המניח
 שעושה מצוה ופירשה סדר הקורא שאין לנו לורד
 בקריאתו ואמרת שגם חכמי לונני' יל כתבו להרמב"ם
 ז"ל שהם קבלו מהגאון רב האי בראש דהויות באמצע
 וכן פי' בסנהדרין פרק אלו הנחנקין הא דאמר רב
 יהודא אמר רב כל בית חלון שאינו רואה את האויר פסול
 קדש ושמע ואמרת שבדקת שם באותה מימרא שבפר'
 הסוקין ולא מלאכת' שם קדש ושמע :

תשובה

דבר זה כבר עמדת' על דברי ראשונים
 חכמי הדורות וגאוכי עולם ועמודי שמים
 ירופפו זה אומ' בכה וזה אומר בכה ואתם רוצי' שהדבר
 שנפחת בגדולי יסתיים בקטנים ולהשיב חפכס ריקס
 אי אפשר ותחלה אני מקדים שכתבת חפילין של יד ושל
 ראש שיה וכן סדר הנחתן שיה אלא שלתפילין של יד בבית
 אסד ושל ראש צד' בחיסותדע לך מדתני' פרק הקומץ א"ר
 יוסי מודה לי יהודה ברבי שאם אין לו חפילין של יד ויש לו

שמים

מדינחאי ומערבאי היה מחלוקת ממנו שהאחד כונע צו
 שאר הכוכן להרפות כל שהוא צא לרבים והאחד כונה
 כמנהג מק מכו לדגש הכל וכמדומ' סכן מלאתי בספרי
 המסרה שיש מחלוקת צין מדינחאי למערבאי ומכל מקום
 בכל מה שבא בהלמוד דרך עקר דין כקרתת קרתת
 וכנסכ' לטוטפות וצין אין לו ציו"ד דרשינן עיין עליו מלא
 כתיב בלא יו"ד כמו שאן בלעם שעליו דכין עקר ירושה
 שמשמשת והולכ' בזה ודאי מתקינן המעוט וכן בכל מקום
 ומקום חפילו בחסרות ויטרות מחקני המעוט ע"פ הרוב
 דמקרי' מלא דבר הכתיב אחרי רבים להטות ושנינו במס'
 סופרים אמ' ר"ג ספרי' נמלאו בעזר' ספר מעון וספר
 זעמוטי וספר הוא באחד מלאו מעון אלק' קדם ובשמים
 מלאו כתוב מעוה באחד מלאו זעמוטו בכי ישראל
 ובשמים מלאו כערי באחד מלאו כתוב אחד עשר היא
 ובשמים אחד עשר הוא וקיימו סכים ובטלו אחד :

שאלה

רלב אם מותר להניח חפילין על
 הצנדה למעלה או לא :

תשובה

אם על חפילין של יד אתה שול' מתנית' היא
 פר' אחריו דמנלה דחנן החס נחנו על צ"י
 אונקלי' שלו הרי זה דרך החלוקים וטעמא משום דכתיב
 לאות על ידכ' ודר' זל לך לאוי ולא לאחרים לאות כדאית'
 פרק הקומץ רבה ועל של יד הוא דרשו פרק הקומץ בסופו
 ידך זו קבורת דת' על ידך זו גובה שבד אתה אומר
 גוב' שבד או אינו לא ידך ממש אמרה חורה הכת חפילין
 ציד הכת חפילין בראש מה להלן בגובה הרא' אף כאן בגוב'
 שבד רבי אליעזר אומר אין לריך הרי הוא אומר והיה לך
 לאות על ידך לך לאות ולא לאחריו לאות ואם על חפילין של
 ראש את' אומר זו מסופק' היא בידי מבמ' שנים אע"פ שלא
 ראיתי לאחד מהראשונים ז"ל שנסתפקו בזה לא כראש
 דעת כלם שאין כותבים אותה על הצנדה שבראש כדי שלא
 תהא חליכה צין חפילין לראש והו' שהביאנו ליד ספ' זה
 לפי שלא אמר חפילו בשל יד שאין כותבים אותה ע"ג אונקלי
 משום חליכה לא משום לך לאות הא לאו הכי שרי ואלו
 בשל ראש לא כתיב לך לאות אדרבה כתיב בהו וראו
 כל עמי הארץ ודרשינן אלו חפילין שבראש כדאיתת'
 במכחות א"כ מותר להניחם ע"ג צנדה ואי משום דכתיב
 בהו לטוטפות צין עיניך לא אתא קרא למימר שלא יהא
 דבר חולץ בינה לבין גובה של ראש דהיינו צין עיניו לא
 לקבוע מקום להנחתן הוא דאית' קראו אלו כתיב והיו
 לטוטפות על צין עיניך היה במשמ' שלא יהא דבר חולץ
 וכדדרכיך נבי מלכפת דכתיב ושמח המלכפת על
 ראשו ודרשי' שלא יהא דבר חולץ בינה ובין ראשו כדאי'

שתיים של ראש שתולה עור על אחד מהם ומניח אלמא
 יאלו היחה כתיב' של יד משוכה מסל ראש היאך תפלין של
 יד כשרה לשל ראש והלא סדר כתיבת' מעכבת לאמר
 צמוכילתיי כותב כסדרן כתיב' שלא כסדרן יגנוז ותפלין
 של יד כשרה לשל ראש דהא שלח רבי חנינא משוכר' יוחנן
 תפלין הראש אין עושי' אותה של יד ושל יד עושי' אותה של
 ראש לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה :
 ואם קיני' דבמדתא דליכא הורדת קדושה של ראש עושים
 של יד ושל יד עושים של ראש : גם מכאן לנו למדין
 דסדר הכתובין אחד דאי לא היאך תלה עור בשל ראש
 ועושה אותה של יד והלא נסתנה סדר אלמא ע"כ סדר אחד
 לשניהם . ומעתה יש לנו לדעת סדר כתיבה ביצר
 ולכאורה משמע שהם נכתבי' כסדר שהם כתובי' בתורה
 קדם והיה כי יביאך שמע והיה אם שמע כותב כסדרן
 ולא לא כתבם כסדרן יגנוזו וזולאי כסדרן שאמר היינו
 כסדר זה שמכאן שהרי כאן לא הזכיר סדר אחר שנאמר
 שעליו הוא סומך ופע"פ שידעת שיש שתיים דחוקי' ושאין
 הסכל מקבלים ואין ראוי לדחות דברי' פשוטי' על דחוקים
 בלא וזמאחר שהם נכתבי' על הסדר בשל יד שהם נכתבי'
 על עיר אחד א"כ הם נכתבי' קדם מימין הכותב בעמוד
 אחד והיה כי יביאך אחריו בעמוד שני ושמע אחריו בעמוד
 ג' והיה אם שמע בעמוד ד' וכך הם כסדרים בבית
 האחד שהוא מניחין ואי אפשר לומר שיהיה כותב קדם
 בעמוד ראשון והיה כי יביאך בשני ומלגלג וכותב שמע
 בעמוד ד' וחוזר וכותב אם שמע בעמוד ג' שהרי לא
 הזכיר כאן דילוג כלל וכן לא הזכיר שם הדר ההפכה
 כדי שכלמוד שתים זה מאותו סדר אלא על כרת' אין לנו
 דרך אלא שנאמר דכתיבה של יד על הסדר ממע שמע
 בעמוד ג' והיה אם שמע בעמוד ד' הרואה את האויר
 ומלבד שהלוג הזה אין הסכל מקבלו ואין דוחים דברים
 פשוטי' מסדר נכון על דחקי' אין להם סדר כלל ומעתה
 צריך סכתיבת סתיהן וסדר הכתובין שיהיה לנו שאמתת
 הדבר כדברי רש"י ז"ל והרמב"ם ז"ל ועליהם ראוי לסמוך
 והצריח' השנוי' בנמרא דתני' כיצר סודרן קדם והיה כי
 יביאך בימין שמע והיה אם שמע בשמאל כסדר שהם
 כתובות בתורה הם ומימין הקורא ומשמאל הקורא קא'
 והצריח' האחרת שהק' ממנה זאמרו והתני' איפכא הוה
 צמנית . ומה שהק' הרב ז"ל בהשנוטיו היאך אפשר
 שהכית' הנמ' סדר המניח שעושה המלוה ופי' סדר הקור'
 שאין לנו לורך בקריאתו אין דבריו מחזורין כאן שאף לנו
 באמר בן צבריחא שתפס' בהפך . זאמרה קדם והיה כי
 יביאך משמאל שהוא שמאל הקורא לפי דעתו היאך אפשר
 שהכית' תנא צבריח' סדר המניח שעושה המלוה ופי' סדר
 הקור' וא"כ כשנעמיד הצריח' השנוי' בנמ' בסדר המניח

והצריח' השנוי' כסדר הקורא לא הרוחנו כלום . ועוד כי
 מפני שהצריח' תניא כיצר סודרן לא על המניח קאי לא
 על הסודרן וקובעין בימין ובשמאל של סודרן שהוא בערך
 הקור' : ועוד דברוב הכוונות כתי' ל"ק כאן לימין הקורא
 כאן לימין המניח והקור' קור' כסדרן מסקנת תירוטו של
 אבי' הוא ולא מן הצריח' השנוי' שהק' ממנה צנמי' שאם
 הצריח' לא הביאו בנמרא היאך יביאו ממנה קלת ולא
 תירוטו של אבי' אלא מסקנת תירוטו של אבי' הוא ואבי' לא
 אמר' על הצריח' שאינה צנמי' אלא על השנויה בנמרא
 דעלה קיימי והיא דמתפרש' לן צנמי' ואו היה סדר צריח'
 השנויה בנמרא כסדר מניח כדברי הרמב"ם ז"ל לא היה
 הקורא קורא כסדרן אלא שלא כסדרן היה קורא גם מה
 שפי' הרמב"ם ז"ל כי על שמע והיה אם שמע כלבד כאמר
 ולומר שמע בבית חלון משמאל מניח ומאחוריו יהיה אם
 שמע דהויות באמצע זה דוחק גדול ולמה פי' אבי' יותר
 בשמע והיה אם שמע מן הכסדר ואם ללמד על שמע
 שהיא בבית חלון כבר אמר שמע והיה אם שמע משמאל
 שפי' לדע' הרב שם בחלוקתו אבסמאע אחריו באמצע שלא
 להתחיל מן הסת' אלא בראש ואם לבאר בא היה לו לפרי'
 צספק מזה צקדם והיה כי יביאך והקורא קורא שלא
 כסדרן והיה דצריח' ע"כ על כל הפרטיות הכוזרו' צצריח'
 הוא קוזר ולומר שכולן קורא אות' הקורא כסדרן והולך
 אבי' לבד כי מפי שתקן צצריח' אד מימין הקורא ואידך
 דהכח בקורא שיקרא הקורא כסדרן גם מה שידעת
 שדחקו ר"ח לדחות דברי רש"י ז"ל מפני ששנו קדם והיה
 כי יביאך מימין שמע והיה אם שמע משמאל וצדדרי
 דש"י ז"ל היה לו לקרות כלן הימניות חוץ מן והיה אם
 שמע או כלס חוץ מקדם נ"ל שאין ק' כלל וע"כ נקט הכי
 דדוק' נקט' שאלו אמרה הצריח' כן הייתי סבור שלא תהא
 ההקפדה אלא בשל ימין או בשל שמאל אבל אם החליף
 שאר הפרטיות לא תהיה ההקפדה בכך שאפילו עכשיו
 הוה סבור אבי' לומר שלא תהא ההקפדה אלא בשל ימין
 ושל שמאל הרואות האויר בלב' אבל גויית' לגויית' לא כ"ש
 אלו לא הזכירה הצריח' אלא של ימין או של שמאל בלבד
 וכן אלו לא הזכירה הצריח' אלא קדם מימין והיה אם
 שמע משמאל הייתי אומ' שלא תהא ההקפדה באמצעיות
 קמ"ל שיש הקפדה בכלן ואלו הייתי הצריח' מונה והולכת
 קדם כי יביאך שמע והיה לא הייתי יודע באיזה לך התחיל
 אם צימין אם בשמאל לפי כך אי אפשר בלתי אם יחלק'
 זאמר קדם יביאך בימין שמע והיה בשמאל דעכשיו אי
 אפשר לטעות לא בצריח' ולא בצנויית' וסוף דבר דעת'
 בוטה כרש"י והרמב"ם ז"ל ועליהם אנו סומכין ועושי' מעש' וכן
 היו פוהגין הר' יונה ז"ל והרמב"ם ז"ל ועושי' מעש' בעלמין
 ולענין מה שסאלת' הפרטיות בשמניחין צצריח' עומדות

או שכוזב' בזה אין צירי הכרע אלא שהרצ בעל התרומ' כזר ראית שכתב עומדות ואנו כוהג' בן ולעניין הקלף כראין הדברים כדברי הר"ם ז"ל שהו' החלק העב הכסף כנגד הכסף והדוכסוסטוס הוא החלק הדק שעליו השער ואף רב הקיי גאון כתב בן בתשוב' ובאותו חלק העב הכסף קלף כותבי' התפילין ובמקום שהוא כנגד הכסף שהם הפני' החלקים ומה שאמרת שאין לכם אומן יודע לחלוק העור לשנים גררו את העור יפה יפה במקום השער עד הסירו ממנו כדי קליפה יפה ונמלא הקלף כשאר בעלמו שאין ההקפדה שיחלק לשנים ממש אלא שלא ישאר כל העור שלם דאז יהיה גויל ופי' גויל דבר שלם ללא בטלו ממנו שפיו כדא' בהסותפים מקום שנהנו לבנו' גויל מאי גויל אבכי ללא משפיין וגויל פסול לתפילין דתנא דבי' מנשה כתב' על הכייר ועל המטלית פסולה על הקלף ועל הגויל ועל הדוכסוסטוס כשרה ואמרי' למאי אלימא למזוזה מזוזה הקלף מי כתבינן לא לתפילין ולטעמיה תפילין אגויל מי כתבינן אלמא אין כותבין תפילין על הגויל ואמר כמי החם מזוזה הקלף מי כתבינן דמשמע מהת' ללא כתבי' אגויל כדמתמהי' החם ולטעמי' תפילין אגויל מי כתבינן ומזוזה הוא דמכשרינן מודתניא פרח הקומץ רבי הל' מ' תפילין על הקלף ומזוזה על הדוכסוסטוס קלף במקום צמר דוכסוסטוס במקום השער ותניא החם סיכה בזה ובזה פסול ומוקי לה החם דוקא בתפילין אבל במזוזה כשר בזה ובזה שאין השכוי פוסלת' ואפי' על הקלף כשר :

שאלה

רלה אם מותר לכתוב באגרת שלומי' פסוקי' בלא שרטיט או לא :

תשובה

גר' ריש פ"ק דגיטין ר' אביי תר שלח ליה גרבי יהודה בני אדם העולים משם לכאן קיימו בנפשם ויחטו הילך צונו' ותילדה נוכרו ציין ויסתו ואמר החם דכתב ליה בלא שרטיט ואדפי מדא' ר' יצחק שתיים כותבים שלם אין קתבי' במתפית' תנא ג' כותבי' ד' אין כותבי' ובה"ג פסק כר' יוסטן דפליג אמתני' דמסתמי' פידע הוא ידע לה שאינה עקר ומה שאנו רגילים לכתוב באגרת שלומי' בלא שרטיט כתב ר"ת שלא כאמרו דברי' הללו אלא במי שכותב הכתוב לדרס' כגון הא דר' אביי תר אבל באגרת שלומי' ללחות מותר שאין זה כותב פסוק' אלא דברים בעלמא בלשון המקרא וכן פי' גם מקלת מגדולי רז"ל אלא שבירו' דמס' מגלה משמע דאפי' ללחו' אסור דאמר החם מהו למכתב תרין או הלכת מילי מפסו' ואהדרי' ר' תנא שלח כתב רבי הוסי' צר שימי ראשיתך קלער היה מאד תסגא אקריתך ואמר כמי החם שלח ר'

אבהו וכתב לון הרי פייספוני' ליטורין אבל תמרורית כתמרורית היא עומדת ולשא' לרף לורף אלמא אפילו לכתוב לחות היו מעוותין המקראות כדי שלא לכתוב ללחות אבל הטעם הנכונ' משום דכתיב' זו שאיב' אשורית מותר לכתוב בלא שרטיט וכן כת' הרמ"ב ז"ל שלא אמרו אלא כעין פ"ת נביאים וכתובים שכתובים אשורית אבל כתיבה זו אינה כתיבה ולא הוכשרה בכל כתבי הקודש כת' ועל דא אכא סמיך למכת' בלא שרטיט וכן עמ' דבר :

שאלה

רלו בעניין הדבוקות צס"ת היאך נחקן אותם :

תשובה

בדבוקות של ס"ת אנו רגילים לגרור כל הדבוק ולחזור ולכתו' וכן רגל הקוף הדבוק גוררי' הרגל וחזרי' וכותבי' ואין צריך לגרור כל הא' אלא הרגל כי הגו' כדין ככת' ודרך קלרה אפי' כותב לך אם כדבק' האות לאחר שנגמר' לורת' כגון שכתב קו ברגליה' אין דבוק זה פסול ואין צריך לא לגרור ולא להפריד אבל אם כדבקה בראשה קודם שכתב אותה הראש צריך לגרו' את הכל שהרי לא כעשה בה דבר בהכשר ואם כדבקה באמצעית' כגון רגל הכף הארוכה אורגל הקוף אותו הכל הדבוק צריך גררי' וכן אמ' בירו' שאם כדבקה למטה כגון ארצנו תפארתנו שרגל הוי"ו דבוק אלל רגל התי"ו או אל רגל חלדית כשר ארצך לריכה תפארתך לריכה בלו' שכתב רגל הכ"ף באמצעיתו ללדיק או אל התי"ו לריכה עיין דשמא' כאמר שהרגל כבר נגמר כשמגיע עד רגל הכל' והוא כרגל קטן או שמא אינו נחשב כנגמר והרי הוא דבוק קודם שנגמר ולפיכך צריך לחזור ולגרור הרגל אבל אם כדבק האות בראשה כגון שהיה כות' רי"ם וכדבק גגה של רי"ם לנגה של צי"ת צריך לגרור כל הרי"ם וכן כל כיוצא בזה :

שאלה

רלו אם מכתב אדש תפילין צת"ם או לא :

תשובה

כזר ראית' י"א שחייב להניח תפילין מפני שאמ' שכות' תפילין לעלמו ולולי שהוא מפית איך כות' שהרי הוא שלא לצורך המועד וזה כדעת קלית רצו' כ"כ אבל בתוס' אמרו שאינו מכתב שהרי הולית הכתוב כל הימים שהם עצמים אות כסבתו' וי"ט וק"ה כמי הוא עלמו אות שהרי הוא אסור במלאכה ואע"פ שמוחר במלאכת האבד כיון שאין מותר כחול אות הוא שהרי אף י"ט מותר במלאכת אוכל נפש וכדבר השוה לכל נפש ולזה דעתי נוטה וכן אפי' נוהג

לד

אבל הרב בעל התרומה ז"ל כתב דמפני מדהגן כותב הפילין בח"ה לעלמו ולאחריו בטוב הכ"ה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מערים אדם ומוכ' את שלו וכות' הפילין לעלמו ר' יוסי אומר כותב כדרכו כדי פרנסתו ועם כל זה זו המעשה איכה ראיה שהרי רבי מאיר ורבי יוסי ורבי יהודה לטעמייהו דסברי דאפילו שבת וי"ט הוי זמן הפילין דתניא בפ"ב דערובין המוליא תפילין פכיסין זוג זוג אחד הא"ש ואחד האשה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בד"א ביטות אבל בחדשות אסור ומוכח התם מדקחני אשה אלמא דקסבר תפילין לאו זמן גרמי כיכהו אלמא בין שבת בין לילי זמן תפילין הוא אבל אבו דק"ל דשבת וי"ט לאו זמן תפילין מנ"ל דמותא להניחן בח"ה דהא מיהא מתני' ליה ראיה דרבינא מאיר ור' יהודא היא והציא ראיה הרב ז"ל בעל התרומה מן הירו' דגר' התם ההוא גברא דאוביד ליה קלפוי אחא לקמיה דרב חננאל שלחיי לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה הו' לך דידך וכתוב אחרי' לעלמד אמ' לירב' זיל כתוב ליה מתכיתין פליגי' על רבי פוח' אדם תפילין לעלמו הא לאחר לא תפתר בכוח להניח ומסתמ' רב' בר חנה ס"ל דשבתות וי"ט לאו זמן תפילין כיכהו א"ה שרי לכתוב בח"ה תפילין בלא לורך פרנסה א"כ לפי סברא זו מותר להניח תפילין בח"ה אמנם אף אבינוהג כן דס"ל דת"ה הוא עלמו אות שהרי אסור בעשיית מלאכה :

שאלה

ר"ח ספר מנוקד אם מותר לצרף עליו אם הוא פסול :

תשובה

נ"ל דפסוק פסוקי' והנקוד פוסלין שאין לנו אלא כנתיבתו מסיכי ובודאי כר' שאין ס"ה מנוקד ואם נקד פסול שכמה דורשי' חכמים המקרא והמסורת ואם את' מנקדו אין כאן מסורת ועוד שכי' צמסכת סופרים ספר סנקד ראשי פסוקים שבו אל יקר' צו ואע"פ שארז"ל ויקראו בספר תורה וגו' ויבינו במקרא אלו פסוק לומר שהיו מקובלים משה צמסני על פה כמו שאמר מפורש זה חרנום ובודאי לא היה חרנום כחוב בספר :

שאלה

ר"ח ר"ח להר"ס ז"ל ס"ת שאין עשוי כהלכתו או ספרים של קלף שהם ודאי פסולי' אם מותר לצרף בהן הקורא או אסור לצרף :

והשיב

ו"ל מותר לצרף ואין הצרכה על הקריאה בספר כמו הצרכה שעל כטילת לולב או ישיב' סוכה שעליה הוא מצרף ואם היו פסולים לא עשה מלנה אבל הקריאה מלנה היא קריאת התורה בין שקרא בספר כשר בין שקרא בספר פסול ואפי' קרא ע"פ עלמה

של קריאה היא המלצה שעליה מצרכים הלל תרא' שהקא' צחקר שיתפלל משכה או תלמוד או הלכה או מדרש מצרף ואח"כ קורא או דורש הנה למדת שהגדה בחור' היא המלצה שעליה מצרכים וזהו הפרש שלא הרנישו צו רוב חכמי מוצק ודמו שהמצרף והקורא בתורה צמספר פסול הרי זו צרכה לצטלה וראיה לדבר זה הא דא' אין קורין בקומטין מפני כבוד הצבור והי' להם לתת הטעם מפני שהוא פסול ופ"ת שקריאה זו בלא צרכה למה נאסרה וכי יש צעולם מי שעלה צדעתו לאסור קריאה בלא צרכה אפילו ע"פ אלא ודאי שלא אמרו בצבור אלא על קריא' סקיי' בי' עליה בצבור שהכ' ז' או ג' וכיולא בהן הוא שאין קורין בקומטין מפני כבוד צבור לא מפני שהיא צרכה לצטלה ועל דוקיא זו סמכו כל אנשי המערב והיו קורין בצמפרי קלף בלא עבוד כלל ומצרכים לפניה ולאחריה צמפני גאו' עולם כרבינו יוסף הלוי ור"י ז"ל וכיולא צהס' ומעולם לא כשמע צוה פוזה פה ומלפני לפי שכולם צעלי' ביכה וידעו שאין הצרכה תלויה צמספר אם כשר אם פסול אלא בקריאה בין שקרא צמספר כשר או פסול כמו שבארנו ואע"פ ראוי לכל צבור להיות להם ספר כשר כהלכותיו וצו ראוי לקרות לכחמלה בצבור ואם אי אפשר להם קורין אפילו בפסול ומצרכין מן הטע' שאמרנו אבל מחומסים לא וכן הורה הר' חנוך הספרדי ע"כ וכן הודו חכמי כרבונא :

שאלה

ר"ח מרובין שחרף ונרף הממונים הממשכנים אותו והרים קול צרחות לפני גוי כי יהודים עוברים מאמר המלך ומלוין יותר ממלחו והצאת על זה שיש להענישו ואפילו שלא כדין כאותה שבת נגמר הדין דרב הובא קץ ידא ומשמעון צושטת ויוחה דפרק ואלו מגלחין :

תשובה

בזה אינך לריך שמכין ועוכשין אפי' שלא מן הדין כדא' פ"זה הצור' צבר חמא דקטל כפשא ואמרו אי ודאי קטל כפשא ליכהא לע' גי' ואע"פ שאין דנין בח"ל דיכי כפשות ואמרין פרק קמא דקדושין הקורא לחצרו עבד יהא בנדוי ממזר סופג החרב' ז"ל ור"י מלקין על לא טובה השמועה ולפואן דאתפיק צמלית' דבי דיכא וגבי חסוד על העריות אמרינן דלוג' ומכת מרדות מדרבנן היא וגר' התם עמי מרי' ארבעי' צכתפי' וכשר ופר"סי ז"ל חייב מלקות הוא אע"פ שאין צו התראה דאמר מר מלקין על לא טוב' השמועה ע"כ ומלקין אפילו על מלות דרבנן עד שתלא נפשו כמו שאמר בד"א צמלות ל"ה אבל צמלות עשה כגון עשה סוכה ואין עושה לולב ואין עושה מכין אותו עד שתלא נפשו וכן צמי' שאין רוצה לפרוע חוב אביו ומייב' בדעו ר"ח

ר"ח ז"ל וזה שהענין פכיו וחרף ונדף הממשכניי אע"פ שאין
 מלעריי אוחו עשה שלא כדאין כ"ק דגיטין שלח ליה
 מר עוקבא לרבי אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי
 למוסרה למלכות מהו שרעו וכתב לו אמרתי אשמר דרכי
 מחטא בלשוני אפי' לפי מחסום שלח ליה קא מלערן לי
 טובא ולא מליכ' דאיקום בהו : שלח ליה דום להיהתחולל
 שמעי' מיכה דאפי' במקום אשר אסור למסור בר ישראל
 למלכות ל"ש גופיה ול"ש ממוניה כדכת' הרי"ף ז"ל פרק
 הגזול בת' ודין מסור מסור בידנו אפי' בת"ל ואע"פ
 שממונו אסור לאבדו ביד ואע"פ שכתבנו בה רב הוכא
 ורב יהודה בממון מסר אס מוחר לאבדו ביד איבא מ"ד
 מוחר לאבדו לא יהא ממונו חמור מנפשו וק"ל כמ"ד
 אסור והראיה מדגריס' פ' הכנסה לאן לדיר עשו תקנת
 גזול במסור או לא וזה ודאי אתי כמ"ד אסור כיון דשלקא
 בתיקו ואע"פ שגופו שרי ממונו אסור מטעם דזמנין ה"ל
 זרעא מעליא ויכין ודיק ילכש וכן פסקו הרי"ף ור"ח ז"ל
 אמנם רשע מקרי ופסול לעדות וכחבו מש ס"ר פלטי
 גאון ראשי ישיבה מסור פסול לעדו ולא מצעיא מסור גמור
 אלא אפי' אדם מפורסם ומריצ' עם חבירו ואמר אלך
 ואמסור ממונך הו"ל ומעיו פכיו דפרהסיא נחשב רשע
 ופסול לעדות וה"ה לשבועה וכן נפסק הדין במסור בשתי
 ישיבות וא"כ אין לשר להאמינו במה שאמר שעברו על
 המלוא להלות יוחר ממה שכתו בשטר כי הוא פסול
 לעדות ומוחר להרוג המסור אפילו בת"ל אס התרו בו
 אס היית' ידנו יתקפה עליו כמו בקשטילאה וכמו ההוא
 דהגזול בתרא דהוא דאמר מחויבא מחויבא ושמי' רב
 בהכא לקועי' מיני' בד"א כשהתרו בו ואמרו שלא ימסור
 ועודנו מחזיק ברשעתו ומעיו פכיו למסור אכן לא עשה
 מעשה . אבל אס מסר כבר אין ממיתין אוחו וכן
 כתב הרמב"ם ז"ל עשה המסור אשר זמט יראה לי שאסוי
 להורגו אלא"כ הוחזק למסור ומעשים בכל יום בערי
 המערב להרוג המוסרי' ע"כ : ולענין התשלומין אשר
 אמרת יש בו לדין לנו יש לי להרחיב קלת הדיבור
 וחלה יש לך לדעת למה פטרו גרמי' בכוקין ואמרו דיכא
 דגרמי' חייב ומה הפרש יש בין זה לזה דע כי הם די'
 אבות בויקין באומ' די' לשוכות ומשפטיהן כפי דעת אינם
 אלא ב' והם דיכא דגרמי' וגרמה בכוקין : והבי' האהרים
 דינם בכלל אלו הם דבר הגורם לממון ומזיק שעבודו של
 נזכרו דיכא דגרמי' כשעושה מעשה צנוף הדבר ומראה
 דיבר לשולחני ואמר ליה מעליא הוא ואמר ליה אפסדתו
 דעלך קא סמיכא א"כ שורף שטרותיו של חבירו וכאבד
 השעבוד וכן המוכר ט"ח וחזר ומחלו על זה אמרינן מאן
 דדאין דיכא דגרמי' מנבו ביה ככשורא לכלמא : וכן
 מתלית הכרם שגברלה שבגרמתו שהיה לו לגדור ולא גדר
 אומר ממונו של חבירו וחייב משו' דיכא דגרמי' כדא' מתלית

הכרם שגברלה אומר לו גדור וכו' ע"הרי זה קדש וחייב
 באחריותו ואוקימנא כרבי מאיר דדאין דיכא דגרמי' השני
 גרמא בכוקין שאמ' פי' לא יחפור פטור והוא שאינו עושה
 מעשה צנוף הדבר לא הוא ולא ממונו כגון זקף הסולם
 וקפלה הכמיה מלינה לסוכו של חבירו אבל לא בשעת
 הנחתו וכו' כ' בקור קוד דרב יוסף כגון אלו פטור אבל
 אסור ובכלל זה מה שאמרו פרק הכנסה די' דברי' א"ר
 יהושע העו' אותם פטור מדיני אדם וחייב דיני שמים
 אלו הן פירץ נדר לפני בהמת חבירו והכופף קומתו של
 חבירו לפני הדליקי והסוכר עדי שקר והיודע עדות לחבירו
 ואין מעיד ובכלל דבר זה דבר הגורם לממון דפטרי רבנן
 פ' מרובה וכו' שבוע' העדות וזהו השלישי שהוא בכלל גרמ'
 כוקין והדי' והוא מזיק שעבודו של חבירו ולדעת הרי"ף
 ז"ל פטור ולדעת בעל ההוספו והראב"ד ז"ל פי' קייב
 ובראין דבריו מדתנן פרק המכית את הכד סור חס שהזיק
 עד שלא עמד צדן מכרו מכור הקדישו מקודש שחטו
 ונחכו מה שעש' עשוי ואמר רב שזבי לא כלרבה אלא
 לפתח נבלה ואמר רב הוכא זאת אומרת המזיק שעבודו
 של חבירו פטור ואקסי' פטטי' פרק' מ"ד דאמר ליה ולא
 חסרינן מידי זיקה הוא דקסקיל מיכיה ואקסינן הא כמי
 אטרה רב' השורף שטרותיו של חבירו פטור ופרקינן מ"ד
 החס כמי כיירא בעלמא קלאי מיכך אבל הכא שחפר
 צורות שיחין ומערות לא קמ"ל דהכא כמי שחפר שיחין
 ומערות ופטור אלמא מזיק שעבודו של חבירו כשורף
 שטרותיו של חבירו ושורף שטרותיו הא ק"ל פרק הגזול
 קמא דמייב ואע"ג דפלוגת' היא פרק השולח גבי עשה
 עבדו אפותיקי ושחררו רש"ג מ"ג מחייב והכמים פוטרים
 והיינו מזיק שעבודו של חבירו הכא הלכה היא כרש"ג
 דפסקי' פרק הכותב ופרק הגזול כמאן דדאין דיכא דגרמי'
 ומזיק שעבודו של חבירו עדיפא מיכיה וחייב כמו שהבאתי
 מההיא דהמכית הכד והמוסר ממון חבירו מקמת אונס
 יש דיעות חלוקי' שהנאו' מהכמים דצין אנסוהו להראות
 צין אפסוהו להביא והרי"ף ז"ל כתב דכל סכסא ונתן ביד
 חייב כל שלא היה יכול האכס לקחת אותו אלא שהראה
 לו הדרך מפני שזה כמליל ממון עלמו בממון חבירו
 וכראי' דברי הראב"ד ז"ל שכתב שאם אנסוהו אונס ממון
 להביא ורציה חייב שזה מליל ממון חבירו והיינו
 בדיכ' דאמ' ליה הושת לי פקיעי עמיר אבל אנסוהו אונס
 נוף והבי' פטור דהיינו כסא דכספא דרב אשי : ועתה
 אכי חוזר לכדון שלפנינו ואומר כי מלשון זה פטור מדיני
 אדם אס לא אמר הוא עלמו לשר אע"פ שחייב בדיני
 שמים אס הניע מחמת דברו הפסד לחבירו דכיון דהוא
 עלמו אינו המניד הראשון והרי זה פחות ממרביץ ארי
 לפני בהמת חבירו שאין מזיק ממנו ולא שמענישין אותו

תחלה

שאלות

ותשובות

תחלה ומשמחין אותו עד שיקבל עליו הכזק שיבא מחוק
מעשיו כאותה דפרק הנוזל בתרי' הטי בר ישראל לזכר
ארעא לגוי אמר ד' ישראל משמתין ליה עד דמקבל עליה
כל אונסא דאתי מחמתיה ומדמשמתיה ליה מעקרא ש"מ
שטם הזיק עד שלא קבל פטור בן כהן הראב"ד ז"ל ואע"פ
שהמבור חמור יותר ועובר בדבריו וכל רוקו יוליא
בסיל : ועתה אני שב למה שאמרת דעקימת שפתים
היא מעשה דרבי יוחנן זהו כשנעשה מעשה ע"פ דבורו
כהפוא דאמר פרק הסוכר הפועלים דע"י הקול הפרה
דשה אבל כל שלא בא לידי מעשה לא : ותדע מדאי
בשבועות אמר רב אידי בר אבין א"ר יוחנן כל לאו
שבתורה שאין בו מעש אין לוקין עליו חוץ פנשבע ומימ'
וכו' אלמא מימר ומקלל חשיב לאו שאין בו מעשה אף על
גב דאיכא עקימת שפתים וא"כ דר' יוחנן אדר' יוחנן
אלא כדאמרן וכ"ת הכא במימר בא לידי מעשה הא אמר
פ"ק דתמורה א"ל רבי יוחנן לתנא לא תחני מימר דעביד
מעשה ופנשבע נמי אוקי דאכלתיה ולא אכלתיה לגר' רש"י ז"ל
בפרק ד' מיתות דגר' מחיב ר' וירא ילאו עדי' זוממין שאין
בהם מעשה ומשני שאני עדים זוממים הואיל וישכח
בקול ופ"ה רב ז"ל שעיקר חיוזם דמשמע קול בפני ב"ד
ופריך וקול לר' יוחנן לא הוי מעשה וכו' אלמא שאני עדים
זוממים כו' והק' על זה תו' סוף דבר העקר שכוישנו בפון
דאמר אם אמ' אחי כמוהו כשר בדירי נפשות ובדיני
ממוכות הלכך פעמים שמתחייב בלי עקימת שפתים
ואם העיד האחד ואת"כ אמרו לשני ואתה אומר כמוהו
ואמר א"י חייב אע"ג דליכא עקימת שפתים לא חשיב
מעשה הואיל ובלא מעשיו יכול להתחייב וזה אם הלשין
ואמר לחבירו ואתה כמוהו הרי זה מלשין ומה שאמרת
שהחליף פניו כנגד גובה המס שהם זקנים וכבדתי גר'
בירו' סד וכו' : עד דבדד בר נש אפקיד לרבי יהודה
ברבי מניכא את' עובד' קמיה ר"ל וקבסי' ליטר' של זהב
והביאו הרי"ף ז"ל פ' החובל דע' שיש חלוקין רבים ולא
כל הקבשות גובין ואכתוב לך קללת ראיות דברים סנהדרין
משמע דאין דבין דני גזילות וחבלות בצבל דהא בעי
פומתין ופ' המגרש אמר' והא אגן הדיוטות תנן א"ל אפן
שליחותיהו עבדין מידי דהוה אהודאות והלואות א"ל
א"ה גזילות וחבלות נמי ומשני במלתא דשכיחא עבדי'
שליחותיהו ובמלתא דלא שכיחא לא עבדין
שליחותיהו ואכ' למידק דהא אשכחן שהיו דבין בצבל פרק
כיצד ההוא גברא דבנה אפדנא אקי לקלתי דיתמי
אנב"י רב כחמן לאפדניה מיניה ובפרק הנוזל קמא אכפ"י
רפרס ואנב"יהו ככשורא ללמא וכן החפ' נמי ההוא
גברא דנזל פדנ' דתורי מחברי' אזל כרב בהו כרבא אתא
לקמי' רב כחמן א"ל וילו שימו לוי שבת' דאשכח ובפרק
השואל ההוא דשאל רג' מחברי' ואתבר' אתא לקמיה

דרבא א"ל זיל אייתי ראיה דלא שני ואפטר וי"א דכלן
כשתפס וכן מוכיח פרק החובל הוא תורא דאלס ידא
דיכוקא אחא לקתיה דרב' א"ל שימו לוי כעבד' א"ל והאמ'
הוא דאמר כל הכיטוס בעבד אין גובין אותו בצבל א"ל
כ"מ לתפס ובפרק כיצד אמר' גבי כלב' דאכל אמר'
לאי תפס לא מפיקין מיכיס אמנס טקי אדם באדם
ואדם בשור אין דבין בצבל כדאית' פרק החובל ולענין
המצייס חבירויס לדקדק כי בריס ב"ק אמרינן צסת
ועגס דממונא הוא ליחני ובריש המניח אמרינן שלח לוי
רב חסדא לרב כחמן הרי אמרו לרבובס ג' לבועות ה'
לסרוקקי וכו' לפיכך דמר' ולקופיכה דמר' מאי שלח לוי
חסדא חסדא קנסות קא מנבת בצבל כ"ל דהתם בצסת
דלא שכיח והיינו דאמר דבר דלא שכיח בקנס אחא גובה
בצבל אבל צסת דשכיח גובי' ואפטר דזהו דעת הרי"ף
שהביא הירו' פרק החובל ועובר' דחנן ביש' תקע לה הוא
גברא ואפילו במידי דלא דיונינן בצבל כתב הרי"ף ז"ל פי
החובל מכהנ' ב' יסיבות דמשמתיה לוי עד דמפייס לבשל
דיכיה וכדיחייב ליה שער מאי דחזו ליה שרו לאלתר כי
מפייס מריה דיכיה או לא מפייס וכתשו' לרב שלוסמכדי'
אותו עד דמפייס בלא שום ב"ד וכך מכהנ' שתי יסיבות
ושלום לך עד בלי ירח :

שאלה

רמא שהחרימו חרס בקהל על
דעת המקום ועל דעתם
ולאחר זמן רוצים להתירו
הודיעני אם יכולים להחיר לפי מה שמעתי מפיך שאין
חרמי הקהל כחרים עכשיו בלא פתחים וע"פ עצמו אלמ'
מפני שכיון שהורגלו בכך הרי אלו כאלו התכו מתחלה
שהא קיים עד זמן שירלו ואם הקהל הזה אין יודעים
בטיבו של תנאי זה ואדרבה תמהים ביום שמעם כי חרס
יש לו היתר אי אמרינן לב' ב"ד מתנה עליה ויש לו או לאו :

תשובה

סורת הדין אין פורים ושבועת נחרין
אלא ע"פ אחרים ובפתחים אלמ' שכבר
נהגו בכל המקומות ששמענו שמעם וישראל אע"פ שאין
כביאים בני כביאים הם וכבר חקרו הראשונים לדעת סבה
לענין זה ומלאו טענה זו ששמעתה ממני והרי ענין זה
כענין שאמר בהפרת הבעל כל הנודרת ע"ד בעלה ה'
נודרת ולקחו טעם זה בעקר אמתי וסו היא דעת התור'
כדעת הזה עד שאמר בנדה פרק יולא דופן גבי קטנה
שנדרה בעלה מפר לה ואי אמרת מופלא סמוך לאיש
דאורייתא ופריקו אין כדרב פנחס כל הנודרת ע"ד בעל'
היא נודרת ואי לאו טעם עקר הטעם להס היאך התירו
נדר דאורייתא ע"י מי שאינו צינלה אלמ' מדרבנן כיון
שהדבר כן אף אנו נאמר כן בתרמי הקהל אם הטענה
הזאת

הזאת אמת ואע"פ שמקלח הקהל אינו יודעי' בו מכל מקום
 בכל מקום ומקום נודרים ומקרימי' ע"ד הנהוג שאם אין
 אתה אומר בן אף אנו באמר כשאל האשה הפודרת אם
 נשבעי ע"ד בן אדם לאו ואנו שהדי שאין כל הנשים יודעות
 בתפילי זה וגם אין בכל קהל וקהל תחלית' ואם תרצה
 אמ' אפי' חלק אחד שידעים בו אלא שנודרים ומקרימי'
 ע"ד הנהוג וכיון שנהגו הכח להם לישראל :

שיאלה

רמב"ם בעל זככסי אשתו אם
 יכול לאסור על אחרים
 אי הוי בעל ואשתו כשאר
 שותפים לעלמי שאין יכול לאסור זה על זה ולא על אחר
 מן השוק דיכול לומר לו לא לתוך שלך אני ככנס אלא
 לתוך חבירך :

תשובה

אע"פ שכתבת שאין אחד יכול לאסור על
 חבירו ולא לאחר מן השוק בידוע לי שלא
 היתה הכוונה במשמעו של לשון אלא שאין אסורין ליכנס
 לחצר אפי' אחד מן השוק בידוע לי המורה הנראה ממנו
 מותר ליכנס בחצר ונסתפק לך אם אסור הנאתו על
 אחרים אם מותר' ליכנס זככסי מלוג של אשתו או לא
 מסתברא שיכול לאסור ואינו דומה לשותף דשותף היינו
 טעמא משום ברירה דכל שאין בה דין חלוקה הוברר
 הדבר שכל שזה משתמש בו הרי הוא שלו וכן השכי ששל
 דעת בן נסתתפו בחצר זו ודומה לבור של שותפין וכדלמי
 זכ"ק ולפיכך אני אומר דלא אמרו באחד שיכול ליכנס
 אלא צמי שזככס לצורך חבירו בין שחברו לריך בין
 שאותו חצר לרי' לחבירו שע"ד שכל שיכנס הוא או אחרים
 בשבילו שיהיה שלו וזה שאומר לו לא לתוך שלך אני
 ככנס אלא לתוך חבירך דהוברר הדבר דשלו הוא כל
 שזככס ומשתמש הוא בו או אחר לזככו אבל איכס
 דעלמא ודאי אסור דמשו' שאין בו דין חלוקה לא הפקירו
 מצרים לכל ודומה לבור של שותפים שזה דולה לעצמו וזה
 דולה לעצמו ואין אחר מן השוק דולה ממנו לעצמו ואין
 זכות שיש לו לבעל זככסי אשתו דומה לזה ולא שייכת
 ברירה זו זככסי מלוג ועוד דקלר השותפין כל אחד
 יכול למכור חלקו לאחר ויהיה דין חלוקה בחצר כדין
 המוכר מש"כ זככסי לאן ברזל שאין האשה יכולה למכור
 חלקה ושישתמש בה הלוקח כמו שהיא משמשת בו וכל
 הנאת של פירות של בעל הן ולפיכך נסתברא שהבעל
 יכול לאסור פירותיו על חבירו : ולענין משכיר וסוכר
 וממשכן חלרו ובעל משכונה צוה נחלקו ראשונים כ"כ
 ד"א המשכיר והממשכן יכולים לאסור אפי' על השוכן ועל
 בעל המשכונה ודייקינן לה מההיא דפרק משקלי עלי
 שמשכיר בית לחבירו ופתגם אע"פ שתלפו בהן אומר לו

הרי שלך לפניך נחלו חייב להעמיד לו בית אחר
 הקדישו הדר בו מעלה שבר להקדש השכירו הקדישו
 משכיר מעלה שבר להקדש : ואקשי' הקדישו משכיר
 היכי מלי דייך בה במעילה תאי אבל רבינו חס"ד ל' אמר
 דאין משכיר וממשכן יכולי' לאסור דאין אדם אוסר פירות
 על חבירו ויש לו ראי' בפרק אע"פ שאמר למה בדבר דאם
 לאומר לחבירו שדה זו שמכרתי לכשאפדנה ממך תקדוש
 דקדשה דמשמע לכאורה דאוקא לכשאפדנה אבל עד
 שיפדל' אין יכול להקדיש וכן ממשנת השותפין שבנדרים
 קתני היה לו מרחץ ובית הבד מושכרים ציד אחרים הרי
 זה מותר ואע"פ שיש לדחות ראיות אן לדבריו דעתי נוטה
 לפי שאין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו : וכן
 מלאתי בתוספות ז"מ פ"ה הסוכר דתני החסדסוכר שדה
 מחבירו ועמד הסוכר והשכירה לאחרים כו' כדליתא
 התם עד עמד זע"ה והקדישה איב' מקודשת עד שתחזור
 לרשותו וכל מה שנהנה ממנה הרי הוא הקדש עמד
 הסוכר להקדש וצירוש' דפרק מקום שנהגו כמי חכי לה
 הכי המשכיר בית לחבירו ועמד והקדיש הרי זה דר
 בתוכו חכם וההיא דערכי' כ"ל דהיינו דוקא במשכיר בית
 כהם ואח"כ יחד לו זה דכתיב הא קנייה דהא לא קנאה
 לו ממש דהא אם נפלה חייב להעמיד לו בית אחר הא
 במשכיר לו בית ידוע כיון שהחזיק בו או שהקדיש לו
 שבר קנאו בחזקה או זככס' ופירות של סוכר הן ואינו
 יכול לאסור עליו וחדע לך דההיא דערכין במשכיר בית
 שחס מדתתני נחלו חייב להעמיד לו בית ואלו במשכיר
 לו בית ידוע ה"ל כפל : אבל סוכר כ"ל דיכול לאסור דהא
 פירות שלו הן ואוסר פירותיו על אחרים ואע"ג דקניין
 פירות לאו כקניין הנוף דמי ואמרין נמי בההיא דערכין
 הקדישו היכי מלי מקדיש ליה איש כי יקדיש ביתו אמר
 רחמנא מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו דמשמע לפי
 פשטה דכיון שאין הנוף שלו לא קרינן ביתו לא היא דהתי
 היינו טעמא דוקא במקדיש נוף הבתי' ונוף הבתים אין
 שלו ולא עוד אלא אפי' לע"ד קניין פירות לאו כקניין הנוף
 דמי מכל מקום כיון שכל נוף הבתים הם לפשכיר קניין
 זה הוא של משכיר מעכב ציד הסוכר מלהקדיש כההיא
 דתמיא בעבדי נכסי מלוג אינן יולאין צטן ועין לא לאיש
 ולא לאשה ואוקימנא לה פרק החובל כמ"ד קניין פירות
 כקניין הנוף דמי כלומר שהקניין שיש לבעל מעכב ציד
 האשה ואין קניין האשה מעכב ציד האיש :

שיאלה

מי שפסדע לחבירו לפורשו
 מכאן ועד זמן פלוני וצא
 סוף זמנו בשבת מהו שיאמ'
 הנשבע אינו מחוייב לפרוע קוד' זמני ובזמני אכנס הייתי
 פאסור

שלאמר לפרו' בשבת ומאותו זמן ואילך ממון י"ס לך בידי אבל שבועה אין כאן :

תשובה

הדבר פשוט שהוא מקוויב לפורעו קודם השבת חדרא שהוא לא קייב עלמו לפורע בסוף אותו זמן לא עד אותו זמן שבת כשכא בשבת הו' הביא אונס על עלמו ולא עוד אלא שאני אומר דאפילו בשבוע שיפרענו בסוף ו' חדשים אין הכונה ממש שיפרענו באותו זמן ולא יקדים ולא יאחר אלא הכוונה שלא יאחר אותו זמן חדע לך שאם אי אתה אומר כן אינו דשמי לפורעו קודם הזמן ואם יפרעו קודם הזמן כמלא עובר על שבועתו כמי ששבוע שיפרע עד זמן פלוני ולא כזכר עד שב' שבת ולא מלא מי שיתירנו משבועתו שהוא מקוויב לפורע בשבת לפי שהפירעון אינו אלא מדרבנן ומשום עובדא דחול ושבועה דאורייתא ומוטב שיעשה עבדי דחול ולא לעובר על שבועתו בשב' ולהפטר ואפשר שיש קלת ראייה מפרק שבועות שתי' דנמרא שבוע' שלא אוכל ואכל כבילות וטריפות דאמר התם בשלמא לרשב"ל ימשכח לה בלאוהן בחלי שער דרבנן וחיילא שבועה עליה אף דאומר שאוכל ואע"פ שבהרבה מקומות העמיד דבריהם אף במקום מלוא ואפילו במקום כרת כפסח ומילה דסב ואל תעשה שאני לא כל השבועות שיש שהרי שהתירו עור לדרסן ולמכור בחים דא"י ולכתוב בערכאות ובשבת ומכל מקום אפשר לאו שיהיה לשבות הלכה למעשה ומה שאמרת אם יוכל לתת משכון בשבת כדי להפטר צמד מיד שבועתו המשכון אינו מוליאו מידי שבועתו משום דמשכון אינו פירעון אלא הבטחה בעלמא וכההיא דמס' י"ט דאמר אסאיכו מאמינו פניח טליתו אללו והיינו וכמי ההיא דכתו' דאחפסוה ימטלטלי דהיינו הבטחה ובעלמ' על כתובת' ולא פירעון אבל לפירעון הוה לריד שומי ושיחכנו לה דחור' שומי :

שאלה

רמז ומכהג צאלו הארלות דמי שרואין אותו שאינו כוהג בשורה זאיכו שומע לקול ימזכיק שמכדין אותו שלא יזמן לא צנ' ולא יתפלל ב' ולא יקברו לו מת ואפי' היה מת קטן או שכולד אחר הכדוי ולא יימול לו צן הודיעני לענין קבורת המת והמילה אם כשכשבע לבטל המלוה ואם לאו :

תשובה

כל שכוללים דברים המותרים עם דברי' האסורים כגון אלו השבוע' חלה ע"ד מלוי וכבר שות וכדאמרינן בשבועות שתיים דגריס התם חנן בשבועה שלא אוכל ואכל כבילות וטריפות שקלים ורמשים וחייב ור"ם פוטור והויל' בה אמאי חייב מושבע ועומד מהר וסיכי הוא רבי שמואל ור' יוחנן דאמ' צכולל דברי' המותרים עם דברים האסורים ועוד למגד' מגלת' ב' דמתכני' לעקוד

דבר מן התורה לעשות סייג כדאי' בהאשה רב' דגרי' התם א"ר אלעזר ב"י שמעתי שב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעקור דבר מן התורה אלא לעשו' סייג נחור' ומעשה באדם אחד שרכב על סוס בשבת וכנ' : ושזב מעשה באקד שהטיח באשתו תחת התאנה וכו' ואסיקנ' מגד' מלתא שאני :

שאלה

רמז בארלנו ישרבני מלך המלכו' ואיכס יודעי לקרות בהונ' אם ייחרף אות' שום יהודי מיה דיפו :

תשובה

מי שהוא רב בתורה מי שיחרף אותו אם ירלה נובה ממנו ליט' זהב כמו שא' צירוי' והביאו הרי"ף פרק החובל קוד בר נש אקפד לרבי יוסי צרי' חנינא אחא עובדא קומי דרשב"ל וקנסיה ליטרא' זהב ואם רגש לכדותו מנדהו ומחרים מנד' אותו וכמו שאמ' צמ"ק צאלו מגלחין ההוא דאתפקר בדרב טובי צרי' ימחה ממנו צדי ורבא' ושמחיהו אבל מי שאינו רב אלא מלך המלכות אינו צדין זה אלא קונסין המצויים לפי מה שהוא ודוקא שביישו במעשה אבל בדברים לא דגרי' פרק החובל רקק והגיע בו הרוק וא' רב פפא ל"ס אלא צו אבל צנודו לא אמרי צמערבא משמיה דרבי יוסי אמרו זאת אומרה ציישו בדברים פטור מכלום :

שאלה

רמז מי שכשבע וצאקבר לפורע לו מעות לזמן וכש הניע הזמן הכריח האדון להאריך הזמן והמלוה מסר מודע' שהוא מארי' באונס מי כפטר לו :

תשובה

כל שבאונס לאו כלום הוא דמ"ס מתלאו ויהיב דאף זה אין מקבל מידי בהארבת הזמן ולא עוד אלא אפילו כתנו לו קלת מעות דצמבר דכותה הא אמרי' אנב אונסיה דזווי גמר ומקנה אם מסר מודעה המודעה מצטלת המכר ולפיכך אם נשבע הלוא למלוה שיפרענו ליום פלוני עבר על שבועתו ומאי דהוה הוה ואם כשבע לו שאם לא יפרענו עד זמן פלוני שיעמד באושטנש עד יפרענו חייב עוד לקיים שבועתו ולעמוד באושטנש ואם לא עשה כן עובר על שבועתו בכל עת :

שאלה

רמז מי שלוח מחצירו וכשבע לו לפרעי לזמן ידוע ואין המלו' צעיר באותו זמן אם הלוא חיי' לחזר אחריו או אסמייב לפרוע ומיד לכשיצ' לו לאו :

תשובה

מסתברא לי שלריך שיהיו מעותיו צירו באותו יום ללמא השתא אחי השתא אחי הוא או שגותו ומסתברא במי כגון דיקדם לפורעו אסור ליהוץ אם

שאלות

לכוננים כדו שיהיו מעותיו מזומנות בידו לפרעו לכסויצא :

שאלה

רמח חנוך כשבע ע"ד לוי ורולה לישאל על גדרו ושבוע' שלא בפני לוי אם מתירי לו :

תשובה

כל שבפניו לא מליכו לו היתר אלא בפני המסביע כמשה ליחרו ולדקיה לכבוד כלר וי"א איכו אלא דוקא בשעשה לו טובה המדיר לכודר וששבע' זו להנאת המדיר כיתרו למשה שעשה עמו טובה ושבוע' זו להנאתו שלא ירחיק בחו ממנו וכן כבוד כלר לכדקיהו הא בעלמא לא ור"כ המדיר חברו בפניו אין מתירי לו אלא בפניו ונחלקו בירו' בטעמא דמלה"ה חד א' מסוס חפד וחד א' מסוס בוסה וא"כ משמע שאין לפני לוי עסק כאן אלא מי' מהחברא לי דככל מקום שאמר בפניו לא בפניו מסוס ובמעמדו אמרו אלא בידיעהו וכמעמא דירו' שאמר מסוס יחסד וטוב הדבר להודיע וללוי כדו שלא יחסדהו כעובר על שבועתו ומה ששני פ"ד דכדרי' הרולה שלא יתקיימו כדרי' יעמוד בר"ה ויאמר כל כדרי שאני עתיד וכו' אמרי' בחו' שאין לא דוק' שבשבע ויכדר לעצמו אבל אם השביעו או הדירו חברו אין בטול וזה מועיל כלום שעל דעת חברו כשבע וכן בשבועת ממון או שמסביעים הקהל איב' בטלות :

שאלה

רמח ראובן כשבע ע"ד שמעון שלא יתעסק בסחור' שלא ברשותו ושמעון נפטר לעולמו היפט' וראובן מעת' כיון שנפטר או לא וכן אם בשאל בקיי שמעון והתירוהו שלא בפניו מותר או לא :

תשובה

אם הממון שמחעסק בו ראובן הוא של שמעון או שיש לו שיתפין או זכו האחד ואינו יפטור כשנפטר שמעון עד שישאל על שבועתו ומדע' באי יבא שמעון באותו ממון דלחועלת שמעון וממנו הי"ת וכל שבועה שבשבע לכבירו אין מתירי' לו אלא מדעתו וכמו שאמרו במדין כדחת לך וחתר במדין אבל אם אין זכות לשמעון באותו ממון ולא הייתה השבועה לחועלתו בשאל הוא ואפילו שלא בפניו ובלבד שידענו כדו שלא יחסדהו כעובר על שבועתו וכעניין שאמר בירו' שבשבע לחברו בפניו אין מתירי' לו אלא בפניו שיהא מות' דיעבד כדעת רבי' חס' ז"ל ומכל מקום יותר טוב לזהר ויתיר שבועתו עכשיו ומדעת יורשי שמעון אם יש להם שום חועלת בשבועה כמו שאמרתי ואפילו שנפטר שמעון לא עלה על דעתו שיהא זה אבוד לעולם :

ותשובות

שאלה

עב

ר"ג הניפני כתנך וחשוב' הרי ק' ואכני עמדתי על דברת שבוע' האשה הנכבדת אשר

כשבע' לבעלה בשעת פטירתו שלא חכשא אחריו לבעל עד אשר תשיא בניה וזכותי ועכשיו היא מתהרסת ועוד אומרה שלא יכולה לסבול כל כך וראיתי מה שכתב הר' דן ורוב מה שראיתי כתוב בראוי מה שאמר שכתבלין על השבועה כן הוא ומאות' ראיה שהציא הוא ועוד יש ראיה גדולה ממנה מדקחני במחנית' פ"ד דגדרים ב"ש אומר בכל כודרין חוץ משבועה וכו' אומר' אף בשבועה וקפריש' רב אשי דה"ק ב"ש או' אין פאה בשבוע' וכו' או' יש שאלה בשבועה ועוד אמר ריש פ"ד דגדרים א' רבא א' רב כקמן הלכת' פותחין בחרטה ובוקקין לאלקי ישראל גם מה שאמרת' שכתבלין שלא בפניו כל שמת בדיון אמר ולא עוד אלא אפילו ביום כל שהודיעוהו הרי הוא בפניו שאין הטעם אלא מפני החפד כמו שאמר בירו' כדו שלא יחסדהו שהוא עובר ולא בשאל וזה שמת לא יחסדהו שאיכנו ולפיכך אלו לא היה בזה שום ספק אלא מחמת זה רואה אני שמתירי' יאותי או בפתיחו או בחרטה אלא שאני חוכך בזה להחמיר' מפני שבשבע ע"ד המקום וע"ד הצע' ואמר בשבועות דכשהשביע משה ישראל אמר להם דעו שלא על דעתכ' אני משביע אתכם לא ע"ד המקו' ועל דעהיהו והיו סבורים לומר שם בשבועתי שלא להם כן אלא שלא ישבעו על דעתך וכשאמרו שקיימו את החור' יתשבו שקיימו מלות עול' וכו' כדאית' הת' והת' ה"ק ולדעתך ולימי' לכו לדעתו על דע' המקו' למ"ל לא כי היכי דל' להוי הפרי' לשבועתייהו ור"שיו"ל פ"י שם הטעם דלפי שעל דעת המקום הוי בעל דעת רבי' יש למדי' מדבריו דע"ד רבי' הייכו אפי' שנים אע"ג דלעניין כדר שהודר ברבי' אי' פקו' מנ' וי"א דע"ד המקום הוא ובית דינו ומ"מ בין לדברי אלו בין לדברי אלו ע"ד המקום חמור שאין לו הפר' לא שבכדי שהביאה גם כן להיהיא דכשהשביע משה לישראל לא אסיקו בה טעמי' מסוס דלא תהוי להו הפר' לשבועתייהו אלא מסוס דאמר לי' רחמנ' דלשבעיכהו טפי והלכך איכא למימר דהת' דוקא הוא דחמור הא בעלמי' לא חמיר כולי' האי ואית לי' הפרי' ואיכני רואה לדברי' או עקר כלל וכו' ש' לסמוך על זה להתיר גם ע"ד מל' ואשאי הרב הכני מסופי' כי על אותו דבר בעלמא כשבעה אין זה פכשבע לבעל המלוה וע"כ אמרתי אחרתי שצא העניי' ביד ר' דן כדו הוי לסמוך עליו כי אני חזרתי על כל לדלים ולא מלאתי לי מקום באמן לסמוך על ההיתר :

שאלה

רנא שבועת החורה היאך לרדף לאחוז ס"ת ומתרים או שיאמר

כשבע

שאלות

ותשובות

כשנע ארז צמ"ת זה וכן שבועת היסח או הוא כשנע צמס
אלא נקיטת חפץ או שמחרים סתם :

תשובה

שבועת התורה לריק שיאחו ס"ת צידו ולא
ס"ת בלבד אלא אפי' תפילין ולא ס"ת אפי'
כשנע צמ"ת אלא שיאחו הספר צידו ויאמר אפי' כשנע
צמס פלוני כדכתיב שים כא ידך תחת ירכי ואשביעך זה'
ומס למדו בשבוטו כי פי' ירכי המילה שהיא מלוה
ראשונה שכלטו' אברהם אבי' וזהו נקיט' החפץ ואינו
מחרי' אבל כשנע צמס או בכנוי דגרי' פ' שבועת הדיומי'
היכי משביעי' כשבועה האמור' בתורה דכתיב ואשביעך
זה' כו' אמר לי' רבי' לרב אפי' במאן כר' סכינא בר אירי
דא' בעי' סס מיומד אפילו תימי' רבנן דאמרי בכנוי ומאי
שבועה האמור' בתורה לאתפוס' תפלו' צידו' כאליעור
דכתיב שים נא ידך תחת ירכי ויסס העג' מת ידו תחת
וגומר וכדכתיב דא' רבא האי דיינא דאשנע צמ' אלקי
'שראל ולא אתפסי חפלו' צידו' נעשה כמי שטעה בדבר
משנה וחוזר ולית הלכתא כדכ' פפא דהא נקיט' תפלו' צידו'
ואמרי' התם שבועה מעומד ת"ת אפי' מיוסצ שבוע' צמ"ת
ת"ת אפילו בתפילין . ושבועת היסח שאמר' גם הס צמס
או בכנוי ולא בתרם סתם דחרס סתם לחוד ושבועת
היסח לחוד אלא שאין לריק לתפוס חפץ צידו שאין נקיט'
חפץ אלא שבועה ושבועת המשנה :

תשובה

היחר זה איני יודע לו היחר צמס אפי'
אין לו פתחים ומקום אחר לפי שאין
פוחתי' צמס אלא אם היא חרטה דמעקרא כילד הר'
שנדר על דבר פלוני ועכשיו מתחרט על נדרו אם אמת
שמתחרט שלא היה רולה שנדרו כלל ומאשר נדר מעקר'
היא מתחרט זהו חרטה שפוחתי' זה אבל אי כתי' לי' צמס
שנדר מעיקרא אלא שעכשיו רולה שנדרו של נדר אין
זה חרטה וזה ודאי צמס הנדר שנדר לריק היה לאסור
הנביחה על עצמו מפני שהיא רעה לו אלא שעכשיו
מתאוה לו ורולה להתיר' ולפיכך אין לו היחר אלא בפוחתי'
מקרים :

שאלה

רובן כשנע שלא ללכת
מטול טאה לקור במקום
אחר עם בני ביתו כ"א
ברשות חמו' כל ימי חייו ולומן שלם שמעון כתב בכחצ
ידו ואמר ליה אם תרלה ללכת מטוליטא לא והוא מכיר
חתימת יד חמו' שהיא שלו מי יספיק לו ויסמוך על הכחצ
כמו שאמר בירו' מלאו כתוב פלוני מת משיאי' את אשתו
ויראה שעכשיו זה אינו דומה לעכשיו אשה דעד גבי אשה
שנים דאין דבר שבערוה פחות משנים אבל בזה דסני
אמר כשאר אסורין נאמן או לא וכן הודיעני אם לריק
ליטול הימנו רשות צפי' או אם יספוק לו מה שכתב לו
אם תרלה ללכת לא את' וציתיד כיון שירא' שלא היית' עק'
הכונה שבוועם רק שלא לכוף אות' להוליאם וכיון שהדב'
נעשה על פיהם וברלונס מותר ואפי' שלא ברשות חמו'
או כאמר כיון דתלה הדבר ברשותו אינו צדין שיוליאם
עד שיסאל את פיו הודיעני דין זה :

שאלה

רנב מי שנשבע שלא ישחוק בקוביא'
עד זמן ידוע ואפי' כ בא ליסא
על נדרו ואמר שהוא מתיירא
שמה יתקפנו יצרו ולא יוכל להעמיד עצמו וכמלא עושה
ב' רשו' משחק ועוז' על שבועתו בכי האי נוקקי' או לא :

תשובה

מסתבר' שאין נוקקי' לו דשחוק בקוביא'
עבירה היא ואין מתירין נדר לעברה ואם
מפני שלא יכשילנו יצרו לעברה ישביע ליצרו ואין או' לאו
שידקקו לעבירה קטנה כדי שלא יעשה עבירה גדולה
שלא אמרו בערוזי' כיחא ליה לחבר דלעביד איהו אסור'
זוטא ולא לעביד ע"ה אסור' רבא אלא לאיסור שבה לע"ה
ע"י החבר כי ההיא דא' לך ולקיט כלכלה תאני' מתאנתי
דאמרי' שים לו לחבר לעשר עליה' שלא מן המוקף שלא
יאכל ע"ה התאני' בלא מעשר וכמלא עובר ע"ה החבר
שק"ל שילקט סל התאנים :

תשובה

מסתבר' כי אם נוחן לו רשות חמו' בכח'
שיוליא אשתו לכשירלה הרי זה מותר
ונפטר משבועתו כל שמכיר חתם ידו של חמו' דכתיבת
רשות איכה לריכה פה אל פה אלא בין על פה בין על
כתב ידו ואינו דומה לעדות לפי שנוירת הכתוב בעדות
דכתיב על פי שנים עדים ודרש' מפייהם ולא מפי כתבם
ואף לגבי עדות אפשר דלא מעט מפי כתבם אלא שאינו
ראוי לבילה כחרש וכיוצא בו כדאי' ריש פרק מי שאחז
וכבר עמדתי על מה שכתבתי סס א"י סכת' בו עדות על
פנקסו כההיא דכותי' אדם עדותו על הסטר א"כ בכחצ
שאינו ראוי למוסרן ליד בעלים כההיא דר' אחי' דיבמות
גבי מפני מה אין כותבין זמן בקדושין כדאי' התם אבל
בשאר מקומות כתב ידו כפיו לגרס בכחצ כמו ששנימ
כתב בכחצ ידו ואין עליו עדים דכשר ד"ת להתקייב
בממון כמו ששנינו הוליא עליו כותב ידו שהוא חייב לו
גובה מנכסים בני חורין וכן שטר הקפאה אם כתב לו ש' די
מכורה

שאלה

רנב מי שהיה חולה ונדר שלא יאכל
גבינה לעולם מפני שהיא רע'
לחלו ועכשיו מתחרט מן
הנדר אם מתירין ואם לאו :

מכורה לך שדי נחונה לך וכן בשטר קדושי' אם כתב הרי
 את מקודשתי לך וכן שטר בעדים וכיון שכן שאינו לריד לא
 להודעה שכותן לו רשות : ומה שאמר פרק הגוזל אין
 משלחין מעית בדיוקני החס טעמא מטוס דתיישי' דלמא
 אדאזיל שליח' שכב משלח וכפלי מעות קמי' יתמי' : וחדע
 לך דאפילו חתומים עליו עדים אין משלמים בשטר וכחוב
 בשטר וחתום והעד עדים לא טעמא כדאמרן : וזה כ"ל
 פשוט ומ"מ ראייה בלשון משלחך בהרשא' תמיו' צ' לשונות
 הא' שאמרת' שכת' לו בכתב ידו אם תרצה להוליך ביתך
 הולך ועל הלשון הזה אמרתי מה שאמרת' אבל הלשון
 השני שאמרת' שכתב אם תרצה להוליך ביתך מטלטימ'
 הודיעני ואני אוליכך לך כ"ל שאין זה הרשאה אלא פטומי
 מילין בעלמא אומר אני שמא חסס זה שמא יוליך בתו
 שלא מדעתו ולגלות כוחו הוא רוצה ללכת שם ולעכב
 בעניין שאמר לבן ליעקב למה לא הודת לי ואשלחך
 בשמחה ונו' ועוד שלא כתן לו רשות להוליכה אלא
 על ידו שמא חוסס לכבוד בתו שלא יוליכנה כשפחה עד
 שיוליכנה הוא דרך כבוד או כיוצא בו בטענות אלו ע"כ
 איני רואה בלשון זה כתיבת רשות וסוס פטור לבעל :

שאלה

רנה ראובן בעודנו בחור אהר
 על עצמו בשטר ויין אם יעבר
 עבירה פלוי ועבר עליה והרי כל
 ימיו של זה בעבירה : אח"כ הוסיף לאסור פירות ודברים
 אחרים אם יעבור עוד ועבר אוחו והרי כל ימיו בעבירה
 שעבר על נדרו מפני שמתבייש לישאל על נדרו ועשה בא
 לישאל והוא מוחזק אצלנו באדם כשר ששז מן העבירה
 ומתחרט מן הנדר ומפני שהוא כרוך אצלנו אנו נזקקים
 לו וצא לפנינו ואמר שהוא מתחרט מכל הנדרים מעקרת
 אלא שאינו מתחרט אלא מחמת שעבר על העבירה וכאשר
 עליו כל דבר ואלו לא עבר זה היה רוצה בקיומו ואנו
 מסופקי' כי לפי דעתינו אין כאן חרטה שפותחין בה לפי
 שראינו כמה שכחבת' בנדרים פ"ד נדרים שאין חרטה
 גמורה אלא כגון לב זה עלך כלו' שמתחלה לא נדר אלא
 מתוך הכעס וכיוצא בזה ואנו מסופקים אם כפטר לו בזה
 במעשה דביתא דאביי דאמר לוי רבי יוסף אלו הוה ידעת
 דעברת על דעת' מי הוה עבדת אמ' לוי לא ושרייה ועוד
 שאלנו אותו אלו היו עשרה צפי אדם שהיו מוכעים אותך
 בשעת הנדר מפני שהם קרובים לך זהם לידי תקלה
 כלום הית' נודר ואמר כי היה שומע להם והיה כמנע ועם
 כל זה אנו מסופקים שמא נאמן זה כמי שנתחרט מחמת
 דבר שנתחדש הודיעני אם נזקק לזה אם לא :
תשובה כ"ל שכל כיוצא בזה פותחין לו מן הנדר עצמו
 ומתירי' לו כלו' אם היית יודע שיהיה היצר

תקפך כלום היית נודר וכמעט' דביתא דאביי דפתח
 להרב יוסף מן הנדר עצמו וכן רבי יוסי לאותו שהדיר
 אשתו מלעלות לרגל ואע"פ שיש קצת לחלוק דהתם תולה
 בדעת אחרים וזה תולה בדעת עצמו א"ה פותחין לו ממנו
 שאף זה בתולה עצמו בדעת אחרים שהיגר עשו' לתקוף
 וכ"ש למי שמורגל בדבר ומן הטעם הזה יראה ג"כ שאין
 זה כנולד דדבר מלוי הוא כמורגלין ונולד מלוי הוא
 ופותחין בו שהרי דביתא דאביי לא הק' וסא נולד הוא
 דשכיחי נסוי לעבר על דעת בעלי' וכעניין שאמר שבחי
 קצירי רבנן וחרטה כמי נולד הוא ופותחין זה מפני
 שהיא מלוייה אלל בני אדם וכדנר' בירו' ותהוות לא נולד
 הוא א"ר לא התהוות מלוייה ר' לא שם חכם כמו ר' אי לא
 ועוד שקרוב אני לומר בזה וכיוצא בזה שפותחין אפילו
 בחרטה דהשת' ללא בעי' חרטה דמעקר' אלא בדבר
 שעקרו מחמת עצמו כנודר מן היין שרוצה לנדר עצמו
 ממנו וכיוצא בזה : וא"כ שרוצה לאסור דבר מחמת נזקו
 כנודר מן הבצל מפני שהוא רע ללב וכיוצא בזה וא"כ
 מחמת שרוצה להתרחק מדבר מפני היראה שמא יהיה
 לו סבה לכדר כנודר מן האשה שלא ישאנה מפני שאביה
 רע וכיוצא בזה : וכן בכל שאר הנדרים שנודר מחמת
 הדבר עצמו שנדר ממנו שכללגרים אלו נזקקים הם ולולי
 שמתחרט מכדרו מעקרו אין זו חרטה גמורה לבטל הנדר
 אבל כל דבר שאסר על עצמו שלא מחמת עצמו של דבר
 הנודר לא תגס בעלמ' קיל משאר נדרים לפי שאין תכלית
 כוכח הנדר מחמת עצמו ואפני' בחרט' דהשת' סגיוהרתי'
 בהא של משה ושל לדקיה ונדרה של אלמנה דכשא"ל
 הקצ"ה למשה במדין נדרת' לך והחר במדין איזה פתח
 היה לו בנדר שנדר ליחרו דהא שסמע דמשה צ' נדרים
 נדר אחד ליחרו שלא ילא ממדין כדי שיתן לו לפורה ואותו
 הוא שא"ל הקצ"ה שילך ויחיר במדין שנדר הוא שהולך
 להחיר במדין מפני שיתרו לכך הדירו בכך וממנו למד
 פ' ר' איעזר למודר הנפ' מחבירו אין מתירי' לו לא בפניו
 ועוד נדר נדר אחר שלא ירד למצרים מפני שאכסי' ר' עי'
 שם וכנודר שלא תכנס בבית זה שנחם בחוכו ועל זה
 הוא שמא פתח כי מתו ונו' כל האכסי' ונדר זה לא נדר
 ליחרו דלימ' ליה יחרו להדירו בכך ונדר שנדר ליחרו אי
 זה פתח מלא בו דמיתת האכסי' אין זה פתח לנדרו של
 יחרו ואי מטוס לירד במצרים בכבואה נולד הוא
 ואי מטוס חרטה מי נתחרט ואמר שלא היה רוצה נשואי
 לפורה ואפילו שלא מחמת נולד זה אכן שהדי דאי לאו
 נולד זה שנכסו לירד למצרים לא היה מתחרט וכן לדקיה
 מי נתחרט חרטה דמעיקרא והיה רוצה שיחוד כנודר
 נדר ראשו וכן אלמנה שהקי' למ"ד אין לריד לפרות הנדר
 וליתום דלמא אזלא גבי קנס ושרו לה ולא משכת פירוק'
 קל

שארות

לא דמדריכי לה ברבי או על דעת רבים למרדכאית ליה ולמר כדאית ליה ומאי אית לה וחרטה דמעקרא כמי לית לה דאי לא אסרה פירות אנפטי לא מנצה לה כתוב' אלא שמוכלל נדרים אלו כ"ל שבכל נדרים שאיני מחמת עלמון אלא מחמת חנם איכס נדרים חזקים ואפילו בחרטה דהשתא בני להו ולומר שמעכשי מתחרט על מה שאמר על עלמו והכדון שבפנינו כיוצא באלו: ועוד שזה עומד באסור כל הימים ומוטב שיטאל על נדרו וטאל ינהג באסור כל ימיו לא שאני מוכך על היתר נדרו עד שיכחשו אסור בימים שנהג היתר ואם כהו היתר הרבה יפהוג אסור שלשים יום דתכן פי' אלו מותרין ועל כלם אין כשאין פהס ואם נשאלין עונשין אותם ומחרימי עליהם ואמרי' עליה בנמרץ עונשי' אותם ה"ד כדתי' מי שנדר ועבר על נזירתו אין כזקקים לו עד שיכהו אסור כימים אשר כהו בהן היתר נדרין רבי יהודה ר' יוסי אומר נד' א בכזירות מועטת אבל בכזירות גדולה דיו שלשים יום ואע"פ שאין הלכה כר' מאיר בהא אלא כחכמים שאין מחמירי עליה' היינו באותי נדרים שאין להם ממש אבל בנדרים גמורים מחמירים אפילו לרצון דר' מאיר ומי' מלאתי לקלח נדני הנרפת' ו' שכתבו מעשה באדם אחד שנדר מכל הפירות חוץ מדגן ועבר על נדרו והורה שנוקקין לו מיד כיון שעניינו של זה כן שאינו יכול לקיי' נדרו וכל שאת' מוסיף עליו זמן מוסיף לעבור ועוד דהיינו לדבר מזה מוסיף שיזעט במלאכת שמים או שיהא במכשול כל ימיו שלא יכול לזהר בנדרו:

שאלה

רנו כנסנו לחברו שיפרענו לזמן פלו' והנ ע שמוט' אם השביעי' בזמן הזה משמטת וכאמי' ממון אין כאן שבועה אין כאן או כאמר שבוע' דאוריית' שמטה בזמן הזה דרצון ולא אתי דרצון ומבטל דאורייתא:

תשובה

יש לך לדעת שאם הגיע השמטה חוץ זמן ההלואה אין השביעי' משמטה' דק"ל כר' לחק פרק קמא דמכות המלוה קברו לי' שני' אין שביעית משמטת' וכן אם הגיע זמן ההלואה קודם שביעית ונשבי' שיפרענו ליום פלוני ולא פרעו כבר עבר על שבוע' ושבו אין לה תשלומין ואי' עליו עוד קיוב פירעון בשבועה כנסנו שיאכל כבר זה היום ועבר היום ולא אכלו שזה עובר על שבועתו ושבו אינו חייב לאכול את הככר דמאי דהוה הוה ועוד אהה לריך לדעת דק"ל כרצ דאמר פרק הסולת האומר פרוצבול היה לי ואבד באמן משום דכל דאית ליה תקנתה חזקה לא שביק היתירא ואכיל אסורא ואפילו עבסיו שאין העם מודגלים בפרוצבולי ואיכס יודעים אותו כאמן לומר תבאי הוה נדרינו שלא

ותשובות

השמיטנו בשביעית מה הוא טעמא גופ' דרצ לא שביק היתיר' ואכיל אסורא ולא עוד אלא דכל כגון זה פותחין לו למלוה ואומר כלום תנאי היה לו עמד שלא השמיטנו שביעית דכגון זה פתח פיך לאלם הוא וכדא' הת' כי אתו לקמי' דרצ הוה אמ' לי' מידי פרוצבול היה לך ואבד כגון זה פתח פיך לאלם הוא וכיון שכן כאמן ואפילו שלא בשבועה אבל אם אין לו פרוצבול וגא תנאי שביעית משמטתו ואפילו בזמן הזה דהפקר ב"ד הפקר ולא נשבע זה לפרוע אלא כל זמן שהוא חייב שאלו ממל' לזוה חובו אין חיוב שבועה חל עליו והרי זה יכול להתיר שבועתו שלא ע"פ חכם בכעניין זה שהרי כאלו התקבל חובו דאפקעתא למלכא הוא דהפקר ב"ד הפקר דאורייתא כדילפי' ליה מאלה הנקלות אשר נמלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון ראשי אבות ואמרי' מה עניין ראשי' אכל אבות לומר לך מה אבות מנמילין את בניהם מה שירלו אף ראשי' ינחילו את העם מה שירלו ומן הטעם הזה בעלמו הוא דאמר רבא דאע"ג דאמר תורה דתשמט א"ה אחא הלל ותקן ללא תשמט ולוקחין ממון מלוה ומוכחי' למלוה אף על גב דהוי זה כע"י גזל ושכחלין מזה וכותפי לזה וכדאקשי' התם ומי איכא מידי למדאורייתא משמטת שביעית והקן הלל ללא תשמט כלו' וכוטלין מזה וכותנים לזה ופריק רבא הפקר ב"ד הפקר ואין אומ' גזל דאוריית' ואיך נוליא מזה שלא בדין מדעת חכמים ועוד דבלאו הכי בכל שז ואל תעשה העמידו חכמי' דצריהם אפילו במקום כרת שהרי העמידו דצריהם צפסח וערל וכ"ס בשאר מצות כגון שפר ולולב ודברי' מלכד אלוה"י כנסנו שיפרענו חכמי' פטרוהו ואמר לו שז ואל תעשה שאנו פוטרים אותך ואין השבועה דומה לפרוצבול כמו שאמרת' דטעמי' דפרוצבול כאלו נגוס כבר ועומד ב"ד וכדא' מווסרני לכם פלוני ופלוני' הדיכי' אבל כאן אינו נגוס ביד ב"ד קלא שהוא אסור עלמו בשבועה לצטחן שיפרענו בזמן פלוני וזה ברור:

שאלה

רנו הקהל החרימו שלא ידור איש פלו' במגרש פלו' עד זמן ידוע ובחוד הזמן שבר שם בית לתנות למכור שם לחם ולעשות מלאכתו שם ובא ארון העיר ותבע עונש על שטבר החרס וטען הלה שלא החרימו אלא שלא ידור באותו מגרש ואיכס נקראת דירה אלא במקום שאוכל ושותה וישן ועושה אם אבל הוא אינו אוכל שם אלא ששכר הבית לתנות לעשות מלאכתו:

תשובה

לשון דירה כופל על ענייני' רבים יש שהי' בעין ישיבה במקו' כמו שאמ' פ"ק דסוכה א"ס יש דירי' בעליונה כלו' שהיא בריאה לישב בה ולא תפול

שאלות

ותשובות

עד

חפול ויש שהוא כמו עכוז במקום כמו שכתב עם לבגרתתי וחרגם דרית : ונפלא גם כן למי שדר במקום אחד אפי' יום אחד כדאי פ' ח"ה אית לך סהדי דדר ב"י חד יומא ונפלא גם כן על מי שקובע דירה ושוכן בה דדר בה ציממא ובל ליא ולפיכך הכל לפי מה שהוא הענין אם מה שהתרימו על ענין שחסו שלא יהא שייך עמהם אפילו ליטב בחכו' כלל . ואם מתמת שלט יקבע דירה עמהם הדין עמו שאין עקר דירה אלא במקום פיתא באוכל עם תדיר ואע"פ שסוכב במקום אחר כדשנינו לעניין ערוז במקום פיתא גרים ולא מקום ליבה וכל הכדרי' והתדרי' כדוכין לפי מה שהוא הענין וכמו ששנינו פ' הכודר מן הירק פשתן עולה עלי מותר לכפות ר' יהודה אומר הכל לפי הכודר טעון והזיע והיס ריחו קשה ואמ' קובס למר ופסתי' עולה עלי מותר לכפות ואסור להפסיל לאחורין . ותניא כילד א"ר יהודה הכל לפי הכודר היה לבוש למר ואמר קובס למר עולה עלי ללבוש אסור ונוותר לטעון : היה טעון פשתן והזיע ואמר קובס פשתן עלי מותר ללבוש ואסור לטעון :

שאלה רנח

אם נכסי לדעת רבי שמסון ז"ל שהורה שאע"פ שאין הצעל מתיר בנדרי אשתו ה"מ ציחיד מומחה אצל בני הוא מלטרף וראייתו מצבור דתכן כל הנכורות אדם רואה חוץ משל עלמו ואמרי' התם כמאן אלימא בחד ומי מהימן אלא בתלתא ומי חסידי ואוק מבא ציחיד מומחה אלמא בתלתא ש"ד וה"ה לכדרי אשתו או שמוא ביון דאמר לגבי כדרי אשתו טעמא מסוס אשתו כגופו ואין חכם מתיר בנדרי אשתו א"כ נאמר כי היכי דלא מלטרף לכדר עלמו אינו מלטרף לכדר אשתו :

תשובה

כך דעתי נוטה דצעל מתיר כדרי אשתו ובנדרי' שביכה לבין אחרים ומשכתי' היא בנגעים דתכן כל הנגעי' אדם רואה חוץ מנגעי' עלמו ר' יהודה אומר אף נגעי' קרוצין כל הנדרים אדם מתיר חוץ מכדרי' עלמו ר' יהודה או' אף לא כדרי אשתו שביכה לבין אחרים . ומי' בירו' מפכי לה דגר' כדרה אשתו ושמע צעלה ולא הפר לה פסי' שאינו מפר לעניין הצעל מהו סיפר לענין הזקן מה אכן קיימין אי בנדרי' שביכ' לבינו כדרי' עלמו הן אלא אכן קיימין בנדרי' שביכה לבין אחרים ולא ר' יהודה היא תניא בשם יהודה ור' חייא תכי לה בשם חכמי' א"מ' צפ"ק במכילת' דר' משה אפכא דרבי' הוה כדרה לדציחהו אהא לקמי' דרב אשי א"ל צעל מהו טיעש' שליח לחרטת אשתו וכו' ואמרי' עלה ש"מ לא למשרי' כדרי' במקום רבי' כלו' מדאלטרף רבי' למשרי' ולמבעי

מרב אשי ולא שרי לה איהו אלמא אי לאו מסוס כבודו דרב אשי הוה שרי לה רב כ' גופיה אלמ' מתיר הוא מסוס זקן ודלא כר' יהודה אלא כמתני' דתניא בשם חכמים שמתיר אף כדרי אשתו ואע"ג דמהפכי לה בירו' לא שכי' פשט' דמתנית' ותפסי מאי דמפיך בירו' כיון דלא מדכר לה גמרא כלל וכ"ש הכא דמשמע הוא כפשטא דמתנית' בעובד' דרבי' כדקאמר' ומי אסתי' להא דמפיך בירו' מהתבר' לי דאף בני' אינו נמכה דאשי טעמא מסוס אשתו כגופו הוא ובכדר גופו אף בני' אינו נמכה ולא דמי לבכור דמסוס חפס :

שאלה

רנ"ט הכשבע לפרו' לזמן פלוני או להזמין בתו לפלוני לנשואין ליום פלוני ולא עשה כן :

תשובה

יש לדון ולמי שהוא מחוייב לעשו' כן אחר זמנו בכל יום יוכי עובר על השבועה לפי שאלו ב' דברי' הם האי' שכשבע לעשות דבר פלוני ולא תלה אותו בזמן והשכי' שקבל עליו לעשותו בזמן פלוני ואין זה תלוי בזה אצל הכשבע לע' זה דבר ציוס פלו' אסעבר ולא עש' טוב אין חייב שבועה עליו ולוק' על שבער על שבועתו ופטור מלעשות לו וחד' דנרי' בירו' פ' קובס יוכדר להחטמו' ושכח ואכל כבר כזר ר' אבא בשם רבי' מומר והוא שאמר סתם הא' א' יום זה אע"פ ששכח ואכל מהענה ומשלים בלומר אם אמר יום סתם כבר קבל עליו להחטמות יום אחד ואע"פ שהתחיל להחטמות אם שכח ואכל אין תשלום יום זה עולה משום כדרו' אצל אם אומר יום זה אע"פ ששכח ואכל משלים יום זה ואין חייב להחטמות יום אחד : זכן הור' מו' אמר' אע"פ שער' על השבועה יש לו לישאל עליה כדאמרי' בן בסבע על הככר אפילו אכלה כלה כשאל עליה להתירה ואם האריכו אחר עובר הזמן חייב :

שאלה

רס על עניין עטרות ס"ת המשית' בראשי הקוראים והתנוקות ביום שמחת תורה אם מותר לעשות אם לאו :

תשובה

באמת לולי שכחו כן היה טוב להשמר מכיון'א בזה מפכי' שפשתמש בו קודם ותכי' בתו' דמגלה העישה מטפתח לספר עד שלא נשתמש בו גבוה מותר להשתמש בו הדיוט מששתמש בו גבוה אינו רשאי להשתמש בו הדיוט אצל משאיל אדם מטפתחו לספר וחוזר ולוקחו ממנו אצל שמעתי שפגט המכה הוה צרוב מקומות בישראל ולא שמעתי אדם שמי' גם בעיר הזאת זכורני כשהייתי קטן והיו לוקחים עטרות הספרי' ומשימים בראשי התנוקות ומוליכים אותה בבית שהיו מוכחות עם אל' יד השומר ולת' מיתו בידם החכמי' שדור ושמא

שאלות

ותשובות

ושמא מפני שאין מסתמין בהם לצורך ההדיוט אלא
 לכבוד התורה ולפאר ולרומם כבוד תורת אלקינו וכאלו
 כחן ס"ת על ראשו לעשות ממנו עטרה לראש בענין
 שכתוב אענהו עטרות לי ועוד שמה דעת המתנדבים
 כן ועל דעת כן הם מקדושים שישימו מוחו באותו יום
 בראש כל אדם מישר ואין זה כאזמניה וכל ביה כלומ'
 כמזמין כלי להכניח בו תפילין והכניח בו תפילין שאסור
 לצור בו מעות מפני שאותו כלי כיון שהזמין לו נאמר ואח"כ
 הכניח בו תפילין הרי זה כלי קדש אבל הכ' בתחילה היה
 דעתו שיהיה קודש לפעמים וחול לפעמים ואין זה הזמנה
 גמורה אלא כמי שמפית ספר תורה בתיבה שדעתו
 להפית בוגם כן כלים אחרים שאין זו הזמנה גמורה וה"ל
 כלר ביה ולא אזמניה שהוא מותר להסתמש בו חול מפילו
 אחר שנסתמש בו קודם ונר' בירו' דמגלה פר' כני העיר
 רבי ירמיה אול לנוגללללל חמתון יהבין מכושא נו ארוכא
 אחא שאל לרבי אמיר א"ל אנו כך התכינו עליו מתחלה
 רבי יונה עבד ליה מגדלו אחני עלויה עלאי דספרין
 וארעאי דמכין זו ראייה גדולה למה שאמרתי וסוף דבר
 הכת להם לישראל וכמו שאמ' בירו' כלל על כל הדברים
 הכהונים ואין טעמם ועקרם צרור כל הלכה שהי' רופפ'
 צידך הלך אחר המכהג ומכהגו של ישראל תורה היא
 ומכל מקום לשים צראשי העבדים והשפחות בזה גכאי
 ומזה ראוי להזכיר ללמדם שלא לעשות כן אבל מלמתי
 בתשובה לרצ האין גאון ז"ל עטרה שמי מין על הס"ת
 ציוס שמחת תורה אסור להכניח בראש החתן לפי שאין
 עושים אותה חול ומעלין בקדש ואין מורידים עכ"ל ושמי'
 דוקא בראש החתן לפי שאין עושים אותה לעטר החתן
 אבל אין כוהגין לצורך הדיוט אלא לכבוד התורה וכמו
 שכתבתי :

שאלה

רסא מי שמכדה עלמו לריך שאלת
 חכס ואס לריך פתח ומרטה:

תשובה

אין הכווי לריך פתח ומרטה אלא אומר
 לו מותר מזה שאין זה אלא כמתירים
 אותו מבית ה"סורים ונר' פרק קמא דנדריס א"ר בון
 הוה קאמינא קמיה דרצ הוכא שמעה לההיא אתחא
 דאפקה ס"ס לבטלה שמחא ושריי' לאלתר צאפה וכאן
 לא הוה פתח ומרטה וזה דבר פשוט : ואס הוא
 ת"ח י"א שהוא שנה עלמו יחיר עלמו מדגרי פרק קמא
 דנדריס ת"ס מכדה לעלמו ומפר לעלמו מ"ד אין חבוס
 מתיר עלמו מבית האסורים קמ"ל וי"מ שאין מחיר עלמו
 כל שנה עלמו משום דבר שתייבי' עליו כדוי שבא לידו
 אלא בשנה עלמו שלא מחמת עביר' שתייבים עליו כדוי
 אלא לסבת אחרת וכזה דעתי נוטה דהתם אמרינן ת"ת

מכדה לעלמו ומפר לעלמו כי הא דמר זוטרא חסידא כי
 הוה מחייב צר צי רב שמח' משמת לכפשי והדר משמת
 צר צי רב וכי עייל לביתיה שרי' לכפשי מדקאמי' כי הא
 משמע דוקא כי הא מ"מ ומכל הכי שמעי' דאין לריך
 לא פתח ולא חרטה ואס נדה עלמו לכל ישראל שאלת
 אס יתירוהו לכל חוץ מהס ויתירוהו' אחרים לג'
 ראשונים אין לריבין לכל זה כלל אלא אותם שמכדה
 להם יתירוהו ואין זה לריך לפני' כי מודם לכשיא מנודה
 לכל ישראל :

שאלה

רסב מה שכתב הר"ס ז"ל ואומר
 שרוי לך מחול לך מיהו לשון
 מחול אס הוא לשון מחילה
 או מלשון לא יחל :

תשובה

מלשון לא יחל ומחילה ויחל הכל עניין
 אחד שלשון לא יחל לא יתר והעניין במתי'
 הקטר שחוזר העניין כאלו לא היה וכאלה שמלא חבל
 קטר והתירו והרי הוא כא' לא היה וזהו שא' שחכס עוקר
 הכדר מעיקרו ומחילה ג"כ שעה אחת החוב או החטא
 כא' לא היה מ"שכ בלשון הפרה שהוא כדבר שיסכו אלא
 שיש מעכב מלהשלימו כמו מפר מחסבו' ערומי' להפר
 צרית ולפיכ' אמרו שבעל אינו מחיר לא מינו גייו דכתיב
 צבעל והפר את נדרה ואמרו חכס שא' בלשון בעל ובעל
 שאמר בלשון חכס לא א' כלוב :

שאלה

רסג מכודה אס הוא ד"ת או דרבנן
 וכ"מ למי שכוהו שלא לדבר
 עמו שאסור לדבר עמו או
 אסור ד"ת או מדבריהם :

תשובה

דיני המכודה אינו ד"ת שא"כ לא היו יכולי'
 לא להקל על כדויו ולא להחמיר לא צדי'
 ממש כשאר מצות התורה והמכודה יכולי' להקל על דינו
 וכן להחמיר שלא לדבר עמו ושלא להכמותו וכל כיוצא
 בזה ולפיכך כל תיקו שאמרו בזה שבאה השאלה עליו
 צפרק ואלו מגלחין מנודה מהו צקריעה מהו צתשמים
 המטה מהו צכפיית המטה וסלקי כולהו צתיקו וכלהו
 לקולא כמו שכתב הר"ס ז"ל בהלכותיו ואלו היה דיני' דבר
 תורה היו לחומרה ככל תיקו דאורייתא לא דברי קבלה
 הן אורו ארור יושביה והוא הכווי וכמו שאמ' עליה שבעי'
 העדות ארור בו שבעי' בו קללה בו כדוי דכתיב אורו מרוו
 וא' עולא צדי' מ"א ספורי שמתי' צרק למרוו :

שאלה

רסד מי שלא נהג עם המכודה
 כדיו מה דינו :

תשובה

מי שאין עמו כדיו הרי הוא עובר על
 דברי קבלה ויכולי לקללו

שאלות

לקללו ולכדותו ומכרה כמי לאכיל ושתוי זהדי וקאי בדי
אמנות דיליה דכתיב אורו ארור יוסביה :

שאלה

רסה מי שגדר בחלום אם לריך
שאלה בדבר זה :

תשובה

חשתי אני פעמי אע"פ שלא נאמר בנמי
בדדים שלא בנמי שגדלו בחלום אבל
בכודר לא נתפרש בנמי אע"פ כי חושש לו :

שאלה

רסו מי שגדלוהו אם אשתו נוהגת
לו בדוי והקרובים או לא :

תשובה

נרא' ללריך לכהוג בו כדוי מדג' פ' קמא
לדג' מר זוט' חסיד' כי הוה מחייב בר
בי רב שמתא משמת כפסיה והדר משמת בר בי רב ובי
עיל לביתיה שרי לכפסיה משמע לכאורה דאי לא אקדי
וסרי לכפסיה בבי ביתו אס' רי' בוא' תוא' צפ' ואן מנלחין
גד' מהו בחשמיס המטה ואם איתא שאפי' אשתו נוהגת
בו כדוי ואסור' ליטב בד' אמתיו חשמיס המטה מציעיא
ולמד מכאן הראב"ד ז"ל שאין אשתו נוהגת לו כדוי: וי"ל
דאין אותה ראיה מחוורת דלמא ההוא מיירי במורה
לעיר אחרת שאין מגדלה לעירו ומייב לכהוג בדוי בעלמו :

שאלה

רסו כשבעתי בזה הלשון ע"ד רבי
להיותי יולא אני לצד מעיר
לידרא לפני הפסח לכל אחוג

פס בחג הפסח הקרוז ומפסח הקרוז הנו' עד מלאה
שנה תמימה שלא אהיה מהדרי' בעיר לידרא אני עם כל
מה שאוכל להוליא משם מסיעת ביתי אשר ירלו ללכת
אחרי במקו' אשר אבחר ליטב שם בשנה זו אח"כ ילאתי
מלידרא ולא יכלתי להוליא עמי כ"א גמ' מבני כי עכבם
מושל העיר ויתר הסרים העמידני על ככון הדבר איך
יהיה הכשגתי אם אוכל עוד ללאת ולבוא צפתי לאכל שם
ולעסוק בענייני שכי שלישי הקדש מחדשי השנה או יתר
על זה כיון שאיני דר חדש שלם ואם מאחר שהשליט
מעכב אשתי בכח וסיג"ג כלל האבה ללכת אחרי היס
די בביותי אני ובני האחד הויל' אחרי דרים חוך לעיר ואם
לא אהיה נתפש בשבעתי בשבור שאר הבית ע"כ נוסח
השאלה :

תשובה

תולה אומר איך נתפש על עכוז האשה
לפי שאין שבעה כזו חלה על כיוולא בזה
שהכתפש בשבעה על אחריס שיעשו כך וכך ואין הדבר
סלוי בידו אין שבעה כלל עליו ומיד ילאת שבעה לסוף

ותשובות

עיה

מפיו ולוקה . וכ"ש שאתה לפי מה שאני רואה בלשון
שבעתך לא נשבעת' להוליא משם עכ"פ רק שלא תהי'
מן הדריס בעירכם מי שתוכל להוליא משם אשר ירלו
ללכת אחריך והנה לא רלו ולא שמעו לקולך א"כ כבר
קיימת' שבעתך שכבר פייסת' והם לא רלו ולא שמעו
לקולך וילאת מידי שבעה עליהם אבל אתה שזנה
שבעתך עליך וכשהפקת' אם תוכל להעכב שם בעיר
פחות משלסי' יום דע כי הדין הזה מוחלק כפי לשון הכשבע
אם כשבע שלא יהיה מיושבי העיר או כשב' שלא יהי' מבני
העיר או כשבע שלא יהיה מן הדריס בעיר לפי שהיושב
נקרא מושבכ בעיר ל' יום וכן עיר לא נקרא' עד שיתעכב
שנה תמימה בלחוף ודיכיס אלו מפורשים בתלמוד אבל
דר לא נתפרש דינו בהדיא אבל מדעתי שאינו לא כיושב
ולא כבן עירודע שכל שבעה וכדר אין הולכין אללא אחר
לשון בני אדם של אותה מקום שהוא עומד ובאר
העניין שאלו הי' בלידרא' קוריי דר למי שמתעכב שם
בעיר אחר זמן קלוז ובאוסק' קורין דר מי שמתעכב זמן
אחד קלוז או גדול מן הראשון או פחות ממנו וכשבע
אחד בלידרא אחד באוסק' אע"פ ששניהם הוליאן מפיהם
לשו' דרולפו' שכשבע זה נשבע זה אע"פ כן אין דין שניה'
שזה אף דנין לזה בלשון מקומו ולזה דנין בלשון מקומו
וזה מפוי' בתלמוד שכן לא ולמד מלשון העם שאין קורין
דר זמן קלוז שאני מדמה שאתה לא נשבעתה בלשון
חדש אללא בלשון העם שלא אהא אשטנט' ללידראו' אני
רואה שאין קורין אשטנט' אללא למי שקיבצ' דירה במקום
שאו הסוחרים הבאים משם לכאן וכשמעכבין בסחורתם
אפי' שנה תמימה ודעתם לחזור למקו' קביעות' אין קורין
אשטנט' דברלליכי אללא אשטנט' ללידרא כיון שמקום
קביעותם נשאר בלידרא' ולא בא לכאן אללא דרך מקרה
בשבת סקורה או בשבת עראי לא להשחקע וכיון שכן
יש בדבר להקל ולהחמיר להקל שאלו היה מקום קביעותו
באוסקא ובניו ואשתו שם ונשבע שלא יהיה מדרי לידרא
נראה צעירי שיכול להתעכב אפילו יותר מחדש דרך
סחורה או דרך עראי לא דרך קבע וזה להקל ולהחמיר
שם עקר דירתו באוסקא לבא לידרא וקבע שם דיר' הרי
זה עובר אפילו בפחות מחדש שהרי הוא דר בלידרא
ואשחך ובני ביתך שם והנהך מלפני מתי תעבר השנה
ותחזור גם אתה למקומך הראשון אם כן כל זמן שאתה
מתעכב בלידרא וסר אל ביתך ואל מקום קביעותך
הראשון במקום אשחך ובני ביתך מיד אתה נקרא מן
הדריס בלידרא שאת' כשאת' חוזר לבא לביתך שבלידרא'
אין דעתך לשוב יום אחד באוסקא' למקום קביעות אללא
למקום עראי שאת' תכלה תחזור למקומך ונמלאה
עמידתך באוסקא' עראי ועמידתך בלידרא קבע ע"כ

לריך לח

שאלות

ותשובות

שלא מדעת טובי העיר ואנשי העיר הא מדעת שרי
 וכדנר' בתו' למגלה הסוסק לדקא עד שלא זכו בה
 הפרנסים רשאי לשנותה משזכו בה הפרנסים מי רשאי
 לשנות' אלא מדעת' משמע הא מדעת' שרי ודעת טובים
 העיר במעמד אנשי העיר כדע' פרכסי' הן ושרי :

שאלה

רס"ט הא דאמר בערכין פ' מסקלי
 עלי הקדים היכי דייך בה
 במעילה קאי דאמר דהקדים
 מפקיע מידי שעבוד אם הקדים בזמן הזה שאין לנו
 בעומותי בית לחוק בדקו והקדשו הקדש עניים הפקיע
 הקדשו זה מידי שעבוד או לא ומלתא דאי' שמואל הקדש
 מנה שחללו על שום פרוטה מחול- וכן מלתי דרבי
 אבהו דאמר מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים לא
 ידעתי עניינם לבאר :

תשובה

באמת כך הוא שמקדים סתם בזמן הזה
 אין הקדשו לבדק הבית לפי שאין עכשיו
 מכיר' בהקדש הבית והרי היא באותה ששנינו בפרק אלו
 מותרים במסכת כדריס הרי עלי בתרומה אם בתרומת
 הלישכה כדר אסור ואם בשל גורן מותר ואם סתם אסור
 דברי ר' מאיר ומכ"צ' או סת' תרומה ביהוד' אבו' ובגליל
 מותרת שאין אנשי בגליל מכירי' את תרומת הלישכה סת'
 תרמי' ביהודה מותרים בגליל אסורים שאין אנשי בגליל
 מכירי' תרמי' הכהנים ודבר ברור הוא שאין הקדש עניים
 מפקיע מידי שעבוד אלא מה שחל עליו קדושת הנוף
 וכדאמר קובמות קדושת הנוף כינהו וכדאמר רבא הקדש
 חמץ ושחרור מפקיע מידי שעבוד ודעת הגאונים ור"סי ז"ל
 מהכמה שאין מפקיע מידי שעבוד קדושת הנוף וכדאמר
 קונמו' קדוש' הנוף כינהו וכדבר' דאמר ושמן' לו פדיון
 אצל כל שיש לו פדיון אין הקדש זה מוליאו מידי קדושתו
 לחולין והיינו טעמא דקונמו' והיינו טעמא דחמץ ושחרור
 וכן אצללא דמלתא דפרסוה אמיהנא בריש פרק אלמכא
 לכ"ג אצל כל מי שיש לו פדיון וא"כ דבר שאין גופו ראוי
 למזבח שהקדישו לדמי ולקנות ממנו תמימי' למזבח כיון
 שיש להם פדיון אף שעבוד מוליאו מידי הקדש אלא
 יש מוסיף דינר ופוד' הנכסי' הלא כדי שלא יאמרו הקדש
 ילא בלא פדיון והיינו דתנן פ' שום היתומים הקדים ל'
 מכה והיה חובו ק' מכה מוסיף עוד דינר ופודה כל הנכסי'
 האלו שלא יאמרו הקדש יולא בלא פדיון ל"ס מקרקעי ול"ס
 מטלטלי . ואע"פ שר"ת ז"ל חלוק במקדים מטלטלים
 דברי הגאון ור"סי ז"ל ככוכי' מדבריו במקום זה ובירו'
 פרק האשה שנפלו מלאתי סיוע מפורש לדברי הגאון
 ור"סי ז"ל דגר' הת' הקדים ל' מנה והיה חובו ק' מכה
 מוסיף עוד דינר ופוד' הנכסי' ולא סוף דבר דינא אף אפי' כל

שהוא

לריך אהה ליוהר שלא חבא בלידרא' לסור אל ביתך כל זמן
 שאשחך וככי ביתך דריס שם שכל זמן שהם דריס בעיר
 ואהה חוזר למקום קביעיחך ואל' חתר כדרך ע"י חכס או
 ע"י ג' הדיוטות אל תתן לבך פי כדר שהודר ברביכ ע"ד
 רבים אין לו הפרה וכ"ש שבועה שמר רגלך על דברת
 שבועת אלקים וי' אלקים ירלך :

שאלה

רס"ח ראובן שקל' מטובי העיר גן
 אחד שהיו סמוך לב"ה אחד
 שהיה בעיר והתכ' בשטר
 המכר שיתן קיהון סמן למאור ככל שפי ואין כתוב בשטר
 באיזה מקום מאור אם למאור ב"ה או למאור ב"ה ללריכ'
 או לאחד מהם או לשניהם ואין כתוב בשטר שיתן לקהל
 ולא לגזברי הקהל ולא לגזברי הקדשוים בזה מתלוקות
 רבות בין בני העיר ובין הלוקח ויש מכני העיר אומרים
 שיכתן לב"ה הקטן כיון שהוא סמוך לאותו גן וי"א שינתן
 לב"ה הגדול שרוב הקהל מתפללים שם והלוקח או' שיש
 צידו לתת לכל מאור מלוא ויותר ראוי לתת למאור בית
 המדרש שלריכיס ת"ת לפי שגדול ב"ה :

תשובה

ודאי כראיה שלריך הוא לתת למאור ב"ה
 דהלך אחר לשון בני אדם דכל מאור סת'
 לב"ה וכל שאר המקומות בשם לוואי קורין להם והרי זו
 כאלה ששנינו בכדריס סתם חרמים ביהודה מותרים
 ו בגליל אסורים שאין אנשי בגליל מכירים תרמי' הכהנים
 ומה שנתלקו בצתי כנסיות של עיר אסתברא שמתחלקי'
 הוא בשום בין השתי צתי כנסיות לפי הראוי להם הגדול
 לפי גדלו והקטן כפי קטנו באלו המקדש עצמו הקדים
 סתם כך וכך שמן למאור שהיא מתחלקת בשום לפי שיד
 בלן זוכה וס"ל כמקדים מנה לעניי העיר שאין אומי יכתן
 למקלת עניים אלא מתחלקת היא בשום בין עניי העיר
 כלן שכלן זוכים בו וכן הדין בבאן סת' והוא הטע' ומה
 שטען כי המקס הוא מוחזק להקדש עניים ואין ראוי
 שימכרו בני העיר ללרכן להקל מעליהם אלא על שמן
 ב"ה אין טענתו טענה שכל המקדים ע"ד אנשי העיר
 מקדים שאלו רלו טובים העיר לשנות הקדשו לכל מה
 שירלו הרשות בידם וכדאמר בני העיר שרלו לעשות קופ'
 תמחוי ותמחוי קופה וכהיה דערכין דישראל שהתכדב
 כר או ממורה שמותר לשנותה לדבר מלוא ואפילו לא
 נשתגע שם בעליה והא דתנן מותר עניים לעניים דוקא
 בשלא הסבמו עליו טובי אנשי העיר במעמד אנשי העיר
 ולא הפרכסי' וא"כ נפר' רשאי' לשנות' כלו' ללותן ולאחר
 זמן לפורעם אלא כדמשמ' שמעתא דערכין מ"מ רשאיין
 בני העיר לשנותן לשעה ולפרע אחר זמן ואין זה יכול
 לעכבו ולומר שלא יכתן אלא לצורך עניים והא דאמר כמי
 משכתת לה שבאו ליד הגזאי אסור לשנותה דוק' היתיד

שהוא שלא יהא כראש הקדש יולא בלי פדיון רבי אבהו
 בשם רבי יוחנן מועלים בו מעילה גמורה וק אם מועלים
 בו מעילה גמורה יהא נפדה בשווי ואם אינו נפדה בשווי
 לא ימעלו בו כל עקר מה אכן קיימין אם במחזור לקרקע
 וכי יש מעילה לקרקע אלא אכן קיימין בקמה עד כאן ירו'
 אלמא הא דתכנן מסיף עוד דיכר ופודה הפכסים הללו בכל
 דבר שיש לו פדיון הו' במקדים לבדק הבית א"כ במקדים
 בעלי מומין למזבח או במקדים קרקע שאין גופו ראוי
 למזבח ותוספות דיכר נמי לא מד"ת אלא מדבריהם כדי
 שלא יאמרו הקדש יולא בלא פדיון והיינו נמי מדשמואל
 דאמר שמו' הקדש שיה מכה שקללו על שיה פרוטה מחולי'
 שאלו לא היה פדוי אלא בשווי ממש אכתייש משום שלא
 יאמרו הקדש יולא בלא פדיון : והא דא' בחד מן
 ליכני פרק הזהב דרבי יוחנן לית ליה דשמואל וא"ה תני
 מוסיף עוד דיכר ופודה הפכסים להווא ליכני אית לן למימי'
 דרבי יוחנן ס"ל דשני סכא כיון דמדיכא שעבוד מפקיע
 מידי הקדש במק' פסידא דב"ת לא החמירו עליו לפדותו
 בשווי : ולאידך ליכני ליכא מ"ד לפ"ג דשמו' וטעמא
 דהא מחכי' נמי כדשמואל ואף על גב דשמואל חללו קא'
 דיעבד אבל לכחלה לא וכדמשמע פרק הזהב מ"מ כיון
 דדיעבד נמי מחול ה"כ אפילו לכחלה שרי :

או לא אעש' הרי הוא כדבר שאין בו ממש כמו אישן ולא
 אישן אלא שאסור משום כל יחל דרבנן כדאי' פ"ג דכדריס
 גמ' שלא אישן ואסמכוה רבנן אקרא לא יחל דברו ככל
 היולא מפיו יעשה וכיון שאין זה אלא כדר דרבנן משום
 מלוא כזו פותחים לו פתחים ומתירי' לו ולא עוד אלא אפי'
 לדעת ר"ת דא' שלא בכל דבר מלוא מתו' אלא בכי ההוא
 מעשה דלא אשתכח דדייק כוותי' בכאן מותר דטעמא
 התם היינו משום דאין סהדי דדעת רבי' גם כן מסכת'
 בפתיחה שלא נדרו האבות אלא על דעת שיועילו לחכונ'
 ושימלאו דדייק כוותיה ואלא יכה אותה הא לאו הכי ניחא
 להו סילמדו בדיוק עם זה אע"פ שמכה אתה ביותר ממה
 סילמדו בשבום עם אחר וכאן אכן סהדי דמסכימים
 לפתחו של זה שלא עשה אלא מחמת כעסו וכיולא בזה
 ועוד שהדבר קרוב להיות כתשמישי עליך אע"פ שיש
 לחלק קצת מ"מ זה שהנזיר עליו כעסו וככל עצמו לומר
 שלא יאמין צי' ית' אם יתחרט לריך להוכיח וליסר הרבה
 שאין שום אים שהוא מכלל ישראל לחלות זה בשום ענין
 וכעין כופר בשעתו הוא ותדע שהרי זה אע"פ שלא סתירו
 מ"מ מתחרט הוא וזה תלה אמונתו בחרטתו והרי נתחרט
 ומוליא על עצמו דכה הוא כסיל וקרוב הדבר להלקוחו
 ולהחמיר עליו שלא ישוב לכסל זה עוד :

שאלה

שאלתי את רבינו הגדול ז"ל על שאלה ששאלתי
 ומהו כעסו קפץ ונשבע
 בזה הלשון אני מקבל
 בכדר ע"ד המקום וע"ד רבים בלא שום היתר ולא פתח
 וחרטה בעולם ובלא שום הפרה בעולם שלא אבא עם
 אשתי בבית אחד עד אחר סוכות הבא ואמר כל זמן
 שאתחרט מזה עד הזמן הכו' דעו באמת שלא : אאמין
 צי' יתי' ואחר נדרו כהפך וכתחרט ותוהא על הראשונות
 ובשאל על נדרו אם נותירים אותו כדי שלא יבטל מפריה
 ורביה שאין לך מלוא גדולה מוזה דהא שעבודי משעבד
 לה מדאורייתא והויא כמ"ד הנאת תשמישי עלי קובס ועוד
 שהנדר לכאורה אינו חל דהא לא הזכיר לא שם ולא כנוי
 זה נוסח שאלת' :

שאלה

רעא שנמלא כתוב בחטובה שלי
 צא' סגור שאם לא יפרענו
 חמיו מכאן ועד חג הפסח
 שלא יהיה בחג שבועות רכא מאר והגיע פסח ולא פרעו
 חמיו ועכשיו ניחם על נדרו ורובה להשאל ואמרנו שאי
 אפשר לפי שלא חל הנדר עליו הודיעני אם יש היתר לנדר
 קודם עלרת ע"כ וצא' החטובה לשואל בלשון הזה מ"מ אם
 צא' לישראל על נדרו ומתחרט בעקרי הנדר או שימלא
 פתח לנדרו יפה אמרת שאי אפשר עד שיחול הנדר
 וכדק"ל אין חכם מחיר אלא חל הנדר דכתי' לא יחל דברו
 וחנן קונס שאיכני נהניח לפלוני והרי כויר לנשאל שאל
 עליו נשאל על נדרו ואח"כ על נדרו ולפיכך אין לזה היתר
 מלך שאלה לחכם עד שיגיע חג עלרת ואז ישאל על
 נדרו ע"כ : ואתה אמרת שהוק' על זה כי מן הדומה
 הנדון שלפנינו חל הנדר הוא תמיד כשהגיע הפסח ולא
 פרעו חל הנדר אלא שזמן אסורו עדיין לא הגיע עדיין
 עד עלרת ואם קודם היה צא' לישראל האודמי אפשר לו
 להתיר הנדר וכי מי שנדר שלא ישחה יין לאחר שלשים
 יום מי לא מלי לאתשולי מקמיה דנמטי שלשים יום ולא
 מלאתי שהזכירו דיכא דלא חל הנדר אלא בחולה נדרו
 בשום חכאי קונס שאיכני נהנה לאביך ולאבי' אם איני עושה
 לביכך קונס שאיכני נהנה לפלוני והריכני כויר אם אשאל על

תשובה כל דבר אפיכך על ראשון ראשון כדי
 שתלמוד במקום אחר ואו' כי מה שתשבת'
 כי אין נדר אלא בהזכרת שם או כנוי זה אינו שאין לריך
 כלום אלא כל שאמ' ככר זה עלי או קונס עלי הרי זה נדר
 גמור וכן אפילו בשבוע' צאו' שבוע' או שאמ' שבועה שלא
 אכל ככר זה הרי זה אסור כאלו הזכיר שם וזה מבואר
 ולעקר נדרו של זה מסתבר' שנשאל ומתירין לו אע"פ
 שנשבע ע"ד' הוא שאין זה עקר נדר שהרי הוכיחו בלשון
 בועה שהרי א' שלא אכנס ע' וז' בבי' אחר ובל אע"פ

שאלות

נדרי קובים שאיני כהנה לפלוני ועל מי שאשאל עליו אכא
העמידני על דעתך :

תשובה

אברא לכאורה משמע הכי כמו שאמרת
ואני כך הייתי סבור מתחלה ואע"פ שהי'
בכנדי חלוק עלי והבאתי ראיה מדתפן פרח אלו נדרים
וכדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על כפשה יקום עליה
כילד אמרה הריני כזירה לאחר שלשים יום אע"פ שכתבת
בחוץ שלשים יום אינו יכול להפר כלו' אע"פ שעקר אסור
כדר לא תל עד לאחר שלשי' יום ולאחר שלשי' יום כשואת
היא ולא אלמנה א"ה אין הבעל יכול להתר דבחר מעיקר'
אוליגן דחשבינן לה חל הנדר ואין הבעל משר בקודמים
כדרה והיא ברשות הבעל והפר לה כילד אמרה הריני
כזירה לאחר שלשים יום אע"פ שכתאלמנה או כתגרסה
חוץ שלשים יום הרי זה מיפר כלו' בחר מעקרא אוליגן
ולא מחר אסור הנדר ממש דהיינו לאחר שלשי' יום ומייתי
על דבארא פלוגתא דר' ישמעאל ורבי עקיבא באלמנה
וגרושה דאמר' הריני כזירה לכשאנשא וכשאת ר' ישמעאל
אומר יפר ר' עקיבא אומר לא יפר תשת איש שאמר' הריני
כזירה לכשאתגרש וכתגרסה רבי ישמעאל או לא יפר רבי
עקיבא או יפר אמר לי רבי ישמ' הרי הוא אומ' וכדר אמנה
וגרושה כל אשר אסרה על כפשה עד שיהא אסור בשעת
אלמנה וגרושה ואמר רב חסדא עלה דההיא מתני' רבי
עקיבא היא פי' לאזיל לעולם בחר אסור כדר כלו' אחר
מעשה שאסרה עלמה בנדר דהיינו שעת כדרה ול"ס כדר
התלוי ביומי דמטי ממילא ול"ס נדר התלוי בכסואין
וגרוסין תלוי במעשה אפסר שיהיה ולא יהיה דאין הפרס
בין זה לזה וכל שזה מפר זה מפר וכל שזה אינו מפר זה
אינו מפר אבל לר' ישמעאל הוי בהפך דלעולם אין הולכי'
באן ובאן אלא לאחר שחל האסור ממש ול"ס תלוי ביומי
ול"ס תלוי במעשה ודחה אביי אפילו תימא רבי ישמעאל
מתני' תליא ביומי בריית' תליא בכסואין וע"כ במתני' ראוי
הוא שכלך לעולם אחר הולאת כדרה מפיה דהא יומי
ממילא אתו והלכך ברישא דהיא אלמנה דמוטו יומי ולא
תנשא א"כ דין הוא דלא יפר וסיפא דין הוא שיפר דאפשר
דמוטו יומי ולא תגרס אבל ברית' תליא בכסואין ואין
כול כין אף אחר שיחול נדרה אלמנה היא אמא לדע' אביי
לכ"ע בחולה בדרו ביומי מעכשיו חשבי' שחל ונחר ההיא
שעתא אוליגן דהא עקר הנדר או היא שסמכתה עליה
מתחלה אבל כל אות' שצסיף השמועה שהבאת' אין בהם
ראיה מוכרחה שאני אומ' חד מהרי גוויי כקפ' ופאן דידע
דליכא לאפלוגי בין הא להא לא קפיד אבל אחר מבאן
קטטתי ואמרתיו אולי דברי רב חסדא עקר דמסוה דין
שניהם ותלי הא בהא ולא מפליג צין הלה עלמו למעשה
לחולה ביומי ודין אחר להם ואביי כמי אפילו תימא קמפ'

ותשובותיו

ושמא לא בדוקיא ובשל תורה פסקו לחומר ועו' אמרי' התי'
בגמ' אמ' רבינא אמ' לי מרימר הכי אמ' אביי משמ' דרב/
פצא מחלוקת בהפדה אבל בשאלה ד"ה מותי אע"פ שלא
חל הנדר דכתיב לא יחל דברו למימר' דלא הוי כמעט' פי'
וא"ה דרשינ' הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחל ואם איתא
דכל שאמר הריני כזיר לאחר שלשים יום או קובים שאיני
שוחה יין לאחר שלשי' יום לכ"ע קריבין ל"י חל הנדר ומייתי'
מאי ראיה דלמא הויא כשאמר הריני כזיר לאחר לי' יום
דליכא עדיין מעשה אף דבור וא"ה מתירי' לו אבל לעולם
כשתלה נדרו בדבר לא אלא לעולם לא חשבינן ליה מעשה
עד שעה שחל האסור ממש ולמאן דאית ליה דאין חכם
מתיר עד שיחול הנדר כדר ממש קא' וכן פי' אותו המפ'
וזה לסקן הפרישה דכתיב לא יחל את דברו ככל היולא
מפיו יעשה למימר' דלא הוה מעשה התחלת אסור הנדר
קרי למעשה מדכתיב יעשה להבא מכלל דאכתי לא הוה
וא"ה כתי' לא יחל אבל אחרים מוחלי' לו וז"ל הר"ר ברוך
ברי' שמואל לא יחל למימר' דלא הוי מעש' פי' דברו משמ'
דבר היה ולא מעשה ע"כ : ומכני שאמרת' שאבאר לך
דעתי הארכתי לך כ"כ לנדר לךמה שהביאני לידי כך ועל
זה מני סומך וראוי היום למוש לכך אף צשל דבריהם
כל שכן בשל תורה :

שאלה

רעב ראובן נשא בתו של שמעון
וכשבע ראובן זה לשמעון
קמיו על"ר שידור הו' ואסתו

ה' פנים שלמות בכל מקום שידור שם שמעון קמיו וכשבע
שלא יערים בזה כלל אבל הוא יהא רשאי לדור אלל אביו
או אלל אמו בכל שנה ארצ' חדשי' ולא יותר שלא ברשות
קמיו ובלבד שלא יעכבהו אונס הדרך או אונס הגוף
הנכר לדעת שני עדים כשרי' ולאחר שיעבר' יוכל האונס
יהא מוכרח לשוב לביתו פידו ואם שגא יארע שום אונס
הגוף בין באביו בין באמו יהא רשאי להתעבב עמהם
עד צפודם ממטתם הודיעני אם צאו עדי' והעידו שראובן
אפוס היה מאונס הדרך או מאונס הגוף יפטר בכך
משבושתו אם לאו וכן אם רופאים בקיאי' אומי' צלא ילך
ראובן לדור בעיר אחרת כ"א בעיר שדר זה עכשיו לפי
שאור העיר אחרת היא מביאה לידי תוליי ושאור אותה
העיר שדר זה ושכולד זה טוב לו : וכן אם ארון העיר
לוהו בקנס גוף וממון שלא ילא מאותה העיר שדר עכשיו
או שאיימו גוים אלמים או רבים בדרך או שאיימו קמיו
לחפסו ומוסרו בידי גוים אם ילך לדור בעיר שדר זה
או שאביו ואמו דרים באותה העיר שדר זה היום ואמיו
בעיר אחרת והבן רוכה לקיים מצות אב ואם לפי שאין
קמיו ואביו לרי' שם והוא כנשבע לצטל המלוה הודיעני
אם יפטר באונסי' אלו או באחד מהם :

תשובה

תשובה אם באו עלי' שראובן זה ארעו אונס גוף או

אונס דרך דבר צרו' הו' זה שפטור שהרי אני רואה שכן שייר בשבועתו מפורש אבל מה ששאלת על פרטי האונסים שכתבת אם הם אונסים שיפטור בהם או באחד מהם אני אומר דרך כלל שאונס כשמו ואין הרגון אונס ואלו משבצות אונסין לעלמו כגון שסבב על ידו או שלוחו או שאחרים עושים על דעתו שיהיו לדוני הארץ מאיימין אותו ומשימין עליו קנס אין זה אונס אלא רגון וכן הדין לכל שאר האונסין שאמרתם אבל אם מאיימים עליו שלא בשבועתו ושלל מרלונו ויש כתב ביד האנס שהוא לאנסו אין לך אונס גדול מזה ואין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש בזה חוץ מע"ג ע"ד וכדא' ה"ת' אין לך דבר וכו' ש"ד סבר' הוא דהוא דאח' לחמי' דרבא וא"ל וכו' בפי' כל שעה ועיין שם אלמא בכל שאר העבירות שא"ל עבור ואי לא קטילנא לך עובר הוא אם ירצה ואיכו מביא עלמו לידי סכנה אכן שיכוין הגוי להכאי' עלמו אבל אם באו להעביר על דת לא וכן הדין במי שאיימוהו באונס הדרך שכל דברים אלו בחזקת סכנה הם והלכך יודע אם לעקלקלות אבל כל זמן שהעידו עליו שני עדים שמכיר' באונסו פטור מקנסו אם יש קנס בדבר ופטור מדיני שמים אם יש לו אותו אונס שהוא טוען ומיהו באונס האור שאמרת' כרמה שבכל דך קרוי אונס לפטור אותו משבועה כי מן הידוע שרוב בני האדם האור שכתבדלו בו טוב יותר להם בטבע מאור שאר המקומות ושנוי האור' דבר ברור שמויקין ומ"מ שיטעב עידור באחד המקומות שלא כתבדל שם חייב הוא לקיים שבועתו ואין או' אכנס הוא זה שהאור שלא יזיקנו או שלא ימיתנו וכן הדין למחעדן יש מי שמאכלו בריאה ומן הידוע כי יש מן המאכלים שאינם בריאים כדגים והצפר מליח וכיוצא בהן ואפי' כן מי שנטבע שיאכל דג או צפר מליח אין או' שלא יאכל שאנוס הוא זה שדרכו להיות מאכלו בריא' אבל אם יש לו חולי ידוע שבקיא הרופאים או' שאם ילך למקו' פלו' שאורו חס ביותר יזיקנו באמת הויק המציאו לידי סכנה דבר ברור זה שזה אונס הוא ולגבי י"הכ א' רופא או' לרי' וחולה או' אין לרי' מאכילין אותו ע"פ רופא ומ"מ לרי' שיהיו שנים עדים כשרים ומכירי' שרופאים אלו או' כן ואו' מדרך האמת לא לאיימו על סקר כדי להפחידו ולמכשו מליך שכן פי' הוא בשבועתו וכלל גדול הוא זה כל שהעביין אמת האונס הזה מלילו משבועתו ולעניין כבוד אביו ואמו אם הם חולים ולריך לשמשה כבר פי' והוליא זה בשבועתו והרי מותר לעמוד ולשרת בפניהם כל זמן שמוטלים על מטתן ועוד שכתאי' הדברים שראובן זה מדעת אביו ואמו כשאשם ונטבע לשמעון קמיו והרי כאלו מתלו על כבודו והאב שמקל

על כבודו כבודו מחול ועוד שאלו ליקח אשם ובמקו' מלוה שאי אפשר לקיימו ע"י אחרי' מניחין כבוד אב ואם ועוסקי' במלוה כדגרי' פ"ק דקדושין רבי אליעזר בן מתיה או' אביו או' הסקני פים ומלו' בידו לעשו' מכית אני כבוד אב ואם ועושה אני המלוה שאני ואבא חייבים במלוה - איסי בן יהודה אומר אם אפשר למלוה שתעשה ע"י אחרים וכבר אמרו שמכריזין ואומר' בת פלוני לפלוני והם לא יתנו אם לא יקבע דירתו שם ויחזק אביב' לולי שנתקדם וכעס עולה תמימה היה יולא והולך מ' כלל אברהם לישא אשה וגר' במגלה אמר רבא א"ר יצחק בר' שמואל בר מרתא גדולת' ית' מכווד אב ואם שכל אותם שני' שעמד יעקב אבי' בבית עבר לא נעבש עליה' ומלוה פריה ורביה רבה היא ועשאוה במקומו' כחלמוד תורה וכדגרי' במגלה שאין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה ולפיכך זה שנטבע עידור עם אשתו במקום שאין אביו ואמו דרים שם ואין מתרלים לתתה לו אא"כ כטבע אפשי' לומי' שהוא מות' וכ"ס אש כתרל' האב בכך :

שאלה רעג

ראובן שדך אשה מדעת קלת קרוביו ונטבע בכפיטת קפץ לישא אותה ולקלת ימים חלת' אחת מאחיותיו תליה אשר מתה בה ומחוך חליה בקשה ממנו לאסור אותה אשה המסודכת לו ושיטבע שלא ישאכה לעולם עד שעס' כן וראובן הכו' כתייעץ ומסר המודעא לשני עדים כשרים שאין כונתו לקיים האיסור אבל יעשה רלוכה כדי שלא תטרף דעתה עליה וכן עשה ואסרה על עלמו על דעת המקום ועד"ר ולא נשאל כלל על שבועת השדוכים ואח"כ מתה אחותו הכוזב' ועל זה כחלקו המורים יש מי שאומי' שרריך היתר ואי' לו מפני שכד ע"ד המקו' כדאמ' ע"ד המקו' כי היכי דלא תהוי הפרה ואני אמרתי דשאני התם שהלבר במלות י'ת' וכן כתבו בעלי התו' ועוד שזה חלם נדרו בדבר שאינו שכן כתוב בטוסת האסור פלוני' שאינה הוגנת ועכשו' מכיר שהיא הוגנת ואמ"כ הוליא קול המקטרגים שבשאל על השבוע' הראשונה כדי להוליא העניין מדין לדבר מלוה עוד גלגלו על זה דין המדיר בפניו שאי אפשר להחירו אלא בפני מי שכד' ואני אמרתי שלא באמר זה אלא במדיר שיש לו שייכות באותו כד' אש כד' בפני כמה אין זה מדיר שיהיו לרימי' בהתרתו הודיעני אם לריך היתר ואם יש לו היתר בפתח ומרטה :

תשובה

ראיתי שנאמרו בדבר זה כמה עניינים שיראה צעיקי שאין להם עניין בזה כלל וע"כ לא חשתי לכתבם גם כדי לבטלם כדי שלא יארך המכתב

שאלות

ותשובות

המכתב ללא תועלת והכני מקפץ ועולה למה מדעתי
 נומר שהוא יסוד ועקר לכלל העניין הזה והוא מדעתי
 נוטה סגור הזה צטל מעקרו וצאינו כדר כלל לפי שזה
 אנוס היה בעקר הנדר כיון שהייתה אחותו חולה חולי
 כבד וכסבה שלא תאכל עד שידור ויאפור ואין לך אונס
 גדול מזה למחיה ואיני רואה שיספק אדם לומר שאין אונס
 חלא שמגיע לגופו או לממוכו של כוודר פמש שאין לך
 חביב על אדם כהללת אחיו ואחותו ויקר פדיון נפסם
 בעיניו ובהדיא תניבא בדרי אונסין כילד הדירו חבירו
 שיאכל אכלו וחלה הוא או שחלה צנו או שעכבו נהר הרי
 אלו כדרי אונסין ואלו צאנו עכסיו להסתפי שמא מתחלתו
 מרולה היה צנדרו אלא שעכסיו מתחרט ומוליא עליה
 שאנוס היה זה אינו מכמה טעמי האחד שצבעתו
 הרמפונה תניד שאין רסע צישראל שיצבע צלא אונס
 שלא לקיים שבעתו ושיאסור על עצמו צנדר מה שנסבע
 לעשותו בלתי אס יסאל על שבעתו הראשונה ואנו לא
 ידענו שנסאל ומי שטען על שנסאל עליו הראיה וגדולה
 מזו כי צנר מסר מודעא בפני עדי' כשרי' והכירו באונסו
 ואפילו לא הכירו צמסרת המודעא צנטא ודמחנת' דאין
 צריכיה להכיר לאונסו וכדי שלא יהא פתחון פה לצעל
 הדין לחלוק הריבוסא ונותן עמך צהלכה מולי יבא
 ויערער על עקר האונס הרי שנינו כדרי אונסין כילד
 הדירו חבירו שיאכל עמו וחלה היא או חלה צנו או שעכבו
 כהר הרי אלו אונסין אלמא לא קרי אונס לא אונס הבא
 מותר הגדר שלא היה יודע מתחילה אבל צמה שהיה צנר
 צבעת הכדר נמר וכסבע וויהר על אחת אונס שאמלא כן
 ליתני כדרי אונסין כילד אנסופו לאסור על עצמו פירות
 או אשתו הרי אלו כדרי אונסין אלמא לא קרי אונס אלא
 אונס הבא אחר הכדר שלא היה יודע מתחילה אבל
 צמה שהיה צנר צבעת הכדר נמר וכסבע וויהר על
 אחת אונס שאמלא כן ליתני כדרי אונסין לא היה רבות'
 וקמ' לדלא תימא דוקא צנדר שקדמו אונס לפי שלא חל
 צנר בגל הא כדר שחל צבעתו אין אוב' מצטלו קמ' ל דמ' ה
 אונס הבא אחריו מצטלו ואין ל' צנדר שקדמו אונס
 שאינו כלום לפי שלא היה לו שעת הכושר ותדע לך שהרי
 על האונס' הנמלאין בכל מקו' שמצטלין הע יני' מן הלד
 וזה הן צוציני ומתחא כלם כשלאנס צמה שטעה
 מתחלתו ומ' ש הכא וכן מליפו האדם צצבעי פרט לאנוס
 וועוד שצכל מקום הענפי' פנידים על השרשי' והתולדות
 מעידיים על האבות ומעתי' דון מינה ששליטה מיני כדרי
 שצדריים שאין צריך שאלה לחכם וכדר שאין לו היתר
 לעולם ויש שיש לו היתר ע'י חכם שאין צריך שאלה לחכם
 יכארצעה בדריים כדרי זרווי' גדרי הבאי כדרי סגנות או
 אונס'י' דכל דבר שיש בעקר הכדר סגנה גמורה באומר

שאין אשתי נהנית לי שחכתי את צני או שנגבה כיסי
 זכמלא שלא הכתי שלא נגבה א' נשים אונס גמור שהעסקו
 כהר או חלה צנו האינו מותר גמור שהרי זה מן הסתם
 כמתנה צנדרו וכל שאין בעקרו שום סגנה ושום אונס
 אלא סגור משופי הלד ואין לו שום פתח הרי זה אסור
 לעולם אבל יש לו פתח של אונס או של סגנה הרי כדר
 זה חל שאין כאן סגנה גמורה ולא אולג' ג' ו' מ' יש
 לו היתר צשאלה לחכם הואיל ויש לו עכסיו טענת אונס
 שהוא מתחרט מחמת אונס קלת שהיה לו ועכסיו עבר
 והיינו דפותחים לו צחרט' דלצד עלך וכדעת רב האי
 ג'און ז' ו'א' צ' צפתח של סגנה דאלו הייתי מדע' וכיון
 דטענת האונסים שאפו תולין צה להיתר הוא מה שהיה
 באונס צבעת גדרו והוא תולדת האונס הנמוך שאין צריך
 שאלה לחכם היינו שפאנס אונס גמור צבעת הכדר כמו
 שאמרנו ועוד כ'ל רמיה מצוארת ממה ששנינו צנויר
 פרק הריכי בזיר יודע אני שהכזיר אסור ציין אבל סבור
 הייתי שהחכמים מתירין אותו לי מפני שאיני יכול לקיות
 אלא ציין או מפני שאני קוצר המתים הרי זה מותר ורבי
 שמעון אסר ואוקימנ' פלוגתייהו כדרי אונסין וקמפלגי
 צשמואל ורב אשי דתנן ד' נדרים התירו חכמים ואמר רב
 יסודה א'ר אסי ד' כדרי' הללו צריכיה שאלה לחכם מדקאי
 כרצון = ועוד שפע'י מיפה לאונס שהיה צבעת הכדר
 כזה צבעת הכדר היה אונס שלא היה יכול לחיות בלא
 יין וצלא קצורת מחים ואונס זה מצטל הכדר לגזרי
 שאין צריך שאלה לחכם וממה אחר דן ק'ו לז' שהיה
 אנים צבעת הכדר אונס גמור שהייתה אחת חולה =
 וכסבעה שלא תאכל שזה אונס שמא תטרף דעת עליה
 וכיון שכן אע"פ שגדר ער"ר אין צכך כלום שלא אמרו
 תומרי רבי' אלא צנדר שחל צבעתו אבל כדר זה לא חל
 צבעתו ובכל כי האי ער"ר לא מעלה ולא מוריד וא"ת
 זה לא כדרו של דקיהו כן היה כדא' פרק ר אליעזר אומר
 פותחים בצכוד אצו וגם צמלך צכוכד נלר מרד אשר
 השביעו באלקים מאי מרדות' דלדקיה אשכתי' דקיה
 לצכוכד נלר וכו' אשחצעי לי' : למ' אצטער דקיה
 צנופי' ואתסיל על כדריה - והא התם דקיה אנוס הוא
 צצבעתו צבעת שבעה ונתון היה ציד צכוכד נלר ואם
 אמר הרנו הורגים : וסתמ' דמלת' אב לא רצה ליצבע
 והיה הורגו וא"ה קלה שבעתו ונלטרך שאלת חכם ועם
 כל זה כעכס כמא' אס לא אלת' אשר צזה לא היא דהתם
 לא אשכחן דכסבע דקיהו מחמת אונס שהרי לא אמר
 שם אשחצעי לי ואי לא קטילנא לך אלא שצסוף נחחרט
 שהיה מצטער על שלא היה יכול לגלחו ואדרבא אפשר
 שהיה נהנה צצבעתו צבעת' כסבור שיכבדני יותר
 צכוכד גלר על שהיה יודע שדוגלת יגלכו ומדת כל אדם

היא

כדריי סגדרתה על שלא תכנס לרשותי הרי הן מופרין :

שאלה

רעה ראובן החנוד לתת ככל שנה כל ימי חייו כך וכך והכריז כן צ"ה וכתן כדי

כדנח לבו הסכי בעצרו ועכשו צא לחזור ואומר סגס' על כדריי ויש גזבריי ממוכים בעיר על הקדשות היוכל זה לחזור בו כיון שיש בעיר גזברים ממוכים על ההקדשות וידם כיד עניים או לא וכאוחה שאמר פרק שור סגנח אמ' ליה ליחבי לעניי הדר אמר אברהם ביה כפסאי אמר רב יוסף סבו יד עניי אגן אלמא אע"ל דלגת הוא בידיה וכעין דומי דביתו ברשותו הכ' ביון דכבו יד עניי אגן הקדשו הקדש ואין יכול לחזור בו :

תשובה

אברא אס' נשאל בו ולא היה כדריי ער' אין כאן כדריי דהא ק"ל הקדש בטעית איכו הקדש והלכך כל שלח כתן עדיין ליד גזבר יכול לחזור בו ולהשאל על כדריי וע"כ אמרו שהכדריים דבר שיש לו מהירים הוא ואפי' לו תורה יכול לישא ולחזור בו אחר שתר' כל שלא באה תרומה ל' ד כהן כדאי' בכדריי פרק הכוהר מן הירק וההיא דצ"ק אגן משום מעמד שלשתן מפרשים לה דכיון דא' לההיא דהוא הב' ליה פלגא דזוזא ליהביה לעניי והוא שמן גזבר ממוכה על קופה של דקה מיד קופה גזבר לעניי במעמד שלשתן ואע"פ שכדריי כדנח צ"ה ברבים יכול לישאל כדק"ל כדריי שהודר ברביי יש לו הפרה ער' אין לו הפרה :

שאלה

רעו אס' מעות של דקה מותר לשנותה לד"א כגון לצבות לצ"ה או לקנות ס"ת :

תשובה

מדאמ' מטפקות לוקח' ספרים בספרים לוקח' חורה אלמא דספרים וחורה עלוי קדושה הוי וגם כן להוליאה לנורך חלמוד כדאי פרי בתרא דמכות כמ' טפסאי עלמא דקיימי מקמי ס"ת ומקמי גזברא רבא לא קיימי התורה אמר' ארבעים יבכו ואתו רבנן וצברי חלא זכנ' שמוכרים ספרים ללמוד תורה כדאי' התם כ"ס מעות שהתכדבו לנורך בניין צ"ה ובית עולמיס ומשום הזמנה מלת' ליכא דכטווי לארונ דמי ואלס קרובי בוחכי הדקה לועקים וקוראים חגר לא חיישינן כדאי' פרק קמא דערכין גוי שהתכדב' חברה או נר לצ"ה עד שלא ישחקע שם בעליה חסור לשניתה משנשתקע שם בעליה מותר לשנותה למאי אלימא לדבר הרשות מאי אריא גוי אפילו ישראל נמי אלס לדבר מנהו וטעמ' משום דגוי מפעא פעי אבל ישראל דלא פעי סי' אלמא גוי חייס דמפע' פעי אבל ישראל איית לדברי חכמי' וקאמר דמן הדין קביא לא פעי ואף אס' הם ישר' דל' ית

היא זו וזה פראם ככון וברור : ועניין זכירת התכמי שיאמרו איני יודע לו עניין כלל ודין דבר מלוה איני רואה כאן שאין כאן פהחי' שכל הפתחוי' שיש לו כולן בטליים עם שבעת אחותו לאדעת' דהכי והכי נדר באוחה שעה שלא הטרף דעתה עליה ואפילו חמלא לומ' סימלא פתח לכדריי מחמת שמחה ויאמ' אלו הייתי יודע שמחה לבסוף בין הכי ובין הכי לא הייתי נודר לא היא חלא דאגן סהדי דאפילו לחיי שעה היה חושש זהדין עמו : ועוד דהא ק"ל דמתה נולד הוא ואע"פ שהיה חולה ביותר דהא אמרינן נותנין לה בחזקה שהיא קיים דלמא ימות חיי שיכנ' שאמרו היינו לחומר' אבל להקל לא אמרי' דרוב מולי' לחיים לא שאפשר לומר דאע"פ שפוחים בנולד פוחים הוא דאין פוחתין אבל פוחתין בהרטה מחמת גולד וסבורי שגם מורי רבי יונה ז"ל היה אומ' בן ואע"פ שאין פוחתין לעולם לא בפוחים ולא בהרטה כדריי שהודר ער' ואפי' לדבר מלוה אלא ממש ככעניין ההוא מקרי דרדקי דפ' הסולח וכדעת ר"ת ז"ל ומכל מקום במקום הזה ראוי לעשותו סניף וכדי שלא ילמדו הרבים לטעון כן צכל כדרייהם וכאלו שאמרו חכמים באלו כדריים וצכולן אמרו חכמים פוחתין להם פוח ממוקם אחר ומלמדים אותם כדי שלא יכדו קלות ראש בכדריים ואפילו נשאל על שבעתו ראש כה לא אולא מלוה דמלוה היא לשארית ישראל שלא יעשו עולה ולא ידברו בזה וגם שלא לצייג צכות ישראל בתכלית ההכללות שהיא יותר מוס' ד' ואין לך מלוה גדולה מזו ואלא לשים דמי מלחמה בשלום ואלא יהיו משפחות מתנרות זו זו :

שאלה

דער אס' יכולים להחיר שניכ או שלשה אנשים או שלש' צלשון אחד כגון שיאמרו מותרים לך או אס' לריך היתר כל אחד ואחד בפני עצמו :

תשובה

מתירים כמה כדריים לאיס אחד אפילו בהיתר אחד ולכמה אנשים בהיתר אחד שהרי לא מלינו שהקפידה תורה בכך אלס צעתי כשים דגר' פ' נערה המאורס' אבעי' להו בעל מהו שיפר לשתי גטיו צבת אחת אותה דוקא או לאו דוקא אמ' רבא ה"ש אין מסקינ' שתי סוטות כאחד מפני שלבה גם בה רבי יהודה אומר לא מן השם הוא זה אלס משום דכתיב והשק' אותה לצדה אלמא אפילו לרבי יהודה דוקא משום דכתיב אותה הא סע"י הזקן ד"ה מתירין אפילו בשתיים באחת וכ"ס בכדריים דעלמא דמישוט כיכהו ואפי' באשתו מפירי' במה כדריים כאחת דתכן דרך ח"ק עד שלא היית' יולאה צתו סאללו אומר לה כל כדריים סגדרתה בחוך ביחי הרי מופרין וכן הבעל עד שלא תכנס לרשותו אומר לה

שאלות

ותשובות

ל"ח לדברי חכמי ופעו על תקנתם לא חיישינן על פעייתו ומדלא מליכו אסור שכו' לא בני דוק' משום דפעי ואיכ' חלול ה' אבל ישראל שאיכו ל"ח ליכא חלול ה' בזה :

שאלה

רעו כדר וסבועה ונזירות אינן לריק שאלה בין באוסר בחכאי בין שלא בחכאי אלא מותר מיד אחר קיום העניין ותדע לך שהרי שכיבו קונס יין שאני טועם איכו אסור אלא עד שתקטף ואמרי' עלה בגמרי' אמר רב ירמיה בר אבא לכשתקטף לריק שאלה לחכם מ"ט אמר רב יוסף גזירה משום יום אחד אלמא בכל שמחנית' דהיינו שבת זו ושנה זו אינן לריק שאלה כלל בסוף הזמן אלא בהיום ומשום גזירה אכל מה שהחרימו לבור ים זו אסור כוסף והוא שנאסר במניין וכל שנאסר במניין לריק מנין אחר להחירו ולא משום שהיא דרבי יהודה אלא משום שנאסר וכדאי' פ"ק דביצה אמר רב יהודה אמר רב יוסף אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מ"ט הוי דבר שבמנין וכל דבר שבמנין לריק מנין אחר להחירו ואמר רב יוסף מנא אמינא לה דתני' לך אמר להם וכו' כדאי' החס אכל משמו של רש"י ז"ל כחצו התוספת שגזירת הלבורים גוזרים עד זמן ידוע וכשיושלם הזמן אין לריק להחירו ללא גרע מנודר עד זמן דכשבא הזמן אין לריק להחיר : וההפרס שבין כדוי לחרס צרור סגור אין חל האסור אלא על החפץ כדאי' פ"ק דנדריס כדר דאסר קפלינו עליו והכדוי הוא דבר שקל בגופו וכן חרס לפי שהכדוי והחרס הם עוכשים חלים עליו עד שיעשה דבר פלוני כיהודה שכדה עלמו אם לא יביאנו ולפיכך הכדוי שהוא עליו לריק להחירו ולסלקו כיון שחל אכל הכדר והסבוע' אינו כן שאין כאן דבר של עונש אלא שחייב עלמו בסבועה לעשות כן : זכר עשה מה שנסבע לעשות וכדברי רש"י כראה שאם קבעו זמן אפילו בחרמות וכדוויין אין לריק להחירו וחוד הזמן אם יסכימו להחירו הרי זה מותר כההוא דאמרי' כל הבודרת ע"ד בעלה היא כודרת וכן דעת הקהל מתקלה אלא"כ התנו שלא להחירו ולשון ההתרה יאמר ש"כ הסכמת הקהל להחיר ומותר הוא :

שאלה

רעח ראובן ושמעון היו דרים בעלתאטאטה וסדך שמעון ליתן לאה בתו לזכו של ראובן ופסק שמעון ליתן לבתו לזמן הכיסואין כך וכך וכשבע שמעון להזמין בתו לחנוך הני' לקדושין ולנשואין לזמן ידוע ולפרוע לו כדוניה לאותו זמן ובחכאי שיחן ראובן לחנוך זכו מה שקבל על עלמו ליתן לו ושיקדם וישא אותו חנוך הני' לאותו זמן ועוד קבל על עלמו

להשלים כל זה לזמן ידוע בחכם ידוע וכן פסבוע חנוך שיקדמה וישאנה לאותו זמן ועשה כשהניע הזמן אמר חנוך שיקדמה בסרקסטאה אם יזמינה לו שם וטען שכפטר מידי סבועה וקנסו זכך מפני שלא קבע מקום ידוע לנשואין כפי' ושמעון טוען שאין לו להזמנה אלא בקלעטעט' ובין כך ובין כך עבר הזמן הקבוע ביניהם וזה בל וטוען שתבירו עבר על סבועתו ותובע קנסו וזה טוען בהפך הדין עם מי :

תשובה

כך כראים הדברים שאין לשמעון להויליא בתו ממקומ' ליכשא במקו' אחר שהקפדת הכל היא זו שלא להויליא בתולת ישראל ממקומה קודם כשואין והקפדה ודאית היא זו וכעניין שכזכר בקדושין גבי האומ' לשלותו לא וקדש לי אשה פלו' במקו' פלו' והלך וקדשה במקום אחר שאיכה מקודשת משום דאמרה לא נישא לי דלקדשה באותו מקום דלמא ממלי עלאי מילי . וכן בניטין שאיכו רוצה שתתבזה באותו מקום וכל סכן שהאים מחזר על האשה ואין האשה מחזרת על האיש כ"ס עכשיו שהכל מקפידים על דבר זה בכל בקום וסחמון של משדכי בכותיהן דעתן שיכשאו במקומן ואפילו היה הבעל במקום אחר אלא"כ התנו כפי' כ"ס אלו שהיו שניה דרים במקום אחר כמלא שמעון זה פטור מסבועתו וקנס וכן חנוך פטור מסבועה ומקנסו לפי שהוא אנוס ויש טענת אנוס בממון ובכל דבר קוד מניטין מתקנת חכמים משום לכועות ומשום פרולות כמו שסג' בכתובות פרק קמא :

עוד

רעט הסיב בקהל שמנו צרורים לצער העצירות וכתוב בתקוני ההסכמה שיוכלו ליסר ולענוש בממון לפי ראות עניהם ויש להם עדי' קרובים או עד מפי עד וכיוצא בהם שגרא' להם שהעניין אמת שיכולי' לדון ולקנוס שלא הלריכו עדים גמורי' אלא צדיקי תורה כסכהדרין וכיוצא בהם אבל מי שעובר על תקוני המדינה לריק לעשות כפי צורך עשה שאם אין אהה אומר כן אף הם לא יקנסו דיכי קנסות ולא צדריס שאין מלויין שאין אנו עושים שליחותייהו כגון גזילות וחבלות . וכן יצטרך התרא' והרי אמרו מכין ועוכשין שלא מן הדין לא לעבור על ד"ת אלא לעשות סייג :

שאלה

רפ לבור שמתחנין חקכות לצורך הלבור ובחרמים על המסים ועל התשחורות ועמדו שנים או שלשה וכשבעו בפני עדים שלא יכנסו באותה הסכמות ובאותם תרמות אם עשו הקהל לאתר מכאן הסכמות ומרמות

שאלות

ומרמות יהיו אלו פטורים דכיון שקדמה שבועת להסכמת הליבור ומרמית' באות' שאמרו אם נדרו קודם לגזירתינו תקנה גזירתנו מפני נדרו או לא :

תשובה

דע שכל לבור ולבור יש להם רשות על יחידים שכל לבור רשאי לגדור ולהקן בעירם כמו שב"ד הגדול יכולים לגדור ולהקן על כל ישראל ומקרא מלא דבר הכתוב במארה אחת בארץ הגוי כלו ו' רוב ככלם כדאית' בע"ז פרק אין מעמידין וגר' פרק קמא דבבא בתרי' רשאי בני העיר וכו' להסיע על קילתו ואלו שכסבעו בהקנת הקהל עשו שלא כדיון ואלו שהונן ואין רשאי לעשות כן וכל שאינם נוהגים כלבור ככסנו בחרמות והם בחרם שהקרימו הלבור במה שהקרימו ונדרו ותקנו על ענין המסים ותשורות שלא יונה אים חבירו בפרעונו שז' ככסבע שלא יפרע מלותו ושלא ישלים מה שחייב עכ הלבור כמו שישלמו חביריו ולריכיהם הם לישראל על שבועתם ולקבל עליהם חרמי הליבור ותקנתם ומה ששכיבו בנדרים פ"ד הרובה שלא יתקיימו נדריו יעמוד בר"ה ויאמר נדרים שאני עתיד וכו' ואמרו בתוס' שאיכו שלא דווקא שכסבע וכדר לעלמו אבל אם הסביעו או הדירו חבירו אין ביטול זה מועיל כלום שע"ד נדרו נשבע וכדר וכן בשבועת ממון או שמשביעים הקהל אי"ל בטלות .

עוד

השיב הרב ז"ל במקום אחר וז"ל אותם בני אדם שלא היו בעיר בשעת הנדוי והחרם חייבים הם לנהוג כדוי וחרם ואם עברו בשום דבר מכל מה שגזרו והסכימו הקהל נפלו באותה עונשים כעכסו הקהל הליבור יכולי' להסיע כל אנשי עירם בקילתו ובלבד שישכימו עליו רוב הנבחר דכתיב הגוי כולו דרובן ככולו וכ"ש בהסכמת ח"ח דהיינו הסכמת אדם חשוב ואין אדם לריך לענות אמן במה שהליבור מנדון ומקרימין ולא במה שהם משביעים על גזירותם כיון שרוב הלבור כסכמים ודאית' לדבר ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם עכ"ל הרשב"א עוד ותוספת על דברי הרב וסיוע אע"פ שאין דבריו לריכין חזק כי אע"פ שרז"ל אמרו גבי שבועת הפדות ושבועת הפקדון גבי מושבע מפני אחרים אינו חייב אלא"כ ענה אמן כדאית' במה' שבועת היינו מושבע מפני יחידים כלו' מפני החובעים אבל מושבע מפני הלבור סמה שישכימו הרוב לאו כל כמינייהו בין יעכו אמן בין לא יעכו בין שיהיו בשעת הנדוי והחרם בין לא יהיו ואפילו יהו מומים בחרם כיון שהמומים נשעטו אינו מועיל להם המאנה כיון שרוב

ותשובות עט

הלבור מסכימים ואפי' יפא הדבר שלא כדיון כיון שיראם להם כדיון רשאיין ובלבד בהסכמת אדכסוב ומה שהולרכו ישראל לענות אמן בהר גריזים והר עיבל לאו דוקא כי אפי' לא ענו אמן היה העני' מקבל שהרי לבור היה ל' הסמעלמם עכו אמר ל' דראות שקבלו החור' בסבר פנים יפוח א"כ קבלת התורה שאני שהולרכו לענות אמן משום שהם חרי"ג מלות ואחר שיעכו הפעם ההוא שוב אינם לריכיהם שבועה כי מושבע הוא כל יחיד מהר סיני לעשות מה שרוב הלבור מסכימים דאיכא הני כלו ורובו ככולו וכן בעניין סוטה היתה עוכה אמן אמן כדי שלא יולאו לעז על מי המרים אבל שלא מן הדיון :

שאלה

רפא אחר שכסבע ע"ר שלא יסחו' בשום חוק שיש בו מעות ונשחטה ואמ"כ כשתפה מקלת ולפעמים חוזר לשטותו ויוס מקד לחקן לפניו ומלא' מכות וירוח לו אם מתירים לו מתמת כך או לאו :

תשובה

מסופק אכי בדבר זה דאפשר לומר שהוא מותר ויש בזה פקוח נפש וכמו ששכימו פי במה מדליקין המכבה את הנר מפני שהוא מתיירא מפני גוים מפני לסטים או בשביל החולה וכו' וסוניא דשמעתא החס דאם חולה שיש בו סכנה הוא מותר לכתחלה והא דקחני פטור ה"ה דה"ל למחני מותר אלא משום דקחני סיפא כחם על הנר חייב תנא רישא פטור אבל חולה שאין בו סכנה פטור אבל אסור וכרבי שמעון דאמר כל מלאכה שאינה לריכה לנופה פטור עלי' ומקלת מרבותי נ"ב פירש דכל הכך דחני במחני' פי' במה מדליקין סכנה יש בהם ומותר לכתחלה ולא חני בה פטור אלא משום בשביל החולה דאם אין בו סכנה אינו מותר לכתחלי' וא"כ מפני רוח רעה מותר לכתחלה דכחולה שיש בו סככ' הוא וה"ה לשפי' דוקא של סככ' אכן בירו' אמר סחם ולסטי' סכנה ומותר לכתחלה ומה שאמרו פטור ולא אמר מותר דבעי' דוקא כחולה של סכנה אמרו כן ומ"מ אפילו הוא מסופק מותר דספק כפשות להקל וצפרק מפנין אמרו גבי יולדת אם לריכה לנר חזרתה מדלקת לה ואוקימנא אפילו סומא וקמ"ל דיתובי מיתבא דעתה סברה אי איכא מידי דחזין חזרתי עבדן לי אלמא משום יתובי דשתה בלמוד במקום דאיכא סכנת כפשות מותר להדליק הנר דהוי אב טלאכה וה"כ דאיכא רוח רעה תקפה אפשר דאית' בה לידי סכנה ומשום יתובי דעתה שרינן ליה אלא שאני מסופק שמה עולה מלא' לשחוק ולא יחייב דעתו

בכך

שאלות

צבן ואפסר למן הספק נשאלין בו אם יש בו דעת לישראל
אם לאו והוא לפעמים חלים שאין זה אסור מדאורייתא
כל שלא פרט הרבים כדעת ר"ת ז"ל וא"כ נמשך שיש כאן
ספק בפסוק :

שאלה

הפב הא דחקן בחנוכי ופועלי
שניהם כשבעים וכוטלים
מבע"ה והא מדיכא שכל
העולם נענש על שבועת שאי כדאי פרק שבועת הדיוטין
ואיך תקנו שבועה שע"י ממנוס יענש העולם :

תשובה

א"כ בכל שבועה נאמר למה כן ולמה
נותה התורה שבועת ה' תהיה בין
שניהם שאם אהיה אומר שהנחבע אומ' אחת אל תשביעו
ואם אחת מושם שמה ישבע לשקר אחת מביא הכל לדי
עופאים אלא שמכוח ליסבע לקיים כל דבר בשמו יתעלה
כדי לפים שלום בין אכשים ולהפיים דעתם תקנו כן שמה
אודה תחד מהם ואע"פ שאם נשבעו שניהם או אלו או אלו
באים לדי שבועת שוא :

רפנ

תשובה

לרמזין על עניין המנחשים והמכשפ"י
וענייני ההקוים בכוכבים : מה שכוהני
שאין נאמין נשים עד מלוי הלכה באלו הארצות אינו
ביחוס אלא כשם שמושחין המלכים על המעיין דתמסוך
ומלכותו כן עושין במילוי ולא בחסרון ומהנאל טבא הוא
בדרך שמושחין יין בלכות לפני חתנים ואין בו
מסום דרכי האמרי . ומה שאמר אין שואלי בכלדיים
דבר ברור הוא משמעתא דפרק מי שהחשיך שהם בעלי
המזלות המזוי בכוכבים כדברי בעל הערוך והלסון עלמו
ידוע שהם הכפדיים הקלמונים הנקראי' כלריצ"ם בלסון
אוכמי הגויים והם שהתעסקו החלה במזלות ושכתבו
באותה חכמה ספרים ובוודאי משמע שאין האלטרנוכיים
בכלל ביחש דמבעי ליה מניין ועוד דהא ר' חנינא סבר
שול מעשיר ויש מזל לישראל ואע"ג דלית הלכת' כותיה
מ"מ משמע דלא ניתוש הוא ואלו שנוכחתי' בכבדי' דקחני
לא באלטרנוכו' קא' ומתהיא שמעת' דפ' מי שהחשיך כמי
משמע דמוחר לשמוע להם ולהאמין דכריהם מאברהם
דא' כסתכלתי באלטרנוכיה ומדר' עקיבא דהוה דאיג
אמלתא דברתיה טובא ולאחר שכללה דרם משום לרקה
בכלה ממית' ממש ש"מ מאמין היה בהם ומעובדא דרב
נחמן בר' יצחק כמי אלא שפעמים הקב"ה עושה פס ליראיו
לכפל מהם נזירת הכוכבים והם מן הנכסי' הנסתרי' שהם
בדרך חשמים של עולם שכל התור' תלויה בהם לפיכך

ותשובות

אין שואלין בהם אלא מהלך בחמימות כפי המי' היתה עם
ה' מלקיך ואם ראה צהן דבר שלא כרצונו עושה מלות
ומרבה בחפלה : אבל אם ראה באלטרנוכו' יום שאין
טוב למלאכתו גשמר ממנו ואינו סומך על הכס וכסבור
אני שאסור לבא כנגד המזלות על הכס ובירו' דפ' האשה
ר' אליה הוה משתעי הדיוט עובד' חד' ציורי' הוה אסטרנולוג
והוה מהעסק בסחור' של רדיו' חד' זמן בעי מיטק אמר
כאן נפקין חור ואמר כלום ארבעית להדא אומתא
קדישתא אלא כגון מפרס מן אלין מליא נפק על שמה
דרתמכא כיון דמטא מכסא יהב ליה ממריה ואכליה
שבקית למדיכתי מי גרם דיכול דהרר' מן גרם לכהרר'
דאשתוב דאתרמון בצרייה : וגם זה בעניין כך הוא
לפי דעתי שאם היה לו לשאול ולעיין באסטרנוליא שלו
ולפיכך נהחסר וילא ולא חשש לחזורה : ונעשה לו כס
ובלול מן המכס כיון שעש' לש"ם ולגדור עלמו מן העבירה
אבל שאר בני אדם כיון ששמעו חוששין ואותם שאין
מחמילין בצ"ד מפני שאין מול לבכה קל ואין מלאכה
בנמדת בו כהגון ובגמ' כמי סבר הכי מאן דבלבכ' יהא
סתר ובכי ובר מזל מאדים נמי קשה הוא כמ"ד מזל יום
גורם שהוא לומת מ"מ אין דברים אלו מדוקדקי' אפי' כפי
אותה חכמה שלא מזל יום ולא מזל שעה גורמים אלא
במצטי בכבים של שכאה ופל שהבה וכ"ס שאינו מסנת
חסידיים והרמ"ם ז"ל כתב שכל העושה מעשה חפזי
האלטרנוכות וביון מלאכתו או הגיכתו צעת שקצצו
הוברי שגוים הריזה לוקה משום לא תעובדו ועוד האריך
לומר שדברי הנב' וסטות הם והאמין שיש בהם ממש
בכלל כפי' וע"ה הם והמעתי' כלה לית' הכי : ועוד דאפי'
בניחוש כמי לא משמע הכי מעובדא דרפ' עיליס ובצ"ד
אמרו כי עוף השמים מליך את הקול זה העורב וכו' :
ולו דברי' לריכוי עיון ופי' רב מ"מ ל' דקדק עם בני אדם
יותר מדאי אבל אפי' לריך לבאר דעת רש"י ז"ל שפי' אין
שואלים בכלדיים בעלי אוב ואפי' תמה וכי בעלי אוב
מתמי' תהיה נפקא בהדיא בחיב דיה שואל אוב וידעונו :
וכן ק' מה שאמ' פ' סלק אין שואלין דבר מן השדי' בשבת
ר' יוסי און' אף בקול אסור א"ר הובא הלכה כר' יוסי ואף
ר' יוסי לא קא' אלא בשביל סכנה הלא עניין שדים כשפים
הם העושה מעשה במיתה ופכשאל בהם בלזהר' ושמה
דעת רש"י ז"ל לא לשאל בהם שיעשו מעשה ויגידו לו
שאלתו כשואל אוב ודרם אל המתים אלא שבעלי אוב
עשו מעשה ושמעו ואחר כך בא זה ושאל מהם מה חלוש
יש בעולם שוה אין בו אלא משום תמים תהיה : ומה
שאמר אין שואלין דבר מן השדים י"ל שכשפי' באסרו בתורה
שעושה

בעושה מעשה וכן בעלי אוב וכלן במיתה אבל הכסאל
 כהן ובעלי אוב באזהר' ובשאר מכספי' מותר לבעל אוב
 בחיוב בקרא' כי יסיה אוב או ידעו כי וכתוב וסאל אוב או
 ידעו כי אבל בכסוף מעשי' כתי' ביה אזהר' מעונן ומכחש
 וטכסף מכספה לא תחיה וסאל לא כתוב ביה הלכך גוי
 המכסף ישראל הסואל בו אינו אלא משום תמים תהיה
 ככלדיוס וראית' בתו' דמשכת שבת גיר' אחרת לוחשין על
 העין ועל הנחש ועל העקרצ' בשבת ואין לוחשין בדבר
 שדים ר' יוסי אומר אף בקול אין לוחשין בדבר שדי' ולפי
 זה אינו אלא ללחוש להשביע שדי' ללאת מן האים כדרך
 בן תמליון ורבי יוסי אומר שם יזיק אוחו כשמוציאין
 אוחו בע"כ וכן כל כיוצא בזה ומה שאמר שרי שמון
 מותר' מפני שמכובין וו היא הגירס' הנכונה לומר שאין
 בהם השבעה שהם משחקים בפני אדם ומכזבים בהם
 ללעג ואינו בכלל כסוף כלל ואני תמה מאד כי שמעתי
 בצרור שמכנה אלמ'ניו לעסוק בדברי השדים ומשביעים
 אותם ומשלקי' אות' ומתשמי' בהם בכמה ענייני' וסבור
 אני ש"ל דמעש' שדים לחוד ומעש' כספי' לחוד כמו שאמ'
 בלטיהם אלו מעשה שדים בלהטיהם אלו מעשה כספיים
 ופר"ש ז"ל מעשה כספי' ע"י מעשה חבלה הם נעשי' והם
 שאהר' הורה אבל מעשה שדים שרי וזהו דעת' שכהנו צו
 ועשו צו כמה מעשים ובודאי פשוטי השמועות כך הם
 ומעשה דבן תמליון ודניטין ודיובף שדא ושאר מעשים
 בתלמוד ובמדרשי' אגדה הן מטיין ע"כ תשוב' רמב"ן ז"ל :

עוד

רפד זאת התשובה השיב הרמ"ב ז"ל
 לר' יונה ז"ל אים אלקים קדוש
 הוא הרב החסיד רבי יונה ז"ל
 שלום ושלום תור' יגדל לעד ויסנא לנצח הניעפי מלוך
 בעניין הפלגש להודיעך זה דעתי ע"ד אמת לא כנושא
 וכוונת' לא ידעתי כמה יסתפקו בה דודאי מותר' היא כיון
 שיחל' לעלמו שלא נאסרה אשה בזכות לישראל אלא
 ממדרשו של רבי אליעזר צ"י נמלא אה כושם אקותו ואב
 בושא בתו ועל זה כאמר ומלאה הארץ זימה' אבל
 כשככס' צביתו והיא מיוחדת וידועה לו בניה בקראים
 על שמו ומוהרת שהרי דוד כשא אותה ולא הוזכר בכחוב
 ולא בנמרא הפרס צין מלך להדיוט ומליגו גדולי ישראל
 כושאין אותה שכה' ועיפת פלגש כלב ילר' וגדעון סופט של
 ישראל סדבר צו ה' כתי' צו ופלגשו אשר בשכם ילדה לו
 וא"ת שהסופט הרי הוא כמלך מפני שכוהנ' שררה על
 הגבור ופלגשו ידוע' כתי' דבריק לשעורי' להחירי' לבעלי
 השם ופלגש בנבעה אלו היית' אסור' עליו לא אמר הכתי'

ויקם אישה וילך אחריה וכתי' ויאמר לבי הכערה לחתמ
 וגם הוא מחביים בזמתו אלא שהים הדבר מותר וכהוב
 בישראל והוא אחר ואוסו בפלגשי' ואכתמה כי עשו זמה
 וכבלה בישראל מכלל שהוא לא היה עושה לא זמה ולא
 כבלה שמה אמר מן התורה היא מותרת ומדבריה' הוא
 דנזור וכי באיזה מקום הוזכר' גזירה זו בתלמוד ואיזה
 צ"ל נמנו עליה וצא"ה זמן כשנית קטנה זו ומה שאמרו
 פלה בלא צרכה אסורה לבעלה ככדה - אינו אלא בומר
 שכיון שככנסה לחופה כחתייב לברך ואסור ליהנות ממכ'
 בלא צרכה ובעניין הזה היא שנויה במקומה במס' כל ה
 וכך אמרו כל הפוחת לכתולה ממאחיים ולא למנה ממכס
 הרי זה בעילתו בעילת זנות וכך אמרו במקדש על תנאי
 ובעל אין אדם עושה בעילתו זכות והטעם לבלן
 מפני שהקדושין והחופ' מ"ע וכל שצא לישא אשה שתהיה
 אסורה לכל אדם וקנויה לו לירשה וליטמא לה אמר' תו'
 יקדש ויכנס לחפה ויברך ברכת חתנים בעשרה ואם
 הקדים לצא על ארוכתו צבית חמיו לוקה מבת מרדוח
 ואם אחר שהכנסה צביתו הקדי' וצא עליה בלא ברכת
 אסורה לו בכדה וכן כל שלא כחז לה מאחיים סבורה היא
 כיון שאינו כוהנ' עמה עיניו נתן בגרושין הויא לה גרושת
 הלצ הא אלו רצה שתהיה לו פלגש שלא תהא קנויה לו
 ולא אסורה על אחריים ולא קדש כלל הרשות בידו וגם
 דברי הרמ"ב ז"ל אינם לאסור פלגש להדיוט ולהחירה
 למלך אלא כך אמר וכל הצועל אשה לשם זכות בלא
 קדושין לוקה מפני שבעל קדשה ולשם זכות היינו שפגע
 בה ובעלה ולא יקדה לעלמו לשום פלגשו דהיינו קדשה
 ולא אמר הר"ם ז"ל כל הצועל בלא קדושין לוקה וכן
 בהלכות מלכים כשהזכיר פלגשו במלך לא הזכיר כלל
 שהוא היתר מיוחד לו וכבר כתבתי זה בספר המלות
 תראה משם הנה הוא ביד הפר הגדול החכם ר' מאיר
 אלמושרין ירום הודו וגם בעניין בשולי גוים
 דעתי אני שאין אסורן כשפחו הללו הקבוי' לכו דמלאכה
 דעבד ערל מגלכה דישראל קנוי היא דקנוי' למעשה
 ידיו ומוזהר עליו בשבת מן התורה וליתי' בכלל גוים
 והלכך ליתי' בכלל גזירות דידהו וכן כהנו ואתה רבי' הי'
 יתייך במקומך תזהירם מן הפלגש שאם ידעו שהיתר
 יזבו ויפרטו ויבואו עליהן בצרותן : ומה ששאל
 הרב אם בתברר שכבראו הנשמות ציוס ראשון כי בן כרי'
 ממדרש אחר וקדם לרתי' ובן יהו חכמי ספרד
 צשרייהם דבר ברור הוא כדברי רז"ל שהנשמות כלן
 גבראו מאז כמו שאמר במסכת חגיגה ערבית שבו גכזי
 תיים וגכזי שלו' ופשמות הלדיקי' ורוחו' וכשמו' שעתידים
 להבראות וכן אמר עד שיכלו כל הנשמות שבנוף ומעלמו
 הוא

שאלות

הוא מוכרח כי הקצ"ה אחר י ימי בראשית אינו בורא שום דבר מאין אלא פועל ועושה דבר מדבר ואין בכחמות שום עניין שתחזיק ותתחמנה זו מזו וזה טעם ויכלו השמים והארץ וכל לבאם שאז נשלם הכל בכל לבא השמים והארץ וזה טעם אשר ברא אלקים לעשות שנתן כח בשרים לעשות כמותן ולא כדברי תועי רוח ביכה שא"ו פי בכל יום ויום בורא נפשות לגופים בהולידם אבל אם כבראו ביום ראשון או בשמי פלוגתא דרבי אליעזר ור"ל בבר"א ר"ל איעזר אחר למעשה יום ראשון וקדם למעשה יום אחרון היא דעתו דרבי אליעזר דא' תולא הארץ נפש חיה זה רוחו של אדם הראשון אמ' ר"ל אחר למעשה יום אחרון וקדם למעשה בראשית היא דעתיה דר"ל דא' ר"ל ורוח אלקים מרחפת וגו' זהו רוחו של אדם הראשון הה"ד ונחה עליו רוח ה' הכה לדעת רבי אליעזר כבר ת נפש האדם עם נפשות הלומחות של הבהמה וחיה עם השמי ואח"כ ברא גוף לבהמה וגוף לחיה ולאדם וזהו אחר וקדם ולדעת ר"ל כבראת נפש אדם ביום ראשון והו' ורוח אלקים מרחפת ושטת האגדו' כר"ל כמו שאמר עם המלך במלאכתו ישבו עם הקצ"ה ישאלו במאמר אחד ביום ראשון וכך הוא בספר יצירה ואח"כ בו ימי בראשית עשה דבר מדבר והוליא יש מיט וא"כ ע"כ הנפשות בכלל היט הראשון ביום הראשון ולכך אני מפרש דר"ל ורבי אליעזר משמעות דורשין איכ' ביניהו דר' אלעזר מפ' קרא דאחר וקדם בנפש התנוע' שבאדם לומר שכבראת בתחלת יום ששמי עם נפש הבהמה והחיה ור"ל מפרש לה בכחמה העליונה שכבראת ביום ראשון לר"ה הוזה ידעה כי אז תולד ומספר ימיו רבים כי דבר על האור לאמר אם ידע זו או כולד בכחמותו ואין מפרש לרובש ומס' א"ר יהודה הלוי תקן נפשות עם האור הראשון תחלת דבר ה' ואחיה פירוש ממסח הסוכך על המוכי כסא כבוד להנחל ותאריך ימים על ממלכתך להורות בישראל הלכה למשה מסיני וכבוד יגדל מעל לגבול ארצנו לעיני וחגלנה בחברת מעלת רעיוני כחשק אחיך הנכסף המותם משה בר' כחמן ז"ל :

שאלה

רפה מה שאמרו האי מאן דבייש ליה בהאי מתא ליוז במתא אחריתי והא כתיב כי לא לאדם דרכו ולא לאים הולך הכין לערו :

תשובה פעמים שהחטא נורם למכוע ממנו הטוב ולריך לכפרה ואחד מדרכי הכפרה הוא שנוי מקום לפיכך אמרו לריך לגלות ממקומו וללכת אל

ותשובות

מקום אחר אולי החטא הוא שנרם ונלוחו חכפר עליו ולפעמים שמול נורם וכשיסתלק למקום אחר ילא מחוך ההפכה אבל מי שנזר עליו אי אפשר לו וזהו שכתוב לא לאדם דרכו ומכל מקום בידו של ישראל הוא ובמו שאמר אין מז' לישראל שישראל חלק י' ונחלתו ואינו מסורי' למזלות השמיים כי הם למעלה מן המזלות וזהו שכתוב מאותות השמים א תחתו כי יתחו הגוים מהם ומה שכתוב לא לאדם דרכו כשאינו עושה רצון ה' שאז הוא מסור למול שע יכותיו הצדילו בינו ובין י' יחברך וששפיל עלמו ממעלות עליונו' ליטב לו במדרגו' תחתוכו חתת המזלות והוא שכתוב אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם כי אסלק השגתתי ואניחם תחת המזלות ושאר משרתי השמים אשר בחרו להם כשאר האומות ואז אראה באחריתם מי יילם מיד המקרים הווי' מחכעו' הגלגלי' והמזלות אבל בלדיקים כתי' גם כי אלך בני' ללמו' וגו' :

שאלה

רפו להעמידך על ככון בכונת אביי ורצא פשאלת בר הדיא :

תשובה

זו שאלה פילוסופית שחולין הכל בטבע חזק אך לפי הנראה מן הכתוב והסכמ' חכמי החורה איכו כן אלא יש בכל או סגולות או דברים בעלמיו' לא כתבאר לנו עת' סכתי' והיא שאמר בריה ברות' לשפתים ואמרו הואי כשגנ' היולאתה מלפני השליטונת כפשיה דיהודה ורבים כאלה וזו היא המניעה בקללה והספך בצרכה ואמרו אל תהי צרכ' הדיוט קלה בעיניך ואם נמשך בזה אחר הטבע מה חזיק הקללה ומה תועיל הצרכה יקללו המה וה' יצרך ואמ' א יפתח אדם פיו לשטן והביא ראיה מהכתוב בסדום היינו וגו' וגם חכמי הפילוסופי' איבי יכולין ליתן טעם לסגולות הסגלי' בעשבי' ואבני' כאבן השואב' הצרזל והצרזל ישוטט על פני המים ונא יכוח עד שיהיו פניו אל פני הכהן הים מניד טעם בזה בכל חכמיהם אמר פתרון התלומות כאחד מהם :

עוד

רפו אמרת' לבאר לך מה שאמר רבא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא בזכותא תליא מלתא והוק' לך דרב אהדרבא דסמוך על פתרון תלומותיו דבר הדיא :

תשובה

אני אנדיל בשאלה הזאת היאך אפשר לרבא לומר שאין חיי בני ומזוני תלוי בזכות והלא מקרא סלא דבר הכתוב דג' אלו תלויין חיי בני

בני לא תהיה משכלה ועקר וגו' ובתיב וברך פרי בטןך
 מה את סתפר ימך אמלא ובתיב למען תאריכון ימי ורבי
 כאלה מזוכי וברך פרי אדמתך ובתיב ועשת החצואה
 לשלם השנים ואכלת ושבעת אפס כי לא יהיה בך אביון
 וזו ודאי שאלה חזקה הנה ודאי הכחוצי מעידין ומבטיחי
 כך ואם הביא ראיה בהפך לרצה ורבי מסדא ועוד ק'
 מכ"ל מה שאמרו כל העולם כולו כוון בשביל חניכא בני
 וחניכא בני די לו בקצ הרובים מע"ס לע"ס ואמר עוד ובעי
 דאהדריי לעלמא ואבניי אפטר דאתי מזלך במזלי דמזוכי
 ואכי מטיב צבל אלה פי הבטחת הכחוצים על הכלל
 ואין הכחוצים משגיחין על הפרט שהרי כתיב לא יחדל
 אביון מקרב הארץ ויש פוקוס עיון בזה בחוב אי אומר כי
 לא יחדל אביון ובתיב אי אומר אפס כי לא יהיה בך אביון
 אלא כמו שאמרתי בזה באור רחב וככון ודקדוק יפה אמר
 הכתוב כי ברך אברכך כלו' בכלל וע"י ברכ' הכלל שארבי'
 לך לא יהיה בך אביון לפי שחתן לו ולא יהיה בך אביון
 אצל הכתוב השני מדבר מכל עלם האביון לא יחדל
 אביון וגו' הכתוב על כן אנכי מלמד פתוח תפתח ידך כדי
 שלא יעמוד באביונו ע"י ברכתך עוד יש לנו לדעת דהכך
 לאו בזכות תליא מלת' ללדיקים מלך עלמס אצל לאחריי
 יש מלך זכות' וזהו שאמר כל העולם כוון בשביל חניכא כו'
 דומה למה שארז"ל אי' תבונם מתיר עלמו מצית האבורי :

דין רפה חרמי לבד לרמזין ז"ל בקיעי עירנו
 ראיתי רבי צמי שנהנו חדיר להסיע
 על קלחן ולהחיים ולהשביע ובשנמלכין
 להחיר ס"ל עומד ואומר הותר החרם תחלה יש לי לומר
 שהיתר כדריס כגון זה פורחי באור ואין להם
 על מי שיסמוכו בגמרא וכבר הרבו הראשונים לדבר
 בזה על אותו סנהדרים לומר צר"ה וציה"כ כל כדרי
 זבא מעשה לפני הגאון ז"ל ואשרו כמו שכתב' בחשובותיה'
 ובהלכות ר"י אבן גיאת ז"ל ור"ת נמי כוזב בו בזה הלשון
 בלהון אחרטנא בהון טעות הוא שאי אפשר לו להחיר
 עלמו בחרטה דמעקר' וצלא יחיד מומחה או ג' הדיוטות
 ועוד דהלכתא ברב פפא דאמר לריך לפרו' הכדר וכן מלי'
 בחסובה לרבינו הגדול שאמר וקהל דמקרים על דבר
 ונתחרטו כי ילך אלל חכם ויתיר להם החרם כמו שפוש'
 בשבועה למי שנתחרט עלי' אלו דבריו ז"ל והם צמכנו
 קלרי' וארוכים שהדרך הארך עלינו שלא להחיר חרמי
 לבד אלא ע"פ חכם כלומ' יחיד מומחה או ג' הדיטות
 ובמומר שבועת היחיד בחרטה ובפתח היתר ושאר
 כדינין שממר הכתוב לתכמים ואלו מקלתי דברי הראשונים

והם פשוטי' אפילו לקטנים ואין לריכים לפני ולפני לפני'
 ואף אותם שנהנו לומר כל כדרי אמרו שאין החרת' אלא
 כגון שגות של לבד וכדרי טעות זהו לשונם ויראה לי
 כוון די כדריס שהחירו חכמים שהם לריכים לעתות להם
 ממקו' אחר אצל לשאר נדרי' וחרמי' ושבועו' לא עלה על
 דעת וכן חמל' כתוב בחשו' לרבי' סעדיה גאון והגאון אסרו
 שניה' מפני שהחרם סחם ומשמעו' הדבר לכדרי' הקיימי'
 לפיכך חשבו שמה יבא הדבר לידי טעות להחיר בהיתר
 זה שאר נדרי' וחרמים ואין שהיתר מועיל להם בעניין זה
 כלל מפני שעמי' החרורי' שפי' ר"ת ז"ל ופי' קרטה
 דמעקרא שמו' הרב ז"ל לומר' גלריך להחרט על שגור
 מהחלה הם אלו רנה בכדרו ומכאן ואילך רולה בהיתרו
 אינו חרפו' למדוה ממה שאמרו צעיא כדור וכו' וכתו' אלו
 היה לב זה עליך היית' כודר ואם לא האמר כן אין כדריס
 וחמה על עלמך אפילו הלכו אלל חכם להחיר להם
 בחרטה גמור כדין שבועה שנסבע היחיד הרי עכשו
 כהנו להחרים ולהשביע ע"ד המקום וע"ד הקהל וה"ל
 ע"ד ר"ק לנדר שהודר ע"ד ר"אין לו הפרה לדבר הרשות
 לעולם ועוד אמרי' צמס' שבועות וליטעמי' על דעתי
 וע"ד המקו' למ"ל לא כי היכי דלא תהוי הפר' לשבועתיהו
 אלמ' כל ע"ד המקו' אין לו הכר' לעול' כי כלל ישראל לא
 ישקר ולא ינחם והנני מפי' לך דע' המתיר הזה שהנהיג
 הדבר הוא כוזב כשאנו או' בגמ' ע"ד ר"אין לו הפר' דוקא
 בשא' צפי' ע"ד והטע' לפי שאי' אות' רבי' ידועי' כדי
 שיהיו מתחרטי' בשעה שרולה להחיר כדרו ותהא דעת'
 מסכמי' בהית' ואע"פ שהסכימו מתחלה באסור לפי שאי'
 הדרי' עשוין להחרט ולחזור בהם ממה שהסכימו עליו
 אצל אם נדר ע"ד ר"דועי' והסכימו כלם בהיתר יש לו
 הפרה ולא עוד לא הן עצמן מחירו' צלא פתח היתר
 וצלא חכם הואיל והוסו כלם להחיר הנד' וכן ראינו שפשוט
 צמקלתי' מכהג זה שהיחיד נמי כשבע ע"ד היחיד חזרו
 וכשמחרט מצתם ממנו ומתיר לו והלה נוהג היתר
 כנדר שלא ע"פ חכם וכן מה שאמר בגמרא צמס' שבועו'
 ע"ד המקו' אין לו הפרה המחיר היה כנדר דדוק' בשבועו'
 קבלת החורה פאמר לפי שאין הקצ"ה מסכים לצטל אות'
 אחת מן החורה לעולם אצל כדבר הרשות כשהסכים
 לאסור מתחלה ללרכ' הסכים וכשהם עכשו לריכים
 להחיר ללרכס יסכ' . במלאת' למד לפי מדה זו ע"ד
 הקהל משמש קולי' וחומרי' חומר' שאם צקס אי מה' להחיר
 לעלמו ע"פ עלמו חכם בפתח וחרטה גמור' או' לו והלא
 ע"ד הקהל כשבעת וע"ד ר"אין לו הפרה לפיכך כל זמן
 שנסארו בהם רבי' שאין דעת' בהיתר אי' לו היתר לעול'

מא דאכתי

שאלות

ותשובות

דלתי איכא דעת רבים לאסור : קולא שאם הסכימו
 בלם להיתר אין לריבים חכם ולא כל דיני פתחי כדרי'
 אלא אומר בהסכמת הותר הכרז ומותר זהו דעת המורי'
 וזה שהגהי' להחמיר ודאי שהדברים רחוקי' מן הדעת ועמוקי'
 מן השכל ומוקלים מחמת אסור מן המהשבה שהרי רס"י
 ז"ל פי' נדר שהודר עד"ר כגון שהיה ברבים והדירו על
 דעתם : וכן מלינו בתשו' לרבי' האי גאון . ועל זה פסקו
 בגמ' הלכה שאין לו הפר' אף אות' הרבי' עכ"מ אין יכולי'
 להחמיר וכן משמע מדא' עלהוה"מ לדבר הרשו' אבל לדבר
 מלוה יש לו הפרה כי הוא מקרי דרדקי דאדרי' רב אחא
 כלו' ע"ד אנשי העיר שלא ילמד תכונות ואהדריה רבינא
 משום דלא אסתכת דדייק בוותיה ודאי על דעתם אדריה
 וטעמא משום דבר מלוה הוא הא לדבר רשות אפילו על
 דעת' כלו' שכלכו אנשי העיר להחמיר אין מותר . וכן
 פי' ר"ת ז"ל בתשו' והוסיף ואמ' כי מקרי דרדקי שעל דעת'
 הודר ועל דעת' הותר לפי שילא הפסדכ בשכרם באותו
 דבר עלמנו : אבל משום מלוה אחרת אין לו הפרה
 כיון דעד"ר כשבע דמכ"ל שכך היה דעת' משעה ראשונה
 להתחרט משום מלוה זו : וא"ת יהיו נשאלין אלו למיסר
 עליה שויבהו שליח ולא למשריי' ליה הלכך אין חרפתם
 חרטה להחמיר לו : ועוד הראה פנים לדברו ופן חוכל
 ללמוד מדברי הגאון שאסרו כל נדרים ולא החירו להם
 כשא' להם ע"ד הקהל הא למדכו שאין הנשבע עד"ר הללו
 מתיר שבעתו על פיהם ואין לו הפרה אלא לדבר מלוה
 ובחרטה גמרה וע"פ חכם וכן היחיד שנסבע ע"ד היחיד
 אינו מתיר שבעתו ע"פ אותו יחיד אלא ע"פ מומחה או ג'
 הדיוטות וכדין שאמר נדרים בפתיחה ואו' אני שהאו' ע"ד
 פלוכי אני נשבע הרי הוא באו' ע"מ שלא ימחה פלוכי אלא
 יסתוק לפיכך אם מיחה בשעת שמיעה בטל נדר קיים או
 שחך כחקיים הכרז : ומכא' אמיכא לה דא' בגמרא כל
 הכוורת ע"ד בעלה הי' נודרת ולפיכך נתנה תורה רשות
 לבעל כנדרי' אשתו שאם הקים הוקם ואם היפר מופר
 אלמא כל האו' ע"ד פלוכי אני נשבע אם היפר אותו האיש
 מופר ואם הקים הוקם כדין הבעל ודוק כשהיפר מיד
 בשעת שמיעה אבל שחך הוקם הכרז מיד ואע"פ שנתנה
 תורה רשות לבעל זמן בשתיקה אותו יום נזירת הכתוב
 ליתן לו להמלך בעלמנו משום שלום הבית ואין הדיוט
 כוהג באחרית הדעת שהרי שכיבו נדרה זו ביום ונתגרסה
 זו ביום איכה יכולה להפר אלמא כיון דנתגרס' מרשותו
 וי' א' כחקיינו' מיד אע"פ ששבעת' ע"ד בעל' נדר' הותר'
 זה דין אמת משפט ושלום שהרבים שומעים להקל ולא

להחמיר ועוד שיש להם עכשו פתחון פה מכיון שהם
 מוחזק אללך ממכה דורות להחמיר כדריהם בעניין זה
 אומר שאין עקר כל הנדרים וסחרמים שלהם אלא ע"ד זה
 ולזה הם מהכונים כשהם אומר' ע"ד הקהל וכאלו אמרו
 צפי' הוא אללם מכל מקו' אפי' כדברי כל המקילי' לריבי'
 הכבוד שלא להחמיר אלא במעמד אנשי העיר וע"ד אנשי
 העיר הא' אלו החירו מקלתי' כדרך היחר שלהן אי' כלום
 ואפילו ע"פ חכם ובחרטה גמורה אינו מותר מפני שהוא
 עד"ר שאין מפירים לי כמו שבארנו וכ"ס שנהנו מקלתי'
 קלות ראש בדבר שאינו ראוי להחמיר אלא עוכשי' אותם
 כדתיבא מו' סגדר ועבר על נזירותו אין כווקין לו עד
 שיכהנו אסור צימ' שנהנו בהן היתר ומחמרי' עליה ללא
 פותחין ליה בחרטי' וב"ד דמוזקקי' ליה לא עבד שפיר ורב
 אחא בר יעקב א' משמתי' ליה וכו' כדאי' פרק א' מותרין
 כתב הרמ"ב ז"ל בלשון הזה כל צ"ד שנוקקין לזה ונאכ'
 בזה ומודיעי' לאלה שמזליין בנדרי' שאין סייבי' מן התו'
 או שירה להם להקל או שיפתחו להם מנדין אותו הב"ד
 ההדיוט וכ"ס אם היה נדר או סייג לתורה או לדבר
 מלוה שאין רשאים להחמיר בשום פנים כדא' בניטין וזריך
 לפרוט הכרז משום אסור' ואמר בירו' חד בר נש נדר דלא
 מרווחכ' את' לגבי דרבי יודן בר שלוי' א"ל אשתבעתי ללא
 מרווחכ' א"ל ובר נש עביד ליסטותי' לשחוק בקוביא שהו'
 אסור מדבריה' וא"ת והלא לדברי המקילין כיון שעל דעת'
 נשבעו והם מתירי' כרלונם אפי' לדבר אסור כמי' כן שבו
 מדבריהם וכי' מכנפי' איהו למשרא' אסור' ותהא הסכמת'
 כלו' ועוד הא איכא ע"ד המקל שהוא מלטרף לדבר ומה
 אפי' לדבריה' ואם יאמרו שלא נזכ' ע"ד המקו' לא בשבוע'
 שהשביע משה ישראל לפי שאות' שבוע' כעשי' במלותו אבל
 בשבוע' וחרמי' שלכו אין מלטרף א"כ לתה הכהינו האבו'
 לזכור בכלל חרמי' הכבוד ע"ד המקום אלא שהוא מסכים
 עמהם הוא יסכי' על ידינו לעשות הטוב בעינינו אמר שמת'
 יקטי' אדם על דבריו ממה שמלינו באגד' על פכיר' יוסף
 אמרו נחרים ביכינו שלא יגיד אחד ממנו ליעקב אבינו
 א"ל יהודא ראובן אינינו ואין החרם מתקיים אלא בי' מה
 עשו שחפו להק"ב עמהם שלא יגידו לאביהם וכשצא
 ראובן כללוהו עמהם ואף הק"ב אע"פ שכתוב מגידן
 דבריו ליעקב דבר זה לא הגיד מפני החרם וכשמלא'
 יוסף חי החירו החרם והו' דכתיב וחמי רוח יעקב וכ'
 מת' הייתי' אלא שקיימה מן החרם ושרתי' עליו רוח הקדש
 שנסתלקה ממנו א"ר עקיב' החרם הוא השבוע' והשבוע'
 הוא החרם אלו דברי אנדה זו ושמת' יצא הרואה לטעות
 וללמוד שמחיריה קרעי' לזכור בזמן שאותם המתרימים
 אחם

אתם בחרטתם יכולים לנו לרחות שהחרם של שבטים
 כיון שמלאו יוסף מע'מו הוחר פע"ד בן החרם מתחלה
 ובחולה נדרו בדבר היו וזהו שאמר התירו החרם אינו
 אלא ספיר לעלמן שמוותרי' הן ממנו או שנשאלו לבימון
 הכלדיק יחיד מומת' ואין זה דרך אמת אלא יודעים
 היו שלטונות הרבה אמורים בתורה בקבלת אפורי' והן
 שבועה וכדר ומרס ופדוי חוץ מהלשונות שהם תולדו' לאלו
 או ידות להן כגון מצטא ואיסר וקונס וכיוצא בהם ואלו
 כלן אסורין הן שכל אחד ואחד משמש לעלמו ודינו חלוק
 מהצירו והחרם הנזכר בדברי ההגדו' ובמקומו' התלמוד
 הוא שב"ד מקרימים על דבר ואו' כלשו' הזה כל העושי' כך
 וכך כל הפורץ גדר בדבר פלוני יהא בחרם או מוקרם
 זה הלשון סתם נקרא חרם וכשאדם אומר לשון זה הלשון
 סתם נקרא חרם וכשאדם אומר לשון זה על נכסים כגון
 שהחרים אדם נכסים לשם שמים חל על הכדר על אוחס
 נכסים והם הם לבדק הבית או לכהנים ודבר זה מפורס
 בתורה דכתיב אך כל חרם ונומר וכן אדם אוסר נכסים
 שלו לחברו ונכסים שאינן שלו עליו כגון שאמר לאחר
 עלי חרם הרי הם אסורים עליו והרי זה מודר הנא' מהן
 וזהו דין קונמות ואלו החרמות שהן חרמי ממון לריבין
 קבלה כלומר שיוציא שבועה מפיו וכן בשע' היחר לריבין
 שאלתו חכם ופתח וחרטה גמורה הרי הן כשאר כדרים
 וכדין הקדשות לגמרי אבל כשאוי' ב"ד זה הלשון על אדם
 עלמו הם חרמי בטוי הגוף כלומר שאומר על העושי' דבר
 זה כך וכך יהא בחרם לא למדנו דבר זה מתורת משה
 רבי' עד שבאנו לדברי קבלה ופיר' לנו כמו שאנו עתידים
 לכתוב והחרם הזה הוא מעליין הכדוי' והשמת' הפוזכרי'
 ומפורס צמס' מ"ק ויש לך חמור בחרם זה שאין בשבועות
 שהמושבוע מפני אחרים ולא ענה אמן אינו כלום בשבועי'
 בטוי אבל בחרם אע"פ שלא קבל עליו ולא היה שם בשע'
 נזירה כיון שב"ד רשאין להחרי' דכתיב ואקללם ואשביע'
 באלקים הרי החרם עליו חל ואסור לו לעבור על אותה
 נזירה כמושבוע מפני עלמו וכן הדין באכסי עיר אם
 הסכימו כולם או רבי' במעמד טובי העיר והחרמו כיון
 שהם רשאין להסיע על קלתן ולהחריס בדבר חרם
 שלהם חל על כל החייבים לילך בתקנתו כמלא העובר על
 קלתן מכל אנשי העיר עובר על החרם והוא כעובר
 על שבוע' וכנס לו רמ"ח אבריו וכלת' את עליו ואכיו
 והרי הוא כמכודה לבני עירו והחרם הוא חמור יותר מן
 הכדוי' כמו שפורס בגמ' ומייבים הכל לינהג בו כמו
 חרם לפרוש הימנו כדינו והרי הן מודרים שלא יהנו
 מנכסיהם חוץ מכדי קיומו' שאינו כוהג עמו כדינו אף

הוא מועל בחרמים וכן הוא חייב המוקרם הזה לנהוג
 אסור בדבריך האסורים למוקרם כגון כעילת סכל
 ודברים של אכל ושלל ליהנות מנכסי המתרימים ודינו
 מפורס בגמ' ומסור לחכמים ואם הוא מקל ראשו בדברי'
 האסורים לו גורם רע לעלמו ועובר על ד"ת וזוה אמרו
 שאין החרם מתקיים בפחות מעשרה לפי שאינו נצור
 ואין להם כח להחריס אלא להשביע כל אחד ואחד שבוע'
 בטוי לעלמו ואם החרי' אותו חרם מלך ישראל או סנהדרין
 במעמד רוב ישראל הרי העובר עליו חייב מיתה ורשאין
 הם המלך או הסנהדרין להמית אותו באינו מיתה שירטו
 וזהו דינו של יהושע שדנו עכן דדיני בפסות לפי שפסע
 ידו בחרמי שמים וכן בחרמי שמים בטוי מלינו שאלו
 שאמר מות תמות יהונתן וכן אלעזר בימי פלגש בצבעה
 הרגו אנשי יבש גלעד שנא' כי השבועה הגדולה הייתה
 לאשר לא עלה אל ה' במלכה מות יומת ותניא בילמדנו
 בשם רבי עקיבא וכי שבועה היתה שם אלא ללמדך
 שהחרם הוא השבועה והשבועה הוא החרם אנשי יבש
 לא עלו וכתחייבו מיתה ואני אומר בשמ' אחר בקס' הסחיל'
 שזהו פסע הכתוב בתורה כל חרם אשר יחרם מן האדם
 לא יפדה מות יומ' כלומר מה שהסכימו עליו הכל והוא
 לדעת' לא יפדה אלא חייב מית' ואל תהי' חוס' עיך דבז' מפני
 שדרז' ל המקר' הזה לעניי' אחד מהם מי שא' למערי' היוצא
 ליהרג ומהם מי שאוי' שאין חייבי בריתו' וחייבי מיתו' ב"ד
 כפטרי' בממון כדאי' בכחו' שאעפ"כ אין מקרא יול' מידי
 פשוטו את' דבר לקי' שחיס זו שמעתי משמי' הו' הכתו' לז' ולז'
 בא ורא' שהרי רז' ל דרשו לא יומתו אבות על בניו וכו' לא
 יומתו על אבות' עדו' אצו' ולא תקשו' שזה אסמכת' לא עקר
 גדול ומכאן יל' לקרו' שהספסולי' לעדו' מן החור' ואעפ"כ
 אין מקרא יולא מידי פשוטו דכתיב רק את בנייה' לא המית
 ככתוב בתורה משה לא יומתו אבות על בניים הא למדנו
 שכמי' פנים של אמת לתורה ולא עוד אלא שהחרם חל
 אפילו בדורות הבאי' אחרי כן אם סחרימו ב"ד על אנשי
 העיר ועל זרעם והיא היא גזרת יהושע בן נון שמזכירי
 בחרמים כדכתי' וישבי' יהושע בעת ההי' לאמי' ארור האיש
 אשר יקום ויבנה העיר הזאת וכתקיימי' גזרתו אחר כמס'
 דורות וכן בימי פלגש בנבע' לפי שאמרו ארור נותן אשה
 לבנימין כאשרו באותו הדור ואח"כ הולרכו לדרוש ממנו
 ולא מבניו כדמפורס בבבא בתר' הא לו אמרו עליה' ועל
 זרעם כר' שאף בכדרי' כן בכל קבלת הרבים כלאשכחן
 בקבלת התורה וכן במגלה וכן בלומות' אבל יש בחרם
 כל הקל שאין בשבועות וכדריס כן שאם עשה תשובה
 העובר על החרם ובא לב"ד או לפני טובי העיר במעמד
 אנשי

אנשי העיר יבוליי הם עלמין להחיר לו וזהו היחור חרמים
 שהמכירי מחירי' כרונם • וכן אם מתו מאנשי העיר
 או שהלכו למ"ה מחירי' ואין חוששין כדליתא באבל רבתי
 ימת אחד מהמכירי' אם נתן רשו' למכירי' לו ואכתי
 העיר הנשואת בידם או ביד רובם • וטוביה מן המתות
 ולא ביד הסולבים להם למ"ה • וכן אם הדור הוא
 העומדים תחתיהם מתירים ושיהיו גדולים כמות' בחכמה
 וצמחין כדון נידוי ושמתי' בדמוכ' במה' משקין וכן פי' רב
 האי גאון ז"ל בתמו' • מכל מקום אין מקלה לבור ואפילו
 רובם רשאים עד שיהיו עם כל המחירי' או כנגדם
 וחסובים כמותם כמו שאמר חלקו אינו מופר והיחור זה
 עלמו הרי הוא כהיחור כדרי' ע"פ ג' או יחיד מומחה
 כחרמי היקיד גדויו שלו ומתירים כלסון חרם ואם החרים
 בפניו אין מחירין אלא בפניו כדן נדר אין ביניהם אלא
 שיהם עלמם מתירין בלא פתח היחור וחרטה דמעקרא
 ושמחירי' אפילו במקום הרב וכל זה מפוי' בגמ' ואין כאן
 מקום להאריך אלא לעכייכו • ומל"י לבד לרב האי גאון
 ז"ל בתמו' מסתמת בעניין זה אומר כך • אבל מה ששאלת'
 על רבי' שקבלו על עלמין שיעשו חעמי' או שיעשו תקונים
 ולא ח"כ בודע להם כי הטוב והיפה זה לשנות הדבר כי יש
 לשנות וכ"ש אם יראה להם לפחות או להוסיף ואם המרימו
 על דבר רשאים הם להחיר החרם ואין בכך כלום ובלבד
 שיראה להם ההיחור והשינוי כי הטוב והישר וקרובים
 דבריו שלא הנריך להם היחור חכם • וכן מלך ישראל
 או סנהדרי שהמרימו אע"פ שהעובר חייב מיתה אם רצו
 בלן מוחלין לו ומתירין שאף לעניין שבועה אמרו אפילו
 ואכלם בולה בשאל עלי' וזה דומה למה שכאמר בזקן ממר'

שרכו ב"ד למתול לו מיתתו וז"ש"ה ויפדו העם את יהונתן
 ולא מת פשטו כלפי מה שאמרה חורה לא יפדה אחר
 הכתוב ויפדו העם את יהונתן אלא שזה הפדען בהיחור
 החרם הוא ויש לפרש בזה פי' אחר שיהונתן שונגיה
 עליו עונש כשאר שונגי' שבתורה • ועוד שהיה רואה
 העם שאין מעים ידו לפיו ולא שאל ואציו לא היה סבור
 ולא היה מאמין שהיה שונג ורצה לחייבו מיתה ואפרו
 העם כיון שנעשה גם ע"י הדבר ידוע שבשונג אירע לו
 ואין הקב"ה עושה גם ע"י רשעים המוע לים בחרם • וכן
 חרג' יב"ע היהונתן יתקטל דעבד פורקנא רב בישראל
 רוח קיים הוא קדם אם יפל משערת רישי לארעא ארי
 קדם י' גלי דבטלו עבד אמרו דין • וכן אמר בפרקי
 ד' אליעזר וכסם שמתירי' לעובר מחרם שעליו כך מחירי'
 החרם עלמו לנהוג בו היחור בלא פלג חכם ואע"פ שסם
 עלמם קבלו עליהם החרם מתחלה והם עלמם מחוררים
 שהרי חכם מכדה לעלמו ומחיר' לעלמו ומן העכייז הזה
 היה חרמם של שבטים ולפי גדולה' וחכמת' חסם הקב"ה
 להם ולא רצה לגלות ולפיכך היו הם עלמם רשאים להחיר
 לכשרבו אבל ב"ד או לבור וכן יחידים שאמרו משביעים
 אנו שלא יעשה אחד ממנו כך וכך הרי זו שבועה בפני
 מפני אמרים וכל העונה אמן כמוליא שבועה מפיו
 במזיד חייב מלקוח • בשונג קרבן
 עולה וטורד וכשיבא להחיר
 נריך שאלה לחכם :

תושלע

